

အင်္ဂလိပ်စာအုပ်များ

(၂) အင်္ဂလိပ်စာအုပ်များ

၂၀၂၂ ခုနှစ်

အင်္ဂလိပ်စာအုပ်များ

အင်္ဂလိပ်စာအုပ်များ အင်္ဂလိပ်စာအုပ်များ
၂၀၂၂ ခုနှစ်

ဤရည်ညွှန်းစာစောင်သည် တက္ကသိုလ်အဆင့် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ၊ ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များ၊ အရပ်ဖက်ဆိုင်ရာ လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးကို စိတ်ပါဝင်စားသူများ ဖတ်ရှုလေ့လာနိုင်ရေးအတွက် ကုလသမဂ္ဂမူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာရုံး၏ Education for Justice(E4J) Initiative University Module Series မှ Anti-corruption Module များနှင့် Integrity and Ethics Module များကို ဘာသာပြန်ဆိုပြုစုခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါကြောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံအဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးကော်မရှင်၏ ယူဆချက်များ၊ အဘော်များကို ကိုယ်စားပြုခြင်း မရှိပါကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

This publication which is translated from Anti-corruption Module and Integrity and Ethics Module of Education for Justice (E4J) Initiative University Module Series of UNODC, intends to provide as a reading material for University students, Government servants, Business enterprises, Civil Society Organizations and people who are interested in combatting corruption. The views expressed in this publication do not necessarily represent the views of Anti-Corruption Commission, Myanmar.

ဆက်သွယ်ရန်လိပ်စာ

- အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးကော်မရှင်ရုံး၊ ရုံးအမှတ် (၅၆)၊ ဇေယျဌာနီလမ်း၊ ဥတ္တရသီရိမြို့နယ်၊ နေပြည်တော်။
- Email : accm@accm.gov.mm, Website: www.accm.gov.mm
- အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးကော်မရှင်ရုံးခွဲ (ရန်ကုန်)၊ အမှတ် ၆၂ (A)၊ ရွှေတောင်ကြားလမ်း၊ ဗဟန်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး။
- အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးကော်မရှင်ရုံးခွဲ (မန္တလေး)၊ တမ္ပဝတီရပ်ကွက်၊ ချမ်းမြသာစည်မြို့နယ်၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး။

အဝတ်လိက်စားမှုတိုက်ပျက်ရေး

တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင် (၂)
၂၀၂၂ ဇန်နဝါရီလ

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

ထုတ်ဝေသူ - အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးကော်မရှင်ရုံး (၀၂၇၈၇)၊ ရုံးအမှတ်(၅၆)
ဇေယျဌာနီလမ်း၊ ဥတ္တရသီရိမြို့နယ်၊ နေပြည်တော်။

ပုံနှိပ်သူ -

ပုံနှိပ်ခြင်း - ၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ

အုပ်ရေ - ၅၀၀၀

ဖြန့်ချိရေး - အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးကော်မရှင်ရုံး

မျက်နှာဖုံး - အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးကော်မရှင်ရုံး

*This document is a translation of Education for Justice (E4J) modules, developed by
UNODC/E4J initiative. The original modules can be found here:
<https://www.unodc.org/e4j/en/tertiary/index.html>*

အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးကော်မရှင်၏

ကျေးဇူးတင်လွှာ

၁။ ကော်မရှင်သည် အများပြည်သူတို့၏ဘဝများ သာယာဝပြောလာစေရန်အတွက် နိုင်ငံတော် အတွင်း အဂတိလိုက်စားမှုများကို အများပြည်သူတို့နှင့်အတူ လက်တွဲ၍ တွန်းလှန်တိုက်ဖျက် လျက်ရှိပါသည်။ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရာတွင် အသိပညာပေးခြင်း၊ တားဆီးကာကွယ်ခြင်းနှင့် စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးယူဆောင်ရွက်ခြင်းဟူသည့် နည်းလမ်းသုံးသွယ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

၂။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်ရာတွင် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးဥပဒေ၊ ပုဒ်မ ၁၆ ပုဒ်မခွဲ (ည) အရ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးဆိုင်ရာ အသိပညာပေးသင်ခန်းစာများအား အခြေခံပညာမူလတန်း အဆင့်မှ စတင်သင်ကြားနိုင်ရေးအတွက် ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် ပူးပေါင်းပြုစုခဲ့သော ဖြောင့်မတ် တည်ကြည်မှုဖြင့်တင်ရေး ပညာပေးအစီအစဉ် မူလတန်းအဆင့် (ဆရာကိုင်) စာအုပ်များကို ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလတွင်လည်းကောင်း၊ အလယ်တန်းအဆင့် (ဆရာကိုင်) စာအုပ်များကို ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လတွင်လည်းကောင်း၊ ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုဖြင့်တင်ရေး အထက်တန်းအဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင်များကို ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်၊ ဩဂုတ်လတွင်လည်းကောင်း ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနသို့ လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။

၃။ ဆက်လက်၍ တက္ကသိုလ်အဆင့် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ၊ ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းများ၊ နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များ၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေးကို စိတ်ပါဝင်စားသူများ ဖတ်ရှုလေ့လာနိုင်ရေးအတွက် ကုလသမဂ္ဂမူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာရုံး (United Nations Office on Drugs and Crime – UNODC) ၏ Education for Justice(E4J) Initiative ၊ University Module Series မှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလတွင် ထုတ်ဝေခဲ့သော Anti-Corruption Module များနှင့် ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ မတ်လတွင် ထုတ်ဝေခဲ့သော Integrity and Ethics Module များကို ဆက်လက်ဘာသာပြန်ဆို ပြုစုခဲ့ပါသည်။ UNODC ၏ Anti-Corruption Module (1)နှင့် (2) တို့အား အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင် (၁) အဖြစ်လည်းကောင်း၊ Integrity and Ethics Module (1)၊ (2)၊ (3)နှင့် (4) တို့အား ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုနှင့်ကျင့်ဝတ် တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင် (၁) အဖြစ် လည်းကောင်း၊ Integrity and Ethics Module (5)၊ (6)၊ (7)နှင့် (8) တို့အား ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုနှင့် ကျင့်ဝတ် တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင် (၂) အဖြစ်လည်းကောင်း ထုတ်ဝေခဲ့ပြီး ပညာရေး

ဝန်ကြီးဌာနအပါအဝင် ပြည်ထောင်စုအဆင့် အဖွဲ့အစည်း/ဝန်ကြီးဌာနများ၊ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့များ/ လွှတ်တော်များ/ တရားလွှတ်တော်များသို့ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်၊ မေလမှ စတင်၍ ဖြန့်ဝေပေးခဲ့ပါသည်။

၄။ ယခု စာစောင်သည် UNODC ၏ University Module Series မှ Anti-Corruption Module (3)၊ (4)နှင့် (5) တို့အား အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်း စာစောင် (၂) အဖြစ် ပြုစုထားခြင်းဖြစ်ပြီး အဓိကကျသော အကြောင်းအရာများကို အလွယ်တကူ အဆင်ပြေစွာ လေ့လာနိုင်ရေးအတွက် မြန်မာဘာသာသို့ ဘာသာပြန်ဆိုထားသည့်အပြင် စိတ်ပါ ဝင်စားသူများအနေဖြင့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လေ့လာနိုင်ရန်အတွက် မူရင်း အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ရေးသားချက် အပြည့်အစုံကိုလည်း Module အလိုက် တစ်ဆက်တည်းထည့်သွင်း ပြုစုထားပါသည်။

၅။ Education for Justice(E4J) Initiative ၊ University Module Series သည် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ကာတာနိုင်ငံ၊ ဒိုဟာမြို့၌ ကျင်းပခဲ့သည့် ကုလသမဂ္ဂ၏ ပြစ်မှုတားဆီးကာကွယ်ရေးနှင့် ပြစ်မှု တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ (၁၃) ကြိမ်မြောက် ညီလာခံတွင် အတည်ပြုခဲ့သည့် ဒိုဟာ ထုတ်ပြန် ကြေညာချက်ကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရေးအတွက် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာအစီအစဉ်တစ်ခု အနေဖြင့် ကမ္ဘာတစ်လွှားမှ တက္ကသိုလ်အဆင့် ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များက ဖွံ့ဖြိုးဆဲနှင့် ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံ များ၏ လက်ရှိ ပကတိဖြစ်ပေါ်နေမှုအပေါ် လေ့လာသုံးသပ်၍ စနစ်တကျရေးသားပြုစုထားသော စာစောင်များ ဖြစ်ပါသည်။

၆။ လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်လုံးသည် ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုကို ကိုယ်ပိုင်အသိတရားဖြင့် တန်ဖိုး ထားအပ်ပြီး လက်တွေ့လိုက်နာ ကျင့်ကြံအားထုတ်တတ်စေရန်၊ အခြေခံစည်းကမ်းမူဘောင်များနှင့် ကျင့်ဝတ်များကို လိုက်နာခြင်းဖြင့် လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းအတွက် အကျိုးပြုသူများဖြစ်လာစေရန်၊ မိမိတို့လူ့အဖွဲ့အစည်းအပေါ် မှန်ကန်ကောင်းမွန်သော အတွေးအမြင်များရရှိစေရန်၊ လူတိုင်းသည် မိမိတို့၏ လုပ်ဆောင်မှုတိုင်းအတွက် တာဝန်ယူမှုရှိစေရန်နှင့် ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းများနှင့် နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်း များအတွင်း အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှု Public Integrity ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် လာစေရန်အပြင် နိုင်ငံတစ်ဝန်း အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး အသိပညာပေးရန်တို့အတွက် ဤစာစောင်ကို လေ့လာအသုံးပြုသွားရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

၇။ တက္ကသိုလ်အဆင့် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများမှစတင်၍ အများပြည်သူ လွယ်ကူစွာ အသုံးပြုနိုင်ရေးအတွက် Education for Justice (E4J) Initiative ၊ University Module Series ကို

ဘာသာပြန်ဆိုခွင့်နှင့် အခမဲ့ထုတ်ဝေဖြန့်ချိခွင့်ပြုသော UNODC ၊ ဘာသာပြန်ဆို တည်းဖြတ်ပေးရန် ပူးပေါင်းကူညီဆောင်ရွက်ပေးပါသော ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ စာစောင်များဖြစ်မြောက်လာရန် မြန်မာဘာသာပြန်ဆိုမှုနှင့် လိုအပ်ချက်များကို စိစစ်တည်းဖြတ်ပေးပါသော ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးပညာဌာနမှ ပါမောက္ခ(ဌာနမှူး)(ငြိမ်း) ဒေါက်တာမြင့်ကြည်၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ သမိုင်းဌာနမှ ပါမောက္ခ(ဌာနမှူး) ဒေါက်တာမိုးမိုးသန်း၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ ဒဿနိကဗေဒဌာနမှ ပါမောက္ခ(ဌာနမှူး) ဒေါက်တာလဲ့လဲ့ဝင်း၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ စိတ်ပညာဌာနမှ ပါမောက္ခ(ဌာနမှူး) ဒေါက်တာနီလာကြူ၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ဥပဒေပညာဌာနမှ ပါမောက္ခ(ဌာနမှူး) ဒေါက်တာခင်ချစ်ချစ်၊ Module များအား ကနဦးဘာသာပြန်ဆိုပေးသော ကော်မရှင်ရုံး၊ နိုင်ငံတကာရေးရာဌာနခွဲ၊ အသိပညာပေးရေးနှင့်ပြည်သူ့ဆက်ဆံရေးဌာနခွဲမှ ဝန်ထမ်းများအား အထူးပင် ကျေးဇူးတင်ရှိ ပါကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ

အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးကော်မရှင်

မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
	အခန်း (၃)	
	အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် နိုင်ငံရေးစနစ်များ နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခြင်း	
၁။	နိဒါန်း	၁
၂။	သင်ယူခြင်းဖြင့်ရရှိမည့်အကျိုးကျေးဇူးများ	၂
၃။	ဆွေးနွေးသွားမည့်အဓိကအကြောင်းအရာများ	၂
၄။	အမျိုးမျိုးသောနိုင်ငံရေးစနစ်များ	၅
၅။	အဂတိလိုက်စားမှုနှင့်ဒီမိုကရေစီ	၈
	(က) အထက်အောက်နှင့် ဘေးတိုက်အပြန်အလှန်တာဝန်ခံမှု	
	(ခ) မဲဆန္ဒရှင်များ - ဥပဒေကိုမသိနားမလည်ခြင်း၊ သဟဇာတ မဖြစ်ခြင်းနှင့်အပေးအယူပြုလုပ်ခြင်း	
၆။	အဂတိလိုက်စားမှုနှင့်အာဏာရှင်စနစ်များ	၁၇
၇။	ပေါင်းစပ်နိုင်ငံရေးစနစ်များနှင့်အဂတိလိုက်စားမှုလက္ခဏာများ	၂၁
	(က) ဈေးကွက်အပေါ်လွှမ်းမိုးမှုဖြင့် အဂတိလိုက်စားခြင်း	
	(ခ) အထက်တန်းလွှာစီးပွားရေးအုပ်စုများ အဂတိလိုက်စားခြင်း	
	(ဂ) လူတစ်စုအုပ်ချုပ်သည့်အစိုးရနှင့် မျိုးနွယ်စုများအဂတိလိုက်စားခြင်း	
	(ဃ) ဩဇာအာဏာရှိသည့်အထင်ကရပုဂ္ဂိုလ်များ၏အဂတိလိုက်စားခြင်း	
၈။	နက်ရှိုင်းသောဒီမိုကရေစီစနစ်ကျင့်သုံးချဉ်းကပ်နည်း	၂၆
၉။	နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့်နိုင်ငံရေးရန်ပုံငွေများ	၂၉
၁၀။	အဂတိလိုက်စားမှုကို တန်ပြန်သည့်နည်းလမ်းအဖြစ် နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်း ထူထောင်ခြင်း	၃၅
	(က) နိုင်ငံတော်အုပ်ချုပ်ရေး	
	(ခ) ဥပဒေပြုရေး	

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
	(ဂ) ရွေးကောက်ပွဲစနစ်များ	
	(ဃ) နိုင်ငံ၏နယ်ပယ်ဆိုင်ရာဖွဲ့စည်းပုံ	
၁၁။	နိဂုံး	၃၈

Module 3

Corruption and Comparative Politics

၁၂။	Introduction	၃၉
၁၃။	Learning Outcomes	၃၉
၁၄။	Key Issues	၄၀
၁၅။	Types of Political Systems	၄၂
၁၆။	Corruption and Democracy	၄၅
	(a) Horizontal and Vertical Accountability	
	(b) Voters: Ignorance, Inconsistency, and Trade-offs	
၁၇။	Corruption and Authoritarian Systems	၅၂
၁၈။	Hybrid Systems and Syndromes of Corruption	၅၅
	(a) Influence Market Corruption	
	(b) Elite Cartel Corruption	
	(c) Oligarch and Clan Corruption	
	(d) Official Moguls Corruption	
၁၉။	The Deep Democratization Approach	၅၉
၂၀။	Political Parties and Political Finance	၆၁
၂၁။	Political Institution-Building as a Means to Counter Corruption	၆၆
	(a) Executives	

- (b) Legislatures
- (c) Electoral Systems
- (d) The Territorial Organization of the State

၂၂။	Conclusion	၆၉
၂၃။	References	၆၉
၂၄။	Exercises	၇၆
၂၅။	Possible Class Structure	၈၁
	- Introduction (10 minutes) - Characteristics and Differences of Certain Political Systems and Specific Anti-Corruption Strategies (40 minutes) - Why is there still Corruption in Democracies? (10 minutes) - Syndromes of Corruption (30 minutes) - The Politics of Corruption and Funding Options (60 minutes) - Case Studies from a Comparative Perspective (30 minutes)	
၂၆။	Core Reading	၈၃
၂၇။	Advanced Reading	၈၄
	- Case Studies that Focus on the Corruption- Politics Nexus from a Comparative Perspective	
၂၈။	Student Assessment	၈၇
၂၉။	Additional Teaching Tools	၈၈
	- Video Material - Other Material	
၃၀။	Guidelines to Develop a Stand-Alone Course	၈၉

အခန်း (၄)

အများပြည်သူကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှု

၃၁။	နိဒါန်း	၉၂
၃၂။	သင်ယူခြင်းဖြင့်ရရှိမည့်အကျိုးကျေးဇူးများ	၉၃
၃၃။	ဆွေးနွေးသွားမည့်အဓိကအကြောင်းအရာများ	၉၄
၃၄။	အခြေခံဝေါဟာရများ-အများပြည်သူကဏ္ဍနှင့် ပြည်သူ့အရာထမ်းများ	၉၅
၃၅။	အများပြည်သူကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှု	၉၆
၃၆။	အများပြည်သူကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှု၏သရုပ်သကန်များနှင့် အကျိုးဆက်များ	၉၈
	(က) အများပြည်သူကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုပုံစံများနှင့် သရုပ်သကန်များ	
	(ခ) အများပြည်သူကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှု၏ အကျိုးဆက်များ	
၃၇။	အများပြည်သူကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုဖြစ်ပွားရသည့် အကြောင်းရင်းများ	၁၀၅
	(က) နိုင်ငံ၏အရွယ်အစား	
	(ခ) နိုင်ငံ၏ခေတ်ကာလ	
	(ဂ) သယံဇာတအရင်းအမြစ်များဘေးသင့်ခြင်း	
	(ဃ) နိုင်ငံရေးမတည်ငြိမ်မှု	
	(င) လုပ်ခလစာများ	
	(စ) တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုမရှိခြင်း	

	(ဆ) အုပ်ချုပ်မှုစနစ်အောင်မြင်မှုမရှိခြင်း	
	(ဇ) အစိုးရအရွယ်အစား	
	(ဈ) ဗျူရိုကရေစီ၏သဘောသဘာဝ	
	(ည) ဒေသန္တရအဆင့်တွင်အများပြည်သူဆိုင်ရာ ငွေကြေးသုံးစွဲမှု	
	(ဋ) လူမှုအရင်းအနှီး	
	(ဌ) ပြိုင်ဘက်ကင်းစီမံကိန်းကြီးများ	
	(ဍ) အကျိုးစီးပွားပဋိပက္ခ	
၃၈။	အဂတိလိုက်စားမှုကို ရှင်းလင်းထားသော သီအိုရီများ	၁၁၁
	(က) အလုပ်ရှင်-ကိုယ်စားလှယ်သီအိုရီ (Principal-Agent Theory)	
	(ခ) စုပေါင်းဆောင်ရွက်မှုသီအိုရီ (Collective Action Theory)	
	(ဂ) အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာသီအိုရီ (Institutional Theory)	
	(ဃ) ဂိမ်းသီအိုရီ (Game Theory)	
၃၉။	အများပြည်သူဆိုင်ရာဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်းများရှိ အဂတိလိုက်စားမှု	၁၁၈
	(က) အများပြည်သူဆိုင်ရာဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ပြည့်သူ့ဘဏ္ဍာငွေ စီမံခန့်ခွဲမှု	
	(ခ) အများပြည်သူဆိုင်ရာဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်းရှိ အဂတိလိုက်စားမှု၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများ	
	(ဂ) အများပြည်သူဆိုင်ရာဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်းရှိ အဂတိလိုက်စားမှု ဖြစ်ပွားရသည့် အကြောင်းရင်းများ	
၄၀။	နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများရှိ အဂတိလိုက်စားမှု	၁၂၇

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၄၁။	အများပြည်သူကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုအပေါ် တုံ့ပြန်မှုများ	၁၂၈
၄၂။	အများပြည်သူကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုတားဆီး ကာကွယ်ခြင်း (က) လိုက်နာရန်ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းများ (ခ) ဆုချီးမြှင့်ခြင်းနှင့်မက်လုံးပေးခြင်းစနစ်များ (ဂ) အခွင့်အလမ်းရှိခြင်း (ဃ) လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်များစီမံခန့်ခွဲမှု (င) နိုင်ငံသားများနှင့်လုပ်ငန်းတွင်ပတ်သက်သူများ ပါဝင် ဆောင်ရွက်ခြင်း (စ) ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိသောအစိုးရနှင့် e-Government (ဆ) အကျိုးစီးပွားပဋိပက္ခအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်း (ဇ) လေးစားလိုက်နာမှုနှင့် ရင်းနှီးသောပတ်ဝန်းကျင် (ဈ) စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးခြင်းနှင့်ကြီးကြပ်ခြင်း (ည) တာဝန်ခံမှုရှိခြင်းနှင့်စိစစ်ခြင်း (မျက်လုံးလေးလုံးမူဝါဒ)	၁၃၀
၄၃။	နိဂုံး	၁၄၄

Module 4

Public Sector Corruption

၄၄။	Introduction	၁၄၆
၄၅။	Learning Outcomes	၁၄၇
၄၆။	Key Issues	၁၄၇
၄၇။	Basic terms: Public Sector and Public officials	၁၄၈

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၄၈။	Public Sector Corruption Versus Private Sector Corruption	၁၄၉
၄၉။	Manifestations and Consequences of Public Sector Corruption	၁၅၁
	(a) Forms and Manifestations of Public Sector Corruption	
	(b) Consequences of Public Sector Corruption	
၅၀။	Causes of Public Sector Corruption	၁၅၇
	(a) Country Size	
	(b) Country Age	
	(c) Resource Curse	
	(d) Political Instability	
	(e) Wages	
	(f) Lack of Rule of Law	
	(g) Failure of Governance	
	(h) Size of Government	
	(i) Nature of Bureaucracy	
	(j) Public Spending at the Local Level	
	(k) Social Capital	
	(l) Large Unique Projects	
	(m) Conflict of Interest	
၅၁။	Theories that Explain Corruption	၁၆၂
	(a) Principal-Agent Theory	
	(b) Collective Action Theory	

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
	(c) Institutional Theory	
	(d) Game Theory	
၅၂။	Corruption in Public Procurement	၁၆၇
	(a) Public Procurement and Public Financial Management	
	(b) Impacts of Corruption in Public Procurement	
	(c) Causes of Corruption in Public Procurement	
၅၃။	Corruption in State-owned Enterprises	၁၇၄
၅၄။	Responses to Public Sector Corruption	၁၇၅
၅၅။	Preventing Public Sector Corruption	၁၇၆
	(a) Codes of Conduct	
	(b) Systems of Rewards and Incentives	
	(c) Accessibility	
	(d) Human Resources Management	
	(e) Citizen and Stakeholder Participation	
	(f) Open Government and e-Government	
	(g) Managing Conflicts of Interest	
	(h) Compliance-friendly Environment	
	(i) Monitoring and Oversight	
	(J) Accountability and Scrutiny	
	(the Four- eyes Principle)	
၅၆။	Conclusion	၁၈၇
၅၇။	References	၁၈၈
၅၈။	Exercises	၁၉၈

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၅၉။	Possible Class Structure • Introduction (15 minutes) • Overview of Public Sector Corruption (45 minutes) • Causes of Public Sector Corruption (45 minutes) • Understanding Procurement Corruption (40 minutes) • Cultural issues in Public Sector Corruption: Gifts and Conflicts of Interest (30 minutes) • Conclusion (5 minutes)	၂၀၃
၆၀။	Core Reading	၂၀၅
၆၁။	Advanced Reading	၂၀၈
၆၂။	Student Assessment	၂၁၃
၆၃။	Additional Teaching Tools • Powerpoint Presentation • Video Material • Websites • Case Studies, News Reports and Blogs • Other Material	၂၁၆
၆၄။	Guidelines to Develop a Stand-Alone Course	၂၁၈
အခန်း (၅)		
ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှု		
၆၅။	နိဒါန်း	၂၂၀
၆၆။	သင်ယူခြင်းဖြင့်ရရှိမည့်အကျိုးကျေးဇူးများ	၂၂၁
၆၇။	ဆွေးနွေးသွားမည့်အဓိကအကြောင်းအရာများ	၂၂၁
၆၈။	အများပြည်သူကဏ္ဍနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတို့ရှိ အဂတိလိုက်စားမှုများ	၂၂၂
၆၉။	ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှု၏ ပုံစံနှင့် သရုပ်သကန်များ	၂၂၄

- (က) စီးပွားရေးဆိုင်ရာ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုနှင့်
အခွင့်ထူးရရှိရန်အတွက် လာဘ်ပေးခြင်း
- (ခ) ခြိမ်းခြောက်၍ငွေညှစ်ခြင်းနှင့် သွေးဆောင်စည်းရုံးခြင်း
- (ဂ) လက်ဆောင်ပစ္စည်းများနှင့် ဧည့်ဝတ်ကျေပွန်မှုများ
- (ဃ) အခကြေးငွေနှင့် ကော်မရှင်ခများပေးအပ်ခြင်း
- (င) ပူးပေါင်းလိမ်လည်ရန် ညှိနှိုင်းခြင်း
- (စ) သတင်းရောင်းစားခြင်း
- (ဆ) မလျော်ငြာဇာသုံးခြင်း
- (ဇ) အလွဲသုံးစားပြုလုပ်ခြင်း
- (ဈ) မျက်နှာသာပေးခြင်း၊ ဆွေမျိုးကောင်းစားရေးဝါဒ၊
အပေါင်းအသင်းများအား မျက်နှာသာပေးခြင်းနှင့်
နိုင်ငံရေးရန်ပုံငွေထောက်ပံ့သူများအပေါ် အခွင့်အရေးပေးခြင်း

၇၀။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှု၏ အကျိုးဆက်များ ၂၂၈

- (က) မျှတမှုမရှိသောယှဉ်ပြိုင်မှု
- (ခ) ကုန်ကျစရိတ်ဖောင်းပွခြင်း
- (ဂ) လူမှုအဖွဲ့အစည်းအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုများ

၇၁။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှု ဖြစ်ပေါ်ရသည့် ၂၃၀

အကြောင်းရင်းများ

- (က) ကဏ္ဍ(သို့မဟုတ်)လုပ်ငန်းနှင့်သက်ဆိုင်သည့်
အကြောင်းရင်းများ
- (ခ) စီးပွားရေးနှင့်သက်ဆိုင်သည့် အကြောင်းရင်းများ
- (ဂ) လူတစ်ဦးချင်းနှင့်သက်ဆိုင်သည့် အကြောင်းရင်းများနှင့်
ဆင်ခြေများ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
	(ဃ) အစုစပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ဓလေ့ (Corporate Culture)	
၇၂။	ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုအပေါ် တုံ့ပြန်မှုများ	၂၄၀
	(က) ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုအား ပြစ်မှုအဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်း	
	(ခ) အစုစပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ တာဝန်ရှိမှု (Corporate Liability)	
	(ဂ) ဆိုင်းငံ့ခြင်းနှင့်ပိတ်ပင်ခြင်း	
၇၃။	ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုအား တားဆီး ကာကွယ်ခြင်း	၂၄၉
	(က) ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာမှ အပြုအမူပိုင်းဆိုင်ရာချဉ်းကပ်မှု	
	(ခ) ထိရောက်သောအဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး ကျင့်ဝတ်များနှင့်လိုက်နာရမည့်အစီအစဉ်များ	
	(ဂ) ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးဆိုင်ရာ အန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲမှုချဉ်းကပ်လမ်းစဉ်များ	
	(ဃ) စီးပွားရေးမိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ၏ထိုက်သင့်သော ကြိုးစားအားထုတ်မှု	
၇၄။	အဂတိလိုက်စားမှုအား အများပြည်သူနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့်စုစည်းတိုက်ဖျက်မှုများ	၂၆၈
၇၅။	နိဂုံး	၂၇၃

Module 5

Private Sector Corruption

၇၆။	Introduction	၂၇၅
-----	--------------	-----

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၇၇။	Learning Outcomes	၂၇၆
၇၈။	Key Issues	၂၇၆
၇၉။	Public Sector Corruption Versus Private Sector Corruption	၂၇၇
၈၀။	Forms and Manifestations of Private Sector Corruption	၂၇၉
	(a) Commercial Bribery and Kickbacks	
	(b) Extortion and Solicitation	
	(c) Gifts and Hospitality	
	(d) Fees and Commissions	
	(e) Collusion	
	(f) Trading of Information	
	(g) Trading in Influence	
	(h) Embezzlement	
	(i) Favouritism, Nepotism, Cronyism, Clientelism	
၈၁။	Consequences of Private Sector Corruption	၂၈၁
၈၂။	Causes of Private Sector Corruption	၂၈၄
	(a) Sector- or Industry-Related Causes	
	(b) Economic Causes	
	(c) Individual Causes and Rationalizations	
	(d) Corporate Culture	
၈၃။	Responses to Private Sector Corruption	၂၉၁
	(a) Criminalizing Private Sector Corruption	

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
	(b) Corporate Liability	
	(c) Suspension and Debarment	
၈၄။	Preventing Private Sector Corruption	၂၉၈
	(a) From Legal to Behavioural Approaches	
	(b) Effective Anti-Corruption Ethics and Compliance Programmes	
	(c) Risk Management Approaches to Fighting Corruption in the Private Sector	
	(d) Business Partner's Due Diligence	
၈၅။	Collective Action and Public-Private Partnerships Against Corruption	၃၁၆
၈၆။	Conclusion	၃၂၀
၈၇။	References	၃၂၁
၈၈။	Exercises	၃၂၆
၈၉။	Possible Class Structure	၃၄၀
	• Introduction (10 minutes) • Overview of Private Sector Corruption (60 minutes) • How to Address Private Sector Corruption (50 minutes) • Collective Action and Public-Private Partnership (50 minutes) • Conclusion (10 minutes)	
၉၀။	Core Reading	၃၄၂
၉၁။	Advanced Reading	၃၄၃
၉၂။	Student Assessment	၃၄၆

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၉၃။	Additional Teaching Tools	၃၄၈
	• Powerpoint Presentation • Video Material • Websites • Case Studies, News, Articles and Blogs • Others Tools	
၉၄။	Guidelines to Develop a Stand-Alone Course	၃၅၂
၉၅။	Vocabulary	

အခန်း(၃)

အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် နိုင်ငံရေးစနစ်များ
နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခြင်း

၂၀၂၂ ဇန်နဝါရီလ

နိဒါန်း

၁။ ဤအခန်း၌ အဂတိလိုက်စားမှုသည် အမျိုးမျိုးသော နိုင်ငံရေးစနစ်များ (ဒီမိုကရေစီ၊ ပေါင်းစပ်နိုင်ငံရေးစနစ်နှင့် အာဏာရှင်စနစ်)တွင် မည်သို့ထင်ရှားပေါ်လွင်ကြောင်းနှင့် နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် နိုင်ငံရေးရန်ပုံငွေများအပေါ် မည်သို့သက်ရောက်မှုရှိကြောင်း လေ့လာ ဖော်ထုတ်ထားပါသည်။ ထို့အပြင် ဤအခန်း၌ အဂတိလိုက်စားမှုတားဆီးကာကွယ်ရေးနှင့် တိုက်ဖျက်ရေးနည်းလမ်း တစ်ခုအဖြစ် နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်း တည်ဆောက်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးထားပါသည်။ ဤအခန်း၏ အဓိကအချက်များမှာ (၁) အဂတိလိုက်စားမှုသည် ၎င်းဖြစ်ပေါ်သည့် အခြေအနေ၊ နိုင်ငံရေးစနစ်တည်ဆောက်ပုံနှင့် သဘောသဘာဝပေါ်မူတည်၍ မတူညီကြောင်း၊ (၂) အဂတိလိုက်စားမှုကို အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာပုံစံဖြင့် တွန်းလှန်နိုင်ကြောင်း တို့ဖြစ်သည်။ ဤအခန်းသည် ကမ္ဘာတစ်လွှားမှ အစိုးရများ၏ အမျိုးမျိုးသောနိုင်ငံရေး တည်ဆောက်ပုံများ၊ ယှဉ်ပြိုင်မှုမရှိသော ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် ယှဉ်ပြိုင်မှု ရှိသော ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အဂတိလိုက်စားမှု၏ သရုပ်သကန်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားပါသည်။ ၎င်းအပြင် ဤအခန်း၌ ရွေးကောက်ပွဲများတွင် ပြည်သူများ၏ ပါဝင်မှုနှင့် မဲပေးသည့်အပြုအမူ၊ မဲပေးသူများအနေဖြင့် အဂတိလိုက်စားမှု၏လွှမ်းမိုးမှုကြောင့် အဂတိလိုက်စားသည့် နိုင်ငံရေးသမားများကို တစ်ခါတစ်ရံ ပြန်လည်ရွေးချယ်ခြင်း(သို့မဟုတ်) အကျင့်ပျက်ခြစားမှုမရှိသည့် နိုင်ငံရေးသမားများအား ဖြုတ်ချခြင်းအကြောင်း ရှင်းလင်းချက် များကို မှီငြမ်းကာ ဆွေးနွေးထားပါသည်။ ဤအခန်းသည် ဒီမိုကရေစီနှင့် အာဏာရှင်စနစ် အကြား မတူညီမှုများနှင့် နိုင်ငံ၏အခန်းကဏ္ဍ ကဲ့သို့သော အယူအဆရေးရာ ကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်၍လည်း ဖော်ပြထားပါသည်။ ဤဆွေးနွေးချက်များသည် အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် မည်သို့ဆက်နွှယ်နေသည်ကို လက်တွေ့ကျသောရှုထောင့်မှ နှိုင်းယှဉ်သုံးသပ်ထားပြီး E4J အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင် အခန်း(၂) (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-2/key-issues/intro.html>)တွင် ဖော်ပြခဲ့သော ပြဿနာအချို့ကို မတူညီသော နိုင်ငံရေးစနစ်များနှင့် အဂတိလိုက်စားမှုများ ဆက်စပ်နေပုံများတွင် နက်ရှိုင်းစွာ ထည့်သွင်း သုံးသပ်ထားပါသည်။

၂။ သင်ယူခြင်းဖြင့် ရရှိမည့်အကျိုးကျေးဇူးများ

- (က) အဂတိလိုက်စားမှုနှင့်မတူညီသည့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာစနစ်များအကြား ဆက်စပ်မှုများနှင့် အချို့သော နိုင်ငံရေးတည်ဆောက်ပုံများသည် အဂတိလိုက်စားမှုကို ပိုမို၍ ခုခံနိုင်စွမ်းမရှိသည့် အကြောင်းအရင်းများကို ရှင်းပြနိုင်စွမ်းရှိလာခြင်း၊
- (ခ) မတူညီသည့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာစနစ်များတွင် မတူညီသည့် အဂတိလိုက်စားမှုပုံစံများအား ဖော်ပြနိုင်စွမ်းရှိလာခြင်း၊
- (ဂ) အဂတိလိုက်စားမှုကိုတိုက်ဖျက်ရန် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာဒီဇိုင်းကို မည်သို့အသုံးပြုရမည်ကို ဆွေးနွေးနိုင်စွမ်းရှိလာခြင်း၊
- (ဃ) ဒီမိုကရက်တစ်၊ ပေါင်းစပ်နိုင်ငံရေးစနစ်နှင့် အာဏာရှင်စနစ်များတွင် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး နည်းလမ်းများကို ဥပမာများဖြင့် ဖော်ပြနိုင်စွမ်းရှိလာခြင်း၊
- (င) နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် ပါတီရန်ပုံငွေထောက်ပံ့ခြင်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍကို အဂတိလိုက်စားမှုရှုထောင့်မှ သုံးသပ်အကဲဖြတ်နိုင်စွမ်းရှိလာခြင်း၊

ဆွေးနွေးသွားမည့် အဓိကအကြောင်းအရာများ

၃။ အဂတိလိုက်စားမှုသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းတိုင်းအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိပြီး ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာလိမ်လည်မှု၊ မဲဆန္ဒရှင်များအား တရားမဝင်ခြယ်လှယ်မှု၊ မလျော်ငြာစာသုံး၍ မဲဆွယ်လွှမ်းမိုးမှု၊ အားပေးချီးမြှောက်မှု၊ ဆွေမျိုးကောင်းစားရေးဆောင်ရွက်မှု၊ အလွဲသုံးစားပြုမှု၊ ငွေကြေးမသမာမှု စသည့်ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ပေါ်ပေါက်လျက်ရှိသည်။ အဂတိလိုက်စားမှုသည် တူညီသည့် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်မရှိသော ရှုပ်ထွေးသည့် ဖြစ်စဉ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ အဂတိလိုက်စားမှုပုံစံအမျိုးမျိုး၊ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်များနှင့် ကမ္ဘာတစ်လွှားရှိ ၎င်း၏ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများနှင့်ပတ်သက်သည့် ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်ကို E4J အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင် အခန်း(၁) (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-1/key-issues/intro.html>) တွင် တွေ့ရှိနိုင်သည်။ လက်ရှိရည်ရွယ်ချက်အတွက် ကုလသမဂ္ဂအဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးကွန်ဗင်းရှင်း (United Nations Convention Against Corruption-UNCAC) (<https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/Publications/Convention/08-5002-E.pdf>) က

အဂတိလိုက်စားမှုနှင့်ဆိုင်သည့် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်ပေးခြင်းကို ရှောင်ကြဉ်သည်ဟု မှတ်ယူသင့်ပါသည်။ ၎င်းအစား အဂတိလိုက်စားမှုအပြုအမူအမျိုးမျိုးကို အများပြည်သူဆိုင်ရာနှင့် ပုဂ္ဂလိကဆိုင်ရာကဏ္ဍနှစ်ခုလုံးတွင် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူခြင်း၊ ငွေအလွဲသုံးစားပြုခြင်း၊ လုပ်ငန်းတာဝန်ကို အလွဲသုံးစားပြုခြင်း၊ အများပြည်သူဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ကိုယ်ကျိုးအတွက် လွဲမှားစွာအသုံးပြုခြင်း၊ မလျော်ဩဇာပြုခြင်း၊ တရားမဝင် ကြွယ်ဝချမ်းသာခြင်းနှင့် ငွေကြေးခဝါချခြင်းကဲ့သို့သော ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာပြစ်မှုများအဖြစ် အမျိုးအစားခွဲခြား၍ အဓိပ္ပါယ်သတ်မှတ်ထားပါသည်။ ကုလသမဂ္ဂ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးကွန်ဗင်းရှင်း (United Nations Convention Against Corruption-UNCAC) သည် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ (၁၈၆) နိုင်ငံ (၂၀၁၉၊ ဇွန်လ အထိ) နှင့်အတူ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာလိုက်နာမှုအဖြစ် ချဉ်းကပ်လျက်ရှိပြီး ယင်းသဘောတူစာချုပ်မှ သတ်မှတ်ထားသည့် မတူညီသော အဂတိလိုက်စားမှုအပြုအမူများကို နိုင်ငံတကာမှ လက်ခံခဲ့သည်ဟု ယူဆနိုင်ပါသည်။ E4J အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင် အခန်း (၄) (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-4/key-issues/intro.html>) နှင့် အခန်း (၅) တို့တွင် အများပြည်သူဆိုင်ရာနှင့် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍတွင် အမျိုးမျိုးသော အဂတိလိုက်စားမှုအပြုအမူများနှင့်ပတ်သက်၍ အသေးစိတ် ဆွေးနွေးထားပါသည်။

၄။ အခန်း (၃) အရ အဓိကနိုင်ငံရေးစနစ် (သို့မဟုတ်) အုပ်ချုပ်မှုစနစ် သုံးခုဖြစ်သော (ဒီမိုကရက်တစ်၊ ပေါင်းစပ်နိုင်ငံရေးစနစ်နှင့် အာဏာရှင်စနစ်) ကို ခွဲခြားဖော်ပြရန် အရေးကြီးပါသည်။ ယခုအခန်းတွင် ယင်းဝေါဟာရများအား အပြန်အလှန် အသုံးပြုထားသည်။ ၎င်းအမျိုးအစားများသည် ပြီးပြည့်စုံသည့် နည်းလမ်းများမဟုတ်သော်လည်း မတူညီသည့် နိုင်ငံရေးတည်ဆောက်ပုံများတွင် အဂတိလိုက်စားမှု ဖြစ်ပေါ်သည့်အကြောင်းနှင့် သက်ရောက်မှုများကို ဆွေးနွေးရန်အတွက် အထောက်အကူပြုသည့် မူဘောင်တစ်ခုအဖြစ် ပံ့ပိုးပေးထားသည်။ ဤအခန်းတွင် နိုင်ငံရေးစနစ်ပေါ်မူတည်၍ မတူညီသည့် အဂတိလိုက်စားမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ပုံကို အတွင်းကျကျ ရှာဖွေမတွေ့ရှိမီ ၎င်းနိုင်ငံရေးစနစ်သုံးမျိုးအပေါ် ခြုံငုံသုံးသပ်ချက် အကျဉ်းချုပ်ကို တင်ပြထားသည်။ အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် ဒီမိုကရေစီကို ဆွေးနွေးသည့်အခါ အထက်အောက်၊ ဘေးတိုက် အပြန်အလှန်တာဝန်ခံမှုပြဿနာအပြင် မဲဆန္ဒရှင်များ၏ အပြုအမူများနှင့်ပတ်သက်၍ ခြုံငုံသုံးသပ်ထားသည်။ ဤသင်ခန်းစာသည် “နက်ရှိုင်းသောဒီမိုကရေစီစနစ်ကျင့်သုံးချဉ်းကပ်နည်း”၊ နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံရေး

ရန်ပုံငွေများနှင့်ပတ်သက်၍လည်း ဆွေးနွေးထားသည်။ နောက်ဆုံးတွင် ဤသင်ခန်းစာက နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ တည်ဆောက်ခြင်းသည် (နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းများ အားကောင်းစေခြင်း) အထူးသဖြင့် အုပ်ချုပ်ရေး၊ ဥပဒေပြုရေး၊ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများနှင့် နိုင်ငံ၏ပိုင်နက်ဖွဲ့စည်းပုံများကို အဓိကထား၍ အဂတိလိုက်စားမှုအား တုံ့ပြန်တိုက်ဖျက်ရာတွင် မည်သို့အထောက်အကူဖြစ်ကြောင်းကို ဆန်းစစ်တင်ပြထားသည်။

၅။ ဆက်လက်ဖော်ပြမည့် ကဏ္ဍများတွင် အောက်ပါအကြောင်းအရာများ၏ သုံးသပ်ချက် များကို ပံ့ပိုးပေးထားပါသည်-

- (က) အမျိုးမျိုးသောနိုင်ငံရေးစနစ်များ (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-3/key/issues/types-of-political-systems.html>)
- (ခ) အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် ဒီမိုကရေစီ (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-3/key/issues/corruption-and-democracy.html>)
- (ဂ) အဂတိလိုက်စားမှုနှင့်အာဏာရှင်စနစ်များ (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-3/key/issues/corruption-and-authoritarian-systems.html>)
- (ဃ) ပေါင်းစပ်နိုင်ငံရေးစနစ်များနှင့် အဂတိလိုက်စားမှုလက္ခဏာများ (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-3/key/issues/hybrid-systems-and-syndromes-of-corruption.html>)
- (င) နက်ရှိုင်းသောဒီမိုကရေစီစနစ်ကျင့်သုံးချဉ်းကပ်နည်း (<https://www.unodc.org/e4j/en/anticorruption/module-3/key/issues/the-deep-democratization-approach.html>)
- (စ) နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့်နိုင်ငံရေးရန်ပုံငွေများ (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-3/key/issues/political-parties-and-political-finance.html>)
- (ဆ) အဂတိလိုက်စားမှုကို တန်ပြန်သည့်နည်းလမ်းအဖြစ် နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်း ထူထောင်ခြင်း (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module3/>)

key/issues/politicalinstitution-building-as-a-means-to-counter-corruption.html)

အမျိုးမျိုးသောနိုင်ငံရေးစနစ်များ

၆။ ဒီမိုကရေစီစနစ်များသည် ပြည်သူများ (အဓိပ္ပာယ်ရှိသောရွေးချယ်မှုပြုသူများ) က ရွေးချယ်တင်မြှောက်ပြီး ပြည်သူများ၏အကျိုးစီးပွားကို ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်သော အစိုးရများ၏ စရိုက်လက္ခဏာကို ဖော်ဆောင်သည်။ ဒီမိုကရေစီစနစ်များတွင် နိုင်ငံသားများသည် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်း၊ အခြားနိုင်ငံရေးဆိုင်ရာကိစ္စများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်း နည်းလမ်းများ ကျင့်သုံးကာ အာဏာကို ဆုပ်ကိုင်ထားကြသည်။ ဒီမိုကရေစီ၏ အဓိကစံတန်ဖိုးများကို ပိုမိုခိုင်မာစေခြင်းသည် အခြေခံလူ့အခွင့်အရေးကို မြှင့်တင်ခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းခြင်းတို့ ပင်ဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် ဒီမိုကရေစီစံနမူနာများနှင့် ဒီမိုကရေစီအစိုးရများ၏ လက်တွေ့လုပ်ဆောင်ချက်များအကြား ခွဲခြားသိမြင်ရန် အသုံးဝင်သည်။ ဒီမိုကရေစီစံနမူနာများကို ကာကွယ်ခြင်းနှင့် မြှင့်တင်ခြင်းတို့၌ ထိရောက်မှုများသည် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံများအားလုံးတွင် တူညီမှုမရှိကြပါ။ ၎င်းအချက်သည် ဤအခန်း၏ ဦးတည်ချက်မဟုတ်သော်လည်း ကျောင်းသားများအတွက် ဤအခန်း၏ သဘောတရားများနှင့် ချိတ်ဆက်မိရန် အရေးကြီးပါသည်။ ဆိုလိုရင်းမှာ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံများအားလုံးသည် ဒီမိုကရေစီ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းနှင့် ကိုက်ညီပြီး ဒီမိုကရက်တစ်အဖွဲ့အစည်းများသည် အများပြည်သူအကျိုးကို မဖြစ်မနေ မြှင့်တင်ပေးရမည် ဟူသောအချက်နှင့် ဒီမိုကရက်တစ်အစိုးရများအား ဖန်တီးရာတွင် တူညီမှုရှိသည်ဆိုသည့် ထင်မြင်ချက်များကို ရှောင်ရှားခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံများ၌ အချုပ်အခြာ အာဏာသည် ပြည်သူ့ထံတွင်ရှိသည့် နိုင်ငံရေးစနစ်တစ်ခုဖြစ်ကြောင်း ထောက်ပြထားခြင်း ဖြစ်သည်။

၇။ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် အာဏာရှင်စနစ်တွင် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာသည် အုပ်ချုပ်သူ လူနည်းစု လက်ထဲတွင်သာရှိသည်။ (သက်ဦးဆံပိုင်စနစ်သည် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးက လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာကို ချုပ်ကိုင်ထားသည့် အာဏာရှင်စနစ်၏ နမူနာတစ်ခုဖြစ်သည်။) အာဏာရှင်စနစ်သည် မဲပေးသည့်စနစ်တစ်ခုကို ခွင့်ပြုခဲ့သည့်တိုင် အများပြည်သူ၏ သဘောထား ထင်မြင်ချက်များဖြင့် အမြဲတမ်း ကန့်သတ်ခံမည်မဟုတ်ပေ။ အာဏာရှင်စနစ်၏ စံတန်ဖိုးများသည် အများပြည်သူအကျိုးစီးပွားထက် လူနည်းစု၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ခွဲဝေပေးရန် ကန့်သတ်ထားသည့်အပေါ် အခြေခံထားသည်။ အာဏာရှင်စနစ်တွင် ထူးခြားသောပုံစံများ

ရှိရာ ၎င်းတို့ထဲမှ အချို့သောပုံစံများနှင့် နိုင်ငံရေးစနစ်များ၏ သဘောသဘာဝကိုလိုက်၍ အဂတိလိုက်စားမှုသည် ကွဲပြားစွာ ပုံဖော်ဆောင်ရွက်သွားပုံများကို နောက်ပိုင်းတွင် ဆွေးနွေးသွားမည်။

၈။ ပေါင်းစပ်နိုင်ငံရေးစနစ်တွင် ဒီမိုကရေစီစနစ် (ဥပမာ- ပုံမှန်ရွေးကောက်ပွဲများ)နှင့် အာဏာရှင်စနစ် သွင်ပြင်လက္ခဏာများ (ဥပမာ-နိုင်ငံရေးဖိနှိပ်မှု) ပေါင်းစပ်ပါဝင်နေသည်။ ဒီမိုကရေစီ (သို့မဟုတ်) အာဏာရှင်စနစ်နှင့် သွင်ပြင်လက္ခဏာများ ပေါင်းစပ်ထားသည့် အတိုင်းအတာမှာမူ ကွဲပြားမှုရှိသည်။ အဂတိလိုက်စားမှုသည် အမျိုးမျိုးသော နိုင်ငံရေးစနစ်အားလုံးပေါ်တွင် ဆိုးရွားစွာသက်ရောက်မှုရှိကြောင်း မှတ်သားထားရန်အရေးပါသည်။ အဂတိလိုက်စားမှုသည် သက်တမ်းနုပြီး ကောင်းစွာတည်ထောင်ထားသည့် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံများ၊ ပေါင်းစပ်နိုင်ငံရေးစနစ်များ၊ အာဏာရှင်စနစ်နှင့် သက်ဦးဆံပိုင်စနစ်များတွင် ဖြစ်ပေါ်သည်။ ဤနည်းဖြင့် အဂတိလိုက်စားမှုသည် အစိုးရစနစ်များတွင် ပြည်သူလူထု ယုံကြည်မှုကို ဆုံးရှုံးစေပြီး ပြည်သူတို့၏ ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုနှင့်ကျင့်ဝတ်များကို ပျက်စီးစေသော လက္ခဏာတစ်ခုဖြစ်သည့် နမူနာတစ်ခုဖြစ်လာပါသည်။ အများပြည်သူ ဆိုင်ရာ ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှု၊ ကျင့်ဝတ်နှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ ကျင့်ဝတ်အတိုင်းအတာများနှင့် ပတ်သက်သည့် ဆွေးနွေးမှုများကို E4J ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုနှင့်ကျင့်ဝတ် တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင် အခန်း (၃) (<http://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-3/key-issues.html>) နှင့် အခန်း (၁၃) (<http://unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-13/key-issues.html>) တို့တွင် အသီးသီးလေ့လာနိုင်ပါသည်။

၉။ အဂတိလိုက်စားမှုသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းအားလုံးအပေါ် သက်ရောက်နေစဉ်အတွင်း ပညာရှင်များက အဂတိလိုက်စားမှုအပေါ် ပြည်သူများ၏ လက်ခံမှုသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အခြေအနေများအလိုက် ကွဲပြားမှုရှိသည်ဟု ပြောဆိုထားသည် (ဟိုင်ဒင်ဟိုင်မာနှင့် ဂျန်စတန်၊ ၂၀၀၂၊ ကူဘီနှင့် အိန်ဂျယ်လ်ဘတ်၊ ၂၀၁၈) (Heidenheimer and Johnston, 2002; Kubbe and Engelbert, 2018)။ ယင်းအား နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုအဖြစ် မှတ်ယူကြသော်လည်း အခြားနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင် လက်ဆောင်တစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်သည်ကို ညွှန်ပြနေသည်။ ပညာရေးနှင့် ကာကွယ်ရေးဌာနများရှိ အဂတိလိုက်စားမှုများ (E4J အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင် အခန်း (၉) နှင့် အခန်း (၁၁) တွင် လေ့လာနိုင်သည်။) ရဲဌာန၏အဂတိလိုက်စားမှု (အိုဟာရနှင့် ဆန်နတို၊

၂၀၁၅၊ O'Hara and Sainato, 2015) နှင့် အားကစားကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှု (ဟုဂျစ်နှင့် ဟေစတန်၊ ၂၀၁၈၊ Hough and Heaston, 2018) ကဲ့သို့သော အဂတိလိုက်စားမှုများသည် ဖွံ့ဖြိုးပြီးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် လည်းကောင်း၊ ဒီမိုကရက်တစ်နှင့် ဒီမိုကရက်တစ် မဟုတ်သောနိုင်ငံများတွင် လည်းကောင်း အလားတူပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ပညာရှင် အလာတက်စ် (၁၉၉၀၊ စာ-၃၀၄) (Alatas, 1990, p-304)က အဂတိလိုက်စားမှုဆိုသည်မှာ အဖွဲ့အစည်းများ၊ သတ်မှတ်ချက်များ၊ စံတန်ဖိုးများ သတ်မှတ်ထားသည့် ရိုးရာဓလေ့များအပေါ်အခြေခံ၍ နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံရေးအုပ်ချုပ်မှုစနစ်များ မည်သို့ပင်ရှိနေသော်လည်း ကျား/မ၊ အသက်အရွယ်၊ အုပ်စုများ၊ အဆင့်အတန်းနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းအားလုံးအပေါ် သက်ရောက် လျက်ရှိသည့် “ရောယှက်နေသည့် ပြဿနာ” (trans-systemic issue) ဟု သတ်မှတ်ခဲ့သည်။

၁၀။ နိုင်ငံရေးအခြေအနေအရ အဂတိလိုက်စားမှု၏ သဘောတရားများကို ကောက်ချက်ချရန် နှင့် နားလည်ရန် ဂျန်စတန် (၂၀၀၅) (Johnston, 2005)က ဒီမိုကရက်တစ်၊ ပေါင်းစပ်နိုင်ငံရေး စနစ်နှင့် အာဏာရှင်စနစ်ဟူ၍ အဓိကနိုင်ငံရေးစနစ်သုံးမျိုးကို အောက်ပါအတိုင်း အုပ်ချုပ်မှု စနစ်လေးမျိုး ပြန်လည် ခွဲခြားထားသည်-

- (က) ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ပြီးသည့် လစ်ဘရယ်ဒီမိုကရေစီစနစ်များ
- (ခ) အသစ် (သို့မဟုတ်) ပြုပြင်ပြောင်းလဲပြီး ဒီမိုကရေစီများ
- (ဂ) အားနည်းသည့် အသွင်ကူးပြောင်းဆဲ အုပ်ချုပ်မှုစနစ်များနှင့်
- (ဃ) အာဏာရှင်အုပ်ချုပ်မှု

၁၁။ ထို့ကြောင့် ဂျန်စတန်၏ ခွဲခြားမှုတွင် အာဏာရှင်စနစ်နှင့် ဒီမိုကရေစီစနစ်အကြား ပေါင်းစပ်နိုင်ငံရေးစနစ် နှစ်မျိုးရှိကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ စာရင်းဇယားစိစစ်ချက်နှင့် ဖြစ်ရပ်မှန်ဓလေ့လာမှုများအရ အုပ်ချုပ်မှုစနစ်လေးမျိုးလုံးမှ တစ်ခုချင်းစီသည် ပြည်သူများ၏ ဥစ္စာဓနနှင့် အာဏာနောက်လိုက်မှု၊ အသုံးပြုမှု၊ အလဲအလှယ်ပြုမှုနည်းလမ်းများကို အခြေခံကာ လိုက်လျောညီထွေရှိသည့် အဂတိလိုက်စားမှုလက္ခဏာများနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသည်ဟု ဂျန်စတန်က တင်ပြခဲ့သည်-

- (က) ဈေးကွက်များအပေါ်ဩဇာလွှမ်းမိုးခြင်း (၎င်းတွင် အဖွဲ့အစည်းများအတွင်း ဆုံးဖြတ်ချက်ချသူများမှ ဖန်တီးပေးသည့် အခွင့်အလမ်းများပါဝင်သည်)

- (ခ) အထက်တန်းလွှာစီးပွားရေးအုပ်စုများ (၎င်းအုပ်စုတွင် ကိုယ်ပိုင်လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် အကျိုးအမြတ်များအတွက် အဖွဲ့အစည်းနှင့်စနစ်များကို ခေါင်းပုံဖြတ်အမြတ် ထုတ်လေ့ရှိသော နိုင်ငံရေးအကြီးအကဲများ၊ စီးပွားရေးခေါင်းဆောင်များ၊ စစ်ဘက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့ဝင်များတို့၏ အချင်းချင်းဆက်နွှယ်နေသော ကွန်ရက်များ ပါဝင်သည်။)
- (ဂ) လူနည်းစုအစိုးရနှင့်ဆွေမျိုးများ (၎င်းတွင်လက်ဝါးကြီးအုပ်ချုပ်မှုနှင့် အာဏာရ အထက်တန်းလွှာများအကြား အာဏာယှဉ်ပြိုင်မှုများ ပါဝင်သည်)
- (ဃ) ဩဇာအာဏာရှိသည့်အထင်ကရပုဂ္ဂိုလ်များ(၎င်းတွင် ပြိုင်ဆိုင်အားထုတ်ရန် မလိုအပ်ဘဲ အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် ဆက်စပ်နေသည့် အာဏာရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးချင်းစီ ပါဝင်သည်)

၁၂။ ဂျန်စတန်၏ သုတေသနစစ်တမ်းများအရ မတူညီသည့် အဂတိလိုက်စားမှုလက္ခဏာ များသည် သမားရိုးကျပုံစံတွင် အခြေခံသော သဘောတရားဆိုင်ရာအမျိုးအစားများ ဖြစ်သော်လည်း မတူညီသည့်နိုင်ငံရေးစနစ်များတွင် အဂတိလိုက်စားမှု မည်သို့ဖြစ်ပေါ်ကြောင်း ဆွေးနွေးရန်အတွက် အဓိကအချက်အဖြစ် အသုံးပြုနိုင်သည်။ အဆိုပါလက္ခဏာများသည် နိုင်ငံများအတွင်း ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုနှင့်လုပ်ပိုင်ခွင့်အရ ဆက်နွှယ်မှုများ၏ မတူကွဲပြားသည့် ပေါင်းစပ်မှုများကို ပေါ်လွင်စေပြီး ကိစ္စရပ်တစ်ခုချင်းစီတွင် လိုအပ်သည့်မတူကွဲပြားသော အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးနည်းဗျူဟာများနှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများအပေါ် ထင်ဟပ် စေသည် (ဂျန်စတန်၊ ၂၀၁၄၊ စာ-၂၄၆၊ ၂၄၈) (Johnston, 2014, p. 246-248)။ အဂတိ လိုက်စားမှု၏လက္ခဏာလေးမျိုးအား အောက်တွင်အသေးစိတ်ဆွေးနွေးထားပါသည်။

အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် ဒီမိုကရေစီ

၁၃။ ယေဘုယျအားဖြင့် စနစ်တကျကောင်းစွာတည်ထောင်ထားသည့် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံ များသည် အာဏာရှင်စနစ် (သို့မဟုတ်) သက်တမ်းနုသည့် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းယှဉ် ပါက အဂတိလိုက်စားမှုအဆင့် နည်းပါးသည် (မန်တီနိုလာနှင့် ဂျက်ခ်မန်း၊ ၂၀၀၂။ ဝါရန်၊ ၂၀၀၄) (Mantimola and Jackman, 2002; Warren, 2004)။ သို့ရာတွင် အုပ်ချုပ်မှု စနစ်သည် ဒီမိုကရက်တစ်ဖြစ်ခဲ့ရုံတစ်ခုတည်းဖြင့် အဂတိကင်းစင်သည်ဟု အာမခံနိုင်မည် မဟုတ်ပါ (ခရိမ်းစ်၊ ၂၀၁၈။ ခူဘီ၊ ၂၀၁၇။ ဆဲလ်ဒတ်ဒီရိုနှင့် ဒက်ဟန်၊ ၂၀၁၁။ ယူဆလနာနှင့်

ရောသ်စတိန်း၊၂၀၁၆) (Krames, 2018; Kube,2017; Seldadyo and DedHaan, 2011; Uslander and Rothstein, 2016)။ သာဓကအားဖြင့် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံများ၌ နိုင်ငံရေးနှင့် မဲဆွယ်စည်းရုံးရေးရန်ပုံငွေများ ထောက်ပံ့ခြင်းတို့တွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိခြင်း၊ ခေတ်မီသည့် သတင်းအချက်အလက်လွတ်လပ်ခွင့်ဥပဒေများ ရှိနေခြင်း၊ ယုံကြည်၍မရသည့် သတင်း မီဒီယာများ (သို့မဟုတ်) သတင်းပေးတိုင်ကြားသူ အကာအကွယ်ပေးရေးဥပဒေများ မရှိခြင်း တို့ကြောင့် အဂတိလိုက်စားမှုများ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပါသည်။ ထို့ပြင် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံသည် ဒီမိုကရေစီ လုပ်ငန်းစဉ်ဖွံ့ဖြိုးရန် စတင်ချိန်တွင် အဂတိလိုက်စားမှု တိုးပွားလာဟန်ရှိသည်။ ပရင်းနှင့် ဗရူရှီ (၂၀၁၉) (Pring and Vrushni, 2019)တို့၏ အဆိုအရ မကြာသေးမီက ဒီမိုကရေစီအသွင် ကူးပြောင်းရေး ဆောင်ရွက်နေသည့် နိုင်ငံများသည် ထိရောက်သည့်အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေးနှင့် ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုယန္တရားများ မဖွံ့ဖြိုးသည့်အတွက် ယခုအခါတွင် ဒီမိုကရက်တစ်အဖွဲ့အစည်းများ၏ လုပ်ဆောင်မှုများ ကျဆင်းလာပြီး ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် မြင့်မားသည့် အဂတိလိုက်စားမှုသံသရာတွင် ကျရောက်လျက်ရှိကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

၁၄။ နိုင်ငံပေါင်း (၁၀၃) နိုင်ငံ၏ ငါးနှစ်တာကာလ ဆွေးနွေးပွဲများကိုအခြေခံ၍ ဆောင်း (၂၀၀၄)(Sung, 2004)က နိုင်ငံများတွင် ဒီမိုကရေစီစနစ် ပိုမိုထွန်းကားလာသည်နှင့်အမျှ ပထမ၌ အဂတိလိုက်စားမှုအဆင့် လျော့ကျလာပြီး တစ်ဖန်ပြန်တက်လာကာ နောက်တစ်ဖန် ပြန်ကျသွားသည်ကို တွေ့ရှိခဲ့သည်။ ယင်းသည် မန်နီးစ်(၂၀၀၆) (Menes, 2006)၏ အငှားချ သည့် ပုံစံဖြင့်ဆွဲဆောင်ခံရသည့် စီးပွားရေးအခွင့်အလမ်းများ မြင့်တက်လာခြင်းနှင့် ရှနိုက်ဒါ (၂၀၀၇) (Schneider, 2007)၏ အခွင့်အလမ်းသစ်များအပေါ် သင့်လျော်သော ထိန်းချုပ်သည့် ယန္တရားများတည်ထောင်ရန် အစိုးရအဖွဲ့၏ စွမ်းဆောင်နိုင်မှုမရှိခြင်းတို့ ပေါင်းစည်းမှုကြောင့် ဖြစ်သည်။ အန်ဗီးဂ် (၂၀၀၆) (Andving, 2006)က “မြန်ဆန်စွာပြောင်းလဲမှု” (fast change)ကို ကြုံတွေ့နေရသောဒေသများ၊ အထူးသဖြင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာလိုအပ်ချက်များ လျင်မြန်စွာ ပြောင်းလဲနေပြီး အခြေအနေအလိုက် မျှော်လင့်ချက်များသည် မရေရာမသေချာမှုများ တိုးတက် လာသည့် စီးပွားရေးတစ်ဟုန်ထိုးဖွံ့ဖြိုးသောနိုင်ငံများ၊ ကွန်မြူနစ်စနစ်အလွန်နိုင်ငံများ (သို့မဟုတ်) အာဏာရှင်စနစ်မှ ဒီမိုကရက်တစ်အစိုးရအဖြစ် ပြောင်းလဲနေသော နိုင်ငံများတွင် အဂတိလိုက်စားမှုများ ပေါ်ပေါက်သည်ဟု ထပ်မံရှင်းလင်းထားသည်။ အချိန်ကြာလာသည် နှင့်အမျှ အစိုးရများသည် ၎င်း၏အဖွဲ့အစည်းများ၊ စွမ်းဆောင်ရည်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာ စေပြီး အဂတိလိုက်စားမှု ကျဆင်းသွားသည်။ သို့ရာတွင် အဂတိလိုက်စားမှုသည် တည်ငြိမ်၍

အောင်မြင်သည့် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံများတွင်လည်းရှိကြောင်း လေ့လာချက်ကဖော်ပြထားသည် (ပရင်းနှင့်ဗရူရှိ၊ ၂၀၁၉၊ အရေးပါသည့် ထင်ဟပ်မှုများအတွက် စတီဖင်ဆန်၊ ၂၀၁၉ တွင် လေ့လာနိုင်သည်) (Pring and Vushi, 2019: for a critical reflection see Stephenson, 2019)။

၁၅။ ထို့ကြောင့် ဒီမိုကရေစီစနစ်သည် အဂတိလိုက်စားမှုကို ကိုင်တွယ်ရာတွင် ပိုမိုသင့်လျော်သည့် စနစ်တစ်ခုအဖြစ် ယေဘုယျရှုမြင်နိုင်ရုံမျှဖြင့် ဒီမိုကရေစီမဟုတ်ပါ။ သို့သော် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးကို အကျိုးသက်ရောက်စေမည့် အပြန်အလှန်စောင့်ကြပ်ထိန်းညှိပေးသည့် အမျိုးမျိုးသော နိုင်ငံရေးပါတီများ၏အခန်းကဏ္ဍ အပါအဝင်၊ သီးခြားနိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ ပါဝင်ဆောင်ရွက်သူများနှင့် နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကသာ ဒီမိုကရေစီဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ဒီမိုကရေစီနှင့် အဂတိလိုက်စားမှုကို ဆွေးနွေးသည့်အခါ လွတ်လပ်သော လစ်ဘရယ်ဒီမိုကရေစီမှ ဒီမိုကရက်တစ်ဆိုရှယ်လစ်စနစ်၊ တိုက်ရိုက်နှင့် သွယ်ဝိုက်ဒီမိုကရေစီ စနစ်စသည့် ကမ္ဘာတစ်လွှားတွင် ဒီမိုကရက်တစ်ပုံစံများ အမျိုးမျိုးရှိကြောင်း ကျွန်ုပ်တို့ သတိပြုရပေမည်။ မတူညီသည့် ဒီမိုကရက်တစ်စနစ်များတွင် အဂတိလိုက်စားမှုအဆင့် အမျိုးမျိုးနှင့် ပုံစံအမျိုးမျိုးတွေ့ကြုံနိုင်သည်။ သို့သော်လည်း အသေးစိတ်ကို အောက်တွင် ဆွေးနွေးထားသကဲ့သို့ တရားမဝင် ပြဋ္ဌာန်းထားသော အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာ၊ ကန့်သတ်မှုရှိသော နိုင်ငံရေး ဗဟုဝါဒ၊ သတင်းမီဒီယာထိန်းချုပ်မှု၊ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုနှင့် စစ်တပ်ကျောထောက် နောက်ခံပြုထားသော အစိုးရများကဲ့သို့သော စရိုက်လက္ခဏာများရှိသည့် အာဏာရှင်စနစ် (သို့မဟုတ်) အော်တိုကရေစီစနစ်များတွင် အဂတိလိုက်စားမှုအန္တရာယ် မြင့်မားသည်။ အာဏာရှင်စနစ်၏အင်္ဂါရပ်များသည် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး၏ အဓိကသော့ချက် ဖြစ်သည့် လူမှုစည်းရုံးရေးအား စိန်ခေါ်ခြင်းများကို ပိုမိုဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ အဂတိလိုက်စားမှု ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများတွင် နိုင်ငံသားများပါဝင်မှုနှင့်ပတ်သက်သည့် ဆွေးနွေးချက်များကို E4j အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင် အခန်း (၁၀)တွင် လေ့လာနိုင်သည်-

(က) အထက်အောက်နှင့် ဘေးတိုက်အပြန်အလှန်တာဝန်ခံမှု

- (၁) အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာဝါဒ (Institutionalism) (အစိုးရ၏တရားဝင်အဖွဲ့အစည်းများအပေါ် အလေးပေး၍ နိုင်ငံရေးကိုလေ့လာခြင်း)အရ နိုင်ငံ၏ အဂတိလိုက်စားမှုအဆင့်အပေါ် ခိုင်မာထိရောက်သည့် တားမြစ်ချက်များ

ရှိသော လုပ်ဆောင်ချက်များသည် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံရေး စနစ်များ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုပုံစံနှင့်စရိုက်လက္ခဏာများ ဖြစ်ကြသည်။ ၎င်းကို ပိုမိုနားလည်ရန် အထက်အောက်နှင့်ဘေးတိုက် အပြန်အလှန် တာဝန်ခံမှုအကြား ဖြစ်ပေါ်သော ထူးခြားသည့် အရည်အသွေးကို ခွဲခြားခြင်း ဖြစ်သည်။ ဘေးတိုက်အပြန်အလှန်တာဝန်ယူမှုသည် ကောင်းမွန်သည့် အုပ်ချုပ်မှုစနစ်ကို စောင့်ကြည့်ရန်နှင့် အပြန်အလှန် စစ်ဆေးထိန်းညှိခြင်းကို ပံ့ပိုးရန်အတွက် အစိုးရအတွင်း ဆောင်ရွက် ထားသည့် တရားဝင်ယန္တရားများနှင့် ဆက်စပ်နေသည်။ ထိုယန္တရား များသည် တစ်ခါတစ်ရံတွင် အစိုးရမှချထားခန့်အပ်ခြင်း (သို့မဟုတ်) ရန်ပုံငွေထောက်ပံ့ပေးထားခြင်းများ ဖြစ်သည်။ သို့မဟုတ်ပါက ၎င်းတို့ သည် အစိုးရအဖွဲ့တွင်အဂတိလိုက်စားမှုကို ကိုင်တွယ်ရန် အကောင်းဆုံး စွမ်းဆောင်ရည်ကို တည်ဆောက်ခြင်း (သို့မဟုတ်) အကောင်းဆုံး မက်လုံးများကို ထောက်ပံ့ပေးနိုင်မည် မဟုတ်ပါ။

- (၂) အထက်အောက်တာဝန်ယူမှုသည် ပြည်သူများမှ ရွေးကောက် တင်မြှောက်၍ အနိုင်ရရှိသည့် အစိုးရများက ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံသားများ အပေါ် တာဝန်ခံမှုရှိခြင်းကို ရည်ညွှန်းသည်။ ဒီမိုကရေစီနှင့်ပေါင်းစပ် နိုင်ငံရေးအုပ်ချုပ်မှုစနစ်များတွင် နိုင်ငံသားများအား နိုင်ငံ့ခေါင်းဆောင်များ ရွေးချယ်ခွင့်ပေးရာတွင် ကဏ္ဍတစ်ရပ်အဖြစ် ပါဝင်စေသောကြောင့် အဂတိ လိုက်စားမှုရှိကြောင်း သက်သေပြနိုင်သော ရွေးကောက်တင်မြှောက် ခံထားရသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များအား ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခွင့် ပယ်ဖျက်ခြင်းဖြင့် ၎င်းတို့၏အပြုအမူများအတွက် “အပြစ်ပေး” ခံရနိုင် သည် (အာဘတ်နှင့်ဂူပတာ ၂၀၀၂။ ဘက်ဂန်(န်)ဟိုး(မ်)နှင့် ချာရီ၊ ၂၀၁၅) (Abed and Gupta, 2002; Bagenholm and Charron, 2015)။ သို့ရာတွင် “ဒီမိုကရက်တစ်” ရွေးကောက်ပွဲများသည် ဖိနှိပ်သော အုပ်ချုပ်မှုစနစ်များကြောင့် အကြံအဖန်များဖြစ်နိုင်ခြင်း၊ ဆိုးရွားစွာ သက်ရောက်နိုင်ခြင်းများရှိကြောင်းကို ကျွန်ုပ်တို့ သတိမမေ့သင့်ပါ။ ထို့ပြင် ဒီမိုကရက်တစ်ရွေးကောက်ပွဲများကို လွှမ်းမိုးသည့် သိမ်မွေ့သော

ပုံစံအမျိုးမျိုး ရှိကြသည်။ (ထိုကဲ့သို့ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုပုံစံများကို စတော့ခ်မာ(၂၀၁၈) (Stockmer, 2018)တွင် လေ့လာနိုင်သည်။)

- (၃) အာဏာခွဲဝေမှုဟူသောအယူအဆမှာ လူအများ၏ မရိုးသားသည့်အပြုအမူများကို ဆောင်ရွက်ရန် အခွင့်အလမ်းများကို ကန့်သတ်လျော့ပါးသွားနိုင်စေမည့် အပြန်အလှန်ထိန်းကျောင်းခြင်း၊ ယှဉ်ပြိုင်ရွေးကောက်ခြင်း၊ လွတ်လပ်၍တရားမျှတသည့် ရွေးကောက်ပွဲများကျင်းပခြင်း၊ တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာထိန်းကျောင်းခြင်းများကို အတူတကွဆောင်ရွက်ပေးခြင်း ဖြစ်သည် (ဒေါ(လ်)စတွန်၊ လက်ပွမ်နီတီနှင့် တီအိုရေးလ်၊ ၂၀၁၂) (Dahlstrom, Lapuente and Teorell, 2012) (ဟွမ်ဘတ်(ခ်)နှင့် ရော့သ်စတီနီ၊ ၂၀၁၅) (Holmberg and Rothstein, 2015)။ တစ်ချိန်တည်းတွင် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာဆွေးနွေးမှုများကို ထိန်းသိမ်းထားခြင်းနှင့်အတူ အဂတိလိုက်စားမှု၊ အဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံရေးစနစ်များ၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ကျား/မ များအကြား ဆက်နွှယ်မှုများသည် ရှုပ်ထွေးမှုမြင့်မားကြောင်း ဖော်ပြထားသင့်သည်(ဒက်ဘ်စကီနှင့် အခြားပညာရှင်များ၊ ၂၀၁၈၊ စတန်းဆိုတာ၊ ဝမ်နာရပ် နှင့် ဆဗန်ဆန်၊ ၂၀၁၅) (Debski and others, 2018; Stensöta, Wängnerud and Svensson, 2015)။ ထိုကဲ့သို့ ရှုပ်ထွေးမှုများကို ဖော်ပြထားသည့် သုတေသနအချို့ကို E4J အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင် အခန်း (၈)တွင် ဆွေးနွေးတင်ပြထားသည်။

(ခ) မဲဆန္ဒရှင်များ - ဥပဒေကိုမသိနားမလည်ခြင်း၊ သဟဇာတမဖြစ်ခြင်းနှင့် အပေးအယူပြုလုပ်ခြင်း

- (၁) ဒီမိုကရက်တစ်နှင့်ပေါင်းစပ်အုပ်ချုပ်မှုစနစ်များတွင် အဂတိလိုက်စားမှုကို ဆန့်ကျင်သည့် အထောက်အပံ့များပေးသော်လည်း နိုင်ငံသားများ အနေဖြင့် ၎င်းတို့၏အခွင့်အရေးများကို တစ်ခါတစ်ရံတွင် အပြည့်အဝအသုံးမချနိုင်ခြင်းနှင့် မကျေနပ်ချက်များကိုဖော်ပြရန် ရွေးကောက်ပွဲများကိုအသုံးမပြုနိုင်ခြင်း၊ မဲရုံများတွင် အဂတိလိုက်စားသည့် နိုင်ငံရေးသမားများကို အပြစ်မပေးနိုင်ခြင်းတို့ ရှိသည် (ဂျန်စတန်၊ ၂၀၁၃)

(Johnston, 2013)။ ဤအကြောင်းအရာတွင် “အပြစ်ပေးခြင်း” ဆိုသည်မှာ ပြစ်မှုမြောက်သော အကျင့်ပျက်ခြစားမှုဆိုင်ရာ ဥပဒေ၊ စီမံခန့်ခွဲရေးနှင့်တရားမကြောင်းအရ အကျိုးဆက်များနှင့် ကွဲပြားပါသည်။ (သတင်းအချက်အလက်များကို ပိုမိုသိရှိနိုင်ရန် ကုလသမဂ္ဂမူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာရုံး၊ Working Paper ၏ (unodc.org/documents/treaties/UNCAC/WorkingGroups/workinggroup2/2015-September-3-/V1506218e.pdf) အရပ်ဖက်နှင့်အုပ်ချုပ်မှုပိုင်းတွင် အဂတိလိုက်စားမှုကို ဆန့်ကျင်သည့် လုပ်ဆောင်ချက်များ၏အသုံးပြုမှုအပေါ်တွင် လေ့လာနိုင်သည်။) ၎င်းသည် မဲဆန္ဒရှင်များက မဲဖြင့်ဖြုတ်ချရန် (သို့မဟုတ်) ရာထူးမှဖယ်ရှားရန် ကြိုးပမ်းခြင်းဟု ဆိုလိုသည်။ တစ်ဘက်တွင် နိုင်ငံသားများသည် အဂတိလိုက်စားမှုကို ရှင်းလင်းစွာ ငြင်းပယ်ပြီး အဂတိလိုက်စားမှုတွင်ပါဝင်သော နိုင်ငံရေးသမားများကို အပြုသဘောမဆောင်သည့် အကဲဖြတ်မှုကို များသောအားဖြင့် ဖော်ပြကြသည်။ တစ်ဖက်တွင်လည်း နိုင်ငံသားများသည် ရိုးသားသော ကိုယ်စားလှယ်များထက် “လုပ်ငန်းတာဝန်ကို ပြီးမြောက်အောင်ဆောင်ရွက်နိုင်သူ” (get the job done)၊ “အရည်အချင်းရှိသူ” (deliver the goods)ကို ဦးစားပေးလေ့ရှိကြောင်း အထောက်အထားအချို့ရှိသည် (ပက်တီနှင့် ဂျန်စတန်၊ ၂၀၁၂၊ အေလင်၊ ဘာချ်နှင့် ဆာမီန်တို မာရ်ဝါဒ်၊ ၂၀၁၈) (Pattie and Johnston, 2012, Allen, Birch and Sarmiento-Mirwaldt, 2018)။ အကျင့်ပျက်ခြစားသည့် နိုင်ငံရေးသမားများကို ကန့်ကွက်မဲဖြင့် နိုင်ငံရေးလောကမှ ဖယ်ကြဉ်ရန် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အရည်အသွေးကို ကန့်သတ်ထားပြီး အခြားသောအချက်အလက်အများအပြားအပေါ်တွင်လည်း အမှီပြုနေပါသည်။

- (၂) လက်တွေ့မျက်မြင်ကိုအခြေခံသည့် သုတေသနစစ်တမ်းများသည် အကျင့်ပျက်ခြစားသည့်နိုင်ငံရေးသမားများနှင့် ပါတီများကို မဲမပေးဘဲ နိုင်ငံရေးလောကမှဖယ်ကြဉ်နိုင်ရန် ဆုံးဖြတ်ခြင်းနှင့် မဲဆန္ဒရှင်များ၏ ဥပဒေကိုမသိခြင်း၊ စိတ်မဝင်စားခြင်းတို့အတွက် ကွဲပြားသည့်ရှင်းလင်း

ချက်များကို တင်ပြထားသည်။ ဤရှင်းလင်းတင်ပြချက်များတွင် နိုင်ငံသားများ၏ နိုင်ငံရေးအသိနည်းပါးမှုမှစ၍ မှားယွင်းလုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် ပတ်သက်သည့် သတင်းအချက်အလက်များအားနည်းခြင်းနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိခြင်း၊ ဘက်လိုက်ခြင်း၊ အဖွဲ့အစည်းအားနည်းခြင်း၊ မဲဆန္ဒရှင်များသည် နိုင်ငံရေးသမားများ၏ အပြုအမူများကို မေးခွန်းထုတ်ရန်နှင့် ထိရောက်စွာ စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးခြင်းများပြုရန် အရည်အချင်းပြည့်ဝမှုမရှိခြင်း၊ သတင်းကျယ်ပြန့်မှု (သို့မဟုတ်) ပမာဏများပြားမှုကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာသော ပြဿနာများအထိ ပါဝင်ပါသည် (ဗွီဗရမ်၊ ဝက်(ခ်)နာနှင့် တာလဗ်၊ ၂၀၁၂၊ ဇက်ခ်မိုက်စတာနှင့် ဇီဇန်ဘို-ကိုလန်ဂါ၊ ၂၀၁၃) (Vivyan, Wagner and Tarlov, 2012, Zechmeister and Zizumbo-Colunga, 2013)။ အောက်ပါစာပိုဒ်များသည် အဂတိလိုက်စားသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များကို ရွေးကောက်တင်မြှောက်သည့် မဲဆန္ဒရှင်၏အပြုအမူကို ရှင်းပြထားသည့် မတူညီသော အယူအဆများကို ဆွေးနွေးထားပါသည်။ ဆွေးနွေးတင်ပြချက်များသည် ယေဘုယျအားဖြင့် ဖြစ်လေ့ဖြစ်ထရှိသော သဘာဝများကို လက်တွေ့လေ့လာတွေ့ရှိချက်များမှ ရရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျောင်းသားများအနေဖြင့် မဲဆန္ဒရှင်များနှင့် အဂတိလိုက်စားမှုများအား ယေဘုယျကောက်ချက်ချခြင်းများကို ရှောင်ရှားရန်နှင့် ရှာဖွေတွေ့ရှိချက်များအား မည်သို့အသုံးပြုရမည်ကို သတိထားရန် အကြံပြုသင့်သည်။

- (၃) မတူညီသည့် ရွေးကောက်ပွဲအဆင့်များ၌ နိုင်ငံသားများ၏ မဲပေးသည့် စနစ်သည် အမြဲတမ်းတစ်သမတ်တည်းမရှိသော “ရှေ့နောက်မညီညွတ်သည့်ယူဆချက်” (inconsistency hypothesis)နှင့် မဲဆန္ဒရှင်များက အကျင့်ပျက်ခြစားသည့် နိုင်ငံရေးသမားများကို အဘယ့်ကြောင့် သေချာပေါက် မဲမပေးဘဲ နိုင်ငံရေးလောကမှ ဖယ်ကြဉ်ခြင်းမပြုသည့် “သတင်းအချက်အလက်ဆိုင်ရာယူဆချက်”(information hypothesis) များကို အဓိကရှင်းလင်းထားသည်။ မဲဆန္ဒရှင်များသည် အဂတိလိုက်စားမှုတွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေသည့် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍

သတင်းအချက်အလက်မရရှိပါက ၎င်းတို့အနေဖြင့် အကျင့်ပျက်ခြစားသည့် နိုင်ငံရေးသမားများကို ထောက်ပံ့ပေးသကဲ့သို့ ဖြစ်နေသည်ကို ထောက်ပြထားသည်။ ၎င်းအချက်သည် ကလက်စ်ဂျာ (၂၀၁၇) (Klasnja, 2017) ၏ သုတေသနနှင့်ထပ်တူဖြစ်သည်။ ၎င်း၏သုတေသနတွင် လွန်ခဲ့သောဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာက အဂတိလိုက်စားမှုအရှုပ်တော်ပုံတွင် ပါဝင်ခဲ့သည့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ကွန်ဂရက်အဖွဲ့ဝင် ၆၀ % ကျော်သည် ပြန်လည် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခံခဲ့ရကြောင်းပြသခဲ့သည်။ ၎င်း၏ရှာဖွေတွေ့ရှိချက်များအရ မဲဆန္ဒရှင်များအနေဖြင့် နိုင်ငံရေးအသိအမြင် ပိုမိုကြွယ်ဝသည်နှင့်အမျှ အကျင့်ပျက်ခြစားသည့် နိုင်ငံရေးသမားများကို ထောက်ခံမှုနည်းပါးကြောင်း ညွှန်ပြထားသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ဘက်လိုက်မှုသည် မဲဆန္ဒရှင်များ၏ နိုင်ငံရေးအသိအမြင်အနိမ့်အမြင့်အပေါ်မူတည်၍ လျော့ပါးစေနိုင်ကြောင်း၊ နိုင်ငံရေးအသိကြွယ်ဝသူတို့အနေဖြင့် အကျင့်ပျက်ခြစားသည့် နိုင်ငံရေးသမားများကို ခွင့်လွှတ်ရန်ပိုမိုဆန္ဒရှိနိုင်သည့်အတွက် ဘက်လိုက်မှု ပို၍ရှိနိုင်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ ဤအချက်သည် မဲဆန္ဒရှင်များအနေဖြင့် ပါတီများနှင့် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများအကြား အမြဲလိုလို ခွဲခြားသင့်သည်ဟု အကြံပြုထားသည့် “ပါတီများ-ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများတွေးဆချက်” (parties-candidates hypothesis)နှင့် ကိုက်ညီသည်။ မဲဆန္ဒရှင်များအနေဖြင့် မဲပေးရန် ဆုံးဖြတ်ရာ၌ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ၏ တစ်ဦးချင်းကျွမ်းကျင်မှုနှင့်လုပ်ဆောင်ချက်များအပေါ်တွင်သာလျှင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းမဟုတ်ဘဲ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်မည့်ပါတီကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် ပိုမိုအရေးပါကြောင်းဆိုလိုသည်(အန်ဒူရီဇာ ဂါလီဂိုနှင့် မူနို(စ်)၊ ၂၀၁၃၊ ခေါ့(ဘ်) နှင့် တေလာ၊ ၂၀၁၅) (Anduiza Gallego and Munoz, 2013, Cobb and Taylor, 2015)။

- (၄) ထို့ပြင် “အပေးအယူလုပ်သည့်တွေးဆချက်”(Trade-off hypothesis) တွင် အစိုးရအဖွဲ့အတွင်း နိုင်ငံရေးသမားတစ်ဦး၏ စွမ်းဆောင်ချက်

များမှ ရရှိလာမည့်အကျိုးကျေးဇူးသည် ၎င်း၏အဂတိလိုက်စားမှု၊ အခြားတရားမဝင်သည့် လုပ်ဆောင်မှုများနှင့် ဆက်စပ်သည့်ဆုံးရှုံးမှုများထက် ပိုမိုကျော်လွန်လိမ့်မည်ဟု မဲဆန္ဒရှင်များကမျှော်လင့်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ ၎င်းစိတ်ကူးသည် (လူတစ်ဦးချင်းစီအလိုက် ကွဲပြားမှုရှိနေသော်လည်း) နိုင်ငံသားများအနေဖြင့် အရည်အချင်းမရှိသော ရိုးသားသည့် နိုင်ငံရေးသမားတစ်ဦးထက် အဂတိလိုက်စားပြီး အရည်အချင်းရှိသည့် နိုင်ငံရေးသမားတစ်ဦးကို မဲပေးရန် ပိုမိုဆန္ဒရှိတတ်ကြသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့်ဆိုသော် နိုင်ငံသားများသည် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့် ဒေသတွင်းသက်သာချောင်ချိရေး (သို့မဟုတ်)ဒေသတွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ဆွဲဆောင်နိုင်ခြင်း (သို့မဟုတ်) လုံခြုံရေးကဲ့သို့သော အခြားရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များအကြား “အပေး၊ အယူ”တစ်ခုအဖြစ် ထင်မြင်ကြသည် (ဖာနန်ဒက်(စ်)-ဗက်(စ်)ကွက်(စ်)၊ ဘာဘာရာနှင့် ရီဗာရို၊ ၂၀၁၆၊ ဇက်မိုက်စတာနှင့် ဇီဇန်ဘို-ကိုလန်ဂါ၊ ၂၀၁၃)(Ferna'ndez- Va'zquez, Barbera' and Rivero, 2016, Zechmeister and Zizumbo-Colunga, 2013)။ “သစ္စာစောင့်သိခြင်းတွေးဆချက်” (loyalty hypothesis) သည် မဲဆန္ဒရှင်များ၏ အသိအမြင်မဲ့ခြင်းအတွက် အခြားရှင်းလင်းချက်ဖြစ်ပြီး လက်ဝဲအုပ်စုမဲဆန္ဒရှင်များထက် လက်ယာအုပ်စုမဲဆန္ဒရှင်များက ပို၍ သစ္စာစောင့်သိကြသည်ဟူသော ရှာဖွေတွေ့ရှိချက်နှင့်ဆက်စပ်လျက်ရှိသည် (ဂျင်မီနက်(စ်)နှင့် ဂါစီယာ၊ ၂၀၁၈) (Jiménez and García, 2018)။ နောက်ဆုံးတွင် အဂတိလိုက်စားမှုကို တိုက်ဖျက်ရန် ကတိပြုခဲ့သည့် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းခံရသော အဂတိလိုက်စားသည့် ခေါင်းဆောင်များအနေဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲအနိုင်ရရှိရန် အဂတိလိုက်စားခြင်းအား ကိုယ်ကျိုးအတွက် မည်သို့အသုံးပြုနေသည်ဆိုသည့် အချက်အား အဓိကထည့်သွင်းစဉ်းစားထိုက်သည်။ မဲဆန္ဒရှင်များသည် အဂတိလိုက်စားသောအစိုးရအား ဖြုတ်ချရန် မဲမထည့်ဘဲ နိုင်ငံရေးလောကမှ ဖယ်ကြဉ်လိုက်သည်ဟု ထင်နေကြသည်။ သို့သော် အမှန်တကယ်မှာ အစိုးရသစ်သည်လည်း အဂတိလိုက်စားပါသည်။ လူတို့၏

ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာစွမ်းဆောင်ရည်(ဥပမာအားဖြင့် အဂတိလိုက်စားမှုကို ခုခံနိုင်စွမ်း)အပေါ် ဆိုးရွားစွာသက်ရောက်နိုင်သည့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ယန္တရားများ၊ ဆက်စပ်သည့်အကြောင်းအရာအခြေအနေအရပ်ရပ်နှင့် ပတ်သက်သောဆွေးနွေးချက်များကို E4J ပြောဆိုမတ်တည်ကြည်မှုနှင့် ကျင့်ဝတ် တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင် အခန်း(၆) (<https://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-6/key-issues.html>)၊အခန်း(၇) (<http://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-7/key-issues.html>)နှင့် အခန်း(၈) (<https://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-8/key-issues.html>) တို့တွင် လေ့လာနိုင်ပါသည်။

အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် အာဏာရှင်စနစ်များ

၁၆။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဒီမိုကရေစီစနစ်များထက် အာဏာရှင်စနစ်များ ပိုမိုများပြားသော်လည်း (Freedom House မြေပုံ ၂၀၁၉ (<https://freedomhouse.org/countries/freedom-world/scores>)တွင် ကြည့်ပါ) ပညာတတ်အသိုင်းအဝိုင်းမှ အဂတိလိုက်စားမှုအပေါ် အာရုံစူးစိုက်မှု သည် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံများထက် ဒီမိုကရေစီမဟုတ်သောနိုင်ငံများတွင် ပိုမိုလျော့နည်း နေသည် (ဟိုလီရာနှင့် ဝန်ချန်ခွန်၊ ၂၀၁၁) (Hollyer and Wantchekon, 2011)။ ဒီမိုကရေစီ မဟုတ်သည့်အုပ်ချုပ်မှုစနစ်တွင် သတင်းမီဒီယာများအား ကန့်သတ်ချက်များထားရှိခြင်းသည် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးဆိုင်ရာအချက်အလက်များကို စုဆောင်းရာတွင် အခက်အခဲများရှိပြီး အာဏာပိုင်များအကြား ဖုံးကွယ်ထားသည့် အဂတိလိုက်စားမှုများကို တိကျစွာဖမ်းဆုပ်ရန် ခက်ခဲပါသည်။ ပေါင်းစပ်အုပ်ချုပ်မှုစနစ်နှင့် အာဏာရှင်စနစ်များတွင် အဂတိလိုက်စားမှုသည် အာဏာရှင်ခေါင်းဆောင်၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အပေါ် ကြောင်းကျိုးသက်ရောက်မှုနှစ်ရပ်လုံး ဖြစ်စေ နိုင်ပါသည် (ရာဒက်ဗ်နှင့် မူခါဂျီ၊ ၂၀၁၅) (Yadav and Mukherjee, 2015)။

၁၇။ အာဏာရှင်စနစ်များတွင် မူဝါဒများနှင့်သဘောတရားများ အလွန်ကွဲပြားခြားနား ကြသည်။ အဆိုပါစနစ်များတွင် ဧကရာဇ်များ၊ စစ်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်များ၊ ခရစ်ယာန် ဘုန်းတော်ကြီးများကြီးစိုးသည့်စနစ်များနှင့် ကွန်မြူနစ်အုပ်ချုပ်မှုစနစ်များ ပါဝင်သည်။ ၎င်းတို့၏ရည်ရွယ်ချက်နှင့် နည်းလမ်းများမှာ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းယှဉ်ပြိုင်မှုရှိသည့် ရွေးကောက်ပွဲ အသေးစားများအား အသုံးပြု၍ ပါတီစုံဒီမိုကရေစီစနစ်တစ်ခုအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုရန်

အယူဝါဒသွတ်သွင်းခြင်းမှသည် စနစ်၏အတွေးအမြင်များကို အာဏာရှင်ဆန်ဆန် အပြည့်အဝ ထိန်းချုပ်နိုင်ခြင်းအထိ အမျိုးမျိုးသက်ဆိုင်ပါသည် (ဘရုကာ၊ ၂၀၁၄) (Brooker, 2014)။

၁၈။ လေ့လာမှုများအရ မျိုးဆက်သစ်များအား ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်ထားခြင်းနှင့် အဂတိလိုက်စားမှု အပေါ်အခြေခံ၍ အခွန်အခများ ခွဲဝေဖြန့်ဖြူးခြင်းသည် အာဏာရှင်ခေါင်းဆောင်များအတွက် အထက်တန်းလွှာများနှင့် မဲဆန္ဒရှင်များတွင် ၎င်းတို့၏ဩဇာအာဏာခိုင်မာတောင့်တင်းရန် အတွက် အရေးအပါဆုံးသောလက်နက်တစ်ခုဖြစ်ကြောင်း ပြသသည် (အေလွန်နှင့် အခြား ပညာရှင်များ၊ ၂၀၁၆) (Alon and others, 2016)။ အာဏာရှင်စနစ်များတွင် ပြည်သူများ၏ တာဝန်ခံမှုနိမ့်ပါးခြင်းသည် ခရိုနီများအား အခွင့်အလမ်းများခွဲဝေပေးရေးပူးပေါင်းမှုကို တည်ဆောက်ရန်အတွက် လည်းကောင်း၊ အာဏာရှင်အုပ်ချုပ်သူများအဂတိလိုက်စားမှုတွင် ပါဝင်ပတ်သက်ရန်အတွက် လည်းကောင်း ကြီးမားသောမက်လုံးများဖန်တီးပေးလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည် (ဗျူနိုဒီမက်စ်ကီတာနှင့် အခြားပညာရှင်များ၊ ၂၀၀၃) (Bueno de Mesquita and others, 2003) (ရာဒက်ဗ်နှင့် မူခါဂျီ၊ ၂၀၁၅) (Yadav and Mukherjee, 2015)။

၁၉။ အဂတိလိုက်စားမှု၏အဆင့်နှင့်အရှိန်အဟုန်သည် အာဏာရှင်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်များ တွင် ပုံစံအမျိုးမျိုးနှင့် အနှံ့အပြားဖြစ်ပွားနေပြီး ရှုပ်ထွေးသည့် ပြည်တွင်းနိုင်ငံရေးအပေါ် တွင် မှီတည်နေပါသည် (ဇေလော့(စ်)နာရာ၊ ၂၀၁၅) (Zaloznaya, 2015)။ အဆင့်မြင့်မားသော အဂတိလိုက်စားမှုများရှိနေသည့် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံများရှိသကဲ့သို့ အဆင့်နိမ့်သောအဂတိ လိုက်စားမှုများရှိနေသည့် ဒီမိုကရေစီမကျင့်သုံးသောနိုင်ငံများလည်း ရှိပါသည်။ တစ်ပါတီ အာဏာရှင်စနစ်ကျင့်သုံးသည့်နိုင်ငံများနှင့် စစ်အာဏာရှင်များအပါအဝင် အာဏာရှင် အုပ်ချုပ်မှုစနစ်များရှိ အထက်တန်းလွှာအုပ်ချုပ်သူများသည် ခိုင်မာသည့်အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေးနည်းလမ်းများ ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည့်အတွက် ကမ္ဘာ့ဘဏ်မှ လူသိရှင်ကြား ချီးကျူးခဲ့သည်လည်း ရှိခဲ့သည် (ခုခုစတ်ချ်ခါ၊ ၂၀၁၈) (Kukutschka, 2018)။ အချို့သော အာဏာရှင်စနစ်ချုပ်ကိုင်သည့်နိုင်ငံများတွင် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးကို အောင်မြင်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ကြသည် (ဥပမာများအား ခုခုစတ်ချ်ခါ၊ ၂၀၁၈ တွင် ဆွေးနွေးထားပါသည်)။ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများ အောင်မြင်ရန် အဓိကအချက်များမှာ နိုင်ငံရေးစိတ်ဆန္ဒနှင့် စဉ်ဆက်မပြတ်ကြိုးပမ်းအားထုတ်ရန်တို့ ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးစိတ်ဆန္ဒ အား အဂတိလိုက်စားမှုကို လုံးဝလက်မခံသည့် မူဝါဒများချမှတ်ခြင်း (သို့မဟုတ်) အမှီအခို ကင်း၍ လွတ်လပ်သည့်အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးအဖွဲ့အစည်းများ တည်ထောင်ခြင်း၊

ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာငွေများစီမံခန့်ခွဲခြင်းကဲ့သို့သော နယ်ပယ်များတွင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းအားဖြင့် ဖော်ပြနိုင်ပါသည်။

၂၀။ ခုခုစတ်ချ်ခါ (၂၀၁၈၊ စာ ၆-၇) က အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး မဟာဗျူဟာ များတွင် အာဏာရှင်အစိုးရများ၏ ပါဝင်ပတ်သက်ရခြင်း အကြောင်းရင်းများကို အသေးစိတ် လေ့လာထားသည်။ ဆက်လက်ဖော်ပြထားသည်မှာ ၎င်း၏ဆွေးနွေးမှုအနှစ်ချုပ် ဖြစ်သည်။ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများတွင် အာဏာရှင်အစိုးရများ ပါဝင်မှု ရှိ/မရှိ ဆုံးဖြတ်ရာ၌ (၁) အာဏာရှင်အစိုးရ၏ရှင်သန်ရပ်တည်ရေး သေချာစေရန် လိုအပ်ချက်၊ (၂) အုပ်ချုပ်မှုအစိုးရ၏ပူးပေါင်းမှု သဘောသဘာဝတို့သည် အဓိကအချက် နှစ်ချက်ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ချန်နှင့် ဂိုးလ်ဒင် (၂၀၁၀) (Chang and Golden, 2010) တို့က အာဏာရှင်ခေါင်းဆောင်၏ အချိန်စက်ဝိုင်း (ဥပမာအားဖြင့် ကာလတို (သို့မဟုတ်) ကာလရှည်အတွက် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာတည်မြဲစေရန် အုပ်ချုပ်သူတို့၏မျှော်လင့်ချက်)နှင့် အုပ်ချုပ်သူအစိုးရ၏ပူးပေါင်းမှုသဘောသဘာဝတို့သည် အာဏာရှင်စနစ်များအကြား အကျင့်ပျက်ခြစားမှု အဆင့်အမျိုးမျိုးကို ရှင်းပြထားသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ခြွင်းချက်များ ရှိသော်လည်း ကာလတို အာဏာရှင်အုပ်ချုပ်ရေးတွင် အဂတိလိုက်စားမှု ပိုမိုဖြစ်ပွားနိုင်ခြေ ရှိသည့် အာဏာရညွှန့်ပေါင်းအစိုးရအဖွဲ့၏ သဘောသဘာဝနှင့်ပတ်သက်၍ ချန်နှင့် ဂိုးလ်ဒင် က ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဦးစားပေးအုပ်ချုပ်မှုစနစ် (ဥပမာ-သားစဉ်မြေးဆက်အုပ်ချုပ်မှုအာဏာရှင်စနစ် (သို့မဟုတ်) မိသားစုအာဏာရှင်စနစ်)နှင့် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆန်သော ပေါင်းစပ်အုပ်ချုပ်မှုစနစ် (Personalistic-hybrid)များသည် စစ်အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် တစ်ပါတီစနစ်ထက် အဂတိလိုက်စားမှု ပိုမိုဖြစ်နိုင်သည့် အလားအလာများရှိကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ အလားတူ ဖစ်မန်းနှင့် ဂိုးလ်ဒင် (၂၀၁၇) (Fisman and Golden, 2017)တို့က တစ်ပါတီအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်သည် စစ်အာဏာရှင်ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဦးစားပေးအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်များထက် အဂတိလိုက်စားမှုအနည်းငယ် နည်းပါးကြောင်း ထောက်ခံထားသည်။ သို့ရာတွင် ဒီမိုကရေစီမကျင့်သုံးသည့် အုပ်ချုပ်မှုစနစ် အမျိုးမျိုးအကြားတွင် သက်ဦးဆံပိုင်ဘုရင်စနစ်သည် အဂတိလိုက်စားမှု အနည်းဆုံးတစ်ခု ဖြစ်သည် (ခုခုစတ်ချ်ခါ၊ ၂၀၁၈)။ သက်ဦးဆံပိုင်ဘုရင်စနစ်သည် ၎င်းတို့၏သားစဉ်မြေးဆက် အတွက် အုပ်ချုပ်မှုစနစ်ရှင်သန်ရန် ကောင်းမွန်သည့် ဂုဏ်သတင်းကို ထိန်းသိမ်းရန်အတွက် အဂတိလိုက်စားမှုကို စစ်ဆေးသည့်မက်လုံးများ ပိုမိုရှိသည်ဟု ဖော်ပြထားသည် (ဖစ်မန်းနှင့်

ဂိုးလ်ဒင်း၊ ၂၀၁၇)။ ဤဆွေးနွေးမှုသည် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာအုပ်ချုပ်မှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အဂတိလိုက်စားမှု၏အကျိုးဆက်များ ပြောင်းလဲပုံအား ဖော်ပြထားပါသည်။

၂၁။ အဂတိလိုက်စားမှုကို ကျေနပ်လောက်သည့် အတိုင်းအတာအထိ ထိန်းချုပ်နိုင်သော အာဏာရှင်စနစ်ကျင့်သုံးသည့်နိုင်ငံများသည် အဆင့်မြင့်လူမှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် အရည်အချင်းပြည့်ဝသော နိုင်ငံတော်ထိန်းချုပ်ရေးကို မျှဝေဆောင်ရွက်နိုင်ကြသည်(ပရင်းနှင့် ဗရူရှီ၊ ၂၀၁၉။ ခုခုစတ်ချ်ခါ၊ ၂၀၁၈) (Pring and Vrushni, 2019; Kukutschka, 2018)။ ထို့ပြင် ၎င်းတိုးတက်မှုသည် နိုင်ငံရေးစနစ်၏သွင်ပြင်လက္ခဏာများထက် အတွေ့အကြုံများသော ဆုံးဖြတ်ချက်ချသူ လူနည်းစုအသိုင်းအဝိုင်း၏ ရေရှည်တည်ရှိနေသည့် စိတ်စေတနာ ကောင်းမွန်ခြင်းအပေါ် လုံးဝမူတည်ပါသည် (ဆုတွန်၊ ၂၀၁၇) (Sutton, 2017)။ ၎င်းအခြေအနေများတွင် မျှတမှုရှိပြီးထိရောက်မှုရှိသည့် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးဆောင်ရွက်ချက်များဖြစ်စေရန်နှင့် အဂတိလိုက်စားမှုကိုဆန့်ကျင်တိုက်ထုတ်ရာတွင် ၎င်းတို့ပါဝင်စေနိုင်သည့် မျှတသောတရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာစနစ်များ၊ လွတ်လပ်သောမီဒီယာများကဲ့သို့ အဖွဲ့အစည်းများ၊ လမ်းကြောင်းများ၊ အရင်းအမြစ်များအား သာမန်နိုင်ငံသားများအနေဖြင့် မရရှိခြင်းများရှိနိုင်ပါသည်။ အမှီအခိုကင်းသည့်သတင်းမီဒီယာများနှင့် စောင့်ကြည့်ရေးအဖွဲ့အစည်းများမရှိခြင်း (သို့မဟုတ်) တရားစီရင်ရေးစနစ်များအားနည်းခြင်းသည် နိုင်ငံသားများအား ၎င်းတို့အတွက် အထောက်အပံ့ပြုမည့်သူနှင့် အကျိုးစီးပွားကိုအကာအကွယ်ပေးမည့်သူ မရှိခြင်းတို့ ဖြစ်စေနိုင်ပါသည် (ရာဒက်ဗ်နှင့် မူခါဂျီ၊ ၂၀၁၅)။ ဒီမိုကရေစီမဟုတ်သည့် အုပ်ချုပ်မှုစနစ်များတွင် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရာ၌ မီဒီယာနှင့်နိုင်ငံသားများကို ကန့်သတ်ထားခြင်းနှင့် အန္တရာယ်များကို အသေးစိတ်ဆွေးနွေးထားခြင်းအား E4J ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုနှင့်ကျင့်ဝတ် တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင် အခန်း (၁၀) (<http://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-10/key-issues.html>)တွင် လေ့လာနိုင်ပါသည်။ အဂတိလိုက်စားမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ပုံဖော်ရာ၌ မီဒီယာများ၏အခန်းကဏ္ဍနှင့် ပတ်သက်သည့် ဆွေးနွေးချက်များအား (ချန်၊ ၂၀၁၇) (Cheng, 2017)တွင် လေ့လာနိုင်ပါသည်။

၂၂။ ဒီမိုကရေစီမကျင့်သုံးသည့်စနစ်များတွင် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးယန္တရားများ အကောင်အထည်ဖော်သည့်အခါ အဂတိလိုက်စားမှုကို ဖယ်ရှားနိုင်လိမ့်မည်ဟု မဖြစ်မနေဆိုလိုခြင်းမဟုတ်ကြောင်း မှတ်သားသင့်ပါသည်။ (ဒီမိုကရေစီ (သို့မဟုတ်) ပေါင်းစပ်

အုပ်ချုပ်မှုစနစ်များတွင်) အာဏာရှင်အုပ်ချုပ်သူများအနေဖြင့် အသေးစားနှင့်ဗျူရိုကရက်တစ် အဂတိလိုက်စားမှုများကို ထိန်းချုပ်ရန် စီမံခန့်ခွဲနေစဉ် အာဏာရအထက်တန်းလွှာများ အတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေသည့် အဂတိလိုက်စားမှုပုံစံများမှာ မပြောင်းလဲဘဲ ကျန်ရှိနေနိုင် သည် (ခုခံစိတ်ချ်ခါ၊ ၂၀၁၈)။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် နိုင်ငံရေးသိပ္ပံပညာရှင်များအနေဖြင့် အာဏာရှင်စနစ်များတွင် မူဝါဒချမှတ်ခြင်း၊ မူဝါဒလုပ်ဆောင်ချက် အပြောင်းအလဲများနှင့် အတိုင်းအတာများကို ယခုတိုင် ပြည့်စုံစွာနားလည်မှုမရှိသေးပါ။ အဆုံးတွင် ယင်းနိုင်ငံများ၏ အဂတိလိုက်စားမှု လျော့ကျစေရေးသည် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးအခြေအနေများနှင့် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တောင်းဆိုချက်များကို သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များက တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ရန် တိုက်တွန်းသော လူမှုလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သူများနှင့် ယင်းအဖွဲ့အစည်း များ၏ တောင်းဆိုချက်များအပေါ်တွင် မူတည်ပါသည် (ရာဒက်ဗ်နှင့်မူခါဂျီ၊ ၂၀၁၅)။

ပေါင်းစပ်နိုင်ငံရေးစနစ်များနှင့် အဂတိလိုက်စားမှုလက္ခဏာများ

၂၃။ အထက်တွင် ဆွေးနွေးခဲ့သည့်အတိုင်း ဂျန်စတန်နှင့်အဖွဲ့(၂၀၀၅)က အဂတိလိုက်စားမှု ၏လက္ခဏာများသည် အုပ်ချုပ်မှုနည်းစနစ်တစ်မျိုးစီနှင့်ဆက်နွှယ်လျက်ရှိကြောင်း ပြသထားပြီး အုပ်ချုပ်မှုနည်းစနစ်လေးမျိုးမှာ ဈေးကွက်အပေါ်လွှမ်းမိုးမှုဖြင့် အဂတိလိုက်စားခြင်း၊ အထက်တန်းလွှာ စီးပွားရေးအုပ်စုများအဂတိလိုက်စားခြင်း၊ လူတစ်စုအုပ်ချုပ်သည့်အစိုးရနှင့် မျိုးနွယ်စုများအဂတိလိုက်စားခြင်းနှင့် ဩဇာအာဏာရှိသည့်အထင်ကရပုဂ္ဂိုလ်များ အဂတိ လိုက်စားခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။

(က) ဈေးကွက်အပေါ်လွှမ်းမိုးမှုဖြင့် အဂတိလိုက်စားခြင်းသည် ခိုင်မာတောင့်တင်း သည့် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဈေးကွက်ဖွင့်စနစ် ကျင့်သုံးသည့် ဖွံ့ဖြိုးပြီးသော လစ်ဘရယ်ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံများတွင် တစ်ခါတစ်ရံ ပေါ်ပေါက်သည်။ ၎င်းအဖွဲ့အစည်းများသည် ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုကို ရေရှည် တည်တံ့ခိုင်မြဲအောင် ထိန်းသိမ်းထားပြီး ခိုင်မာပြီးတရားဝင်ဖြစ်သည်။ ပေါင်းစပ် နိုင်ငံရေး(သို့မဟုတ်) အာဏာရှင်အုပ်ချုပ်မှုစနစ်များထက် သဘောသဘာဝ ကွဲပြားမှုရှိသော်လည်း အဂတိလိုက်စားမှုရှိနေသည်မှာ အသေအချာပင်ဖြစ်ပါ သည်။ တစ်ဖက်တွင် နိုင်ငံရေးသမားများ၊ ဗျူရိုကရက်တစ်များနှင့် ပါတီ ခေါင်းဆောင်များ၊ အခြားတစ်ဖက်တွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များ၊ မဲဆွယ် ပေးသူများနှင့် ချမ်းသာသည့်နိုင်ငံသားများအကြား အဂတိလိုက်စားမှုလှုပ်ရှားခြင်း

သည် ဒီမိုကရေစီတွင် ဖြစ်လေ့ဖြစ်ထရှိသော ဖြစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ စီးပွားရေး အဖွဲ့အစည်းများ ခိုင်မာအားကောင်းပြီး လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေး စွမ်းဆောင်ရည်များ အားကောင်းသည့်နေရာများတွင် ဥပဒေပြုရေးဝန်ထမ်းနှင့် မဲဆွယ်ပေးသူများ ကဲ့သို့သော နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အလွတ်သဘောကြားခံကွန်ရက်များမှတစ်ဆင့် ပုဂ္ဂလိကအကျိုးစီးပွားရှာဖွေမှု (ဥပမာ- ကန်ထရိုက်ရယူခြင်း၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း တစ်ခုကို ပြုပြင်မွမ်းမံခြင်း) စသည့် ဩဇာလွှမ်းမိုးသည့် မဲဆွယ်စည်းရုံးခြင်းမှ တစ်ဆင့် အဂတိလိုက်စားမှုကို အများဆုံးတွေ့ရသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ဆိုသော် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းခံရသည့် အရာထမ်းများသည် နိုင်ငံရေး ဆိုင်ရာရန်ပုံငွေအတွက် အခွင့်အလမ်းနှင့် ဩဇာအာဏာကို လဲလှယ်ခြင်းဖြစ် သည်။ ထိုဩဇာလွှမ်းမိုးမှု လဲလှယ်ခြင်းအများစုသည် တရားဝင် အပြည့်အဝ လူသိရှင်ကြားထုတ်ပြန်ထားသည့် နိုင်ငံရေးထည့်ဝင်မှုများမှတစ်ဆင့်ဖြစ်ပွားပြီး လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှု အပြည့်အဝမဟုတ်ပါ (ဂျန်စတန်၊ ၂၀၁၇) ။ အခြားဥပမာ များအနေဖြင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာပါတီရန်ပုံငွေ၊ အဖွဲ့အစည်း (သို့မဟုတ်) ပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးအတွက် ရန်ပုံငွေထောက်ပံ့ခြင်း၊ ဝန်ကြီးများနှင့် ကြိုတင်ချိန်းဆိုခြင်း များနှင့် အလွဲသုံးစားပြုသည့် ဧည့်ဝတ်ပြုစုခြင်းတို့ ပါဝင်ပါသည်။

- (ခ) အထက်တန်းလွှာစီးပွားရေးအုပ်စုများအဂတိလိုက်စားခြင်းသည် အတန်အသင့် အားကောင်းသည့် အဖွဲ့အစည်းများ၊ လွတ်လပ်သည့် ဈေးကွက်များနှင့်အတူ ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး (သို့မဟုတ်) ဒီမိုကရေစီအုပ်ချုပ်သည့် နိုင်ငံသစ် များတွင် အဓိကပေါ်ပေါက်လာသည်။ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ အဖွဲ့အစည်းနှစ်ရပ် လုံးမှာ အသင့်အတင့်ခိုင်မာမှုရှိသည်။ အဂတိလိုက်စားမှုသည် အတန်အသင့် ပျံ့နှံ့လျက်ရှိသော်လည်း စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ စစ်ရေးတို့မှ ထိပ်ပိုင်းလူနည်းစု နှင့် မီဒီယာတို့က တင်းကျပ်စွာထိန်းချုပ်ထားသည်။ စီးပွားရေးအရ လွတ်လပ်မှု ရှိသော်လည်း ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုများနှင့် ဥစ္စာဓနခွဲဝေမှုတွင် ပါဝင်လာသည့် ပါဝင် ဆောင်ရွက်သူ အသစ်များအပေါ် အတိုက်အခံပြုမှုရှိသည်။ အထက်တန်းလွှာ လူနည်းစုများသည် အဂတိလိုက်စားမှုကြောင့် စည်းလုံးညီညွတ်သည့်အင်အားကြီး ညွန့်ပေါင်းအဖွဲ့၏ နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးပြိုင်ဘက်များ ပေါ်ထွက်လာမှုကို စိစစ်ရန်ကြိုးပမ်းလာကြသည်။ (ကြီးမားသည့်မိသားစုပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းစုကြီး

များမှ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာစည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုများအတွက် ငွေကြေးထောက်ပံ့ခြင်း၊ ဘဏ္ဍာငွေနှင့်စည်းမျဉ်းများအတွက် ငွေကြေးနှင့်လက်ဆောင်များအားအသုံးပြုခြင်း) အထက်တန်းလွှာစီးပွားရေးအုပ်စုများသည် နိုင်ငံ၏စီးပွားရေးလုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာအများစုကို ထိန်းချုပ်ရန်နှင့် ၎င်းတို့၏နေရာများ ခိုင်မာအားကောင်းလာစေရန် ၎င်းတို့၏လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများကို အလွဲသုံးစားပြုကြခြင်းဖြစ်သည်။ အလားတူပင် ဈေးကွက်လွှမ်းမိုးမှုနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု ခိုင်မာသော်လည်း စည်းရုံးသိမ်းသွင်း ပေးသူများမှတစ်ဆင့် နိုင်ငံရေးထောက်ပံ့မှုပြုခြင်းဖြင့် ဥပဒေ (သို့မဟုတ်) ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာ အကာအကွယ်များရယူ၍ ကုန်သွယ်မှုအပေါ် မလျော်ဩဇာရယူခြင်း ဖြစ်သည်။ အထက်တန်းလွှာစီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများက အကုန်အကျခံသော အဂတိလိုက်စားမှုသည် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အားနည်းချက်အတွက် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းလျော်ကြေးအဖြစ် တွက်ဆနိုင်၍ အထက်တန်းလွှာစီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ အဂတိလိုက်စားမှုသည် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့်အတူ ယှဉ်တွဲလျက်တည်ရှိနေသည်။ နောက်ကွယ်တွင် အထက်တန်းလွှာများအကြား အချိတ်အဆက်များကြောင့် ရွေးကောက်ပွဲယှဉ်ပြိုင်မှုများသည် အမှန်တကယ်ထက် အပြင်ပန်းအားဖြင့် ကောင်းမွန်စွာကျင်းပနိုင်ကြသည်။ ပါတီခေါင်းဆောင်များသည် အဂတိလိုက်စားမှုမှရရှိသည့် အကျိုးအမြတ်များကို ခွဲဝေပြီး ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်များကို ကြိုးကိုင်ခြယ်လှယ်ကြသည်။ ပါတီများသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် အစစ်အမှန်ကို အခြေခံမှု ပျောက်ဆုံးပြီး လူနည်းစုများ၏ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးနောက်လိုက်များအဖြစ် တိုးချဲ့ဆောင်ရွက်ကြသည် (ဂျန်စတန်၊ ၂၀၁၇)။

- (ဂ) လူတစ်စုအုပ်ချုပ်သည့်အစိုးရနှင့် မျိုးနွယ်စုများအဂတိလိုက်စားခြင်းသည် အုပ်ချုပ်မှုလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် တရားဝင်အစုရှယ်ယာဈေးကွက်များ ချည့်နဲ့စွာ လည်ပတ်နေသည့် လွတ်လပ်သောအုပ်ချုပ်မှုစနစ်သို့ ကူးပြောင်းဆဲ အားနည်းသည့်အစိုးရများတွင် များသောအားဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိသည်။ ၎င်းအစိုးရတို့သည် အားနည်းသည့် စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့်အတူ ပဋိပက္ခအလွန် (သို့မဟုတ်) အာဏာရှင်စနစ်အလွန် လူ့အဖွဲ့အစည်းများ ဖြစ်ကြသည်။ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့် ပစ္စည်းဥစ္စာပိုင်ဆိုင်မှုအခွင့်အရေးများ အားနည်းနေပြီး

အဂတိလိုက်စားမှုကိုရင်ဆိုင်ခြင်းသည် အန္တရာယ်များနိုင်သည်။ သမားရိုးကျ ဆန်သည့် ဒီမိုကရေစီနည်းလမ်းများသည် တာဝန်ခံမှုနည်းသည်။ အပြန်အလှန် ယုံကြည်မှု၊ အများယုံကြည်လက်ခံနိုင်မှုနည်းပါးပြီး အစိုးရ၏တစ်နေ့ချင်း အခွင့်အာဏာသည် အချို့နယ်ပယ်များတွင် မေးခွန်းထုတ်ဖွယ် ဖြစ်လာနိုင်ပေ သည်။ ဩဇာအာဏာရှိသည့် အထင်ကရပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် မတူညီသည့်အချက်မှာ မည်သူက အမှန်တကယ်တာဝန်ရှိနေသည်ကိုရှင်းလင်းစွာ မသိနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အဓိကဆုံးဖြတ်ချက် များကို လက်ဝါးကြီးအုပ်ပြီး ထိရောက်သည့်တားမြစ်ချက် အနည်းငယ်နှင့် အတူ သဘောတူစာချုပ်များကို အတည်ပြုရန်၊ ကြွေးမြီများ စုဆောင်းရန်နှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုများကာကွယ်ရန် အကြမ်းဖက်မှုများကို အသုံးပြု၍ ပုဂ္ဂလိကနှင့် အစိုးရကဏ္ဍနှစ်ရပ်လုံးကို အဓမ္မသိမ်းပိုက်ထားခြင်းဖြင့် လူနည်းစုအစိုးရအဖွဲ့ နှင့် ၎င်းတို့၏ဆွေမျိုးစုများတွင် (တစ်ခါတစ်ရံ နိုင်ငံရေးအုပ်စုများ၊ တစ်ခါတစ်ရံ မိသားစုများ) နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး ယှဉ်ပြိုင်မှုများ ပြင်းထန်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံ၏ထိန်းချုပ်မှုယန္တရားများ အားပျော့ခြင်း (သို့မဟုတ်) အကျိုးသက်ရောက်မှု မရှိခြင်းဖြင့် အဂတိလိုက်စားမှုကိုရင်ဆိုင်သန်စေပြီး စီးပွားရေးနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု များကို ပြိုကွဲပျက်စီးစေသည်။ အပြစ်ဒဏ်မှကင်းလွတ်ခြင်း၊ လုံခြုံမှုမရှိခြင်း၊ ကြိုတင်ခန့်မှန်းရခက်ခြင်းစသည့် အခြေအနေသည် လူနည်းစုအစိုးရအား ၎င်းတို့၏ အဂတိအကျိုးအမြတ်ကို ကာကွယ်ရေးအတွက် လျင်မြန်စွာလှုပ်ရှား စေရန် စေ့ဆော်ပေးပြီး စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး အတိုက်အခံများအား အကြမ်းနည်း ဖြင့် အပေးအယူလုပ်ခြင်းဖြင့် အားပျော့စေခဲ့သည်။ အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိကနယ်ပယ် ကန့်သတ်ပိုင်းခြားမှုကြောင့် အရပ်ဖက်လူ့အဖွဲ့အစည်းသည် အားပျော့လာကြ သည်။ ရွေးကောက်ပွဲများသည် ပုံမှန်ကျင်းပနေမည်ဖြစ်သော်လည်း အရေးကြီး သော ယှဉ်ပြိုင်မှုသည် စနစ်၏ပြင်ပတွင် အစိုးရနှင့် စီးပွားရေးနှစ်ရပ်လုံး အပေါ် ဩဇာလွှမ်းမိုးနိုင်သော လူတစ်စုအုပ်ချုပ်သည့် အစိုးရနှင့် ၎င်းတို့၏နောက်လိုက် များအကြား ပေါ်ပေါက်ခြင်းဖြစ်သည် (ဂျွန်စတန် ၊ ၂၀၁၇)။

- (ဃ) ဩဇာအာဏာရှိသည့်အထင်ကရပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အဂတိလိုက်စားခြင်းကို အာဏာရှင် စနစ်ကျင့်သုံးသည့်နိုင်ငံများ၊ အလုပ်မဖြစ်သော ဈေးကွက်များနှင့် အားနည်းသော

ရုံးပိုင်းဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများတွင် တွေ့ရှိရသည်။ နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေး အဖွဲ့အစည်းများ အားပျော့လာပြီး များပြားသည့် ဥပမာများမှာ နေရာအနှံ့ပျံ့နှံ့ လျက်ရှိသော လာဘ်ပေး၊ လာဘ်ယူမှု အဆင့်အားလုံး၌ ခြိမ်းခြောက်ငွေညှစ်မှု များဖြင့် ခေါင်းဆောင်၏မိသားစုနှင့် မိတ်ဆွေများသည် မတရားသောနည်းလမ်း များဖြင့် ကြွယ်ဝချမ်းသာလာကြသည်။ မည်သူက ဦးဆောင်နေသည်ကို မသိနိုင် သည့် လူနည်းစုနှင့်ဆွေမျိုးများ၏ အဂတိလိုက်စားမှုနှင့်မတူညီဘဲ အာဏာရှိ အထင်ကရပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အဂတိလိုက်စားမှုတွင် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေးအခွင့်အလမ်း များကို ထိန်းချုပ်ထားသော အာဏာရှင်၊ မိသားစုများ (သို့မဟုတ်) စစ်ဘက် အရာရှိများက ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်နှင့် ၎င်းတို့၏ခရီးစဉ်များအကျိုးအတွက် အာဏာကို လက်ဝါးကြီးအုပ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ အဆိုပါ ခေါင်းဆောင်များသည် စီးပွားရေး၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် အထောက်အပံ့ဝင်ရောက်မှုများအပေါ် ကြိုးကိုင်ခြယ်လှယ် ထားကြသည်။ ယင်းစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အတော်အတန်ပွင့်လင်းလာစဉ် အတွင်း၌ပင်လျှင် ၎င်းလုပ်ငန်းများ ကျဆင်းနေပြီး လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် မညီမျှမှုများ သိသာထင်ရှားစွာ ဖြစ်ပေါ်နေသည်။ ထိုကဲ့သို့သော အစိုးရ အပြောင်းအလဲ မကြာခဏဖြစ်ပေါ်၍ နိုင်ငံနှင့်အုပ်ချုပ်မှုပုံစံများ ယေဘုယျ အားဖြင့်ပြောင်းလဲသော်လည်း စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများမှာ အားနည်းနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ စီးပွားရေးအခွင့်အလမ်းများကို အစိုးရက လက်ဝါးကြီးအုပ်ချုပ်ကိုင် ထားပြီး တာဝန်ရှိသူနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးရာဆက်စပ်နေသူများအား ယင်းအခွင့်အရေး များကို ပေးအပ်သူအဖြစ် အသုံးပြုသည် (ဂျန်စတန်၊ ၂၀၁၇)။ ဤပုံစံသည် ဈေးကွက်လွှမ်းမိုးမှုနှင့် အထက်တန်းလွှာစီးပွားရေးအုပ်စုများ၏ပုံစံနှင့် မတူညီဘဲ မည်သူသည် တာဝန်အရှိဆုံးဆိုသည်မှာ ယုံမှားသံသယဖြစ်စရာမရှိပေ။ ထို့ကြောင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာနှင့် အဂတိလိုက်စားမှုသည် တရားဝင်အခန်းကဏ္ဍနှင့် တာဝန်ဝတ္တရားအပေါ် အခြေမခံဘဲ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးသစ္စာရှိမှုအပေါ်တွင် အခြေခံ သောကြောင့် အဂတိလိုက်စားမှုနှင့်ပတ်သက်သည့် အကြမ်းဖက်မှုမှာ နည်းပါး ပါသည်။ လုံခြုံမှုမရှိသည့် အခြေအနေတွင် လူနည်းစုအစိုးရအဖွဲ့ဝင်များနှင့် ဆွေမျိုးများ၏ယှဉ်ပြိုင်မှု ဖြစ်ပေါ်သည့်နေရာ (သို့မဟုတ်) ဩဇာရှိသူများအား အပြစ်ကင်းလွတ်ခွင့်ရှိသည့်နေရာများ၌ အနာဂတ်တွင် အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေးကို ပိုမိုလုပ်ဆောင်ရန် အဓိကအထောက်အပံ့ဖြစ်သည့် ပွင့်လင်း

မြင်သာမှုနှင့် ဥပဒေအသစ်ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းခြင်းတို့၏ လုပ်ငန်းပြီးမြောက်မှု နည်းပါးပါလိမ့်မည်။ အတိုက်အခံအုပ်စုများသည် အားပျော့လာခြင်း၊ အပေးအယူ ပြုလုပ်လာခြင်း၊ လျှို့ဝှက်ပြုလုပ်လာခြင်း (သို့မဟုတ်) အမှန်တကယ် မရပ်တည်နိုင်ခြင်းတို့ ဖြစ်လာကြသည်။ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းနှင့် တရား ဥပဒေစိုးမိုးရေးသည် တစ်နေ့ထက်တစ်နေ့ အဓိပ္ပါယ်လျော့နည်းလာခဲ့သည် (ဂျန်စတန်၊ ၂၀၁၇)။ အစိုးရမှဝေဖန်ရေးသမားများကို ခြိမ်းခြောက်ခြင်း (သို့မဟုတ်) နှိပ်စက်ခြင်းဖြင့် အင်အားသုံးဖယ်ရှားကြသည်။ တရားဝင် လုပ်ပိုင်ခွင့်များ၊ အခန်းကဏ္ဍများ၊ တာဝန်ဝတ္တရားများနှင့် သစ္စာရှိမှုများသည် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအရထက် အရေးပါမှုနည်းပါးပြီး အဂတိလိုက်စားမှုစနစ်များကို ယေဘုယျအားဖြင့် ကာကွယ်ပါသည်။ ဤအခြေအနေများတွင် အဂတိလိုက်စားမှု သည် လက်ခံနိုင်သည့်ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ် မဟုတ်သော်လည်း ၎င်းကိုယ်တိုင်ပင် စနစ်တစ်ခုအဖြစ် ရှိနေပါသည်။ ဒီမိုကရက်တစ်မဟုတ်သည့် အားပျော့သည့် နိုင်ငံများတွင် လူမှုအဖွဲ့အစည်းအား အဂတိလိုက်စားမှုမှ ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ခြင်း နည်းပါး (သို့မဟုတ်) မရှိသလောက်ဖြစ်ပြီး ပြည်သူပိုင် ပစ္စည်းများကို မတရားခိုးယူမှု (kleptocracy-rule of thieves)၊ ခြိမ်းခြောက်မှု နှင့် ထိုသူတို့အား အားပေးကာကွယ်မှုတို့မှာ နေရာအနှံ့အပြားတွင် ရှိနေသည် ဟု ဂျန်စတန် (၂၀၁၄) က ဖော်ပြထားသည်။ အထက်ပါ အယူအဆများကို ဖော်ပြနိုင်သည့် ဥပဒေ၊ ကျင့်ဝတ်များနှင့် ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုကြားရှိ အပြန်အလှန်သက်ရောက်မှုအပေါ် ဆွေးနွေးချက်များအတွက် E4J ဖြောင့်မတ် တည်ကြည်မှုနှင့်ကျင့်ဝတ် တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင် အခန်း (၁၂) ([https://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-12/key-issues](https://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-12/key-issues.html) .html)တွင် လေ့လာနိုင်သည်။

နက်ရှိုင်းသော ဒီမိုကရေစီစနစ်ကျင့်သုံးချဉ်းကပ်နည်း

၂၄။ အထက်တွင်ဖော်ပြထားသော အဂတိလိုက်စားမှုလက္ခဏာလေးရပ်မှ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် လူမှုအခြေခံအဆောက်အဦကို တည်ဆောက်ရာတွင် အဂတိလိုက်စားမှုကို နိုင်ငံရေးအရ ဆန့်ကျင်မှုအား အခွင့်အာဏာနှင့် အထောက်အပံ့ပေးသည့် ရေရှည်နှင့် သွယ်ဝိုက်သော နည်းလမ်းများပါဝင်သည်။ ဂျန်စတန် (၂၀၁၄)က ရေရှည်ကာလတွင် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ

နည်းလမ်းများဖြင့် အများပြည်သူအကျိုးစီးပွားကိုကာကွယ်ရန် “နက်ရှိုင်းသောဒီမိုကရေစီ စနစ်ကျင့်သုံးချဉ်းကပ်နည်း”သည် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးအတွက် အရေးအပါဆုံး ဖြစ်ကြောင်း အကြံပြုထားသည်။ ဤသို့ ဆက်စပ်လွှမ်းခြုံနေသော ချဉ်းကပ်နည်းသည် လုပ်၍ဖြစ်နိုင်သည့် အတိုင်းအတာအတွင်း အဂတိလိုက်စားမှုကို ဖြစ်စေနိုင်သော လူမှု အဖွဲ့အစည်းများတွင် ရေရှည်ပဋိပက္ခများနှင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းအတွင်း နိုင်ငံရေးတိုးတက်မှု များ ပြန်လည်ဖော်ထုတ်ရန် အလားအလာရှိသည်။ အခြားသော ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး မဟာဗျူဟာများနှင့်ဆန့်ကျင်လျက် “နက်ရှိုင်းသောဒီမိုကရေစီစနစ်ကျင့်သုံးခြင်း” သည် ပို၍ ထိရောက်သည့် စီမံခန့်ခွဲအုပ်ချုပ်မှုကဲ့သို့ မဟုတ်သော်လည်း ပို၍တရားသော၊ မျှတမှုရှိသော အစိုးရဖြစ်ရန် အလားအလာရှိသည်။ အဖွဲ့အစည်းများ၊ ဥပဒေများနှင့်တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး လုပ်ငန်းများ၏ အရည်အသွေးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ အဆိုပါရည်မှန်းချက် ရောက်ရှိစေရန် အတွက် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့် ထိန်းချုပ်မှုများအား ထိရောက်စွာ အကောင်အထည် ဖော်စေသည့် ရေရှည်တည်တံ့သော နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးတို့ လိုအပ်ပါသည်။

၂၅။ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး ကြိုးပမ်းမှုနှင့် ဒီမိုကရေစီစနစ်အကြား ဆက်စပ်မှုကို သိရှိရန် ဒီမိုကရေစီစနစ်က အဂတိလိုက်စားမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေသည့်နည်းလမ်းများနှင့် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရန် နည်းလမ်းများကို ဆက်စပ်သည့် အကြောင်းအရာအလိုက် စဉ်းစားနားလည်ရမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် အားလုံးနှင့်ဆိုင်သည့် တန်ဖိုးများနှင့်ပတ်သက်၍ သဘောတူညီမှုများရှိသော်လည်း ယဉ်ကျေးမှုနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ မတူကွဲပြားမှုများ၏ ရှုပ်ထွေးမှုများကို လက်ခံရမည် ဖြစ်သည်။ (အားလုံးနှင့်ဆိုင်သော တန်ဖိုးများနှင့် နိုင်ငံရေး ဆိုင်ရာ မတူကွဲပြားမှုများကို ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုနှင့်ကျင့်ဝတ် တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင် အခန်း (၂) (<http://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-2/key-issues.html>) နှင့် အခန်း(၅)(<http://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-5/key-issues.html>) တို့တွင် လေ့လာနိုင်သည်) ထို့ကြောင့် ရိုးသား၍သန့်ရှင်းသော အစိုးရများနှင့် ဒီမိုကရေစီ၏ ပေါင်းစည်းမှုသည် ကျယ်ပြန့်သည့် နိုင်ငံရေးပတ်ဝန်းကျင်နှင့် အခြားဒေသတွင်းဆိုင်ရာ အခြေအနေများအပေါ်တွင် မှီတည်ပါသည် (ခရမ်မာ၊ ၂၀၁၈) (Kramer, 2018)။ ဥပမာအားဖြင့် လူတစ်စုအုပ်ချုပ်သည့်အစိုးရနှင့်မျိုးနွယ်စုများ အုပ်ချုပ်မှု များ၌ ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ရမည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပြည်သူနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ လိုအပ်ချက်နှင့်အကျိုးစီးပွားကို ကာကွယ်နိုင်သည့်၊ ၎င်းတို့မှ

ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ထုတ်ဖော်ပြောဆိုဆွေးနွေးနိုင်သည့် လုံခြုံ၍တန်ဖိုးရှိသော စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေးနေရာများကို အဓိကမဏ္ဍိုင်ပြုဖန်တီးသင့်သည်။ အခြေခံဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့် ဥပဒေအရ ရရှိသည့် အခွင့်အရေးများ၏လုံခြုံမှုကို မြင့်မားစွာ ဦးစားပေးသင့်ပြီး ခိုင်မာသည့် ငွေကြေး၊ ဘဏ်စနစ်နှင့် အမှီအခိုကင်းပြီး လက်လှမ်းမီသည့် တရားမျှတမှုစနစ်ကို တည်ဆောက် သင့်သည်။ အဂတိလိုက်စားမှုသည် ဝေဖန်ဆွေးနွေးမှုများနှင့် အချေအတင် အငြင်းပွားမှု များကို ဖြစ်ပေါ်စေသည့်ပြဿနာများထဲမှ တစ်ခုဖြစ်ပြီး ထိုကဲ့သို့သော ပြဿနာအများစု၏ အခြေခံသည် တာဝန်ခံမှုနှင့်မျှတမှုတို့၏မေးခွန်းများ ဖြစ်လာလိမ့်မည် (ဂျန်စတန်၊ ၂၀၁၄-၂၀၁၇) ။

၂၆။ အာဏာရှင်စရိုက်လက္ခဏာများရှိသော ဩဇာအာဏာရှိသည့် အရေးပါသူများ၏ အခြေအနေတွင် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး မဟာဗျူဟာများသည် ပြည်သူများ၏ သင့်တင့်သော လွတ်လပ်မှုကိုရရှိစေရန် ကြိုးစားခြင်းဖြင့် စတင်နိုင်သည်။ ၎င်းတွင် ဥပမာ အားဖြင့် အဂတိလိုက်စားမှုကို သွယ်ဝိုက်သောနည်းဖြင့် ပြဿနာတစ်ရပ်အဖြစ် မြှင့်တင်ခြင်း၊ နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်တွင် စိတ်ဝင်စားမှု တိုးပွားလာစေခြင်း၊ နိုင်ငံသားအုပ်စုများအပေါ် ရဲနှင့် စစ်ဘက်မှ ဖိနှိပ်ခြင်းများအား လျှော့ချခြင်း၊ ဒီမိုကရေစီမဟုတ်သည့် ပတ်ဝန်းကျင်များ၌ ပင်လျှင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး စီမံကိန်းအကူအညီများ ပိုမိုဖြည့်ဆည်းစေခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ ဤသို့ကြိုးပမ်းမှုများသည် အပြုသဘောဆောင်သည့် လွှမ်းမိုးမှုများ မလွဲမသွေရရှိမည်ဟု မဆိုလိုဘဲ ၎င်းတို့ လုပ်နိုင်သည်ဟူသော စိတ်ကူးအတွေးကိုသာ ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။

၂၇။ အဂတိလိုက်စားမှုတားဆီးခြင်းသည် ရှုပ်ထွေးပြီး အုပ်ချုပ်မှုစနစ်သည် ဒီမိုကရေစီ၊ ပေါင်းစပ် (သို့မဟုတ်) အာဏာရှင်စနစ် ဖြစ်သည်နှင့် သက်ဆိုင်မှုမရှိဘဲ ကာလရှည် စဉ်ဆက် မပြတ် နည်းမျိုးစုံဖြင့် ချဉ်းကပ်ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ နောက်ဆုံးတွင် ပြည်သူများ ဂရုပြုနေသည့် နစ်နာမှု၊ မကျေနပ်ချက်နှင့် ပြဿနာများမှ ထွက်ပေါ်လာသည့် လူ့အဖွဲ့အစည်း အကြား မပြေလည်မှုများကို တဖြည်းဖြည်း သွယ်ဝိုက်သော နည်းလမ်းများဖြင့် ပြောင်းလဲ ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် အဓိကဖြစ်သည် (ဂျန်စတန်၊ ၂၀၁၇၊ စာ-၇)။ ဤနေရာရှိ စိတ်ကူး စိတ်သန်းမှာ အဂတိလိုက်စားမှု တားဆီးခြင်းသည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ တာဝန်ခံမှု၊ ညီမျှမှု နှင့် မျှတမှုများအား တိုးတက်ရန် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် အုပ်ချုပ်မှု၊ ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်မှုများပါဝင်ပြီး အချိန်ကြာမြင့်စွာ ဆောင်ရွက် ရသော ပြောင်းလဲနေသည့် ဖြစ်စဉ်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ကူဘီ (၂၀၁၇) (Kubbe, 2017)၏ မှတ်ချက်အရ ဒီမိုကရေစီ သည်

ပြည်သူများ၏ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်အစိတ်အပိုင်းကို ပံ့ပိုးပေးခြင်းဖြင့် မြင့်မားသော ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကိုဖြစ်စေကာ အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများ၊ မီဒီယာနှင့် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေမှု အပါအဝင် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများအား အဂတိလိုက်စားမှုနှင့်ပတ်သက်၍ စိတ်ဝင်စားလာစေ ပြီး၊ ပြည်သူများကိုလည်း နိုးကြားလာစေကာ စောင့်ကြည့်သူများအဖြစ် ဆောင်ရွက်လာနိုင် စေသည်။ လေ့လာသူများညွှန်ပြသကဲ့သို့ ရင့်ကျက်သည့်ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် လူမှုအဖွဲ့အစည်း များနှင့် ၎င်းတို့၏လှုပ်ရှားမှုများသည် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ထားသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များအား တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှုပုံစံများ အမြဲဖိအားပေးမှုအောက်၌ စောင့်ကြည့်ခြင်းဖြင့် အစိုးရ အပေါ် မပြောင်းလဲသည့် လွှမ်းမိုးမှုအရင်းအမြစ်များ ဖြစ်လာပါသည်။

၂၈။ လူမှုရေးဆိုင်ရာတာဝန်ယူမှုကို ရည်ညွှန်းသည့် အထက်အောက်တာဝန်ယူမှုသည် ဒီမိုကရေစီနှင့်ဆက်စပ်နေသည်။ ပေါင်းစပ်နှင့်အာဏာရှင်အုပ်ချုပ်မှုစနစ်များတွင် အရပ်ဖက် လူ့အဖွဲ့အစည်းများ၏ လှုပ်ရှားမှုများနှင့် နိုင်ငံသားတစ်ဦးချင်းစီအား ကောင်းမွန်သည့်အစိုးရ နှင့် ထိရောက်သည့်ကာလရှည်အဂတိလိုက်စားမှုထိန်းချုပ်ရေး တောင်းဆိုရန် လုပ်ပိုင်ခွင့် များပေးရမည်။ ဤအကြောင်းအရာနှင့်ပတ်သက်၍ ကော်လီရာ (၂၀၀၂၊ ၈-၂၇)(Collier 2002,P-27)က အထက်တန်းလွှာ၌ တာဝန်ခံမှုပေါ်ထွက်လာစေရန်မှာ အဓိကအရေးပါသည့် ကဏ္ဍတွင် ရပ်တည်နေသော လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိသည့် အရပ်ဖက်လူ့အဖွဲ့အစည်းသည် ကတိကဝတ်စည်းမျဉ်းများ တည်ဆောက်ရန်အတွက် အခြေခံအုတ်မြစ်အဖြစ် ညွှန်းဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် “နက်ရှိုင်းသောဒီမိုကရေစီစနစ်ကျင့်သုံးချဉ်းကပ်နည်း”သည် အဂတိလိုက်စားမှုကို တိုက်ဖျက်ရန်အတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သည့် အချက်နှစ်ချက်ဖြစ်သော လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ တာဝန်ခံမှုနှစ်ရပ်လုံးနှင့် ချိတ်ဆက်လျက်ရှိပါသည်။ ၎င်းနှင့်ပတ်သက်သည့် အကြောင်းအရာများကို E4J အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး၊ တက္ကသိုလ်အဆင့် အခန်း(၁၀) တွင် ထပ်မံဆွေးနွေးထားပါသည်။

နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် နိုင်ငံရေးရန်ပုံငွေများ

၂၉။ နိုင်ငံရေးပါတီများသည် နိုင်ငံရေးစနစ်များတွင် နေရာတိုင်း၌တွေ့ရှိရပြီး ခေတ်သစ် ဒီမိုကရေစီ၏ အဓိကအဖွဲ့အစည်းများအကြားတွင် ရှိကြသည်။ ၎င်းပါတီများသည် ပါဝင်သည့် မဲဆန္ဒရှင်များအား သတင်းအချက်အလက်နှင့် ပါဝင်မှုကို သေချာစေသည့် နိုင်ငံရေးဗဟုဝါဒ ဆိုင်ရာ လူ့အဖွဲ့အစည်းများ၏ အခြေခံဖြစ်သည်။ ပါတီများသည် ဥပဒေပြုရေးလုပ်ငန်းစဉ် များကို ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ရန်အစိုးရများကိုတွန်းအားပေးနိုင်ပြီး စီမံခန့်ခွဲရေးနှင့်ဥပဒေပြုရေး

ကဏ္ဍများအကြား ပေါင်းကူးတစ်ခုအဖြစ်လည်း ဆောင်ရွက်သည်။ ဒီမိုကရေစီနှင့် အာဏာရှင် စနစ်နှစ်ခုလုံးတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းပါတီများနှင့် စီးပွားရေးလက်ဝါးကြီးအုပ် အဖွဲ့ဆန့်ကျင် ရေးပါတီများ၊ စီးပွားရေးလက်ဝါးကြီးအုပ်ပါတီများ၊ စုပေါင်းစပ်ပေါင်းပါတီများ၊ ကေဒါ (သို့မဟုတ်) အထက်တန်းလွှာပါတီများ၊ လူထုပါတီအဖွဲ့အစည်း စသဖြင့် ပါတီပုံစံ အမျိုးမျိုး ရှိကြသည် (ကာရာမန်နီ၊ ၂၀၁၇ တွင် လေ့လာနိုင်သည်) (see Caramani, 2017)။ ၎င်းတို့၏ တိကျသောအဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်များသည် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာယှဉ်ပြိုင်မှုကဏ္ဍအပေါ်အလေးထား ပြီး၊ ၎င်းတို့၏ ရည်ရွယ်ချက်နှင့် နည်းလမ်းများအပေါ်လည်း အဓိကထားပါသည်။ ခေတ်သစ် ဒီမိုကရေစီစနစ်များတွင် အထူးသဖြင့် နိုင်ငံရေးပါတီများ၌ နိုင်ငံတော်၏အဓိကစွမ်းဆောင်ရည် များဖြစ်ကြသည့် လုပ်ဆောင်ချက်အများအပြားကို ဖြည့်ဆည်းပေးသည်။ လူမှုမီဒီယာများမှ ဖန်တီးသောအရေးပေါ်ဖွဲ့စည်းထားသောပါတီများ (ad hoc parties)လည်း ပေါ်ပေါက်လာ သည်။ လူမှုရေးဆိုင်ရာဆောင်ရွက်ချက်များ၊ ပန်းတိုင်များနှင့် လုပ်ဆောင်ချက်များသည် သမားရိုးကျနည်းလမ်းမဟုတ်ဘဲ ရံဖန်ရံခါတွင် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာရလဒ်များရရှိသော်လည်း နိုင်ငံရေးပါတီများအနေဖြင့် ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ပါတီတစ်ခုအနေဖြင့် ဖော်ပြခြင်း (သို့မဟုတ်) ရှုမြင်ခြင်းမရှိပါ။ ဥပမာအားဖြင့် အာရပ်စပွန်းတော်လှန်ရေး (Arab Spring)နှင့်ဆက်စပ် လျက်ရှိသည့် လှုပ်ရှားမှုများ၊ ယူကရိန်းနိုင်ငံ၏ မေဒန်တော်လှန်ရေး (Maidan Revolution) ၊ ပြင်သစ်နိုင်ငံရှိ ရဲလိုးဗက်စ်တ်လှုပ်ရှားမှု (yellow vest movement) တို့ပါဝင်သည်။ သို့ရာတွင် ၎င်းလုပ်ဆောင်ချက်များသည် ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုမရှိဘဲ လျင်မြန်စွာပေါ်ထွက်လာ ပြီး ၎င်းပါတီများသည် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာသဘောသဘာဝကို လျင်မြန်စွာရယူပြီး အခြား နိုင်ငံရေးအုပ်စုကဲ့သို့ အကတိလိုက်စားလွယ်ကြသည်။

၃၀။ သမိုင်းကြောင်းအရ နိုင်ငံရေးပါတီများ၏ ပထမလုပ်ဆောင်ချက်နှင့် ၎င်းတို့၏ ယနေ့ အထိ အရေးအပါဆုံးလုပ်ဆောင်ချက်များမှ တစ်ခုသည် ကြီးမားသည့်လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် အစိုးရအကြား စစ်မှန်သည့် ပုံစံများ၊ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဦးစားပေးမှုများနှင့်အတူ နိုင်ငံသားများ နှင့် အစိုးရအရာထမ်းများအကြား ညှိနှိုင်းမှုများ ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးပါတီများ၏ ဒုတိယသတ်မှတ်ထားသည့် အဓိကတာဝန်သည် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာယှဉ်ပြိုင်ခြင်းနှင့် ရွေးကောက်ပွဲ ဆိုင်ရာမဲဆွယ်စည်းရုံးမှုများ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ပါတီများသည် ရွေးကောက်ပွဲများ တွင် အဓိကပါဝင်သူများဖြစ်ကြပြီး မဲဆန္ဒရှင်များမှ ရွေးချယ်မည့်သူများ အကြားဖြစ်ပေါ်သည့် ပြဿနာများနှင့် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ နှစ်ရပ်လုံးအတွက် တာဝန်ရှိသည်။ ပါတီများ၏

တတိယအဓိကတာဝန်သည် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းနှင့် အများ ပြည်သူ့ဆိုင်ရာရုံးတွင် ခန့်ထားခြင်း နှစ်ရပ်လုံးအတွက် ပုဂ္ဂိုလ်များရွေးချယ်ခြင်းနှင့် စုဆောင်း ခြင်းဖြစ်သည်။ စုဆောင်းခြင်း (လုပ်ဆောင်ရန်ဆန္ဒရှိသည့် တစ်စုံတစ်ဦးကိုရှာဖွေခြင်း) နှင့် ရွေးချယ်ခြင်း (ရည်ရွယ်ချက်ကြီးမားသူအမြောက်အများကြားမှရွေးချယ်ခြင်း)သည် ခန့်အပ်ရမည့်ရာထူး များ၏ သဘောသဘာဝနှင့် ပါတီအပေါ်တွင် မူတည်ပါသည်။ ၎င်းအပြင် ပါတီများသည် သဘောတရားအနေအထားများနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းအုပ်စုများ၏ ကိုယ်စားလှယ်အနေဖြင့် သတ်မှတ်နိုင်သည့် လုပ်ငန်းတာဝန်အမျိုးမျိုးကို ဆောင်ရွက်သည်။ ပါတီများသည် အများ ပြည်သူ့ဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးမှုဖိုရမ်များ၊ မီဒီယာနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးထိပ်ပိုင်း အရေးကြီး ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ရာနေရာများနှင့် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ မဲဆွယ်စည်းရုံးမှုများတွင် ၎င်းတို့အား ထောက်ခံအားပေးသူများအတွက် ဟောပြောလုပ်ဆောင်သည် (စခရီး၊ ဝပ်(ဘ်) နှင့် ပိုဂန့်ထ်ကီ၊ ၂၀၁၇) (Scarrow, Webb and Poguntke, 2017) ။ နောက်ဆုံးတွင် ဒီမိုကရေစီအခြေအနေများ၌ နိုင်ငံရေးပါတီများသည် နိုင်ငံရေးစနစ်တွင် ဒီမိုကရက်တစ် မဟုတ်သည့်သူများ၏ အခွင့်အလမ်းများကို တားမြစ်ခြင်းဖြင့် ဒီမိုကရေစီကိုကာကွယ်ရန် အတွက်လည်း တာဝန်ရှိသည်။ လီဗစ်(ထ်)စကီနှင့် ဇစ်ဘ်လတ် (၂၀၁၈) (Levitsky and Ziblatt, 2018)က ဒီမိုကရေစီစနစ် ပြိုကွဲခြင်းသည် တော်လှန်ရေးများ (သို့မဟုတ်) စစ်တပ်မှ အာဏာသိမ်းခြင်းကြောင့် မဟုတ်ဘဲ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ထားသည့် အစိုးရများကြောင့် ဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် ဒီမိုကရေစီကိုထိန်းသိမ်းရန်အတွက် နိုင်ငံရေးပါတီများ အနေဖြင့် ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့အစည်းများကို သိမ်းပိုက်ကာ အာဏာရှင်ဆန်သော နည်းလမ်း များဖြင့် ထိန်းချုပ်သွားနိုင်စေမည့် ရွေးကောက်ခံ ကိုယ်စားလှယ်များကို အဆိုပြုခန့်ထားခြင်း (သို့မဟုတ်) အခြားပါတီများနှင့် ပူးပေါင်းမဟာမိတ်ဖွဲ့ခြင်းများကို ရှောင်ရှားသင့်သည်။

၃၁။ နိုင်ငံရေးပါတီများသည် အာဏာရှင်စနစ်နှင့် အကြွင်းမဲ့အာဏာရှင်စနစ် အုပ်ချုပ်ရေး အများစုတွင် အဓိကဇာတ်ကောင်များ ဖြစ်ကြသည်။ သို့သော် ၎င်းစနစ်များတွင် ပါတီများ သည် အုပ်ချုပ်ရေးနည်းလမ်းများဖြစ်ပြီး ရွေးကောက်ပွဲများတွင် ပြိုင်ပွဲဝင်ခြင်းမှတစ်ဆင့် အာဏာတည်ဆောက်ရန်လမ်းကြောင်း (သို့မဟုတ်) လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ၏ အရင်းအမြစ် တစ်ခု မဟုတ်ပါ။ လေ့လာမှုများမှ ဒီမိုကရေစီစနစ်မကျင့်သုံးသည့် နိုင်ငံရေးပါတီများသည် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အားနည်းခြင်း၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခြေခံလူတန်းစားများ၏ ထောက်ခံမှု များမရှိခြင်းအပြင် အုပ်ချုပ်သူအားဆန့်ကျင်ရန် လူထုလှုပ်ရှားမှုအတွက် လိုအပ်သော

စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရေးဖွဲ့စည်းပုံနှင့် ထောက်ပံ့ရန်အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်အားနည်းခြင်း စသည့်အလားအလာများ ဖြစ်နိုင်ကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။ (ရာဒက်ဗ်နှင့် မူခါဂျီ၊ ၂၀၁၅)။ အုပ်ချုပ်သူများကို ဆန့်ကျင်သည့် လုပ်ဆောင်ချက်နှင့် ပြည်သူတို့၏ သဘောထားခံယူချက်ကိုစုစည်းရန် အတိုက်အခံပါတီများ၏စွမ်းဆောင်ရည် အားနည်းသည့်အရည်အချင်းကြောင့် တာဝန်ရှိသည့် အာဏာရှင်အုပ်ချုပ်သူများအနေဖြင့် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်၌ ဆန့်ကျင်ဘက်ပါတီများ၏ စည်းမျဉ်းများကို ပြောင်းလဲရန် ပြုလုပ်နိုင်သည့်အတွက် ၎င်းတို့၏ ခြိမ်းခြောက်ခြင်းအပေါ် ခံစားရမည်မဟုတ်ပါ။ ထိုကဲ့သို့ အတိုက်အခံပါတီများမှ အဂတိလိုက်စားမှုများကိုတားဆီးရန်နှင့် အုပ်ချုပ်ရေးနည်းစနစ်နှင့်လျော်ညီစွာ ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ပြည်သူများ၏တောင်းဆိုချက်ကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ထုတ်ဖော်ပြောကြားသည့်တိုင် အုပ်ချုပ်သူများသည် အဂတိလိုက်စားမှုအပေါ် တန်ဖိုးကြီးမားသည့် လျှော့ချခြင်းများ ဆောင်ရွက်ရန် အတင်းအကျပ်ပြုစေခဲ့သည်ဟု ခံစားရမည်မဟုတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် အောင်မြင်သည့် အာဏာရှင်စနစ်၏ တောင်းဆိုချက်များသည် အဂတိလိုက်စားမှုကိုလျှော့ချရန် ပြင်းထန်သည့် မူဝါဒ ပြောင်းလဲမှုများဖြင့် ရလဒ်များထွက်ပေါ်လာနိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ အဂတိလိုက်စားမှုကဲ့သို့သော ထိခိုက်လွယ်သည့် ပြဿနာများအပေါ် ဆောင်ရွက်ရန် ခိုင်မာသည့် ဦးစားပေးမှုများရှိသော အတိုက်အခံပါတီများသည် အုပ်ချုပ်သူများမှ ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မည်ကို စိုးရွံ့ပြီး ၎င်းတို့၏နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်ကိုလျှော့ချရန် ကြိုးပမ်းမှုများရှိလာနိုင်ပါသည်။ ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်သည့် အတိုက်အခံနှင့် ထိရောက်မှုနည်းပါးခြင်းသည် အုပ်ချုပ်သူအား အဂတိလိုက်စားမှုအပေါ် ကိုင်တွယ်လုပ်ဆောင်ရန် တွန်းအားပေးခြင်းကို လျော့နည်းသွားလိမ့်မည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် စစ်မှန်သည့် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးကြိုးပမ်းမှုများကို လျော့နည်းရန် ဦးတည်နေပေလိမ့်မည် (ရာဒက်ဗ်နှင့် မူခါဂျီ၊ ၂၀၁၅)။

၃၂။ ၎င်းတို့၏အဓိကလုပ်ဆောင်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းရန် နိုင်ငံရေးပါတီများသည် သင့်လျော်သည့် ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေနှင့် မီဒီယာအသုံးပြုခွင့်ရရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ ၎င်းတို့သည် ရွေးကောက်ပွဲများအကြား ၎င်းတို့၏ လုပ်ရိုးလုပ်စဉ် လုပ်ဆောင်ချက်များ (သမားရိုးကျပါတီရန်ပုံငွေ)နှင့် ရွေးကောက်ပွဲဖြစ်စဉ်အတွင်း ဆောင်ရွက်ရန်နှင့် ၎င်းတို့၏ မဲဆွယ်မှုကိုပံ့ပိုးရန် (စည်းရုံးရေးရန်ပုံငွေများ)ဘဏ္ဍာရေးနည်းလမ်းများ လိုအပ်ပါသည်။ (ဖစ်စချာနှင့် အိဆန်စတပ် (ဒ်)၊ ၂၀၀၄။ ကာရာမန်နီ၊ ၂၀၁၇) (Fischer and Eisenstadt, 2004; Caramani, 2017)။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့်မျှတသော နိုင်ငံရေးဘဏ္ဍာငွေထောက်ပံ့မှုစနစ်အား ဖြစ်ပေါ်စေရန်၊

တာဝန်ယူ၊ တာဝန်ခံမှု မြင့်မားလာစေရန်၊ နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ၏ တုံ့ပြန်မှုအား ထိန်းထိန်းသိမ်းသိမ်း ဆောင်ရွက်ရန်၊ ပါတီများအနေဖြင့် တူညီသော အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများနှင့်အညီ ယှဉ်ပြိုင်ကြစေရန်၊ ငွေကြေးထောက်ပံ့သူများ၏ မလျော်ကြေးလွှဲလွှမ်းမိုးခြင်းမှ ပါတီများ၏လွတ်လပ်မှုအား အာမခံချက်ရှိစေရန်၊ အထူးသဖြင့် နိုင်ငံအဆင့်အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် မဲဆွယ်မှုအား လွှမ်းမိုးခြင်းကဲ့သို့သော အဂတိလိုက်စားမှု၏ အန္တရာယ်အား လျော့ပါးစေရန်အတွက် မဲဆွယ်စည်းရုံးရေးဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍာငွေနှင့် သမားရိုးကျ ပါတီရန်ပုံငွေ နှစ်ရပ်လုံးအား စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း သတ်မှတ်သင့်ပါသည်။ အဆိုပါကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကုလသမဂ္ဂအဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးကွန်ဗင်းရှင်း (United Nations Convention Against Corruption-UNCAC)၏ အပိုဒ် ၇ (၃) တွင် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းကိုယ်စားလှယ်လောင်းများနှင့် နိုင်ငံရေးပါတီများ၏ရန်ပုံငွေတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို တိုးမြှင့်ရန်လိုအပ်သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ သို့ရာတွင် ၎င်းနယ်ပယ်၌ လက်တွေ့ကျင့်သုံးခြင်းမရှိပါ။ အချို့သော နိုင်ငံများတွင် စည်းကမ်းသတ်မှတ်ရန် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ စံနှုန်းများအားချမှတ်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံရေးဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေများ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအား မြှင့်တင်ခြင်းများ ဆောင်ရွက်နေသော်လည်း အချို့သောနိုင်ငံများတွင် မပြုလုပ်ကြပါ (စမီနိုဗာ၊ ၂၀၁၈) (Smirnova, 2018)။

၃၃။ နိုင်ငံရေးပါတီများကို ထောက်ပံ့ပေးကြသည့် နိုင်ငံများအရေအတွက် တိုးတက်လာခဲ့သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ၎င်းတို့၏ အခွန်စနစ်များ (သို့မဟုတ်) ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို တိုက်ရိုက်ထောက်ပံ့ခြင်း၊ အဓိကအားဖြင့် ပါတီများကို လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့်အစိုးရများ အကြား ချိတ်ဆက်မှုနှင့် အများပြည်သူဆိုင်ရာပညာရေး၊ မူဝါဒချမှတ်မှုလုပ်ငန်းတာဝန်များအား ဆောင်ရွက်ရန် အကူအညီပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့ နိုင်ငံရေးပါတီများကို ထောက်ပံ့ပေးသည့် နိုင်ငံများအားလုံးသည် လစ်ဘရယ်ဒီမိုကရေစီများ ဖြစ်သည် (ကာရာမန်နီ၊ ၂၀၁၇) (Caramani, 2017)။ ယေဘုယျအားဖြင့် ပါတီများသည် ရန်ပုံငွေရရှိရန် ပုဂ္ဂလိကအလှူရှင်များ၏ တွန်းအားပေးခြင်း မခံရသည့်အတွက် အဂတိလိုက်စားမှု အခွင့်အလမ်းများကို လျော့ချနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် နိုင်ငံတော်ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေများသည် ပါတီကြီးများကို မျက်နှာသာပေးသောကြောင့် ပါတီဝင်များအား မက်လုံးပေးဆွဲဆောင်နိုင်မှုကို လျော့ကျစေပြီး ရှိမဲ့အခြေအနေကို ဖြစ်ပေါ်စေရန် ပံ့ပိုးပေးပါသည်။ ဤနည်းဖြင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းထက် နိုင်ငံအတွက် ထမ်းဆောင်မည့်ပါတီအဖြစ် ဖန်တီးကာ နိုင်ငံပိုင်ပါတီများအဖြစ် သိမ်းသွင်းသည့် ပုံစံလည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ဤနည်းအားဖြင့် နိုင်ငံပိုင်ပြုခြင်းနှင့် မျက်နှာသာပေးခြင်း

ကဲ့သို့သော အဂတိလိုက်စားမှု အခွင့်အလမ်းများကို တိုးလာစေနိုင်ပါသည်။ ၎င်းအပြင် အခြေတကျဖြစ်နေသော ပါတီကြီးများသည် နိုင်ငံတော်ရန်ပုံငွေရရန် အခွင့်အလမ်းများ ရှိသဖြင့် ပါတီငယ်အားလုံးထက် ရန်ပုံငွေအရ တစ်ပန်းသာနေပြီး အကျိုးတူ ကိုယ်ကျိုးရှာ အုပ်စုပါတီများအဖြစ် ဖွံ့ဖြိုးသွားရန် အလားအလာများကို တိုးပွားစေသည်။ ပူးပေါင်းကြံစည် ကြသည့် နိုင်ငံရေးပါတီများသည် နိုင်ငံ၏ကိုယ်စားလှယ်များ ဖြစ်လာကြပြီး ၎င်းတို့၏ သွေးစည်းညီညွတ်စွာ ရှင်သန်နိုင်ရေးအတွက် အရင်းအမြစ်များအား အပ်နှံသည့်အခါ အကျိုးတူ ကိုယ်ကျိုးရှာပါတီများ ကြီးထွားလာခဲ့သည် (ကတ်(စ်) နှင့် မေရာ၊ ၁၉၉၅၊ စာ-၅) (Katz and Mair, 1995, p.5)။ ၎င်းပါတီများသည် ပါတီငယ်များ၊ ပါတီသစ်များ၏ ကြီးထွား ဖွံ့ဖြိုးမှုကိုတားဆီးပြီး သီးခြားအုပ်စုများ၏ ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် သမားရိုးကျအခန်း ကဏ္ဍ အားနည်းလာစေသည့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာတည်ထောင်မှု၏ အစိတ်အပိုင်း ဖြစ်လာနိုင် သည် (ခွန်နာ၊ ၂၀၁၆) (Kuhner, 2016)။

၃၄။ နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့်ပတ်သက်သည့် တာဝန်ဝတ္တရားများ၊ သုံးစွဲရမည့် ဘဏ္ဍာငွေ ကန့်သတ်ချက်များ မျှတစွာလိုက်နာစေမည့်စည်းမျဉ်းများ ချမှတ်ဆောင်ရွက်စေခြင်းဖြင့် အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သော အန္တရာယ်များကို လျော့ပါးစေနိုင်သည်။ ဩဇာအရှိန်အဝါရှိသော ဥရောပအဖွဲ့အစည်းနှစ်ခုဖြစ်သည့် ဥရောပလုံခြုံရေးနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့၏ ဒီမိုကရက်တစ်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာရုံး (the Office for Democratic Institutions and Human Rights of the Organization for Security and Cooperation in Europe-OSCE/ODIHR)နှင့် ဥရောပဥပဒေဆိုင်ရာ ဒီမိုကရေစီကော်မရှင် (ဗင်းနစ်ကော်မရှင်) တို့က နိုင်ငံရေးပါတီများ လိုက်နာရမည့်လမ်းညွှန်ချက်များ Guidelines on Political Party Regulation ([https:// www.venice.coe.int/ WebForms/documents/ default.aspx? pdffile=CDL-AD\(2010\)024-e](https://www.venice.coe.int/WebForms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2010)024-e)) ကို ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ယင်းစာတမ်းအရ နိုင်ငံရေးပါတီများ၏ အရေးပါသည့်အခန်းကဏ္ဍကို အသိအမှတ်ပြုထားပြီး နိုင်ငံရေးပါတီ များသည် ပုဂ္ဂလိကအလှူရှင်များအပေါ် လွန်ကဲစွာမှီခိုမှုလျှော့ချရေး၊ အဂတိလိုက်စားမှု တားမြစ်ရေးနှင့် တူညီသောအခွင့်ခံစားရေး စည်းမျဉ်းများနှင့်အညီ ပါတီများအားလုံး ရွေးကောက်ပွဲများတွင် ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်ခွင့်ရရှိရေး နည်းလမ်းများကို ရှာဖွေတင်ပြထားသည်။ ယင်းလမ်းညွှန်ချက်သည် သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံများက နိုင်ငံရေးပါတီဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများ ထုတ်ပြန်ရာတွင် လိုက်နာရမည့် အခြေခံသဘောတရားများကို ရှင်းလင်းဖော်ပြထားသည်။

၎င်း၏ အန္တိမရည်ရွယ်ချက်မှာ နိုင်ငံရေးပါတီရန်ပုံငွေနှင့်ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတော်၏ရန်ပုံငွေနှင့် ပုဂ္ဂလိကအလှူငွေအကြား ဟန်ချက်ညီစေရန် အထောက်အကူပြုခြင်း၊ ကြီးမားလွန်ကဲသော ဘဏ္ဍာငွေထောက်ပံ့မှုအပေါ် သင့်တင့်မျှတစေရန် အားပေးတိုက်တွန်းခြင်းနှင့် နိုင်ငံတော် ရန်ပုံငွေ ခွဲဝေပေးရာတွင် နိုင်ငံရေးပါတီများ၏လွတ်လပ်မှုကို ကန့်သတ်ခြင်း၊ စွက်ဖက်ခြင်း မဖြစ်စေသည့်ပုံစံဖြင့် ပံ့ပိုးရန်တို့ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံများအား လက်ခံကျင့်သုံးရန် တွန်းအားပေး သည့် နိုင်ငံရေးရန်ပုံငွေစနစ်များအတွက် တိကျသေချာသည့်လမ်းညွှန်မှုမှာ အောက်ပါ အတိုင်း ဖြစ်သည်-

- (က) ပုဂ္ဂလိကအထောက်အပံ့များအပေါ် ကန့်သတ်ချက်များနှင့်စည်းမျဉ်းများ
- (ခ) ပုဂ္ဂလိကနှင့် အများပြည်သူရန်ပုံငွေအကြားထိန်းညှိခြင်း
- (ဂ) နိုင်ငံအရင်းအမြစ်များအသုံးပြုမှုအပေါ် ကန့်သတ်ခြင်း
- (ဃ) နိုင်ငံတော်ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေခွဲဝေထောက်ပံ့မှုအတွက် သင့်လျော်သည့်စံနှုန်း
- (င) မဲဆွယ်စည်းရုံးခြင်းများအတွက် အသုံးစရိတ်ကန့်သတ်ခြင်း
- (စ) ပါတီရန်ပုံငွေ၏ပွင့်လင်းမြင်သာမှုတိုးပွားလာစေရန်နှင့် ယုံကြည်စိတ်ချရသည့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အစီရင်ခံစာလိုအပ်ချက်များ
- (ဆ) လွတ်လပ်သော စည်းမျဉ်းယန္တရားများနှင့် ဥပဒေဆိုင်ရာစည်းမျဉ်းချိုးဖောက် ခြင်းများအပေါ် သင့်လျော်သည့်ပြစ်ဒဏ်များချမှတ်ခြင်း

အဂတိလိုက်စားမှုကို တန်ပြန်သည့်နည်းလမ်းအဖြစ် နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းထူထောင်ခြင်း

၃၅။ နေ့(သ်) (၁၉၉၀) (North ,1990)က နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းများသည် “လူသားများ၏ အပြန်အလှန်တုံ့ပြန်မှုကို ပုံဖော်ထားသော လူသားဆန်ဆန် (ပိုမိုတရားဝင်စွာ) ဖန်တီးထားသည့် အကန့်အသတ်များ (သို့မဟုတ်) လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ ကစားပွဲဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း များ” အဖြစ် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုထားသည်။ အချိန်ကြာလာသည်နှင့်အမျှ နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်း စကားရပ်တွင် “မဲဆန္ဒရှင်များ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ လွှတ်တော်များ၊ နယ်မြေနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ အဆင့်များ၌ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခံရသည့်အာဏာပိုင်များ၊ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များ၊ နိုင်ငံတကာနိုင်ငံရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ တရားရုံးများနှင့်အာဏာပိုင်များကို စုံစမ်းစစ်ဆေးရန်ခန့်ထားသည့် ခုံသမာဓိအရာရှိများ၊ နိုင်ငံတော်စာရင်းစစ်၊ အကျိုးတူအုပ်စု

များနှင့် မီဒီယာများ” ပါဝင်လာသည် (ဂိုးလ်မန်းနံ၊ ပက်ဒါဆန်နှင့် အိုစတာရ၊ ၁၉၉၇) (Goldmann, Pedersen and Østerud, 1997)။

၃၆။ နေ့သ် ၏ ဖွင့်ဆိုချက်အရ နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းထူထောင်ခြင်းသည် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရန် အရေးပါသည့်ကိရိယာတစ်ခုဖြစ်သည်။ ထိုအကြောင်းအရင်းကြောင့် နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းဆိုသည်ကို “အမျိုးမျိုးသောနိုင်ငံရေးဖြစ်စဉ်များတွင် ပါဝင်သူများနှင့် ၎င်းဖြစ်စဉ်များနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်သည့်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ စည်းမျဉ်းများ” အဖြစ် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုထားသည်။ နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းများသည် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည့်ခွင့်ပြုနိုင်သော နည်းပေးလမ်းပြမှုများအား ထောက်ပံ့ပေးထားသည် (ဂရု(ပ်)၊ ၂၀၁၃) (Groop, 2013)။ နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းများတည်ထောင်ခြင်းသည် အဂတိလိုက်စားမှုကို တိုက်ဖျက်ရန် ကုထုံးတစ်ခုကဲ့သို့ မသတ်မှတ်သင့်ကြောင်း ၎င်းကပြောကြားထားသည်။ ၎င်းအစား အဖွဲ့အစည်းထူထောင်ခြင်းသည် ကိစ္စအတော်များများတွင် အခြားထိရောက်သည့် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးယန္တရားများ၏ ဖြည့်ဆည်းမှုလိုအပ်ပါသည်။ (နိုင်ငံတော်နှင့်ဆိုင်သည့် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးယန္တရားများအပေါ် အသေးစိတ်ဆွေးနွေးချက်များအား E4J အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင် အခန်း (၁၃) တွင် လေ့လာနိုင်ပါသည်)။

၃၇။ အချို့သောသုတေသနပြုမှုများက နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အဂတိလိုက်စားမှုပျံ့နှံ့ခြင်းနှင့် ကျူးလွန်ခြင်းအဆင့်များအကြား ဆက်နွှယ်မှုအပေါ် အဓိကဖော်ပြထားပါသည်။ သုတေသီများသည် နိုင်ငံတော်အုပ်ချုပ်ရေး၊ ဥပဒေပြုရေး၊ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာစည်းမျဉ်းများနှင့် နိုင်ငံ၏နယ်မြေအဖွဲ့အစည်းများကဲ့သို့သော နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းများအပေါ် အဓိကထားကာ သုတေသနဆောင်ရွက်ကြသည်။ ဂရု(ပ်)(၂၀၁၃) ၏ သုတေသနစစ်တမ်းတွင် အသေးစိတ်ကိုဆွေးနွေးခဲ့သည်။ အနှစ်ချုပ်ဆွေးနွေးချက်ကို အောက်တွင်ဖော်ပြထားပါသည်။

(က) နိုင်ငံတော်အုပ်ချုပ်ရေး။ ယင်းနှင့်စပ်လျဉ်းသော သုတေသနစစ်တမ်းများမှ ပါလီမန်စနစ် (ပါလီမန်၏ ယုံကြည်မှုအပေါ်မူတည်၍ ပါလီမန်အတွင်းမှ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့်အညီ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ထားသည့် အစိုးရနှင့်အခြားသူများအကြား ဖြစ်ပေါ်သည့်လက္ခဏာများ)နှင့် ပိုမိုနည်းပါးလာသည့် အဂတိလိုက်စားမှုပျံ့နှံ့ခြင်းတို့အကြား ဆက်စပ်မှုများကို ထောက်ပြထားပါသည်။ ရှူးဂတ် (၁၉၉၉) (Shugart, 1999) က ပါလီမန်စနစ်များသည်

“ပါတီ၏ကျယ်ပြန့်သည့်အကျိုးစီးပွားများအတွက်အမှုထမ်းရန်” နိုင်ငံရေးသမားများအား တိုက်တွန်းထားသော ခိုင်မာသည့်ပါတီများကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်ဟု ရှင်းပြထားပါသည်။ ထိုကဲ့သို့သောစနစ်များတွင် ရှူးဂတ်၏အဆိုအရ နိုင်ငံရေးသမားများသည် pork-barrelling ဟုခေါ်သော မိမိရွေးကောက်ခံရသည့် မဲဆန္ဒနယ်အတွက် စီမံကိန်းများကို နိုင်ငံတော်ရန်ပုံငွေဖြင့် ကျခံဆောင်ရွက်မှုကိုလျှော့ချသည့် “သီးခြားကဏ္ဍ (သို့မဟုတ်) ဒေသဆိုင်ရာမဲဆန္ဒနယ်ထက် ကျယ်ပြန့်သည့်အမျိုးသားမဲဆန္ဒနယ်များ”အတွက် ရည်ရွယ်သည့်မူဝါဒများ ချမှတ်ဖွယ်ရှိသည်။ တရားဝင်အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်များအား US-based (definitions.uslegal.com/p/pork-barrellegislation/)တွင် လေ့လာနိုင်သည်။

(ခ) ဥပဒေပြုရေး။ ဆွာမီနှင့်အခြားပညာရှင်များ (၂၀၀၁) (Swamy and others, 2001)က အမျိုးသမီးလွှတ်တော်အမတ်များနှင့် အဂတိလိုက်စားမှုအဆင့်များအကြား ဆက်နွှယ်မှုများကို လေ့လာခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတို့အနေဖြင့် အမျိုးသမီးပါလီမန်အဖွဲ့ဝင်ပါဝင်မှု ရာခိုင်နှုန်းမြင့်မားသည့် နိုင်ငံများတွင် အဂတိလိုက်စားမှုအဆင့် ပိုမိုနိမ့်ပါးကြောင်း တွေ့ရှိကြသည်။ စာရေးသူများအနေဖြင့် ဤအချက်နှင့်ပတ်သက်သည့်ဆက်နွှယ်မှုမှာ မတူညီသည့်ပတ်ဝန်းကျင် ဝင်ဆံ့မှုနှင့် လူမှုကွန်ရက်ချိတ်ဆက်မှု ပုံစံများကြောင့်ဟု မှန်းဆကြသည်။ (E4J အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင်အခန်း (၈)တွင် အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် ကျား၊ မ၊ လိင်များ အကြားဆက်နွှယ်မှုကို အသေးစိတ် ဆွေးနွေးထားပါသည်။)

(ဂ) ရွေးကောက်ပွဲစနစ်များ။ သုတေသနအမြောက်အမြားသည် အဂတိလိုက်စားမှုပျံ့နှံ့ခြင်းနှင့် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာစနစ်များ၊ စည်းမျဉ်းများအကြား ဆက်နွှယ်မှုများအပေါ် လေ့လာဆောင်ရွက်ထားသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းရှာဖွေတွေ့ရှိချက်များသည် ရှင်းလင်းပြတ်သားမှုမရှိပေ။ နမူနာတစ်ခုရယူရန် ချန် (၂၀၀၅) က ကိုယ်စားလှယ်လောင်းစာရင်းဖော်ပြသော အချိုးကျကိုယ်စားပြု ရွေးကောက်ပွဲစနစ် (Proportional Representation-PR) ကို လေ့လာခဲ့ပါသည်။ ၎င်းစနစ်တွင် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများသည် ပါတီအတွင်း ယှဉ်ပြိုင်မှုများရှိ၍ ကိုယ်ပိုင်မဲများစုဆောင်းရန် ဖိအားများလာခြင်း၊ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ ရလဒ်များနှင့်ပတ်သက်၍ ကြီးမားသည့် မသေချာမှုနှင့် ရင်ဆိုင်ရခြင်း

တို့ ရှိကြောင်းတင်ပြထားသည်။ ထို့ကြောင့် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအများစုသည် မဲဆွယ်ရန်ပုံငွေအရင်းအမြစ်များ အလွန်လိုအပ်သောကြောင့် ၎င်းတို့အား အဂတိလိုက်စားမှု လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် ကြုံတွေ့စေခြင်းဖြစ်ကြောင်း ချန်က ကောက်ချက်ချခဲ့ပါသည်။

(ဃ) နိုင်ငံ၏နယ်ပယ်ဆိုင်ရာဖွဲ့စည်းပုံ။ သုတေသီများသည် အဂတိလိုက်စားမှုများနှင့် တစ်ပြည်ထောင်စနစ် (အားကောင်းသည့်ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလက္ခဏာ)၊ ပြည်ထောင်စုစနစ် (ပြည်နယ်နှင့်ပြည်မများအကြားလုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာခွဲဝေအသုံးပြုသည့်လက္ခဏာ) ကဲ့သို့သော အဖွဲ့အစည်းများအကြားချိတ်ဆက်မှုတွင်လည်း စိတ်ဝင်စားကြသည်။

၃၈။ ဂါးရင်းနှင့်သက်ခါ (၂၀၀၄) တို့က ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံများ (အထူးသဖြင့် သမ္မတစနစ်ဖြင့် အုပ်ချုပ်သည့်နိုင်ငံ)သည် ကွဲပြားသော ဖွဲ့စည်းပုံရှိသည့်နိုင်ငံများထက် အဂတိလိုက်စားမှုရှိသည်ဟု သံသယဖြစ်ဖွယ် ပိုမိုရှိကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။ ၎င်းတို့ကွဲပြားနေသော ရွေးချယ်ခံများနှင့် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုဖြစ်လာသောကြောင့် ခွဲခြားအုပ်ချုပ်ခြင်း၊ ရောထွေးနေသည့်သတင်းအချက်အလက်များ၊ ထပ်နေသောလုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ၊ ကြိုးနီစနစ်နှင့် အလုံးစုံပရမ်းပတာဖြစ်မှုတို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ဂါးရင်းနှင့် သက်ခါ တို့က ရုံးပိုင်းဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၌ မှားယွင်းစွာပြုမူခြင်းသည် အခြေအနေမငြိမ်သက်မှုများ၏ အောက်တွင် အလွယ်တကူ ပျောက်ကွယ်သွားလေ့ရှိကြောင်း အဆိုပြုထားသည်။ ၎င်းတို့သည်လည်း ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အဂတိလိုက်စားမှုတိုးပွားလာစေရန်ဦးတည်နေသည့် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆက်ဆံမှုများနှင့်ရင်းနှီးသော အဆက်အသွယ်များ ဖြစ်လေ့ရှိသည်ဟု သတ်မှတ်သည်။

နိဂုံး

၃၉။ နိုင်ငံရေးစနစ်များ၊ နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပတ်သက်သည့် အဂတိလိုက်စားမှုကို လေ့လာခြင်းသည် အသစ်ဖြစ်ပေါ်နေသည့် စုံစမ်းရေးနယ်ပယ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ယခုသင်ခန်းစာတွင် ဆွေးနွေးတင်ပြချက်များသည် ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းရှိကျောင်းသားများ စူးစမ်းလေ့လာရန်အတွက် စိတ်လှုပ်ရှားစရာများ၊ တက်ကြွစရာများ ဖြစ်ပါသည်။ မတူညီသည့် နိုင်ငံရေးစနစ်များတွင် ဖြစ်ပေါ်နေသည့် အဂတိလိုက်စားမှု၏ သရုပ်သကန်များနှင့် မတူညီသည့်အန္တရာယ်များကို နားလည်ခြင်းသည် ၎င်း၏အကျိုးသက်ရောက်မှုများနှင့် ကိုင်တွယ်ရန် နည်းလမ်းများဖြစ်သော ရှုပ်ထွေးသည့်ဖြစ်ရပ်များကို ပိုမိုခိုင်လုံစွာ ဝေဖန်ဆန်းစစ်ရန် ကျောင်းသားများအား ပြည့်စုံစွာပေးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

Module 3

Corruption and Comparative Politics

2022 January

Introduction

1. Module 3 explores how corruption manifests in different types of political systems (democratic, hybrid and authoritarian) and how political parties and political financing are affected by corruption. Furthermore, the Module discusses political institution-building as a means of preventing and combating corruption. The core messages of the Module are that: i) corruption looks different depending on the nature and structure of the political system and the context in which it occurs; and ii) corruption can be fought through institutional design. The Module considers manifestations of corruption in various political structures in governments around the world, and in competitive versus non-competitive electoral processes. Furthermore, it discusses public participation in elections and voting behavior, referring to the prevailing explanations of why voters sometimes re-elect corrupt politicians or oust non-corrupt politicians owing to corrupt influences. The Module also addresses conceptual issues such as the role of the State and the difference between democracy and authoritarianism. It considers practical aspects of how corruption relates to these discussions from a comparative perspective and develops some of the issues raised in **Module 2** (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-2/key-issues/intro.html>) of the E4J University Module Series on Anti-Corruption, delving deeper into the different political systems and their relationship with corruption.

2. Learning Outcomes

- (a) Explain the relationship between different political systems and corruption, and why certain political structures can be more vulnerable to corruption

- (b) Describe different patterns of corruption in different political systems
- (c) Discuss how institutional design can be used to fight corruption
- (d) Provide examples of anti-corruption measures in democratic, hybrid and authoritarian systems
- (e) Assess the role of political parties and party financing from a corruption perspective

Key Issues

3. Corruption affects every society and appears in multiple forms, such as electoral fraud, illegal voter manipulation, influence peddling, patronage, nepotism, embezzlement and kickbacks. Corruption is a complex phenomenon, without a uniform definition. An overview of the different forms and definitions of corruption, as well as its harmful effects across the globe, is available in **Module 1** (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-1/key-issues/intro.html>) of the E4J University Module Series on Anti-Corruption. For present purposes, it should be noted that the **United Nations Convention against Corruption (UNCAC)** (<https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/Publications/Convention/08-5002-E.pdf>) refrains from providing one overarching definition of "corruption". Rather, it defines and classifies various acts of corruption as criminal offences, such as bribery and embezzlement (in both the public and private sectors); abuse of functions (i.e. when those performing public functions misuse their power to obtain a benefit); trading in influence; illicit enrichment; and money-laundering. With 186 States parties (as of June 2019), UNCAC is approaching universal adherence, and the different acts of corruption defined by the Convention can be considered internationally accepted. **Module 4** (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-4/key-issues/intro.html>) and Module 5 of the E4J University Module Series on Anti-Corruption include

more detailed discussions on how these various acts of corruption manifest in the public and private sectors, respectively.

4. In the context of Module 3, it is important to distinguish three main types of political systems or regimes (these terms are used interchangeably in this Module): democratic, hybrid and authoritarian. While these categories are by no means exhaustive, they provide a helpful framework for discussing the causes and effects of corruption in different political structures. The Module provides a brief overview of these three types of political systems, before delving deeper into how corruption can manifest itself differently depending on the political system. When discussing corruption and democracy, the issues of horizontal and vertical accountability as well as voter behaviour are addressed. The Module also discusses the "deep democratization" approach, political parties and political finance. Finally, the Module examines how political institution-building (the strengthening of political institutions) can help to counter corruption, focusing especially on the executive, the legislature, electoral rules and the territorial organization of the State.

5. The following sections of the module provide an overview of:

- (a) Types of political systems (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-3/key-issues/types-of-political-systems.html>)
- (b) Corruption and democracy (<https://www.unodc.org/e4j/en/anticorruption/module-3/key-issues/corruption-anddemocracy.html>)
- (c) Corruption and authoritarian systems (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-3/key-issues/corruption-and-authoritarian-systems.html>)

- (d) Hybrid systems and syndromes of corruption ([https:// www. unodc. org/e4j/en/anti-corruption/module-3/key-issues/hybrid-systemsand-syndromes-of-corruption.html](https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-3/key-issues/hybrid-systemsand-syndromes-of-corruption.html))
- (e) The deep democratization approach ([https:// www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-3/key-issues/the-deep-democratization-approach.html](https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-3/key-issues/the-deep-democratization-approach.html))
- (f) Political parties and political finance ([https://www.unodc.org /e4j/en/anti-corruption/module-3/key-issues/political-parties-and-political-finance.html](https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-3/key-issues/political-parties-and-political-finance.html))
- (g) Political institution-building as a means to counter corruption (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-3/keyissues/political-institution-building-as-a-means-to-counter-corruption.html>)

Types of Political Systems

6. Democratic systems are characterized by governments that are voted for by the people (who must have a meaningful choice) and are meant to serve the interests of the public. In democracies, citizens hold the power which they exercise by voting and other forms of political participation. Core values underpinning democracy include promoting and upholding basic human rights. It is useful to distinguish between democratic ideals and how democratic governments function in practice. Simply put, not all democracies are equally effective at protecting and promoting democratic ideals. Although that is not the focus of this Module, it is important for students to engage critically with the concepts in this Module. This means avoiding assumptions such as that all democracies are consistent with "democratic" principles, that democratic institutions necessarily promote public goods, and that all democratic governments are created equal. Rather, the point here is that democracies are a type of political system in which power is ideally held by the people.

7. By contrast, the power in authoritarian systems lies in the hands of the ruling minority (autocracies are an example of an authoritarian system with power in the hands of one person). Authoritarian systems are usually not constrained by the views and opinions of the public, even if they permit a system of voting. The values on which they are based are limited to the shared values of the minority in power which could be at odds with the overall interest of the public. There are distinct types of authoritarian systems, some of which are discussed later in this Module, and corruption may function and manifest differently relative to the nature of the political systems in question.

8. Hybrid systems, as the name implies, involve a combination of democratic (e.g. regular elections) and authoritarian features (e.g. political repression). The degree to which a hybrid political system shares features with either democracy or authoritarianism varies. It is important to note that corruption adversely affects all types of political systems: it appears in young and well-established democracies, in hybrid regimes, and in authoritarian or autocratic systems. In this way, corruption is an example and perhaps even a symptom of the erosion of public integrity and ethics and the loss of public trust in governance systems. For related discussions on the ethical dimensions of society and on public integrity and ethics see Module 3 (<https://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-3/key-issues.html>) and Module 13 (<https://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-13/key-issues.html>) of the E4J University Module Series on Integrity and Ethics, respectively.

9. While corruption affects all societies, scholars argue that the public acceptance of corruption varies across societies and contexts (Heidenheimer and Johnston, 2002; Kubbe and Engelbert, 2018). This implies that what is considered as a bribe in one country might be considered a gift in another. Yet, some corrupt activities take place in both developed and developing countries as well

as in democratic and non-democratic systems alike, such as corruption in the education and defence sectors (see Module 9 and Module 11 of the E4J University Module Series on Anti-Corruption, respectively), corruption in the police (O'Hara and Sainato, 2015) and corruption in the area of sport (Hough and Heaston, 2018). According to Alatas (1990, p. 304) corruption is a "trans-systemic issue" that affects all societies, classes, age groups and sexes, regardless political regimes and state organizations, based on specific traditions, values, norms, and institutions.

10. To theorize and understand corruption in a political context, Johnston (2005) reclassifies the three main political systems (i.e. democratic, hybrid and authoritarian) into four regime types:

- (a) Developed liberal democracies
- (b) New or reforming democracies
- (c) Weak transitional regimes; and
- (d) Authoritarian rule.

11. Thus, in Johnston's classification there are two types of hybrid systems within the range between democracy and authoritarianism. Through statistical analyses and case studies, Johnston shows that each of the four regime types is associated with a corresponding "syndrome" of corruption that is based on the way people pursue, use and exchange wealth and power:

- (a) Influence Markets – these involve advantages generated by decision makers within the institutions
- (b) Elite Cartels – these involve interconnected networks of political heads, business leaders, members of the military and so on, who tend to exploit institutions and systems for their own power and gain

(c) Oligarchs and Clans – these involve monopolies and power struggles between ruling elites

(d) Official Mogul – these involve individuals with power engaging in corruption with very little, if any, competition.

12. While Johnston's different syndromes of corruption are conceptual categories based on archetypes, they are useful as a point of departure for discussing how corruption can manifest itself in different political systems. They reflect different combinations of influences and power relations within countries, and accordingly shed light on the different anti-corruption strategies and reforms that are required in each case (Johnston, 2014, p. 246–248). The four syndromes are discussed in further detail below.

Corruption and Democracy

13. Generally speaking, well-established democracies have lower levels of corruption compared to authoritarian regimes or young democracies (Montinola and Jackman, 2002; Warren, 2004). However, if a regime is democratic, this alone does not guarantee a lack of corruption (Kramer, 2018; Kube, 2017; Seldadyo and De Haan, 2011; Uslaner and Rothstein, 2016). For instance, democracies may experience corruption when they lack transparency in political and campaign financing, have outdated laws on freedom of information, provide insufficient protection to whistle-blowers or have unreliable media. Furthermore, corruption – or at least the perception thereof – tends to increase as countries begin to develop democratic processes. As explained by Pring and Vrushi (2019), "countries which recently transitioned to democratic governance often did not develop effective anti-corruption and integrity mechanisms, and now find themselves stuck in a cycle of high corruption and low-performing democratic institutions".

14. Using a panel of 103 countries over five years, Sung (2004) found that as countries become more democratic, levels of corruption first decrease, then increase, then decrease again. This is a combination of rising economic opportunities in the form of rents to be captured (Menes, 2006) and the inability of government institutions to establish appropriate control and oversight mechanisms over these new opportunities (Schneider, 2007). Andvig (2006) further explains that corruption grows in places experiencing "fast change", as in rapidly developing economies, post-communist countries, or those transitioning from authoritarian to democratic government – where institutional needs are changing rapidly and situation-specific incentives include increased uncertainty. Over time, as governments develop their institutions and capacities, corruption tends to diminish. However, this is not inevitable and studies show that corruption exists even in the most stable and successful democracies (Pring and Vushi, 2019; for a critical reflection see Stephenson, 2019).

15. Thus, even if democracy is viewed as a preferable system for tackling corruption, it is not democracy in general, but rather specific political institutions, actors and processes that have an anti-corruption effect by serving as checks and balances, including the role played by different political parties. Furthermore, when discussing corruption and democracy, we must be aware that there are various types of democratic systems across the world, from liberal democracy to democratic socialism as well as direct and indirect democracy. The different democratic systems could experience different forms and levels of corruption. Nevertheless, as discussed in further detail below, corruption risks are generally higher in authoritarian systems (or autocracies), which tend to be characterized by informally defined executive power, limited political pluralism, media control, human rights violations and military reinforcement of the regime. These features of autocracies make social mobilization – a key aspect of the fight

against corruption – more challenging. For a related discussion on citizen participation in anti-corruption efforts, see Module 10 of the E4J University Module Series on Anti-Corruption.

(a) Horizontal and Vertical Accountability

- (1) According to institutionalism (the study of politics through a focus on formal institutions of government), the factors that have the strongest inhibiting effect on a country's level of corruption are the character, design and transparency of the political system and its institutions. To better understand this, a distinction is made between horizontal and vertical accountability. Horizontal accountability is associated with the formal mechanisms that are installed within the government to monitor sound governance and provide checks and balances. These mechanisms are often appointed or funded by the government and, as such, they may not provide the best incentives or build the best capacity for addressing corruption in the government.
- (2) Vertical accountability refers to the accountability of governments towards their citizens, which is mostly achieved through elections. Since democracies and hybrid regimes give their citizens a role in choosing their political leaders, elected officials who have been proven to be corrupt can be "punished" for their actions by being voted out of office in the next election (Abed and Gupta, 2002; Bågenholm and Charron, 2015). However, we must not overlook the fact that "democratic" elections can be rigged or adversely affected by oppressive regimes. In addition, there are a variety of subtler

forms of influencing democratic elections (for a study of these forms of corruption see Stockemer, 2018).

- (3) Bringing all this together is the notion of separation of powers, which includes checks and balances, electoral competition, free and fair elections and judicial control – all of which limit and decrease the opportunities for people to engage in dishonest actions (Dahlström, Lapuente and Teorell, 2012; Holmberg and Rothstein, 2015). At the same time, in keeping with the discussion of institutionalism, it should be mentioned that the relationship between corruption, institutions, political systems, culture and gender is highly complex (Debski and others, 2018; Stensöta, Wängnerud and Svensson, 2015). Some of the research illustrating this complexity is discussed in Module 8 of the E4J University Module Series on Anti-Corruption.

(b) Voters: Ignorance, Inconsistency, and Trade-offs

- (1) Despite the safeguards that democratic and hybrid systems provide against corruption, citizens often do not fully exploit their rights, and do not use elections to express general discontent and "punish" corrupt politicians at the poll (Johnston 2013). "Punish" in this context is distinct from legal, administrative and civil consequences associated with criminalizing corruption (for more information, see the 2015 UNODC working paper (<https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/WorkingGroups/workinggroup2/2015-September-3-4/V1506218e.pdf>) on the use of civil and administrative proceedings against corruption). Rather, it can be taken to

imply "seek to actively vote out or remove from office". On the one hand, citizens mostly express a clear rejection of corruption and negatively evaluate politicians involved in corruption. On the other hand, there is some evidence that citizens tend to prioritize competent representatives that "get the job done" and "deliver the goods" over honest representatives (Pattie and Johnston, 2012; Allen, Birch and Sarmiento-Mirwaldt, 2018). As such, the electoral ability to vote out corrupt politicians is limited and contingent on many factors.

- (2) Empirical research offers different explanations for voters' ignorance, apathy and decisions not to actively vote out a corrupt politician or party. These explanations range from low levels of citizens' political awareness, to lack of transparency and information about wrongdoings, as well as partisanship, weak institutions, voters' inability to effectively monitor and question politicians' actions, and the emerging problems of information saturation or overload (Vivyan, Wagner and Tarlov, 2012; Zechmeister and Zizumbo-Colunga, 2013). The following paragraphs discuss different hypotheses that attempt to explain voter behaviour in electing corruption officials. The discussion is informed by empirical findings that tend to be general in nature. Therefore, students should be advised to exercise caution in how they apply the findings and to avoid generalizations about voters and corruption.
- (3) Besides the *inconsistency hypothesis*, which implies that citizens are not always consistent in their voting patterns at

different levels of elections, the *information hypothesis* is one of the main explanations why voters do not necessarily vote out corrupt politicians. It suggests that when voters lack information about a candidate's involvement in corruption, they support corrupt politicians. This is also in line with the research of Klašnja (2017), showing that over the past several decades, more than 60% of the members of the United States Congress who have been involved in a corruption scandal have been re-elected. His findings indicate that the more politically aware the voters are, the less likely they are to support corrupt politicians. At the same time, partisanship could mitigate the difference between the low- and high-awareness voters, as the highly aware tend to be more partisan and, as such, they may be more willing to forgive corrupt politicians. This phenomenon is also in line with the *parties-candidates hypothesis* which suggests that voters usually differentiate between parties and candidates. It means that they do not only consider candidates' individual skills and performances, but that the party for which the candidates are running might be the more important consideration for their voting decision (Anduiza Gallego and Muñoz, 2013; Cobb and Taylor, 2015).

- (4) Furthermore, the *trade-off hypothesis* implies that voters expect that the overall benefits from a politician's actions in government will outweigh the costs associated with the politician's corruption and other illegal activities. The idea here is that (notwithstanding individual differences between

people) citizens may be more likely to vote for a politician that is corrupt but otherwise perceived as competent than for an honest but incompetent politician. In other words, citizens perceive a "trade-off" between anti-corruption reforms and other desirable goals, such as increasing local welfare or attracting local investment or security (Fernández-Vázquez, Barberá and Rivero, 2016; Zechmeister and Zizumbo-Colunga, 2013). Another explanation for voters' ignorance is the *loyalty hypothesis*, which is associated with the finding that "right-wing voters are more loyal and faithful than left-wing voters" (Jiménez and García, 2018). Finally, it is worth considering in this context how corruption is being exploited as a theme to win elections, including by corrupt leaders who get elected by promising to fight corruption. Voters feel they are voting out a corrupt government, when in fact the new government is corrupt. For related discussions of the ways in which psychological mechanisms, contexts and situations can adversely impact on people's ability to be ethical and, for example, resist corruption, see Module 6 (<https://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-6/key-issues.html>), Module 7 (<http://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-7/key-issues.html>) and Module 8 (<https://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-8/key-issues.html>) of the E4J University Module Series on Integrity and Ethics.

Corruption and Authoritarian Systems

16. Although there are more authoritarian than democratic systems in the world (see the Freedom House map for 2019) (<https://freedomhouse.org/countries/freedom-world/scores>), corruption in non-democratic systems has received considerably less attention from the scholarly community than corruption in democratic ones (Hollyer and Wantchekon, 2011). Owing to restrictions on freedom of information and media, it is generally difficult to collect data on rule of law issues in non-democratic systems, and it is particularly difficult to accurately capture something as concealed as the level of corruption across autocracies. In hybrid and authoritarian regimes, corruption can be both a cause and effect of the authoritarian leader's power (Yadav and Mukherjee, 2015).

17. Authoritarian regimes are extremely varied and diverse in their systems, policies and ideologies. They include monarchies, military systems, clergy-dominated systems, and communist regimes. Their aims and methods range from seeking a totalitarian control of thought through indoctrination to seeking recognition as a multiparty democracy through using semi-competitive elections (Brooker, 2014).

18. Studies show that the control over the generation and distribution of rents based on corrupt transactions is one of the most important instruments autocratic leaders use to attain and consolidate their power among key elites and constituents (Alon and others, 2016). The low public accountability in autocratic regimes creates high incentives to build coalitions to distribute rents to cronies, and autocratic rulers have strong incentives to engage in corruption (Bueno de Mesquita and others, 2003; Yadav and Mukherjee, 2015).

19. Yet, the level and dynamics of corruption vary substantially across authoritarian regimes, and depend on complex domestic politics (Zaloznaya,

2015). While there are democracies with high levels of corruption, there are also non-democracies with relatively low levels of corruption. Ruling elites in many authoritarian regimes, including single-party authoritarian States and military dictatorships, have taken concrete anti-corruption measures that were publicly lauded by the World Bank (Kukutschka, 2018). Some authoritarian countries have been successful in fighting corruption (examples are discussed in Kukutschka, 2018). Key determinants for success in anti-corruption efforts are political will and sustainability of the efforts. Political will is mostly expressed by introducing and implementing relevant reforms in areas such as public financial management, and by establishing independent anti-corruption agencies or launching "zero tolerance" policies.

20. Kukutschka (2018, pp. 6–7) examines in detail the various reasons for the engagement of authoritarian rulers in anti-corruption strategies. What follows is a summary of his discussion. The two main variables that determine whether authoritarian rulers engage in anti-corruption reforms: 1) the need to ensure the survival of the regime; and 2) the nature of the ruling coalition. For example, Chang and Golden (2010) demonstrate that the time horizon of the autocratic leader (i.e. the ruler's expectation to remain in power for a shorter or longer period of time) and the nature of the ruling coalition explain the different levels of corruption across autocracies. In general, short-lived regimes tend to be more corrupt, although there are some notable exceptions. Regarding the nature of the ruling coalition, Chang and Golden show that personalistic regimes (e.g. hereditary or family dictatorships) and personalistic-hybrid regimes tend to be more corrupt than single party and military regimes. Similarly, Fisman and Golden (2017) argue that single-party regimes are slightly less corrupt than military personalistic regimes. Among the different types of non-democratic regimes, however, monarchies are seen as the least corrupt (Kukutschka, 2018).

It is supposed that monarchs might have more incentives to keep corruption in check to maintain a good reputation and ensure the survival of the regime for their descendants (Fisman and Golden, 2017). The discussion here illustrates some of the ways in which corruption manifests and how its effects vary relative to political regime and context.

21. Many autocratic countries that control corruption to a satisfactory degree share high levels of human development and efficient State control (Pring and Vrushni, 2019; Kukutschka, 2018). Furthermore, this progress depends entirely on the continued goodwill of a small circle of senior decision makers, rather than on the features of the political system (Sutton, 2017). Still, ordinary citizens in these States lack resources, channels and institutions such as a free media and impartial judicial systems, that can enable them to participate in the fight against corruption and to ensure that anti-corruption measures are applied fairly and effectively. Owing to weak legal systems or lack of independent media and oversight bodies, citizens may have no one to protect their interests and advocate for them (Yadav and Mukherjee, 2015). For a more detailed discussion about the risks and limitations of citizen and media participation in anti-corruption efforts in non-democratic regimes, see Module 10 of the E4J University Module Series on Anti-Corruption and Module 10 (<http://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-10/key-issues.html>) of the E4J University Module Series on Integrity and Ethics. For a related discussion on the role of the media in shaping narratives about corruption see Cheng (2017).

22. It should be noted, however, that even when anti-corruption measures are implemented in non-democratic systems, this does not necessarily mean that corruption will be eliminated (as in the case of democracy or hybrid regimes). While some autocracies have managed to control petty and bureaucratic corruption, the forms of corruption that benefit the ruling elite tend to remain

unchanged (Kukutschka, 2018). At the same time, political scientists still have an incomplete understanding of the extent, dynamics, policy performance and policymaking in authoritarian systems. In the end, it depends on political, economic and societal conditions as well as anti-corruption demands that are raised by key societal actors and institutions that incentivize authoritarian leaders to be responsive to these demands that will lead to lower corruption levels in these countries (Yadav and Mukherjee, 2015).

Hybrid Systems and Syndromes of Corruption

23. As discussed above, Johnston (2005) groups States into four regime types and shows that each regime type is associated with a corresponding syndrome of corruption: Influence Market corruption, Elite Cartel corruption, Oligarch and Clan corruption, and Official Moguls corruption.

- (a) **Influence Market Corruption;** often occurs in developed liberal democracies with open markets and strong political and economic institutions. These institutions sustain and restrain participation and are solid and legitimate. Corruption certainly exists, but is of a different nature than in authoritarian regimes or hybrid types. Corrupt exchanges between businessmen, lobbyists and wealthy citizens, on the one hand, and politicians, bureaucrats and party leaders, on the other, are commonplace in democracies. Where economic institutions are strong and political and social capacity is robust, corruption mostly occurs through influence peddling, as private interests seek specific benefits (e.g. obtaining a contract, modification of a regulation) via informal networks of political intermediaries such as lobbyists and legislative staff. Alternatively, elected officials trade access and influence for political funding. Much of this influence trading takes place through fully legal,

publicly disclosed political contributions, and not outright bribery (Johnston, 2017). Other examples include political party funding, patronage, revolving doors of post-ministerial appointments and misuse of corporate hospitality.

- (b) **Elite Cartel Corruption;** primarily develops in new or reforming democracies with liberalizing markets and only moderately strong institutions. Both economic and political institutions are moderately strong. Corruption is fairly widespread but tightly controlled by elites in business, politics, the military and the media. Although the economy might be liberalized, there is resistance to new participants and the sharing of influence and wealth. The elites seek to check rising political and economic competitors from powerful coalitions unified by corruption (large family-owned business conglomerates fund political campaigns and deploy cash and gifts in exchange for favourable financing and regulation). In particular, economic elites misuse their power to strengthen their positions and control most of the country's economic power. Similar to influence markets, the rule of law is relatively strong, but influence trading via lobbying and political contributions often enjoys legal or constitutional protections. Elite Cartel corruption can coexist with significant economic growth, as the elite coalitions underwritten by corruption provide de facto predictability that partially compensates for institutional weaknesses. Electoral competition may well take place, but, in the light of behind-the-scenes linkages among elites, can be more apparent than real. Party leaders share corrupt benefits and manipulate election results. Many parties are

extended personal followings of specific elites, lacking a real base in society (Johnston, 2017).

- (c) **Oligarch and Clan Corruption;** commonly dominates weak transitional regimes undergoing liberalization, where governance processes and official markets operate poorly. These are often post-conflict or post-dictatorship societies with weak political and economic institutions. The rule of law and property rights are weak, and confronting corruption can be risky. Formal democratic procedures offer little accountability. Mutual trust and official credibility are low, and the day-to-day authority of government may be in question in some areas. Unlike Official Mogul corruption, it can be unclear whether anyone is actually in charge. With major political and economic stakes out on the table and few effective restraints, political and economic competition can be intense as oligarchs and their clans (sometimes political factions, sometimes families) plunder both public and private sectors, often using violence to enforce contracts, collect debts, and protect assets. Thus, State mechanisms of control are weak or ineffectual and corruption thrives and disrupts the economy and investments. A climate of impunity, insecurity and unpredictability enhances oligarchs' incentives to move quickly to protect corrupt gains and enforce deals through violence, while weakening social and political opposition. Civil society tends to be weak, as are public-private boundaries. Elections may be routine, but the most important competition is outside the system, among oligarchs and their followings who influence both the government and the economy (Johnston, 2017).

- (d) **Official Moguls Corruption;** can be found in settings of authoritarian rule, dysfunctional markets, and weak official institutions. Political and economic institutions are weak, and numerous examples of the unjust enrichment of family and friends of the leaders exist, as well as pervasive bribery and extortion at all levels. In contrast to Oligarch and Clan situations where it can be unclear whether anyone is in charge, in the case of Official Moguls power is monopolized by a dictator, family or junta controlling political and economic opportunities for themselves and their cronies. Such leaders manipulate the economy and influence investments and aid flows. While these economies have typically opened up somewhat, they are poor, strikingly unequal societies. Economic institutions are weak, although if regime changes occur frequently, such countries and patterns often change. Economic opportunities are often monopolized by the regime and used as patronage for figures personally connected to those in charge (Johnston, 2017). Corruption-related violence is less common because there is no doubt who is in charge, but unlike Influence Markets or Elite Cartels, power and corruption are based on personal loyalties, not official roles and duties. Where Moguls operate with impunity, or where Oligarchs and Clans contend in a climate of insecurity, the new legislation and transparency provisions central to most anti-corruption scenarios will likely accomplish little. Opposition groups are weak, compromised, clandestine, or non-existent. Civil society and the rule of law may have little day-to-day meaning (Johnston, 2017). The regime suppresses critics through intimidation or torture. Official powers, roles, duties, and loyalties are less important than personal ones,

and often protect corrupt schemes. In such situations, corruption is not deviance but rather is the system itself. Johnston (2014) shows that in the case of weak undemocratic States, there is little or no societal protection against corruption, and kleptocracy (rule of thieves), intimidation and patronage prevail. For a related discussion on the interplay between integrity, ethics and law that can supplement the concepts explored above, see **Module 12** (<https://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-12/key-issues.html>) of the E4J University Module Series on Integrity and Ethics.

The Deep Democratization Approach

24. Transformation from the four corruption syndromes described above towards building social foundations for reform involve long-term, indirect ways of empowering and supporting political opposition to corruption. Johnston (2014) suggests that, in the long run, one of the most important anti-corruption approaches is "deep democratization", which enables people to defend their interests by political means. This overarching approach has the potential to revive long-term conflicts and political developments in societies where corruption has been brought within workable limits. In contrast to other reform strategies, deep democratization conceives better government in terms of justice and fairness and not as more efficient administration. Reaching that goal involves the improvement of the quality of institutions, laws, and enforcement measures which, in turn, require sustained political, economic and social demand that reforms and controls be implemented effectively.

25. Yet, the relationship between anti-corruption efforts and democratization must always be considered and understood within localized contexts – both in understanding how corruption is fostered and in developing ways to eradicate it. It also calls for embracing the complexity of cultural and political diversity,

despite broad agreement with respect to universal values (for more information about universal values and political diversity see Module 2 (<http://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-2/key-issues.html>) and Module 5 (<http://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-5/key-issues.html>) of the E4J University Module Series on Integrity and Ethics). Thus, the association of democracy with honest and clean governments depends very much on a country's broader political environment and other local circumstances (Kramer, 2018). For example, in Oligarch and Clan situations, reform priorities should revolve around creating a safe and valued political and economic space within which citizens and businesses can articulate, discuss and defend their interests and needs. Basic law enforcement and security of legal rights should be of high priority; so, too, should be sound currency and banking, and building an independent and accessible justice system. Here, too, corruption is most likely to be only one of many issues to drive contention and debate, but underlying most such issues will be questions of accountability and fairness (Johnston, 2014; 2017).

26. In Official Moguls situations that are characterized by an authoritarian inner circle, anti-corruption strategies might start with attempts to secure even modest civil liberties. This could, for example, contribute to better implementation of development aid projects even in undemocratic environments; reducing police and military oppression of citizen groups; increasing interest in political life; and raising corruption as an issue in an indirect way. That is not to say that such attempts will necessarily have such positive influences, rather the idea is that they could.

27. Curbing corruption is complex and requires a multi-pronged approach that continues over a long period of time – irrespective of whether the regime is democratic, hybrid or authoritarian. In the end, "the key is gradual and indirect change making way for such contention to emerge within society, driven by

issues and grievances people care about" (Johnston, 2017, p. 7). The idea here is that curbing corruption is a dynamic process that takes place over time and involves a suite of administrative and procedural interventions and reforms to improve transparency, accountability, fairness and equality. As noted in Kubbe (2017): by providing the institutional component of people power, democracy leads to higher levels of transparency and enables the ... social engagement of groups including non-governmental organizations, media and the press, to call attention to corruption, sensitize the population and act as watch-dogs. As studies have indicated, in mature democracies these social organizations and movements have become a constant source of influence on government, keeping elected officials under permanent pressure in terms of accountability and responsiveness.

28. This kind of vertical accountability, which is also referred to as social accountability, is associated with democracies. In hybrid and authoritarian regimes, civil society movements and individual citizens must be empowered to demand better government and effective corruption control in the long term. In this context, Collier (2002, p. 27) argues that "an empowered civil society playing a vital role in elite accountability emerges as the foundation for building commitment rules". Thus, the deep democratization approach is linked to both social accountability and social empowerment, two factors that are essential for the fight against corruption. These and related issues are discussed further in Module 10 of the E4J University Module Series on Anti-Corruption.

Political Parties and Political Finance

29. Political parties are ubiquitous in political systems and are among the central institutions of modern democracy. They are the foundation of a pluralist political society and ensure an informed and participatory electorate. Parties also serve as a bridge between the executive and legislative branches and can

push the governments to prioritize the legislative agenda. In both democratic and authoritarian regimes, several types of parties and models of party organization exist, such as mass parties, cadre or elite parties, catch-all parties, cartel parties, anti-cartel parties and business-firm parties (see Caramani, 2017). Their specific definitions centre on their objectives and methods, and emphasize their role in political competition. Particularly in modern democratic systems, political parties fulfil several functions that are central to the performance of States. There is also the rise of ad hoc parties created or driven by social media. These ad hoc parties often do not see or describe themselves as political parties, but their social conduct, goals and actions often achieve political results in a non-traditional way. Examples include the movements associated with the Arab Spring, the Maidan Revolution in Ukraine, and the "yellow vest" movement in France. However spontaneously these actions arise, they quickly take on a political nature and are as susceptible to corruption as any other political group.

30. The first function of political parties, historically, and one of their most important functions to date, is the coordination between public officials and citizens with common political preferences, and thus, in real terms, between the government and society at large. A second major defining function of political parties is the conduct of electoral campaigns, and political competition more generally. Parties are the central participants in elections, responsible for both the candidates and the issues among which voters will choose. A third major function of parties is recruiting and selecting personnel for both elected and appointed public office. The balance between recruitment (finding someone willing to do the job) and selection (choosing among multiple aspirants) depends both on the party and the nature of the positions to be filled. Furthermore, parties perform a variety of functions that may be classified as representation of social groups and ideological positions. Parties speak and act

for their supporters, in electoral campaigns, the corridors of power and the media, and on other public forums of discussion (Scarrow, Webb and Poguntke, 2017). Finally, in democratic contexts, political parties are also responsible for protecting the democracies by restraining the access of non-democratic actors to the political system. Levitsky and Ziblatt (2018) argue that most of the recent democratic breakdowns were caused by elected governments and not by military coups or revolutions. Therefore, in order to keep democracies alive, political parties should refrain from nominating election candidates or getting into coalitions with other parties that are likely to capture the democratic institutions and abuse them in authoritarian ways.

31. Political parties are central actors in many authoritarian and totalitarian regimes. Yet, in these systems, parties are the means of governing and not a source of power or a channel through which elections are contested. Studies have demonstrated that political parties in non-democratic systems tend to be organizationally weak, lacking financial and grassroots support, as well as the organizational capability to provide the mobilizational structures necessary for creating social movements against the regime (Yadav and Mukherjee, 2015). Given the weak ability of opposition parties to mobilize public opinion and action against the rulers, incumbent autocrats may not feel threatened by such opposition parties in the legislature in a way that may make them change their rule. As such, even if opposition parties articulate the public demand for actions to curb corruption and demand that the regime act accordingly, incumbent regimes may not feel compelled to make costly concessions on corruption. Thus, the successful articulation of demands to reduce corruption may not result in serious policy changes. Opposition parties with strong preferences to act on sensitive issues such as corruption may fear repression by the regime, and attempts could be made to reduce their political space. A less effective and

confrontational opposition will, in turn, reduce the pressure on the regime to act on corruption, thus leading to less genuine anti-corruption efforts (Yadav and Mukherjee, 2015).

32. To fulfil their core functions, political parties need appropriate funding and access to media. They need financial means to support their campaigns during the election process (campaign finance) and to carry out their routine activities between elections (routine party funding) (Fischer and Eisenstadt, 2004; Caramani, 2017). Both campaign finance and routine party funding should be regulated to ensure a transparent and fair political financing system; promote accountability; preserve the responsiveness of political parties and candidates; ensure that all parties have the opportunity to compete in accordance with the principle of equal opportunity; guarantee the independence of parties from undue influence of donors; and minimize the danger of corruption, in particular, state capture and influence peddling. In this regard, article 7(3) of the United Nations Convention against Corruption (UNCAC) requires States parties to enhance transparency in the funding of political parties and public office candidates. Yet, there is no consistent practice in this area. While some countries adopt international standards to regulate and promote transparency of political finance, others do not (Smirnova, 2018).

33. A growing number of countries subsidize political parties, for example, through their tax systems or direct provision of goods and services. This is primarily meant to help the parties perform their functions of policy formulation, public education, and linkage between society and the government. Such State support for political parties is almost universal in liberal democracies (Caramani, 2017). It is generally considered to reduce opportunities for corruption, as parties are not forced to succumb to the interests of private donors in return for funding. Yet, public financing can at times reduce a party's incentive to attract members

and also reinforces the status quo because it favours large established parties. It can also be a form of creeping nationalization, creating parties that serve the State, rather than the society. In these ways it can increase the opportunities for corruption, for instance state capture and favouritism. Furthermore, established parties are at a financial advantage over small parties with regard to access to public funding, which can increase the likelihood of the development of cartel parties. Cartel parties develop when "colluding parties become agents of the State and employ its resources to ensure their own collective survival" (Katz and Mair, 1995, p. 5). They can become part of the political establishment, weaken the traditional role as agents of specific groups, and prevent the development and growth of new, young parties (Kuhner, 2016).

34. Some of the risks mentioned above can be mitigated through regulating political parties in terms of their disclosure obligations, spending limits and impartial enforcement. In 2010, two influential European organizations – the Office for Democratic Institutions and Human Rights of the Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE/ODIHR) and the European Commission for Democracy through Law (Venice Commission) – adopted the *Guidelines on Political Party Regulation* ([https://www.venice.coe.int/WebForms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2010\)024-e](https://www.venice.coe.int/WebForms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2010)024-e)). This document recognizes the important role of political parties and seeks to reduce the undue reliance of parties on private donors, prevent corruption, and ensure that all parties are able to compete in elections in accordance with the principle of equal opportunity. The document articulates a set of principles that can guide States when regulating political parties, and that ultimately aim at promoting a balance between public and private political party funding, encouraging moderate contributions over unduly large contributions, and allocating public funding in a manner that neither limits nor interferes with political party independence. To

illustrate this, below are the specific guidelines for political finance systems that States are encouraged to adopt (as listed in paragraph 160 of the Guidelines):

- (a) Restrictions and limits on private contributions
- (b) Balance between private and public funding
- (c) Restrictions on the use of state resources
- (d) Fair criteria for the allocation of public financial support
- (e) Spending limits for campaigns
- (f) Requirements that increase transparency of party funding and credibility of financial reporting
- (g) Independent regulatory mechanisms and appropriate sanctions for legal violations.

Political Institution–Building as a Means to Counter Corruption

35. North (1990) defines political institutions as "the rules of the game in a society or, more formally, ... humanly devised constraints that shape human interaction". Over time, the term political institutions has come to include a variety of different entities including "voters, political parties, parliament, popularly elected authorities at a regional and local level, administration in a broader sense, supranational political and administrative organizations, courts of law, the ombudsman, the state auditor, interest groups and the media" (Goldmann, Pedersen and Østerud, 1997).

36. If defined in accordance with North, political institution–building can be an important tool in the fight against corruption. This is due to the fact that political institutions "define the participants in different political processes, and the rules and procedures according to which these processes are carried out", providing pointers as to what is feasible and allowed (Groop, 2013). This said, political institution–building should not be regarded as a panacea against corruption. Instead, institution–building, in most cases, needs to be complemented by other

kinds of anti-corruption measures to be effective (for a more detailed discussion on national anti-corruption measures, see Module 13 of the E4J University Module Series on Anti-Corruption).

37. A fair amount of research has focused on the linkages between political institutions and both prevalence and levels of corruption. The main focus of researchers has been on political institutions such as the executive, the legislature, electoral rules and the territorial organization of the State. This research is discussed in detail in Groop (2013). A summary of this discussion is provided below.

- (a) **Executives;** With regard to executives, research points to a linkage between parliamentarism (characterized, among other things, by government as a rule being elected from within parliament and being dependent on parliamentary confidence) and the lesser prevalence of corruption. Shugart (1999) explains this by the fact that parliamentary systems engender strong parties, which force politicians to "subordinate their pursuits to the party's broader interests". Politicians in such systems are thus, according to Shugart, more likely to "provide policies aimed at broad national constituencies rather than at particularistic sectoral or regional constituencies", which reduces tendencies towards pork-barrelling (i.e. the appropriations of public funds for projects that serve local rather than general interests; see US-based legal definitions here (<http://definitions.uslegal.com/p/pork-barrel-legislation/>)).
- (b) **Legislatures–** Swamy and others (2001) have studied the relationship between female parliamentarians and levels of corruption. They find that levels of corruption are lower in countries with a higher percentage of female members of parliament. The

authors speculate that the relationship may be linked to differences in terms of socialization and access to networks (for a more detailed discussion on the links between sex, gender and corruption see Module 8 of the E4J University Module Series on Anti-Corruption).

(c) **Electoral Systems;** A lot of research has been conducted on the linkages between electoral systems and rules and the prevalence of corruption. Findings, however, are far from unequivocal. Chang (2005), to take one example, has studied electoral systems with open-list proportional representation, arguing that candidates in these systems face greater uncertainty with regard to the electoral outcome as well as increased pressure to amass personal votes owing to intra-party competition. As a result, Chang theorizes that candidates are in dire need of resources to finance their campaigns, which in turn forces many of them to engage in corrupt activities.

(d) **The Territorial Organization of the State;** Researchers have also taken an interest in the linkages between corruption and institutions such as unitarism (characterized by a strong centre) and federalism (characterized by a greater division of power between the centre and, for instance, provinces or States).

38. Gerring and Thacker (2004) find that federal States (especially presidential ones) are more susceptible to corruption than States with a different institutional set-up. They attribute this to a fragmented elective branch and public service, something that leads to divided authority, mixed messages, overlapping jurisdictions, red tape and overall chaos. Gerring and Thacker argue that "malfeasance is easily buried in [this] chaos". They also regard federalism as

more prone to intimate contacts and personalized relations, which contributes towards increased levels of corruption.

Conclusion

39. The study of corruption in relation to political systems and institutions is a new and evolving field of inquiry. The insights so far, as discussed in this Module, are exciting for students around the world to explore. Understanding the different risks and manifestations of corruption in different political systems equips students with a more concrete appreciation of this complex phenomenon, its impacts and ways to tackle it.

References

- Abed, George and Sanjeev Gupta, eds. (2002). *Governance, Corruption and Economic Performance*. Washington, DC: International Monetary Fund
- Alatas, Syed Hussein (1990). *Corruption: Its Nature, Causes and Consequences*. Aldershot: Avebury.
- Allen, Nicholas, Sarah Birch and Katja Sarmiento-Mirwaldt (2018). Honesty above All Else? Expectations and Perceptions of Political Conduct in Three Established Democracies. *Comparative European Politics*, vol. 16, issue 3 (May), pp. 511-534.
- Alon, Illan, and others (2016). Corruption, Regime Type and Economic Growth (<https://pdfs.semanticscholar.org/4a98/16e3f7591e0b03be20f70a8435b4ac87f051.pdf>). *Public Finance and Management*, vol. 16, no. 4, pp. 332-361.
- Anduiza, Eva, Aina Gallego and Jordi Muñoz (2013). Turning a Blind Eye: Experimental Evidence of Partisan Bias in Attitudes Toward Corruption. *Comparative Political Studies* vol. 46, issue 12 (May), pp. 1664-1692.

- Andvig, Jens Chr. (2006). Corruption and fast change. *Journal of World Development*, vol. 34, issue 2 (February), pp. 328–340.
- Bågenholm, Andreas, and Nicholas Charron (2015). Anti-Corruption Parties and Good Government. In: Carl Dahlström and Lena Wängnerud, eds. *Elites, Institutions and the Quality of Government*, London: Palgrave Macmillan UK.
- Brooker, Paul (2014). *Non-Democratic Regimes. Comparative Government and Politics*. Palgrave Macmillan.
- Bueno de Mesquita, Bruce, and others (2003). *The Logic of Political Survival*. Cambridge. MA: MIT Press.
- Caramani, Daniele (2017). *Comparative Politics*. Oxford University Press.
- Chang, Eric C. (2005). Electoral Incentives for Political Corruption under Open-List Proportional Representation. *The Journal of Politics*, vol. 67, issue 3 (August), pp. 716–730.
- Chang, Eric, and Miriam A. Golden (2010). Sources of Corruption in Authoritarian Regimes (<https://projects.iq.harvard.edu/files/gov2126/files/source-corruption-author-chang-golden.pdf>). *Social Science Quarterly*, vol. 91, no. 1 (March).
- Cheng, Fang (2017). Gender and Corruption: the cultural script, narratives and contentions in contemporary China. *Modern China*, Vol. 43 (1) pp 66–94.
- Cobb, Michael, and Andrew J. Taylor (2015). An Absence of Malice: The Limited Utility of Campaigning Against Party Corruption. *American Politics Research*, vol. 43, issue 6 (February), pp. 923–951.
- Collier, Michael W. (2002). Explaining Corruption: An Institutional Choice Approach. *Crime, Law and Social Change*, vol. 38, issue 1, pp. 1–32.

- Dahlström, Carl, and Victor Lapuente (2015). Democratic and Professional Accountability . In: Carl Dahlström and Lena Wängnerud, eds. *Elites, Institutions and the Quality of Government*, London: Palgrave Macmillan.
- Dahlström, Carl, Victor Lapuente, and Jan Teorell (2012). The Merit of Meritocratization: Politics, Bureaucracy, and the Institutional Deterrents of Corruption. *Political Research Quarterly*, vol. 65, issue 3 (June), pp. 656–668.
- Debski, Julia, and others (2018). Gender and corruption: the neglected role of culture. *European Journal of Political Economy* 55, pp. 526–537
- Fernández-Vázquez, Pablo, Pablo Barberá, and Gonzalo Rivero (2016). Rooting Out Corruption or Rooting for Corruption? The Heterogeneous Electoral Consequences of Scandals . *Political Science Research and Methods*, vol. 4, issue 02, pp. 379–397.
- Fischer, Justin, and Todd A. Eisenstadt (2004). Introduction: comparative party finance: what is to be done? *Party Politics*, vol. 10, issue 6 (November), pp. 619–626.
- Fisman, Ray, and Miriam A. Golden (2017). *Corruption: What Everyone Needs to Know*. New York: Oxford University Press.
- Gerring, John, and Strom C. Thacker (2004). Political Institutions and Corruption: The Role of Unitarism and Parliamentarism. *British Journal of Political Science*, vol. 34.
- Goldmann, Kjell, Mogens Pedersen, and Øyvind Østerud, eds. (1997). *Statsvetenskapligt Lexikon*. Universitetsförlaget.
- Groop, Catharina (2013). *Accountability and corruption: a study into political institutions as referees between principals and agents*. Åbo Akademi University Press.

- Heidenheimer, Arnold J., and Michael Johnston, eds. (2002). *Political Corruption: Concepts & Contexts*. New Brunswick, NJ: Transaction Publishers.
- Hollyer, James, and Leonard Wantchekon (2011). *Corruption in Autocracies* (<https://www.Princeton.edu/~lwantche/Corruption-in-Autocracies>).
- Holmberg, Sören, and Bo Rothstein (2015). Good Societies Need Good Leaders on a Leash. In: Carl Dahlström and Lena Wängnerud, eds. *Elites, Institutions and the Quality of Government*. London: Palgrave Macmillan.
- Hough, Dan, and William R. Heaston (2018). The Art of Missing the Point: FIFA and the Control of Corruption. In *Corruption and Norms: Why Informal Rules Matter*, Ina Kubbe and Annika Engelbert, eds. London: Palgrave Macmillan.
- Jiménez, Juan Luis, and Carmen García (2018). Does Local Public Corruption Generate Partisan Effects on Polls? *Crime, Law and Social Change* vol. 69, issue 1 (February), pp. 3–23.
- Johnston, Michael (2005). *Syndromes of Corruption*. Cambridge University Press.
- Johnston, Michael (2013). More than Necessary, Less than Sufficient: Democratization and the Control of Corruption. *Social Research*, vol. 80, no. 4 (Winter), pp. 1237–1258.
- Johnston, Michael (2014). *Corruption, Contention, and Reform: The Power of Deep Democratization*. Cambridge University Press.
- Johnston, Michael (2017). Reform, Rebooted: Building Long-Term Resistance to Corruption. *Georgetown Journal of International Affairs*, vol. 18, issue 2, pp. 3–9.
- Katz, Richard, and Peter Mair (1995). Changing Models of Party Organization and Party Democracy: The Emergence of the Cartel Party. *Party Politics*, vol. 1, issue 1 (January), pp. 5–28.

- Klašnja, Marko (2017). Uninformed Voters and Corrupt Politicians. *American Politics Research*, vol. 45, issue 2 (January), pp. 256–279.
- Kramer, Elisabeth (2018). Eradicating Corruption: You Can't Just Pin Your Hopes on Democracy (<https://www.publicadministrationreview.com/2018/10/22/622/>). *Public Administration Review*. American Association for Public Administration.
- Kubbe, Ina (2017). Europe's 'Democratic Culture' in the Fight against Corruption. *Crime, Law and Social Change*, vol. 70, issue 2 (September), pp. 217–240.
- Kubbe, Ina, and Annika Engelbert, eds. (2018). *Corruption and Norms: Why Informal Rules Matter*. London Palgrave Macmillan.
- Kuhner, Tim (2016). Plutocracy and Partyocracy: Oligarchies Born of Constitutional Interpretation. *Review of Constitutional Studies*, vol. 21, issue 1, pp. 115–142.
- Kukutschka, Roberto (2018). Anti-corruption strategies for authoritarian states. *U4 Expert Answers*. Bergen, Norway: U4 Anti-Corruption Resource Centre, Chr. Michelsen Institute.
- Levitsky, Steven and Daniel Ziblatt (2018). *How Democracies Die: What History Reveals About the Future*. New York: Penguin Random House LLC.
- Menes, Rebeca (2006). Limiting the Reach of the Grabbing Hand, Graft and Growth in American Cities, 1880 to 1930 (<https://www.nber.org/chapters/c9978.pdf>). In: Edward L. Gkaeser and Claudia Goldin, eds. *Corruption and Reform: Lessons from America's History*, The National Bureau of Economic Research; University of Chicago Press.
- Montinola, Gabriel R., and Robert Jackman (2002). Sources of Corruption: A Cross-Country Study. *British Journal of Political Science*, vol. 32, issue 01 (January), pp. 147–170.

- North, Douglass Cecil (1990). *Institutions, Institutional change and economic performance*. Cambridge University Press
- O'Hara, Patrick, and Vincenzo A. Sainato (2015). Monetizing the police: Corruption vectors in agency-managed off-duty work. *Policy and Society*, vol. 34, issue 2 (March), pp. 151-164.
- Pattie, Charles, and Ron Johnston (2012). The Electoral Impact of the UK 2009 MPs' Expenses Scandal. *Political Studies*, vol. 60, issue 4, pp. 730-750.
- Pring, Coralie, and Jon Vushi (2019). Tackling the Crisis of Democracy, Promoting Rule of Law and Fighting Corruption (<https://www.transparency.org/en/news/tackling-crisis-of-democracy-promoting-rule-of-law-and-fighting-corruption>). *Transparency International*.
- Scarrow, Susan, Paul Webb and Thomas Poguntke (2017). Organizing Political Parties: Representation. *Participation, and Power*. New York: Oxford University Press.
- Schneider, Friedrich (2007). Shadow Economies and Corruption All Over the World: New Estimates for 145 Countries. (<http://www.economics-ejournal.org/economics/journalarticles/2007-9/version-1/?searchterm=None>). *Economics*, no. 9 (July).
- Seldadyo, Harry, and Jakob De Haan (2011). Is Corruption Really Persistent? *Pacific Economic Review*, vol. 16, issue 2 (May), pp. 192-206.
- Shugart, Matthew S. (1999). Presidentialism, Parliamentarism, and the Provision of Collective Goods in Less-Developed Countries. *Constitutional Political Economy*, vol. 10, issue 1 (March), pp. 53-88.
- Smirnova, Valeria (2018). Why make political finance transparent? Explaining the Group of States against Corruption (GRECO)'s success in reforming

national political finance regulation. *European Political Science Review*, vol. 10, issue 4 (June), pp. 565–588. Cambridge University Press.

Stensöta, Helena, Lena Wängnerud, and Richard Svensson (2015). Gender and Corruption: the mediating power of institutional logics. *Governance: An international Journal of Policy, Administration, and Institutions*, vol. 28, no. 4, pp. 475–496.

Stephenson, Matthew (2019). Some Good News and Bad News About Transparency International's Interpretation of its Latest Corruption Perception Index (<https://globalanticorruptionblog.com/2019/02/07/some-good-news-and-bad-news-about-transparency-internationals-interpretation-of-its-latest-corruption-perceptions-index/>). *The Global Anti-Corruption Blog*.

Stockemer, Daniel (2018). Gender equality and electoral corruption: some insights from the local elections in Macedonia. *Journal of Contemporary Central and Eastern Europe*, vol 26, issues 2–3, pp. 267–275.

Sung, H.E. (2004). Democracy and political corruption: A cross-national comparison. *Crime, Law and Social Change*, vol. 41, issue 2 (March), pp. 179–192

Sutton, Trevor (2017). Can You Separate the Fight Against Corruption from Democracy? (<https://nationalinterest.org/feature/can-you-separate-the-fight-against-corruption-democracy-23350>). *The National Interest*.

Swamy, Anand, and others (2001). Gender and Corruption. *Journal of Development Economics*, vol. 64, issue 1, pp. 25–55.

Uslaner, Eric, and Bo Rothstein (2016). The Historical Roots of Corruption: State Building, Economic Inequality, and Mass Education. *Comparative Politics*, vol. 48, issue 2, pp. 227–248.

- Vivyan, Nick, Markus Wagner, and Jessica Tarlov (2012). Representative Misconduct, Voter Perceptions and Accountability: Evidence from the 2009 House of Commons Expenses Scandal. *Electoral Studies*, vol. 31, issue 4 (December), pp. 750–763. Elsevier Inc.
- Warren, Mark E. (2004). What Does Corruption Mean in a Democracy? *American Journal of Political Science*, vol. 48, issue 2, pp. 328–343.
- Yadav, Vineeta, and Bumba Mukherjee (2015). *The Politics of Corruption in Dictatorships*. Cambridge University Press.
- Zaloznaya, Marina (2015). Does Authoritarianism Breed Corruption? *Law and Social Inquiry*, vol. 40 (May), pp. 345–376.
- Zechmeister, Elizabeth, and Daniel Zizumbo-Colunga (2013). The Varying Political Toll of Concerns About Corruption in Good Versus Bad Economic Times. *Comparative Political Studies*, vol. 46, issue 10, pp. 1190–1218.

Exercises

40. This section contains suggestions for in-class and pre-class educational exercises, while a post-class assignment for assessing student understanding of the Module is suggested in a separate section.
41. The exercises in this section are most appropriate for classes of up to 50 students, where students can be easily organized into small groups in which they discuss cases or conduct activities before group representatives provide feedback to the entire class. Although it is possible to have the same small group structure in large classes comprising a few hundred students, it is more challenging and the lecturer might wish to adapt facilitation techniques to ensure sufficient time for group discussions as well as providing feedback to the entire class. The easiest way to deal with the requirement for small group discussions in a large class is to ask students to discuss the issues with the four or five students sitting

closest to them. Given time limitations, not all groups will be able to provide feedback in each exercise. It is recommended that the lecturer makes random selections and tries to ensure that all groups get the opportunity to provide feedback at least once during the session. If time permits, the lecturer could facilitate a discussion in plenary after each group has provided feedback.

All exercises in this section are appropriate for both graduate and undergraduate students. However, as students' prior knowledge and exposure to these issues vary widely, decisions about the appropriateness of exercises should be based on their educational and social context. The lecturer is encouraged to relate and connect each exercise to the Key issues (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-3/key-issues/intro.html>) of the Module.

42. It is recommended that lecturers begin building a conducive and sympathetic environment at the start of class and before conducting the very first exercise. This can be done by breaking the ice in a supportive way, by respectfully examining students' starting orientations to corruption, and by demonstrating genuine interest in their perspectives. Once students come to see the lecturer as respectful, genuinely interested in their orientation to the material, and consistent in policing any snide or unsupportive comments by class members, that safe environment will enable effective learning and development.

Exercise 1: Why are corrupt leaders re-elected?

43. Before they come to class, ask students to research possible explanations for why voters (re)elect corrupt leaders. In class, divide them into groups and ask them to discuss within their group the explanations they identified, including whether – and if so how – the reasons they identified apply in their own country. Subsequently, ask a representative from each group to present to the larger class the results of their group discussion.

Lecturer guidelines

44. To guide the students' pre-class research, the lecturer can ask them to answer the following questions:

- (a) Why are corrupt leaders re-elected?
- (b) Is voting for a political party you do not endorse, even worth it just to get rid of an existing corrupt regime? If so, why / why not?
- (c) Have you ever re-elected a corrupt politician? Provide reasons for your answer.
- (d) What are the main reasons voters elect corrupt leaders?
- (e) Does it matter that a politician is corrupt if they "get the job done"? Provide reasons for your answer.
- (f) Why might ethical opposition parties / candidates fail to be elected even in a corrupt regime?

45. During the small group discussions, if the students are "stuck", the lecturer could stimulate the discussion by offering some of the following explanations for voters' ignorance or forgiveness (discussed in the Key Issues (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-3/key-issues/intro.html>) section):

- (a) Inconsistency-hypothesis : citizens are not always consistent in their voting patterns at different levels of elections
- (b) Information hypothesis : voters support corrupt politicians when they lack information about a candidate's involvement in corruption upon which they could have acted at the polling booth
- (c) Parties-candidates hypothesis : differentiation between parties and candidates; voters do not only consider candidates' individual skills

and performances but that the party for which they are running might be more important for their voting decision (party loyalty)

(d) Trade-off hypothesis : voters expect that in/direct benefits from a politician's actions will be greater than the costs associated with corruption and other illegal activities; citizens would vote for a corrupt but competent politician, rather than for an honest but incompetent politician; perceive a "trade-off" between anti-corruption reforms and other desirable goals, such as increasing local welfare or attracting local investment

(e) Loyalty hypothesis : right-wing voters are more loyal and faithful than left-wing voters (e.g. in Spain, France, Hungary)

Overall time: 45-60 minutes

Exercise 2: Debating public funding for political parties

46. In this exercise, the students have to analyse the different ways of political party financing, to debate their pros and cons, and to convince the audience which is the most preferable way to fund political parties within the context of their own country. This exercise will help the students to develop a critical thinking about the issue of party financing.

Lecturer guidelines

47. The class should be divided into two groups: A and B. While group A finds arguments for why political parties should receive public funding, group B formulates arguments against this position. The arguments of both groups should refer to the role and functions of political parties in relation to issues of corruption. Both groups have 15 minutes to prepare, and afterwards have 20 minutes to discuss the pro and cons of public funding for political parties. In the

remaining time, both groups should also discuss and evaluate the alternative of party financing through private donations.

48. If time allows, the lecturer may divide the class into three groups. While groups A and B debate on the different ways for political party financing, the students in group C play the role of legislators who have to decide which alternative to apply in their country based on the arguments presented by the other two groups.

49. The lecturer facilitates the debate by asking the following question:

- (a) Do parties receive public funding in the country?
- (b) What are the advantages of political party financing through public funding?
- (c) Should the country change its rules for political party financing? Why?
- (d) What are the alternative ways for political party financing?
- (e) Are they better than receiving public funding? Why?
- (f) Should private companies and foreign foundations be allowed to donate money to political parties?
- (g) What are the risks of abuse in each of the alternatives presented by the groups?

Overall time: 50 minutes

Exercise 3: Establishing an "anti-corruption party"

50. Ask the students to discuss and decide how to establish an anti-corruption party in a democratic and/or an authoritarian regime.

Lecturer guidelines

51. The lecturer divides the class into groups (the group number depends on the class size and available time). Then, each group shall develop a concept for an anti-corruption party.

52. The lecturer asks each group to:

- (a) discuss the ideology of their party
- (b) define the aims and goals of their party
- (c) suggest strategies of how to curb corruption in their country
- (d) discuss the party's organization and funding structures
- (e) outline how their party is a viable alternative to opposing parties

53. All groups present their concepts for a new anti-corruption party before the class and determine which "party" gains the most votes from the class as a whole.

Overall time: 50 minutes

Possible Class Structure

54. This section contains recommendations for a teaching sequence and timing intended to achieve learning outcomes through a three-hour class. The lecturer may wish to disregard or shorten some of the segments below to give more time to other elements, including introduction, icebreakers, conclusion or short breaks. The structure could also be adapted for shorter or longer classes, given that the class durations vary across countries.

Introduction (10 minutes)

- Briefly introduce the definition of corruption as well as the concepts discussed in this Module 3, such as political systems and Johnston's four ideal syndromes.

Characteristics and Differences of Certain Political Systems and Specific Anti-Corruption Strategies (40 minutes)

- Drawing on the Key Issues (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-3/key-issues/intro.html>) section, discuss the characteristics of democratic, hybrid and authoritarian systems, briefly explain the differences between them and highlight some of the anti-corruption strategies employed in these systems (see ppt slides)

Why is there still Corruption in Democracies? (10 minutes)

- Discuss with the students the various explanations for voter's ignorance, trade-offs and likelihood not to act in response to corrupt politicians / regimes (see ppt slides)

Syndromes of Corruption (30 minutes)

- (a) Introduce the main characteristics of Johnston's syndromes of corruption (10 min) (see ppt)
- (b) The students should give examples for each of these syndromes (10 min)

The Politics of Corruption and Funding Options (60 minutes)

- (a) Explain how parties are or can be financed as well as political party regulations and what impact this can have on corruption (15 minutes) (see ppt)
- (b) Conduct Exercise 2 (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-3/exercises.html#/module3exercise2>) or Exercise 3 (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-3/exercises.html#/module3exercise3>) (45 minutes).

Case Studies from a Comparative Perspective (30 minutes)

- (a) Watch one of the listed YouTube clips – for example Corruption is Legal in America (<https://youtube.com/watch?v=5tu32CCA-Ig&feature=youtu.be>) (6 minutes) or Does South Africa have a corruption problem? (<https://www.youtube.com/watch?v=f-6krEKFPy0>) (9 minutes)
- (b) Students should assess anti-corruption mechanisms of democratic or authoritarian systems; they should also consider the potential benefits of corruption in both systems (15 minutes)
- (c) Optional: They can write a short essay (see Student Assessment) (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-3/student-assessment.html>) or present their thoughts in class

Core Reading

55. This section provides a list of (mostly) open access materials that the lecturer could ask the students to read before taking a class based on this Module.

- (a) Amundsen, Inge (2006). *Political Corruption* (<https://www.u4.no/publications/political-corruption>). Bergen, Norway: Chr. Michelsen Institute, U4 Anti-Corruption Resource Centre.
- (b) Brooker, Paul (2014). *Non-Democratic Regimes. Comparative Government and Politics*. Palgrave Macmillan.
- (c) Johnston, Michael (2014). *Corruption, Contention, and Reform: The Power of Deep Democratization*. Cambridge University Press.
- (d) Kukutschka, Roberto (2018). Anti-corruption strategies for authoritarian states (<https://www.u4.no/publications/anti-corruption-strategies-for->

authoritarian –states). *U4 Expert Answers*. Bergen, Norway: U4 Anti-Corruption Resource Centre, Chr. Michelsen Institute.

- (e) Rose-Ackerman, Susan (1999). Political Corruption and Democracy (<https://digitalcommons.law.yale.edu/fss-papers/592/>) *Faculty Scholarship Series* 592. New Haven: Yale Law School.
- (f) Rose-Ackerman, Susan, and Bonnie J. Palifka (2016). *Corruption and Government. Causes, Consequences, and Reform*. Cambridge University Press.
- (g) Pring, Coralie, and John Vrushni (2019). *Tackling the crisis of democracy, promoting rule of law and fighting corruption* (<https://www.transparency.org/en/news/tackling-crisis-of-democracy-promoting-rule-of-law-and-fighting-corruption>). Berlin: Transparency International.
- (h) Yadav, Vineeta (2011). *Political Parties, Business Groups, and Corruption in Developing Countries*. Oxford University Press.

Advanced Reading

56. The following readings are recommended for students interested in exploring the topics of this Module in more detail, and for lecturers teaching the Module:

- (a) Ademmer, Esther, Julia Langbein, and Tanja A. Börzel (2018). Varieties of Social Orders: The Political and Economic Fundamentals of Hybrid (in)Stability in the Post-Soviet Space (<http://eu-strat.eu/wp-content/uploads/2018/06/EU-START-Working-Paper-No.11.pdf>). *EU-STRAT Working Paper Series*. Berlin: EU-STRAT Project.
- (b) Bauhr, Monika, and Marcia Grimes (2017). Transparency to Curb Corruption? Concepts, Measures and Empirical Merit. *Crime, Law and*

- Social Change*, vol. 68, issue 4 (November), pp. 431–458. Springer Netherlands.
- (c) Caramani, Daniele (2017). *Comparative Politics*. Oxford University Press.
- (d) Chayes, Sarah (2016). *The Structure of Corruption: A Systemic Analysis Using Eurasian Cases* (<https://carnegieendowment.org/2016/06/30/structure-of-corruption-systemic-analysis-using-eurasian-cases-pub-63991>). Washington, D.C: Carnegie Endowment for International Peace.
- (e) Hale, Henry E. (2015). Patronal Politics: Eurasian Regime Dynamics in Comparative Perspective . *Problems of International Politics*. New York, NY: Cambridge University Press.
- (f) Johnston, Michael (2005). *Syndromes of Corruption*. Cambridge University Press.
- (g) Johnston, Michael (2013). How Do I Vote the Scoundrels Out? Why Voters Might Not Punish Corrupt Politicians at the Polls. *Crime, Law and Social Change*, vol. 60, issue 5, pp. 503–514. Springer Netherlands
- (h) Lessig, Lawrence (2013). Institutional Corruption Defined. *Journal of Law, Medicine and Ethics*, vol. 41, issue 3 (October), pp. 553–555. Wiley
- (i) Thompson, Dennis (2018). Theories of Institutional Corruption. *Annual Review of Political Science*, vol. 21, pp. 495–513. Annual Reviews.
- (j) Lindberg, Staffan I. (2013). Mapping Accountability: Core Concept and Subtypes. *International Review of Administrative Sciences*, vol. 79, issue 2 (June), pp. 202–226. SAGE Publications
- (k) Mendel, Toby, and others (2014). International Standards on Transparency and Accountability (<https://democracy-reporting.org/ua/dri-publications/briefing-paper-47-international-standards-on-transparency-and->

accountability/). *Briefing Paper 47*. Berlin: Democracy reporting international.

- (l) Mendilow, Johnathan, and Eric Phélippeau, eds. (2018). *Handbook of Political Party Funding*. Edward Elgar Publishing.
- (m) Mungiu-Pippidi, Alina (2015). *The Quest for Good Governance: How Societies Develop Control of Corruption*. Cambridge University Press.
- (n) North, Douglass C., John Joseph Wallis, and Barry R. Weingast (2009). *Violence and Social Orders: A Conceptual Framework for Interpreting Recorded Human History*. Cambridge University Press.
- (o) Smilov, Daniel, and Jurij Toplal, eds. (2008). *Political Finance and Corruption in Eastern Europe: The Transition Period*. Ashgate Publishing, Ltd.
- (p) Philp, Mark, and Elizabeth Dávid-Barrett. (2015). Realism about Political Corruption. *Annual Review of Political Science*, vol. 18, issue 1, pp. 387–402. Annual Reviews.
- (q) Philp, Mark (2013). The Definition of Political Corruption. In: Paul M. Heywood, ed. *The Routledge International Handbook of Political Corruption*, London: Routledge.
- (r) Warren, Mark (2013). The Meaning of Corruption in Democracies. In: Paul M. Heywood, ed. *The Routledge International Handbook of Political Corruption*, London: Routledge.

Case Studies that Focus on the Corruption–Politics Nexus from a Comparative Perspective:

- (a) United Nations Office on Drugs and Crime (2010). *Corruption in Afghanistan: Bribery as reported by the victims* (unodc.org/documents/

data-and-analysis/Afghanistan/Afghanistan-corruption-survey2010Eng.pdf).Vienna.

(b) United Nations Office on Drugs and Crime (2011). *Corruption in Croatia: Bribery as experienced by the population*. (<http://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/statistics/corruption/Croatia-corruption-report-web-version.pdf>). Vienna.

(c) United Nations Office on Drugs and Crime (2011). *Corruption in Serbia: Bribery as experienced by the population*. (<https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/statistics/corruption/Serbia-corruption-report-web-version.pdf>). Vienna.

Student Assessment

57. This section provides a suggestion for a post-class assignment for the purpose of assessing student understanding of the Module. Suggestions for in-class assignments are provided in the Exercises (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-3/exercises.html>) section.

58. The following assignment is proposed to be completed within two weeks after the Module:

- Write a follow-up essay of approximately 2,500 words based on a media article that you selected that addresses a corruption scandal. Critically analyse the scandal and explain the causes as well as potential strategies to prevent this kind of scandal in the future. In your discussion, be sure to identify and evaluate the relationship between the scandal and the country's political system. Make sure that you justify your view and provide reasons for your analysis of the case you selected.

Additional Teaching Tools

59. This section includes links to relevant teaching aides such as PowerPoint slides, video material and case studies, that could help the lecturer teach the issues covered by the Module. Lecturers can adapt the slides and other resources to their needs.

Powerpoint Presentation

- Presentation on Module 3 (forthcoming)

Video Material

- (a) The biggest corruption scandal in Latin America's history (<https://www.youtube.com/watch?v=uMXumMJZYI>) (2018). Vox (9 min). » This short documentary is about the Petrobras and Car Wash scandals in Brazil. The two scandals involved bribes between Petrobras, the largest state-owned oil company on the continent, and dozens of engineering firms, including Odebrecht, the largest construction company in Latin America. It also involved politicians and high-level representatives of the Brazilian government, including three Brazilian presidents.
- (b) South Africa's 'state capture' scandal widens (<https://www.youtube.com/watch?v=J2jRuvxNBn0>) (2017). Al Jazeera English (3 min). » This video shows protests of people in South Africa against big corruption scandals in the country.
- (c) 1MDB scandal: the Malaysian fraud explained (<https://www.ft.com/video/2f99aaac-9ec9-41c3-9cad-772d8a0afbe7>) (2018). Financial Times (5 min). » The Financial Times' journalist Stefania Palma explains the infamous case of 1MDB – a Malaysian state investment fund. This case is considered as one of the biggest financial frauds in the history as

\$4.5 bn was misappropriated through corruption and money laundering.

(d) Corruption is Legal in America (<https://youtu.be/5tu32CCA-Ig>) (2015). RepresentUS (6 min). » Mansur Gidfar, communications director of RepresentUS, talks about the impact of corruption on decision-making and policy-building of governments in the United States.

Other Material

- KickBack: The Global Anti-Corruption Podcast. (<https://www.icrnetwork.org/what-we-do/kickback-global-anticorruption-podcast/>) » This podcast features regular interviews with leading experts in the anti-corruption field, from , politics, activism, journalism, etc. The podcast aims to enhance serious debate and discussion about important issues in the field from a variety of different perspectives. Given the length of each episode (average: 45 min), the lecturer may use it as a pre-class assignment.

Guidelines to Develop a Stand-Alone Course

60. This Module provides an outline for a three-hour class, but there is potential to develop its topics further into a stand-alone course. The scope and structure of such a course will be determined by the specific needs of each context, but a possible structure is presented here as a suggestion.

Session	Topic	Brief Description
1	Introduction	Introduce Module themes and assessment methodology. Explore student's familiarity with specific terms and terminology such as definitions and forms of corruption and explain and clarify them in more detail; relevance of

Session	Topic	Brief Description
		comparative politics related to anti-corruption mechanisms.
2	Democratic systems	Provide an overview of the characteristics of democratic systems; description of differences and variances across them related to the democracy-corruption link.
3	Authoritarian regimes	Give an overview of the characteristics of authoritarian systems and the relationship between authoritarianism and corruption. Provide a description of differences and variances between regimes.
4	Comparison of political systems related to anti-corruption mechanisms	Compare democratic, hybrid and authoritarian systems related to anti-corruption mechanisms; select specific criteria for the comparison and develop a table together with the students.
5	Syndromes of corruption	Introduce students to Johnston's syndromes of corruption and identify examples of these patterns.
6	State capture	What is state capture? Why is this form of corruption a risk for democratic, hybrid and authoritarian systems? How can it be mitigated?
7	Country cases and deep democratization	Watch one of the YouTube videos (see additional teaching tools) and ask students if and where exactly they see a solution to curb

Session	Topic	Brief Description
		corruption in these specific cases. Include a discussion on the "Deep Democratization Approach".
8	Anti-corruption strategies	The students should describe potential strategies to fight corruption in an authoritarian as well as hybrid and democratic states. Which forms of corruption might appear and how can they be mitigated? Use specific country examples.
9	The politics of parties and funding options	What role do political parties play in authoritarian systems? How are political parties financed in democracies? Students can try to answer these questions in groups and present their results in the class. Alternatively use Exercise 3: (https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-3/exercises.html#/module3exercese3) Establish an anti-corruption party
10	Summary and critical reflection	Students should assess anti-corruption mechanisms of different political systems. They should also consider the potential benefits of corruption in those systems. They can write a short essay or present their thoughts in class.

၂၀၂၂ ဇန်နဝါရီလ

နိဒါန်း

၁။ ဤအခန်းသည် အများပြည်သူကဏ္ဍတွင် အများဆုံးတွေ့ရသော အဂတိလိုက်စားမှု အပြုအမူများနှင့် သရုပ်သကန်များအား ခြုံငုံသုံးသပ်မှုပေးပါသည်။ အများပြည်သူကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှု အဘယ့်ကြောင့်တွေ့ရှိရသည်ကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ နားလည်စေရန်အတွက် ဤအခန်းတွင် အလုပ်ရှင်-ကိုယ်စားလှယ်သီအိုရီ၊ စုပေါင်းဆောင်ရွက်မှုသီအိုရီ၊ အဖွဲ့အစည်း ဆိုင်ရာသီအိုရီနှင့် ဂိမ်းသီအိုရီကဲ့သို့သော သီအိုရီဆိုင်ရာမူဘောင်များကို ဆွေးနွေးထားပါသည်။ အများပြည်သူကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုသည် ပြည်သူလူထုကို တိုက်ရိုက်အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေသော ဩဇာအာဏာများနှင့် အရင်းအမြစ်များဖြင့် လမ်းလွဲရောက်စေသည့်အတွက် ပြည်သူလူထု၏ ကောင်းကျိုးချမ်းသာကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန် ရည်ရွယ်၍ အများပြည်သူကဏ္ဍတွင် အဂတိလိုက်စားမှုဖြစ်နိုင်ခြေများကို လျှော့ချရန် ထိရောက်သော ထိန်းချုပ်မှုများနှင့် တာဝန်ခံမှု ယန္တရားများရှိရေးမှာ အရေးကြီးပါသည်။ ဤအခန်းတွင် အဂတိလိုက်စားမှုအတွက် မက်လုံးများနှင့် အခွင့်အလမ်းများကို ကန့်သတ်ထားသော အများပြည်သူဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် လုပ်ငန်းစဉ် များအားရေးဆွဲရန်နည်းလမ်းများ ဆွေးနွေးထားပါသည်။ ဤအခန်းတွင် အထူးသဖြင့် အဂတိ လိုက်စားမှုဖြစ်ရန် အလွယ်ဆုံးဖြစ်သည့် အများပြည်သူဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ (State-owned Enterprises - SoEs) ဆိုင်ရာနယ်ပယ်နှစ်ခု အကြောင်းကို အထူးပြုဆွေးနွေးထားပါသည်။ ဤအခန်းသည် အများပြည်သူကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှု (အစိုးရ၏အရင်းအမြစ်များကို အဓိကအလွဲသုံးစားပြုလုပ်သော အဂတိ လိုက်စားမှု)နှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှု (ပုဂ္ဂလိက (သို့မဟုတ်) စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အရင်းအမြစ်များကို အဓိကအလွဲသုံးစားပြုလုပ်သောအဂတိလိုက်စားမှု) ဟူ၍ ခွဲခြားထားပါ သည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှုကို E4J အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ် အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင် (<https://www.unodc.org/e4j/en/tertiary/anti-corruption.html>)၊ အခန်း (၅) (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-5/index.html>)တွင် ဖော်ပြထားပြီး ဤအခန်းတွင်လည်း အထိုက်အလျောက် ထပ်မံဖော်ပြ ထားပါ သည်။ ထို့ပြင် ကောင်းမွန်သောအုပ်ချုပ်မှု၊ အဂတိလိုက်စားမှုအား စူးစမ်းရှာဖွေဖော်ထုတ်ခြင်း၊ နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာအဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေးမူဘောင်များစသည့် အကြောင်းအရာများ ကိုလည်း ဆွေးနွေးထားပါသည်။ ထိုအကြောင်းအရာများကို E4J အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင်၊ အခန်း(၂) (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-2/index.html>)

org/e4j/en/anti-corruption/module-2/key-issues/intro.html)၊ အခန်း (၆) နှင့် အခန်း (၁၃) တို့တွင် အသီးသီးဖော်ပြထားပါသည်။ ထို့ပြင် E4J ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုနှင့်ကျင့်ဝတ် တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင်၊ အခန်း (၁၃) (<https://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-13/index.html>) တွင်လည်း အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဖြောင့်မတ် တည်ကြည်မှုနှင့်ကျင့်ဝတ် အကြောင်းကို ဆွေးနွေးထားပါသည်။

၂။ သင်ယူခြင်းဖြင့်ရရှိမည့် အကျိုးကျေးဇူးများ

- (က) အများပြည်သူကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှု၏ အပြုအမူများနှင့် သရုပ်သကန်များကို ဖော်ပြနိုင်စွမ်းရှိလာခြင်း၊
- (ခ) အများပြည်သူကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှု ဖြစ်ပွားသည့် အကြောင်းရင်းများနှင့် အကျိုးဆက်များအား နားလည်စေခြင်း၊ အဂတိလိုက်စားမှု ဖြစ်ပွားသည့် အကြောင်းရင်းများနှင့် အကျိုးဆက်များကြောင့် ယဉ်ကျေးမှုတစ်ရပ်သဖွယ် ဖြစ်ပေါ်နေသော အဂတိလိုက်စားမှု အခန်းကဏ္ဍတို့အား နားလည်နိုင်စွမ်း ရှိလာခြင်း၊
- (ဂ) အများပြည်သူကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှုကို တားဆီးကာကွယ်ရန်နှင့် ရင်ဆိုင် ဖြေရှင်းရန် အမျိုးမျိုးသော ဆောင်ရွက်ချက်များနှင့် တုံ့ပြန်မှုများအား ဝေဖန် ဆန်းစစ်နိုင်စွမ်းရှိလာခြင်း၊
- (ဃ) အများပြည်သူကဏ္ဍနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှုတို့၏ ကွဲပြား ခြားနားချက်အား ရှင်းလင်းတင်ပြနိုင်စွမ်းရှိလာခြင်း၊
- (င) အများပြည်သူကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှုများအား ရှင်းလင်းတင်ပြရန် အလုပ်ရှင် -ကိုယ်စားလှယ်သီအိုရီ၊ စုပေါင်းဆောင်ရွက်မှုသီအိုရီ၊ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ သီအိုရီနှင့် ဂိမ်းသီအိုရီကဲ့သို့သော သီအိုရီဆိုင်ရာမူဘောင်များ အသုံးပြုနိုင်စွမ်း ရှိလာခြင်း၊
- (စ) အများပြည်သူဆိုင်ရာဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်းများနှင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်း များဆိုင်ရာ နယ်ပယ်များတွင် အဂတိလိုက်စားမှုဖြစ်နိုင်ခြေများကို ဆွေးနွေး နိုင်စွမ်းရှိလာခြင်း၊

ဆွေးနွေးသွားမည့် အဓိကအကြောင်းအရာများ

၃။ အဂတိလိုက်စားမှုသည် ရှုပ်ထွေးသော ဖြစ်စဉ်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ တစ်သမတ်တည်း ဖြစ်သော အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်ဟူ၍ မရှိပါ။ အမျိုးမျိုးသော အဂတိလိုက်စားမှုပုံစံများနှင့် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်များအပေါ် ခြုံငုံသုံးသပ်မှုနှင့် ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်း အဂတိလိုက်စားမှု၏ ဆိုးရွားသော သက်ရောက်မှုများအကြောင်းကို E4J အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ် အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင်၊ အခန်း (၁) (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-1/key-issues/intro.html>) တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် ပတ်သက်၍ လွှမ်းခြုံနိုင်သည့် တစ်ခုတည်းသော အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်ကို ကုလသမဂ္ဂ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးကွန်ဗင်းရှင်း (United Nations Convention Against Corruption - UNCAC) (<https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/Publications/Convention/08-50026-E.pdf>) က ရှောင်လွှဲထားသည်ကို သတိပြုမိသင့်ပါသည်။ လာဘ်ပေး လာဘ်ယူပြုလုပ်ခြင်း၊ အလွဲသုံးစားပြုခြင်း (အစိုးရနှင့်ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှစ်ရပ်လုံး)၊ လုပ်ငန်း တာဝန်ဆောင်ရွက်စဉ်အလွဲသုံးစားပြုခြင်း (ပြည်သူ့လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရာတွင်ကိုယ်ကျိုး အတွက် အာဏာကိုအလွဲသုံးစားပြုခြင်း)၊ ဩဇာအာဏာကိုအရောင်းအဝယ်ပြုခြင်း၊ တရားမဝင် ချမ်းသာကြွယ်ဝခြင်း၊ ငွေကြေးခဝါချခြင်း စသည့် အမျိုးမျိုးသော အဂတိလိုက်စားမှုများကို ခွဲခြားအဓိပ္ပါယ်ဖော်ပြထားပါသည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလအထိ အဖွဲ့ဝင် (၁၈၆) နိုင်ငံပါဝင်သော UNCAC သည် တစ်ကမ္ဘာလုံးက စောင့်ထိန်းလိုက်နာမှုရရှိစေရန် ချဉ်းကပ်ဆောင်ရွက် လာပြီး ကွန်ဗင်းရှင်းက အဓိပ္ပာယ် သတ်မှတ်ထားသည့် အမျိုးမျိုးသော အဂတိလိုက်စားမှုသည့် အပြုအမူများကို နိုင်ငံတကာကလက်ခံသည်ဟု မှတ်ယူရပါသည်။

၄။ ဤအခန်းသည် အများပြည်သူကဏ္ဍရှိ အဂတိလိုက်စားမှုကို အဓိကဆွေးနွေးထားပါ သည်။ အထူးသဖြင့် အများပြည်သူကဏ္ဍတွင် အမျိုးမျိုးသော အဂတိလိုက်စားမှုဆိုင်ရာ ပြုမူ ဆောင်ရွက်ချက်များ၊ အဂတိလိုက်စားမှု သရုပ်သကန်များ၊ အဂတိလိုက်စားမှုဖြစ်ပေါ်ရသည့် အကြောင်းရင်းနှင့်အကျိုးဆက်များ၊ သီအိုရီပိုင်းဆိုင်ရာရှင်းလင်းချက်များ၊ အဂတိလိုက်စားမှုကို တုံ့ပြန်ချက်များနှင့် တားဆီးကာကွယ်ရေးယန္တရားများ စသည်တို့ကို ဆွေးနွေးထားပါသည်။ အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်းများနှင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ စသည့် နယ်ပယ်များတွင် အဂတိလိုက်စားမှုဖြစ်လွယ်ခြင်းကို အသေးစိတ်ဖော်ပြထားပါသည်။ ဤအကြောင်းအရာများအား အတွင်းကျကျမလေ့လာမီ အများပြည်သူကဏ္ဍနှင့် ပြည်သူ့

အရာထမ်းများ စသည်တို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ရှင်းလင်းဖော်ပြထားပြီး အများပြည်သူကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုတို့အကြောင်း ခွဲခြားဖော်ပြထားပါသည်။

အခြေခံဝေါဟာရများ- အများပြည်သူကဏ္ဍနှင့် ပြည်သူ့အရာထမ်းများ

၅။ ပထမဦးစွာ အများပြည်သူကဏ္ဍနှင့် ပြည်သူ့အရာထမ်းကဲ့သို့သော အခြေခံဝေါဟာရများကို အဓိပ္ပါယ်သတ်မှတ်ရန် အရေးကြီးပါသည်။ အများပြည်သူကဏ္ဍဟူသော စကားရပ်သည် အများပြည်သူအကျိုးအတွက်ဆောင်ရွက်ရန် ဖွဲ့စည်းထားသောအဖွဲ့အစည်းနှင့် အသင်းအဖွဲ့တို့ကို ဆိုလိုသည်။ အများပြည်သူကဏ္ဍတွင် အစိုးရ၏အခက်အလက်များ၊ အစိုးရ၏ ဗျူရိုကရေစီယန္တရားနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များဟူသော ကဏ္ဍနှစ်မျိုးလုံးပါဝင်သည်။ အများပြည်သူကဏ္ဍသည် အစိုးရ၏အခက်အလက်များဖြစ်သော (အုပ်ချုပ်ရေး၊ ဥပဒေပြုရေးနှင့် တရားစီရင်ရေး) တို့အတွက် စီမံခန့်ခွဲရေးဝန်ဆောင်မှုနှင့် ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေး၊ ရဲ၊ စစ်ရေး၊ အခြေခံအဆောက်အအုံများ၊ ရေနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးတို့ကဲ့သို့သော အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများကို ထောက်ပံ့ပေးသည်။ အများပြည်သူကဏ္ဍတွင် အဆိုပါဝန်ဆောင်မှုများ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုကို စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးသော ကြီးကြပ်ရေးနှင့် တာဝန်ခံမှုရှိသော အဖွဲ့အစည်းများလည်း ပါဝင်ပါသည်။ ဤအခန်းတွင် အများပြည်သူကဏ္ဍအပြင် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ (SoEs) (သို့မဟုတ်) အများပြည်သူဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများဟု ခေါ်ဆိုသော အစိုးရပိုင်ဆိုင်သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကိုဆောင်ရွက်သည့် အဖွဲ့အစည်းများ အကြောင်းကို ဆွေးနွေးတင်ပြထားပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် SoEs များတွင် အိမ်ရာချေးငွေကုမ္ပဏီများ (Mortgage Companies)နှင့် ရေနံနှင့်ဓာတ်ငွေ့ရည်ကော်ပိုရေးရှင်းများ ပါဝင်ပါသည်။

၆။ အများပြည်သူကဏ္ဍတွင် ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခြင်း (သို့မဟုတ်) ခန့်အပ်ခြင်းခံရသော ပုဂ္ဂိုလ်များအား များသောအားဖြင့် ပြည်သူ့အရာထမ်းများ (Public Officials) ဟု ခေါ်ဆိုကြသည်။ အချို့သောနေရာများတွင် ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခြင်းမရှိဘဲ ခန့်အပ်ထားသော ဝန်ထမ်းကို အစိုးရဝန်ထမ်း Civil Servants (သို့မဟုတ်) ပြည်သူ့ဝန်ထမ်း Public Servants ဟု ညွှန်းဆိုပါသည်။ ကုလသမဂ္ဂ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးကွန်ဗင်းရှင်း (UNCAC) ၏ အပိုဒ်(၂)တွင် ပြည်သူ့အရာထမ်းကို အောက်ပါအတိုင်း အဓိပ္ပါယ်သတ်မှတ်ထားပါသည်-

- (က) အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ ဥပဒေပြုရေး၊ စီမံခန့်ခွဲရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး (သို့မဟုတ်) တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ ရာထူးတွင် ရာထူးလုပ်သက်နှင့် သက်ဆိုင်ခြင်း

မရှိစေဘဲ ခန့်အပ်ခံရသည်ဖြစ်စေ၊ ရွေးချယ်ခံရသည်ဖြစ်စေ၊ လစာရသည်ဖြစ်စေ၊ မရသည်ဖြစ်စေ၊ အမြဲတမ်း (သို့မဟုတ်) ယာယီဝန်ထမ်းအဖြစ် လက်ရှိတာဝန် ထမ်းဆောင်နေသူတစ်ဦးဦး၊

- (ခ) အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ၏ ပြည်တွင်းဥပဒေတွင် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုထားသည်နှင့်အညီ ထိုနိုင်ငံ၏ သက်ဆိုင်ရာဥပဒေတွင် လက်တွေ့ကျင့်သုံးနေသည့်အတိုင်း အများပြည်သူဆိုင်ရာဌာန၊ လုပ်ငန်း (သို့မဟုတ်) အများပြည်သူဆိုင်ရာ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ရပ်ရပ်အပါအဝင် အများပြည်သူဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းတာဝန်တစ်ရပ်ရပ်ကို ထမ်းဆောင်နေသော (သို့မဟုတ်) အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုတစ်ရပ်ရပ်ကို ပေးနေသော အခြားသူတစ်ဦးဦး၊
- (ဂ) အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ၏ ပြည်တွင်းဥပဒေတွင် ပြည်သူ့အရာထမ်းတစ်ဦးအဖြစ် အဓိပ္ပါယ် သတ်မှတ် ဖော်ပြထားသူတစ်ဦးဦး စသည်တို့ပါဝင်သည်။

၇။ ပြည်သူ့အရာထမ်း၏ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်သည် အလွန်ကျယ်ပြန့်ပြီး ဥပမာအားဖြင့် SoEs များတွင် အလုပ်လုပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်များလည်း ပါဝင်ပတ်သက်စေပါသည်။ UNCAC ၏ များစွာသော ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ချက်များတွင် ပြည်သူ့အရာထမ်းများအပေါ် တာဝန်ဝတ္တရားများ အား ပြဋ္ဌာန်းထားသည့်အတွက် ယင်းကျယ်ပြန့်သော အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်သည် အဓိပ္ပါယ် ပြည့်ဝစွာ ပါရှိပါသည်။ ထို့ပြင် ပြည်သူ့အရာထမ်းအား အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုရာတွင် ပြဋ္ဌာန်းသင့်သည့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာဥပဒေများ၏ အနိမ့်ဆုံးစံများ သတ်မှတ်ထားပါသည်။ အများပြည်သူကဏ္ဍနှင့် ပြည်သူ့အရာထမ်းများအပေါ် ထပ်မံဆွေးနွေးမှုများအား E4J ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုနှင့် ကျင့်ဝတ် တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင်၊ အခန်း (၁၃) (<https://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-13/key-issues.html>) တွင် တွေ့နိုင်ပါသည်။

အများပြည်သူကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှု

၈။ အများပြည်သူကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုအား လေ့လာရာတွင် အများပြည်သူကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုတို့အကြား ကွဲပြားခြားနားမှုကို သိရှိ စေပါသည်။ အများပြည်သူကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုသည် အစိုးရ၏အရင်းအမြစ်များကို အဓိကထား အလွဲသုံးစားပြုကြပြီး ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုသည် ပုဂ္ဂလိက (သို့မဟုတ်) စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အရင်းအမြစ်များကို အဓိကထား အလွဲသုံးစားပြုကြပါသည်။ UNCAC သည်

အမျိုးမျိုးသော အဂတိလိုက်စားမှုဆိုင်ရာပြစ်မှုများကို အဓိပ္ပါယ်သတ်မှတ်စဉ်တွင် အစိုးရ မဟုတ်သည့် အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာပွင့်လင်းမြင်သာမှုအဖွဲ့ (Transparency International-TI) (<https://www.transparency.org/en/what-is-corruption>) က တင်ပြသည့် အတိုင်း “ကိုယ်ကျိုးစီးပွားအတွက် ယုံကြည်အပ်နှံထားသော အာဏာကိုအလွဲသုံးစားပြုခြင်း” ဟု အဂတိလိုက်စားမှုကို တစ်ခါတစ်ရံ နားလည်လက်ခံထားပါသည်။ အများပြည်သူဆိုင်ရာနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ နှစ်ခုလုံးတွင် အဂတိလိုက်စားမှုကို တွေ့ရှိရသည့်အတွက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအဖွဲ့ (TI) မှ ဖွင့်ဆိုထားသော အဂတိလိုက်စားမှု၏အဓိပ္ပါယ်နှင့် UNCAC မှ သတ်မှတ်ထားသော အဂတိလိုက်စားမှုဆိုင်ရာပြစ်မှုများ နှစ်ရပ်လုံးတို့သည် ရှင်းလင်းတိကျ ပါသည်။ ပြည်သူ့အရာထမ်းများသည် အများပြည်သူအကျိုးစီးပွားအတွက် တာဝန် ထမ်းဆောင်ရန် အာဏာကိုယုံကြည်အပ်နှံခံရသူများဖြစ်ပြီး ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတွင် အလုပ်သမား များနှင့် ဒါရိုက်တာများသည် တရားဝင်ဖြစ်သော ကုမ္ပဏီ၏အကျိုးစီးပွားအတွက် တာဝန် ထမ်းဆောင်ရန်အာဏာကို ယုံကြည်အပ်နှံခံရသူများ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းအခြေအနေ နှစ်ရပ်လုံး တွင် ၎င်းတို့အား တာဝန်ထမ်းဆောင်ရန် ယုံကြည်အပ်နှံထားသောအကျိုးစီးပွားမှ ကွဲပြား ခြားနားစွာ တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်း (သို့မဟုတ်) အဖွဲ့အစည်းများ၏အကျိုးစီးပွားအတွက် ဦးစားပေးသည့်အခါတွင် အဂတိလိုက်စားမှုများကို တွေ့ရှိရပါသည်။ မည်သည့် အကျိုးစီးပွား အတွက် တာဝန်ထမ်းဆောင်သင့်သည်နှင့် မည်သူ (သို့မဟုတ်) မည်သည့် အတွက် တာဝန် ထမ်းဆောင်နေခြင်းဖြစ်သည်တို့ကို သတ်မှတ်ခြင်းသည် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှု နှင့်အများပြည်သူကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှုတို့အကြား ခွဲခြားသိမြင်ရန် ကျွန်ုပ်တို့အား ကူညီ ပေးနိုင်ပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုကို E4J အဂတိ လိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင်၊ အခန်း (၅) တွင် တင်ပြဆွေးနွေးထားပါသည်။

၉။ ဤအခန်းတွင် အောက်ဖော်ပြပါ ကဏ္ဍများအား ခြုံငုံဖော်ပြထားပါသည်-

- (က) အများပြည်သူကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှု၏ သရုပ်သကန်များနှင့် အကျိုးဆက်များ
(<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-4/key-issues/manifestations-and-consequences-of-public-sector-corruption.html>)
- (ခ) အများပြည်သူကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှု ဖြစ်ပွားရသော အကြောင်းရင်းများ
(<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-4/key-issues/causes-of-public-sector-corruption.html>)

- (ဂ) အဂတိလိုက်စားမှုကို ရှင်းလင်းထားသော သီအိုရီများ
(<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-4/key-issues/theories-that-explain-corruption.html>)
- (ဃ) အများပြည်သူဆိုင်ရာဝယ်ယူရေး လုပ်ငန်းများရှိ အဂတိလိုက်စားမှု
(<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-4/key-issues/corruption-in-public-procurement.html>)
- (င) နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများရှိ အဂတိလိုက်စားမှု
(<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-4/key-issues/corruption-in-state-owned-enterprises.html>)
- (စ) အများပြည်သူကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှုအပေါ် တုံ့ပြန်မှုများ
(<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-4/key-issues/responses-to-public-sector-corruption.html>)
- (ဆ) အများပြည်သူကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှု တားဆီးကာကွယ်ခြင်း
(<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-4/key-issues/prevention-of-public-sector-corruption.html>)

အများပြည်သူကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှု၏ သရုပ်သကန်များနှင့် အကျိုးဆက်များ

၁၀။ အများပြည်သူကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှု၏ သရုပ်သကန်နှင့် အကျိုးဆက်များမှာ-

- (က) အများပြည်သူကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုပုံစံများနှင့်သရုပ်သကန်များ
 - (၁) အများပြည်သူကဏ္ဍတွင် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူခြင်း၊ အလွဲသုံးစားပြုလုပ်ခြင်း၊ တရားမဝင်ကြွယ်ဝချမ်းသာခြင်း၊ ဩဇာအာဏာကို အရောင်းအဝယ်ပြုခြင်း၊ လုပ်ငန်းတာဝန်ဆောင်ရွက်စဉ် အလွဲသုံးစားပြုခြင်းများ (မျက်နှာသာပေးမှုနှင့် ဆွေမျိုးကောင်းစားရေးဝါဒအပါအဝင်) ပါဝင်သော အဂတိလိုက်စားခြင်းပုံစံ အားလုံးကိုတွေ့ရှိရပါသည်။ အဂတိလိုက်စားမှုဆိုင်ရာ ပြစ်မှုများ၏ တိကျမှန်ကန်သော ဥပဒေဆိုင်ရာ စကားလုံးအသုံးအနှုန်း

များသည် ရှုပ်ထွေးပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် UNCAC ၏ အပိုဒ် (၁၅) သည် အများပြည်သူဆိုင်ရာကဏ္ဍရှိ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုအား “ပြည်သူ့အရာထမ်းတစ်ဦးမှ ၎င်း၏ရာထူးတာဝန်ကိုဆောင်ရွက်ရာ၌ တစ်စုံတစ်ရာကိုပြုလုပ်စေရန် (သို့မဟုတ်) ဥပဒေနှင့်အညီပြုလုပ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်စေရန်အလို့ငှာ မသင့်လျော်သော အကျိုးအမြတ်တစ်ရပ်ကို မိမိအတွက် သော်လည်းကောင်း၊ အခြားသူတစ်ဦးဦးအတွက် သော်လည်းကောင်း၊ အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်အတွက် သော်လည်းကောင်း တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ၊ သွယ်ဝိုက်၍ဖြစ်စေ ယင်းပြည်သူ့အရာထမ်းထံသို့ ပေးခြင်း၊ ပေးရန် ကမ်းလှမ်းခြင်း (သို့မဟုတ်) ပေးရန် ကတိပြုခြင်း” ဟု အနက်အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးသမားများထံမှ အကျိုးအမြတ် ရရှိရန်အတွက် ငွေကြေး (သို့မဟုတ်) အခြားတန်ဖိုးရှိသောအရာများ နှင့် ဖလှယ်ခြင်းဆိုသည့် ပြစ်မှု၏အနှစ်သာရသည် နားလည်ရန် မခက်ခဲ သော်လည်း အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်အပေါ် ကြေညက်စွာ သဘောပေါက်ရန် ခက်ခဲမှုရှိပါသည်။ ထို့ပြင် နိုင်ငံရေးလုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ (သို့မဟုတ်) စီးပွားရေးလုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာအား ဈေးအမြင့်ဆုံးပေးနိုင်သူထံသို့ လေလံတင်ရောင်းချခြင်းဖြင့် ဥပဒေဆိုင်ရာဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ထုံး လုပ်နည်းများအား ရှောင်ကွင်းခြင်းကဲ့သို့သော ပြစ်မှုကျူးလွန်ခြင်း၏ အကျိုးဆက်များအပေါ် နားလည်သဘောပေါက်ရန်လည်း မခက်ခဲပါ။

- (၂) ပစ္စည်းအလွဲသုံးစားပြုခြင်းနှင့် ငွေအလွဲသုံးစားပြုလုပ်ခြင်းတို့သည်လည်း UNCAC အပိုဒ်(၁၇)တွင် ဖော်ပြထားသည်နှင့် အလားတူပင် ဖြစ်ပါသည်။ ရှုပ်ထွေးသည့် တရားဝင်အဓိပ္ပါယ်ဖော်ပြချက်များအပြင် တစ်ဦးတစ်ယောက်က အပ်နှံထားသော (ဥပမာအားဖြင့် ပစ္စည်းများ၊ ရန်ပုံငွေများ (သို့မဟုတ်) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကဲ့သို့) တန်ဖိုးရှိသောအရာကို ယုံကြည်အပ်နှံခံရသူ တစ်ယောက်သည် ၎င်းအရာကို ကိုယ်ကျိုးစီးပွားအတွက် ယူဆောင်ခြင်း (သို့မဟုတ်) အခြားသူကို နစ်နာစေပြီး တတိယလူထံသို့ လွှဲပြောင်းပေးခြင်းသည်လည်း အခြေခံကျသောအချက် ဖြစ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် ယင်းကိစ္စရပ်သည် သစ္စာဖောက်ခြင်းနှင့်

ခိုးယူခြင်းအား ပေါင်းစပ်ထားမှုပင် ဖြစ်ပါသည်။ UNCAC ၏ အပိုဒ် (၁၉)တွင် လုပ်ငန်းတာဝန်ကို အလွဲသုံးစားပြုခြင်း ပြစ်မှုကိုအဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ ယင်းပြစ်မှုသည် သူကောင်းပြုခြင်း (၎င်းတို့၏ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ထောက်ခံမှုရရှိရေးအတွက် နိုင်ငံတော်၏ အရင်းအမြစ် များ အသုံးပြု၍ လူပုဂ္ဂိုလ်များကို ချီးမြှင့်ခြင်း)၊ ဆွေမျိုးကောင်းစားရေး ဝါဒ(ဆွေမျိုးများကို ဦးစားပေးအရေးတယူ ဆက်ဆံခြင်း)၊ ခရိုနီဝါဒ (မိတ်ဆွေများကိုဖြစ်စေ၊ ယုံကြည်ရသောလုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များကိုဖြစ်စေ အလုပ်အကိုင်များနှင့် အခြားအကျိုးခံစားခွင့်များချီးမြှင့်ခြင်း) နှင့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာခြိမ်းခြောက်ခြင်း (လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို ပေးချေသည့်ပုံစံအဖြစ် တောင်းဆိုခြင်း) တို့ကဲ့သို့ အခြေအနေများ အတွက်လည်း အကျိုးဝင်သည်။ ၎င်းတို့သည် အစိုးရများဖွဲ့စည်းရာတွင် ဖြစ်စေ၊ အစိုးရဝန်ထမ်းများ ခန့်အပ်ရာတွင်ဖြစ်စေ လွတ်လပ်ပြီး ဒီမိုကရေစီ စနစ်နှင့်အညီ ကိုယ်စားပြု ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် မျှတပြီးယှဉ်ပြိုင်မှုပြင်းထန်သော လုပ်ငန်းစဉ်များကို ယိုယွင်းပျက်စီးစေ ပါသည်။ ယင်းအတိတ်လိုက်စားမှု ကျူးလွန်သည့် ပုံစံများသည် လာဘ်ပေး လာဘ်ယူမှုနှင့် အလွဲသုံးစားပြုမှုကဲ့သို့သော ပြစ်မှုများကဲ့သို့ပင် ပွင့်လင်း မြင်သာမှု၊ တာဝန်ခံမှုနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုတို့ကို များစွာထိခိုက်စေ ပါသည်။ ယင်းသည် အတိတ်လိုက်စားမှု၏ သက်ရောက်မှုသာမက အကြောင်းအရင်းနှင့် ရည်မှန်းချက်များလည်း ဖြစ်ပါသည်။ ပြစ်မှုများနှင့် ပတ်သက်၍ UNCAC မှ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် ယင်းကွန်ဗင်းရှင်းအဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံများက ဆက်စပ်ဆောင်ရွက်ရမည့် တာဝန်များနှင့် ပတ်သက်သည့် ဆွေးနွေးချက်ကို E4J အတိတ်လိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ် အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင် အခန်း (၁၂) တွင် တွေ့နိုင်ပါသည်။

- (၃) အများပြည်သူကဏ္ဍ၏ နယ်ပယ်အမျိုးမျိုးတွင် အတိတ်လိုက်စားမှုပုံစံ အမျိုးမျိုး ဖြစ်ပွားကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် လုံခြုံရေးနှင့် ကာကွယ်ရေး နယ်ပယ်များရှိ အတိတ်လိုက်စားမှုပုံစံများတွင် ကုမ္ပဏီတစ်ခုမှ စစ်လက်နက်ပစ္စည်းများ ဝယ်ယူရေးကို သေချာစေရန်အတွက်

အထောက်အပံ့ပေးခြင်းနှင့် လာဘ်ထိုးခြင်းများ ပါဝင်ပါသည်။ ကျန်းမာရေး ကဏ္ဍတွင်မူ အဂတိလိုက်စားမှုသည် လူနာများက ဆရာဝန်များကို တရားမဝင် ငွေကြေးပေးရခြင်း(သို့မဟုတ်) ပြည်သူ့အရာထမ်းများက ဖြစ်စေ၊ ဆရာဝန်များကဖြစ်စေ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာ ရန်ပုံငွေများကို အလွဲသုံးစားပြုခြင်းကို ရည်ညွှန်းသည်။ ပညာရေး နယ်ပယ်တွင် ဆရာ၊ ဆရာမ များက ၎င်းတို့၏တပည့်များ စာမေးပွဲ အောင်စေရန် (သို့မဟုတ်) ဒီပလိုမာ တစ်ခုရရှိစေရန် အခွင့်အရေး ပေးရာမှ အဂတိလိုက်စားမှုများဖြစ်ပွားသည် (ပညာရေးတွင် အဂတိ လိုက်စားမှုဆိုင်ရာ အချက်အလက်များအား ပိုမိုသိရှိနိုင်ရန် E4J အဂတိ လိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင်၊ အခန်း (၉)တွင်ကြည့်ပါ)။ ရဲဋ္ဌာနများနှင့် တရားစီရင်ရေးတို့တွင် အများဆုံး တွေ့ရသည့် အဂတိလိုက်စားမှုပုံစံများမှာ အမှုများနှင့်သက်သေများကို ရဲများက ကြိုးကိုင်ခြယ်လှယ်ခြင်း၊ မျက်နှာသာပေးလိုသောဘက်ကို စိတ်ကျေနပ်စေရန်ချမှတ်သော တရားရုံးစီရင်ချက်များနှင့် တရားရေး ဆိုင်ရာဝယ်ယူရေးကိစ္စများ ဖြစ်ကြသည်။ ဤပုံစံအားလုံးသည် ပြည်သူလူထု၏ယုံကြည်မှုလျော့ပါးခြင်း၊ စိတ်ဝမ်းကွဲခြင်း၊ သဘောထား ကွဲလွဲခြင်းတို့ကို ဦးတည်သွားစေပြီး ပဋိပက္ခကိုပင် ဖြစ်ပွားစေသည်။ တရားစီရင်ရေးနှင့် ရဲဋ္ဌာနများကဲ့သို့ တရားမျှတမှုရှိစေရန် တာဝန်ယူရ သော ဥပဒေကို စောင့်ထိန်းရသည့်အများပြည်သူဆိုင်ရာ နယ်ပယ်များ တွင် အဂတိလိုက်စားမှုဆိုင်ရာဖြစ်မှုများဖြစ်ပွားသည့်အခါ ၎င်းတို့၏ လုပ်ရပ်သည် ပြစ်မှုကျူးလွန်ရုံမျှသာမက တရားစီရင်မှုကိုပါ နှောင့်ယှက် ထိပါးစေသည့်အပြင် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုနှင့် လူ့အခွင့်အရေးများကိုပါ တိုက်ရိုက်အဖြစ်ဆုံးနှင့်အခြေခံအကျဆုံးနည်းလမ်းဖြင့် ပျက်စီးယိုယွင်း စေသည်။

(ခ) အများပြည်သူကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှု၏ အကျိုးဆက်များ

- (၁) အဂတိလိုက်စားမှု၏ ဆိုးရွားသော အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို E4J အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင်၊

အခန်း(၁) (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-1/key-issues/intro.html>) တွင် အသေးစိတ် ဆွေးနွေးထားပါသည်။ ယခုအခန်းတွင်မူ အများပြည်သူကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှုသည် အများပြည်သူဆိုင်ရာကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ၏ ကုန်ကျစရိတ်များ တိုးလာစေခြင်း၊ အများပြည်သူဆိုင်ရာအရင်းအမြစ်များအား လွဲမှားစွာ ခွဲဝေမှုကို ဦးတည်စေခြင်း၊ မူဝါဒများ ချမှတ်အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် အားနည်းစေခြင်း၊ အစိုးရအပေါ်တွင် ပြည်သူလူထု၏ ယုံကြည်မှု ပျက်စီးစေခြင်းတို့ကို ဖြစ်ပွားစေကြောင်း ကျွန်ုပ်တို့ အသိအမှတ်ပြုသင့်ပါသည်။ ရဲဌာနများနှင့် တရားစီရင်ရေးတွင် အဂတိလိုက်စားမှုသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးတို့ကို ထိခိုက်နစ်နာစေနိုင်ပါသည်။ ကာကွယ်ရေးကဏ္ဍ၊ ကျန်းမာရေးကဏ္ဍများရှိ အဂတိလိုက်စားမှုများသည်လည်း အလားတူ ဆိုးရွားသော အကျိုးဆက်များကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ ဥပမာ-စစ်ရေးကဏ္ဍတွင် အဂတိလိုက်စားမှုသည် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ခြိမ်းခြောက်မှုများမှ ပြည်သူလူထုအား ကာကွယ်ရန် အစိုးရ၏စွမ်းဆောင်ရည်ကို နှောင့်နှေးစေနိုင်ပါသည်။ ဆေးရုံများရှိအဂတိလိုက်စားမှုသည် ကျန်းမာရေးအကျပ်အတည်းနှင့် မလိုလားအပ်သော သေဆုံးမှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပါသည်။

- (၂) အများပြည်သူဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံများတွင် အဂတိလိုက်စားမှုသည် ပြည်သူလူထုကို ထိခိုက်နစ်နာစေသည့် အလားအလာရှိကြောင်း သိသာထင်ရှားပါသည်။ ခိုင်မာမှုမရှိသော၊ သင့်လျော်မှုမရှိသော၊ အားနည်းသော အများပြည်သူဝန်ဆောင်မှုများမှ ပြည်သူလူထုကို ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာထိခိုက်မှု (သို့မဟုတ်) ပျက်စီးဆုံးရှုံးစေသော ဝန်ဆောင်မှုများအထိ အဆင့်ဆင့်ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ အခြေခံအဆောက်အအုံများရှိ အဂတိလိုက်စားမှုသည် အခြေခံအဆောက်အအုံကို ဆောက်လုပ်ခြင်းစရိတ် (သို့မဟုတ်) ၎င်းနှင့် ဆက်စပ်သုံးစွဲမည့်စရိတ်ထက် မည်သည့်နေရာတွင် မည်သည့်အဆောက်အအုံ ဆောက်လုပ်မည်ကို စိစစ်ဆုံးဖြတ်ပေးခြင်းဖြစ်သည် (ကန်နီ၊ ၂၀၀၆ ၊ စာ-၁၈) (Kenny, 2006,

P-18)။ လိုကာတယ်လီနှင့် အခြားပညာရှင်များ (၂၀၁၇) (Locatelli and others, 2017)က အဂတိလိုက်စားမှုသည် အီတလီနိုင်ငံရှိ အမြန်ရထားလမ်းတည်ဆောက်မှုတွင် ကုန်ကျစရိတ်သာမက ချိန်ကိုက် လုပ်ဆောင်မှုတွင်ပါ မည်သို့ဆိုးရွားသွားစေကြောင်း ပြသခဲ့ပါသည်။ ဤဖြစ်ရပ်ကို စာရေးသူများက စီမံကိန်းကြီးများ (စီးပွားရေး၊ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းအပေါ် ကာလရှည်ကြာစွာ အကျိုး သက်ရောက်မှုရှိသည့် တန်ဖိုးမြင့်မားသော အဆင့်မြင့်စီမံကိန်းများ) အပေါ် သက်ရောက်လျက်ရှိသည့် အဂတိလိုက်စားမှု၏ ဆိုးကျိုးကို ဆန်းစစ်ရန် အသုံးပြုခဲ့သည်။ အချို့ဝယ်ယူရေးဆိုင်ရာ အဂတိလိုက်စားမှု များသည် သေဆုံးမှုနှင့် အနာတရဖြစ်မှုများကို ဦးတည်စေပါသည်။ အဂတိလိုက်စားကာ အရေးပါသော အခြေခံအဆောက်အအုံ စီမံကိန်း များကို ဈေးပေါ်ပြီး အရည်အသွေးနိမ့်ကျသောပစ္စည်းများ အသုံးပြုသည့် ကုမ္ပဏီများကို လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးခဲ့ခြင်း၊ လုံခြုံရေးလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို လျစ်လျူရှုခြင်း၊ ကုမ္ပဏီများ၏လုပ်ရပ်များအပေါ် အစိုးရ၏ ထိန်းချုပ်မှု ကင်းမဲ့ခြင်းနှင့် အထူးအခွင့်အရေး ပေးခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်ပွားခဲ့သော “ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံမှ ပက်ဒ်မာတံတား အရှုပ်တော်ပုံ” (Padma Bridge scandal in Bangladesh) (<http://www.worldbank.org/en/news/pressrelease/2012/06/29/world-bankstatement-padma-bridge>)၊ “၂၀၁၈ မက္ကစီကိုစီးတီးမြို့မြေငလျင်” (2018 earthquake in Mexico City) (<https://www.latimes.com/world/mexico-americas/la-fg-mexico-earthquake-20180912-story.html>) နှင့် “တောင်ကိုရီးယား ဖယ်ရီအဖြစ်ဆိုး” (South Korean ferry disaster) (<https://www.bbc.com/news/world-asia-28205785>)တို့သည် ထင်ရှားသောဥပမာများ ဖြစ်ကြသည်။ နောက်ဆက်တွဲ အနေဖြင့် မြင့်မားသောသေဆုံးမှုနှုန်းနှင့် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိမှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေသော လုံခြုံမှုမရှိသည့် အခြေခံအဆောက်အအုံများကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ တောင်အာဖရိက (<https://ewn.co.za/2017/03/02/roofcollapses-on-5th-floor-of-charlotte-maxeke-hospital>)

နှင့် အိန္ဒိယ ([https://scroll.in/latest/887474/Chen nai-one-dead-29-injured-as-scaffold-girders-of-underconstruction-hospital-collapse](https://scroll.in/latest/887474/Chen%20nai-one-dead-29-injured-as-scaffold-girders-of-underconstruction-hospital-collapse)) နိုင်ငံများရှိ အများပြည်သူဆိုင်ရာ အဆောက်အဦများ ပြိုကျသည့်လူသိများထင်ရှားသော အဖြစ်အပျက်များလည်းရှိပါသည်။ တစ်ဦးချင်းစီ၏စိတ်မကောင်းဖွယ်အကျိုးဆက်များအပြင် ဝယ်ယူရေး ဆိုင်ရာ အဂတိလိုက်စားမှုတွင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍပါဝင်မှုသည် အချို့သော ကိစ္စများ၌ ကုမ္ပဏီအချို့ပျက်စီးခြင်း (သို့မဟုတ်) အများပြည်သူ ဆိုင်ရာစာချုပ်များမှ ဖယ်ထုတ်ခြင်း (ဥပဒေအရတားမြစ်မှု)၊ အခြား ရာဇဝတ်မှုနှင့် တရားမမှုပြစ်ဒဏ်များကို ဦးတည်စေပါသည် (ဝီလျမ်စ်-အဲလက်ဘီ၊ ၂၀၁၂) (Williams-Elegbe, 2012)။

- (၃) အများပြည်သူကဏ္ဍရှိ အဂတိလိုက်စားမှု၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုကို ၎င်း၏ ပျံ့နှံ့မှုနှင့် အကြိမ်အရေအတွက်ပေါ်မူတည်၍ ဆုံးဖြတ်ပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ အများပြည်သူကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုသည် တစ်ခါတစ်ရံ မှသာ ဖြစ်ပွားတတ်သကဲ့သို့ (တစ်ကြိမ်တစ်ခါ အဂတိလိုက်စားမှု) (သို့မဟုတ်) ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် (အဂတိလိုက်စားသည့် အပြုအမူများ သည် နေရာအနှံ့ပြန့်ပွားကာ အချိန်နှင့်အမျှဖြစ်ပွားနေသည့်ပုံစံ) လည်း ဖြစ်ပွားနေတတ်ပြီး ၎င်း၏ သက်ရောက်မှုများသည် သဘောသဘာဝ အားဖြင့် သီးခြားသက်ရောက်မှုမှ ကျယ်ပြန့်သော အတိုင်းအတာအထိ ရှိနိုင်ပါသည်။ ဥပမာ- အလုပ်ပြင်ပတွင် ရောင်းချရန် ရုံးမှစာရေးကိရိယာ များကို ခိုးယူနေသော အစိုးရဝန်ထမ်းအတွက် သီးခြားဖြစ်ရပ်ဖြစ်ခဲ့လျှင် သက်ရောက်မှုသည် နည်းနိုင်ပါသည်။ ဆန့်ကျင်ဘက်အနေဖြင့် နိုင်ငံအဆင့် ကျူးလွန်သော အမှုများတွင် တွေ့ရသည့် နေရာအနှံ့ပျံ့နှံ့လျက်ရှိသော အဂတိလိုက်စားမှုပုံစံမှာ ဆိုးရွားသော နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုများ ရှိနိုင်ပါသည်။ သို့သော် မည်သည့်အဂတိ လိုက်စားမှုမဆို ပြင်းထန်သောကိုယ်ကျင့်တရားဆိုင်ရာဂယက်ရိုက်ခတ်မှု များရှိပါသည်။ ထို့ပြင် တစ်ခါတစ်ရံမှသာ ဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိသော အဂတိ လိုက်စားမှုသည်ပင်အဆုံးသတ်တွင် ကိုယ်ကျင့်တရားနှင့် မညီသည့်

အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာယဉ်ကျေးမှုတစ်ခုသို့ ဦးတည်သွားစေပြီး နေရာ အနှံ့တွင် အဂတိလိုက်စားမှုဖြစ်ပွားသည့်အဆင့်အထိ ရောက်ရှိလာနိုင် ပါသည်။

- (၄) အများပြည်သူဆိုင်ရာကဏ္ဍတွင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ဖြစ်ပွားနေသော အဂတိလိုက်စားမှုသည် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများအပေါ် ပြည်သူလူထု၏ ယုံကြည်မှုကို လျော့ပါးစေသည်။ မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာ ဖြောင့်မတ် တည်ကြည်မှုပျက်စီးစေပြီး အများပြည်သူကဏ္ဍအကျိုးရလဒ်များကို ပျက်စီးစေပါသည်။ ကိုယ်တိုင်လုပ်ဆောင်သော အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အဂတိလိုက်စားသည့်ယဉ်ကျေးမှုကို ဦးတည်စေသဖြင့် ၎င်းသည် အများ ပြည်သူကဏ္ဍအပေါ် အနုတ်သဘောဆောင်သည့် အကျိုးသက်ရောက်မှု လည်းရှိပါသည်။ ထိုစနစ်အတွင်း အမျိုးမျိုးသော လုပ်ဆောင်သူများ၏ ကိုယ်ကျိုးမျှော်လင့်ချက်များသည် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြစ်ပေါ်နေသည့် အဂတိလိုက်စားမှုကို တိုက်ဖျက်ရန်ခက်ခဲစေပါသည်။ ထို့ကြောင့် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးဆိုင်ရာ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုသည် အများပြည်သူကဏ္ဍတွင် ကိုယ်ပိုင်လိုအပ်ချက်များနှင့် ပြင်ပမှထိန်းချုပ် မှုများ (ဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအပါအဝင်) အပေါ်တွင် တတ်နိုင် သမျှအခြေခံရန် လိုအပ်သကဲ့သို့ ပြည်သူလူထု၏ကျယ်ပြန့်စွာ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုလည်း လိုအပ်ပါသည်။

အများပြည်သူကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှု ဖြစ်ပွားရသော အကြောင်းရင်းများ

၁၁။ နိုင်ငံတော်အဆင့်တွင် အစိုးရနှင့် ၎င်းတို့၏ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများအပေါ် အကျိုး သက်ရောက်မှုရှိသော အချက်များစွာရှိပြီး အပြန်အလှန်အားဖြင့် အများပြည်သူကဏ္ဍ အဂတိ လိုက်စားမှု၏ တည်ရှိမှုနှင့်ပျံ့နှံ့မှုတို့ကို လွှမ်းမိုးနိုင်ပါသည်။ ပြည့်စုံမှုမရှိသေးသောအချက်များ တွင် အောက်ပါတို့ ပါဝင်ပါသည်-

- (က) နိုင်ငံ၏အရွယ်အစား။ သုတေသနများက ပထဝီဝင်အနေအထားအရ ကြီးမားပြီး လူဦးရေသိပ်သည်းမှုနည်းသော နိုင်ငံများသည် နေရာဒေသကျယ်ပြန့် မှုကြောင့် ပြည်သူ့အရာထမ်းများကို စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုရန် အခက်အခဲများ တိုးပွားလာသည့်အတွက် အဂတိလိုက်စားမှုများကို ပိုမိုဖြစ်လေ့ဖြစ်ထ

ရှိနိုင်သည်ဟု ဖော်ပြထားပါသည် (ဂိုဝယ်လ်နှင့် နယ်လ် ဆင်၊ ၂၀၁၀) (Goel and Nelson, 2010)။

(ခ) နိုင်ငံ၏ခေတ်ကာလ။ လွတ်လပ်ပြီးခါစနိုင်ငံများ(သို့မဟုတ်)အာဏာရှင် စနစ်မှ ဒီမိုကရေစီစနစ်သို့ မကြာသေးမီက ကူးပြောင်းပြီးခါစ နိုင်ငံများသည် အဂတိလိုက်စားမှုကို ပိုမိုရင်ဆိုင်ရပါသည် ဥပမာ- ဖွံ့ဖြိုးမှုနည်းသော အုပ်ချုပ်မှု စနစ်များ၊ နိုင်ငံပိုင်အမွေအနှစ်များကို ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုလုပ်ခြင်းအားဖြင့် ဖန်တီး ထားသော အကျိုးအမြတ်ရှာဖွေသည့် အခွင့်အလမ်းများ (ဂိုဝယ်လ်နှင့် နယ်လ် ဆင်၊ ၂၀၁၀)။ အဂတိလိုက်စားမှုဟူသောစကားရပ်တွင် အကျိုးအမြတ်ရှာဖွေခြင်း ဆိုသည်မှာ နိုင်ငံအတွက် ပြည့်စုံကြွယ်ဝမှုအသစ်များကို ဖန်တီးခြင်းမရှိဘဲ အများပြည်သူဆိုင်ရာ အရင်းအမြစ်များကိုအသုံးပြု၍ တစ်စုံတစ်ယောက်၏ လက်ရှိချမ်းသာကြွယ်ဝမှုများ တိုးပွားလာခြင်းဟု ဆိုလိုပါသည်။

(ဂ) သယံဇာတအရင်းအမြစ်များဘေးသင့်ခြင်း။ သဘာဝအရင်းအမြစ်များ ရပိုင်ခွင့်နှင့် ဖြန့်ဖြူးခွဲဝေချထားပေးခြင်းအပေါ်တွင် အများပြည်သူကဏ္ဍ တစ်ဦးတည်း ချုပ်ကိုင်မှုစနစ်သည် အဂတိလိုက်စားရန် ရည်ရွယ်လျက် ကိုယ်ကျိုးရှာ အမြတ်ထုတ်နိုင်သော စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အလမ်းများကို ခွင့်ပြုစေပါသည်။ “သဘာဝအရင်းအမြစ်စီမံခန့်ခွဲရေးအဖွဲ့”(Natural Resource Governance Institute) (<https://resourcegovernance.org/topics/corruption?type%5Bevent%5D=event&sort-order=ASC&page=8>) အင်တာနက် စာမျက်နှာတွင် “အလေးထားမှုနှင့် အကျိုးအမြတ်မြင့်မားစွာရရှိစေသော သဘာဝ အရင်းအမြစ်များဖြစ်သည့် ရေနံ၊ သဘာဝဓာတ်ငွေ့နှင့် သတ္တုတူးဖော်ရေး လုပ်ငန်းများသည် ကြွယ်ဝမှုတိုးတက်ရန်ရှာဖွေခြင်းနှင့် အဖွဲ့အစည်းအရ (သို့မဟုတ်) အစိုးရသိမ်းပိုက်မှုတို့ကို မျက်နှာသာပေးသော နိုင်ငံရေးနှင့် ပုဂ္ဂလိကဆိုင်ရာမက်လုံးများကို ပေါက်ဖွားစေနိုင်သည်”ဟု အလေးပေးဖော်ပြ ထားပါသည်။ အမှန်တကယ်အားဖြင့် သယံဇာတကြွယ်ဝသော နိုင်ငံများတွင် ညံ့ဖျင်းသောအုပ်ချုပ်မှုနှင့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြစ်ပေါ်နေသော အဂတိ လိုက်စားမှုကို ခံစားရသည်ဟု အချက်အလက်များက ဖော်ပြနေပါသည် (Natural Resource Governance Institute, 2019)။

- (ဃ) နိုင်ငံရေးမတည်ငြိမ်မှု။ နိုင်ငံရေးတည်ငြိမ်မှုသည်အဂတိလိုက်စားမှုအဆင့် နိမ့်ကျခြင်းနှင့် ဆက်စပ်မှုရှိပါသည်။ ထို့ပြင် အဂတိလိုက်စားမှု အလားအလာ သည် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာတည်ငြိမ်မှုမရှိသော ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ပို၍မြင့်မားပါ သည် (လီဒါမင်၊ လွေးဇာနှင့် စောရာစ်၊ ၂၀၀၅)(Lederman, Loayza and Soares, 2005)။ အသစ်ရွေးချယ်ထားသော အစိုးရသို့ အကူးအပြောင်းတွင် တည်ငြိမ်မှုမရှိခြင်းသည် အထူးသဖြင့် အများပြည်သူကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုနှင့် ဆက်စပ်မှုရှိပါသည်။ အထူးသဖြင့် အချို့သောနိုင်ငံများ၌ ပါတီစွဲစိတ်ဓာတ် ပြင်းထန်သည့် အုပ်ချုပ်မှုတွင် အဂတိလိုက်စားသည့်ဖြစ်ရပ်များ ဖြစ်ပေါ်နိုင် ပါသည် (အဂတိလိုက်စားမှု၊ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လုံခြုံမှုတို့ အကြောင်းကို E4J အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင်၊ အခန်း (၁၁) တွင် ကြည့်ပါ)။
- (င) လုပ်ခလစာများ။ အများပြည်သူဆိုင်ရာကဏ္ဍတွင် လုပ်ခလစာနည်းခြင်းနှင့် အကျိုးဆက်ဖြစ်သော ဆင်းရဲမွဲတေမှုတို့သည် အချို့သောနိုင်ငံများတွင် အဂတိ လိုက်စားမှုကို အထောက်အကူပြုစေပါသည် (တန်ဇီ၊ ၁၉၉၈) (Tanzi, 1998)။
- (စ) တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုမရှိခြင်း။ ဥပဒေကင်းမဲ့ခြင်း (သို့မဟုတ်) တရားဥပဒေ စိုးမိုးမှုအားနည်းခြင်းသည် နိုင်ငံအဆင့်အဂတိလိုက်စားမှု၏ အရေးကြီးသော အကြောင်းအရင်းတစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။ အဂတိလိုက်စားမှုတွင် ပတ်သက်နေ သည့် ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းများအတွက် ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ရန် ပံ့ပိုးပေးခြင်းမရှိသော ဥပဒေစနစ်များရှိသည့်နေရာတွင် အဂတိလိုက်စားမှုဖြစ်နိုင်ခြေ တိုးပွားလာနိုင် ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည် (လာပေါ်တာနှင့် အခြားပညာရှင်များ၊ ၁၉၉၉။ ထရေးစ်မန်၊ ၂၀၀၀) (La Porta and others, 1999; Treisman 2000)။ ထို့ပြင် အဂတိလိုက်စားမှုအန္တရာယ်သည် ပိုင်ဆိုင်မှုအခွင့်အရေးများ လုံခြုံမှုနည်းပါး သော နိုင်ငံများတွင် ပိုမိုမြင့်မားသည်။ ယင်းအခွင့်အရေးများ၏ လုံခြုံရေးကို ကာကွယ်ပေးနိုင်သော တရားဥပဒေစနစ် မရှိသည့်နေရာများတွင် ၎င်းအခွင့် အရေးများကိုရရှိရန် အဂတိလိုက်စားမှုနည်းလမ်းများကို အသုံးပြုလာကြ သည် (ဒေါင်းနှင့် တွန်ဂလာ၊ ၂၀၁၁) (Dong and Tongler, 2011)။

- (ဆ) အုပ်ချုပ်မှုစနစ်အောင်မြင်မှုမရှိခြင်း။ အများပြည်သူကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုသည် အုပ်ချုပ်မှုစနစ် အောင်မြင်မှုမရှိခြင်းမှ ဖြစ်ပေါ်လာသည်ဟု ရှာ (၂၀၀၆) (Shah, 2006) က လက်ခံသဘောတူခဲ့သည်။ ညံ့ဖျင်းသော အုပ်ချုပ်မှုသည် အများပြည်သူကဏ္ဍ စီမံခန့်ခွဲမှုအရည်အသွေးနိမ့်ကျခြင်း၊ တာဝန်ခံမှုကင်းမဲ့ခြင်း၊ အစိုးရနှင့်ပြည်သူများအကြား ဆက်သွယ်ရေးညံ့ဖျင်းခြင်း၊ ဥပဒေမူဘောင်များ အားနည်းခြင်း၊ အများပြည်သူဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု မရှိခြင်းနှင့် သတင်းအချက်အလက်များ ဖြန့်ဖြူးမှုအားနည်းခြင်းတို့မှ ပေါ်ပေါက်လာပါသည်။ ပြည့်စုံလုံလောက်မှုမရှိသော လေ့ကျင့်မှုကြောင့် ယှဉ်ပြိုင်မှုနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်မရှိမှုသည်လည်း အုပ်ချုပ်မှုစနစ် အောင်မြင်မှုမရှိခြင်းကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ ကောင်းမွန်သောအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် အဂတိလိုက်စားမှုအကြား ဆက်စပ်မှုကို E4J အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင်၊ အခန်း(၂) (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-2/key-issues/intro.html>) တွင် ထပ်မံဖော်ပြထားပါသည်။
- (ဇ) အစိုးရအရွယ်အစား။ အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် အစိုးရ၏အရွယ်အစားတို့ကြား ဆက်စပ်မှုအပေါ် ရောထွေးနေသည့် တွေ့ရှိချက်များကို သုတေသနများက ဖော်ပြထားပါသည်။ ဂိုဝယ်လ်နှင့် နယ်လ်ဆင် (၂၀၁၀) နှင့် ရှိစ်အက်ကာမန်နှင့် ပလစ်ဖ်ကာ(၂၀၁၆) (Rose Ackerman and Palifka, 2016)အရ အစိုးရအရွယ်အစား ပို၍ကြီးလာသည်နှင့်အမျှ ပြည်သူ့အရာထမ်းများက အကျိုးအမြတ်ရှာဖွေခြင်းအတွက် အခွင့်အလမ်းများလည်း ပိုမိုများပြားလာစေသည်။ ဂါးရင်းနှင့် သက်ခါ (၂၀၀၅) (Gerring and Thacker, 2005) တို့ကမူ အစိုးရ၏အရွယ်အစားသည် အဂတိလိုက်စားမှုအဆင့် ပိုမိုမြင့်မားမှုနှင့် ဆက်နွှယ်မှုမရှိဟူသော ဆန့်ကျင်သည့်အမြင်ကို တွေ့ရှိခဲ့သည်။ ရောထွေးနေသော သုတေသနတွေ့ရှိမှုများမှ ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်တစ်ခုမှာ အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် အစိုးရ၏အရွယ်အစားကြား ဆက်သွယ်မှုသည် အုပ်ချုပ်မှုစနစ်၊ နိုင်ငံရေးတည်ငြိမ်မှုနှင့် အုပ်ချုပ်မှုတည်ဆောက်ပုံ (ဥပမာ- ဖက်ဒရယ်စနစ်နှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုစနစ်) တို့အပေါ် မူတည်သည် ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။

(ဈ) ဗျူရိုကရေစီ၏ သဘောသဘာဝ။ တန်ဇီ (၁၉၉၈) (Tanzi, 1998)၊ ကော့ဖ်မန်းနှင့် ဝိုင် (၁၉၉၉) (Kaufman and Wei, 1999) ၊ ဂိုဝယ်လ် နှင့် နယ်လ်ဆင် (၂၀၁၀) တို့အားလုံးက ဗျူရိုကရေစီအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်နှင့် စီးပွားရေး တွင် အစိုးရပါဝင်နေခြင်းသည် အဂတိလိုက်စားမှုကို အားပေးသည်ဟု အခိုင်အမာဆိုကြပါသည်။ ထို့ပြင် တန်ဇီ (၁၉၉၈) က စည်းမျဉ်းဥပဒေများနှင့် အခွင့်အာဏာပေးအပ်နိုင်ခွင့်ရှိနေခြင်းသည် အခွင့်အာဏာရှိသူ (သို့မဟုတ်) လုပ်ဆောင်ချက်များအပေါ် စစ်ဆေးရသူ ပြည်သူ့အရာထမ်းများအား တစ်ဦးတည်းချုပ်ကိုင်ခွင့်အာဏာမျိုးကို ပေးအပ်ခြင်းဟု အခိုင်အမာဆိုခဲ့ပါ သည်။ ၎င်းက အဂတိလိုက်စားမှုအတွက် အရေးကြီးသော အကြောင်းတရား ဖြစ်ပေါ်စေသည့် အချက်တစ်ခုအနေဖြင့် ဗျူရိုကရေစီစနစ်၏လက္ခဏာတစ်ရပ် အား သတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။

(ည) ဒေသန္တရအဆင့်တွင် အများပြည်သူဆိုင်ရာငွေကြေးသုံးစွဲမှု။ ကော်ရာဒိုနှင့် ရိုဆက်တီ (၂၀၁၈) (Corrado and Rossetti, 2018) တို့၏ လေ့လာမှုက အီတလီနိုင်ငံ၏ ဒေသအမျိုးမျိုးရှိ အများပြည်သူဆိုင်ရာ အဂတိလိုက်စားမှုများ ကို ဖော်ပြခဲ့သည်။ လူဦးရေစစ်တမ်းကောက်ယူခြင်းနှင့် လူမှုစီးပွားရေးဆိုင်ရာ ပြောင်းလဲနိုင်သည့်အရာများအပါအဝင် ပြည်သူ့အရာထမ်းများက ကျူးလွန် သည့် အဂတိလိုက်စားမှုဆိုင်ရာ ပြစ်မှုများအပေါ် ကောက်ယူခဲ့သော ဒေသ ဆိုင်ရာအချက်အလက်များကို အသုံးပြုခြင်းဖြင့် ဒေသန္တရအဆင့်တွင် အများ ပြည်သူဆိုင်ရာ ငွေကြေးသုံးစွဲမှုအတိုင်းအတာသည် အဂတိလိုက်စားမှုကို ဖော်ပြနေကြောင်း တွေ့ရှိခဲ့ပါသည်။ သို့သော် လူမှုစီးပွားရေးဆိုင်ရာအခြေအနေ များနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအခြေအနေများသည်လည်း အကြောင်းတစ်ရပ် ဖြစ်ပါ သည်။ ၎င်းတို့၏တွေ့ရှိမှုသည် “သမိုင်းကြောင်းအရ အဂတိလိုက်စားမှုကို အမြစ်ပြတ်ဖယ်ရှားရန် အရေးပါမှုနည်းသည့်ဒေသတွင် အဂတိလိုက်စားမှု အဆင့် ပို၍မြင့်မားသော ပြင်းထန်သည့်သံသရာစက်ဝန်းတစ်ခုတွင် ကပ်ငြိ နိုင်ပါသည်”ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “အဂတိလိုက်စားမှု ပို၍မြင့်မားပြီး မကြာခဏ ဖြစ်ပွားလေ့ရှိသောဒေသများတွင် နေထိုင်ကြသည့် တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်း

သည် အများပြည်သူဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုများအပေါ် စိတ်ကျေနပ်မှုနည်းစေသည်”ဟူ၍လည်းကောင်း အကြံပြုဖော်ပြထားပါသည်။

(င) လူမှုအရင်းအနှီး။ လူမှုအရင်းအနှီးဆိုသည်မှာ “လူမှုအဖွဲ့အစည်းအတွင်း လူတစ်ဦးချင်းစီနှင့် အဖွဲ့အစည်းအချင်းချင်းကြား ယုံကြည်မှုနှင့် လက်တွဲဆောင်ရွက်မှုတို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည့် တန်ဖိုးထားမှုများနှင့် နားလည်မှုများကိုမျှဝေသောကွင်းဆက်များ” ဟု ရည်ညွှန်းပါသည် (စီးပွားရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်း၊ ၂၀၀၇ ဂ၊ စာ-၁၀၂) (Organization for Economic Co-operation and Development-OECD, 2007c, p.102)။ ကော်ရာဒိုနှင့် ရိုဆက်တီ (၂၀၁၈) တို့က လူမှုအရင်းအနှီး ပိုမိုမြင့်မားသောဒေသများသည် အဂတိလိုက်စားမှုအဆင့် ပိုမိုနည်းပါးမှုရှိကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။ ၎င်းတို့၏ လေ့လာတွေ့ရှိချက်သည် ပယ်လ်ဒမ်နှင့် ဆဗန်ဆန် (၂၀၀၂) (Paldam and Svendsen ,2002) နှင့် ဘီရင်စကော့နှင့် ပယ်လ်ဒမ် (၂၀၀၄) (Bjrnskov and Paldam, 2004) တို့၏ လေ့လာမှုကို ပိုမိုခိုင်မာစေသည်။ အဆိုပါ ပုဂ္ဂိုလ်များက လူမှုအရင်းအနှီးသည် အဂတိလိုက်စားမှုကို လျော့နည်းစေသည် (သို့မဟုတ်) အဂတိလိုက်စားမှု နည်းပါးခြင်းက လူမှုအရင်းအနှီးကို မြင့်မားစေသည်ဆိုသည်ကို ရှင်းလင်းစွာမသိသော်လည်း လူမှုအရင်းအနှီး ပိုမိုမြင့်မားမှုသည် အဂတိလိုက်စားမှုနည်းပါးခြင်းနှင့် ဆက်စပ်သည်ဟု အဆိုပြုတင်သွင်းခဲ့သည်။

(ငှ) ပြိုင်ဘက်ကင်းစီမံကိန်းကြီးများ။ လိုကာတယ်လီနှင့် အခြားပညာရှင်များ (၂၀၁၇) တို့က အမျိုးမျိုးသောအဂတိလိုက်စားမှုပုံစံများနှင့် အဂတိလိုက်စားမှု ဖြစ်လေ့ရှိသော စီမံကိန်းကြီးများကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခဲ့သည်။ ၎င်းတို့၏တွေ့ရှိမှုမှ အများပြည်သူဆိုင်ရာလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်သူများသည် “ပြိုင်ဘက်ကင်းစီမံကိန်းကြီးများ” (တစ်ကြိမ်သာပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြီး လမ်းညွှန်မှုပေးရန် ယခင်က မရှိခဲ့ဖူးသည့် အများပြည်သူဆိုင်ရာဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေစီမံကိန်းများ)တွင် အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်သည့်အခါ အဆိုပါစီမံကိန်းများသည် ပိုမိုသေးငယ်သော လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်စီမံကိန်းများနှင့်နှိုင်းယှဉ်ပါက အဂတိလိုက်စားမှု ပိုမိုသက်ရောက်မှုရှိကြောင်း ဝေဖန်ဆန်းစစ်ထားပါသည်။

(ခ) အကျိုးစီးပွားပဋိပက္ခ။ အကျိုးစီးပွားပဋိပက္ခကို စီးပွားရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်း (OECD, 2003) က “ပြည်သူ့အရာထမ်းများ၏ တရားဝင်တာဝန်များ၊ တာဝန်ယူမှုများ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များအပေါ် မလျော်ဩဇာလွှမ်းမိုးနိုင်သည့် ပုဂ္ဂလိကအကျိုးစီးပွားစွမ်းရည်များရှိသည့် ၎င်းတို့၏ကိုယ်ကျိုးစီးပွားနှင့် အများပြည်သူအကျိုးစီးပွားအတွက် ဆောင်ရွက်ရမည့် တာဝန်များအကြား ပဋိပက္ခတစ်ခု” ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ ပြည်သူ့အရာထမ်းများအနေဖြင့် အလုပ်ထွက်ပြီးပါက ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတွင် နေရာကောင်းရရှိရန် မျှော်လင့်လျက် ၎င်းတို့တာဝန်ထမ်းဆောင်စဉ်က အများပြည်သူဆိုင်ရာ အဆက်အသွယ်များအား ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍများအတွက် အသုံးပြုခြင်းသည်လည်း “ဆံ့လည်တံခါး” (Revolving Door) အခြေအနေဖြစ်ပြီး အကျိုးစီးပွားပဋိပက္ခ၏ ဥပမာတစ်ခုဖြစ်ပါသည် (ဖာဂူဆန်၊ ၂၀၁၇) (Ferguson, 2017)။ ပုဂ္ဂလိကအကျိုးစီးပွားပုံစံများသည် ကုမ္ပဏီတစ်ခုတွင် ဒါရိုက်တာရာထူးကဲ့သို့သော ရည်ရွယ်ထားသည့်အရာများအပြင် အများပြည်သူဆိုင်ရာလုပ်ငန်းတာဝန်များကို မလျော်ဩဇာလွှမ်းမိုးနိုင်သည့် ဘက်လိုက်သော သဘောတရားရေးဆိုင်ရာ၊ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆိုင်ရာ အကျိုးစီးပွားများလည်း ပါဝင်နိုင်ပါသည် (ဖာဂူဆန်၊ ၂၀၁၇၊ ရိုက်အက်ကာမန်၊ ၂၀၁၄)။ အကျိုးစီးပွားပဋိပက္ခဖြစ်တည်ခြင်းသည် တရားဥပဒေနှင့် ညီညွတ်မှုမရှိပေ။ တရားဥပဒေနှင့်မညီသောအရာဆိုသည်မှာ အကျိုးစီးပွားများကို ညံ့ဖျင်းစွာစီမံခန့်ခွဲခြင်း (သို့မဟုတ်) အကျိုးစီးပွားပဋိပက္ခကို ထုတ်ဖော်ပြောပြရန်ပျက်ကွက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အဂတိလိုက်စားမှုကို ရှင်းလင်းထားသော သီအိုရီများ

၁၂။ အဂတိလိုက်စားမှုသည် ရှုပ်ထွေးသော ဖြစ်စဉ်တစ်ခု ဖြစ်သည့်အတွက်ကြောင့် အရာအားလုံးကို ရှင်းပြနိုင်သော သီအိုရီဟူ၍ မရှိပါ။ ဤအခန်းသည် အဂတိလိုက်စားမှုအဘယ်ကြောင့် ဖြစ်ပွားရသည်ကို ရှင်းပြရန် အသုံးပြုထားသည့် အဓိကသီအိုရီများကို သုံးသပ်ဖော်ပြထားပါသည်။

(က) အလုပ်ရှင်-ကိုယ်စားလှယ်သီအိုရီ(Principal- Agent Theory)။ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအကျိုးအမြတ်များအတွက် အလိုဆန္ဒသည် အများပြည်သူကဏ္ဍ အဂတိလိုက်

စားမှု၏ အဓိကအကြောင်းအရင်းအဖြစ် သိရှိနားလည်ကြပါသည်။ သို့သော် ၎င်းသည် တစ်ဦးချင်းနှင့် နိုင်ငံအဆင့်အကြား ရှုပ်ထွေးသောဆက်သွယ်မှုများ အား လွယ်ကူရှင်းလင်းစွာ ဖြတ်ကျော်ခြင်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ဤဆက်သွယ်မှု များကို သဘောတရားနှင့် လက်တွေ့တိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးရန် ကူညီပေးသော သီအိုရီများစွာ ရှိပါသည်။ စီးပွားရေးစာပေများတွင် အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် ပတ်သက်သည့် အကျော်ကြားဆုံး သီအိုရီနှစ်ခုမှာ အလုပ်ရှင်-ကိုယ်စားလှယ် ပုံစံနှင့် ဆက်စပ်နေသည့် ကိုယ်စားလှယ်ပြဿနာတို့ ဖြစ်ပါသည် [ဥပမာ- (ကလစ်ဂတ်ဒ်၊ ၁၉၈၈၊ ရှလိုင်းဖာနှင့် ဗစ်ရှနီ၊ ၁၉၉၃) (Klitgaard, 1988; Shleifer and Vishny, 1993)ကိုကြည့်ပါ]။ အလုပ်ရှင်-ကိုယ်စားလှယ် ပုံစံသည် ကိုယ်စားလှယ်များ (ပြည်သူ့အရာထမ်းများ)က အလုပ်ရှင် (အများပြည်သူ၊ ပါလီမန် (သို့မဟုတ်) ကြီးကြပ်သူများ)၏ အကျိုးစီးပွားကို ကာကွယ်ရန် ထမ်းဆောင်ကြရသည်။ သို့သော် လက်တွေ့တွင် ကိုယ်စားလှယ်များ၏ အကျိုးစီးပွားသည် အလုပ်ရှင်၏အကျိုးစီးပွားနှင့် မကြာခဏ ကွဲပြားခြားနား ပါသည်။ အလုပ်ရှင်-ကိုယ်စားလှယ် ဆက်သွယ်မှုတွင် အပေးအယူဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများကို ကိုယ်စားလှယ်မှ ပြဋ္ဌာန်းနိုင်ပြီး ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆိုင်ရာ အကျိုး အမြတ်အတွက် အသုံးပြုနိုင်သော ကိုယ်စားလှယ်အား အသာစီးရနိုင်စေမည့် သတင်းအချက်အလက်ဆိုင်ရာ နှစ်ဖက်မညီမျှမှုများရှိပါသည် (ဂိုရိုနန်းဒစ်ချ်၊ ၁၉၉၇) (Groenendijk, 1997)။ ယင်းကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ကိုယ်စားလှယ် များက အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ရန် ရွေးချယ်ရာတွင် အလုပ်ရှင်၏ အကျိုးအမြတ်ကို ထိခိုက်စေပြီး ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ကျိုးအတွက် ဖြည့်ဆည်းသည့် ကိုယ်စားလှယ်ပြဿနာများကို တွေ့ရှိရသည်။ ကိုယ်စားလှယ် ပြဿနာကိုထိန်းချုပ်ရန် အလုပ်ရှင်က ကိုယ်စားလှယ်၏ အလွဲသုံးစားပြုလုပ် မည့် အလားအလာကိုဟန့်တားရန် မက်လုံးများနှင့် အစီအမံများ (ဥပမာ- စောင့်ကြည့်ခြင်း၊ ခံဝန်ချုပ်ထိုးခြင်းနှင့် ကြီးကြပ်ခြင်း) ကို စီစဉ်နိုင်ပါသည်။ လက်တွေ့တွင် အလုပ်ရှင်-ကိုယ်စားလှယ်သီအိုရီအား မည်သို့ကျင့်သုံးသည် နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ထပ်မံဆွေးနွေးချက်ကို E4J အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင်၊ အခန်း (၁၃) တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

(ခ) စုပေါင်းဆောင်ရွက်မှုသီအိုရီ(Collective Action Theory)။ ဆယ်စုနှစ်များစွာမှ စီးပွားရေးဆိုင်ရာစာပေများတွင် အဂတိလိုက်စားမှုအား ရှင်းလင်းဖော်ပြရန် အလုပ်ရှင်-ကိုယ်စားလှယ်ပုံစံကို ရည်ညွှန်းခဲ့ကြပါသည် (ဂိုအောနဲနိဒိမ်၊ ၁၉၉၇) (Groenendijk, 1997)။ အချို့သောနိုင်ငံများတွင် အဂတိလိုက်စားမှုသည် ဥပဒေနှင့်ကိုက်ညီမှုမရှိသော်လည်း ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြစ်ပေါ်နေသော အဂတိလိုက်စားမှုများ အဘယ်ကြောင့် ဆက်လက်တည်ရှိနေခြင်းနှင့် အဂတိလိုက်စားမှုသည် အမျိုးမျိုးသော အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေးဆိုင်ရာကြိုးပမ်းမှုများကို အဘယ်ကြောင့် ခုခံနိုင်ခြင်းများအတွက် သမားရိုးကျမဟုတ်သော ဖြေရှင်းချက်တစ်ခုအဖြစ် စုပေါင်းဆောင်ရွက်မှုသီအိုရီသည် မကြာသေးမီက ပေါ်ထွက်လာခဲ့သည်။ ယင်းသီအိုရီသည် ထုံးစံအရဖြစ်သော အလုပ်ရှင်-ကိုယ်စားလှယ် ဆက်သွယ်မှုထက်သာလွန်ပြီး လူတစ်ဦးချင်းစီက အခြားသူများ၏ အမှုအကျင့်အပေါ် မည်သို့သတိမူခြင်းနှင့် ယုံကြည်ခြင်းစသော အရေးကြီးသည့်အချက်များကို အလေးထားစေသည်။ (ပါဆွန်၊ ရော့သ်စတိန်းနှင့် တီအိုရေးလ်၊ ၂၀၁၃) (Persson, Rothstein and Teorell, 2013) တို့က ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ဖြစ်ပေါ်နေသော အဂတိလိုက်စားမှုကို စုပေါင်းပြဿနာတစ်ခုအဖြစ် ယူဆခဲ့ကြသည်။ အကြောင်းမှာ လူတို့သည် တူညီသော အခြေအနေများတွင် အခြားသူများကိုလည်း ထိုကဲ့သို့ ပြုလုပ်လိမ့်မည်ဟူသော အမြင်ပေါ်တွင် အခြေခံ၍ ၎င်းတို့၏ကိုယ်ပိုင်ကိုယ်ကျင့်တရားကို ဆင်ခြေပေးကြသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ အဂတိလိုက်စားမှုသည် လူမှုရေးဆိုင်ရာ စံသတ်မှတ်ချက် ဖြစ်လာသောအခါ လူတိုင်းသည် အလုပ်ပြီးမြောက်စေသော လုပ်နေကျနည်းလမ်းအဖြစ် ရိုးရှင်းစွာ စတင်မြင်လာကြသည်။ လူတို့သည် ကျယ်ပြန့်လှသော အဂတိလိုက်စားမှု၏ဆိုးကျိုးများကို သတိပြုမိစေသော်လည်း အဂတိလိုက်စားသည့်စနစ်တစ်ခုတွင် ရိုးသားသူတစ်ဦးရှိနေရုံမျှဖြင့် မည်သည့် အဓိပ္ပါယ်မျှမရှိဟု ယုံကြည်နေသည့်အတွက် အဂတိလိုက်စားသည့် အပြုအမူများတွင် ပါဝင်နေကြခြင်းဖြစ်သည် (မားကက်တ်နှင့် ပိုင်ဖာ၊ ၂၀၁၅) (Marquette and Peiffer, 2015)။ ဤကဲ့သို့သော အနေအထားတစ်ခုတွင် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးဆိုင်ရာစံနှုန်းများကို အကျိုးသက်ရောက်စေသောမှုကိုလိုက်နာသည့် အကြီးအကဲဟူ၍ မရှိသောကြောင့် အလုပ်ရှင်-

ကိုယ်စားလှယ် ပုံစံပေါ်တွင် အခြေခံသည့် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး နည်းလမ်းများသည် အကျိုးရှိလိမ့်မည် မဟုတ်ပါ (ကလစ်ဂတ်ဒ်၊ ၂၀၀၄) (ပါဆွန်၊ ရောသ်စတိန်းနှင့်တီအိုရေးလ်၊ ၂၀၁၃)။ အဂတိလိုက်စားမှု၏ အဖွဲ့အစည်း ဆိုင်ရာယဉ်ကျေးမှုသည် တစ်ဦးချင်းအဆင့်တွင်သာမက လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် ပုံမှန်လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်အလေ့အထများအဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဥပဒေအရသတ်မှတ် ထားသော အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ကို ချိုးဖောက်ခြင်း (သို့မဟုတ်) လျစ်လျူရှုခြင်း တို့အတွက် ပြစ်ဒဏ်မကျ ရောက်စေခြင်းတို့ကိုလည်းကောင်း ဦးတည်စေပါသည် (အပလိုနီနှင့် နက်ရှုန်းဘို၊ ၂၀၁၄) (Appolloni and Nshombo, 2014)။ ဤကဲ့သို့သော အခြေအနေတွင် အဂတိလိုက်စားမှုကို တွန်းလှန်တိုက်ဖျက်ရန် မဟာမိတ်အဖွဲ့ များထူထောင်ခြင်း (သို့မဟုတ်) စိတ်တူကိုယ်တူရှိသော အဖွဲ့အစည်းများ မဟာမိတ်ဖွဲ့ရန် ဖန်တီးယူခြင်းကဲ့သို့သော ချိတ်ဆက်ညှိနှိုင်းပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာချဉ်းကပ်နည်းများ လိုအပ်ပါသည်။ ထိုချဉ်းကပ်နည်းလမ်း များကို ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အပြုအမူဆိုင်ရာ ပဏာမခြေလှမ်းဟု ခေါ်ပါ သည်။ အသေးစိတ်ဆွေးနွေးမှုများအား E4J အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင်၊ အခန်း(၅)တွင် ဆွေးနွေးထားပါသည်။

(ဂ) အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ သီအိုရီ (Institutional Theory)

(၁) အဖွဲ့အစည်းဝါဒဟုခေါ်ဆိုသော အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာသီအိုရီတွင် အများ ပြည်သူကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုများကို ရှင်းလင်းဖော်ပြရန် ယခင်ရှိပြီးသော တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု၊ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးဆိုင်ရာ စံသတ်မှတ် ချက်များနှင့် ခိုင်မာမှုရှိသော ဩဇာအာဏာများရှိသည့် လွတ်လပ်သော အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး အဖွဲ့အစည်းများကဲ့သို့ နိုင်ငံနှင့်အစိုးရ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အသွင်လက္ခဏာများကို အသုံးပြုကြပါသည်။ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ သီအိုရီသည် တည်ဆောက်ပုံများ၊ စီမံချက်များ၊ စည်းမျဉ်းများနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အပြုအမူများအတွက် အာဏာ သက်ရောက်သည့် လမ်းညွှန်ချက်များအဖြစ် ချမှတ်ထားသော လုပ်ငန်းစဉ် များနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ဆန်းစစ်ပါသည် (စကော့၊ ၂၀၀၄)

(Scott, 2004)။ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးဆိုင်ရာ မူဘောင်များ ရှိသော်လည်း အဂတိလိုက်စားမှုကို နားလည်သိရှိရန် ကြိုးပမ်းရာ၌ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ သီအိုရီသည် လူမှုရေးအခြေအနေများနှင့် ပတ်သက်၍ အဖွဲ့အစည်းများ၊ လူ့အသိုက်အဝန်းတွင် အဂတိလိုက်စားမှု မည်ကဲ့သို့ ခိုင်မာအမြစ်တွယ်လာသည်ကို နားလည်ရန်အတွက် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာသည့် နည်းလမ်းတစ်ခုကိုလည်း ထောက်ပံ့ပေးပါသည် (လူရို၊ ၂၀၀၅) (Luo, 2005)။ နိုင်ငံရေးစနစ်၏ စရိုက်လက္ခဏာ၊ အသွင်အပြင်၊ ပွင့်လင်း မြင်သာမှုနှင့် ၎င်း၏အဖွဲ့အစည်းများက အဂတိလိုက်စားမှုအပေါ် လွှမ်းမိုးမှု ရှိသည်ဟု အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာသီအိုရီက ယူဆပါသည်။ တစ်ချိန်တည်းတွင် အဂတိလိုက်စားမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံရေးအစဉ်အလာများ၊ ယဉ်ကျေးမှု နှင့် ကျား/မ ခွဲခြားခြင်းတို့အကြား ဆက်သွယ်မှုသည် အလွန်ရှုပ်ထွေး သည်ဟု လက်ခံကြသည် (ဒက်ဘ်စကီနှင့် အခြားပညာရှင်များ ၂၀၁၈) (Debski and others, 2018) (စတန်းဆိုတ၊ ဝမ်နာရပ်နှင့် ဆဗန်ဆန်၊ ၂၀၁၅) (Stensöta, Wängnerud and Svensson, 2015)။ သင့်တင့်သော အရေအတွက်ရှိသည့် သုတေသနများက တစ်ဖက်တွင် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများကြားဆက်ဆံရေး၊ အခြားတစ်ဖက်တွင် အဂတိလိုက်စားမှုအဆင့်နှင့် ပျံ့နှံ့တည်ရှိမှုတို့အကြား ဆက်သွယ်မှုကို စူးစိုက်လေ့လာခဲ့သည်။ ဤသုတေသနကို (ဂရုပ်)၊ ၂၀၁၃) (Groop, 2013) တွင် အသေးစိတ် လေ့လာနိုင်ပါသည်။ ဤဆွေးနွေးချက် အနှစ်ချုပ်ကို E4J အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင်၊ အခန်း(၃) (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-3/key-issues/intro.html>) တွင် ဖော်ပြ ထားပါသည်။

- (၂) သွမ်ဆမ် (၁၉၉၅) နှင့် လက်ဇ်ဆင် (၂၀၁၈) (Thompson, 1995 and Lessig, 2018)တို့က ဖော်ထုတ်ခဲ့သည့် နိုင်ငံရေးနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် အဂတိလိုက်စားမှုအပေါ် “အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာသဘောထားကို လက်ခံ သူများ” ၏အမြင်သည် ၎င်းအချက်နှင့် ဆက်စပ်နေသည်။ ထိုအမြင်အရ

အဂတိလိုက်စားမှုသည် တစ်ဦးချင်းအဆင့်တွင် ပေါ်ပေါက်သကဲ့သို့ ၎င်းတို့၏ မူရင်းရည်ရွယ်ချက်မှ လမ်းလွဲကာ ၎င်းတို့ဖြစ်စေချင်သည့် နည်းလမ်းဖြင့် ပုံဖော်ထားသော အဖွဲ့အစည်းများတွင်လည်း အဖွဲ့အစည်း အဆင့် အဂတိလိုက်စားမှုဖြစ်နိုင်သည်ဟု အလေးပေးဖော်ပြထားသည်။ ရှင်းလင်းသော ဥပမာတစ်ခုမှာ ဆီဗာ နှင့် ဖရပ်တီ (၂၀၁၇၊ စာ-၃) (Ceva and Ferretti, 2017, P-3) တို့ ရှင်းပြထားသည့် အမေရိကန် ရွေးကောက်ပွဲ မဲဆွယ်စည်းရုံးရေးများတွင် ပုဂ္ဂလိကရန်ပုံငွေ ထောက်ပံ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

- (၃) အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ရွေးကောက်ပွဲဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်နေသူ များအနေဖြင့် ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုများကို ပုဂ္ဂလိကအရင်းအမြစ်များ ဖြစ်သည့် သာမန်နိုင်ငံသားများ၊ ပုဂ္ဂလိကကော်ပိုရေးရှင်းများ၊ ဘာသာရေး (သို့မဟုတ်) ယဉ်ကျေးမှု အဖွဲ့အစည်းများထံမှ ရယူခွင့်ရှိပါသည်။ ထိုသို့ ဘဏ္ဍာရေးအထောက်အပံ့ ရယူထားသည့် နိုင်ငံရေးသမားသည် ရွေးကောက်ခံရသည်နှင့် ၎င်းငွေကြေးအထောက်အပံ့ရယူခဲ့သော ကုမ္ပဏီမှ လုပ်ငန်းလည်ပတ်သည့် နယ်ပယ်တွင် ငွေကြေးဖိအားပေးမှုကို လျော့ချ နိုင်ရေးအတွက် ရည်ရွယ်သည့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းအချို့အား ထည့်သွင်းရန် ဖိအားပေးခြင်း ခံရနိုင်သည်။
- (၄) ဤဥပမာတွင် အကန့်အသတ်မရှိသော ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုနှင့် ပွင့်လင်း မြင်သာမှုမရှိခြင်းတို့ ပေါင်းစပ်ဖြစ်ပေါ်နေခြင်းသည် အကြောင်းရင်း တစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။ အကြောင်းမှာ ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ်များ အနေဖြင့် တစ်ဦးချင်းအဆင့်တွင် တရားဥပဒေနှင့်မညီသော ဆောင်ရွက် မှုမရှိသည့်တိုင် ပုဂ္ဂလိကထောက်ပံ့မှု အလေ့အကျင့်သည် နိုင်ငံရေး နယ်ပယ်တွင် အဂတိလိုက်စားမှုများကို ဖြစ်ပေါ်လွယ်စေပါသည်။ ရွေးကောက်ပွဲ မဲဆွယ်စည်းရုံးမှုများအတွက် ပုဂ္ဂလိကရန်ပုံငွေ ရယူနိုင်ရန် သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားသော အလေ့အကျင့်သည် ဒီမိုကရေစီရွေးကောက်ပွဲ များအား ငွေကြေးအာဏာ၏ တစ်ဖက်သတ်လွှမ်းမိုးမှုကိုဖြစ်စေသဖြင့် အဂတိလိုက်စားမှုဖြစ်စေသည်ဟု ငြင်းချက်ထုတ်နိုင်ပါသည် (ဆီဗာနှင့်

ဖရပ်တီ၊ ၂၀၁၇၊ စာ-၃)။ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ သဘောတရားလက်ခံသူများ၏ ချဉ်းကပ်နည်းအရ အဂတိလိုက်စားမှုလေ့လာရာတွင် “မကောင်းသော ပန်းသီးများ” (bad apples) (ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်း အဂတိလိုက်စားမှု) ထက် “မကောင်းသော ပန်းသီးထည့်သည့်စည်” (bad barrel) (အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်များနှင့် ယန္တရားများအား ပံ့ပျက်စေမှု) များကို အာရုံစူးစိုက်သင့်ကြောင်း ထောက်ပြခဲ့ပါသည်။ E4J အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင်၊ အခန်း(၁) (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-1/key-issues/intro.html>) တွင်လည်း ဆွေးနွေးထားပါသည်။

- (ဃ) **ဂိမ်းသီအိုရီ (Game Theory)**။ အများပြည်သူကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှု၏ ပျံ့နှံ့တည်ရှိမှုကို ရှင်းပြသော အခြားသီအိုရီမှာ ဂိမ်းသီအိုရီ ဖြစ်ပါသည်။ ဤသီအိုရီသည် စီးပွားရေးဆိုင်ရာစာပေများမှ ရယူခြင်းဖြစ်ပြီး ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းများက အဂတိလိုက်စားသော ဆုံးဖြတ်ချက်ချရသည့် အကြောင်းပြချက်များကို ရှာဖွေဖော်ပြသည်။ အထူးသဖြင့် မခ်ကရေး (၁၉၈၂) (Macrae, 1982)က အဂတိလိုက်စားမှုသည် ဆင်ခြင်နည်းကျကဲကုလတွက်ချက်မှုတစ်ခု၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်ပြီး ဆုံးဖြတ်ချက်ချသည့်သူများ အသုံးပြုသော နက်ရှိုင်းစွာ အမြစ်တွယ်နေသည့်နည်းလမ်းနှင့် တစ်သားတည်းဖြစ်နေသည်ဟု ယူဆခဲ့ပါသည်။ ဤအခြေအနေတွင် လူတစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းသည် တစ်ဦးချင်းနှင့် အုပ်စုဆိုင်ရာ ဆင်ခြင်တုံတရားအကြား ပဋိပက္ခတစ်ခုကို ဂိမ်းသီအိုရီမှ “အကျဉ်းသား၏ အကျပ်အတည်း” "prisoner's dilemma" (<https://policonomics.com/lp-game-theory2-prisoners-dilemma/>) ဖြင့် ဥပမာပေးထားသည် (ခွန်၊ ၂၀၁၉)(Kuhn, 2019)။ လူတစ်ဦးချင်းအနေဖြင့် တူညီသော အခြေအနေတစ်ခုတွင် အဂတိလိုက်စားသည့် အလေ့အကျင့်များ ဆောင်ရွက်ရန် အခြားသူများက မငြင်းဆိုသည့် အချိန်တွင် ၎င်းက ငြင်းဆိုမည်ဆိုပါက ဖြစ်ပေါ်လာမည့် ဆိုးကျိုးကို ကြောက်ရွံ့သည်။ အကျိုးဆက်အနေဖြင့် လူတိုင်းသည် အဂတိလိုက်စားသော အလေ့အကျင့်များပြုမူရန် ငြင်းဆိုလျှင် ရရှိနိုင်သော

အကျိုးစီးပွားထက် ပို၍နည်းသော်လည်း တစ်ဦးချင်းစီတိုင်းသည် အကျိုးစီးပွားအချို့ကို ရရှိနိုင်ပါသည်။ ဥပမာအနေဖြင့် အများပြည်သူဆိုင်ရာဝယ်ယူရေးနယ်ပယ်များရှိ အဂတိလိုက်စားမှုများတွင် ၎င်းတို့ပြုမူဆောင်ရွက်မှုများ သေချာမှုမရှိနိုင်သည့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတွင် ဆောင်ရွက်သူများ ပါဝင်သည်။ ထို့ကြောင့် ပြိုင်ဘက်များက တရားမဝင် (သို့မဟုတ်) ကျင့်ဝတ်နှင့်မညီစွာ ပြုမူမည်ကို ပို၍ထိတ်လန့်မှုဖြစ်စေပြီး ကျင့်ဝတ်နှင့်ညီသည့် ကုမ္ပဏီများကို ဝယ်ယူရေးဆိုင်ရာ အဂတိလိုက်စားမှုများ ပြုမူစေရန် လှုံ့ဆော်စေပါသည်။ အမျိုးမျိုးသော ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေနှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အချက်အလက်များသည် တစ်ခါတစ်ရံတွင် လူတစ်ဦးချင်းစီ၏ ကျင့်ဝတ်နှင့်အညီပြုမူရန် အကောင်းဆုံးသော စိတ်ဆန္ဒရှိသော်လည်း ကျင့်ဝတ်နှင့်မညီသော အပြုအမူများအား တွန်းအားပေးရာတွင် အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ပါသည်။ ဤအချက်အလက်များအား E4J ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုနှင့် ကျင့်ဝတ်တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင်၊ အခန်း (၆) (<http://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-6/key-issues.html>)နှင့် အခန်း(၈)(<http://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-8/key-issues.html>) တို့တွင် အဓိကထား ဖော်ပြထားပါသည်။

အများပြည်သူဆိုင်ရာဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်းများရှိ အဂတိလိုက်စားမှု

၁၃။ အစိုးရ၏ လုပ်ဆောင်မှုများတွင် ဖြစ်လေ့ဖြစ်ထအရှိဆုံး အဂတိလိုက်စားမှုတစ်ခုမှာ အများပြည်သူဆိုင်ရာဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ဖြစ်ရသော အကြောင်းအရင်းများမှာ အရောင်းအဝယ်လုပ်သည့် လုပ်ငန်း၏ပမာဏ၊ ငွေကြေးဆိုင်ရာအကျိုးအမြတ်၊ လုပ်ငန်းစဉ်များ၏ ခက်ခဲရှုပ်ထွေးမှု၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ပြည်သူ့အရာထမ်းများကြား နီးကပ်သော ဆက်နွှယ်မှုနှင့် အစုရှယ်ယာဝင်အရေအတွက် များပြားခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည် (OECD, 2016)။ အချို့သောနိုင်ငံများတွင် အစိုးရ၏ငွေကြေးသုံးစွဲမှုလုပ်ငန်းစဉ်ကို အလွဲသုံးစားပြုခြင်းသည် ချမ်းသာကြွယ်ဝရန် လမ်းစဖြစ်သည် (ဆလီဆူ ၂၀၀၀) (Salisu, 2000)။ ကုလသမဂ္ဂမူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာရုံး (United Nations Office on Drugs and Crime-UNODC, 2013a)အရ အချို့သောနိုင်ငံများတွင် အဂတိလိုက်စားမှုပုံစံအချို့သည် ပိုမိုပျံ့နှံ့မှုရှိသော်လည်း အများပြည်သူဆိုင်ရာဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်းများတွင် အဂတိလိုက်စားမှုများသည်

ဖွံ့ဖြိုးပြီးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံနှစ်မျိုးလုံးတွင် ပြဿနာတစ်ခုဖြစ်နိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံခြားလာဘ်ပေး လာဘ်ယူမှုများ၏ ၅၇%သည် အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်းများတွင် အဂတိ လိုက်စားမှုကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု (OECD, 2014) က မီးမောင်းထိုးပြခဲ့သည်။

၁၄။ အများပြည်သူဆိုင်ရာဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်းများတွင် အဂတိလိုက်စားမှုများသည် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှု၊ အလွဲသုံးစားပြုမှုနှင့် လုပ်ငန်းတာဝန်ကို အလွဲသုံးစားပြုမှုကဲ့သို့သော အထက်ဖော်ပြပါ ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ဖြစ်ပေါ်နေပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤနယ်ပယ်များကို နက်နဲစွာ ဆွေးနွေးခြင်းသည် ကျွန်ုပ်တို့၏ နေ့စဉ်ဘဝတွင် ကြုံတွေ့နေရသည့် အများပြည်သူကဏ္ဍတွင် အဂတိလိုက်စားမှု မည်သို့ဖြစ်ပေါ်သည်ဆိုသည့် ထင်ရှားသော ဥပမာများကို ပေးပါသည်။ ထို့ပြင် အများပြည်သူဆိုင်ရာဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်းများတွင် အဂတိလိုက်စားမှုသည် ထူးခြားသော အကြောင်းရင်းများနှင့် အကျိုးဆက်များရှိသည့်အတွက် ဆင်ခြင်သုံးသပ်ရန် အကြောင်းခိုင်လုံ စေပါသည်။ ဝယ်ယူရေးဆိုင်ရာအဂတိလိုက်စားမှုများသည် အထူးအခွင့်အရေးများကို ရရှိရန် အတွက် တရားဝင်လိုအပ်ချက်များကို ကျော်လွှားခြင်းအားဖြင့် အမှန်တကယ် အများပြည်သူ ပိုင်ဆိုင်သော အကျိုးစီးပွားများကို သူ (သို့မဟုတ်) သူမ ကိုယ်တိုင်အတွက်ဖြစ်စေ၊ ၎င်းနှင့် ဆက်စပ်နေသည့် အဖွဲ့အစည်းများအတွက်ဖြစ်စေ ပြည်သူ့အရာထမ်းများက ဆောင်ရွက်သော အကျိုးစီးပွားပဋိပက္ခအနေအထား၏ အကျိုးဆက်အဖြစ် တွေ့နိုင်ပါသည်။ အများပြည်သူ ဆိုင်ရာ ဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်းများသည် သတ်မှတ်ဈေးနှုန်းများ ကြိုတင်ညှိနှိုင်းထားခြင်း၊ ဖိအားပေး၍ ဈေးလျှော့စေခြင်း၊ ယှဉ်ပြိုင်မှုကို နှောင့်ယှက်သည့် အခြားသော အလေ့အထများ ကဲ့သို့သော အဂတိလိုက်စားမှုများကို ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ ထို့ပြင် ဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အစိုးရအနေဖြင့် တန်ရာတန်ကြေးမရရှိသည့် အဓိပ္ပါယ်သက်ရောက်ပါသည် (ဝီလျမ်စ်- အဲလက်ဘီ၊ ၂၀၁၂)။ အများပြည်သူဆိုင်ရာဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့်သက်ဆိုင်သည့်အယူအဆများအကြောင်းကို အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုပြီးနောက် အများ ပြည်သူကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှု၏ အကြောင်းအရင်းများ၊ သရုပ်သကန်များနှင့် အကျိုးဆက် များအပြင် လူ့အသိုက်အဝန်းတွင် ပိုမိုကျယ်ပြန့် လာသော အဂတိလိုက်စားမှုတို့ကိုဖော်ပြရန် ဝယ်ယူရေးဆိုင်ရာအဂတိလိုက်စားမှု၏ ဥပမာများကို အသုံးပြုမည် ဖြစ်ပါသည်။

(က) အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေ စီမံခန့်ခွဲမှု

(၁) အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်းသည် ပြည်သူလူထု၏ ကောင်းကျိုးချမ်းသာကို အမြင့်မားဆုံးရရှိစေရန် လိုအပ်သော ကုန်စည်များ၊ ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် လုပ်ငန်းများ(တည်ဆောက်ရေး)ကို အစိုးရက ဝယ်ယူသော လုပ်ငန်းစဉ် ဖြစ်ပါသည်။ ဤအခန်းတွင် အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဝယ်ယူရေးစနစ်သည် ရသုံးမှန်းခြေတွက်ချက်ခြင်း၊ စီမံခန့်ခွဲမှု၊ စာရင်းစစ်ဆေးခြင်းနှင့် တာဝန်ယူမှုစနစ်များပါဝင်သော အစိုးရဝယ်ယူမှုများအတွက် ရည်ညွှန်းသည်။ ထောက်ပံ့ကြေးများနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အစီအစဉ်များမှအပ အဆိုပါကိစ္စရပ်သည် ပြည်သူ့ရန်ပုံငွေများကို သုံးစွဲနိုင်သော အဓိကလမ်းကြောင်းဖြစ်ပြီး များပြားလှသော ငွေကြေးပမာဏသည် လိမ်လည်မှုနှင့် အဂတိလိုက်စားမှုကဲ့သို့သော ကျင့်ဝတ်နှင့် မညီသည့် အလေ့အထများအတွက် အခွင့်အလမ်းများကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပါသည်။

(၂) ဝယ်ယူရေးဖြစ်စဉ်တွင် အဆင့်(၅)ဆင့်ပါဝင်ပြီး အဆင့်အားလုံးတို့တွင် အဂတိလိုက်စားမှု ဖြစ်နိုင်ခြေများရှိပါသည်-

(ကက) အကဲဖြတ်မှုဆိုင်ရာလိုအပ်ချက်များ၊ စီမံကိန်းပုံစံနှင့်လေလံများအတွက် ကြမ်းခင်းဈေးသတ်မှတ်ခြင်းကဲ့သို့သော ကြိုတင်ရွေးချယ်မှုဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်ချက်များ

(ခခ) နည်းပညာဆိုင်ရာသတ်မှတ်ချက်များကို မူကြမ်းရေးဆွဲခြင်း၊ ရွေးချယ်ရေးဆိုင်ရာ စံသတ်မှတ်ချက်များ အများပြည်သူသိရှိရန် ထုတ်ပြန်ကြေညာခြင်းနှင့် လေလံတင်ခြင်းစသည်တို့ ပါဝင်သော တင်ဒါခေါ်ယူရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ

(ဂဂ) အကောင်းဆုံးသော တင်ဒါအတွက် တင်ဒါရွေးချယ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ ပါဝင်သော အကဲဖြတ်ခြင်းနည်းလမ်း

(ဃဃ) အမျိုးမျိုးသော ညွှန်ကြားချက်များနှင့် စာချုပ်ပါအချက်များ ပြန်လည်ညှိနှိုင်းခြင်း၊ ပိုင်ဆိုင်မှုရှင်းလင်းခြင်း၊ အကောင်အထည်

ဖော်ခြင်းနှင့် စာချုပ်ပါစီမံခန့်ခွဲခြင်းအပါအဝင် ရွေးချယ်ပြီး
နောက်ပိုင်း ဆောင်ရွက်ချက်များ

(cc) မှတ်တမ်းများထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် စာရင်းစစ်ဆေးခြင်း

- (၃) အများပြည်သူဆိုင်ရာဝယ်ယူရေးသည် အစိုးရအသုံးစရိတ်၏ များပြားသော ပမာဏဖြစ်သည်။ နိုင်ငံများသည် အများပြည်သူဝယ်ယူရေးအတွက် ၎င်းတို့ ဂျီဒီပီ၏ပျမ်းမျှ ၁၃% မှ ၂၀% အထိ အသုံးပြုသည်ဟု OECD က ခန့်မှန်းပါသည် (Transparency International, 2014)။ အများပြည်သူဆိုင်ရာ ငွေကြေးရန်ပုံငွေများကို လုံခြုံစိတ်ချစေရန်နှင့် အခွန်ထမ်းပြည်သူတို့၏ အခွန်ငွေများကို အကျိုးရှိစွာ အသုံးပြုရန် ရည်ရွယ်လျက် အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်းများတွင် ထိရောက်ကျယ်ပြန့်သော ဥပဒေနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ချမှတ်ထားပါသည်။ ဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်းစဉ်၏ ပန်းတိုင်သည် စီးပွားရေးအရအကျိုးရှိဆုံးသောတင်ဒါ “most economically advantageous tender (MEAT)” <https://www.Designingbuildings.co.uk/wiki/Most-Economically-Advantageous-Tender-> (MEAT) အဖြစ် ရည်ညွှန်းသည့် အကောင်းမွန်ဆုံးတန်ဖိုးကို ပေးစွမ်းနိုင်သောအလုပ် (သို့မဟုတ်) ဝန်ဆောင်မှုနှင့် လိုအပ်သည့် ကုန်စည်များကိုရရှိရန်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် ဈေးနှုန်း၊ အရည်အသွေး၊ အသုံးဝင်မှု၊ ပြန်လည်အသုံးပြုနိုင်မှု၊ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများဆိုင်ရာ ကုန်ကျစရိတ်နှင့်အတူ ရောင်းချပြီးနောက်ပိုင်း ဝန်ဆောင်မှုများကဲ့သို့သော အချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။
- (၄) ဝယ်ယူရေးစနစ်သည် အစိုးရ၏ငွေကြေးသုံးစွဲမှုမှတစ်ဆင့် အစိုးရမူဝါဒဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်များကို အောင်မြင်ရန် အသုံးပြုပါသည်။ ဥပမာ- ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းမှုဆိုင်ရာ အလေးထားသော ကုန်ပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်မှုကို အားပေးခြင်း၊ အဓိကထားသော အုပ်စုများမှ ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် အစိုးရကန်ထရိုက်များ၏ အစိတ်အပိုင်းကို သီးသန့်ဖယ်ထုတ်ခြင်းအားဖြင့် စီးပွားရေး ဆောင်ရွက်မှုများတွင် လူနည်းစု (သို့မဟုတ်)

အခွင့်မသာသော အုပ်စုများနှင့် သေးငယ်သောကုမ္ပဏီများ ပါဝင်လာ စေခြင်း(အဲရိစမစ်နှင့် ခန့်လစ်ခ်၊ ၂၀၀၉)(Arrowsmith and Kunzlik, 2009)၊ အစိုးရနှင့်စာချုပ်ချုပ်ဆို လုပ်ကိုင်နေသော ကုမ္ပဏီများသည် လူ့အခွင့်အရေးကို လေးစားလိုက်နာစေပြီး ၎င်းတို့၏ ထောက်ပံ့ရေး လမ်းကြောင်းများသည် ခေတ်သစ်ကျွန်စနစ်မှ ကင်းဝေးကြောင်း သေချာအောင်လုပ်ခြင်းအားဖြင့် လူ့အခွင့်အရေး လေးစားလိုက်နာမှု များကို မြှင့်တင်ပေးခြင်းတို့ဖြစ်စေသည် (မာတင်-အော်တေဂါနှင့် အိုဘရိုင်ရန်၊ ၂၀၁၉) (Martin-Ortega and O'Brien, 2019)။ ဝယ်ယူရေး လုပ်ငန်းကို စစ်ဘက်ရေးရာနှင့် အမျိုးသားလုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက် များအတွက်လည်း အသုံးပြုပါသည်။ ထပ်မံဆွေးနွေးမှုများကို E4J အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင်၊ အခန်း(၁၁)တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

- (၅) အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဝယ်ယူရေးစနစ်သည် ကြီးမားသော ပြည်သူ့ ငွေကြေးဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှု (Public Financial Management-PFM)၏ အရေးကြီးသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ဤစနစ်၏ စွမ်းဆောင်ရည်ပေါ်မူတည်၍ အောင်မြင်မှု (သို့မဟုတ်) ဆုံးရှုံးမှုဖြစ်နိုင် ပါသည်။ နော်ဝေဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအေဂျင်စီ (Norwegian Agency for Development Cooperation-NORAD)၏ အင်တာနက်စာမျက်နှာ ([https:// norad.no/en/front/thematic-areas/macroeconomics-and-public-administration/public-financial-management/](https://norad.no/en/front/thematic-areas/macroeconomics-and-public-administration/public-financial-management/)) တွင် ဖော်ပြထားသကဲ့သို့ “ငွေကြေးဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုတွင် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ရသုံးမှန်းခြေစနစ်ဆိုင်ရာအစိတ်အပိုင်း အားလုံးဖြစ်သည့် ဘတ်ဂျက်လုပ်ငန်းစဉ်စီမံခန့်ခွဲမှု မူဘောင် (Upstream) (မဟာဗျူဟာစီမံချက်များ၊ အသုံးစရိတ်သုံးစွဲမှု မူဘောင် များ၏ သင့်တင့်သော နည်းလမ်း၊ နှစ်စဉ်ရသုံးမှန်းခြေစာရင်း)နှင့် ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍစီမံထိန်းကျောင်းခြင်းလုပ်ငန်းစဉ် (Downstream) (အကောက်ခွန်စီမံခန့်ခွဲမှု၊ ဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်းများ ထိန်းချုပ်မှု၊ ဘဏ္ဍာ

စာရင်းထုတ်ပြန် ကြေညာခြင်း၊ စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးခြင်းနှင့်အကဲဖြတ်ခြင်း၊ စာရင်းစစ်ခြင်းနှင့်ကြီးကြပ်ခြင်း)စသည်ဖြင့် နှစ်မျိုးစလုံးပါဝင်ပါသည်။” ကောင်းမွန်သော ပြည်သူ့ငွေကြေးဆိုင်ရာစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်(PFM) သည် အများပြည်သူဆိုင်ရာကဏ္ဍတွင် အစိုးရဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ၏ အရည်အသွေး တိုးတက်ခြင်း၊ အစိုးရကဏ္ဍတွင် အများပြည်သူ၏ ယုံကြည်မှုကို တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် အများပြည်သူဆိုင်ရာ ငွေကြေးရန်ပုံငွေများအား အကျိုးရှိရှိ ကျွမ်းကျင်စွာအသုံးပြုမှုကို သေချာစေခြင်းစသည့် ၎င်း၏အခန်းကဏ္ဍများအား ဖြည့်စွမ်းနိုင်မှုကို သေချာစေပါသည်။ ထို့ပြင် ကောင်းမွန်သောပြည်သူ့ငွေကြေးဆိုင်ရာစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်(PFM)သည် မျှတ၍ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိသော ယှဉ်ပြိုင်မှုကိုရရှိသည့်အပြင် ပူးပေါင်းလိမ်လည်ရန် ကြိုတင်ညှိနှိုင်းထားခြင်းများ၊ စီးပွားရေးသမားများ၏ လက်ဝါးကြီးအုပ်လွှမ်းမိုးမှုတို့ကို ရှောင်ရှားနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပြည့်စုံသောပြည်သူ့ငွေကြေးဆိုင်ရာစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်အကောင်အထည်ဖော်စေခြင်းသည် အစိုးရ၏ငွေကြေးသုံးစွဲမှုတွင် အဂတိလိုက်စားမှုအန္တရာယ်များကို လျော့ချရန်အတွက် အရေးကြီးသော အချက်တစ်ချက် ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) အများပြည်သူဆိုင်ရာဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်းရှိ အဂတိလိုက်စားမှု၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများ

(၁) အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်းရှိ အဂတိလိုက်စားမှုသည် ယေဘုယျအားဖြင့် အဂတိလိုက်စားမှု၏ဆိုးရွားသောအကျိုးသက်ရောက်မှုများအားလုံးကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ တန်ဇီ (၁၉၉၈) က အဂတိလိုက်စားသည့် အပြုအမူများ၏ဆိုးရွားသော စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ကုန်ကျစရိတ်များ (အရင်းအမြစ်များ လေလွင့်ဆုံးရှုံးမှု၊ အခွင့်အလမ်းများ အကျိုးမရှိမှုနှင့် လေလွင့်ဆုံးရှုံးမှု)သည် အဂတိလိုက်စားသည့် အပြုအမူများမှ ရရှိနိုင်သော အကျိုးအမြတ်ထက် ပို၍ မြင့်မားပါသည်။ ၎င်းသည် အစိုးရအပေါ်တွင် အများပြည်သူ၏ ယုံကြည်မှုကို ဆိုးရွားစွာလျော့ကျစေသည့်အပြင် ပြည်သူလူထု၏

ကောင်းကျိုးချမ်းသာများကို ရရှိစေရန် လိုအပ်သော အများပြည်သူ ဆိုင်ရာ ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုကို ယိုယွင်းပျက်စီးစေပါသည် (E4J ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုနှင့်ကျင့်ဝတ် တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်း စာစောင်၊ အခန်း(၁၃) (<http://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-13/key-issues.html>)တွင် ကြည့်ပါ)။ ဥပမာ- အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ ၂၀၁၀ ဓနသဟာယနိုင်ငံများအားကစားပွဲ (2010 Commonwealth Games) အတွင်းက ယှဉ်ပြိုင်မှုမရှိခြင်းနှင့် အပြောင်းအလဲမရှိသော တင်ဒါများကဲ့သို့ များစွာသောဝယ်ယူရေးဆိုင်ရာ ပြဿနာများနှင့် ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။ အဆိုပါ ပြဿနာများသည် လိုအပ်သည်ထက် အရည်အသွေး ပို၍နိမ့်သော ဈေးနှုန်းမြင့်သည့် ကုန်ပစ္စည်းများနှင့် သိသိသာသာ နှောင့်နှေးမှုများကို ဦးတည်စေသည် (UNODC, 2013b)။ ဝယ်ယူရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဥရောပသမဂ္ဂ၌ ဝယ်ယူရေးဆိုင်ရာ အဂတိ လိုက်စားမှုများမှ တိုက်ရိုက်ဆုံးရှုံးမှုများသည် စီမံကိန်းကုန်ကျစရိတ် ၏ ၁၈% အထိ ရှိနိုင်သည်ဟု ဥရောပလိမ်လည်မှု ဆန့်ကျင်ရေးရုံး (European Anti-Fraud Office-OLAF) က တာဝန်ပေးထားသော သုတေသနတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဆုံးရှုံးမှုများနှင့် အစိုးရကန်ထရိုက်များ၏ ကုန်ကျစရိတ် တိုးမြင့်လာခြင်းမှလွဲ၍ (ရို့စ် အက်ကာမန်နှင့် ပလစ်ဖ်ကာ၊ ၂၀၁၆) ဝယ်ယူရေးဆိုင်ရာ အဂတိ လိုက်စားမှုသည် အများပြည်သူကဏ္ဍနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍရှိ နိုင်ငံသားများ အား ထိခိုက်နစ်နာမှု အမျိုးမျိုးကို ဖြစ်စေပါသည်။

- (၂) UNCAC ၏ အပိုဒ်(၉)တွင် ဝယ်ယူရေးဆိုင်ရာ အဂတိလိုက်စားမှု၏ ဆိုးရွားသော အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို လျှော့ချရန် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ သည် အဂတိလိုက်စားမှုကို တားဆီးရာ၌ ထိရောက်မှုရှိသော ဆုံးဖြတ်ချက် များချမှတ်ရာတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ ယှဉ်ပြိုင်မှုနှင့် ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျသော စံသတ်မှတ်ချက်များအပေါ် အခြေခံသည့် ထိရောက်သော ဝယ်ယူရေး ဆိုင်ရာ သင့်လျော်သော စနစ်များရရှိရန်အတွက် အရေးကြီးသည့် အဆင့်များ ချမှတ်ရန် လိုအပ်သည်ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။ ထို့ပြင် အပိုဒ်(၉)တွင်

ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း၊ အစိုးရ၏အသုံးစရိတ်နှင့် အစိုးရ၏ အခွန်ဘဏ္ဍာများ ထုတ်ပြန်ကြေညာခြင်း၊ စာရင်းစစ်ခြင်းနှင့်ဘေးအန္တရာယ်များ စီမံခန့်ခွဲခြင်းများအပါအဝင် အစိုးရ၏ငွေကြေးဆိုင်ရာစီမံခန့်ခွဲမှုတွင် တာဝန်ယူမှုနှင့်ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိရန် လိုအပ်သည်ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။

(ဂ) အများပြည်သူဆိုင်ရာဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်းရှိ အဂတိလိုက်စားမှုဖြစ်ပွားရသည့် အကြောင်းရင်းများ

(၁) ယေဘုယျအားဖြင့် အများပြည်သူကဏ္ဍရှိ အဂတိလိုက်စားမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေသော အချက်များအားလုံးသည် ဝယ်ယူရေးဆိုင်ရာနယ်ပယ်များကို ကောင်းစွာသက်ရောက်စေပါသည်။ သို့သော် အများပြည်သူဆိုင်ရာဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်းသည် အချို့တိကျသော အကြောင်းရင်းများအတွက် အဂတိလိုက်စားမှုကို ထိတွေ့ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

(၂) ပထမဆုံးအချက်အနေဖြင့် ကန်ထရိုက်ပမာဏကြီးမားမှုနှင့် ပါဝင်သော ငွေကြေးပမာဏ များပြားခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ဖာဂူဆန် (၂၀၁၈) အရ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်း အစိုးရ၏ နှစ်စဉ်ငွေကြေးသုံးစွဲမှု၏ ၅၀%အထက်သည် အစိုးရဝယ်ယူရေးဆိုင်ရာ စီမံကိန်းများအတွက် လျာထားပါသည်။ အချို့သော အဂတိလိုက်စားမှု ဖြစ်စေသည့် မှတ်တမ်းဝင် ကြီးမားသော အစီအစဉ်များကို ဤအပိုင်းတွင် တွေ့ရှိရပါသည်။ **Operation Car Wash** (<http://theconversation.com/brazils-operation-car-wash-a-corruption-investigator-is-accused-of-his-own-misdeeds-118889>) (အိုဒီဘရက်ချ် ဖြစ်ရပ်)(**the Odebrecht case**) ကို အမေရိကန်နိုင်ငံ တရားရေးဌာနက သမိုင်းတွင် “အကြီးမားဆုံး နိုင်ငံခြားလာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှု”(https://www.bbc.com/news/business-43825294)အဖြစ် ဖော်ပြခဲ့သည်။ ဤအမှုတွင် (၁၂) နိုင်ငံထက် ပိုသောနိုင်ငံများရှိ အရာရှိများ ပါဝင်ပတ်သက်ပြီး များစွာသောကုမ္ပဏီ အရာရှိကြီးများ တရားစွဲဆိုခံရခြင်းနှင့် ပြစ်ဒဏ်ကျခံရခြင်းများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါသည် (လက်စ်ဆာ၊ ၂၀၁၇)(Lessa, 2017)။ အခြားဥပမာ တစ်ခုမှာ **Alstom Case** (<https://www.ft.com/content/549cb57e-03a6->

11e9-9d01-cd4d49afbbe3) ဖြစ်ပြီး ၎င်းတွင် ပြင်သစ်အင်ဂျင်နီယာ ကုမ္ပဏီ အလ်စတမ် (Alstom) ၏ ဒါရိုက်တာသည် ကန်ထရိုက်တစ်ခု ရရှိရေးအတွက် လစ်သူရေးနီးယား အစိုးရအရာရှိများကို လာဘ်ပေးရန် လျှို့ဝှက်ပူးပေါင်းကြံစည်မှုနှင့် ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်းခံခဲ့ရပါသည်။

- (၃) ဒုတိယအချက်အနေဖြင့် ဝယ်ယူရေးအဖွဲ့ဟုခေါ်သော ဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်း အတွက် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ရသည့် အစိုးရဌာနများသည် သဘော တရားအားဖြင့် စီးပွားရေးမဆန်သောအဖွဲ့ ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့သည် စီးပွားရေးမဆန်သော ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုအပေါ်တွင် အာရုံစိုက်ရန် ရည်ရွယ်ပြီး ဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ၏ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ သဘော တရားများတွင် ရှိရင်းစွဲအဂတိလိုက်စားမှုအန္တရာယ်ကို တုံ့ပြန်ရန်စနစ် မရှိပါ။ နောက်ဆုံးအချက်မှာ အကဲဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ စံသတ်မှတ်ချက်များ ရေးဆွဲခြင်းဖြစ်စဉ်တွင် ခွင့်ပြုထားသော တစ်ဦးတည်းဆုံးဖြတ်ခွင့် အာဏာကြောင့် ပြည်သူ့အရာထမ်းတစ်ဦးသည် ကုမ္ပဏီတစ်ခုကို မျက်နှာသာပေးသော အကဲဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ စံသတ်မှတ်ချက်များကို ရေးဆွဲခြင်းဖြင့် မည်သည့်ကုမ္ပဏီအား တင်ဒါခေါ်မည်ကို ဆုံးဖြတ်ခြင်း (သို့မဟုတ်) ပိုမိုနှစ်သက်သော ကုမ္ပဏီကို ကန်ထရိုက်တစ်ခုရရှိရန် ကြိုးကိုင်ခြင်းအားဖြင့် တင်ဒါဖိတ်ခေါ်ရာတွင် ခိုင်မာစေသည့် ဆုံးဖြတ်ချက် များကိုချမှတ်ရန် ၎င်း၏ဩဇာအာဏာကိုမလျော်စွာ ပြုမူဆောင်ရွက် နိုင်သည် (ဆိုးရိုက်ဒါ၊ ၂၀၀၂) (Soreide, 2002)။ ပြည်သူ့အရာထမ်း တစ်ဦးသည် ကြီးမားသော ကန်ထရိုက်များနှင့်ပတ်သက်၍ အများသိစေရန် ထုတ်ပြန် ကြေညာခြင်းနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုတို့အတွက် လိုအပ်သော စည်းမျဉ်းများကို ရှောင်တိမ်းရန် ကြီးမားသော ကန်ထရိုက်တစ်ခုအား သေးငယ်များပြားသည့် ကန်ထရိုက်များအဖြစ် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာနိုင်ပါသည် (ဝီလျမ်စ်-အဲလက်ဘီ၊ ၂၀၁၂)။ ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများသည် ဝယ်ယူရေး လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သော မှတ်တမ်းများ ထားရှိခြင်းကို ရှောင်ရှားရန် (သို့မဟုတ်) ပြည်သူ့အရာထမ်းများ ပါဝင် ပတ်သက်နေသော အများပြည်သူဆိုင်ရာကဏ္ဍများနှင့် ဆက်စပ်သော

အခါ လိမ်လည်မှုအား (မမှန်ကန်သော ကုန်ပို့လွှာများတင်ပြခြင်း) ကျူးလွန်ရန် (OECD, 2016) (သို့မဟုတ်) တင်ဒါ (သို့မဟုတ်) ပြိုင်ဘက်များအပေါ်တွင် လျှို့ဝှက်သတင်းများ ရရှိရန် ကြိုးပမ်းနိုင်ပါသည် (ဆိုးရိုက်ဒါ၊ ၂၀၀၂)။

နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများရှိ အဂတိလိုက်စားမှု

၁၅။ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးတွင် အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍမှပါဝင်ပြီး လျှပ်စစ်၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနှင့် ဆက်သွယ်ရေးစသည့် အရေးကြီးသော ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍများကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်ပါသည်။ SoEs များသည် ကမ္ဘာ့ ဂျီဒီပီ ၏ ၁၀%နီးပါး၊ (ပန်ဂ်နှင့် အခြားပညာရှင်များ၊ ၂၀၁၆)(Peng and others, 2016)၊ အမျိုးသား ထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုး ဂျီအန်ပီ ၏ ၅၀%ကျော် (အမ်းစထရောင်း၊ ၂၀၁၅)(Armstrong, 2015)နှင့် ကမ္ဘာ့ဈေးကွက် မတည်ငွေ၏ ငါးပုံတစ်ပုံခန့် (မလ်ဟပ်တ်နှင့် ပါဂျင်ဒါလ်၊ ၂၀၁၇) (Milhaupt and Pargendler, 2017) ရှိပါသည်။

၁၆။ ၁၉၉၉ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၃ ခုနှစ်များအကြား စုံစမ်းစစ်ဆေးခဲ့သည့် နိုင်ငံခြားလာဘ်ပေး လာဘ်ယူ ကိစ္စရပ်များ၏ ၈၁% (တန်ဖိုးအားဖြင့်)သည် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ တာဝန်ရှိသူများကို ပေးခြင်း (သို့မဟုတ်) ပေးရန် ကမ်းလှမ်းခြင်း (သို့မဟုတ်) ပေးရန် ကတိပြုခြင်းဖြစ်ကြောင်း ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် OECD က တင်ပြခဲ့ပါသည်။ အဆင့်မြင့်အစိုးရ အရာရှိကြီးများ ပါဝင်ပတ်သက်သည့် SoEs များသည် အဂတိလိုက်စားမှုဖြစ်ရပ်များ၏ အဆုံးသတ်လက်ခံသူများအဖြစ် မကြာခဏ ကြုံတွေ့ရပါသည်။ သမိုင်းကြောင်းအရ SoEs များသည် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် လွန်စွာရောယှက်ပတ်သက်ပြီး တာဝန်ယူ လျက်ရှိသော အစိုးရ၏ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာငွေကြေးထောက်ပံ့ခြင်းများအတွက် “အသေးစိတ်ကို အလိုအလျောက်မှတ်တမ်းတင်သည့်အရာများ” (black boxes)အဖြစ် ရပ်တည်လျက် ရှိပါသည်။ SoEs များသည် အစိုးရနှင့် ၎င်းတို့၏ နီးစပ်မှု၊ အဂတိလိုက်စားမှုဖြစ်လေ့ရှိသည့် ကဏ္ဍများတွင် ကျရောက်နေမှု အားနည်းသော ကော်ပိုရိတ်အုပ်ချုပ်မှု အလေ့အထများ အားလျော့လာခြင်းတို့ကြောင့် အဂတိလိုက်စားမှု အန္တရာယ်များနှင့် ကြုံတွေ့ရပါသည်။

၁၇။ SoEs များ၏ ဖော်ပြပါ ဆက်စပ်မှုများအရ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများသည် SoEs များအတွက် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှု အပါအဝင် အံဝင်ခွင်ကျစီမံထားသော ကော်ပိုရိတ်အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ စံသတ်မှတ်ချက်များအပေါ် အာရုံစူးစိုက်လာကြသည်။

ဥပမာ- G-20 က ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် အဂတိလိုက်စားမှု တားဆီးရေးအတွက် မြင့်မားသော အခြေခံမူ သဘောတရားများနှင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင် ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှု ရရှိစေမည့် အဆင့်မြင့်မူဘောင်သဘောတရားများကို ချမှတ်အတည်ပြုခဲ့ပါသည်။ (<https://www.g20.utoronto.ca/2018/final-hlps-on-soes.pdf>)။ ဤကဲ့သို့ ကြိုးပမ်းမှုသည် အစုရှယ်ယာရှင် (နိုင်ငံ)၊ ကျွမ်းကျင်မှုရှိသော ဘုတ်အဖွဲ့များနှင့် စီမံခန့်ခွဲရေးဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများအပြင် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဟန်ချက်ညီမှု (ဆိုလိုသည်မှာ ဘဏ္ဍာရေးကိစ္စရပ်များ၊ အခွန်များနှင့် အထောက်အပံ့များအတွက် ပုဂ္ဂလိကယှဉ်ပြိုင်သူများ ပါဝင်သော အခန်းကဏ္ဍနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် တာဝန်ယူမှုရှိသော မြင့်မားသော စံသတ်မှတ်ချက်များ)တို့နှင့်အတူ ပွင့်လင်းမြင်သာသည့် ဆက်သွယ်မှုကိုအာမခံသော ကော်ပိုရိတ်အုပ်ချုပ်မှုပုံစံများကို လက်ခံရန် လိုအပ်လျက်ရှိသည့် နိုင်ငံရေးစနစ်များမှ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို သီးခြားရပ်တည်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ ကဏ္ဍတစ်ခုနှင့်တစ်ခု ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် အကျိုးတူဆောင်ရွက်မှုသည် အောင်မြင်သောစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ အဓိကအစိတ်အပိုင်းများဖြစ်သည့်အတွက် SOEs များနှင့်ပတ်သက်သော သတင်းအချက်အလက်များကို E4J ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုနှင့်ကျင့်ဝတ် တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင်၊ အခန်း(၁၃) (<https://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-13/key-issues.html>) တွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြထားပါသည်။

အများပြည်သူကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှုအပေါ် တုံ့ပြန်မှုများ

၁၈။ နိုင်ငံများက အဂတိလိုက်စားမှုကို တုံ့ပြန်သော နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးကို E4J အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင်၊ အခန်း(၆)နှင့် (၁၃)တို့တွင် အသေးစိတ် ဖော်ပြထားပါသည်။ ဤနေရာတွင် အဂတိလိုက်စားမှု တွန်းလှန်တိုက်ဖျက်ရာတွင် အဓိကတုံ့ပြန်မှုတစ်ခုအနေဖြင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးစံနှုန်းများ သတ်မှတ်ပြီး ထိရောက်မှုရှိသော အရေးယူမှုနှင့် မက်လုံးများမှတစ်ဆင့် ဤစံနှုန်းများကို လိုက်နာစေခြင်းဖြစ်သည်ဟု အလေးပေးဖော်ပြထားပါသည်။ UNCAC နှင့် ဒေသဆိုင်ရာ၊ နိုင်ငံတော်ဆိုင်ရာ ဥပဒေမူဘောင်များမှ အများပြည်သူနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှစ်ခုလုံးပေါ်တွင် သက်ရောက်သော ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး စံသတ်မှတ်ချက်များကို ချမှတ်ခဲ့သည်။ ဥပမာအားဖြင့် UNCAC သည် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုနှင့် အလွဲသုံးစားမှု ကဲ့သို့သော ပြစ်မှုများနှင့် အဆိုပါပြစ်မှုများကို ဖုံးကွယ်ရန် ဆက်စပ်နေသော မှုခင်းများ၊

ပိုင်ဆိုင်မှုများ ခဝါချခြင်းနှင့် တရားစီရင်မှုကို နှောင့်ယှက်ဟန့်တားခြင်း၊ အဆိုပါပြစ်မှုများကို ဖုံးကွယ်သည့် ရာဇဝတ်မှုများကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခဲ့ပါသည်။ စံနှုန်းများကို လိုက်နာစေခြင်း၊ အထူးသဖြင့် ရှာဖွေဖော်ထုတ်ခြင်းနှင့် စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်းကို E4J အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့်ရည်ညွှန်း စာစောင်၊ အခန်း(၆)တွင် ဆွေးနွေးထားပါသည်။

၁၉။ အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဝယ်ယူရေးကိစ္စများတွင် အဂတိလိုက်စားမှုကို ဖြေရှင်းသည့် အခြားနည်းလမ်းတစ်ခုမှာ အဂတိလိုက်စားသော ကန်ထရိုက်တာများကို အစိုးရ၏ ကန်ထရိုက် လုပ်ငန်းများ ရရှိစေခြင်းမှ ဖယ်ထုတ်ရန်ဖြစ်ပြီး ဥပဒေအရ ပိတ်ပင်ခြင်းဖြစ်စေ၊ နာမည်ပျက် စာရင်းတွင် ထည့်သွင်းခြင်းဖြစ်စေ ရည်ညွှန်းပါသည်။ အထူးသဖြင့် ဤနည်းလမ်းသည် အစိုးရကန်ထရိုက်လုပ်ငန်းများ လေလံဆွဲရာတွင် ချမှတ်ထားသော ဥပဒေနှင့် ကျင့်ဝတ် များကို ဖောက်ဖျက်သည့် ကန်ထရိုက်တာများကို သတ်မှတ်ထားသော ကာလတစ်ခုအတွင်း ပိတ်ပင်တားဆီးခြင်း ဖြစ်ပါသည် (ဝီလျမ်စ်-အဲလက်ဘီ၊ ၂၀၁၂)။ ဤနည်းလမ်းကို ဝယ်ယူရေး ဆိုင်ရာ အဂတိလိုက်စားမှုများကို ရင်ဆိုင်ရန် ကျယ်ပြန့်စွာ အသုံးပြုပါသည်။ ဥရောပသမဂ္ဂ၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ တောင်အာဖရိက၊ နိုင်ဂျီးရီးယား၊ ကင်ညာနိုင်ငံနှင့် များစွာသော နိုင်ငံများတွင် ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဘဏ်များနှင့် တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်တို့တွင် အဆိုပါ နည်းလမ်းများလိုအပ်ပါသည်။ အစိုးရကို ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများ ထောက်ပံ့ပေးရသည့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍကုမ္ပဏီများအား ညွှန်ကြားချက်ပေးထားသော ဤယန္တရားကို E4J အဂတိ လိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင်၊ အခန်း(၅)တွင် အသေးစိတ် ဖော်ပြထားပါသည်။

၂၀။ များစွာသောနိုင်ငံများရှိ အများပြည်သူဆိုင်ရာ ကဏ္ဍများတွင် အများပြည်သူကဏ္ဍနှင့် ထို့ထက်ကျော်လွန်၍ အဂတိလိုက်စားမှုများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး အေဂျင်စီတစ်ခု ပါဝင်ပါသည်။ အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေး အေဂျင်စီများသည် အဂတိလိုက်စားမှုများကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ခြင်းမှ စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်းနှင့် တရားစွဲဆိုခြင်းအထိ စသည့်လုပ်ငန်းစဉ်များမှတစ်ဆင့် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းပါသည်။ အချို့ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်များတွင် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းဖြင့် ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ ကြီးကြပ်ခြင်းနှင့် မူဝါဒ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများကိုလည်း ဆောင်ရွက်ပါသည်။ အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေး အေဂျင်စီများအကြောင်း အသေးစိတ်ဆွေးနွေးမှုကို E4J အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင်၊ အခန်း (၁၃)တွင် ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးအဖွဲ့များ၏ ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း၊ လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် အခြားရေးရာများကို ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ အင်တာနက်စာမျက်နှာ (World Bank Portal) (<http://www.acauthorities.org/>)တွင် လေ့လာနိုင်ပါသည်။

၂၁။ နောက်ဆုံးအနေဖြင့် အကြီးစားအဂတိလိုက်စားမှုများကို ကျူးလွန်လျှင် တုံ့ပြန်သည့် အရေးကြီးသော တုံ့ပြန်ပုံမှာ ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းများ ပြန်လည်ရယူခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ် နှင့် UNODC တို့၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဖြင့် အခိုးခံရပစ္စည်းများ ပြန်လည်ရရှိရေး **Stolen Asset Recovery Initiative** (<https://star.worldbank.org/publication/asset-recovery-handbook>) (StAR) အရ ခန့်မှန်းဒေါ်လာဘီလီယံ ၂၀ မှ ၄၀ ခန့်သည် ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံများမှ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူခြင်း၊ ရန်ပုံငွေများ အလွဲသုံးစားပြုခြင်းနှင့် အခြားအဂတိလိုက်စားသော အလေ့အထများမှတစ်ဆင့် နှစ်စဉ်ခိုးယူခြင်း ခံနေရပါသည်။(StAR, 2009)။ ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းများ ပြန်လည်ရယူခြင်းသည် ခိုးယူထားသော ပြည်သူ့ရန်ပုံငွေများ ပြန်လည်သိမ်းယူရန် အစိုးရက အသုံးပြုသော လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်ပါသည်။ အခိုးခံထားရသော ပိုင်ဆိုင်မှုများကို နိုင်ငံအာဏာပိုင် များက ပြန်လည်ရယူနိုင်သော နည်းလမ်းများစွာရှိပါသည်။ အချို့သော နည်းလမ်းများမှာ ပြစ်မှုဖြင့် အရေးယူခြင်းနှင့် ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်းမပြုဘဲ နိုင်ငံတော်ပိုင်အဖြစ် သိမ်းယူခြင်း၊ နိုင်ငံခြားစီရင်ပိုင်ခွင့်အတွင်းတရားစွဲဆိုခြင်းနှင့် ပုဂ္ဂလိကတရားမကြောင်းဆိုင်ရာ အရေးယူခြင်း များဖြစ်ကြပါသည်။ ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းများ ပြန်လည်ရယူခြင်း အသေးစိတ် ဆွေးနွေးချက် များကို E4J အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင်၊ အခန်း (၁၂)တွင် တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။

အများပြည်သူကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှု တားဆီးကာကွယ်ခြင်း

၂၂။ UNCAC ၏အပိုဒ်(၅)အရ အများပြည်သူကဏ္ဍတွင် အဂတိလိုက်စားမှုတားဆီးကာကွယ် ခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သော အဓိကအခြေခံမူ သဘောတရားများမှာ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး၊ ပြည်သူ့ ရေးရာနှင့် ပြည်သူပိုင်ပစ္စည်းအပေါ် သင့်လျော်သော စီမံခန့်ခွဲမှု၊ ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှု၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် တာဝန်ခံမှုတို့ ဖြစ်ပါသည်။ UNCAC ၏ အပိုဒ်(၇)နှင့် အပိုဒ်(၈)အရ နိုင်ငံများအနေဖြင့် အခြေခံမူသဘောတရားများနှင့်ကိုက်ညီသော တိကျသည့်စိစစ်ဆောင်ရွက် မှုများကို ထည့်သွင်းဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်ပါသည်။ အဆိုပါ အခြေခံမူ သဘောတရားများတွင် နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းများအား ရာထူးတိုးမြှင့်ခြင်းများအတွက် အရည်အသွေးအခြေခံသောစနစ်ကို လက်ခံခြင်း၊ အစိုးရရုံးများမှ ရွေးချယ်ရန် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရာတွင် စံသတ်မှတ်ချက်များ

ပြဋ္ဌာန်းခြင်း၊ နိုင်ငံရေးပါတီများ၏ ငွေကြေးရန်ပုံငွေများတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုတိုးမြှင့်ခြင်း၊ အကျိုးစီးပွားပဋိပက္ခများအား တားဆီးကာကွယ်ခြင်း၊ အများပြည်သူဆိုင်ရာကဏ္ဍတွင် လိုက်နာရမည့်ကျင့်ဝတ်များကို အားပေးမြှင့်တင်ခြင်းနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုကြေညာသည့်စနစ်များ ထူထောင်ခြင်းတို့ ပါဝင်ပါသည်။ UNCAC အပိုဒ် (၁၀) နှင့် (၁၃) တို့တွင် ဖော်ပြထားသည့် အဂတိလိုက်စားမှု တားဆီးကာကွယ်ခြင်းအတွက် ထပ်မံဆောင်ရွက်ရမည့် စိစစ်ဆောင်ရွက်မှုများတွင် အစုရှယ်ယာရှင်များ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းကို အားပေးခြင်းနှင့် အစိုးရ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို အားပေးမြှင့်တင်ခြင်းတို့ပါဝင်ပါသည်။ ဤဖော်ပြပါ အများပြည်သူ ကဏ္ဍတွင် အဂတိလိုက်စားမှုကို တားဆီးကာကွယ်နိုင်သော ဆောင်ရွက်မှုကို အောက်တွင် ဆွေးနွေးထားပါသည်။

၂၃။ E4J အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင်၏ အခြားသော အခန်းများတွင်လည်း အဂတိလိုက်စားမှု တားဆီးကာကွယ်ခြင်းကို ဖော်ပြထားပါသည်။ အထူးသဖြင့် အခန်း(၁၂) တွင် အစိုးရများအနေဖြင့် တားဆီးကာကွယ်ခြင်းဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်ချက်များအားချမှတ်ရန် လိုအပ်ခြင်းအပါအဝင် အများပြည်သူကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှုကိုရင်ဆိုင်သည့် နိုင်ငံပေါင်းစုံသဘောတူညီချက်များနှင့် UNCACတို့ အကြောင်းကို ဆွေးနွေးထားပါသည်။ အခန်း (၁၃) တွင် အဂတိလိုက်စားမှု တားဆီးကာကွယ်ရေး ဆောင်ရွက်ချက်များသည် နိုင်ငံတော်အဆင့် အဂတိလိုက်စားမှုဆိုင်ရာမူဝါဒများနှင့် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုဆိုင်ရာ အခြေခံများအား မည်သို့ဖြစ်ပေါ်စေသည်ကို ဖော်ပြထားပါသည်။ အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုနှင့် ကျင့်ဝတ်ကို အားပေးစေသော ဆောင်ရွက်မှုများအား E4J ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုနှင့်ကျင့်ဝတ် တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင်၊ အခန်း(၁၃) တွင် တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။

(က) လိုက်နာရန်ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းများ။ အဂတိလိုက်စားမှုတားဆီးကာကွယ်ရေး ဆိုင်ရာယန္တရားများသည် အချို့သောလုပ်ဆောင်မှုများကို တားမြစ်သော စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် စတင်ပါသည်။ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများတွင် အဂတိလိုက်စားမှုကို ဆန့်ကျင်သည့် ဥပဒေဆိုင်ရာတားမြစ်ချက်များနှင့် ပုဂ္ဂလိကနှင့် အများပြည်သူဆိုင်ရာဖြစ်မှုနှင့် တရားမကြောင်းပြစ်ဒဏ်များ ပါဝင်ပါသည် (ဝီလျမ်စ်-အဲလက်ဘီ၊ ၂၀၁၂)။ ထို့ပြင် ပြည်သူ့အရာထမ်းများအတွက် လိုက်နာရမည့်ကျင့်ဝတ်နှင့် ကိုယ်ကျင့်တရားများလည်း ပါဝင်ပါသည်။ UNCAC ၏

အပိုဒ် (၈)အရ ထိုကဲ့သို့သော ကျင့်ဝတ်များကို အများပြည်သူဆိုင်ရာ လုပ်ငန်း တာဝန်များထမ်းဆောင်ရာတွင် မှန်ကန်မှု၊ သမာသမတ်ကျမှု၊ ဂုဏ်သိက္ခာရှိမှု နှင့် နည်းလမ်းတကျရှိမှုတို့အတွက် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆိုင်ရာစံသတ်မှတ်ချက်များ (ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှု၊ ရိုးသားမှု၊ တာဝန်ယူမှု)နှင့် ကျွမ်းကျင်မှုဆိုင်ရာ တာဝန်ယူမှုများကို အားပေးမြှင့်တင်ရာတွင် အသုံးပြုရန်ဖြစ်ပါသည်။ ကျင့်ဝတ် များသည် ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းများအနေဖြင့် ဤစံသတ်မှတ်ချက်များကို မည်သို့ လိုက်နာဆောင်ရွက်သင့်ကြောင်းနှင့် ၎င်းတို့၏အပြုအမူနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များ အတွက် မည်သို့တာဝန်ယူနိုင်သည်တို့ကို လမ်းညွှန်မှုပေးပါသည်။ ထို့ပြင် UNCAC က ဒေသဆိုင်ရာနှင့် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ၏ အခြားသော ကနဦးဆောင်ရွက်မှုများတွင် လိုက်နာရမည့်ကျင့်ဝတ်များ အကောင်အထည် ဖော်ရေးကို အသိအမှတ်ပြုပြီး အားပေးမြှင့်တင်ပါသည်။ ဥပမာတစ်ခုမှာ ၁၉၉၆ ခုနှစ်တွင် ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံက အတည်ပြုခဲ့သော ပြည်သူ့အရာထမ်းများအတွက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းများ (International Code of Conduct for Public Officials) (<https://www.un.org/press/en/1996/19961031.gash3372.html>)ဖြစ်ပါသည်။

- (ခ) ဆုချီးမြှင့်ခြင်းနှင့် မက်လုံးပေးခြင်းစနစ်များ။ အခြေခံအဆင့်တွင် နိုင်ငံ အားလုံးတို့သည် အများပြည်သူကဏ္ဍ၌ လျော်ကန်သင့်မြတ်သော အပြုအမူ များကို ဆုပေးခြင်းနှင့် အဂတိလိုက်စားသော အပြုအမူများကို အပြစ်ပေးခြင်း ဆိုင်ရာစနစ်တစ်ခုကို ထူထောင်သင့်ပါသည်။ ဤစနစ်တွင် လက်ခံနိုင်သော လစာနှင့် အရည်အသွေးကိုအခြေခံသည့် ရာထူးတိုးမြှင့်ခြင်းကဲ့သို့ ပြင်ပ စေ့ဆော်မှုများ ပါဝင်သင့်သည်။ အမေရိကန်နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးရေး အေဂျင်စီ (United States Agency for International Development-USAID, 2017)က ပြုစုထားသည့်သုတေသနတွင် ပြည်သူ့အရာထမ်းများအတွက် လစာနည်းပါးခြင်းနှင့် အဂတိလိုက်စားမှုအကြား မလွဲမသွေချိတ်ဆက်မှုကို နိုင်ငံအားလုံးတွင် မတွေ့နိုင်ပါ။ သို့သော် အချို့သောကိစ္စများတွင် အရည်အသွေးအခြေခံသော ရာထူးတိုးမြှင့်ခြင်းနှင့် မြင့်မားသောလစာသည် တရားမဝင်ပေးချေမှုများအား လက်ခံနိုင်ခြေနည်းပါးခြင်းနှင့် ဆက်စပ်နေပါ

သည်ဟု အကြံပြုထားပါသည်။ ပင်ကိုယ်စေ့ဆော်မှုအနေဖြင့် ဝန်ထမ်း တစ်ယောက်၏ မြင့်မားသောစိတ်ဓာတ်သည် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး ကြိုးပမ်းမှုအောင်မြင်စေရန် အရေးကြီးပြီး လုပ်ငန်းခွင်ကျေနပ်မှု ရှာဖွေနေ သော ပုဂ္ဂိုလ်များကြားတွင် အဂတိလိုက်စားမှုကိုမပြုရန် သည်းခံနိုင်စွမ်း နည်းပါးပါသည် (ကွမ်၊ ၂၀၁၄) (Kwon, 2014)။ အဂတိလိုက်စားသော အပြုအမူ များအတွက် ပြစ်ဒဏ်များသည် များစွာသောနိုင်ငံများ၏ အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေးဥပဒေများတွင် ပါဝင်ပါသည်။ သုတေသနတွေ့ရှိချက်များအရ အချို့သောကိစ္စများတွင် အဂတိလိုက်စားသော အပြုအမူများအတွက် ပိုမို မြင့်မားပြီး ပြင်းထန်သောပြစ်ဒဏ်များသည် အများပြည်သူကဏ္ဍ အဂတိ လိုက်စားမှုကို လျော့နည်းသွားစေပါသည် (ဖစ်မန်းနှင့် မစ်ဂဲ၊ ၂၀၀၇။ ဟေ့စတီ၊ ၂၀၀၅) (Fisman and Miguel, 2007; Hasty, 2005)။

- (ဂ) အခွင့်အလမ်းရှိခြင်း။ အခွင့်အလမ်းရှိခြင်းဆိုသည်မှာ အစိုးရ၏ကန်ထရိုက် လုပ်ငန်းအခွင့်အရေးများအား လုပ်ငန်းအားလုံးက ရရှိနိုင်စွမ်းကို ရည်ညွှန်းသည် (OECD, 2016)။ ပြည့်စုံသောအခွင့်အလမ်းရှိခြင်းသည် အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်းများတွင် ယှဉ်ပြိုင်မှုများ တိုးပွားလာစေရန်နှင့် အသေးစား နှင့် အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ(SMEs) ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေမှုကို အားပေး မြှင့်တင်ပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။ အခွင့်အလမ်းသည် တင်ဒါလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ရှိရင်းစွဲဗျူရိုကရေစီစနစ်ကို လျှော့ချခြင်း၊ အများပြည်သူဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်းတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်းဆိုင်ရာ ကုန်ကျစရိတ်များအား ဖြတ်တောက်ခြင်းနှင့် တင်ဒါ လုပ်ငန်းစဉ်များအား ပြေပြစ်အောင်ပြုလုပ်စေခြင်းအားဖြင့် အားပေးမြှင့်တင် စေပါသည်။ ဗျူရိုကရေစီစနစ်ကို ကန့်သတ်ခြင်းသည် အများပြည်သူဝယ်ယူရေး လုပ်ငန်းများတွင် အထူးအရေးကြီးပါသည်။ (SMEs)နှင့် အခြားသတ်မှတ်ချက် နှင့်ညီသောကုမ္ပဏီများအား အများပြည်သူဆိုင်ရာ ကန်ထရိုက်များရရှိစေရန် အစိုးရကန်ထရိုက်လုပ်ငန်းကို SMEs၊ အမျိုးသမီးများ၊ လူနည်းစုအုပ်စုများနှင့် အခြားရည်ရွယ်ထားသောအုပ်စုများကို ပေးအပ်ရန် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ သတ်မှတ်ခြင်းဖြင့် ပံ့ပိုးပေးနိုင်ပါသည်။

(ဃ) လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်များစီမံခန့်ခွဲမှု။ အလုပ်ခန့်ထားခြင်း၊ အလှည့်ကျ တာဝန်ထမ်းဆောင်ခြင်း၊ ရာထူးတိုးခြင်း၊ ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များ မွေးထုတ်ခြင်း နှင့် ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းများအား သင်တန်းပေးခြင်းတို့အတွက် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း များနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များသည် အများပြည်သူကဏ္ဍတွင် အဂတိလိုက်စားမှုကို တွန်းလှန်တိုက်ဖျက်ရန် အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ပါသည်။ ဥပမာ- အဂတိ လိုက်စားမှုဖြစ်နိုင်သည့် အလားအလာရှိသောလုပ်ငန်းတွင် ဝန်ထမ်းများအား အလှည့်ကျတာဝန် ထမ်းဆောင်စေခြင်းသည် အဂတိလိုက်စားသော ဆက်နွယ် မှုများ ဖြစ်ပေါ်စေမှုကို တားဆီးခြင်းနှင့် ရှိရင်းစွဲအဂတိလိုက်စားမှု ဆက်နွယ်မှု များကို ဖျက်ဆီးခြင်းတို့တွင် အထောက်အကူပြုပါသည်။ အလှည့်ကျတာဝန် ထမ်းဆောင်ခြင်းသည် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအတွက် လုပ်ဆောင်သူများအား ၎င်း တို့၏ အဂတိမိတ်ဖက်များသည် လက်ရှိရာထူးတွင် ဆက်လက်တည်ရှိရန် အနာဂတ်အာမခံချက်မရှိ၍ အဂတိလိုက်စားမှုပြုလုပ်ရန်မက်လုံးများ လျော့ကျ စေပါသည်။ အရည်အသွေးအခြေခံသော ဝန်ထမ်းသစ်ခန့်ထားခြင်းသည် အဂတိ လိုက်စားမှု ပြိုကွဲပျက်စီးစေရန်ရည်ရွယ်သော လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ် စီမံ ခန့်ခွဲမှုစနစ်၏ အခြားဥပမာတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ UNCAC ၏ အပိုဒ်(၇) အရ ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းများ၏ လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်သည် ပွင့်လင်း မြင်သာမှု၊ ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုဆိုင်ရာ ချမှတ်ထားသော အခြေခံမူသဘောတရားများအပေါ်တွင် အခြေခံထားပါသည်။ ပြည်သူ့ဝန်ထမ်း များ၏ ဝန်ထမ်းသစ်ခန့်ထားခြင်း၊ ဆက်လက်တာဝန်ပေးအပ်ခြင်း၊ ရာထူးတိုး မြှင့်ခြင်းနှင့် အငြိမ်းစားယူခြင်းတို့အတွက် ရည်ရွယ်သော စံသတ်မှတ်ချက်များ၏ လွှမ်းမိုးမှုများရှိစေခြင်းအပြင် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုများတွင် ဝန်ထမ်းများအတွက် တာဝန်ထမ်းဆောင်မှုဆိုင်ရာအခြေအနေများ၊ လုံလောက်၍မျှတသောဝန်ဆောင်ခ များ ပေးချေခြင်းနှင့် စဉ်ဆက်မပြတ်သင်ယူခြင်းဆိုင်ရာ အခွင့်အလမ်းများကို ရရှိစေခြင်းတို့လည်းပါဝင်ပါသည်။ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးဆောင်ရွက် ချက်များနှင့်အလားတူပင် အလှည့်ကျတာဝန်ထမ်းဆောင်ခြင်းသည် အများ ပြည်သူဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများအား ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် အာမခံချက်ပေး မှုများကို ထူထောင်ခြင်းကဲ့သို့သော ဆက်စပ်သည့်အကြောင်းအရာများနှင့် ဘက်ညီမျှတမှုရှိရပါမည်။

(င) နိုင်ငံသားများနှင့်လုပ်ငန်းတွင်ပတ်သက်သူများပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်း။ တာဝန်ယူမှုရှိသော အများပြည်သူကဏ္ဍတွင် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးရုံးများ၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအဖွဲ့အစည်းများ၊ လက်တွေ့အသုံးပြုသူများ၊ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ၊ ပညာတတ်အသိုင်းအဝိုင်းများ၊ မီဒီယာများနှင့်သာမန်ပြည်သူများ၊ အများပြည်သူဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် အထူးသဖြင့် အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ (OECD, 2016)ကဲ့သို့ ကျယ်ပြန့်သည့် တာဝန်ရှိသူများပါဝင်ပါသည်။ နိုင်ငံသားများ၏ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပို၍အရေးကြီးပါသည် (ဟာရိုးလ်စ်၊ ၂၀၁၂။ လန်ဒဲလ်-မဲလ်စ်၊ ၂၀၁၃) (Herodes, 2012; Landell-Mills, 2013)။ အချို့သောနိုင်ငံများတွင် အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ၌ နိုင်ငံသားများ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု၏ အရေးပါခြင်းကို တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုခြင်းသည် ဥပဒေကိုထင်ဟပ်စေပါသည်။ ဥပမာ- မွန်ဂိုလီးယားနှင့်မက္ကဆီကို နိုင်ငံများရှိ ဥပဒေများတွင် အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ၌ နိုင်ငံသားများ၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုအတွက် နှိုးဆော်ထားပါသည် (ပဲရာဖီနာ၊ ၂၀၁၅)(Parafina, 2015)။ ဤအရာသည် မက္ကဆီကိုနိုင်ငံတွင် အစိုးရကန်ထရိုက်များ၏ ကုန်ကျစရိတ်လျှော့ချရာ၌ အကျိုးရှိပါသည် (ဒီဆိုင်မွန်နှင့် ရှာ၊ ၂၀၁၂) (De Simone and Shah, 2012)။ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများတွင် နိုင်ငံသားများပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုကို E4J အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင်၊ အခန်း(၁၀) တွင် အသေးစိတ် ဆွေးနွေးထားပါသည်။

(စ) ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိသောအစိုးရနှင့် e-Government

(၁) UNCAC ၏ အပိုဒ်(၁၀) အရ နိုင်ငံများအနေဖြင့် အများပြည်သူအတွက် သတင်းထုတ်ပြန်ခြင်းနှင့် အများပြည်သူကဏ္ဍ သတင်းအချက်အလက်များကိုရရှိရန် နည်းလမ်းများချမှတ်ခြင်းကို လိုအပ်ပါသည်။ များစွာသော နိုင်ငံများတွင် ကျွမ်းကျင်မှုများ၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် နိုင်ငံသားများ၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို တိုးတက်စေရန် ရည်ရွယ်လျက် အစိုးရ၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် ချိတ်ဆက်၍ “သတင်း

အချက်အလက်နှင့်ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာများ”(Information and Communication Technology - ICT) ကို အသုံးချရန်အတွက် e-government ဝန်ဆောင်မှုများကို ထူထောင်ပြီးဖြစ်ပါသည် (United Nations, 2016)။ ICT သည် အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများ တိုးတက်နိုင်ခြင်း၊ အစိုးရနှင့်ပြည်သူလူထုအကြား ယုံကြည်မှု တည်ဆောက်နိုင်ခြင်းနှင့် အများပြည်သူကဏ္ဍ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ဆိုင်ရာ ကနဦးဆောင်ရွက်ချက်များကို အကူအညီပေးနိုင်ပါသည် (OECD, 2005a)။ ICT ကို အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်း များနှင့် အများပြည်သူဆိုင်ရာရန်ပုံငွေစီမံခန့်ခွဲရာတွင် ဖြောင့်မတ် တည်ကြည်မှုကို အားပေးမြှင့်တင်ရန် ထိရောက်စွာ အသုံးပြုပါသည်။ အကြောင်းမှာ ၎င်းသည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို ခိုင်မာစေခြင်း၊ အများ ပြည်သူဆိုင်ရာ တင်ဒါလုပ်ငန်းများ၏ အခွင့်အလမ်းများကို လွယ်ကူ ချောမွေ့စေခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာနည်းလမ်းများကို ရိုးရှင်းလွယ် ကူစေနိုင်သောကြောင့်ဖြစ်ပါသည် (United Nations, 2016)။ ထို့ပြင် ICT သည် ဝယ်ယူရေးဆိုင်ရာအရာရှိများနှင့် ကုမ္ပဏီများအကြား တိုက်ရိုက်ထိတွေ့မှုကို လျှော့ချရန်နှင့် တမင်ဖန်တီးထားသည့် လေလံ အစီအစဉ်များကဲ့သို့သော အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် မူမမှန်မှုတို့အား စူးစမ်း ရှာဖွေဖော်ထုတ်ခြင်းတို့ကို ပိုမိုလွယ်ကူစေရန်အတွက် အထောက်အကူ ပြုနိုင်ပါသည်။ ဝယ်ယူရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၏ ဒစ်ဂျစ်တယ်စနစ်သည် အဂတိလိုက်စားမှုဆိုင်ရာ ထိန်းချုပ်မှုများနှင့် ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှု ဆိုင်ရာ ချိုးဖောက်မှုများကို စူးစမ်းရှာဖွေရာတွင် အားကောင်းစေပြီး စုံစမ်းစစ်ဆေးရေး ဆောင်ရွက်ချက်များကို လွယ်ကူစေသည့် စာရင်းစစ် လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ခြေရာခံမှုများကို ပံ့ပိုးပေးပါသည် (OECD, 2016)။

- (၂) သတင်းအချက်အလက်များရရှိမှုကို အားပေးသော အခြားဥပမာ တစ်ခု မှာ“အချက်အလက်များထုတ်ပြန်ခြင်းဆိုင်ရာပဋိညာဉ်စာတမ်း”(Open Data Charter) (<https://opendatacharter.net/>) ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းကို အနောက်တိုင်းမဟုတ်သည့်နိုင်ငံများမှ လက်မှတ်ရေးထိုးသည့် နိုင်ငံ

အရေအတွက် နည်းပါးခဲ့သော်လည်း ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလတွင် ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းရှိ နိုင်ငံအဆင့်နှင့် ဒေသဆိုင်ရာအစိုးရ ၇၁ ခုက လက်ခံအတည်ပြုခဲ့ကြသည် (<https://opendatacharter.net/adopted-by-countries-and-cities/>)။ ထို့ပြင် ၎င်းကို အရပ်ဖက်နှင့် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍမှအဖွဲ့အစည်း ၄၉ ခုက ထောက်ခံအတည်ပြုခဲ့သည်။ “အချက်အလက်များထုတ်ပြန်ခြင်းဆိုင်ရာပဋိညာဉ်စာတမ်း” ၏ အစိတ်အပိုင်း တစ်ခုအဖြစ် မျှဝေပေးသော အစိုးရသတင်းအချက်အလက်များသည် အောက်ပါအခြေခံမူခြောက်ရပ်နှင့် ကိုက်ညီသင့်ပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ-

(ကက) ခြွင်းချက်မရှိ ပွင့်လင်းမြင်သာခြင်း

(ခခ) အချိန်မီဖြစ်ခြင်း

(ဂဂ) သဘောပေါက်နားလည်လွယ်ခြင်း

(ဃဃ) သုံးခွင့်ရခြင်းနှင့် သုံးနိုင်ခြင်း

(ငင) နှိုင်းယှဉ်နိုင်ခြင်း

(စစ) သတင်းအချက်အလက်များကို ဖလှယ်နိုင်ခြင်း

(နိုင်ငံတကာအချက်အလက်ဆိုင်ရာစံသတ်မှတ်ချက်များကို လိုက်နာခြင်း) တို့ဖြစ်သည်။

- (၃) အချက်အလက်များသည် အစိုးရနှင့်နိုင်ငံသားများ၏ ထိတွေ့မှုကို အားပေး မြှင့်တင်ရန် ဖော်ဆောင်သင့်ပါသည်။ များပြားလှသည့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် ဆန်းသစ်တီထွင်မှုကို အားပေးသင့်ပါသည် (Open Data Charter principles (<https://opendatacharter.net/principles/>) ကို ကြည့်ပါ)။ “အချက်အလက်များထုတ်ပြန်ခြင်းဆိုင်ရာပဋိညာဉ်စာတမ်း”ကိုလက်ခံ အတည်ပြုသော အခြားနိုင်ငံတစ်ခုမှာ ယူကရိန်းနိုင်ငံဖြစ်ပါသည်။ ထိုနိုင်ငံတွင် အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းက လွယ်ကူစွာလက်ခံရရှိနိုင်သော အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဝယ်ယူခြင်းနှင့် ဆက်စပ်နေသည့် သတင်းနှင့် အချက်အလက်များကို ရရှိစေရန် ပရိုဇောရိုး (ProZorro) (<https://www.open-contracting.org/why-open-contracting/showcase-projects/Ukraine/>) ဟု ခေါ်သော Online နှင့် Open Data စနစ်ကို ၂၀၁၅

ခုနှစ်မှ စတင်ကျင့်သုံးခဲ့ပါသည်။ ProZorro သည် အစိုးရကို ယူရိုသန်းပေါင်းများစွာ သက်သာစေခြင်းနှင့် ကန်ထရိုက် လုပ်ငန်းများ လေလံကို ၅၀% မြင့်မားစေခြင်းတို့အပေါ် ထင်ရှားသော အကျိုး သက်ရောက်မှုကိုရရှိပါသည် (Open Data Charter, ([https:// open-data-charter.gitbook.io/open-up-guide-using-open-data-to-combat-corruption/background-charter-open-up-guides](https://open-data-charter.gitbook.io/open-up-guide-using-open-data-to-combat-corruption/background-charter-open-up-guides)) 2018, p. 4)။ အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဝယ်ယူရေးတွင် ဥရောပသမဂ္ဂက လမ်းညွှန်ချက် (Directive 2014/24/EU)(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32014L0024>) ကို လက်ခံ အတည်ပြုပြီးဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် ဥရောပသမဂ္ဂဂျာနယ် အချပ်ပို (Supplement to the Official Journal of the European Union) တွင် အချို့သော ကန်ထရိုက်တန်ဖိုးများအပေါ် အများပြည်သူ ဆိုင်ရာ တင်ဒါအားလုံးအား တရားဝင်ထုတ်ပြန်ကြေညာရန် လိုအပ်ပါသည် (chapter 3, section II: Publication and Transparency (<https://eurlex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?Uri=CELEX%02014L0024-20180101>) and summary (<https://simap.ted.europa.eu/european-public-procurement>) ကိုကြည့်ပါ)။ ထိုကဲ့သို့ ပွင့်လင်းမြင်သာသည့် သတင်းအချက်အလက်ဆိုင်ရာ အခြေခံအုတ်မြစ် များ ပံ့ပိုးနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းမှုများနှင့် ဥပဒေကြောင်းလိုအပ်ချက်များ သည် အကတိလိုက်စားမှု အခွင့်အလမ်းများကို ကာကွယ်ရန် အရေးကြီးပါ သည်။

- (၄) အစိုးရများအား ပွင့်လင်းမြင်သာသည့် အချက်အလက်ဆိုင်ရာ ပဏာမ ခြေလှမ်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ရေးနှင့် ပတ်သက်သည့် အကူ အညီများနှင့် နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ ဗဟုသုတများ ပံ့ပိုးကူညီရန် “ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ပွင့်လင်းမြင်သာသော အချက်အလက် အစီအစဉ်” (Open Data for Development Programme-OD4D) (<https://www.od4d.net/about.html>)က များစွာသော အရင်းအမြစ်

များနှင့် သင်တန်းအစီအစဉ်များကို ထောက်ပံ့ပေးပါသည်။ ဥပမာ အားဖြင့် OD4D Anti-Corruption Open Up Guide (<https://open-data-charter.gitbook.io/open-up-guide-using-open-data-to-combatcorruption/>) က အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးဆိုင်ရာ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများကို အားပေးရန်နှင့် မြှင့်တင်ရန် ပွင့်လင်း မြင်သာမှုရှိသော အချက်အလက်၏ အသုံးဝင်မှုကို ပြသခဲ့သည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံချင်းစီက OD4D ကို မည်သို့ အသုံးပြုကြသည်ဟူသည့် ဥပမာတစ်ခုမှာ ဂျော်ဂျီယာနိုင်ငံ၏ အများပြည်သူဆိုင်ရာ သတင်း အချက်အလက်စနစ် ဖြစ်သော Opendata.ge (<http://www.Opendata.ge/en/about>) ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါ အင်တာနက်စာမျက်နှာသည် အသုံးစရိတ်လျာထားချက်များ၊ အပိုဆုကြေးများနှင့် နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းများ၏ လစာများပါဝင်ခြင်း၊ အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်မှုများတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု တိုးမြှင့်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံသားများနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများအား ဂျော်ဂျီယာနိုင်ငံ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာအရ အစိုးရ ၏ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာငွေသုံးစွဲမှုများကို ပိုမိုသိရှိနားလည်စေရန်နှင့် လေ့လာ နိုင်ရန် ခွင့်ပြုခြင်းဖြင့် ဂျော်ဂျီယာနိုင်ငံရှိ အများပြည်သူဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများအားလုံးမှ ကျယ်ပြန့်သော သတင်းအချက်အလက်များ ကို ပံ့ပိုးပေးပါသည်။

(ဆ) အကျိုးစီးပွားပဋိပက္ခအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်း

- (၁) အကျိုးစီးပွားပဋိပက္ခသည် အဂတိလိုက်စားမှုကို ဦးတည်စေနိုင်ပြီး ဤကဲ့သို့သောပဋိပက္ခများသည် အဂတိလိုက်စားမှုဖြစ်ပေါ်ခြင်းကို တားဆီးနိုင်သော အပြုအမူတစ်ရပ်အား ထုတ်ဖော်ပြောဆိုရန်နှင့် ရင်ဆိုင် ဖြေရှင်းရန် လိုအပ်ပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် အကျိုးစီးပွားပဋိပက္ခ သည် ငွေကြေးဆိုင်ရာနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းများ ထုတ်ဖော်ခြင်းဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များ၊ ကျင့်ဝတ်များနှင့် ပြည်သူ့အရာထမ်းများအား အများ ပြည်သူဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများမှ ထွက်ခွာသွားပြီးနောက် အချိန်အတိုင်းအတာ တစ်ခုအကြာတွင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ၌ အလုပ်လုပ်ရန်

တားမြစ်ခြင်းကဲ့သို့သော အခြားစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ စသည်တို့မှ တစ်ဆင့် ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းနိုင်ပါသည်။ ဤသို့ ဆောင်ရွက်ချက်များ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ပြည်သူ့အရာထမ်းများသည် အမှန်တကယ်(သို့မဟုတ်) အလားအလာရှိသော ပဋိပက္ခများ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက် များမှ ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ကာကွယ်ရန် ဖြစ်ပါသည် (မာတာရဲလ်လား၊ ၂၀၁၄)(Mattarella, 2014)။

- (၂) ကွန်ဗင်းရှင်း၏ အပိုဒ်(၈)ပါ သတ်မှတ်ချက်များအရ အနာဂတ်တွင် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် အကျိုးစီးပွားပဋိပက္ခများကို ရှောင်ရှားရန်၊ ပဋိပက္ခ များကို စီမံခန့်ခွဲရာတွင် လွယ်ကူချောမွေ့စေရန်နှင့် အဂတိလိုက်စားသည့် ပြည်သူ့အရာထမ်းများ၏ တရားမဝင်သော ဆောင်ရွက်မှုများဆိုင်ရာ အကျိုးအမြတ်များကို ဖုံးကွယ်ထားနိုင်စေရန် UNCAC ၏ ဖော်ပြပါ သဘောတူညီချက်များက ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် အကျိုးစီးပွားဖော်ထုတ်ရေး ခေတ်မီ စနစ်အများစုကို ပိုမိုတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးစေပါသည် (United Nations, 2018)။ အထက်ပါအခန်းတွင် ဆွေးနွေးခဲ့သော ပွင့်လင်းမြင်သာသည့် အချက်အလက်ဆိုင်ရာဆောင်ရွက်ချက်များအား ပြည်သူ့အရာထမ်းများ၏ ပိုင်ဆိုင်မှုကြေညာခြင်းဆိုင်ရာ အရေးယူဆောင်ရွက်ခြင်းများကို လွယ်ကူ စေရန် အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ ထို့ပြင် အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဝယ်ယူရေး လုပ်ငန်းများတွင် ပိုင်ဆိုင်မှုကြေညာခြင်းနှင့် တင်ဒါလုပ်ငန်းစဉ်များ အပေါ် သတင်းအချက်အလက်များ လွယ်ကူစွာရရှိစေနိုင်ခြင်းသည် ဂျာနယ်လစ်များနှင့် သုတေသနပညာရှင်များအား အဂတိလိုက်စားမှု ဖြစ်လွယ်သော လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် အချက်အလက်များကို ကြည့်ရှု စစ်ဆေးနိုင်ရန် အားပေးပါသည်။ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး ကိရိယာအဖြစ် အသုံးပြုနိုင်သော ပိုင်ဆိုင်မှုကြေညာသည့် နည်းလမ်း များအား မည်သို့အသုံးပြုနိုင်သည်ကို ပိုမိုသိရှိလိုပါက ကမ္ဘာ့ဘဏ်က တာဝန်ပေးအပ်ထားသော (ကော့တ်လ်ရာနှင့် ပေါ့ပ်၊ ၂၀၁၆) (Kotlyar and Pop, 2016)တို့၏ သုတေသနတွင် (<http://www.worldbank>.

org/en/news/opinion/2016/09/26/assetdeclarations-a-threat-to-privacy-or-a-powerful-anticorruption-tool) လေ့လာနိုင်ပါသည်။

(ဇ) လေးစားလိုက်နာမှုနှင့် ရင်းနှီးသောပတ်ဝန်းကျင်

(၁) အများပြည်သူကဏ္ဍတွင် အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေးဆိုင်ရာ နည်းဥပဒေများ၊ စံသတ်မှတ်ချက်များအား လိုက်နာမှုရှိစေရန် တွန်းအား ပေးခြင်းများနှင့် သင်တန်းပေးခြင်းအစီအစဉ်များသည် လေးစားလိုက်နာ မှုရှိသည့် ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခု ဖန်တီးရာတွင် အသုံးများသောနည်းလမ်း များဖြစ်ပါသည်။ တိုက်တွန်းခြင်းသီအိုရီကို (သယ်လ်လာနှင့် ဆန် စတိန်း၊ ၂၀၀၈) (Thaler and Sunstein, 2008) တို့က လူသိများ ထင်ရှားစေရန်လုပ်ခဲ့ကြပြီး ၎င်းတို့ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုခဲ့ကြသည်မှာ-

(ကက) မည်သည့်ရွေးချယ်ခွင့်ကိုမျှ ပိတ်ပင်တားမြစ်ခြင်း (သို့မဟုတ်) စီးပွားရေးဆိုင်ရာ မည်သည့်မက်လုံးကိုမှ သိသာစွာပြောင်းလဲ ခြင်းမရှိဘဲ ကြိုတင်ခန့်မှန်းနိုင်သည့် နည်းလမ်းတစ်ခုဖြင့် လူတို့၏အပြုအမူကို ပြောင်းလဲစေသော ရွေးချယ်ပုံဖော်ခြင်း အတတ်ပညာရှင်ထောင်း။ တွန်းအားပေးရုံအဖြစ်သာထည့်သွင်း စဉ်းစားရာ၌ ကြားဝင်စွက်ဖက်ခြင်းသည် အကောင်အထည် ဖော်ရန်လွယ်ကူပြီး ကုန်ကျစရိတ် သက်သာရမည်။ တွန်းအား ပေးခြင်းသည် ဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် ပြဋ္ဌာန်း သတ်မှတ်ထားသောအရာမဟုတ်ပေ။ မျက်စိရှေ့တွင်ရွေးချယ် စေရန် အခြားအစားအစာများကို ထားခြင်းသည် တွန်းအား ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ မစားသင့်သော အစားအစာကို တားမြစ် ခြင်းသည် တွန်းအား ပေးခြင်းမဟုတ်။

(ခခ) လူတို့သည် တစ်ခုတည်းသော ရွေးချယ်မှုနှင့် ကြုံကြိုက်သည့် အခါ ပုံမှန်ရွေးချယ်မှုကို ပို၍ရွေးချယ်နိုင်ဖွယ်ရှိပြီး ဆုံးဖြတ်ချက် ချသည့် အခိုက်အတန့်တွင် ရိုးရှင်းသော ရွေးချယ်စရာ များကို ဖော်ပြခြင်းသည် ဥပဒေလိုက်နာမှုကို အပြင်းအထန်

လုပ်စရာမလိုဘဲ အပြုအမူများကို ပြောင်းလဲစေနိုင်သည်ဟု
တိုက်တွန်းခြင်းသီအိုရီက ယူဆသည်။

- (၂) အဂတိလိုက်စားသည့်အခြေအနေတွင် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာတာဝန်ယူမှု
ယူဆချက်သည် တိုက်တွန်းခြင်းသီအိုရီကို ပို၍ဖြစ်ပေါ်စေပြီး ပြည်သူ
များအားလုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးရန်၊ ၎င်းတို့၏ရပိုင်ခွင့်များကို သိရှိနားလည်ရေး
အကူအညီပေးရန်နှင့် အဂတိလိုက်စားနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းများကို
ရပ်တန့်စေရန် ရပ်ပိုင်းဆိုင်ရာနေရာလွတ်နှင့် တည်ဆောက်ထားသော
ပတ်ဝန်းကျင်တို့ကိုအသုံးပြုပါသည်။ ၎င်းတွင် ထင်မြင်ယူဆချက်အတွက်
ကြားခံစနစ်များအဖြစ် စိတ်ကူးများ၊ စတစ်ကာများမှ လှုံ့ဆော်မှုများ၊
နံရံဆေးရေးပန်းချီများနှင့်လမ်းဘေးကြော်ငြာဆိုင်းဘုတ်ကြီးများ၊ သတင်း
အချက်အလက်ပေးသောဂိမ်းများ၊ ဒီဂျစ်တယ်ဖန်သားပြင်များနှင့်
ဗီဒီယိုကဏ္ဍအတတ်ပညာအရ ဖန်တီးပုံဖော်မှုများ (Architectural
Intervention)စသည်တို့ပါဝင်ပါသည် (ဇင်ဘောင်ရာ၊ ၂၀၁၂)(Zinnbauer,
2012)။ ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာအကျပ်အတည်းများ နှင့်ရင်ဆိုင်ရသည့်အခါ
စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ၊ အဂတိလိုက်စားမှု အန္တရာယ်ရှိသည့်နယ်ပယ်
များနှင့် ဆောင်ရွက်ရမည့်နည်းလမ်းများကို ပြည်သူ့အရာထမ်းများ
သတိထားဆင်ခြင်စေရန် စိတ်ကူးဖြင့် အများပြည်သူကဏ္ဍနှင့် အများ
ပြည်သူဝယ်ယူရေးဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများကဲ့သို့သော အထူးနယ်ပယ်များ
တွင် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးနှင့် ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာသင်တန်း
များကိုတွေ့ရှိရပါသည်။ ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုနှင့် ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာ
စီမံခန့်ခွဲမှုအား E4J ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုနှင့် ကျင့်ဝတ် တက္ကသိုလ်
အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင်၊ အခန်း (၁၁) ([https://www.unodc.org/
e4j/en/integrity-ethics/module-11/index.html](https://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-11/index.html))၊ အခန်း (၁၃)
([https://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-13/
index.html](https://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-13/index.html))နှင့် အခန်း(၁၄) ([https://www.unodc.org/e4j/en/
integrity-ethics/module-14/index.html](https://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-14/index.html))တို့တွင် ထပ်မံဆွေးနွေးထား
ပါသည်။

(ဈ) စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးခြင်းနှင့်ကြီးကြပ်ခြင်း။ စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးခြင်းသည် စာရင်းစစ်ခြင်း၊ အများပြည်သူဆိုင်ရာကဏ္ဍကို စောင့်ကြည့်အကဲဖြတ်ရန် လိုအပ်သော သတင်းအချက်အလက်များကို ထောက်ပံ့ပေးသည့် ပွင့်လင်း မြင်သာသော ဆောင်ရွက်ချက်များနှင့် အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ စောင့်ကြည့် စစ်ဆေးခြင်းပုံစံများ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ဒီတလ်လာနှင့် ရှာဂရိုဒ်စကီ (၂၀၀၃) (Di Tella and Schargrotsky, 2003) တို့၏ သုတေသနအရ အာဂျင်တီးနား နိုင်ငံရှိ ပြည်သူ့ဆေးရုံများကို စာရင်းစစ်ဆေးခြင်းသည် ဆေးဝါးထောက်ပံ့မှု ကုန်ကျစရိတ်၏ ၁၅% ကို လျော့ကျစေပြီး ဘိုဘွန်းနစ်၊ ဖျူရာတေ့စ်နှင့် ရှာဝိုတ် (၂၀၁၆) (Bobonis, Fuertes and Schwabe, 2016) တို့ကလည်း စာရင်းစစ်ဆေးခြင်းသည် ပေါ်တိုရီကို (Puerto Rico) နိုင်ငံတွင် စည်ပင် သာယာရေးဆိုင်ရာ အဂတိလိုက်စားမှုများ၏ ၆၇% ကို လျော့ကျစေကြောင်း ပြသခဲ့သည်။ ဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် ကြီးကြပ်ခြင်းအမျိုးအစားနှင့် သဘော သဘာဝမှာ ဥပမာအားဖြင့် ဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်းစဉ်များသည် ပတ်ဝန်းကျင်၏ အန္တရာယ်အကဲဖြတ်နိုင်မှု အပေါ်တွင် မူတည်သည်။ ထို့ကြောင့် ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို ချိုးဖောက်သည်ဟု ယုံကြည်သော သံသယရှိသူ များအား ၎င်းတို့၏လက်တုံ့ပြန်မှုကို ကြောက်ရွံ့ရန်မလိုဘဲ အခွင့်အာဏာ ရှိသူများကို အစီရင်ခံတင်ပြနိုင်သည့် လွယ်ကူထိရောက် ရှင်းလင်းပြတ်သား သော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများဖြစ်နေသ၍ ယင်းထိန်းချုပ်ရေးဆိုင်ရာ နည်းလမ်း များသည် အန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ကိရိယာများအဖြစ် ဆောင်ရွက်နိုင် သည် (OECD, 2016)။

(ည) တာဝန်ခံမှုရှိခြင်းနှင့်စိစစ်ခြင်း(မျက်လုံးလေးလုံးမူဝါဒ)။ မျက်လုံးလေးလုံး မူဝါဒ(the four-eyes principle) ဆိုသည်မှာ အများပြည်သူကဏ္ဍ လှုပ်ရှား ဆောင်ရွက်မှုများနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို အနည်းဆုံးလူပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ဦးမှ အတည်ပြု ထောက်ခံရမည့် လိုအပ်ချက်ကိုဆိုလိုသည်။ မျက်လုံးလေးလုံးမူဝါဒသည် စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးရေးနှင့် တာဝန်ခံမှုတိုးတက်စေရေးတို့အတွက် ကိရိယာ တစ်ခုဖြစ်ပြီး၊ အဂတိလိုက်စားသည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် စနစ်တစ်ခုလုံး အလုပ်မဖြစ်နိုင်သော်လည်း (ဝီလျမ်စ်- အဲလက်ဘီ၊ ၂၀၁၈) လူတစ်ဦးထက်

လူနှစ်ဦးရှိသည့် အခြေအနေတွင် အဂတိလိုက်စားရန် ပိုမိုခက်ခဲသည်ဆိုသော အချက်ကိုအခြေခံသည် (ဘိုးဒင်ရှစ်တန်နှင့် အိုင်လန်ဘုရှ်၊ ၂၀၁၉) (Bodenschatz and Irlenbusch, 2019)။

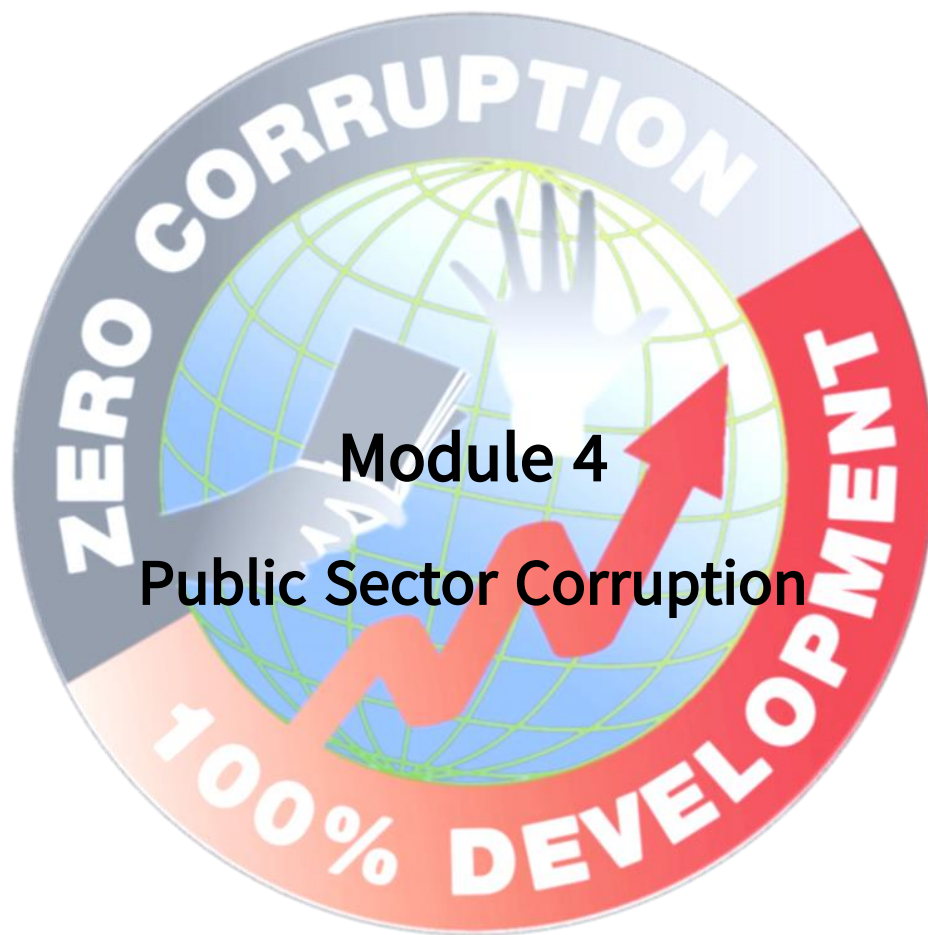
နိဂုံး

၂၄။ ဤအခန်းသည် အများပြည်သူကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုကို ကျောင်းသားများ ကောင်းစွာ သိရှိနိုင်ရန် ကူညီပေးပြီး ၎င်း၏ ဆိုးရွားသော သက်ရောက်မှုများကို နားလည်စေပါသည်။ အများပြည်သူကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေသည့် အခြေခံအကြောင်းအရင်းများနှင့် ၎င်းကို ရှင်းလင်းဖော်ပြသည့် အလုပ်ရှင်-ကိုယ်စားလှယ်သီအိုရီ၊ စုပေါင်းဆောင်ရွက်မှုသီအိုရီ၊ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာသီအိုရီနှင့် ဂိမ်းသီအိုရီတို့ကို ဖော်ထုတ်တင်ပြထားပါသည်။ အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဝယ်ယူရေးနယ်ပယ်နှင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင် ဖြစ်ပေါ်သည့် အဂတိလိုက်စားမှုအန္တရာယ်များနှင့် အမျိုးမျိုးသော အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး ချဉ်းကပ်နည်းလမ်းများကိုလည်း ဤအခန်းတွင် ဆွေးနွေးထားပါသည်။ ထိုသို့ ဆွေးနွေးတင်ပြရာတွင် ဤအခန်းသည် အဂတိလိုက်စားမှုကိုဆန့်ကျင်သည့် ဆောင်ရွက်မှုများနှင့် ခုခံတားဆီးမှုများကို စေ့ဆော်ပေးရန် ရည်ရွယ်ရုံမျှသာမက အများပြည်သူကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုဆိုင်ရာ လုံလောက်သော တုံ့ပြန်မှုများနှင့် သင့်လျော်သောတားဆီးကာကွယ်ရေး ဆောင်ရွက်မှုများကို အကဲဖြတ်ခြင်းနှင့် ရွေးချယ်ခြင်းတို့အတွက် ခိုင်မာသော အခြေခံတစ်ရပ်ကို ထောက်ပံ့ပေးရန် လည်း ရည်ရွယ်ပါသည်။

၂၅။ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများတွင် များစွာသော အကန့်အသတ်များရှိပါသည်။ သို့သော် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ခြင်းကို ရပ်တန့်သင့်သည်ဟု မဆိုလိုပါ။ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများ၏ ကန့်သတ်ချက်များ အပေါ် သုတေသနများ (ဟေးဝုဒ်နှင့် ရိုစ်၊ ၂၀၁၅။ ခါဘီ၊ ၂၀၁၈) (Heywood and Rose, 2015; Kirby, 2018)က အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တစ်ခုတည်းကို အာရုံစိုက်ခြင်းသည် ဆန့်ကျင်ဘက်အကျိုးကို ရရှိစေနိုင်သည်။ တာဝန်ခံမှု အလွန်များပြားခြင်းသည် အလုပ်ပြီးမြောက်စေသော အပြုအမူများကို နှေးကွေးစေနိုင်ခြင်းနှင့် ဝန်ထမ်းများ၏ မကျေနပ်မှုကို ဖြစ်စေနိုင်ကြောင်း အကြံပြုထားပါသည်။ ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်အပေါ် မှီခိုအားထားရခြင်းသည် မဖြစ်မနေလုပ်ရမည်ဖြစ်ပြီး ရှောင်ရှား၍ မရနိုင်သကဲ့သို့ အခြေအနေများစွာတွင် လိုအပ်သည်ဟု အကြံပြုထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် အဂတိလိုက်စားမှုကို ကန့်သတ်ရန် (သို့မဟုတ်) ဖယ်ရှားရန်

ရိုးရှင်းစွာ ရည်ရွယ်ခြင်းသည် မခိုင်မာသောပန်းတိုင်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် ပြည်သူလူထုသည် ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းများအား အဂတိလိုက်စားရန် (သို့မဟုတ်) အများပြည်သူဆိုင်ရာရုံးများ၏ မရှိမဖြစ် အနိမ့်ဆုံးစံသတ်မှတ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီရုံသာရှိခြင်းကိုအလိုမရှိပါ။ ထိုအစား ပြည်သူလူထုသည် ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းများအား ရုံး၏အနိမ့်ဆုံးစံသတ်မှတ်ချက်များထက် ကျော်လွန်၍ အမှန်တကယ် ချီးကျူးထိုက်သော နည်းလမ်းများဖြင့် ဆောင်ရွက်ရန် လိုလားကြသည်။ ထို့ကြောင့် ပိုမိုမြင့်မားသည့် ကိုယ်ကျင့်တရားဆိုင်ရာပန်းတိုင်များ ချမှတ်ထားရန် လိုအပ်ပါသည်။

၂၆။ ဤရှုထောင့်အရ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးဟူသော အရေးကြီးသည့် အုပ်ချုပ်ရေးရည်မှန်းချက် အောင်မြင်စေရန် ကျွန်ုပ်တို့သည် ၎င်းကို ပို၍ကျယ်ပြန့်သော၊ ရည်မှန်းချက်ပို၍ကြီးမားသော၊ ပို၍လိုက်လျောညီထွေရှိသော၊ နိုင်ငံရေးအရ အလုပ်ပိုဖြစ်နိုင်သော၊ မူဝါဒပန်းတိုင်တစ်ခုအတွင်း ထည့်သွင်းရပါမည်။ ပြည်သူလူထု၏ ယုံကြည်မှု၊ လုံခြုံစိတ်ချမှုနှင့် လေးစားမှုတို့ကို အမှန်တကယ်ထိုက်တန်စေမည့် အများပြည်သူကိုယ်စားလှယ်များဖြစ်လာစေရန် ဆောင်ရွက်နိုင်သော စံပြအစိုးရတစ်ရပ်ကို ဖော်ဆောင်ရာတွင် “အများပြည်သူဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှု” (ခါဘီ၊ ၂၀၁၈) (Kirby, 2018) တည်ဆောက်ခြင်းသည် အဆိုပါပန်းတိုင်ပင် ဖြစ်သည်။ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရန် ရည်ရွယ်သည့်အဆင့်မှ ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုအဆင့်များအထိ တက်လှမ်းနိုင်သည့်အရွေ့နှင့် အများပြည်သူဆိုင်ရာဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုတို့ကို E4J အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင်၊ အခန်း(၁၃) (<https://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-13/index.html>) တွင် အသေးစိတ် ရှင်းလင်းထားပါသည်။

Module 4

Public Sector Corruption

2022 January

Introduction

1. This Module gives an overview of the most common acts and manifestations of corruption in the public sector. To better understand why public sector corruption occurs, the Module discusses theoretical frameworks such as the principal agent, collective action, institutional and game theories. As public sector corruption perverts powers and resources intended to directly benefit the public, it is crucial – for the purpose of guarding public welfare – that there are effective controls and accountability mechanisms to reduce corruption risks in the public sector. The Module discusses such measures, including how to design public institutions and processes in a manner that limits the incentives and opportunities for corruption. It includes specific discussions on public procurement and state-owned enterprises (SOEs), two areas of the public sector that are especially vulnerable to corruption. The Module distinguishes between public sector corruption, i.e. corruption that primarily abuses government resources, and private sector corruption, i.e. corruption that primarily abuses private or commercial resources. Private sector corruption is discussed in Module 5 (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-5/index.html>) of the E4J University Module Series on Anti-Corruption (<https://www.unodc.org/e4j/en/tertiary/anti-corruption.html>), and this Module draws to some extent on that discussion. The present Module also draws on the discussions on good governance, detection of corruption and national anti-corruption frameworks that appear, respectively, in Module 2, (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-2/key-issues/intro.html>) Module 6 and Module 13 of the E4J University Module Series on Anti-Corruption. It furthermore builds on the discussions regarding public integrity and ethics in Module 13 (<https://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-13/index.html>) of the E4J University Module Series on Integrity and Ethics.

2. Learning Outcomes

- (a) Describe the acts and manifestations of public sector corruption
- (b) Understand the causes and consequences of public sector corruption, and the role of a culture of corruption as a cause and consequence of corruption
- (c) Critique different responses and measures to address and prevent public sector corruption
- (d) Explain the difference between public and private sector corruption
- (e) Apply theoretical frameworks such as the principal-agent, collective action, institutional and game theories to explain public sector corruption
- (f) Discuss corruption risks in the area of public procurement and in state-owned enterprises

Key Issues

3. Corruption is a complex phenomenon, without a uniform definition. An overview of the different forms and definitions of corruption, as well as its harmful effects across the globe, is available in **Module 1** (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-1/key-issues/intro.html>) of the E4J University Module Series on Anti-Corruption. For present purposes, it should be noted that the **United Nations Convention against Corruption (UNCAC)** (<https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/Publications/Convention/08-50026-E.pdf>) refrains from providing one overarching definition of "corruption". Rather, it defines and classifies various acts of corruption as criminal offences, such as bribery and embezzlement (in both the public and private sectors); abuse of functions (i.e. when those performing public functions misuse their power to obtain a benefit); trading in influence; illicit enrichment; and money laundering. With 186 States

parties (as of December 2019), UNCAC is approaching universal adherence, and the different acts of corruption as defined by the Convention can be considered internationally accepted.

4. This Module focuses on corruption in the public sector. In particular, it discusses the various acts and manifestations of corruption in the public sector, its causes and consequences, theoretical explanations, responses to corruption and prevention mechanisms. The areas of public procurement and state-owned enterprises are explored in detail given their particular vulnerability to corruption. Before delving into these issues, the Module clarifies the meaning of public sector and public officials, and distinguishes between public sector corruption and private sector corruption.

Basic terms: Public Sector and Public Officials

5. At the outset, it is important to define certain basic terms such as public sector and public officials. The phrase "public sector" refers to organizations and institutions that exist to serve a public purpose. The public sector consists of both the branches of government and the bureaucratic structures and processes that constitute the government. The public sector provides the administrative services for the branches of government (executive, legislature and judiciary) and public services such as health, education, policing, military, infrastructure, water and transportation. The public sector further includes the oversight and accountability organizations that monitor and audit the performance of these services. Besides the public sector, this Module addresses organizations that carry out commercial activities but are owned by the government and are referred to as state-owned enterprises (SOEs) or public enterprises. Examples of SOEs include mortgage companies, and oil and gas corporations.

6. The persons who work in the public sector may be elected or appointed, and are usually called public officials. Some jurisdictions refer to non-elected

public officials as civil servants or public servants. Article 2 of UNCAC defines a public official as:

- (a) any person holding a legislative, executive, administrative or judicial office of a State Party, whether appointed or elected, whether permanent or temporary, whether paid or unpaid, irrespective of that person's seniority;
- (b) any other person who performs a public function, including for a public agency or public enterprise, or provides a public service, as defined in the domestic law of the State Party and as applied in the pertinent area of law of that State Party;
- (c) any other person defined as a "public official" in the domestic law of a State Party.

7. This definition of a public official is very broad and extends to those who work in SOEs for example. This broad definition is significant because many of the provisions of UNCAC impose obligations on public officials. Moreover, it sets the minimum standards of what the national legislations should cover when defining public officials. For a further discussion on the public sector and public officials, see Module 13 (<https://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-13/key-issues.html>) of the E4J University Module Series on Integrity and Ethics.

Public Sector Corruption Versus Private Sector Corruption

8. When learning about public sector corruption, it is helpful to keep in mind the differences between private sector corruption and public sector corruption. For present purposes, public sector corruption primarily abuses government resources whereas private sector corruption primarily abuses private or commercial resources. While UNCAC defines a number of different corruption offences, corruption is sometimes understood in general terms as "the abuse of

entrusted power for private gain", in accordance with the definition proposed by the non-governmental organization Transparency International (TI) (<https://www.transparency.org/en/what-is-corruption>). It is clear from both the TI definition of corruption, as well as the corruption offences defined in UNCAC, that corruption occurs in both the public and private sectors. Public officials are entrusted with power to serve the public interest, whereas employees and directors in the private sector are entrusted with power to serve legitimate company interests. In both contexts, corruption occurs when individuals or organizations promote interests that differ from the interests they were entrusted to serve. Identifying what interest should be served, and who or what is being served instead, could help us distinguish between public sector corruption and private sector corruption. Private sector corruption is addressed in Module 5 of the E4J University Module Series on Anti-Corruption.

9. The following sections of the module provide an overview of:

- (a) Manifestations and consequences of public sector corruption (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-4/key-issues/manifestations-and-consequences-of-public-sector-corruption.html>)
- (b) Causes of public sector corruption (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-4/key-issues/causes-of-public-sector-corruption.html>)
- (c) Theories that explain corruption (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-4/key-issues/theories-that-explain-corruption.html>)
- (d) Corruption in public procurement (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-4/key-issues/corruption-in-public-procurement.html>)

- (e) Corruption in state-owned enterprises (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-4/key-issues/corruption-in-state-owned-enterprises.html>)
- (f) Responses to public sector corruption (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-4/key-issues/responses-to-public-sector-corruption.html>)
- (g) Prevention of public sector corruption (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-4/key-issues/prevention-of-public-sector-corruption.html>)

Manifestations and Consequences of Public Sector Corruption

10. Manifestations and consequences of public sector corruption are;

(a) Forms and Manifestations of Public Sector Corruption;

- (1) All before-mentioned forms of corruption occur in the public sector, including bribery, embezzlement, illicit enrichment, trading in influence, and abuse of functions (which can involve favouritism and nepotism). As noted in **Module 1** (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-1/key-issues/intro.html>) the precise legal articulation of corruption offences is complex. For example, article 15 of UNCAC defines bribery in the public sector as "[t]he promise, offering or giving, to a public official, directly or indirectly, of an undue advantage, for the official himself or herself or another person or entity, in order that the official act or refrain from acting in the exercise of his or her official duties". While this definition can be difficult to digest, the essence of the crime – money or anything else of value exchanged for benefits from political or

economic actors – is not difficult to grasp. Nor is it difficult to understand the effect of the crime – circumventing lawful procedures by auctioning off political or economic power to the highest bidder.

- (2) The same goes for embezzlement and misappropriation of property, defined in UNCAC Article 17. Beyond the complex legal formulation of the definition, the bottom line is that someone entrusted with something valuable (such as property, funds or investments) has taken it for him- or herself or routed it to some third party at the expense of others. It is, essentially, a combination of betrayal and theft. UNCAC article 19 defines the offence of abuse of functions. This offence could apply to situations such as patronage (the use of State resources to reward individuals for their electoral support); nepotism (preferential treatment of relatives); cronyism (awarding jobs and other advantages to friends or trusted colleagues); and sextortion (the demand for sexual favours as a form of payment) – all of which undermine independent or democratically representative decision-making, and fair and competitive processes in the formation or staffing of governments. Like the crimes of bribery and embezzlement, these forms of corruption are highly destructive of transparency, accountability and the rule of law. That is not only their effect; it is also their object and purpose. For a further discussion of the crimes defined by UNCAC and the corollary obligations of States that are party to the Convention,

see Module 12 of the E4J University Module Series on Anti-Corruption.

- (3) Corruption manifests differently in different areas of the public sector. For example, corruption schemes in the areas of security and defence may include patronage and bribes to secure the purchase of military equipment from a particular company, while in the health sector it may refer to kickbacks that patients have to pay to their doctors or abuse of healthcare funds by public officials and doctors. In the area of education, corruption occurs when lecturers demand favours from their students to pass an exam or to receive a diploma (for more information about corruption in education see Module 9 of the E4J University Module Series on Anti-Corruption). Common corruption schemes in the police and the judiciary include the manipulation of cases and evidence by the police, court judgments given to satisfy a favoured party, and corruption in judicial procurement. All these schemes lead to people's frustration, disengagement, polarization and even conflict. When these corruption offences occur in the areas of the public sector that are responsible for providing justice and enforcing the law, such as the judiciary and the police, they are not only offences in their own right, they also obstruct the course of justice and undermine the rule of law and human rights in the most direct and fundamental way.

(b) Consequences of Public Sector Corruption

- (1) The detrimental impacts of corruption are discussed in depth in **Module 1** (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-1/key-issues/intro.html>) of the E4J University Module Series on Anti-Corruption. For present purposes, we should recognize that public sector corruption adds substantially to the costs of public goods and services, leads to the misallocation of public resources, weakens policymaking and implementation, and destroys public confidence in the government (IMF, 2016; Graycar, 2015). Corruption in the police or judiciary can be especially detrimental to the rule of law and human rights in a country. Corruption in the defence sector and the health system can have equally devastating impacts. Corruption in the military, for example, can impede the government's ability to protect the population from security threats; whereas, corruption in hospitals can result in health crises and unnecessary deaths.
- (2) Corruption in public works and infrastructure has the obvious potential for harm to the public, and ranges from non-existent, inappropriately located and poorly functioning public services, to services that physically injure or kill members of the public. Corruption in infrastructure often determines what is built where, rather than the amount spent on building or connecting the infrastructure (Kenny, 2006, p. 18). Locatelli and others (2017) show how corruption in Italian high-speed railways worsens both cost and time performance. The authors also use this case study to examine the impact of corruption on

megaprojects (high value, complex projects with long-lasting impact on the economy, environment and society). Some procurement corruption cases lead to death and injury. The cases of the Padma Bridge scandal in Bangladesh (<http://www.worldbank.org/en/news/press-release/2012/06/29/world-bank-statement-padma-bridge>) the 2018 earthquake in Mexico City (<https://www.latimes.com/world/mexico-americas/la-fg-mexico-earthquake-20180912-story.html>) and the South Korean ferry disaster (<https://www.bbc.com/news/world-asia-28205785>) are all examples where, because of corruption, important infrastructure projects were awarded to companies which used cheap and low-quality materials, neglected safety procedures and enjoyed impunity and lack of government control over their actions. Subsequently, this led to unsafe infrastructure which resulted in high death tolls and instances of injury. There have also been widely publicized incidents of public buildings collapsing in South Africa (https://ewn.co.za/2017/03/02/roof-collapses-on-5th-floor-of-charlotte-maxeke-hospital) and India (<https://scroll.in/latest/887474/Chennai-one-dead-29-injured-as-scaffold-girders-of-under-construction-hospital-collapse>). In addition to tragic consequences for individuals, private sector participation in procurement corruption has led in some cases to the demise of certain firms, or their exclusion from public contracts (known as debarment), and other criminal and civil penalties (Williams-Elegbe 2012).

- (3) The impact of corruption in the public sector is determined by its frequency and reach. That is, public sector corruption may be episodic (a single act of corruption) or systemic (a pervasive pattern of corrupt activities and practices over time), and its effects can range from isolated to far-ranging in nature. For example, a public servant stealing office stationery to sell outside of work may have limited adverse effects, particularly if it is an isolated incident. In contrast, a pervasive pattern of corruption such as that seen in cases of state capture (defined in Module 1 ([https:// www. unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-1/key-issues/intro.html](https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-1/key-issues/intro.html)) of the E4J University Module Series on Anti-Corruption) has far-reaching and potentially devastating political and economic effects. However, there are also serious moral implications to any act of corruption. Furthermore, even episodic corruption cases can eventually lead to an unethical organizational culture, which can escalate to systemic corruption.
- (4) Systemic corruption in the public sector erodes public trust in government institutions, damages policy integrity, and distorts public sector outcomes. It also has a deep-seated negative impact on the public sector in that it leads to a self-perpetuating organizational culture of corruption. The vested interests of the different actors in the system make systemic corruption very difficult to fight. It thus becomes necessary to base anti-corruption efforts, as much as possible, on both intrinsic elements in the public sector and on external controls

(including laws and regulations), as well as on broad public participation.

Causes of Public Sector Corruption

11. There are a variety of factors at the country level that have an impact on the way in which governments and their services function, which in turn influences the existence and prevalence of public sector corruption. A non-exhaustive list of factors includes:

- (a) **Country Size;** Research shows that countries that are geographically large and have a low population density can be more prone to corruption because of the increased difficulties in monitoring public officials in dispersed locations (Goel and Nelson, 2010).
- (b) **Country Age;** Newly independent countries, or those that have recently transitioned from authoritarian regimes to democracies, may face more corruption owing to, for example, underdeveloped governance systems or rent-seeking opportunities created by the privatization of State assets (Goel and Nelson, 2010). In the context of corruption, rent-seeking means increasing one's share of existing wealth using public resources without creating new wealth for the State.
- (c) **Resource Curse;** The public sector monopoly over the distribution and allocation of natural resources rights allows economic opportunities to be exploited for corrupt purposes. The website of the Natural Resource Governance Institute, ([https:// resourcegovernance.org/topics/corruption?type%5Bevent%5D=event&sortBy= title&sort-order=ASC&page=8](https://resourcegovernance.org/topics/corruption?type%5Bevent%5D=event&sortBy=title&sort-order=ASC&page=8)) stresses that "[g]iven their highly

concentrated and highly profitable nature, the oil, gas and mining industries can generate the kind of political and private incentives that favor rent-seeking and institutional (or state) capture". Indeed, data show that many resource-rich countries suffer from poor governance and systemic corruption (Natural Resource Governance Institute, 2019).

- (d) **Political Instability;** Political stability is associated with low corruption levels, whereas the probability of corruption is higher in politically unstable environments (Lederman, Loayza and Soares, 2005). Lack of stability in transitions to a newly elected government is particularly associated with public sector corruption. Notably, partisan administration can be the cause of corruption in certain countries. For a further discussion on corruption, peace and security, see Module 11 of the E4J University Module Series on Anti-Corruption.
- (e) **Wages;** Low wages and the resulting poverty in the public sector are also believed to contribute to corruption in some countries (Tanzi, 1998).
- (f) **Lack of Rule of Law;** Lawlessness or poor rule of law is an important government-level contributor to corruption. The probability of corruption occurring might increase where the legal system is unable to provide sanctions for officials that engage in corruption (La Porta and others, 1999; Treisman 2000). In addition, corruption risks are higher in countries with less secure property rights, as corrupt means are used to ensure the security of these rights, where the legal system is unable to do so (Dong and Tongler, 2011).

- (g) **Failure of Governance;** Shah (2006) argues that public sector corruption results from a failure of governance. Poor governance can arise from low quality public sector management, a lack of accountability, poor relations between the government and citizens, a weak legal framework, a lack transparency regarding public sector processes, and poor dissemination of information. A lack of competence and capacity due to inadequate training also contributes to failure of governance. The link between good governance and corruption is further discussed in **Module 2** ([https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-2/key-issues /intro. html](https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-2/key-issues/intro.html)) of the E4J University Module Series on Anti-Corruption.
- (h) **Size of Government;** Research presents mixed findings on the relationship between corruption and the size of government. According to Goel and Nelson (2010) and Rose-Ackerman and Palifka (2016), the larger the government the more numerous the opportunities for rent-seeking by officials. In contrast, Gerring and Thacker (2005) find that the size of government is not correlated to higher levels of corruption. One conclusion that can be drawn from the mixed research findings is that the relationship between corruption and the size of government depends on other factors such as regime type, political stability and government structure (e.g. federal versus centralized).
- (i) **Nature of Bureaucracy;** Tanzi (1998), Kaufman and Wei (1999), and Goel and Nelson (2010) all contend that government bureaucracy and government intervention in the economy promote

corruption. Tanzi (1998) further asserts that "the existence of regulations and authorizations gives a kind of monopoly power to the officials who must authorize or inspect the activity". He also specifies the quality of the bureaucracy as an important causative factor for corruption.

- (j) **Public Spending at the Local Level;** A study by Corrado and Rossetti (2018) addresses public corruption in various regions of Italy. Using a regional dataset on corruption crimes perpetrated by public officials, combined with demographic and socioeconomic variables, they found that the extent of public spending at the local level explains corruption, but that socioeconomic and cultural conditions also matter. Their findings suggest that "regions which have historically placed less importance on rooting out corruption may be stuck in a vicious circle of higher levels of corruption" and that "individuals who reside in regions where corruption is higher and persistent are less likely to be satisfied with public services".
- (k) **Social Capital;** Social capital refers to the "links, shared values and understandings in society that enable individuals and groups to trust each other and so work together" (OECD, 2007c, p. 102). The study of Corrado and Rossetti (2018) found that regions with higher social capital are more likely to face lower levels of corruption. Their results confirm the studies of Paldam and Svendsen (2002) and Bjørnskov and Paldam (2004), who report that higher levels of social capital are associated with less corruption, although it is not clear whether social capital leads to less corruption or whether low corruption leads to greater social capital.

- (l) **Large Unique Projects;** Locatelli and others (2017) analyse different types of corruption and projects that are corruption prone. Their findings suggest that when public actors play a key role in "large unique projects" – i.e. publicly funded projects which occur once and have no predecessor to provide guidance – these projects are more likely to be affected by corruption compared to smaller and more routine projects.
- (m) **Conflicts of Interest;** Conflict of interest has been defined by the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD, 2003) as "a conflict between the public duty and private interest of public officials, in which public officials have private-capacity interests which could improperly influence the performance of their official duties and responsibilities". An example of a conflict of interest includes the "revolving door" situation, in which public officials obtain lucrative posts in the private sector once they leave the public service, with the expectation that they will use their public sector contacts to benefit the private company (Ferguson, 2017). The types of "private interests" that could lead to a conflict of interest include objective things like a directorship in a company, but can also include subjective ideological, political and personal interests that may improperly influence public duties (Ferguson, 2017; Rose-Ackerman, 2014). The existence of a conflict of interest in and of itself is not necessarily unlawful. What is unlawful, however, is the failure to disclose a conflict of interest and/or the mishandling of it.

Theories that Explain Corruption

12. As corruption is a complex phenomenon, no one theory explains it all. This part of the Module reviews the main theories used to explain why corruption occurs.

- (a) **Principal-Agent Theory;** The desire for personal gain is often understood as the primary cause of public sector corruption, but this is an over-simplification of the complex relationships between individuals and the State. There are several theories that help to deconstruct these relationships. Two of the most popular theories on corruption in the economic literature are the principal-agent model and the related agency problem (see, e.g., Klitgaard, 1988; Shleifer and Vishny, 1993). The principal-agent model assumes that agents (public officials) serve to protect the interests of the principal (whether the public, parliament, or supervisors). However, in reality, the interests of the agents often diverge from the interests of the principal, and while the former can prescribe the pay-off rules in the principal-agent relationship, there is informational asymmetry to the advantage of the agent, which could be used by him or her for personal benefit (Groenendijk, 1997). In this context, an agency problem occurs where the agents choose to engage in a corrupt transaction, in furtherance of their own interests and to the detriment of the interests of the principal. To limit the agency problem, the principal can design incentives and schemes (e.g. monitoring, bonding and oversight) to curb the agent's potential abuses (for a further discussion on how the principal-agent theory is applied in practice, see Module 13 of the E4J University Module Series on Anti-Corruption).

(b) **Collective Action Theory;** For decades, the economic literature referred to the principal-agent model to explain corruption (Groenendijk, 1997). More recently, collective action theory emerged as an alternative explanation for why systemic corruption persists despite laws making it illegal, and why corruption resists various other anti-corruption efforts in some countries. The collective action theory goes beyond traditional principal-agent relationships and emphasizes the importance of factors such as trust and how individuals perceive the behaviour of others. Persson, Rothstein and Teorell (2013) regard systemic corruption as a collective problem, because people rationalize their own behaviour based on the perceptions of what others will do in the same situation. When corruption becomes a social norm, everyone starts seeing it simply as the way to get things done. People are aware of the negative consequences of widespread corruption, but they engage in corrupt actions as they believe that "it doesn't make sense to be the only honest person in a corrupt system" (Marquette and Peiffer, 2015). In such an environment, anti-corruption measures based on the principal-agent model will not be effective, as there are no "principled principals" who will enforce anti-corruption norms (Klitgaard, 2004; Persson, Rothstein and Teorell, 2013). An institutional or organizational culture of corruption leads to the normalization of corrupt practices at a societal as well as individual level, and to impunity for violating or ignoring formal anti-corruption rules (Appolloni and Nshombo, 2014). To combat corruption in these circumstances, there is a need for collective and coordinated approaches, such as reform coalitions or proactive alliances of like-minded organizations. These

approaches are often called "collective action" initiatives, and are discussed in further detail in Module 5 of the E4J University Module Series on Anti-Corruption.

(c) Institutional Theory

(1) Institutional theory – also known as institutionalism – uses country and government institutional characteristics, such as pre-existing rule of law, well-defined anti-corruption norms, and independent anti-corruption institutions with enforcement powers, to explain corruption in the public sector. Institutional theory "examines the processes and mechanisms by which structures, schemas, rules, and routines become established as authoritative guidelines for social behaviour" (Scott, 2004). In relation to understanding corruption, institutional theory brings in the social context and provides a taxonomy for understanding how corruption might become entrenched in organizations, in institutions and in society, despite the existence of an anti-corruption framework (Luo, 2005). Institutional theory considers that corruption is influenced the character, design and transparency of the political system and its institutions. At the same time, it acknowledges that the relationship between corruption, institutions, political systems, culture and gender is highly complex (Debski and others, 2018; Stensöta, Wängnerud and Svensson, 2015). A fair amount of research has focused on the relationship between political institutions on the one hand, and, on the other hand, the prevalence and levels of corruption. This research is discussed in detail in Groop (2013). A summary of this discussion is

provided in Module 3 (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-3/key-issues/intro.html>) of the E4J University Module Series on Anti-Corruption.

- (2) Related to this is the "institutionalist" view of political corruption that was developed by Thompson (1995) and Lessig (2018). This view stresses that while corruption can occur on an individual level, it can also be institutional in nature in cases where institutions are structured in a way that makes them deviate from their original purpose. A paradigmatic example is private financing of political campaigns in the United States, as explained by Ceva and Ferretti (2017, p. 3):
- (3) In the USA, candidates that run for elections are allowed to receive financial support from such a diverse set of private sources as ordinary citizens, private corporations, and either cultural or religious groups. It may thus happen that, once elected, a politician who has received financial support from, say, a private company pushes forward some regulation that aims at reducing the fiscal pressure in the area where this company operates.
- (4) In this example, the combination of unlimited financial support and lack of transparency is an issue because even if candidates do not act illegally on the individual level, it is clear that the practice of private donation is susceptible to political corruption. It can thus be argued that the institution of democratic elections is corrupt since "[t]he institutionalised practice of receiving private funds for electoral campaigns makes the institution of democratic elections depend on ... the

arbitrary influence of financial powers" (Ceva and Ferretti, 2017, p. 3). The institutionalist approach accordingly suggests that in the study of corruption we should focus on the "bad barrel" (distorting institutional practices and mechanisms) rather than concentrating on the "bad apples" (individual misbehaviour). This is also discussed in the context of Module 1 (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-1/key-issues/intro.html>) of the E4J University Module Series on Anti-Corruption.

- (d) **Game Theory;** Another theory that explains the prevalence of public sector corruption is the game theory. This theory borrows from economic literature and seeks to provide rationales for corrupt decisions by public officials. In particular, Macrae (1982) suggests that corruption is part of a rational calculus and an integral and often deeply rooted method by which people take decisions. In this context, individuals face a "prisoner's dilemma" (<https://policonomics.com/lp-game-theory2-prisoners-dilemma/>), which "illustrates a conflict between individual and group rationality" (Kuhn, 2019). The individual fears a disadvantage if she refuses to engage in corrupt practices while other individuals do not refuse to do so in the same situation. As a result all individuals obtain some sort of benefit which, however, is always less than the benefit that each of them would have obtained if they refused to engage in corrupt practices. This is illustrated, for example, in the area of public procurement, where participants in corruption include private sector actors that are unsure of the actions of others. The fear of being outdone by competitors acting illegally or unethically

thus motivates otherwise ethical companies to engage in procurement corruption. It should also be noted that various situational and psychological factors could play a role in fostering unethical behaviour, sometimes despite an individual's best intentions to act ethically. These factors are discussed in depth in Module 6 (<http://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-6/key-issues.html>) and Module 8 (<http://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-8/key-issues.html>) of the E4J University Module Series on Integrity and Ethics.

Corruption in Public Procurement

13. One of the most corruption prone government activities is public procurement. The reasons for this include "the volume of transactions and the financial interests at stake" as well as "the complexity of the process, the close interaction between public officials and businesses, and the multitude of stakeholders" (OECD, 2016). In some countries, abuse of the government-spending process "has become the gateway to fortune" (Salisu, 2000). Corruption in public procurement can be a problem in both developed and developing countries, although some forms of corruption are more prevalent in certain countries, according to the United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC, 2013a). OECD (2014) highlights that 57 per cent of all foreign bribery cases are due to procurement corruption.

14. Corruption in public procurement takes many of the forms mentioned above, such as bribery, embezzlement and abuse of functions. Discussing this area in depth therefore provides concrete examples of how corruption manifests in the public sector, in ways that are relevant to our everyday lives. In addition, corruption in public procurement warrants consideration as it has unique causes and impacts. Procurement corruption may occur as a result of a conflict of

interest situation where a public official wants to secure for him- or herself and related parties, the benefits which rightly belong to the public, by bypassing the formal requirements for the awarding of these privileges. Public procurement is particularly susceptible to corruption such as collusion to fix prices, maintenance of cartels, and other practices that thwart competition and mean that government does not receive value for money in the procurement process (Williams-Elegbe, 2012). After defining public procurement and the related concept of financial management, examples of procurement corruption will be used to illustrate the causes, manifestations and consequences of public sector corruption as well as corruption more broadly in the society.

(a) Public Procurement and Public Financial Management

- (1) Public procurement is the process by which the government buys the goods, services and works (construction) it needs to function and maximize public welfare. The public procurement system referred to in this Module is the entire system for government purchases, including budgeting, governance, auditing and accountability systems. Apart from grants and social programmes, it is one of the major avenues through which public finances are expended, and the large amounts of money involved can provide opportunities for unethical practices such as fraud and corruption.
- (2) The procurement process comprises five stages, and corruption risks occur at all steps of the procurement process:
 - (aa) pre-selection activities such as needs assessment, project design, and drafting the call for bids;

- (bb) tendering process, including drafting the technical specifications and selection criteria, publication of the tender, and bid submission;
 - (cc) bid evaluation comprising the selection process for the best tender;
 - (dd) post-selection activities, which include contract management and execution, asset disposal, contract renegotiation, and variation orders; and
 - (ee) record keeping and auditing.
- (3) Public procurement accounts for a significant amount of government spending: the OECD estimates that countries spend an average of 13 to 20 per cent of their GDPs on procurement (Transparency International, 2014). Public procurement is often subject to extensive legal and administrative regulation, with the aim of safeguarding public funds and using tax payers' money judiciously. The goal of a procurement process is to obtain the necessary goods, services or works at the best value possible, often referred to as the "most economically advantageous tender (MEAT)" ([https://www.designingbuildings.co.uk/wiki/Most-Economically-Advantageous-Tender-\(MEAT\)\)](https://www.designingbuildings.co.uk/wiki/Most-Economically-Advantageous-Tender-(MEAT))). This includes a consideration of several factors such as price, quality, functionality, life cycle and disposal costs, as well as after-sales service, where relevant.
- (4) The procurement system is used to achieve a range of public policy goals through government spending. Examples are: encouraging the production of environmentally sustainable

goods; involving small companies, minorities or disadvantaged groups in economic activity by reserving a portion of government contracts for persons from the target groups (Arrowsmith and Kunzlik, 2009); and promoting compliance with human rights by ensuring that companies that access government contracts are compliant with specified human rights and their supply chains are free from modern slavery (Martin-Ortega and O'Brien, 2019). Procurement is also used for military and national security goals. For further discussion on this, see Module 11 of the E4J University Module Series on Anti-Corruption.

- (5) The public procurement system is an integral part of the larger system of public financial management (PFM) and fails or succeeds on the strength of that system. As explained on the website(<https://norad.no/en/front/thematic-areas/macro-economics-and-public-administration/public-financial-management/>) of the Norwegian Agency for Development Cooperation (NORAD): "PFM includes all components of a country's budget process – both upstream (including strategic planning, medium term expenditure framework, annual budgeting) and downstream (including revenue management, procurement, control, accounting, reporting, monitoring and evaluation, audits and oversight)." A good PFM system ensures that the public sector can fulfil its role; improve the quality of public services; build public trust in the public sector; and ensure the efficient and effective use of public funds. A good PFM also ensures fair and transparent

competition and avoids collusion and the influence of cartels. Therefore, establishing an adequate PFM system is an important measure for mitigating the risks of corruption in government spending.

(b) Impacts of Corruption in Public Procurement

- (1) Corruption in public procurement carries all the negative impacts of corruption generally. Tanzi (1998) observes that the negative economic and social costs of corrupt actions, in terms of wasted resources, inefficiency and missed opportunities, are always higher than the benefits that could be obtained through such actions. This ultimately reduces public trust in government and erodes the public integrity necessary for advancing public good (see also Module 13 (<http://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-13/key-issues.html>) of the E4J University Module Series on Integrity and Ethics). For example, during the organization of the 2010 Commonwealth Games, India has experienced numerous procurement related problems, such as lack of competition and fixed tenders, which eventually led to significant delays and higher costs for products of lower than the expected quality (UNODC, 2013b). In the context of procurement, research commissioned by the European Anti-Fraud Office (OLAF) suggests that in the European Union direct losses from procurement corruption may be up to 18 per cent of project costs (PwC, 2013). Aside from direct financial losses and increases in the cost of government contracts (Rose-Ackerman and Palifka, 2016), procurement

corruption can cause varying degrees of harm to citizens, the public sector and the private sector.

- (2) To minimize the negative impacts of procurement corruption, article 9 of the United Nations Convention against Corruption (UNCAC) requires States parties to "take the necessary steps to establish appropriate systems of procurement, based on transparency, competition and objective criteria in decision-making, that are effective, inter alia, in preventing corruption". Article 9 also requires transparency and accountability in the management of public finances, including budgeting, reporting on government revenue and expenditure, auditing and risk management.

(c) Causes of Corruption in Public Procurement

- (1) In general, all factors that cause corruption in the public sector apply to the area of procurement as well. However, public procurement is susceptible to corruption for some specific reasons.
- (2) The first one is the potentially large sums of money involved and the large volume of contracts. According to Ferguson (2018), public procurement projects account for up to 50 per cent of the annual government spending worldwide. Some of the largest documented schemes of corruption occur in this sector. Operation Car Wash ([https:// theconversation.com/brazils-operation-car-wash-a-corruption-investigator-is-accused-of-his-own-misdeeds118889](https://theconversation.com/brazils-operation-car-wash-a-corruption-investigator-is-accused-of-his-own-misdeeds118889)) (the Odebrecht case) was described by the United States Department of Justice as " the largest foreign bribery case in history"

(<https://www.bbc.com/news/business-43825294>). This case implicated officials in more than twelve countries and led to prosecution and conviction of several company officials (Lessa, 2017). Another example is the Alstom case (<https://www.ft.com/content/549cb57e-03a6-11e9-9d01-cd4d49afb3e3>) where the director of the French engineering firm Alstom was convicted of conspiracy to bribe Lithuanian public officials to secure a contract.

- (3) Second, the government departments responsible for procurement, also called procuring entities, are non-commercial by nature. They tend to focus on non-commercial endeavours and may not have systems in place to respond to the risk of corruption inherent in the more commercial nature of procurement processes. Finally, owing to discretion allowed in the process of designing the evaluation criteria, a public official may improperly exercise his power to decide what firms to invite to tender by designing evaluation criteria that favour a particular company, or by manipulating the process to award a contract to a preferred firm (Soreide, 2002). A public official may also split a large contract into several small contracts to circumvent rules that require publication and transparency for larger contracts (Williams-Elegbe, 2012). Private firms may seek to avoid producing the documentation required to participate in a procurement process, or to commit fraud (such as raising improper invoices) when dealing with the public sector with the complicity of public officials (OECD,

2016), or to obtain confidential information on the tender or on competitors (Soreide 2002).

Corruption in State-Owned Enterprises

15. State-owned enterprises (SOEs) play a significant role in the global economy and provide important goods and services in sectors such as electricity, transportation and telecommunications. SOEs account for approximately ten per cent of the world's GDP (Peng and others, 2016); more than 50 per cent of the gross national product of emerging economies (Armstrong, 2015); and for about one-fifth of world market capitalization (Milhaupt and Pargendler, 2017).

16. In 2014, the OECD reported that 81 per cent (by value) of the foreign bribery cases investigated between 1999 and 2013 were promised, offered or given to SOE officials (OECD, 2014). SOEs with high-ranking public officials are often at the receiving end of corruption schemes. Historically, SOEs have been very much intertwined in political processes, acting as black boxes for political financing of incumbent governments. SOEs face particular corruption risks owing to their proximity to the government, their prevalence in corruption-prone sectors, and weak corporate governance practices.

17. Given the relevance of SOEs, the international community has focused its attention on setting tailored corporate governance standards for SOEs, including in transparency and integrity. For example, the G20 adopted High-Level Principles for Preventing Corruption and Ensuring Integrity in State-Owned Enterprises (<https://www.g20.utoronto.ca/2018/final-hlps-on-soes.pdf>) in 2018. Such efforts aim to insulate SOEs from politics, requiring them to adopt corporate governance structures that guarantee transparent relationships with the shareholder (the State), professionalized boards and management structures, as well as financial equilibria, i.e. a level playing field with private competitors for financing, taxes and subsidies, and high standards of

transparency and accountability. As cross-sector collaboration and partnerships are a core component of any successful business, more information related to SOEs is contained in Module 13 (<https://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-13/key-issues.html>) of the E4J University Module Series on Integrity and Ethics.

Responses to Public Sector Corruption

18. The different ways in which States respond to corruption are addressed in detail in Module 6 and Module 13 of the E4J University Module Series on Anti-Corruption. For present purposes, it is emphasized that a major response in combating corruption is the adoption of criminal anti-corruption norms, together with the enforcement of these norms through effective sanctions and incentives. UNCAC and regional and national legal frameworks establish criminal anti-corruption norms that apply to both the public and private sectors. For example, UNCAC defines the crimes of bribery and embezzlement, as well as the related offences of concealing these crimes, laundering their proceeds, and obstructing justice for them. The enforcement of these norms and particularly their detection and investigation are discussed in Module 6 of the E4J University Module Series on Anti-Corruption.

19. In the area of public procurement, an additional way of addressing corruption is to exclude corrupt contractors from accessing government contracts, and is referred to as debarment or blacklisting. This method essentially bars contractors who have been convicted of certain breaches of law or ethics from bidding on government contracts for a specified period of time (Williams-Elegbe, 2012). This tool is widely used to address procurement corruption, and it is required in the multilateral development banks and jurisdictions such as the European Union, the United States, South Africa, Nigeria, Kenya and several other countries. Given its application to the private

sector companies that supply goods and services to governments, this mechanism is addressed in further detail in Module 5 of the E4J University Module Series on Anti-Corruption.

20. The public sectors in many countries include an anti-corruption agency, mandated to address corruption in and beyond the public sector. Anti-corruption agencies address corruption through a range of functions from detection to investigation and prosecution. In some jurisdictions, they also perform regulatory, oversight and policy development functions. A more detailed discussion on anti-corruption agencies is available in Module 13 of the E4J University Module Series on Anti-Corruption. Information on the budget, functions and other aspects of anti-corruption bodies is also available in this World Bank portal (<http://www.acauthorities.org/>).

21. Finally, an important response to corruption, especially when committed on a large scale, is asset recovery. According to the Stolen Asset Recovery Initiative (<https://star.worldbank.org/publication/asset-recovery-handbook>) (StAR), a partnership between the World Bank and UNODC, (StAR, 2009), an estimated 20 to 40 billion dollars are stolen annually from developing countries through bribery, misappropriation of funds and other corrupt practices. Asset recovery is the process used by States to forfeit and return stolen public funds. There are several ways in which national authorities can pursue stolen assets. Some approaches are through criminal or non-conviction-based confiscation, through proceedings of foreign jurisdiction and through private civil action. A more detailed discussion on asset recovery is available in Module 12 of the E4J University Module Series on Anti-Corruption.

Preventing Public Sector Corruption

22. As recognized by article 5 of UNCAC, core principles associated with the prevention of corruption in the public sector are the rule of law, proper

management of public affairs and public property, integrity, transparency and accountability. In articles 7 and 8, UNCAC requires States to put in place specific measures that ensure adherence with these principles, including adopting merit-based systems for the recruitment and promotion of civil servants, prescribing criteria for election to public office, enhancing transparency in the funding of political parties, preventing conflicts of interest, promoting codes of conduct for the public sector, and establishing systems for the declaration of assets. Additional measures for preventing corruption, called for in articles 10 and 13 of UNCAC, include the promotion of stakeholder participation and open government. These and additional measures that can prevent corruption in the public sector are discussed below.

23. Other Modules of the E4J University Module Series on Anti-Corruption also address corruption prevention. In particular, Module 12 discusses UNCAC and other multilateral instruments that address public sector corruption, including by requiring States to adopt prevention measures, while Module 13 illustrates how corruption prevention measures form the basis of national anti-corruption policies and efforts. Further discussion of measures that enhance public integrity and ethics is available in Module 13 of the E4J University Module Series on Integrity and Ethics.

(a) **Codes of Conduct;** Corruption prevention mechanisms often start with rules that prohibit certain types of conduct. Rules include legal prohibitions against corruption, and criminal and civil penalties directed at both the public and private sectors (Williams-Elegbe, 2012), but also include codes of conduct and ethics for public officials. According to article 8 of UNCAC, such codes are to be used for promotion of personal standards (integrity, honesty and responsibility) and professional responsibilities for correct,

impartial, honourable and proper performance of public functions. Codes provide guidance on how public officials should conduct themselves in relation to these standards and how they may be held accountable for their actions and decisions. In addition to UNCAC, other initiatives of regional and international organizations also recognize and promote the implementation of codes of conduct. An example of this is the International Code of Conduct for Public Officials, (<https://www.un.org/press/en/1996/19961031.gash3372.html>) adopted by the UN General Assembly in 1996.

- (b) **Systems of Rewards and Incentives;** At a basic level, all countries should establish a system that rewards appropriate behaviour and penalizes corrupt behaviour in the public sector. The system should include extrinsic motivations such as a decent wage and merit-based appointments and promotions. Research compiled by the United States Agency for International Development (USAID, 2017) suggests that an invariable link between lower wages for public officials and corruption does not exist in all countries, but that, in some cases, higher wages and merit-based promotions are associated with a lower probability of the acceptance of illegal payments. In terms of intrinsic motivations, a high staff morale is crucial for anti-corruption efforts to succeed, and there is a lower tolerance for corruption among persons who find their jobs satisfying (Kwon 2014). Penalties for corrupt behaviour are included in the anti-corruption laws of many countries, and research has shown that, in some cases, higher or harsher penalties for corrupt behaviours can lead to a decrease in public sector corruption (Fisman and Miguel, 2007; Hasty, 2005).

- (c) **Accessibility;** This refers to the ability of all firms to access government contract opportunities (OECD, 2016). Full accessibility is required to increase competition in public procurement and foster the participation of small and medium-sized enterprises (SMEs) in public procurement. Access is fostered by reducing the bureaucracy inherent in the tender process, cutting the cost of participation in public procurement and streamlining the tender process. Limiting bureaucracy is particularly important in public procurement. Access to public contracts by SMEs and other target companies can be facilitated by rules requiring a portion of government contracts to be awarded to SMEs, women, minorities and other target groups.
- (d) **Human Resources Management;** The rules and procedures for hiring, rotation, promotion, professionalization, and training of civil servants also play a role in the combating of corruption in the public sector. For example, staff rotation in jobs that are vulnerable to corruption is expected to assist in preventing corrupt relationships from forming and in disrupting established corrupt relationships. Rotation may also lead to reduced incentives to engage in corruption for private sector actors, as there might not be the future guarantee of the corrupt partner's continuation in a particular position. Merit-based recruiting is another example of a human resources management system designed to disrupt corruption. Article 7 of UNCAC stipulates that the human resources management system of the civil service must be based on the underlying principles of transparency, integrity and efficiency. This includes ensuring the prevalence of objective criteria for the recruitment, retention, promotion and retirement of public officials,

as well as continuous learning opportunities and adequate and equitable remuneration and conditions of employment for staff in the civil service. As with all anti-corruption measures, rotation must be balanced against other concerns, such as building competency and commitment to public service.

- (e) **Citizen and Stakeholder Participation;** Public sector accountability requires that a wide range of stakeholders – such as anti-corruption offices, private sector organizations, end-users, civil society, academia, the media and the general public – participates in public sector processes and in the procurement process in particular (OECD, 2016). Participation of citizens is especially important in this regard, including in the procurement context (Heróles, 2012; Landell-Mills, 2013). In some countries, recognition of the importance of citizen participation in public procurement processes is reflected in the law. For example, laws in Mongolia and Mexico call for citizen participation in public procurement processes (Parafina, 2015). This has shown to be effective in Mexico in terms of reducing the cost of public contracts (De Simone and Shah, 2012). Citizen participation in anti-corruption efforts is discussed in detail in Module 10 of the E4J University Module Series on Anti-Corruption.

(f) **Open Government and e-Government**

(1) Article 10 of UNCAC requires States to adopt procedures for public reporting and access to public sector information. In this regard, many countries have established e-government services that allow the use of information and communication technologies

(ICT) in connection with government functions and procedures, with the purpose of increasing efficiency, transparency and citizen participation (United Nations, 2016). ICT can improve the delivery of public services, build trust between citizens and government, and contribute to public sector reform initiatives (OECD, 2005a). ICT is actively used to promote integrity particularly in public procurement and management of public finances as it can strengthen transparency, facilitate access to public tenders and simplify administrative procedures (United Nations, 2016). Moreover, ICT could help to: reduce direct interaction between procurement officials and companies ... and allow for easier detection of irregularities and corruption, such as bid rigging schemes. The digitalisation of procurement processes strengthens internal anti-corruption controls and detection of integrity breaches, and it provides audit services trails that may facilitate investigation activities (OECD, 2016).

(2) A good example of promoting access to information is the Open Data Charter, (<https://opendatacharter.net/>) which as of September 2019 has been adopted by 71 national and local governments across the world, although there are disproportionately few signatories from non-Western countries (see current list of nations) (<https://opendatacharter.net/adopted-by-countries-and-cities/>), and endorsed by 49 organizations from civil society and private sectors. Government information shared as part of the Open Data Charter should comply with six principles: the data should be

(aa) open by default

- (bb) timely
- (cc) comprehensible
- (dd) accessible and useable
- (ee) comparable; and
- (ff) interoperable (following international data standards).

(3) The data should be designed to foster improved governance and citizen engagement, and it should promote inclusive development and innovation (see more about the Open Data Charter principles) (<https://opendatacharter.net/principles/>). Another example of a country that has adopted the Open Data Charter is Ukraine where an online and open data system called ProZorro([https://www.open-contracting.org/why-opencontracting / showcase-projects/Ukraine/](https://www.open-contracting.org/why-opencontracting/showcase-projects/Ukraine/)) was launched in 2015 to ensure that documents and information related to public procurement would be easily accessible to civil society. ProZorro has had a measurable impact on saving the government millions of euros and increasing bidding on contracts by 50 per cent (Open Data Charter, (<https://open-data-charter.gitbook.io/open-up-guide-using-open-data-to-combat-corruption/background-charter-open-up-guides>) 2018, p. 4). In terms of public procurement, the European Union has adopted Directive 2014/24/EU, (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32014L0024>) which requires publishing all public tenders above a certain contract value in the *Supplement to the Official Journal of the European Union* (see chapter 3, section II: Publication and Transparency (

content/ EN/ TXT/?uri=CELEX: 0201 4L0024-20180101) and summary ([https:// simap.ted.europa. eu/european-public-procurement](https://simap.ted.europa.eu/european-public-procurement))). Such legal requirements and efforts to provide open information platforms are critical to preventing opportunities for corruption.

- (4) To assist in providing governments with support and technical knowledge on how to implement open data initiatives, the Open Data for Development Programme (OD4D) ([https:// www.od4d.net/about.html](https://www.od4d.net/about.html)) offers numerous resources and training programmes. The OD4D *Anti-Corruption Open Up Guide* ([https:// open-data-charter-gitbook.io/open-up-guide-using-open-data-to-combat-corruption/](https://open-data-charter-gitbook.io/open-up-guide-using-open-data-to-combat-corruption/)), for example, showcases the use of open data to promote and enforce anti-corruption efforts. An example of how OD4D is used by individual countries is the public information database of Georgia Opendata.ge. ([http:// www. opendata. ge/en/about](http://www.opendata.ge/en/about)) The website provides a vast range of information from all public institutions in Georgia, including planned expenditures, bonuses and salaries of civil servants, increasing transparency in public activities and allowing citizens and non-governmental institutions (NGOs) to better understand and study the public spending by the Georgian authorities.

(g) Managing Conflicts of Interest

- (1) Conflicts of interest could lead to corruption, therefore such conflicts need to be disclosed and addressed in a manner that will prevent a descent into corruption. In general, conflicts of interest are addressed through financial and asset disclosure requirements, codes of conduct and other regulations, such as

prohibiting public officials to work in the private sector for a certain period of time after they leave the public service. The purpose of these measures is to require public officials to recuse themselves from decisions where an actual or potential conflict may arise (Mattarella, 2014).

- (2) Most of the modern asset and interest disclosure systems were developed following the adoption of UNCAC, in response to the requirements of article 8 of the Convention to avoid potential conflicts of interest in the future, facilitate the management of such conflicts and ensure that corrupt public officials will not be able to conceal the proceeds of any illegal activity (United Nations, 2018). The open data measures, which were discussed in the section above, can also be used to facilitate the proceeding of asset declarations for public officials. Additionally, making information easily available on topics such as asset declarations and the tender process in public procurement encourages journalists and researchers to scrutinize data and sectors of society that are often vulnerable to corruption. For more information on how asset declarations can be used as an anti-corruption tool see this World Bank commissioned study (<http://www.worldbank.org/en/news/opinion/2016/09/26/asset-declarations-a-threat-to-privacy-or-a-powerful-anti-corruption-tool>) by Kotlyar and Pop (2016).

(h) Compliance-friendly Environment

- (1) In relation to ensuring compliance with anti-corruption rules and norms in the public sector, nudges and training programmes are common ways of creating an environment for compliance.

Nudge theory was popularized by Thaler and Sunstein (2008), who defined it as:

- (aa) any aspect of the choice architecture that alters people's behaviour in a predictable way without forbidding any options or significantly changing their economic incentives. To count as a mere nudge, the intervention must be easy to implement and cost effective. Nudges are not mandates. Putting fruit at eye level counts as a nudge. Banning junk food does not.
- (bb) Nudge theory presumes that, when faced with a choice, people are more likely to go for a default option, and so presenting simple alternatives at the moment of decision-making can alter behaviour without heavy-handed enforcement.

(2) In the corruption context, the concept of ambient accountability takes nudge theory a little further and uses "physical space and the built environment to empower people, help them understand/assert their rights and stop corruption right where it matters – ideas, inspiration, evidence from stickers, murals and billboards, to feedback interfaces, urban screens and architectural interventions" (Zinnbauer, 2012). Anti-corruption and ethics training are common in the public sector and in specialized areas like public procurement – the idea being to sensitize officials to the rules, to areas of risk and to measures to take when faced with ethical dilemmas (OECD, 2007a). Integrity and ethics management is further discussed in Module 11 (<https://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-11/index>

.html), Module 13 (<https://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-13/index.html>) and Module 14 (<https://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-14/index.html>) of the E4J University Module Series on Integrity and Ethics.

- (i) **Monitoring and oversight;** Monitoring can take the form of audits, transparency measures that provide information needed to hold the public sector to account and civil society monitoring. Research by Di Tella and Schargrodsky (2003) demonstrates that audits on public hospitals in Argentina reduced the cost of medical supplies by 15 per cent, and Bobonis, Fuertes and Schwabe (2016) show that audits reduced municipal corruption by 67 per cent in Puerto Rico. The kind and nature of oversight over, for instance, the procurement process depends on a risk assessment of the procurement environment. Control measures can thus serve as risk management tools as long as they are "coherent and include effective and clear procedures for responding to credible suspicions of violations of laws and regulations, and facilitate reporting to the competent authorities without fear of reprisals" (OECD, 2016).
- (j) **Accountability and scrutiny (the four-eyes principle);** The four-eyes principle refers to a requirement that some public sector activities or decisions must be approved by at least two people. The four-eyes principle is a tool for monitoring and increased accountability and operates on the basis that it is harder to corrupt two people than one person (Bodenschatz and Irlenbusch, 2019), although this might not be the case in systemically corrupt societies (Williams-Elegbe, 2018).

Conclusion

24. The Module has sought to help students identify public sector corruption and understand its destructive impact. It explored the underlying causes of and relevant theories that explain public sector corruption, including principal-agent, collective action, institutional and game theories. The Module also discussed specific corruption risks in the area of public procurement and in state-owned enterprises, and different anti-corruption approaches. In doing all this, the Module aimed to motivate resistance to and action against corruption, but to also provide a solid basis for assessing and choosing adequate responses to public sector corruption and relevant preventive measures.

25. Admitently, there are many limitations to anti-corruption efforts. However, this does not mean that we should stop fighting corruption. Research on the limitations of anti-corruption efforts (Heywood and Rose, 2015; Kirby, 2018) suggests that a singular focus on fighting corruption can be counterproductive: too much accountability can stall productive behaviour, and lead to employee resentment. It also suggests that reliance on discretion is inevitable, unavoidable and desired in many situations. Therefore, simply aiming to limit or even eliminate corruption in some sense is an unambitious goal. Furthermore, people do not want public officers just to be "not corrupt" or to merely meet the bare minimum standards of public office. Instead, people want public officers to act in genuinely praiseworthy ways, exceeding the minimum standards of office. This requires defining higher ethical goals.

26. In this light, to achieve the important governance objective of fighting corruption we must situate it within a much broader, more ambitious, more flexible and more politically productive policy goal. This goal has been conceptualized as building "public integrity" (Kirby, 2018), in an attempt to define an ideal of good government that would make public agents genuinely

worthy of public trust, confidence and respect. The shift from merely aiming at anti-corruption to achieving levels of integrity is further elaborated in Module 13 of the E4J University Module Series on Anti-Corruption. Public integrity is also discussed at length in Module 13 (<https://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-13/index.html>) of the E4J University Module Series on Integrity and Ethics.

References

- Appolloni, Andrea, and Jean Marie Mushagalusa Nshombo (2014). Public procurement and corruption in Africa: a literature review. In: Francesco Decarolis and Marco Fray, eds. *Public Procurement's Place in the World: The Charge towards Sustainability and Innovation*, Palgrave McMillan, Basingstoke.
- Armstrong, Philip (2015). Corporate Governance and State-owned Enterprises. (<https://ethicalboardroom.com/corporate-governance-and-soes/>) *Ethical boardroom*, n.d.
- Arrowsmith, Sue (2014). *The Law of Public and Utilities Procurement*. London: Sweet and Maxwell.
- Arrowsmith, Sue, and Peter Kunzlik, eds. (2009). *Social and Environmental Policies in EC Procurement Law: New Directives and New Directions*. Cambridge University Press.
- Bjørnskov, Christian, and Martin Paldam (2004). Corruption Trends . In: Johann Graf Lambsdorff, Markus Taube, Matthias Schramm, eds. *New Institutional Economics of Corruption*. Routledge.
- Bobonis, Gustavo, Luis R. Cámara Fuertes, and Rainer Schwabe (2016). Monitoring Corruptible Politicians. (<https://pubs.aeaweb.org/doi/pdf/>

10.1257/aer.20130874) *American Economic Review*, vol. 106, no. 8, pp. 2371–2405.

Bodenschatz, Anna, and Bernd Irlenbusch (2019). Do two bribe less than one? – An experimental study on the four-eyes-principle. *Applied Economics Letters*, vol. 26, issue 3, pp. 191–185.

Ceva, Emanuela, and Maria Paola Ferretti (2017). Political Corruption. *Philosophy Compass*, vol. 12, issue 12

Corrado, Germana, and Fiammetta Rossetti (2018). Public Corruption: A Study across Regions in Italy. *Journal of Policy Modeling*, vol. 40, issue 6, pp. 1126–1139.

De Simone, Francesco, and Shruti Shah (2012). Civil society procurement monitoring: challenges and opportunities. (<https://www.cmi.no/publications/4868-civil-society-procurement-monitoring>) In: Eduardo Bohorquez and Deniz Devrim, eds. *A New Role for Citizens in Public Procurement*, New Mexico: Transparencia Mexicana.

Debski, Julia, and others (2018). Gender and corruption: the neglected role of culture. *European Journal of Political Economy*, vol. 55 (December), pp. 526–537.

Di Tella, Rafael, and Ernesto Schargrodsky (2003). The Role of Wages and Auditing During a Crackdown on Corruption in the City of Buenos Aires. *Journal of Law and Economics*, vol. 46, no. 1 (April), pp. 269–292.

Dong, Bin, and Benno Torgler (2011). Democracy, Property Rights, Income Equality, and Corruption. (<http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract-id=1756816>) *FEEM Working Paper*.

- Ferguson, Gerry (2017). *Global Corruption: Law, Theory and Practice*. (icclr.org/publications/glol-corruption-law-theory-and-practice/) Third Edition, University of Victoria
- Ferguson, Gerry (2018). Corruption and Public Procurement. In: G. Ferguson. *Global Corruption: Law, Theory and Practice*. (<https://icclr.org/publications/glol-corruption-law-theory-and-practice/>) Chapter Eleven, pp. 942ff.
- Fisman, Raymond, and Edward Miguel (2007). Corruption, Norms, and Legal Enforcement: Evidence from Diplomatic Parking Tickets. *Journal of Political Economy*, vol. 115, no. 6 (December), pp. 1020–1048.
- Gerring, John, and Strom C. Thacker (2005). Do Neoliberal Policies Deter Political Corruption? *International Organization*, vol. 59, issue 1, pp.233–254.
- Goel, Rajeev K., and Michael A. Nelson (2010). Causes of Corruption: History, Geography and Government. *Journal of Policy Modeling*, vol. 32, issue 4, pp. 433–447.
- Graycar, Adam (2015). Corruption: Classification and analysis. *Policy and Society*, vol. 34, pp. 87–96.
- Groenendijk, Nico (1997). A principal–agent model of corruption. *Crime, Law and Social Change*, vol. 27, issue 3–4 (May), pp. 207–229.
- Groop, Catharina (2013). *Accountability and corruption: a study into political institutions as referees between principals and agents*. Åbo Akademi University Press.
- Hasty, Jennifer (2005). The Pleasures of Corruption: Desire and Discipline in Ghanaian Political Culture. *Cultural Anthropology*, vol. 20, issue 2 (May), pp. 271–301.

- Heróles, F.R. (2012). Citizens and markets: wakening the ally. In: Eduardo Bohorquez and Deniz Devrim, eds. *A New Role for Citizens in Public Procurement*, New Mexico: Transparencia Mexicana.
- Heywood, Paul, and Jonathan Rose (2015). Curbing Corruption or Promoting Integrity? Probing the Hidden Conceptual Challenge. In: Hardi and others, eds. *Debates of Corruption*.
- International Monetary Fund (2016). *Corruption: Costs and Mitigating Strategies*. (<https://www.imf.org/external/pubs/ft/sdn/2016/sdn1605.pdf>) Washington, D.C.
- Kaufmann, Daniel, and Shang-Jin Wei (1999). Does "grease money" speed up the wheels of commerce? *NBER Working Papers, No. 7093*. Cambridge, MA: National Bureau of Economic Research.
- Kenny, Charles (2006). Measuring and Reducing the Impact of Corruption in Infrastructure. (<http://elibrary.worldbank.org/doi/pdf/10.1596/1813-9450-4099>) *World Bank Policy Research Working Paper*
- Khün, Susanne, and Laura Sherman (2014). *Curbing Corruption in Public Procurement – A Practical Guide*. (<https://www.transparency.org/en/publications/curbing-corruption-in-public-procurement-a-practical-guide>) Berlin: Transparency International.
- Kirby, Nikolas (2018). An "Institution-First" Conception of Public Integrity,' Building Integrity Programme. (<https://www.bsg.ox.ac.uk/research/publications/institution-first-conception-public-integrity>) *Blavatnik School of Government Working Paper*.
- Klitgaard, Robert (1988). *Controlling Corruption*. University of CA Press.
- Klitgaard, Robert (2004). *Leadership under systemic corruption*.

- Kotlyar, Dmytro, and Laura Pop (2016). Asset Declarations: A Threat to Privacy or a Powerful Anti-Corruption Tool? (<https://www.worldbank.org/en/news/opinion/2016/09/26/asset-declarations-a-threat-to-privacy-or-a-powerful-anti-corruption-tool>) *World Bank Paper*.
- Kuhn, Steven (2019). Prisoner's Dilemma. (<https://plato.stanford.edu/entries/prisoner-dilemma/>) In: Edward N. Zalta, ed. *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*, Center for the Study of Language and Information, Stanford University.
- Kwon, Illoong (2014). Motivation, Discretion and Corruption. *Journal of Public Administration Research and Theory*, vol. 24, issue 3 (July), pp. 765–794.
- La Porta, Rafael, and others (1999). The quality of government. *Journal of Law, Economics, and Organization*, vol. 15, no. 1, pp. 222–279.
- Landell-Mills, Pierre (2013). *Citizens against Corruption: Report from the Front Line*. Troubador Publishing.
- Lederman, Daniel, Norman Loayza, and Rodrigo Reis Soares (2005). Accountability and Corruption: Political Institutions Matter. (<https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/19420>) *Policy Research Working Papers*. Washington, DC: World Bank.
- Lessa, Carolina (2017). Odebrecht: Can the largest foreign bribery case in history lead to more compliance? (<https://acuity.com/acuity-insights-blog/odebrecht-can-the-largest-foreign-bribery-case-in-history-lead-to-more-compliance/>) *Accuity Blog*, 11 May.
- Lessig, Lawrence (2018). *America, Compromised*. Chicago: University of Chicago Press.

- Locatelli, Giorgio, and others (2017). Corruption in public projects and megaprojects: There is an elephant in the room! *International Journal of Project Management*, vol. 45, issue 03, pp. 252–268.
- Luo, Yadong (2005). An Organizational Perspective of Corruption. *Management and Organisation Review*, vol. 1, issue 1 (March), pp. 119–154.
- Macrae, John (1982). Underdevelopment and the Economics of Corruption: A Game Theory Approach. *World Development*, vol. 10, issue 8 (August), pp. 677–687.
- Marquette, Heather, and Caryn Peiffer (2015). *Corruption and Collective Actions*. (<https://www.u4.no/publications/corruption-and-collective-action.pdf>)
Bergen, Norway: U4 Anti-Corruption Resource Centre, Chr. Michelsen Institute.
- Martin-Ortega, Olga, and Claire Methven O'Brien (2019). *Public Procurement and Human Rights: Opportunities, Risks and Dilemmas for the State as Buyer*. Edward Elgar Publishing.
- Mattarella, Bernardo G. (2014). The Conflicts of Interests of Public Officers: Rules, Checks and Penalties. In: Jean-Bernard Auby, Emmanuel Breen and Thomas Perroud, eds. *Corruption and Conflicts of Interest: A Comparative Law Approach*, Cheltenham, UK: Edward Elgar.
- Milhaupt, Curtis J., and Mariana Pargendler (2017). Governance Challenges of Listed State- Owned Enterprises Around the World: National Experiences and a Framework for Reform. (<https://scholarship.law.cornell.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1907&context=cilj>) *Cornell International Law Journal*, vol. 50, issue 3, pp. 473–542.
- Natural Resource Governance Institute (2019). *Corruption*. (<https://resourcegovernance.org/topics/corruption>)

- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) (2003). *Managing Conflict of Interest in the Public Service: OECD Guidelines and Country Experiences*. (<http://www.oecd.org/governance/ethics/conflict-of-interest/>)Paris.
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) (2005a). *E-government for better government*. (<http://www.oecd.org/gov/digital-government/e-governmentforbettergovernment.htm>)Paris.
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) (2005b). *Managing Conflict of Interest in the Public Sector: A Toolkit*. (<https://www.oecd.org/gov/ethics/49107986.pdf>)Paris.
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) (2007a). *Bribery in Public Procurement: Methods, Actors and Counter Measures*. Paris.
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) (2007b). *Corruption: A Glossary of International Criminal Standards*. (<http://www.oecd.org/corruption/anti-bibery/39532693.pdf>)Paris.
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) (2007c). *Human Capital: How what you know shapes your life* (<https://www.oecd.org/insights/37966934.pdf>). Paris.
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) (2014). *Foreign Bribery Report*. (<http://www.oecd.org/corruption/oecd-foreign-bibrery-report-9789264226616-en.htm>)Paris.
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) (2016). *Preventing Corruption in Public Procurement*. (<https://www.oecd.org/gov/ethics/Corruption-Public-Procurement-Brochure.pdf>) Paris.

- Paldam, Martin, and Gert Tinggaard Svendsen (2002). Missing social capital and the transition in Eastern Europe, *Journal of Institutional Innovation, Development and Transition*, vol. 5, pp. 21–34.
- Parafina, Redempto (2015). The government can pay for citizen participation. (<https://www.opengovpartnership.org/stories/government-can-pay-citizen-participation/>) *Open Government Partnership*, 18 November.
- Peng, Mike W., and others (2016). Theories of the (state-owned) firm. ([https://www.personal.utdallas.edu/~mikepeng/documents/Peng16-APJM-BrutomstanHuang33\(2-June\)293-317.pdf](https://www.personal.utdallas.edu/~mikepeng/documents/Peng16-APJM-BrutomstanHuang33(2-June)293-317.pdf)) *Asia Pacific Journal of Management*, vol. 33 (May), pp. 293–317.
- Persson, Anna, Bo Rothstein, and Jason Teorell (2013). Why Anticorruption Reforms fail: Systemic corruption as a collective action problem. *Governance*, vol. 26, issue 3 (September), pp. 449–471.
- PwC (2013). *Public Procurement: The Costs we pay for corruption*. (<https://ec.europa.eu/anti-fraud/sites/antifraud/files/docs/body/pwc-daf-study-en.pdf>)
- Rose-Ackerman, Susan (2014). Corruption and Conflicts of Interest. In: Jean-Bernard Auby, Emmanuel Breen and Thomas Perroud, eds. *Corruption and Conflicts of Interest: A Comparative Law Approach*, Cheltenham, UK: Edward Elgar.
- Rose-Ackerman, Susan, and Bonnie J. Palifka (2016). *Corruption and Government: Causes, Consequences and Reform*. Cambridge University Press.
- Salisu, Mohammed (2000). Corruption in Nigeria. (<http://eprints.lancs.ac.uk/48533/1/Document.pdf>) *Working Paper 2000/006*, Lancaster University Management School.

- Scott, W. Richard (2004). Institutional Theory. In: George Ritzer, ed. *Encyclopedia of Social Theory*, SAGE Publishing.
- Shah, Anwar (2006). Corruption and Decentralized Public Governance. (<https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/8805/wps3824.pdf>) *World Bank Policy Research Working Papers Series*. Washington DC: The World Bank.
- Shleifer, Andrei, and Robert W. Vishny (1993). Corruption. *The Quarterly Journal of Economics*, vol. 108, issue 3, pp. 599–617.
- Soreide, Tina (2002). Corruption in Public Procurement: Causes, consequences, cures. (<https://www.cmi.no/publications/file/843-corruption-in-public-procurement-causes.pdf>) *CMI Reports*. Bergen, Norway: Chr. Michelsen Institute.
- Stensöta, Helena, Richard Svensson, and Lena Wängnerud (2015). Gender and Corruption: the mediating power of institutional logics. *Governance: An international Journal of Policy, Administration, and Institutions*, vol. 28, no. 4 (September), pp. 475–496.
- Stolen Asset Recovery Initiative (2009). *Asset Recovery Handbook*. (<https://star.worldbank.org/sites/star/files/Asset%20Recovery%20Handbook.pdf>) Washington, DC: The World Bank and United Nations Office on Drugs and Crime
- Tanzi, Vito (1998). Corruption and the budget: Problems and solutions. In: Arvind K. Jain, ed. *Economics of Corruption*, London: Kluwer Academic Publishers.
- Thaler, Richard, and Cass Sunstein (2008). *The Art of the Nudge: Improving Decisions about Health, Wealth and Happiness*. New Haven: Yale University Press.

Thompson, Dennis (1995). *Ethics in Congress*. Washington: Brookings Institute.

Treisman, Daniel (2000). The causes of corruption: a cross national study. *Journal of Public Economics*, vol. 76, issue 3 (June), pp. 399–457.

United Nations (2016). The use of information and communications technologies for the implementation of the United Nations Convention against Corruption. (<https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/WorkingGroups/workinggroup4/2016-August-22-24/V1603242e.pdf>) *Conference of the States Parties to the United Nations Convention against Corruption*, 22–24 August. CAC/COSP/WG.4/2016/2.

United Nations (2018). Asset and interest disclosure systems (article 8, paragraph 5, of the United Nations Convention against Corruption). (<https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/WorkingGroups/workinggroup4/2018-september-6-7/V1804202-E.pdf>) *Conference of the States Parties to the United Nations Convention against Corruption*, 5–7 September. CAC/COSP/WG.4/2018/3.

United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) (2013a). *Guidebook on anti-corruption in public procurement and the management of public finances: Good practices in ensuring compliance with Article 9 of the United Nations Convention Against Corruption*. (https://www.unodc.org/documents/corruption/Publications/2013/Guidebook_on_anti-corruption-in-public-procurement-and-the-management-of-public-finances.pdf) Vienna.

United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) (2013b). *The United Nations Convention against Corruption: A Strategy for Safeguarding against Corruption in Major Public Events*. (<https://www.Unodc.org/documents/corruption/Publication/2013/13-84527-Ebook.pdf>) Vienna.

United States Agency for International Development (USAID) (2017). *Combatting Corruption Among Civil Servants: Interdisciplinary Perspectives on What Works*. (https://www.usaid.gov/sites/default/files/documents/2496/Combating-Corruption-Among-Civil-Servants_-_Interdisciplinary-Perspectives-On-What-Works.pdf).

Williams-Elegbe, Sope (2012). *Fighting Corruption in Public Procurement: A Comparative Analysis of Disqualification or Debarment Measures*. Oxford: Hart Publishing.

Williams-Elegbe, Sope (2018). Systemic Corruption and Public Procurement in Developing Countries: Are there any solutions? *Journal of Public Procurement*, vol. 18, issue 2, pp. 131–147.

Zinnbauer, Dieter (2012). *Ambient Accountability: Fighting Corruption when and where it happens*. (<https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract-id=2168063>)

Exercises

27. This section contains suggestions for in-class and pre-class educational exercises, while a post-class assignment for assessing student understanding of the Module is suggested in a separate section.

28. The exercises in this section are most appropriate for classes of up to 50 students, where students can be easily organized into small groups in which they discuss cases or conduct activities, after which group representatives provide feedback to the entire class. Although it is possible to create the same small group structure in large classes comprising a few hundred students, it will be more challenging and the lecturer may need to adapt facilitation techniques to ensure sufficient time for group discussions and for providing feedback to the entire class. The easiest way to deal with the requirement for small group

discussions in a large class is to ask students to discuss the issues with the four or five students sitting closest to them. Given the time limitations, not all groups will be able to provide feedback during each exercise. It is recommended that the lecturer makes random selections and tries to ensure that all groups have the opportunity to provide feedback at least once during the session. If time permits, the lecturer can facilitate a discussion in plenary after each group has provided feedback.

29. All exercises in this section are appropriate for both graduate and undergraduate students. However, as students' prior knowledge and exposure to these issues may vary widely, decisions about appropriateness of exercises should be based on their educational and social context. The lecturer is encouraged to relate and connect each exercise to the Key issues (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-4/key-issues/intro.html>) section of the Module.

30. It is recommended that lecturers begin building a conducive and friendly environment at the start of class and before conducting the very first exercise. This can be done by breaking the ice in a supportive way, by respectfully examining students' starting orientations to corruption, and by demonstrating genuine interest in their perspectives. Once students come to see the lecturer as respectful, genuinely interested in their orientation to the material, and consistent in policing any snide or unsupportive comments by class members, that safe space will enable effective learning and development.

Exercise 1: Ice breaker

31. Side note: By breaking the ice in a supportive way in the very first exercise, the lecturer can begin building a conducive, sympathetic environment at the start of class. This includes respectfully examining students' existing orientations to corruption, and by demonstrating a genuine interest in their views. Once

students come to see that the lecturer is respectful, genuinely interested in their viewpoints, and consistent in policing any snide or unsupportive comments by class members, the establishment of a safe environment will be well on its way.

32. Exercise 1 could include working in small groups, and having the students define the term "public sector corruption" and provide stories of public sector corruption that they have heard or experienced. Ask students to express their views about which spheres of the public sector they feel are corrupt in their country and why. Ask representatives from each group to present the group's views to the larger class, and facilitate a discussion around their feedback. In case the topic is too sensitive in the particular circumstances and students may not feel comfortable to talk openly about it, the lecturer may consider using online tools such as pollev.com (<https://pollev.com>) to get the students' responses anonymously and discuss them with the class.

Exercise 2: Case studies

33. Divide the students into groups of five or six and ask each group to discuss one or more of the following case studies. To guide their discussion, ask the students to identify what appears to be a legal or ethical violation and to suggest its role in the kind of corruption reflected in the case study. Each group should nominate a spokesperson to report on the observations of the group to the larger class. The lecturer can then facilitate further discussion by comparing group observations on the same case study, or ask groups to compare different case studies.

Case study 1: Hiring friends and family

34. The Chief Executive Officer (CEO) of the National Health Service in country A appointed a former colleague as Chief Finance Officer (CFO). The CEO made

the appointment with no references, no statement aligning the candidate with the selection criteria, no interview notes and no comparative report. The CEO and CFO went on to cross-hire their relatives (including spouses and children), former business associates and friends to fill a variety of positions in the National Health Service, often to the exclusion of better qualified candidates. Given the small size of country A, these appointments were highly visible. The pair also manipulated procurement processes to benefit their families and associates.

Case study 2: Buying office chairs

35. A procurement division in a government department put out the supply of office chairs to tender. The award criteria were the price and the delivery time. The price was weighted as 80 per cent (i.e. 80 points for the lowest price). With respect to the non-price-related criteria, a bidder offering a delivery time between six and five months would get five points; between five and four months, ten points; between four and three months, 15 points; and less than three months, 20 points. For a delivery time of more than six months, no points would be awarded. Two companies submitted bids and their prices were almost the same. One company offered a delivery time of 4.5 months (by checking the appropriate box in the tender documents), while the second bidder deliberately did not offer any delivery time. A corrupt government official, in return for receiving a bribe, checked the box “less than three months” in the second bid after the bid had been submitted. This was the decisive factor in winning the tender and for the contract award. The office chairs were, in fact, delivered eight months after contract conclusion.

Case study 3: Electricity connection

36. The officials in a State-run electricity company in a developing country were supposed to approve and install new electricity connections. It was discovered that in several towns, when members of the public requested a

connection, particular officials informed them that for a large unofficial payment, the officials could connect them to another person's meter so that they would never receive an electricity bill. Members of the public who refused this offer would have to wait several months for the legal connection. Those who accepted the offer and could make the payment would be connected immediately and enjoy "free" electricity.

Exercise 3: Understanding procurement corruption

37. Show the seven-minute video *Corruption risks in public procurement* (<https://www.youtube.com/watch?v=27lr2DygNIY>) and facilitate a discussion around the importance of corruption-free public procurement. Ask students to consider the public procurement system in their own country and what changes are required to improve it.

Exercise 4: Cultural issues in public sector corruption – gifts and conflicts of interest

38. The aim of this exercise is to encourage students to think about the difficult issues raised by practices that may be culturally acceptable in one context but not in another. The examples below focus on the cultural practice of gift-giving, which in some societies could be at odds with the legal anti-corruption framework. Ask students to consider whether these scenarios should be regarded as cases of corruption (some societies would stress that such practices have nothing to do with corruption) and how to tackle the challenge of cultures approaching gift-giving differently:

- (a) A company in the United States maintains a resort and invites high-ranking judges, politicians and business people to spend time and mingle together, free of charge.

(b) A city official in New Zealand who is responsible for approving construction permits is taken to a lavish lunch by a property developer, and then to a football match where he sits in a corporate box.

(c) In rural Mexico, corrupt government officials share some of their illegally accumulated wealth with the local community by financing events with free food and alcohol.

(d) A government minister for public works in Queensland, Australia, accepts heavily discounted shares in a mining company, which is planning investments in a new mine and accompanying infrastructure.

39. These scenarios were taken from a *Washington Post* article by Mark Berman and Jerry Markon, titled "Why Justice Scalia was staying for free at a Texas resort" (<https://www.washingtonpost.com/news/post-nation/wp/2016/02/17/justice-scalias-death-and-questions-about-who-pays-for-supreme-court-justices-to-visit-remote-resorts/?noredirect=on>)(2016), and from an academic article by Adam Graycar and David Jancsics, titled "Gift Giving and Corruption" (<http://tandfonline.com/doi/full/10.1080/01900692.2016.1177833>)(*International Journal of Public Administration*, vol. 40, issue 12, pp. 1013–1023 (2017)).

Possible Class Structure

40. This section contains recommendations for a teaching sequence and timing intended to achieve learning outcomes through a three-hour class. The lecturer may wish to disregard or shorten some of the segments below in order to give more time to other elements, including introduction, icebreakers, conclusion or short breaks. The structure could also be adapted for shorter or longer classes, given that the class durations vary across countries.

Introduction – 15 minutes

- (a) Conduct Exercise 1, (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-4/exercises.html#/module4/exercise1>) which will allow the students to discuss their understanding of and experiences with public sector corruption (10 mins).
- (b) Introduce the Module and provide an overview of its Key issues (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module4/key-issues/intro.html>) (5 mins).

Overview of Public Sector Corruption – 45 minutes

- (a) Introduce and discuss different approaches to combating public sector corruption. Draw on the Key issues (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module4/key-issues/intro.html>) section of the Module especially USAID (2017) (https://www.usaid.gov/sites/default/files/documents/2496/Combating-Corruption-Among-Civil-Servants_-_Interdisciplinary-Perspectives-on-What-Works.pdf) (15 mins).
- (b) Conduct Exercise 2 (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-4/exercises.html#/module4/exercise2>) (30 mins).

Causes of Public Sector Corruption – 45 minutes

- (a) Introduce and discuss the causes of public sector corruption. Draw on the Key issues (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module4/key-issues/causes-of-public-sector-corruption.html>) section of the Module and the pre-reading, especially Vito Tanzi (1998) (<https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/wp9863.pdf>) (20 mins).
- (b) Ask students to propose ways to reduce opportunities for corruption in specific public sector spheres (e.g. public health delivery, public

education, judiciary, police) and facilitate a class discussion around their proposals (25 mins).

Understanding Procurement Corruption – 40 minutes

- (a) Conduct Exercise 3 (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-4/exercises.html#/module4/exercise3>) (20 mins).
- (b) After the discussion, shed further light on procurement corruption by drawing on the Key issues (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module4/key-issues/corruption-in-public-procurement.html>) section of the Module and the pre-reading, especially Tina Soreide (2002) (<https://www.cmi.no/publications/file/843-corruption-in-public-procurement-causes.pdf>)(20 mins).

Cultural Issues in Public Sector Corruption: Gifts and Conflicts of Interest – 30 minutes

- Conduct Exercise 4. (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-4/exercises.html#/module4/exercise4>)

Conclusion – 5 minutes

Core Reading

41. This section provides a list of (mostly) open access materials that the lecturer could ask the students to read before taking a class based on this Module.

- (a) Basu, Kaushik (2011). *Why, for a Class of Bribes, the Act of Giving a Bribe should be Treated as Legal .*(<https://www.kaushikbasu.org/Act-Giving-Bribe-Legal.pdf>)

- (b) Ferguson, Gerry (2017). *Global Corruption: Law, Theory and Practice*.
(<https://icclr.org/publications/global-corruption-law-theory-and-practice/>)
Third Edition, University of Victoria.
- (c) Graycar, Adam (2015). Corruption: Classification and analysis. *Policy and Society*, vol. 34, pp. 87–96.
- (d) Huberts, Leo, and Alain Hoekstra (2016). *Integrity management in the public sector: The Dutch approach* (<https://www.government.nl/documents/reports/2016/01/18/integrity-management-in-the-public-sector-the-dauch-approach>). The Hague: Bureau Integriteitsbevordering Openbare Sector.
- (e) Milhaupt, Curtis J., and Mariana Pargendler (2017). Governance Challenges of Listed State-Owned Enterprises Around the World: National Experiences and a Framework for Reform. (<https://scholarship.law.cornell.edu/cgi?article=1907&context=cilj>) *Cornell International Law Journal*, vol. 50, issue 3, pp. 473–542.
- (f) Organisation for Economic Co-operation and Development (2005b). *Managing Conflict of Interest in the Public Sector: A Toolkit* (<https://www.oecd.org/gov/ethics/49107986.pdf>). Paris.
- (g) Organisation for Economic Co-operation and Development (2016). *Preventing Corruption in Public Procurement* (<http://www.oecd.org/gov/ethics/Corruption-Public-Procurement-Brochure.pdf>). Paris.
- (h) Persson, Anna, Bo Rothstein, and Jason Teorell (2013). Why Anticorruption Reforms fail: Systemic corruption as a collective action problem. *Governance*, vol. 26, issue 3 (September), pp. 449–471.
- (i) Shah, Anwar (2006). Corruption and Decentralized Public Governance. (<https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/8805/>

wps3824.pdf) *World Bank Policy Research Working Papers Series*. Washington DC: The World Bank.

- (j) Soreide, Tina (2002). Corruption in Public Procurement: Causes, consequences, cures. (<https://www.cmi.no/publications/file/843-corruption-in-public-procurement-causes.pdf>) *CMI Reports*. Bergen, Norway: Chr. Michelsen Institute.
- (k) Tanzi, Vito (1998). Corruption around the world: causes, consequences, scope and cures. (<https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/9863.pdf>) *IMF Working Paper*. International Monetary Fund.
- (l) Transparency International (2016). *What is Grand Corruption and How Can We Stop It?* (<https://www.transparency.org/en/news/what-is-grand-corruption-and-how-can-we-stop-it>) 21 September.
- (m) United Nations Development Programme (UNDP) (2018). *Good Practices in Public Sector Excellence to Prevent Corruption*. (<https://www.mn.undp.org/content/Mongolia/en/home/library/democratic-governance/good-practices-in-public-sector-excellence-to-prevent-corruption.html>)
- (n) United States Agency for International Development (USAID) (2017). *Combatting Corruption Among Civil Servants: Interdisciplinary Perspectives on What Works*. (https://www.usaid.gov/sites/default/files/documents/2496/Combatting-Corruption-Among-Civil-Servants_-_Interdisciplinary-Perspectives-on-What-Works.pdf)
- (o) Williams-Elegbe, Sope (2018). Systemic Corruption and Public Procurement in Developing Countries: Are there any solutions? *Journal of Public Procurement*, vol. 18, issue 2, pp. 131–147.

- (p) Zinnbauer, Dieter (2012). *Ambient Accountability: Fighting Corruption when and where it happens*. (<https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract-id=2168063>)

Advanced Reading

42. The following readings are recommended for students interested in exploring the topics of this Module in more detail, and for lecturers teaching the Module:

- (a) Abbink, Klaus (1999). *Staff Rotation: A Powerful Weapon Against Corruption?* (<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.587.6075&rep=rep1&type=pdf>)
- (c) Ambe, Intaher, and Johanna Badenhorst-Weiss (2012). Procurement challenges in the South African public sector. (<https://jtscm.co.za/index.php/jtscm/article/view/63>) *Journal of Transport and Supply Chain Management*, vol. 46, no. 1 (November), pp. 242–261.
- (d) Anechiarico, Frank, and James Jacobs 1996). *The pursuit of absolute integrity: how corruption control makes government ineffective*. Chicago: University of Chicago Press.
- (e) Arrowsmith, Sue, John Linarelli and Don Wallace Jr. (2000). *Regulating Public Procurement: National and International Perspectives*. The Hague: Kluwer Law.
- (f) Asian Development Bank and Organisation for Economic Co-operation and Development (2008). *Fighting Bribery in Public Procurement in Asia and the Pacific*. (<https://www.oecd.org/site/adboecdanti-corruptioninitiative/40838411.pdf>)

- (g) Basu, Kaushik (2011). *Why, for a Class of Bribes, the Act of Giving a Bribe should be Treated as Legal* (<http://www.kaushikbasu.org/Act-Giving-Bribe-Legal.pdf>). New Delhi, India: Ministry of Finance.
- (h) Bussell, Jennifer (2015). Typologies of Corruption: A pragmatic approach. In: Susan Rose-Ackerman and Paul Lagunes, eds. *Greed, Corruption and the Modern State: Essays in Political Economy*, London: Edward Elgar Publishing.
- (i) Campos, Jose Edgardo, and Sanjay Kumar Pradhan, eds. (2007). *The Many Faces of Corruption: Tracking Vulnerabilities at the Sector Level* . Washington: The World Bank. (<http://documents.worldbank.org/curated/en/571831468315566390/The-many-faces-of-corruption-tracking-vulnerabilities-at-the-sector-level>)
- (j) Della Porta, Donatella, and Alberto Vannucci (1999). *Corrupt Exchanges: Actors, Resources, and Mechanisms of Political Corruption*. New Brunswick: Transaction Publishers.
- (k) Fazekas, Mihály, István János Tóth, and Lawrence Peter King (2013). Corruption manual for beginners – "Corruption techniques" in public procurement with examples from Hungary. (<https://www.econstor.eu/bitstream/10419/108320/1/mtdp1339.pdf>) *IEHAS Discussion Papers*. Budapest: Hungarian Academy of Science.
- (l) Federal Ministry of the Interior of Germany (2015). *Preventing Corruption in federal administration: Annual Report 2015* . (<https://www.bmi.bund.de/ScharedDocs/downloads/EN/publikationen/2016/corruption-prevention-report-2015.pdf?-blob=publicationfile&v=3>)Berlin.

- (m) Graycar, Adam, and Tim Prenzler (2013). *Understanding and Preventing Corruption*. Basingstoke, UK and New York: Palgrave Macmillan.
- (n) Huberts, Leo (2014). *The Integrity of Governance: What it is, What we Know, What is Done and Where to go*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- (o) International Monetary Fund (2019). *Fiscal Monitor: Curbing Corruption* . (<https://www.imf.org/en/publications/FM/Issues/2019/03/18/%20fiscal-monitor-april-2019>) Washington, DC.
- (p) Leftwich, Adrian (2010). Beyond institutions: Rethinking the role of leaders, elites and coalitions in the institutional formation of developmental states and strategies. *Forum for Development Studies*, vol. 37, issue 1 (March), pp. 93–111.
- (q) Leite, Carlos, and Jens Weidmann (1999). Does mother nature corrupt? Natural resources, corruption, and economic growth. Natural Resources, Corruption, and Economic Growth. (<https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/1999/wp/9985.pdf>) *IMF Working Papers Series*. Washington DC: International Monetary Fund.
- (r) Miller, Seamus (2018). Corruption. (<https://www.plato.stanford.edu/archives/win2018/entries/corruption/>) In: Edward N. Zalta, ed. *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*, Center for the Study of Language and Information, Stanford University.
- (s) Organisation for Economic Co-operation and Development (2008). *Towards a Sound Integrity Framework: Instruments, Processes, Structures and Conditions for Implementation* . Paris.

- (t) Organisation for Economic Co-operation and Development (2017). *Recommendations on Public Integrity*. (<http://www.oecd.org/gov/ethics/recommendation-public-integrity/>)Paris.
- (u) Organisation for Economic Co-operation and Development (2018). *Behavioural Insights for Public Integrity: Harnessing the Human Factor to Counter Corruption*. Paris.
- (v) Philp, Mark (2017). Conceptualizing political corruption. In: Michael Johnston, ed. *Political Corruption*, Routledge.
- (w) Power, Michael (2003). Evaluating the Audit Explosion . *Law & Policy*, vol. 25, issue 3 (July).
- (x) Rodwin, Marc A. (1995). *Medicine, Money, and Morals: physicians' conflicts of interest*. Oxford University Press.
- (y) Rose-Ackerman, Susan, and Bonnie J. Palifka (2016). *Corruption and Government: Causes, Consequences, and Reform*. Cambridge University Press.
- (z) Rothstein, Bo (2011). *The Quality of Government*. Chicago and London: University of Chicago Press.
- (aa) Sachs, Jeffrey, and Andrew M. Warner (1997). Sources of Slow Growth in African Economies. (<https://academic.oup.com/jae/article/6/3/335/993260?searchresult=1>) *Journal of African Economies*, vol. 6, no. 3, pp. 335–376.
- (bb) Sartor, Michal A., and Paul W. Beamish (2019). Private Sector Corruption, Public Sector Corruption and the Organizational Structure of Foreign Subsidiaries. (<https://link.springer.com/article/10.107/s10551-019-04148-1>) *Journal of Business Ethics*, pp. 1–20.

- (cc) Soudry, Ohad (2007). *A Principal-Agent Analysis of Accountability in Public Procurement*. (<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/summary?doi=10.1.1.499.2945>)
- (dd) Syed, Hussain Alatas (1990). *Corruption: Its Nature, Causes and Functions*. Avebury.
- (ee) Transparency International (2006). *Handbook for Curbing Corruption in Public Procurement*. (<http://www.transparency.org/en/publications/handbook-for-curbing-corruption-in-public-procurement>) Berlin.
- (ff) Transparency International (2007). *Global Corruption Report 2007: Corruption in Judicial Systems*. (<https://www.transparency.org/en/publications/global-corruption-report-2007-corruption-and-judicial-systems>) Cambridge University Press.
- (gg) Transparency International (2015). *Transparency in Public Procurement*. (<https://www.Transparency.org/files/content/activity/2015-TI-G20PositionPaper-PublicProcurement.pdf>) *G20 Position Paper*.
- (hh) Transparency International (2016). *What is Grand Corruption and How Can We Stop It ?* (<https://www.transparency.org/en/news/what-is-grand-corruption-and-how-can-we-stop-it>) 26 September.
- (ii) Transparency International (2017). *10 Anti-Corruption Principles for State-Owned Enterprises*. (<https://www.transparency.no/wp-content/uploads/10-Anti-Corruption-Principles-For-State-Owned-Enterprises-Report-vf-web-002.pdf>) Berlin.
- (jj) United Nations Development Programme (2017). *Tackling integrity risks in government contracts: an opportunity to unlock resources for sustainable development in Asia and the Pacific*. Thailand. (<http://>

www.asia-pacific.undp.org/content/rbap/en/home/library/democratic-governance/tackling-integrity-risks-in-government-contracts.html)

(kk) United Nations Office on Drugs and Crime (2013). *Guidebook on anti-corruption in public procurement and the management of public finances – Good practices in ensuring compliance with article 9 of the United Nations Convention against Corruption*. (https://www.unodc.org/documents/corruption/Publications/2013/Guidebook_on_anti-corruption_in_public_procurement_and_the_management_of_public_finances.pdf) Vienna.

(ll) Williams-Elegbe, Sope (2012). *Fighting Corruption in Public Procurement: A Comparative Analysis of Disqualification or Debarment Measures*. Oxford: Hart Publishing.

(mm) World Bank (2000). *Helping Countries Combat Corruption*. (<https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/799831538245192753/helping-countries-combat-corruption-the-role-of-the-world-bank>) Washington, DC.

(nn) Yukins, Christopher (2011). A Versatile Prism: Assessing Procurement Law Through the Principal-Agent Model. *Public Contract Law Journal*, vol. 40, no. 1, pp.63–86.

Student Assessment

43. This section provides a suggestion for a post-class assignment for the purpose of assessing student understanding of the Module. Suggestions for in-class assignments are provided in the Exercises (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-4/exercises.html>) section.

44. The aim of this assignment is to encourage students to interrogate the causes of corruption and propose solutions that correspond with these causes in particular spheres of public sector activity.

- (a) Ask students to write a 2,500-word essay on the following topic: Focus on one sphere of the public sector (e.g. public health delivery, public education, judiciary, police) and discuss the changes that can be made to reduce the opportunities for corruption in that sector.
- (b) Give students the option to interview someone who is employed as a civil servant, preferably one with some discretion over government resources. Students should ask the interviewee about the corruption risks in their office or job, as well as what measures would or would not work to reduce corruption, and why. Students should take notes during the interview, and submit the notes together with their own analysis of the interview. To achieve optimal effect, this assignment should be done in steps, with feedback from the lecturer on, for example, choice of interviewee, to ensure that the students' focus remains relevant to the Module. (If this exercise is used, it is important to prepare students on the issue of privacy and confidentiality, and students should establish whether interviewees wish to remain anonymous or not.)
- (c) Students may be given the option of making a video that reflects the results of corruption, together with their analysis of this example of corruption. The subject of public procurement of goods or services can work in this exercise, but students must be able to find some proof, such as newspaper articles or committee reports, that corruption as opposed to, for example, merely sloppy work was the cause.

- (d) Ask students to identify a state-owned enterprise (SOE) in their country or region, and then to try to find the rules that set out how the SOE is governed and run. If time allows and if it exists, students may be able to use relevant legislation on freedom of information to access this information. For the assessment, students should submit the name, line of business and size (e.g. budget, number of employees) of the SOE; the efforts they made to source the relevant rules; the results of their search; and what the results reflect about the SOE's level of transparency. As an additional challenge, students can be asked to find the rules that govern private companies of similar size to the SOEs chosen, which should be reflected in legislation on companies and corporations. Students can then compare the level of transparency between rules governing private companies and SOEs, and how that is relevant to combating corruption.
- (e) For a more challenging task that requires pre-class preparation, ask students to participate in an in-class debate on SOEs as part of their assessment. Students should do preparatory reading, such as the 2015 Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) *Guidelines on Corporate Governance of State-Owned Enterprises* , (<https://www.oecd.org/corporate/guidelines-corporate-governance-soes.html>) and should be assigned to argue for or against one or both of the following propositions:
- (aa) States should not engage in ownership of enterprises (SOEs) because the risk of corruption is too great and commercial activity should be left to private parties; and

- (bb) States should be able to run SOEs in a relatively non-transparent manner because they should be able to keep sensitive information confidential.

45. After the debate, the lecturer should conduct a debriefing, eliciting what students really think about the issue and why.

Additional Teaching Tools

46. This section includes links to relevant teaching aides such as PowerPoint slides, video material and case studies, that could help the lecturer teach the issues covered by the Module. Lecturers can adapt the slides and other resources to their needs.

Powerpoint Presentation

- Presentation on Module 4 (forthcoming)

Video Material

(a) Videos on collective action initiatives, (<https://www.baselgovernance.org/b20-collective.action-hub>) developed by the Center of Collective Action at the Basel Institute of Governance » This series offers interviews with some of the leading anti-corruption and collective action experts who explain what is collective action, what benefits they bring to markets and society, who is involved in them and success strategies for Collective Action Initiatives.

(b) What is corruption? (<https://www.coursera.org/lecture/wharton-corruption/1-2-What-is-corruption-KghqQ>)(2018). Phil Nichols, University of Pennsylvania (15 minutes). » This video is part of an online course on corruption by the University of Pennsylvania, available at Coursera. (<https://www.coursera.org/learn/wharton-corruption>)

- (c) Corruption risks in public procurement (<https://www.youtube.com/watch?v=27lr2DygNIY>)(2018). African Maths Initiative (7 minutes).

Websites

- (a) The Safra Centre at Harvard University Working Paper Series » (<https://papers.ssrn.com/sol3/JENJOUR-Results.cfm?form-name=journalbrowse&journal-id=2228977>) This database consists of more than 500 papers on corruption, published by former and current members of the Edmond J. Safra Research Lab at Harvard University.
- (b) ANTICORRP » (<http://anticorpp.eu>) *The Anticorruption Policies Revisited: Global Trends and European Responses to the Challenge of Corruption* (ANTICORRP) is a research project funded by the European Commission. The project consists of 20 research groups in 15 European Union countries and offers various publications on corruption-related issues.

Case Studies, News Reports and Blogs

- (a) CoST International (2019). *Transparent procurement systems: good for the public, the private sector and the SDGs*, (<http://infrastructuretransparency.org/news/transparent-procurement-systems-better-for-business-and-communities-alike/>) 27 September.
- (b) Iheukwumere, Marvellous (2019). Leveraging Blockchain to Combat Procurement Corruption. (<https://globalanticorruptionblog.com/2019/08/19/leveraging-blockchain-to-combat-procurement-corruption>) *Global Anti-Corruption Blog*, 19 August.
- (c) Moschini, Silvina (2019). Transparency and tech together can safeguard taxpayers' money. (<https://www.weforum.org/agenda/2019/08/transparency>)

-and-tech-together-can-safeguard-taxpayers'-money/) *World Economic Forum*, 26 August.

- (d) Politzer, Malia (2019). Corruption: A neglected obstacle to achieving UHC. (<https://www.devex.com/news/corruption-a-neglected-obstacle-to-achieving-uhc-95603>) *Devex*, 30 September.
- (e) The Guardian (2018). *Three Alstom executives guilty of conspiracy to corrupt*, (<https://www.theguardian.com/law/2018/dec/19/Alstom-executives-found-guilty-of-conspiracy-to-corrupt>) 19 December.
- (f) Transparency International (2019). *25 Corruption Scandals that Shook the World*, (<https://www.transparency.org/en/news/25-corruption-scandals>) 5 July.
- (g) Wright, Tom, and Josselin Canevet (2019). Why would a doctor take a bribe? (<https://voices.transparency.org/why-would-a-doctor-take-a-bribe-5c140a540e0e>) *Transparency International*, 7 August.

Other Material

- KickBack: The Global Anti-Corruption Podcast. » (<https://www.icrnetwork.org/what-we-do/kickback-global-anticorruption-podcast/>) This podcast features regular interviews with leading experts in the anti-corruption field, from academia, politics, activism, journalism, etc. The podcast aims to enhance serious debate and discussion about important issues in the field from a variety of different perspectives. Given the length of each episode (average: 45 min), the lecturer may use it as a pre-class assignment.

Guidelines to Develop a Stand-Alone Course

47. This Module provides an outline for a three-hour class, but there is potential to develop its topics further into a stand-alone course. The scope and

structure of such a course will be determined by the specific needs of each context, but a possible structure is presented here as a suggestion.

Session	Topic
1	Introduction to public sector corruption
2	Understanding the causes of public sector corruption
3	Infiltration of public sector agencies by organized crime to further corrupt objectives
4	Corruption in public procurement
5	Corruption in health care
6	Corruption in environmental protection
7	Corruption in transport administration
8	Corruption in the legal system
9	Corruption in natural resource management
10	Corruption in education
11	Corruption in defence planning and acquisition
12	Corruption in border administration
13	Whistle-blowing - challenges of implementation and organizational morale
14	Legal and legislative responses to public sector corruption
15	Leadership responses to public sector corruption
16	Blockchain: its potential in improving public administration and reducing corruption in the public sector
17	The role of e-government in reducing public sector corruption

အခန်း(၅)

ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအကုတ်လိုက်စားမှု

၂၀၂၂ ဇန်နဝါရီလ

နိဒါန်း

၁။ ယခင်က အဂတိလိုက်စားမှုအား လေ့လာရာတွင် အများပြည်သူဆိုင်ရာကဏ္ဍကိုသာ အဓိကထား၍ လေ့လာကြပါသည်။ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာအရာရှိများအနေဖြင့် နိုင်ငံတော် ဘဏ္ဍာအား အလွဲသုံးစားပြုခြင်း (သို့မဟုတ်) တံစိုးလက်ဆောင်အားလက်ခံခြင်းကို အဓိကထား စစ်ဆေးခြင်းများ ဆောင်ရွက်ပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍသည် လာဘ်ပေးသူအဖြစ်သာ ပါဝင်လေ့ ရှိပြီး ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ၌ အဂတိလိုက်စားခြင်းကို ဖော်ထုတ်ခြင်း (သို့မဟုတ်) ထိန်းကျောင်းခြင်း မရှိခဲ့ပေ။ သို့သော် လွန်ခဲ့သည့် ဆယ်စုနှစ်များအတွင်း ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတွင် ဖြစ်ပွားသည့် အဂတိ လိုက်စားမှုကြောင့်လည်း ပြဿနာများကို ဖြစ်ပေါ်စေပြီး မတူကွဲပြားသော စိန်ခေါ်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေသဖြင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုများကို သတိပြုမိလာကြပါသည်။ ဤအခန်းတွင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍရှိ အဂတိလိုက်စားမှုများကို အလေးထားဖော်ပြထားပြီး အထူးသဖြင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတွင် ဖြစ်ပွားလေ့ရှိသည့် အဂတိလိုက်စားမှုပုံစံအမျိုးမျိုးနှင့် ၎င်းတို့ ဖြစ်ပွားရသည့် အကြောင်းအရင်းများ၊ အကျိုးဆက်များ၊ ဖြစ်နိုင်သမျှတုံ့ပြန် ဆောင်ရွက်မှုများ၊ ကြိုတင်ကာကွယ်ရန်နည်းလမ်းများကို တင်ပြဆွေးနွေးထားပါသည်။ အဂတိ လိုက်စားမှုများကြောင့် အသေးစားနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ နိုင်ငံအများ ပါဝင်သော အစုစပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ ပြည်တွင်းပြည်ပကုမ္ပဏီများ၊ တည်ထောင်ခါစ ကုမ္ပဏီများနှင့် သက်တမ်းကြာရှည်သည့် ကုမ္ပဏီများအပါအဝင် အားလုံးသော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအပေါ် ထိခိုက်မှုများကို ရှင်းလင်းတင်ပြထားပါသည်။ အဂတိလိုက်စားမှုအား ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်တိုက်ဖျက်ရာတွင် ပုဂ္ဂလိကအဖွဲ့အစည်းများ၏ အခန်းကဏ္ဍ အရေးပါပုံကို အထူးသဖြင့် အများပြည်သူဆိုင်ရာကဏ္ဍနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတို့အကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု၊ စုပေါင်းလုပ်ဆောင်မှုဆိုင်ရာ စီမံချက်များကဲ့သို့ ပူးပေါင်းအားထုတ်မှုများကို ဆွေးနွေးတင်ပြ ထားပါသည်။ E4J အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင် အခန်း(၄) (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-4/index.html>)၌ ပါဝင်သော အများပြည်သူကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှုအားအခြေခံ၍ တင်ပြဆွေးနွေးခြင်း ဖြစ်ပါ သည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ E4J ဖြောင့်မတ် တည်ကြည်မှုနှင့်ကျင့်ဝတ် တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင် အခန်း(၁၁) (<http://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-11/key-issues.html>)ကို အခြေခံ၍ ဆွေးနွေး တင်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၂။ သင်ယူခြင်းဖြင့် ရရှိမည့် အကျိုးကျေးဇူးများ

- (က) ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍဆိုင်ရာ အဂတိလိုက်စားမှု၏ပုံစံနှင့် သရုပ်သကန်များကို ဖော်ပြနိုင်စွမ်း ရှိလာခြင်း၊
- (ခ) ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှု ဖြစ်ပွားရသည့် အကြောင်းအရင်းနှင့် အကျိုးသက်ရောက်မှုများ၊ အဂတိလိုက်စားမှုအလေ့အထနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အခန်းကဏ္ဍကို နားလည်နိုင်စွမ်း ရှိလာခြင်း၊
- (ဂ) ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှု ကြိုတင်ကာကွယ်ရေး၊ ဖြေရှင်းရေးအစီအမံများနှင့် တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများကို ဝေဖန်ဆန်းစစ်နိုင်စွမ်း ရှိလာခြင်း၊
- (ဃ) အများပြည်သူကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုတို့အကြား ကွဲပြားခြားနားမှုများကို ရှင်းလင်းတင်ပြနိုင်စွမ်း ရှိလာခြင်း၊
- (င) ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့် အများပြည်သူကဏ္ဍ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု၊ စုပေါင်းလုပ်ဆောင်မှုများအပါအဝင် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရာတွင် ပုဂ္ဂလိကအဖွဲ့အစည်းများ၏အခန်းကဏ္ဍကို ဖော်ပြနိုင်ခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်နိုင်စွမ်း ရှိလာခြင်း။

ဆွေးနွေးသွားမည့် အဓိကအကြောင်းအရာများ

၃။ အဂတိလိုက်စားမှုသည် ရှုပ်ထွေးသောကိစ္စရပ်တစ်ခုဖြစ်ပြီး တူညီသောအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက် မရှိပါ။ အဂတိလိုက်စားမှု၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်၊ အဂတိလိုက်စားသည့် ပုံစံအမျိုးမျိုးနှင့် အဂတိလိုက်စားမှုကြောင့် တစ်ကမ္ဘာလုံးတွင် ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည့် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို E4J အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင် အခန်း (၁) (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-1/key-issues/intro.html>)တွင် လေ့လာဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။ ကုလသမဂ္ဂအဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး ကွန်ဗင်းရှင်း(UNCAC) (<https://www.unodc.org/documents/teaties/UNCAC/Publications/Convention/08-50026-E.pdf>)တွင် ပြီးပြည့်စုံသော အဂတိလိုက်စားမှု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်ကို ဖော်ပြခြင်းမပြုဘဲ အဂတိလိုက်စားမှုပုံစံအမျိုးမျိုးနှင့် ပြစ်မှုအမျိုးမျိုးကို ဖော်ပြပေးထားပါသည်။ အများပြည်သူကဏ္ဍနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍရှိ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုနှင့် အလွဲသုံးစားမှုအမျိုးမျိုးကို ဖော်ပြပေးထားပါသည်။ လုပ်ငန်းတာဝန်ကို အလွဲသုံးစားပြုခြင်း (ဥပမာ-ဌာနဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရာ၌ အကျိုးအမြတ်ရရှိရန်အတွက် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ

အား အလွဲသုံးစားပြုခြင်း) မလျော်ကြေးသုံးခြင်း၊ တရားမဝင်ကြွယ်ဝချမ်းသာခြင်း၊ ငွေကြေး ခဝါချခြင်းတို့လည်း ပါဝင်ပါသည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလအထိ UNCAC အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံပေါင်း (၁၈၆)နိုင်ငံရှိပြီး UNCAC ကို တစ်ကမ္ဘာလုံးမှ လိုက်နာဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် နိုင်ငံတကာက လက်ခံနိုင်သည့် အဂတိလိုက်စားမှုပုံစံအမျိုးမျိုးကို ခွဲခြားသတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။

၄။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတွင် အဂတိလိုက်စားမှုဖြစ်ပွားသည့် ပုံစံ၊ အကြောင်းအရင်း၊ အကျိုး သက်ရောက်မှုများ၊ တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများ၊ တားဆီးကာကွယ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များပါဝင်သည့် အခြေခံအကြောင်းအရင်းနှင့် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးတွင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအနေဖြင့် ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် နည်းလမ်းများနှင့်ပတ်သက်သည့် အကြောင်းအရာနှစ်ခုကို ဤအခန်းတွင် ဆွေးနွေးတင်ပြထားပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍရှိအဂတိလိုက်စားမှုအား တိုက်ဖျက် သည့် နည်းလမ်းအချို့သည် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများတွင် အဂတိလိုက်စားမှုတားဆီးကာကွယ်ခြင်း နှင့် လျှော့ချခြင်းကို ပိုမိုထိရောက်စေရန် အထောက်အကူဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤအခန်းရှိ ရှုထောင့်နှစ်ခုသည် ဆက်စပ်လျက်ရှိပါသည်။ ထို့ပြင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် မိမိတို့ လုပ်ငန်းအတွင်းရှိ အဂတိလိုက်စားမှုတားဆီးကာကွယ်ခြင်းနှင့် အမျိုးမျိုးသောတိုက်ဖျက်သည့် နည်းလမ်းများကို သိရှိစေပါသည်။ အဂတိလိုက်စားမှု ဖြစ်နိုင်ခြေအန္တရာယ် ဆန်းစစ်ခြင်း၊ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးဆိုင်ရာ ကျင့်ဝတ်များနှင့် ကိုယ်ကျင့်တရား ကောင်းစေရန် လိုက်နာရမည့်ဝတ္တရားများ၊ စုပေါင်းလုပ်ဆောင်မှု စသည့် လိုက်နာဆောင်ရွက်ရေးအစီအစဉ်များ ကို သိရှိနားလည်စေပါသည်။ ဥပဒေအာဏာသက်ရောက်ခြင်းနှင့် သတင်းပေးထုတ်ဖော်ခြင်း ဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို E4J အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင် အခန်း(၆)နှင့် အခန်း(၁၃)တို့တွင် ဆွေးနွေးတင်ပြထားပါသည်။

အများပြည်သူကဏ္ဍနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတို့ရှိ အဂတိလိုက်စားမှုများ

၅။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုကို လေ့လာရာတွင် အများပြည်သူကဏ္ဍနှင့် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍတို့၏ ကွာခြားချက်ကိုသိထားခြင်းက အထောက်အကူ ဖြစ်စေပါသည်။ အများပြည်သူ ကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှုသည် အစိုးရ၏အရင်းအမြစ်များအား အလွဲသုံးစားပြုခြင်းဖြစ်ပြီး ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုသည် ပုဂ္ဂလိက (သို့မဟုတ်) စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အရင်းအမြစ် များအား အလွဲသုံးစားပြုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ UNCAC အနေဖြင့် အဂတိလိုက်စားမှုဆိုင်ရာ ပြစ်မှုအမျိုးမျိုးကို ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားပါသည်။ အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည့် “အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာပွင့်လင်းမြင်သာမှုအဖွဲ့” (Transparency International-TI) (<https://>

www.transparency.Org/en/what-is-corruption)က အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားသကဲ့သို့ အဂတိလိုက်စားမှုဆိုသည်မှာ မိမိထံယုံကြည်အပ်နှံထားသော လုပ်ပိုင်ခွင့်အား ပုဂ္ဂလိကအကျိုးအမြတ်အတွက် အလွဲသုံးစားပြုခြင်းဟု ယေဘုယျနားလည်ထားပါသည်။ “အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအဖွဲ့”(TI)၏ အဂတိလိုက်စားမှုအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်နှင့် UNCAC ပြစ်မှုသတ်မှတ်ချက်တို့အရ အဂတိလိုက်စားမှုသည် အများပြည်သူဆိုင်ရာကဏ္ဍနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှစ်ခုလုံး၌ ဖြစ်ပွားကြောင်း သိရှိရပါသည်။ ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းများသည် အများပြည်သူအကျိုးစီးပွားအတွက် ဝန်ဆောင်မှုပေးရန် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာအပ်နှင်းခြင်းခံရပြီး ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍရှိဝန်ထမ်းများသည် ကုမ္ပဏီ၏အကျိုးစီးပွားကို ဝန်ဆောင်မှုပေးရန်အတွက် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ အပ်နှင်းခြင်းခံရပါသည်။ ယင်းအခြေအနေနှစ်ရပ်စလုံးတွင် တစ်ဦးချင်းအနေနှင့် ဖြစ်စေ၊ အဖွဲ့အစည်းအနေနှင့် ဖြစ်စေ ၎င်းတို့အနေဖြင့် ဝန်ဆောင်မှုပေးရန် ပေးအပ်ထားသည့် အကျိုးစီးပွားများအပြင် အခြားမတူညီသည့် ကိုယ်ကျိုးစီးပွားရရှိရေးကို ဆောင်ရွက်သည့်အခါ အဂတိလိုက်စားမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။ မည်သူ (သို့မဟုတ်) မည်သည့်အရာများကို ဆောင်ရွက်နေသည်ဟူသည့်အစား မည်ကဲ့သို့သော အကျိုးစီးပွားများအတွက် ဝန်ဆောင်မှုပေးသင့်သည်ဆိုသည်ကို လေ့လာခြင်းဖြင့် အများပြည်သူကဏ္ဍနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှုများကို ခွဲခြားသတ်မှတ်နိုင်ပါသည်။ အများပြည်သူကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှုကို E4J အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင် အခန်း (၄) (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-4/key-issues/intro-html>) တွင် တင်ပြထားပါသည်။

၆။ ဤအခန်းတွင် အောက်ဖော်ပြပါအပိုင်းများနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်များကို ဖော်ပြထားပါသည်-

(က) ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှု၏ ပုံစံနှင့် သရုပ်သကန်များ

(<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-5/key-issue/forms-and-manifestations-of-private-sector-corruption.html>)

(ခ) ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှု၏ အကျိုးဆက်များ

(<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-5/key-issue/consequences-of-private-sector-corruption-html>)

(ဂ) ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှုဖြစ်ပေါ်ရသည့် အကြောင်းရင်းများ

(<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-5/key-issue/causes-of-private-sector-corruption -html>)

(ဃ) ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှု၏ တုံ့ပြန်မှုများ

(<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-5/key-issue/responses-to-private-sector-corruption-html>)

(င) ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှုအား တားဆီးကာကွယ်ခြင်း

(<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-5/key-issue/preventing-private-sector-corruption-html>)

(စ) အဂတိလိုက်စားမှုအား အများပြည်သူနှင့်ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု နှင့် စုစည်းတိုက်ဖျက်မှုများ

(<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-5/key-issue/collective-action-and-public-private-parnterships-against-corruption-html>)

ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှု၏ ပုံစံနှင့် သရုပ်သကန်များ

၇။ အဂတိလိုက်စားမှုသည် တစ်ကမ္ဘာလုံးနှင့်သက်ဆိုင်သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ပြဿနာတစ်ခုဖြစ်ပြီး နိုင်ငံအသီးသီးရှိ ကုမ္ပဏီကြီးငယ်ဟူသမျှကို ထိခိုက်စေပါသည်။ ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် အဂတိလိုက်စားမှုကျူးလွန်သူများဖြစ်နိုင်သကဲ့သို့ အဂတိလိုက်စားမှု ကျူးလွန်ခြင်းခံရသူများလည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင် အဂတိလိုက်စားမှုသည် ငွေကြေးဆိုင်ရာ အစီရင်ခံစာများကို မှားယွင်းစွာ (သို့မဟုတ်) လိမ်လည်၍ တင်ပြခြင်း၊ ပစ္စည်းများဝယ်ယူရာ၌ လိမ်လည်ခြင်း၊ အလွဲသုံးစားပြုလုပ်ခြင်း၊ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှု ပြုလုပ်ခြင်းနှင့် အခြားလုပ်ဆောင်ချက် အမျိုးမျိုးပါဝင်ပါသည်။ တစ်ဖက်ဖော်ပြပါအချက်များ သည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၌ အဂတိလိုက်စားမှုကျူးလွန်သည့် ပုံစံများနှင့် သရုပ်သကန် များပင် ဖြစ်ပါသည်။ မာတီနီ (Martini) ၏ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ရေးသားခဲ့သည့် ဆောင်းပါးနှင့် ရိုစ်အက်ကာမန် (Rose-Ackerman) ၏ ၂၀၀၇ ခုနှစ် ယူဖိုးစာတမ်း U4 paper (<https://www.u4.no/publicatons/measuring-private-sector-corruption/>)တို့တွင် လေ့လာနိုင် ပါသည်။-

- (က) စီးပွားရေးဆိုင်ရာ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုနှင့် အခွင့်ထူးရရှိရန်အတွက် လာဘ်ပေးခြင်း။ ကုမ္ပဏီတစ်ခုမှ ဝန်ထမ်းများအနေဖြင့် အကျိုးအမြတ်ရရှိရန်အတွက် အခြားကုမ္ပဏီမှ ဝန်ထမ်းများအား ငွေကြေးများပေးအပ်ခြင်း၊ မလျော်သော အကျိုးအမြတ် (သို့မဟုတ်) တန်ဖိုးကြီးမားသည့် လက်ဆောင်ပစ္စည်းများ ပေးအပ်ခြင်းတို့ပါဝင်ပါသည်။ ဥပမာ- မိမိတို့ကုမ္ပဏီ၏ လိုလားချက်အတိုင်း ဆုံးဖြတ်ပေးရန်အတွက် ပစ္စည်းဝယ်ယူရေးဆောင်ရွက်သည့် ဝန်ထမ်းအား ငွေကြေးများ ပေးအပ်ခြင်း၊ ချေးငွေရရှိရန်အတွက် ဘဏ်မန်နေဂျာအား တန်ဖိုးကြီးမားသည့် လက်ဆောင်ပစ္စည်း ပေးအပ်ခြင်း၊ အထူးအခွင့်အရေးရရှိရန်အတွက် ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ငွေကြေးများ ပေးအပ်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။
- (ခ) ခြိမ်းခြောက်၍ ငွေညှစ်ခြင်းနှင့် သွေးဆောင်စည်းရုံးခြင်း။ ကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ ဝန်ထမ်းတစ်ဦးမှ စီးပွားရေးနှင့်သက်ဆိုင်သည့် လုပ်ငန်းများအတွက် (သို့မဟုတ်) ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခု ချမှတ်ရန်အတွက် ငွေကြေး၊ မလျော်သော အကျိုးအမြတ်၊ တန်ဖိုးကြီးမားသည့် လက်ဆောင်ပစ္စည်း (သို့မဟုတ်) လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအခွင့်အရေးပေးရန် တောင်းဆိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။
- (ဂ) လက်ဆောင်ပစ္စည်းများနှင့်ဧည့်ဝတ်ကျောပွန်မှုများ။ စီးပွားရေးဆိုင်ရာဆုံးဖြတ်မှုများ (သို့မဟုတ်) လုပ်ဆောင်ချက်များအပေါ် ဩဇာလွှမ်းမိုးမှု ရရှိရန်အတွက် ဝန်ထမ်းများအပေါ် ဧည့်ဝတ်ကျောပွန်မှုများနှင့် လွန်ကဲသော လက်ဆောင်ပစ္စည်းများပေးအပ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့တွင် ခရီးစရိတ်များ၊ ဇိမ်ခံပစ္စည်းများ (သို့မဟုတ်) အားကစားပွဲများအတွက် လက်မှတ်များ စီစဉ်ပေးခြင်းများ ပါဝင်ပါသည်။
- (ဃ) အခကြေးငွေနှင့်ကော်မရှင်ခများပေးအပ်ခြင်း။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များ (သို့မဟုတ်) လုပ်ဆောင်ချက်များ ပြောင်းလဲလာစေရန် ရည်ရွယ်၍ လုပ်ငန်းဆိုင်ရာစံနှုန်းများကို ကျော်လွန်ကာ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ ကြားခံပုဂ္ဂိုလ်များကို အခကြေးငွေများနှင့် ကော်မရှင်ခများ ပေးအပ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အခကြေးငွေ (သို့မဟုတ်) ကော်မရှင်ခပေးအပ်ခြင်းသည် လာဘ်ငွေပေးအပ်ခြင်းကို ဖုံးကွယ်၍ ဟန်ဆောင်ခြင်းနည်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

- (င) ပူးပေါင်းလိမ်လည်ရန်ညှိနှိုင်းခြင်း။ မှန်ကန်စွာကိုယ်စားပြုခြင်းမရှိသော ဝန်ထမ်း၏ အကျိုးစီးပွားများရရှိရန်အတွက် အလုပ်သမားသမဂ္ဂတွင်ပါဝင်သည့် ဝန်ထမ်းနှင့်ကုမ္ပဏီ၏ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့တို့အကြား ၎င်းတို့၏ လိုလားချက်များကို ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ပေးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။
- (စ) သတင်းရောင်းစားခြင်း။ ကုမ္ပဏီဝန်ထမ်းတစ်ဦးအနေဖြင့် လျှို့ဝှက်သတင်း အချက်အလက်များကို ရရှိရန်အတွက် လာဘ်ပေးခြင်း(သို့မဟုတ်) လာဘ်ယူခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ တံစိုးလက်ဆောင်ကို ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ပေးအပ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ကုမ္ပဏီ၏ လျှို့ဝှက်သတင်းအချက်အလက်များဖြစ်သည့် ကုမ္ပဏီ၏ ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုများ၊ ငွေစုစာချုပ်များ၊ ငွေချေးသက်သေခံလက်မှတ်များနှင့် သက်ဆိုင် သည့် စာရွက်စာတမ်းများ ဖလှယ်ခြင်းကို အတွင်းသတင်းရောင်းစားခြင်းဟု ခေါ်ပါသည်။
- (ဆ) မလျော်ငြာဇာသုံးခြင်း။ အစိုးရအာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းထံမှ မလျော်သော အကျိုးအမြတ်ရရှိရန်အတွက် ကုမ္ပဏီဝန်ထမ်းတစ်ဦးက ပြည်သူ့ဝန်ထမ်း တစ်ဦးအား ငွေကြေးပေးအပ်ခြင်း၊ မလျော်သောအကျိုးအမြတ် (သို့မဟုတ်) တန်ဖိုးကြီးမားသော လက်ဆောင်ပစ္စည်း ပေးအပ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံရေး အရ ဆုံးဖြတ်ချက်များ၊ မူဝါဒများ (သို့မဟုတ်) ဥပဒေများအပေါ်တွင် ဩဇာ လွှမ်းမိုးနိုင်ရန်အတွက် စီးပွားရေးသမားများက နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ရန်ပုံငွေ လှူဒါန်းမှုများ ပြုလုပ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။
- (ဇ) အလွဲသုံးစားပြုလုပ်ခြင်း။ ဝန်ထမ်းများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ရာထူးအလျောက် ယုံကြည်အပ်နှံထားသော တန်ဖိုးရှိသည့် ပစ္စည်းတစ်မျိုးမျိုးကို အလွဲသုံးစားပြု ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။
- (ဈ) မျက်နှာသာပေးခြင်း၊ ဆွေမျိုးကောင်းစားရေးဝါဒ၊ အပေါင်းအသင်းများအား မျက်နှာသာပေးခြင်းနှင့် နိုင်ငံရေးရန်ပုံငွေထောက်ပံ့သူများအပေါ် အခွင့်အရေး ပေးခြင်း။ လူတစ်ဦး (သို့မဟုတ်) လူတစ်စုအား အခြားသူများ၏ ကျခံငွေဖြင့် မျှတမှုမရှိဘဲ ဦးစားပေး၍ ဆက်ဆံခြင်းဖြင့် အဂတိလိုက်စားမှုပုံစံအမျိုးမျိုး ပေါ်ပေါက်လာတတ်ပါသည်။

- (၁) ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍရှိ အဂတိလိုက်စားမှု သာဓကဖော်ပြချက်များသည် မကုန်ဆုံးနိုင်သော်လည်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အဂတိလိုက်စားမှု သည် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုထက် ပိုမိုများပြားကြောင်း အဆိုပါ သာဓကများမှ ဖော်ပြနေသည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှုသည် အများထင်မြင်ယူဆထားသကဲ့သို့ စာအိတ် (သို့မဟုတ်) ခရီးဆောင် သေတ္တာဖြင့် ငွေအပြည့်ထည့်၍ ပေးခြင်းကိုသာ ဆိုလိုခြင်း မဟုတ်ပါ။ အထက်ပါ ဥပမာများအရ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် တရားဝင် သော်လည်း လက်ဆောင်ပေးခြင်း၊ ဧည့်ဝတ်ကျေပွန်ခြင်း စသော အလွဲ သုံးစားမှုများ ဖြစ်ပေါ်နိုင်သော မီးခိုးရောင်နယ်ပယ်များ ရှိနိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံရေးရန်ပုံငွေလှူဒါန်းခြင်း၊ ကုန်ကျစရိတ်များကျခံပေးခြင်းဖြင့်လည်း ပုဂ္ဂလိကအကျိုးအမြတ်အတွက် အလွဲသုံးစားပြုနိုင်ပါသည်။ အချို့နိုင်ငံ များ၌ လုပ်ငန်းတွင် အထူးအခွင့်အရေးရရှိရန်အတွက် ငွေကြေးပေးအပ် ခြင်း (သို့မဟုတ်) တန်ဖိုးအနည်းငယ်ရှိသော တံစိုးလက်ဆောင် ပေးအပ် ခြင်းကို ပြုလုပ်လေ့ရှိပြီး ယင်းကို သာမန်ကိစ္စဟု သတ်မှတ်ကာ စစ်ဆေး မေးမြန်းလေ့ မရှိကြပေ။
- (၂) စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၌ ဖြစ်ပွားသော အဂတိလိုက်စားမှုများသည် ပုံစံ အမျိုးမျိုးဖြင့် ဖြစ်ပွားလေ့ရှိပြီး အဆင့်အမျိုးမျိုး (သို့မဟုတ်) ဩဇာ လွှမ်းမိုးမှုနယ်ပယ်အမျိုးမျိုးဖြစ်သော ကုမ္ပဏီအတွင်းတွင် လည်းကောင်း၊ ကုန်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးရာတွင် လည်းကောင်း၊ ကြီးမားကျယ်ပြန့် သော စီးပွားရေးဆောင်ရွက်မှုများတွင် လည်းကောင်း၊ လူမှုပတ်ဝန်းကျင် အသီးသီး၌လည်းကောင်း ဖြစ်ပွားနိုင်ပါသည်။ အခြေအနေအမျိုးမျိုး၌ ဖြစ်ပွားနေသော အဂတိလိုက်စားမှုဖြစ်ပွားသည့် ပုံစံများကို ဖြည့်စွက် သင်ကြားသည့်နည်းလမ်းများကို (Additional teaching tools) (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-5/additional-teaching-tools.html>)၏ Power Point slide များတွင် လေ့လာ ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှု၏ အကျိုးဆက်များ

၈။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှုများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ရေးသားဖော်ပြချက်များ ကျယ်ပြန့်စွာ ရှိသော်လည်း စနစ်တကျလေ့လာသုံးသပ်မှု နည်းပါးပါသည်။ (အာဂန်ဒိုနာ၊ ၂၀၀၃။ ဂိုပီနတ်၊ ၂၀၀၈) (Argandona, 2003; Gopinath, 2008)။ နိုင်ငံတကာ အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေး ဆောင်ရွက်မှုများသည် အများပြည်သူဆိုင်ရာကဏ္ဍကိုသာ ပိုမိုအလေးပေး ချဉ်းကပ်လေ့လာထားကြပါသည်။ (ဆုထ်နှင့် အခြားပညာရှင်များ၊ ၂၀၁၆) (Sööt and others, 2016)။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုများသည် စီးပွားရေးနှင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများအပေါ် အချိန်ကြာမြင့်စွာ ဆိုးဆိုးရွားရွားထိခိုက်စေသော်လည်း ဆုံးရှုံးမှုစရိတ်များကို အတိအကျ ခန့်မှန်းရန် ခက်ခဲပါသည်။

၉။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတွင် အဂတိလိုက်စားမှုများမှာ အလွန်များပြားစွာ ဖြစ်ပွားလျက်ရှိပါ သည်။ “ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာစီးပွားရေးပြစ်မှုနှင့်လိမ်လည်မှုစစ်တမ်း ၂၀၁၈” (Global Economic Crime and Fraud Survey 2018) (<https://www.pwc.com/gx/en/services/advisory/forensics/economic-crime-survey.html>) တွင် PricewaterhouseCoopers ၏ ရေးသားချက် အရ ၂၈% သော ကုမ္ပဏီများသည် လွန်ခဲ့သော နှစ် နှစ်အတွင်း စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အကျင့်ပျက်မှု များနှင့် ကြုံတွေ့ခဲ့ရပြီး ၄၅% သည် ကုမ္ပဏီပိုင်ပစ္စည်းများ အလွဲသုံးစားပြုခြင်းခံခဲ့ရကြောင်း တင်ပြထားပါသည်။

၁၀။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုကို တိုင်းတာသောစစ်တမ်း (A World Bank’s Enterprise Survey) (<http://www.enterprisesurveys.org/en/data/exploretopics/corruption>)အရ အချို့နိုင်ငံများရှိ လုပ်ငန်းအားလုံး၏ ၅၁% အနေဖြင့် တစ်နှစ်လျှင် အနည်းဆုံးတစ်ကြိမ် လာဘ်ငွေတောင်းခံမှုကို ကြုံတွေ့ရကြောင်း သိရှိရပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှုသည် ကုန်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်မှုနှင့် ရောင်းချမှုဆိုင်ရာ ကွင်းဆက်တစ်ခုလုံးကို ထိခိုက်စေပါသည်။ ဈေးကွက်များကို ပျက်ပြားစေခြင်း၊ ယှဉ်ပြိုင်မှုကို အားနည်းစေခြင်း၊ ကုမ္ပဏီများအတွက် ကုန်ကျစရိတ်များ မြင့်မားစေခြင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်စေပါ သည်။ ၎င်းသည် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ၏ မျှတပြီးထိရောက်မှုရှိခြင်းကို အဟန့်အတား ဖြစ်စေပြီး ထုတ်ကုန်ပစ္စည်းနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ၏ အရည်အသွေးကို လျော့ကျစေကာ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အလမ်းများကို လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးစေပါသည်။ (UNODC, 2013b)။

၁၁။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ကြွယ်ဝမှုနှင့် အမြတ်အစွန်းများ ပိုမိုရရှိရန် အဓိက ရည်မှန်းချက်ထားရှိလျက် အမြတ်အစွန်းတိုးပွားစေရန် နည်းလမ်းတစ်ခုအဖြစ် အကျင့်ပျက် ခြစားမှုကို အသုံးပြုဆောင်ရွက်ပါက ဝန်ထမ်းများ၏အကျင့်စာရိတ္တပျက်ပြားခြင်း၊ ကုန်ထုတ်လုပ်မှု လျော့ကျခြင်း၊ အစုရှယ်ယာရှင်များဆုံးရှုံးခြင်း၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတို့၏ ယုံကြည်မှုဆုံးရှုံးခြင်း၊ စီးပွားရေးအဆက်အသွယ်များနှင့် ဂုဏ်သိက္ခာထိခိုက်ဆုံးရှုံးစေခြင်းကို ဖြစ်စေပါသည်။ ကုမ္ပဏီ များအနေဖြင့် စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများ၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု၊ ကုစားမှုများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကုန်ကျ စရိတ်များ ကျခံရမည် ဖြစ်ပါသည် (လီဂျန်းစ်၊ ၂၀၁၈) (Lee-Jones, 2018)။ အဆိုပါ အကျိုး သက်ရောက်မှုအချို့ကို လေ့လာနိုင်ရန်အတွက် အောက်တွင်ဆက်လက်ဖော်ပြထားရှိပါသည်။ အပြန်အလှန်အားဖြင့် အခြေအနေအရပ်ရပ်တွင် ကုမ္ပဏီများ၏ ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှု မြင့်မားခြင်းသည် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်မှုကို ပိုမိုအားကောင်းစေနိုင်ပါသည် (U4, 2017)။

၁၂။ ထို့ပြင် ကုလသမဂ္ဂကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာပဋိညာဉ်စာချုပ်(United Nations Global Compact- UNGC)၏ အင်တာနက်စာမျက်နှာအရ အထူးသဖြင့် ထိပ်ပိုင်းရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဦးဆောင်သူ များနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ၊ လူမှုရေးမတည်ငြိမ်မှုများ (သို့မဟုတ်) စီးပွားရေးမညီမျှမှုများက ရေရှည်သာယာဝပြောမှုကို ထိခိုက်နိုင်သောကြောင့် ကုမ္ပဏီများသည် ရေတိုအကျိုးအမြတ်ကိုသာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရုံဖြင့် မလုံလောက်ကြောင်း ကြိုတင်တွက်ဆထားရမည်ကို နားလည်သဘောပေါက်မှု တိုးပွားလာပါသည်။ ဤစိန်ခေါ်မှု များကို နားလည်သဘောပေါက်ပြီး လိုက်နာဆောင်ရွက်သည့် ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် အများထက် ရှေ့သို့ပို၍ ရောက်ရှိနိုင်ပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍရှိ အဂတိလိုက်စားမှုသည် အောက်ပါနည်းလမ်း များအတိုင်း စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတို့ကို တစ်စတစ်စ ဆုတ်ယုတ် လျော့ပါးစေကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်-

- (က) မျှတမှုမရှိသောယှဉ်ပြိုင်မှု။ လာဘ်ပေးသော ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် ၎င်းနှင့် ယှဉ်ပြိုင်ဘက် ကုမ္ပဏီများထက်ပို၍ မျှတမှုမရှိသော အကျိုးအမြတ်များကို ရရှိစေပြီး ၎င်းတို့၏ ထုတ်ကုန်ပစ္စည်းများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ၏ အရည်အသွေး ကိုပင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်မလိုပေ (ဘိုးလ်၊ ၂၀၁၄)(Boles, 2014)။ အချို့ ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် အကျိုးအမြတ်များရရှိရန် လာဘ်ပေးကြသော်လည်း အချို့ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့်မူ ထိုသို့ပြုလုပ်လိုခြင်း (သို့မဟုတ်) ပြုလုပ်နိုင်ခြင်း

မရှိကြပေ။ ထို့ကြောင့် လာဘ်ပေးရန် ငြင်းဆန်သော ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် ဈေးကွက်မှ ဖယ်ထုတ်ခံရဖွယ်ရှိသောကြောင့် အဂတိလိုက်စားမှုသည် ယှဉ်ပြိုင်မှု ကို အားနည်းစေပါသည်။

- (ခ) ကုန်ကျစရိတ်ဖောင်းပွခြင်း။ အဂတိလိုက်စားမှုကြောင့် ယှဉ်ပြိုင်မှုကင်းမဲ့ စေပြီး ကုန်ပစ္စည်းနှင့်ဝန်ဆောင်မှုများ၏ အရည်အသွေးညံ့ဖျင်းကာ ဈေးနှုန်း မြင့်မားခြင်းကြောင့် စားသုံးသူများကို ထိခိုက်စေပါသည် (လီဂျန်းစ်၊ ၂၀၁၈)။ ဥပမာအားဖြင့် ကုန်ပစ္စည်းများ ရောင်းချခွင့်ရရှိရန် လာဘ်ပေးထားသည့် ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် ၎င်း၏ကုန်ထုတ်စွမ်းအားတိုးတက်ရန်၊ ကုန်ပစ္စည်းနှင့် ဝန်ဆောင်မှုတို့၏ အရည်အသွေး ကောင်းမွန်ရန်အတွက် ဆန်းသစ်တီထွင်မှု များပြုလုပ်ခြင်း၊ နည်းပညာအသစ်များအသုံးပြုခြင်း၊ ဝန်ထမ်းများအား လေ့ကျင့် ပေးခြင်းနှင့် အခြားသောဆောင်ရွက်မှုများ ပြုလုပ်ရန်အတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု များပြုလုပ်ရန်မလိုဟု မှတ်ယူမည်ဖြစ်ပါသည်။
- (ဂ) လူမှုအဖွဲ့အစည်းအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုများ။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ အဂတိလိုက်စားမှုများကြောင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူ့အခွင့်အရေးအပေါ် ဆိုးရွားစွာ ထိခိုက်ပျက်စီးစေနိုင်ပါသည် (မာတီနီ၊ ၂၀၁၄)။ အဂတိလိုက်စားမှု များသည် လူ့အခွင့်အရေးအပေါ် မည်ကဲ့သို့ သက်ရောက်မှုရှိကြောင်း အသေးစိတ် သိရှိလိုပါက E4J အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ် အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင် အခန်း (၇)တွင် လေ့လာဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

၁၃။ အဂတိလိုက်စားမှု၏ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို သိရှိလိုပါက E4J အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင် အခန်း (၁) (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-1/key-issue/intro-html>)တွင် ပိုမို ပြည့်စုံသည့် ဆွေးနွေးတင်ပြမှုများကို ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှု ဖြစ်ပေါ်ရသည့် အကြောင်းရင်းများ

၁၄။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုဖြစ်ပေါ်ရသည့် အကြောင်းရင်းများမှာ-

- (က) ကဏ္ဍ (သို့မဟုတ်) လုပ်ငန်းနှင့်သက်ဆိုင်သည့်အကြောင်းရင်းများ။ စီးပွားရေး ကဏ္ဍအတွင်းရှိ အဂတိလိုက်စားမှုသည် အရွယ်အစားအမျိုးမျိုးရှိသော ကုမ္ပဏီ အားလုံးကို ထိခိုက်နိုင်ပါသည်။ အချို့သောကဏ္ဍများ (သို့မဟုတ်) လုပ်ငန်း

များသည် အခြားလုပ်ငန်းများထက် အဂတိလိုက်စားမှု ပို၍ဖြစ်ပွားလွယ်နိုင်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် လျှို့ဝှက်ပြီး ပမာဏကြီးမားသည့်စစ်ဘက်ဆိုင်ရာဝယ်ယူမှုများကြောင့် စစ်ဘက်ဆိုင်ရာလက်နက်ပစ္စည်း ထုတ်လုပ်သည့်လုပ်ငန်းများတွင် အဂတိလိုက်စားမှုများ ပိုမိုဖြစ်ပွားရန် အန္တရာယ်ရှိပါသည်။ (ဤပြဿနာနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အသေးစိတ်ပိုမိုသိရှိလိုပါက E4J အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင် အခန်း(၁၁)တွင် လေ့လာဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။) ဆုံးရှုံးမှုလျော့နည်းစေရေးအကြံပေးအဖွဲ့၊ ၂၀၁၉ (Risk Advisory, 2019) (<https://www.riskadvisory.com/campaigns/corruptionchallenges-index-2019-reveal/>)အစီရင်ခံစာတွင် တစ်ကမ္ဘာလုံးအတိုင်းအတာဖြင့် အဂတိလိုက်စားမှုကြောင့် ထိခိုက်ပျက်စီးမှုအများဆုံးသောလုပ်ငန်းများမှာ ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်း၊ ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြပါရှိပါသည်။ ယင်းအစီရင်ခံစာအရ ဒေသဆိုင်ရာအဆင့်တွင် ကွဲပြားခြားနားသော အချက်များ ရှိနေကြောင်း သိရှိရပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ကန်ထရိုက်စာချုပ်အပေါ် မှီခိုအားထားနေရသည့် ကဏ္ဍများတွင် အဂတိလိုက်စားမှုများ ပိုမိုဖြစ်ပွားနိုင်ပါသည်။ ၎င်းတို့အနေဖြင့် စီမံခန့်ခွဲမှုအရည်အသွေးနိမ့်ကျခြင်းနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်နိမ့်ကျခြင်းတို့လည်း ရှိနိုင်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အဆင့်မြင့်နည်းပညာဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ကုန်ပစ္စည်းများမှာ အစိတ်အပိုင်းများစွာလိုအပ်ရာ ပစ္စည်းရောင်းချသူအများအပြားနှင့် စာချုပ်များချုပ်ဆိုရန် လိုအပ်ခြင်းကြောင့် လိုအပ်သည့်ပစ္စည်းများကို လက်လီဈေးကွက်တွင် ရရှိနိုင်ပြီး ကန်ထရိုက်စာချုပ်အနည်းငယ်သာ လိုအပ်သည့် စားသောက်ကုန်လုပ်ငန်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်မပြည့်ဝမှုနှင့် အဂတိလိုက်စားမှုများ ပိုမိုဖြစ်ပွားနိုင်ပါသည် (အသန်နာဆိုလီနှင့် ဂူဂျာဒါ၊ ၂၀၁၅) (Athanasouli and Goujard, 2015)။

(ခ) စီးပွားရေးနှင့်သက်ဆိုင်သည့်အကြောင်းရင်းများ

- (၁) ကိုယ်ကျိုးစီးပွားရှာခြင်းသည် အများပြည်သူဆိုင်ရာကဏ္ဍတွင် အဂတိလိုက်စားမှုအများဆုံး ဖြစ်ပွားရသည့် အဓိကအကြောင်းရင်း ဖြစ်သော်လည်း ၎င်းသည် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတွင် အဂတိလိုက်စားမှုဖြစ်ပွား

ရသည့် အကြောင်းရင်းများထဲမှ တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ လွတ်လပ်စွာ ဆောင်ရွက်ခွင့်ပြုခြင်း၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ၊ ထိန်းချုပ်ကွပ်ကဲမှုများ လျော့ချခြင်းတို့ကြောင့် ဈေးကွက်၌ ပြင်းထန်သောယှဉ်ပြိုင်မှုများ ပိုမို ဖြစ်ပေါ်လာပြီး ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် လုပ်ငန်းစွမ်းဆောင်ရည်များ တိုးတက်စေရန်၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကိုကာကွယ်နိုင်ရန်၊ ဈေးကွက်အသစ် များကို သိမ်းပိုက်နိုင်ရန်အတွက် အဂတိလိုက်စားမှုများနှင့် ဆက်စပ် ပတ်သက်လာပါသည် (ပက်စ်တိုင်တစ်၊၂၀၁၉) (Pakstaitis,2019)။ ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် ယှဉ်ပြိုင်မှုများတွင် အနိုင်ရရှိရန်အတွက် အဂတိ လိုက်စားမှုကို အသုံးပြုခြင်းဖြင့် ၎င်းတို့၏လုပ်ငန်းများ တစ်စတစ်စ ကြီးထွားလာစေရန် ဖန်တီးဆောင်ရွက်ကြပါသည်။ ဈေးကွက်၌ ဆက်လက် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်ရေးအတွက် အခြားကုမ္ပဏီများကိုလည်း အဂတိလိုက်စားမှု ကို အလားတူကျင့်သုံး ဆောင်ရွက်ရန်လှုံ့ဆော်ကြပါသည်။ အစောပိုင်းတွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း လာဘ်ပေးရန် ငြင်းဆန်သော ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် ဈေးကွက်မှ ဖယ်ထုတ်ခံရနိုင်သောကြောင့် အဂတိလိုက်စားမှုများသည် ယှဉ်ပြိုင်မှုကို အားနည်းစေပါသည်။ ယှဉ်ပြိုင်မှုလျော့နည်းလာခြင်းကြောင့် ဈေးနှုန်းမြင့်မားခြင်း၊ ကုန်ပစ္စည်းများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ၏ အရည်အသွေးညံ့ဖျင်းခြင်းတို့ကို ဖြစ်ပွားစေသဖြင့် စားသုံးသူများကို ထိခိုက်စေပါသည် (လီဂျန်းစ်၊ ၂၀၁၈)။

- (၂) စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဆက်လက်ရှင်သန်ရပ်တည်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရန်အတွက် အဂတိလိုက်စားမှုသည် လက်တွေ့ကျပြီး ထိရောက်မှု ရှိသော လုပ်နည်းလုပ်ဟန်တစ်ခုဖြစ်နေသည်ကို စိတ်မကောင်းစွာဖြင့် တွေ့မြင်နေရပါသည်။ အမြတ်အစွန်းကို မည်သည့်နည်းလမ်းဖြင့်မဆို အများဆုံးရရှိရေးသည် ကုမ္ပဏီ၏ရည်မှန်းချက်အဖြစ် ရှုမြင်ပါက အဂတိလိုက်စားခြင်းဖြင့် ရရှိမည့်အကျိုးအမြတ်သည် လာဘ်ပေးရသည့် ကုန်ကျစရိတ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်တွက်ချက်ကြည့်ပါက လိုက်လျောညီထွေမှု ရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပါလျှင် အဂတိပြုလုပ်ခြင်းသည် မှန်ကန်သည်ဟု သတ်မှတ်မည် ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် စီးပွားရေးကျပ်တည်းသည့်

ကာလများအတွင်း ကုမ္ပဏီ၏မဟာဗျူဟာရည်မှန်းချက်များ အောင်မြင်စေရေးအတွက် အဂတိလိုက်စားမှုကို ကျင့်သုံးလာနိုင်ပါသည်။

- (၃) သို့သော် အဂတိလိုက်စားမှုသည် ကုမ္ပဏီအနည်းငယ်အတွက်သာ ရေတိုအကျိုးအမြတ်များ ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း သက်သေအထောက်အထားများအရ တွေ့ရှိရပါသည်။(ဟန်နီဆက်ခ်နှင့်ကိုချန်နီဗာ၊ ၂၀၁၅) (Hanousek and Kochanova, 2015)။ ရေရှည်တွင် အဂတိလိုက်စားမှုသည် လုပ်ငန်းအားလုံး၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ ဈေးကွက်ဝင်ဆံ့မှုနှင့် ကြီးထွားတိုးတက်မှုတို့ကို အဟန့်အတားဖြစ်စေပါသည် (ဘိုင်းနှင့် အခြားပညာရှင်များ၊ ၂၀၁၉) (Bai and others, 2019) (ဖော်ဂူးစ်-ပူစီအို၊ ၂၀၁၃)(Forgues-Puccio, 2013)။ အဂတိလိုက်စားသည့် အလေ့အထရှိသောကုမ္ပဏီတစ်ခုကို ကိုယ်ကျင့်တရားကောင်းမွန်သည့် ဝန်ထမ်းများ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၊ ဖောက်သည်များနှင့် အစုရှယ်ယာရှင်များက မနှစ်သက်ကြသောကြောင့် အဆိုပါကုမ္ပဏီသည် ရေရှည်တည်တံ့နိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။ U4 အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးအရင်းအမြစ်စင်တာ၏ လေ့လာတွေ့ရှိချက်အရ အဂတိလိုက်စားမှု ပိုမိုများပြားသောကုမ္ပဏီများသည် ရေတိုကာလ၌ပင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု လျော့နည်းကျဆင်းနိုင်ကြောင်း အလေးပေးဖော်ပြထားပါသည် [ယူဖိုး၊ ၂၀၁၇ သည် ဖစ်မင်းနှင့် ဆဗင်ဆန်၊ ၂၀၀၇ (Fisman and Svensson, 2007)တို့၏ တွေ့ရှိချက်များကို ရည်ညွှန်းသည်] ။

(ဂ) လူတစ်ဦးချင်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အကြောင်းရင်းများနှင့် ဆင်ခြေများ

- (၁) ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍရှိ လူပုဂ္ဂိုလ်များအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ကျင့်ဝတ်နှင့်မညီသော အပြုအမူများကို မှန်ကန်မျှတသည်ဟု ထင်မြင်ယူဆစေရန်အတွက် ဆင်ခြင်တုံတရားဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာကို အခြားကုမ္ပဏီများရှိ လူပုဂ္ဂိုလ်များကဲ့သို့ပင် ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ပါသည်။ အပြုအမူသိပ္ပံဘာသာရပ်အရ လူတစ်ချို့အနေဖြင့် ၎င်းတို့၏အပြုအမူသည် ကျိုးကြောင်းညီညွတ်မှုရှိကြောင်း ပြသနိုင်သည်ဟု ထင်မြင်ယူဆပါက ၎င်းတို့ အကျိုးအမြတ်

ရရှိရေးအတွက် လိမ်လည်လှည့်ဖျားမှုများကို ပြုလုပ်လိမ့်မည်ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့ ကိုယ်တိုင်လည်းကောင်းမွန်မှန်ကန်သည်ဟု ယူဆနေမည်ဖြစ်ပါသည်။ (အရီလီ၊ ၂၀၁၃) (Ariely, 2013)။ (ဂျိုဟန်ဆန်နှင့် အခြား ပညာရှင်များ၊ ၂၀၁၆) (Johannsen and others, 2016) မှ တွေ့ရှိသည့် အချက်အလက်များအရ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍရှိ လူတစ်ဦးချင်း၏ ဆင်ခြင်တုံတရားအပေါ် လွှမ်းမိုးမှုရှိသည့် အကြောင်းရင်းများမှာ နိုင်ငံ၏အခြေအနေ၊ ကုမ္ပဏီ၏ အရွယ်အစား၊ ပြည်တွင်းကုမ္ပဏီ (သို့မဟုတ်) ပြည်ပကုမ္ပဏီများ၏ သဘောသဘာဝ၊ မတူကွဲပြားသည့် လုပ်ငန်းခွင်အခြေအနေ၊ ကျား-မ ရေးရာစရိုက်လက္ခဏာ၊ အသက်အရွယ်၊ ရာထူးသက်တမ်း အစရှိသည်တို့ ဖြစ်ကြောင်း သိရှိရပါသည်။

- (၂) ကျင့်ဝတ်နှင့်မညီသော အပြုအမူများအတွက် ဆင်ခြင်သုံးသပ်ခြင်းကို E4J ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုနှင့် ကျင့်ဝတ်တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင် အခန်း(၆) (<http://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-6/key-issue.html>)နှင့် အခန်း(၇) (<https://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-7/key-issue.html>)တို့တွင် တင်ပြဆွေးနွေးထားပါသည်။ “လူတွေအားလုံး ဒီအတိုင်း လုပ်နေကြသည်”၊ “ဒါနဲ့ပတ်သက်ပြီး ကျွန်တော့်မှာတာဝန်မရှိပါ”၊ “နောက်ဆုံးအဆုံးသတ်သည် အမှန်ကန်ဆုံးနည်းလမ်း ဖြစ်သည်” စသည့်အကြောင်းပြချက်သုံးခုမှာ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတွင် လတ်တလော ရည်မှန်းချက်များ ဆောင်ရွက်ရာ၌ ပြောကြားလေ့ရှိသည့် အကြောင်းပြချက်များ ဖြစ်ပါသည်-

- (ကက) “လူတွေအားလုံး ဒီအတိုင်းလုပ်နေကြသည်”။ အဆိုပါ အကြောင်းပြချက်ကို အခြေအနေအမျိုးမျိုးပေါ် မူတည်၍ အကြောင်းပြချက် ပေးလေ့ရှိကြပါသည်။ ပထမတစ်ချက် အနေဖြင့် ကျင့်ဝတ်နှင့်မညီသောအပြုအမူကို ကုမ္ပဏီအတွင်းရှိ လူတစ်စု (သို့မဟုတ်) ကုမ္ပဏီတစ်ခုလုံး (သို့မဟုတ်) လုပ်ငန်းတစ်ခုလုံးတွင် ပုံမှန်ပြုမူကျင့်သုံးနေပါက အဆိုပါ အပြုအမူ

အတွက် အရေးယူမည့်သူ ရှိမည်မဟုတ်ပေ။ ဒုတိယအချက် အနေဖြင့် အခြားသူအားလုံး(ဥပမာ ယှဉ်ပြိုင် ဘက်များ) က ဒီအတိုင်း လုပ်နေကြသည်ဟု ပြောကြားပြီး အဂတိ လိုက်စားမှုကျူးလွန်ခြင်းကို မှန်ကန်ကြောင်း ပြသလေ့ရှိပါ သည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ဖြောင့်မတ် တည်ကြည်မှုကိုမြှင့်တင်ရန် ရည်ရွယ်သည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများနှင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ပါဝင်သည့် ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုဆိုင်ရာမဟာမိတ်အဖွဲ့၊ ၂၀၁၆

(Alliance for Integrity,2016) (<https://www.allianceforintegrity.org/>)က ထောက်ပြသည်မှာ အဂတိလိုက်စားမှု များ၌ ဝန်ထမ်းများပါဝင်စေသည့် အကြောင်းပြချက် ထိပ်ဆုံး ဆယ်ချက်တွင် “ဒီမှာ စီးပွားရေး ဘယ်လိုလုပ်ရတယ်ဆိုတာ မင်းမသိပါဘူး”၊ “ငါတို့မလုပ်ရင် တခြားလူတွေလုပ်လိမ့်မယ်” စသည့် အကြောင်းပြချက်များ ပါဝင်ပါသည်။ အဂတိ လိုက်စားမှုများတွင် တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းသည် ၎င်းတို့၏ ယှဉ်ပြိုင်ဘက်ကုမ္ပဏီများ ပါဝင်နေသည်ကို သိရှိသည့်အခါ ၎င်းတို့၏ ကုမ္ပဏီကောင်းစားရေး၊ ၎င်းတို့ဘဝ အဆင်ပြေ စေရန် အလားတူအပြုအမူပြုလုပ်ရခြင်း ဖြစ်သည့်အတွက် မှန်ကန်သည့် အပြုအမူများဖြစ်သည်။ မိမိသည်လည်း လူကောင်းပင်ဖြစ်သည်ဟုယူဆကြပါသည် (ဂျီဟန်ဆန် နှင့် အခြားပညာရှင်များ၊ ၂၀၁၆) (Johannsen and other, 2016)။ ထိုကဲ့သို့သော အကြောင်းပြချက်တို့ကို စုပေါင်း လုပ်ဆောင်မှုပြဿနာ (Collective Action Problem) အဖြစ် ရည်ညွှန်း ပြောကြားခဲ့ပါသည်(ပါဆန်၊ ရော့သ်စတီန်း နှင့် တီယိုရဲ၊ ၂၀၁၃) (Persson, Rothstein and Teorell, 2013)။ အဂတိလိုက်စားမှုကို စုပေါင်းလုပ်ဆောင်မှုပြဿနာ တစ်ခုအဖြစ် နားလည်သိရှိမှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ E4J အဂတိ လိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်း

စာစောင် အခန်း (၄) (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-4/key-issue/intro.html>)

တွင် ရှင်းလင်းဆွေးနွေးထားပါသည်။

(ခခ) “ဒါနဲ့ပတ်သက်ပြီးကျွန်တော့်မှာတာဝန်မရှိပါ။” အထက်ပါ ဖော်ပြချက်သည် တာဝန်ခံမှုကို ငြင်းပယ်ခြင်းပင်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ဟပ်ပေါ်လွင်စေပါသည်။ တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်း၏ အဂတိလိုက်စားမှုတွင် ပါဝင်ပတ်သက်မှုကို ၎င်းတို့အနေဖြင့် ထိန်းချုပ်၍ မရနိုင်သည့် အတိုင်းအတာဖြစ်ကြောင်း အကြောင်း ပြကြပါသည်။ “ဒီလိုလုပ်တာဟာ အဂတိလိုက်စားမှုဖြစ် တယ်ဆိုတာ ကျွန်တော်မသိခဲ့ဘူး”၊ “အဲဒါကျွန်တော့်အတွက် လုပ်တာမဟုတ်ဘူး၊ ကျွန်တော့်အဖွဲ့အစည်းအတွက် လုပ်ခဲ့ တာ”၊ “အဂတိလိုက်စားမှုကို ဘယ်လိုတုံ့ပြန်ရမလဲဆိုတာ ကျွန်တော် မသိဘူး” စသည်တို့မှာ ဝန်ထမ်းများအနေဖြင့် အဂတိလိုက်စားမှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ၎င်းတို့၏တာဝန်ရှိမှုအပေါ် ငြင်းဆန်ရန် ကြိုးစားလေ့ရှိသည့် အကြောင်းပြချက်များ ဖြစ်ပါသည် (Alliance for Integrity, 2016)။

(ဂဂ) “နောက်ဆုံးအဆုံးသတ်သည် အမှန်ကန်ဆုံးနည်းလမ်း ဖြစ် သည်”။ အဂတိလိုက်စားမှုသည် မှန်ကန်မှုမရှိသည့်လုပ်ရပ် ဖြစ်သော်လည်း အပြုသဘောဆောင်သည့် စုပေါင်းအကျိုး သက်ရောက်မှုများကို ရရှိစေသဖြင့် ကုမ္ပဏီ၏အကောင်းဆုံး အကျိုးစီးပွားပေါ်ပေါက်စေသည်ဟု ယူဆကြပါသည်။ အဂတိ လိုက်စားမှုများကြောင့် အလုပ်အကိုင်များ တည်မြဲနိုင်ခြင်း ကဲ့သို့သော တစ်ဦးချင်းအပေါ် အပြုသဘောဆောင်သည့် အကျိုးသက်ရောက်မှုများကြောင့် အဂတိလိုက်စားခြင်းမှာ ကျိုးကြောင်းမှန်ကန်မှုရှိသည်ဟုလည်း ယူဆကြပါသည်။ စီးပွားရေးသမားများအနေဖြင့် အဂတိလိုက်စားမှုသည် မည်သူ့ကိုမျှ ထိခိုက်စေခြင်းမရှိဘဲ နှစ်ဦးနှစ်ဖက်လုံး

အတွက် အကျိုးရှိသည့် အခြေအနေတစ်ခု (Win-Win Situation) အဖြစ် ဆင်ခြေပေးလေ့ရှိပါသည် (Alliance for Integrity, 2016)။ အဆိုပါအချက်သည် အထူးသဖြင့် အသေးစားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် အကြောင်းပြချက် တစ်ခုပင်ဖြစ်ပါသည် (ဂျီဟန်ဆန်နှင့် အခြားပညာရှင်များ၊ ၂၀၁၆)။

(ဃ) အစုစပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ဓလေ့ (Corporate Culture)။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းဆိုင်ရာနှင့် လူတစ်ဦးချင်းဆိုင်ရာအကြောင်းအရာများကြောင့် ဖြစ်ပွားသည့် အဂတိလိုက်စားမှုသည် ကုမ္ပဏီများ၏အဂတိလိုက်စားမှုဆိုင်ရာ အစုစပ် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ဓလေ့ကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု(ထောက်ပံ့ပေးမှု) ကိုပိုမို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ အဂတိလိုက်စားမှုဆိုင်ရာဓလေ့သည် အဂတိလိုက်စားမှု ဖြစ်ပွားရသည့် အကြောင်းရင်းတစ်ခုဖြစ်သကဲ့သို့ အဂတိလိုက်စားမှုကြောင့် ထွက်ပေါ်လာသည့် ရလဒ်တစ်ခုလည်းဖြစ်ပါသည်။ တေလာ (၂၀၁၆) (Taylor, 2016) က အောက်ဖော်ပြပါလုပ်ငန်းစဉ် သုံးရပ်သည် အဂတိလိုက်စားမှုကို ပုံမှန်လုပ်နေကျ လုပ်ငန်းတစ်ခုအဖြစ် ရောက်ရှိစေကြောင်း ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့ ပါသည်-

(၁) အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာသတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းခြင်း။ ကုမ္ပဏီ၏ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အဂတိလိုက်စားမှု အလေ့အကျင့်များကို ထည့်သွင်းခြင်း၊

(၂) ကျိုးကြောင်းဆင်ခြင်ခြင်း။ အဂတိလိုက်စားမှုသည် မှန်ကန်ကြောင်း လက်ခံစေသည့် မိမိကိုယ်ပိုင်တွေးခေါ်သည့်စနစ်၊

(၃) ဆက်ဆံရေးပုံသွင်းခြင်း။

(ကက) ဝန်ထမ်းအသစ်များအား အဂတိလိုက်စားမှုကို သည်းခံစေသည့် (သို့မဟုတ်) လက်ခံခွင့်ပြုစေသည့်စနစ်များ၊ စည်းမျဉ်း စံနှုန်းများနှင့် ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်စေခြင်း၊ သက်တူရွယ်တူ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များ၏ဖိအားကြောင့် အဂတိလိုက်စားမှုကို

ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်စေခြင်း၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုတွင် သက်တူရွယ်တူ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များ၏ဖိအားဆိုသည်မှာ အုပ်ချုပ်မှု (သို့မဟုတ်) စီမံခန့်ခွဲမှုအမိန့်ဖြင့် ဆောင်ရွက် စေသည့် ကိစ္စရပ်များကို ရည်ညွှန်းပါသည်။(ဂျီဟန်ဆန်နှင့် အခြားပညာရှင်များ၊ ၂၀၁၆) (Johannsen and other, 2016)။

- (ခခ) ယှဉ်ပြိုင်မှု၊ ကြီးပွားတိုးတက်မှုကိုဦးတည်ခြင်း၊ ရှုပ်ထွေးသည့် ခေါင်းဆောင်မှုဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းပုံ၊ ကိုယ်ပိုင်လုပ်ပိုင်ခွင့်၊ ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ခွင့် အလွန်မြင့်မားခြင်း၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု မရှိခြင်း၊ တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှုနှင့် ကျင့်ဝတ်စောင့်ထိန်းမှု မရှိခြင်းတို့သည် အဂတိလိုက်စားမှုဆိုင်ရာအစုစပ်စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏လေ့ကို ဖြစ်ပွားစေသည့် အချက်များပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့သော ပတ်ဝန်းကျင်တွင် လာဘ်ပေး လာဘ်ယူမှု ပပျောက်ရေးဥပဒေများတွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှု မြင့်မားရေးအတွက် ချမှတ်ထားသော စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို လွယ်ကူစွာ ရှောင်ရှားနိုင်ပြီး စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းအချို့ကိုသာ အာဏာ သက်ရောက်စေသည်ကို မကြာမီက လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှု ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေများဖြင့် အရေးယူထားသော အမှုများတွင် တွေ့နိုင်သည် (တေလာ၊ ၂၀၁၆)။ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့်အပြုအမူတို့က ကိုယ်ကျင့်တရားပျက်ပြားမှု၊ မရည်ရွယ်ဘဲ ကျင့်ဝတ်ဖောက်ဖျက်မှုတို့အပေါ် လွှမ်းမိုး နိုင်ကြောင်း E4J ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုနှင့်ကျင့်ဝတ် တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင် အခန်း (၆) (<http://www.unodc.org/e4j/en/integrityethics/module-6/key-issue.html>), အခန်း(၇) (<http://www.unodc.org/e4j/en/integrityethics/module-7/key-issue.html>), နှင့်

အခန်း (၈) (<http://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-8/key-issue.html>)တို့တွင် တင်ပြဆွေးနွေးထားပါသည်။

(ဂ ဂ) ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် အဂတိလိုက်စားမှုကို ထောက်ခံသည့် အပြုအမူအားတိုက်ဖျက်၍ ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုအတွက် စုပေါင်းဆောင်ရွက်သော အပြုအမူနှင့်တင်ရေးကို အစားထိုးရန် လက်တွေ့ကျမှုနှင့် ပညာအရည်အသွေးအပေါ် ပို၍ အာရုံစိုက်လာကြသည်။ ၎င်းအချက်ကို E4J ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုနှင့်ကျင့်ဝတ် တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင် အခန်း (၁၁) (<https://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-11/key-issue.html>) ၌ ဖော်ပြထားပါသည်။ အစုစပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုအနေဖြင့် ကျင့်ဝတ်နှင့်အညီဆောင်ရွက်လိုပါက ဝန်ထမ်းတစ်ဦးချင်းအလိုက် ကျင့်ဝတ်နှင့်အညီဆောင်ရွက်ရန် တွန်းအားပေးသည့် ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုလေ့ကို အားပေးမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ဝန်ထမ်းများအတွက် အဓိပ္ပာယ်နှင့် ရည်ရွယ်ချက်ပြည့်ဝသော ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ ယင်းသို့သော အလေ့အထရရှိစေရန် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုကို မြှင့်တင်နိုင်စေရန် စံနမူနာပြခြင်း၊ လမ်းညွှန်ပြခြင်းနှင့် အခြားလုပ်ဆောင်ချက်များအပြင် စံတန်ဖိုးများ၊ ကျင့်ဝတ်များ၊ နည်းဥပဒေများ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို လက်တွေ့ကျင့်သုံးစေခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ရပါမည်။ အလုပ်ရှင်များအနေဖြင့် အလုပ်သမားများအား ပြောသည့်အတိုင်းလုပ်စေပြီး ၎င်းတို့ဘက်မှလည်း အပြုသဘောဆောင်သော စံတန်ဖိုးများကို ထိခိုက်စေခြင်းမရှိသည့် စွမ်းဆောင်မှုများကို စီမံခန့်ခွဲခြင်းနှင့် ဆုပေးသည့်

စနစ်များ သေချာစွာပြုလုပ်ပေးရမည်။ အားလုံးနှင့် ကိုက်ညီ ပြည့်စုံသည့် စံနမူနာမရှိသည့်အတွက် လုပ်ငန်းရှင်များ အနေဖြင့် အကွက်ထဲတွင် အမှားအမှန်ခြစ်ရသည့် လေ့ကျင့်ခန်းမျိုးကဲ့သို့ စည်းမျဉ်းဥပဒေများနှင့် လိုက်နာ စေသည့်နည်းထက် ကျော်လွန်၍ အပြုသဘောဆောင်သော ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်ခြင်းလေ့ကို စေ့ဆော်ပေးသည့် နည်းကို ကျင့်သုံးသင့်သည်။ ခိုင်မာသောကျင့်ဝတ်တန်ဖိုး များသည် အစီအစဉ်၏ ဗဟိုချက်၌ ရှိရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတန်ဖိုးများကို သတ်မှတ်၍ ဂရုတစိုက်တိုးတက်အောင် လုပ်ဆောင်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာအပြုအမူ များကို နေ့စဉ်လုပ်ငန်းများတွင် ထည့်သွင်း၍ သက်ဆိုင်သူ များနှင့် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည် (ဟုဂျ်စ်နှင့် စတိန်းဟော့ဒ်၊ ၂၀၁၇) (Hodges and Steinholtz, 2017) ။

ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုအပေါ် တုံ့ပြန်မှုများ

၁၅။ မကြာသေးမီ ဆယ်စုနှစ်များအတွင်း လူမှုအဖွဲ့အစည်းတွင် ပြင်းထန်စွာ သက်ရောက် မှုကြောင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုအား တိုက်ဖျက်ရာ၌ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေနှင့် မူဝါဒတို့တွင် တိုးတက်မှုများ ရရှိနေပြီ ဖြစ်ပါသည်။ သိသာထင်ရှားသော အပြောင်း အလဲတစ်ခုမှာ အမေရိကန်နိုင်ငံအနေဖြင့် “နိုင်ငံပြင်ပအဂတိလိုက်စားမှု အလေ့အကျင့် အက်ဥပဒေ” (Foreign Corrupt Practices Act-FCPA) ကို ၁၉၇၇ ခုနှစ်တွင် ပြဋ္ဌာန်း နိုင်ခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ တစ်ကမ္ဘာလုံးရှိ ကုမ္ပဏီများအပေါ် အဆိုပါဥပဒေ၏ သက်ရောက် မှုကြောင့် အခြားနိုင်ငံများကို အလားတူ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုပျောက်ရေးဥပဒေများအား ပြဋ္ဌာန်းစေပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဗြိတိန်နိုင်ငံက ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော ဗြိတိန် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုပျောက်ရေး အက်ဥပဒေသည် နိုင်ငံ၏နယ်နိမိတ်ကို ကျော်လွန်၍ အရေးယူနိုင်ပါသည်။ ၎င်းဥပဒေများကို E4J အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ် အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင် အခန်း (၁၂ နှင့် ၁၃) (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-12/key-issue/intro.html>) (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-13/key-issue/intro.html>)တို့တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ ၁၉၉၀

နောက်ပိုင်းခုနှစ်များတွင် အစုစပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ အဂတိလိုက်စားမှုဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိမှုကိုသတ်မှတ်ရန် နိုင်ငံတကာသဘောတူညီမှုကို ရရှိခဲ့ပါသည်။

၁၆။ ၁၉၉၄ ခုနှစ်တွင် စီးပွားရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအဖွဲ့ (OECD)အနေဖြင့် နိုင်ငံတကာစီးပွားဆက်ဆံရေးနှင့်သက်ဆိုင်သော လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှု ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့ (Working Group on Bribery in International Business Transactions)(<http://www.oecd.org/corruption/anti-bribery/anti-briberyconvention/oecdworkinggrouponbriberyininternationalbusinesstransactions.html>)ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။ ၁၉၇၇ ခုနှစ်တွင် OECD နိုင်ငံတကာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပြည်ပပြည်သူ့ဝန်ထမ်းများ၏ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုတိုက်ဖျက်ရေးဆိုင်ရာသဘောတူစာချုပ် (OECD Convention on Combating Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions) (<http://www.oecd.org/daf/anti-bribery/oecdantibriberyconvention.html>)ကို ရေးဆွဲချမှတ်ခဲ့ပါသည်။ ဒုတိယအနေဖြင့် ၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံတကာအသိုက်အဝန်းအနေဖြင့် ကုလသမဂ္ဂ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးသဘောတူစာချုပ် (UNCAC)ကို သဘောတူ လက်ခံခဲ့ကြပါသည်။ ၎င်းစာချုပ် အပိုဒ် (၂၆)၌ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ အစုစပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် အဂတိလိုက်စားမှုဆိုင်ရာတာဝန်ရှိမှုကို လက်ခံရမည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ UNCAC ၌ အထူးသဖြင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး ဆောင်ရွက်ရာတွင် အသုံးပြုရမည့် စံနှုန်းများကို သတ်မှတ်ထားပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုအား ပြစ်မှုအဖြစ်သတ်မှတ်ကာ ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် အဂတိလိုက်စားမှုများအတွက် တာဝန်ခံရန် ပြစ်မှုနှင့်တရားမကြောင်းအရ ထိရောက်စွာအရေးယူခံခြင်းအားဖြင့် ဒဏ်ခတ်ခံရခြင်း၊ ခြိမ်းခြောက်ဟန့်တားခြင်းများကို ခံယူစေရန် ရည်ရွယ်သည်။ ကုမ္ပဏီများကို အုပ်ချုပ်ရေးညံ့ဖျင်းမှုအတွက် အပြစ်ပေးပြီး တရားမျှတစေပါက အခြားကုမ္ပဏီများကိုလည်း ကျင့်ဝတ်ဖောက်ဖျက်ခြင်း မပြုလုပ်စေရန် အဟန့်အတားဖြစ်စေသည်။ အထက်ပါ တုံ့ပြန်ချက်များသည် ကုမ္ပဏီများအား ကျင့်ဝတ်လိုက်နာရန်အစီအစဉ်၊ ကိုယ်ကျင့်တရားဆိုင်ရာဥပဒေ၊ အန္တရာယ်အကဲဖြတ်ခြင်း၊ လုပ်ငန်းမိတ်ဖက်များစိစစ်ရန် ထိုက်သင့်သော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ သတ်မှတ်ခြင်းစသော အဂတိလိုက်စားမှု ကြိုတင်ကာကွယ်ရေးနည်းလမ်းများကို ချမှတ်စေပါသည်။ ၎င်းနည်းလမ်းများကို တစ်ဖက်တွင်ဆွေးနွေးတင်ပြထားပါသည်။ လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် ပတ်သက်

သော ပြစ်မှုသတ်မှတ်ခြင်း၊ တာဝန်ယူစေခြင်း၊ အရေးယူခြင်းများနှင့်ဆိုင်သော ဆွေးနွေးချက်များအပြီးတွင် ကုမ္ပဏီများ၌ အဂတိလိုက်စားမှု တားဆီးကာကွယ်ရေးဆောင်ရွက်ချက်နှင့် ပတ်သက်သောအချက်များကို ဆက်လက်ဆွေးနွေးပါမည်-

(က) ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှုအား ပြစ်မှုအဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်း

(၁) ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှုအား အဓိကတုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ရာတွင် အစုစပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား ပြစ်မှုဆိုင်ရာအဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေးစံနှုန်းများကို ကျင့်သုံးလိုက်နာစေခြင်း၊ ထိရောက်သော အရေးယူမှုများ၊ မက်လုံးပေးဆွဲဆောင်မှုများမှတစ်ဆင့် ဥပဒေအာဏာ သက်ရောက်စေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာ UNCAC ၌ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍရှိ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုနှင့် အလွဲသုံးစားမှုများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ပြစ်မှုများကို အဓိပ္ပာယ်ခွဲခြား သတ်မှတ်ထားပါသည်။ ပြစ်မှုများကို ဖုံးကွယ်ခြင်း၊ ပြစ်မှုကျူးလွန်ရာမှ ရရှိသောငွေကြေးနှင့် ပစ္စည်းများကို ခဝါချခြင်း၊ တရားစီရင်မှုကို နှောင့်ယှက်ခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ပြစ်မှုများကိုလည်း အဓိပ္ပာယ်ခွဲခြား သတ်မှတ်ထားပါသည်။ OECD ၏ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုဆန့်ကျင်ရေး သဘောတူစာချုပ်သည် နိုင်ငံရပ်ခြားရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၌ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုကို ပြစ်မှုကျူးလွန်မှုများအဖြစ် အလေးထားဆောင်ရွက်ပြီး ကုမ္ပဏီများ၏တာဝန်များကို ချမှတ်ခဲ့ပါသည်။ ၎င်းစံနှုန်းများ အာဏာသက်ရောက်စေရန် ပြုလုပ်ရာတွင် အဂတိလိုက်စားမှုများအား ထောက်လှမ်းခြင်းမှ အစပြု၍ သတင်းပို့ခြင်း၊ စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်း၊ တရားစွဲတင်ခြင်း၊ တရားစီရင်ခြင်းအဆင့်အထိ ဆောင်ရွက်ချက်များကို E4J အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင် အခန်း (၆ နှင့် ၁၃)တို့တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

(၂) ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေသည် ပြစ်မှုကျူးလွန်သော လူပုဂ္ဂိုလ်များနှင့်သာ သက်ဆိုင်သည့်အတွက် “သာမန်လူပုဂ္ဂိုလ်များ” (natural persons)၊ “လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်း” (individuals)ကိုသာ သုံးနိုင်ပြီး “ဥပဒေအရ သက်ဆိုင်သူများ” (အစုစပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအသိုင်းအဝိုင်း)နှင့်

မသက်ဆိုင်ပါ။ အစုစပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပေါ် အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေးစံနှုန်းများ အာဏာသက်ရောက်မှု ရှိစေရန်အတွက် နိုင်ငံများအနေဖြင့် “အစုစပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ တာဝန်ရှိမှု” (corporate liability) (သို့မဟုတ် ဥပဒေအရ လူပုဂ္ဂိုလ်ကဲ့သို့ တာဝန် ရှိမှု) (or liability of legal Persons)ကို ဥပဒေ၌ ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းရန် လိုအပ်ပါသည်။ အောက်တွင် အသေးစိတ်ဆွေးနွေးထားသော အယူအဆ တစ်ခုဖြစ်သည့် အစုစပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ တာဝန်ရှိမှုသည် အဂတိ လိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးစံနှုန်းများကို ချိုးဖောက်သောကုမ္ပဏီများ အပေါ် အမျိုးမျိုးသောအရေးယူမှုများ ဆောင်ရွက်ရန် တံခါးဖွင့်ထားပါ သည်။ ယင်းအရေးယူမှုများတွင် အဂတိလိုက်စားမှု ကျူးလွန်သည့် ကုမ္ပဏီများအပေါ် ဒဏ်ငွေဆောင်ခိုင်းခြင်း၊ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာအဖြစ် သိမ်းဆည်းခြင်း၊ သဘောတူစာချုပ်ကို လိုက်နာရန် ပျက်ကွက်မှု အတွက် ကုစားခြင်း၊ ဆိုင်းငံ့ခြင်း၊ ပိတ်ပင်ခြင်း၊ အကျိုးအမြတ်များ ဆုံးရှုံးစေခြင်း၊ ပျက်စီးမှုများအတွက် တာဝန်ယူခိုင်းခြင်းတို့ ပါဝင်ပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှု တားမြစ်ရေးနှင့် ပတ်သက်သော အရေးယူမှု၊ မက်လုံးပေးဆွဲဆောင်မှုဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးချက်များကို UNODC က ထုတ်ဝေသည့် အစုစပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဖြောင့်မတ် တည်ကြည်မှုမြှင့်တင်ရေး၊ နိုင်ငံများကဆောင်ရွက်ရာတွင် မှီငြမ်းရမည့် လမ်းညွှန် (A Resource Guide on State Measures for Strengthening Corporate Integrity) ([http://www.unodc.org/documents/corruption/Publications/2013/Resource-Guide-on - State-Measures-forStrengthening-Corporate-integrity.pdf](http://www.unodc.org/documents/corruption/Publications/2013/Resource-Guide-on-State-Measures-forStrengthening-Corporate-integrity.pdf)) တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ ဤအခန်း၏ ကန့်သတ်ချက်အရ တစ်ဖက်ပါ ဆွေးနွေးချက်များသည် နိုင်ငံများနှင့် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများက အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရာတွင် အသုံးများလာသော အရေးယူမှု ပုံစံများထဲမှတစ်ခုဖြစ်သည့် ဆိုင်းငံ့ခြင်း၊ ပိတ်ပင်ခြင်းဖြင့် အရေးယူခြင်း ကိုသာ ဆွေးနွေးမည် ဖြစ်ပါသည်။ သာမန်လူတစ်ဦးအနေဖြင့် ကြီးလေးသောပြစ်မှုကို ကျူးလွန်ကာ ဥပဒေကိုဖောက်ဖျက်ပါက

ထောင်ဒဏ်ချခံရနိုင်ပါသည်။ ထောင်ဒဏ်ချခြင်းသည် လူတစ်ဦး တစ်ယောက်အတွက်သာ ကန့်သတ်ထားသော ပြစ်ဒဏ်ဖြစ်ပြီး အကယ်၍ ကုမ္ပဏီများ၊ အထူးသဖြင့် အစိုးရကန်ထရိုက်တွင် မှီခိုနေသော ကုမ္ပဏီများအတွက်မူ အလားတူ နှိုင်းယှဉ်နိုင်သော တားမြစ်ချက်များ သည် စာချုပ်ဆိုင်ခံခြင်းနှင့် ပိတ်ပင်ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) အစုစပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ တာဝန်ရှိမှု (Corporate liability)

(၁) သမိုင်းကြောင်းအရ ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေသည် လူပုဂ္ဂိုလ်များနှင့်သာ သက်ဆိုင်ပြီး အစုစပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် သက်ဆိုင်ခြင်းမရှိပေ။ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးသည် လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းစီကို ရည်ရွယ်ခဲ့ပြီး ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာကို အလွဲသုံးစားပြုလုပ်၍ လာဘ်ငွေများ ရယူသည့် ပြည်သူ့အရာထမ်းများနှင့် လာဘ်ပေးသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များကို အဓိကပစ်မှတ်ထားပြီး လာဘ်ပေးသူများအပေါ်ကိုမူ အာရုံထားမှု လျော့ပါးခဲ့သည်။ သို့သော် ယခုအခါတွင် ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် ပြည်တွင်းပြည်ပ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးဥပဒေများကို လေးစား လိုက်နာစေရန် မည်ကဲ့သို့ ပြုလုပ်ရမည်ဆိုသည်ကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဆွေးနွေးလာကြသည်။ ကြီးမားသော အဂတိလိုက်စားမှုများနှင့် ပတ်သက်သည့် စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်းများသည် သာမန်လူပုဂ္ဂိုလ်များထက် ဥပဒေအရသက်ဆိုင်သူများနှင့် ပိုမိုပတ်သက်သည်။ အစုစပ်စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကဲ့သို့ ဥပဒေအရ လူပုဂ္ဂိုလ်ကဲ့သို့တာဝန်ရှိမှုသည် အစုစပ် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ တာဝန်ရှိမှုအနေဖြင့် လူသိများပြီး ကမ္ဘာလုံး ဆိုင်ရာ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးတွင် အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ပါသည် (လီဂျန်းစ်၊ ၂၀၁၈)။

(၂) လူတစ်ဦးချင်းစီ၏ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိမှုကဲ့သို့သော ရှေးရိုးစဉ်လာ ဥပဒေများသည် မှုခင်းများတားဆီးရာ၌ ထိရောက်လုံလောက်မှု မရှိ သောကြောင့် အစုစပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ တာဝန်ရှိမှုကို တစ်စိတ် တစ်ပိုင်း ထည့်သွင်းလာကြသည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုမရှိသော အစုစပ် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း တည်ဆောက်ပုံနှင့် ရှုပ်ထွေးသော ဆုံးဖြတ်ချက်

ချမှတ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များသည် အမှားပြုလုပ်သူများကို ဖော်ထုတ် ရာ၌ ခက်ခဲစေပါသည်။ အစုစပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အဂတိ လိုက်စားမှုအများစု၌ အဆင့်မြင့်စီမံခန့်ခွဲသူများအနေဖြင့် အမှုတွင် တိုက်ရိုက်ပါဝင်မည် မဟုတ်သော်လည်း အောက်ခြေဝန်ထမ်းများအား ကြီးကြပ်မှုအားနည်းခြင်း (သို့မဟုတ်) ပြစ်မှုကျူးလွန်စေမည့် မက်လုံး ပေးဆွဲဆောင်ရွက်မှုများပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် အရေးပါသောကဏ္ဍတွင် ရပ်တည် နေသည်။ ကြီးမားသော အစုစပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ပြစ်မှုများကို လေ့လာတွေ့ရှိချက်များအရ အဆင့်မြင့်စီမံခန့်ခွဲသူများအနေဖြင့် အောက်ခြေဝန်ထမ်းများ မမှန်မကန်ပြုလုပ်စေရန် ဆောင်ရွက်ထား ကြသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ၎င်းအခြေအနေ၌ စီမံခန့်ခွဲသူများ အနေဖြင့် ကျင့်ဝတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိနေပါသည်။ အစုစပ်စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏သဘောသဘာဝတွင် ကိုယ်စားပြု တာဝန်ယူဆောင်ရွက် ရသည်ဖြစ်ရာ မန်နေဂျာအား စွဲချက်တင်ရန် ခက်ခဲပါသည်။ ဂျင်နရယ် မော်တာ၊ ဘီပီနှင့် ဝဲလ်စ်ဖာဂို (General Motors၊ BP and Wells Fargo) ကဲ့သို့သော အစုစပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ကိုယ်စားပြု တာဝန်ယူဆောင်ရွက်မှုနှင့် တာဝန်ရှိမှုတို့အပေါ် လေ့လာဆန်းစစ်မှုများ ပြုလုပ်နိုင်ပါသည် (ဘူဝဲလ်၊ ၂၀၁၈) (Buell , 2018)။

- (၃) အစုစပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ တာဝန်ရှိမှုစံနှုန်းများသည် ဓမ္မဓိဋ္ဌာန် (သို့မဟုတ်) ပုဂ္ဂလဓိဋ္ဌာန်ကျကောင်းကျနိုင်ပါသည်။ ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်တာဝန် ရှိမှုကို တင်းကျပ်သော တာဝန်ရှိမှု (သို့မဟုတ်) သွယ်ဝိုက်သော တာဝန်ရှိမှုဟု လူသိများပြီး ဝန်ထမ်းများ ၎င်းတို့၏တာဝန် အတိုင်းအတာ အတွင်း မမှန်မကန်ပြုလုပ်ခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်ပါသည်။ ဝန်ထမ်းတစ်ဦး အနေဖြင့် ပြစ်မှုကျူးလွန်ပါက အစုစပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၌လည်း တာဝန်ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်တာဝန်ရှိမှုသည် ကြိုတင် ကာကွယ်ရေးမူဝါဒများ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းကို အားပေးပါသည်။ သို့သော် မမှန်မကန် ပြုလုပ်ထားသည့်ကိစ္စကို ကိုယ်တိုင်တင်ပြရန်နှင့်

စုံစမ်းစစ်ဆေးစဉ်ကာလအတွင်း အာဏာပိုင်များနှင့် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ကိုမူ အားမပေးပေ။

- (၄) ပုဂ္ဂလဓိဋ္ဌာန်တာဝန်ရှိမှု (သို့မဟုတ်) မှားယွင်းမှုကို အခြေခံသောတာဝန် ရှိမှုသည် ဝန်ထမ်းများအား အသိပညာပေးခြင်း၊ ကုမ္ပဏီ၏လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုများကို ထိန်းချုပ်ခြင်းဖြင့် မမှန်မကန်ပြုလုပ်ခြင်းကို ကြိုတင်တားဆီးကာကွယ်ပေးရန် ကုမ္ပဏီအပေါ်၌ တာဝန်ရှိစေပါသည်။ ပုဂ္ဂလဓိဋ္ဌာန်တာဝန်ရှိမှုစနစ်သက်သက်သည် ကုမ္ပဏီများ လိုက်နာ ဆောင်ရွက်ရမည့် အစီအစဉ်များကို ထိရောက်စွာ အကောင်အထည် ဖော်သော ကုမ္ပဏီများကို ကင်းလွတ်ခွင့်ပေးပါသည်။ ပုဂ္ဂလဓိဋ္ဌာန် တာဝန်ရှိမှု၌ အန္တရာယ်များ ရှိနိုင်ပါသည်။ ဥပဒေများတွင် ပါဝင်သော လိုက်နာရမည့် ထိရောက်သော အချက်အလက်များကို အကွက်တွင် အမှားအမှန်ဖြည့်ရုံသာ အာရုံစိုက်ထားသဖြင့် လုပ်ဆောင်ချက်များသည် စာရွက်ပေါ်၌ ရှိသော်လည်း လက်တွေ့အားဖြင့် မရှိခြင်းကြောင့် ပုဂ္ဂလဓိဋ္ဌာန်တာဝန်ရှိမှု၌ အန္တရာယ်များ ရှိနိုင်ပါသည်။ မူဝါဒနှင့်အညီ လိုက်နာမှုရှိရန်အတွက် ဆွဲဆောင်မှုမက်လုံးများပေးထားခြင်း မရှိပေ။ ဥပမာ- လျော်ကြေး၊ နစ်နာကြေးပေးခြင်း၊ ရာထူးတိုးမြှင့်ပေးခြင်း၊ ဆုကြေးငွေများ(bonuses)ပေးခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ တာဝန်၊ ကျင့်ဝတ်၊ ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုတို့အကြား ဆက်နွှယ်မှုနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ဆွေးနွေးချက်များကို E4J ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုနှင့်ကျင့်ဝတ် တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင် အခန်း(၁) (<http://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-1/key-issues.html>) တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။
- (၅) UNCAC ကဲ့သို့သော ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ မူဘောင်တစ်ခုအနေဖြင့် တာဝန် ရှိမှုကို သီးခြားသတ်မှတ်ထားခြင်းမရှိပေ။ သို့သော် ပေါင်းစပ်ထားသော တာဝန်ရှိမှုစနစ် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် အလားအလာများ ရှိပါသည်။ အချို့သော တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်များ၌ ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် အဂတိ လိုက်စားမှုအား ကြိုတင်ကာကွယ်ရန်အတွက် ဆောင်ရွက်ထားကြောင်း

သက်သေပြနိုင်ပါက ဒဏ်ငွေများလျှော့ပေါ့ပေးပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ထိရောက်သော ဌာနတွင်းထိန်းချုပ်မှုနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအား အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊ ဝန်ထမ်းများအား အသိပညာပေးခြင်း၊ ကုမ္ပဏီ၏ကိုယ်စား ပြင်ပတတိယအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုက အဂတိလိုက်စားခြင်းကို ကြိုတင်တားဆီးကာကွယ်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ဩစတြေးလျ၊ ဟန်ဂေရီ၊ ဆလိုဗေးနီးယား စသည့်နိုင်ငံများရှိ တရားစီရင်မှုစနစ်များ၌ မမှန်မကန် ဆောင်ရွက်ထားခြင်းကို မိမိကိုယ်တိုင် တင်ပြခြင်းနှင့် စုံစမ်းစစ်ဆေးစဉ်ကာလအတွင်း အာဏာပိုင်များနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းများ ပြုလုပ်ပါက ကျခံရမည့် ပြစ်ဒဏ်ကို လျှော့ပေါ့ပေးပါသည်။ OECD စီရင်ပိုင်ခွင့်တစ်ခုချင်းအနေဖြင့် အစုစပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ တာဝန်ရှိမှုအား မည်ကဲ့သို့သတ်မှတ်သည်ကို သိရှိလိုပါက OECD ၂၀၁၆ တွင် လေ့လာဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

(ဂ) ဆိုင်းငံ့ခြင်းနှင့် ပိတ်ပင်ခြင်း

- (၁) ပစ္စည်းဝယ်ယူခြင်းကို ပိတ်ပင်ခြင်းသည် အဂတိလိုက်စားမှုအား ဆန့်ကျင်ရာ၌ အရေးပါသော လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ပိတ်ပင်သည့်မှုဝါဒများတွင် အဂတိလိုက်စားခြင်း၊ ကျင့်ဝတ်ပျက်ပြားခြင်းကြောင့် ကုန်ပစ္စည်းတင်သွင်းသူများ၊ ကန်ထရိုက်တာများအား အကျိုးအမြတ်ရှိသော စာချုပ်များမရအောင် ပိတ်ပင်သည့်လုပ်ငန်းများ ပါဝင်ပါသည် (အေကွန်၊ ၂၀၁၆) (Acorn, 2016)။ ပိတ်ပင်ရန် ဆုံးဖြတ်ရာ၌ နည်းလမ်းအမျိုးမျိုး ရှိပါသည်။ ကနေဒါနိုင်ငံ၌ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို အခြေခံသော အလိုအလျောက်ပိတ်ပင်သည့်စနစ် ရှိပါသည်။ အမေရိကန်နိုင်ငံ၌ တာဝန်ရှိမှုကို အခြေခံ၍ ပိုမိုလွတ်လပ်စွာ ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ရှိပါသည် (အေကွန်၊ ၂၀၁၆၊ စာ ၁) (Acorn, 2016, p.1)။
- (၂) နိုင်ငံတကာအဆင့်တွင် ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ ဆိုင်းငံ့ခြင်းနှင့် ပိတ်ပင်ခြင်းစနစ်ကို ဆိုင်းငံ့ခြင်းနှင့် ပိတ်ပင်ခြင်းဆိုင်ရာရုံးက ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်ပါသည်။ ယင်းစနစ်သည် မမှန်မကန် ဆောင်ရွက်သူများအား ပြည့်စုံကျယ်ပြန့်သောအတားအဆီး ဖြစ်ပါသည် (ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ၂၀၁၅)

(World Bank, 2015)။ ၎င်းစနစ်အနေဖြင့် အဂတိလိုက်စားခြင်း၊ လိမ်လည်ခြင်း၊ လိမ်လည်လှည့်စားရန် လျှို့ဝှက်ကြံစည်ခြင်း၊ နိုင်ငံထက် စီးနင်းပြုခြင်း၊ ဟန့်တားနှောင့်ယှက်ခြင်းတို့ကို အရေးယူပါသည်။ အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုချက် အပြည့်အစုံကို (ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ၂၀၁၅) (World Bank, 2015) တွင်ကြည့်ပါ။ အရေးယူပိတ်ဆို့နည်း ငါးမျိုးရှိပါသည်။ ခြွင်းချက်ဖြင့် လွှတ်ပေးခြင်းကို ပိတ်ပင်ခြင်း၊ ခြွင်းချက်ဖြင့် လွှတ်ပေးခြင်းမရှိဘဲ သတ်မှတ်ကာလအထိပိတ်ပင်ခြင်း၊ ခြွင်းချက်ဖြင့် ပိတ်ပင်မှုမပြုလုပ်ခြင်း၊ စာဖြင့်ပြင်းထန်စွာသတ်ပေးခြင်း၊ ပြန်လည်ပေးဆပ်ခြင်း တို့ဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်အနေဖြင့် လက်မခံနိုင်သော အချက်အလက်များနှင့် လျော့ပေါ့ ပေးနိုင်သော အချက်အလက်များကို အကဲဖြတ်ကာအရေးယူမှု ငါးမျိုး အနက် တစ်မျိုးကို ရွေးချယ်ပါသည် (ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ၂၀၁၅)။

- (၃) လူတစ်ဦးချင်းအား ထောင်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်းဖြင့် ကန့်သတ်ထားသကဲ့သို့ အစိုးရ၏ ကန့်သတ်ချက်စာချုပ်များအပေါ် အားထားနေရသည့် ကုမ္ပဏီ များအတွက် ဆိုင်းငံ့ခြင်းနှင့် ပိတ်ပင်ခြင်းသည် နှိုင်းယှဉ်နိုင်သော အဟန့်အတားပင်ဖြစ်သည်။ ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရာ၌ ဝန်ထမ်းများကို ထုတ်ပစ်ရန်လိုအပ်ပါက ထုတ်ပစ်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအရ နိုင်ငံက သတ်မှတ်ထားသော အရေးယူမှု မဟုတ်သော်လည်း ထိုကဲ့သို့ ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် လူသစ်ခန့်ရန် အခက်အခဲရှိသော မန်နေဂျာနှင့် အဆင့်မြင့်အရာရှိများအတွက် ထိရောက်သော ဟန့်တားမှုများ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။
- (၄) လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုသည် သက်ဆိုင်သူများကိုသာ ထိခိုက်စေခြင်း မဟုတ်ဘဲ ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်တာဝန်မှလည်း ရပ်စဲခံရနိုင်ကြောင်း မန်နေဂျာများ နှင့်အလုပ်သမားများအား အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး အလေ့အကျင့် ၏ အစိတ်အပိုင်းအနေဖြင့် နားလည်သဘောပေါက်ရန် လိုအပ်ပါသည် (အဂတိလိုက်စားမှုကို လုံးဝလက်မခံသည့်မူဝါဒ)။

ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုအား တားဆီးကာကွယ်ခြင်း

၁၇။ ပိုမိုတင်းကျပ်၍ မသိမသာကွဲပြားသောစည်းမျဉ်းများသည် ကုမ္ပဏီများအား စည်းကမ်းလိုက်နာမှုကို ပိုမိုအားကောင်းစေပြီး ၎င်းတို့၏ အပြုအမူစံနှုန်းများနှင့် ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာယဉ်ကျေးမှု ဖွံ့ဖြိုးရေးကို အာရုံစိုက်စေပါသည်။ သက်ဆိုင်သူများဖြစ်သော ဝန်ထမ်းများ၊ စားသုံးသူများ၊ အစုရှယ်ယာရှင်များ၊ စီးပွားရေးမိတ်ဖက်များ၊ လူမှုအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများထက် စံနှုန်းမြင့်မားသောဂုဏ်သိက္ခာနှင့် လုပ်ငန်းကျင့်ဝတ်များကို မျှော်လင့်ပါသည်။ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းတစ်ခုတည်းက မြင့်မားစွာ မျှော်လင့်ထားသော ကျင့်ဝတ်သိက္ခာရှိသည့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်များကို ဖြည့်စွမ်းနိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် ထိရောက်သော ကျင့်ဝတ်များနှင့် လိုက်နာရေးအစီအစဉ်များသည် လိုက်နာရုံသာမက ဂုဏ်သိက္ခာမြှင့်တင်ရေးအတွက် ရည်ရွယ်ပြီး ဌာနတွင်းနှင့် ဌာနပြင်ပ စုပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ ပါဝင်သင့်ပါသည်။

(က) ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာမှ အပြုအမူပိုင်းဆိုင်ရာချဉ်းကပ်မှု

- (၁) ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ကုမ္ပဏီများအတွက် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး ဥပဒေစံနှုန်းများကို အသုံးပြုခြင်းသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား ကျင့်ဝတ်နှင့် လိုက်နာရမည့် အစီအစဉ်များကို လက်ခံစေပါသည်။ အဖွဲ့အစည်းအတွင်း၌ အဂတိလိုက်စားမှုကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်၍ ကြိုတင်ကာကွယ်နိုင်ပြီး စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ဒဏ်ခတ်ပိတ်ဆို့မှုများနှင့် ဂုဏ်သိက္ခာထိခိုက်မှုများမှ ရှောင်ရှားနိုင်ပါသည်။ ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် အဂတိလိုက်စားမှုတားမြစ်ရန် အားထုတ်မှုသည် ကောင်းမွန်သော လုပ်ငန်းခွင် အသိစိတ်ဖြစ်စေပြီး၊ လုပ်ငန်းတစ်ခုချင်းနှင့် ဈေးကွက်တစ်ခုလုံးအပေါ် ကျရောက်နိုင်သော အဂတိလိုက်စားမှု၏ အပျက်သဘော သက်ရောက်မှုကို မြင်စေနိုင်ပါသည်။ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အပြုအမူအစုစပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ယုံကြည်ချက်နှင့် အပြုအမူကို ပြောင်းလဲရန်လိုအပ်ပါသည် (ဆူလီဗန်နှင့် အခြားပညာရှင်များ၊ ၂၀၁၃) (Sullivan and others 2013 ၊ UNODC 2013 a)။

- (၂) ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် ရာဇဝတ်မှု၊ တရားမမှုများဖြင့် အပြစ်ပေးမခံရနိုင်ရန် ကိုယ်ပိုင်စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို လိုက်နာစေရေး အကောင်

အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်သည့် ဥပဒေနှင့်အညီ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရေး ချဉ်းကပ်နည်းသည် သမိုင်းကြောင်းတစ်လျှောက် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ အဂတိလိုက်စားမှုကို အဓိကဖြေရှင်းသည့်နည်းဖြစ်သည်။ ကုမ္ပဏီများ အနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ကျင့်ဝတ်နှင့်လိုက်နာရမည့် အစီအစဉ်များ ရေးဆွဲနိုင်ရေးအတွက် အစိုးရများနှင့် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများက လမ်းညွှန်ချက်များ ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါသည်။ UNODC အနေဖြင့် OECD၊ ကမ္ဘာ့ဘဏ်တို့နှင့်ပူးပေါင်း၍ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် အဂတိ လိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးဆိုင်ရာ ကျင့်ဝတ်နှင့်လိုက်နာဆောင်ရွက်ရေး အစီအစဉ် လက်တွေ့လမ်းညွှန် An Anti-Corruption Ethics and Compliance Programme for Business: A Practical Guide (<https://www.unodc.org/documents/corruption/Publications/2013/13-84498-Ebook.pdf>)နှင့် “အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး ဆိုင်ရာကျင့်ဝတ်နှင့် လိုက်နာရေးအစီအစဉ်နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် လက်တွေ့ လမ်းညွှန်ချက်များ” Anti-Corruption Ethics and Compliance Handbook for Business ([https://www.unodc.org/documents/corruption/Publications/2013/Anti-Corruption Ethics Compliance Handbook.pdf](https://www.unodc.org/documents/corruption/Publications/2013/Anti-Corruption%20Ethics%20Compliance%20Handbook.pdf))ကို ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့ပါသည်။ နိုင်ငံတကာစံနှုန်း သတ်မှတ်ရေးအဖွဲ့အနေဖြင့် စံနှုန်းနှင့်ညီအောင် ပြုလုပ်ထားသော လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုတိုက်ဖျက်ရေးဆိုင်ရာစီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်ငန်းစဉ် (ISO 37001) (<https://www.iso.org/iso-37001-anti-bribery-management.html>)ကို အတည်ပြုခဲ့ပါသည်။

- (၃) သို့ရာတွင် ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် ကျင့်ဝတ်ပြဋ္ဌာန်းရေး၊ ဌာနတွင်း စည်းကမ်းနှင့်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ အကောင်အထည်ဖော်ရေးကိုသာ အလေးထားဆောင်ရွက်လေ့ရှိပြီး ကုမ္ပဏီအတွင်း အဆိုပါဆောင်ရွက်မှု များ၏ရလဒ်နှင့် အကျိုးသက်ရောက်မှုများအား အကဲဖြတ်ခြင်း မပြု လုပ်သောကြောင့် ကနဦးအစီအစဉ်များတွင် ပြဿနာများ ဖြစ်ပွားခဲ့ပါ သည် (ဟုဂျ်စ်နှင့် စတိန်းဟော့ခ်၊ ၂၀၁၇)(Hodges and Steinholtz

2017)။ ထို့ကြောင့် လိုက်နာရေးအစီအစဉ်များသည် ကုမ္ပဏီ၏လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုများနှင့် ကင်းကွာနေပြီး အဖွဲ့အစည်း၏တန်ဖိုးများနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုနည်းလမ်းများကို မပြောင်းလဲနိုင်ပေ။ ထို့ကြောင့် ကုမ္ပဏီ၏ မမှန်မကန်ဆောင်ရွက်သည့် ကိစ္စများသည် နဂိုအတိုင်းပင် ဖြစ်နေပါသည်။ ကြီးမားသောအဂတိလိုက်စားမှုများ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းမှာ ကိုယ်ကျင့်တရားမကောင်းသည့် ဝန်ထမ်းများကြောင့် မဟုတ်ဘဲ အစုစပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ သီးခြားအပြုအမူများကြောင့် ဖြစ်ကြောင်း ပြသခြင်းအားဖြင့် အဖွဲ့အစည်း၏အပြုအမူများသည် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးရည်မှန်းချက်နှင့်အညီ ပြောင်းလဲလာပါသည် (တာဆယ်လို၊ ၂၀၁၈)(Torsello, 2018)။

- (၄) ဥပဒေကြောင်းအရ ချဉ်းကပ်ခြင်းမှ အစုစပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ တာဝန်ရှိမှုအပေါ် ပြောင်းလဲခြင်းကို “သမားရိုးကျ စီးပွားရေးအမြင်နှင့် ကြောင်းကျိုးဆီလျော်သော ရွေးချယ်မှုသီအိုရီ” ၌ ဖော်ပြထားပါသည် [ဥပမာ (ဘက်ကာ၊ ၁၉၆၈)(Becker, 1968)ကိုကြည့်ပါ]။ ရှာဖွေဖော်ထုတ်ခြင်းနှင့် အရေးယူခြင်းကိုပေါင်းစပ်၍ ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် မကောင်းသည့် အပြုအမူအား ဟန့်တားရာ၌ အဓိကကျပါသည်။ ဟန့်တားသည့် အလေ့အကျင့်တစ်ခုတည်းအပေါ်သာ အားထားခြင်းသည် စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးအရ ကုန်ကျစရိတ်များပြီး ထိရောက်မှုမရှိပေ (ဟုဂျစ်နှင့် စတိန်းဟော့ခ်၊ ၂၀၁၇)။ စိတ်ပညာနှင့် အပြုအမူသိပ္ပံဘာသာရပ် သုတေသနပြုချက်အရ မက်လုံးပေးဆွဲဆောင်မှုများနှင့် အရေးယူမှုများကြောင့် အပြုအမူပြောင်းလဲခြင်းသည် ကုန်ကျစရိတ်ကို များစေကြောင်း သိရှိရပါသည်။ ၎င်းပြောင်းလဲမှုများအတွက် ငွေကြေးနှင့်ဝန်ထမ်းဆိုင်ရာ အရင်းအမြစ်များကို ထောက်ပံ့မှု ပေးရန်လိုအပ်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းခြင်း၊ မက်လုံးပေးခြင်းနှင့်ဆက်နွှယ်မှုကို ခြေရာခံခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။ ရှာဖွေဖော်ထုတ်ခြင်းနှင့် အရေးယူခြင်းသည် အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ယုံကြည်မှုကို ကင်းမဲ့စေပါသည်။ အစုစပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ယဉ်ကျေးမှုတွင် စောင့်ကြည့်

ခြင်းသည် ဆန့်ကျင်သော သက်ရောက်မှုဖြစ်စေပါသည်။ ယုံကြည်မှု ကင်းမဲ့သော ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ဝန်ထမ်းများအနေဖြင့် ဌာနတွင်း မူဝါဒချိုးဖောက်မှုများကို မိမိဆန္ဒအလျောက် ရှာဖွေဖော်ထုတ်ရန် တွန့်ဆုတ်နေနိုင်ပါသည်။ ၎င်းအပြင် အစဉ်မပြတ် သံသယဖြစ်မှုအောက်တွင် ကင်းကွာနေသည်ဟု ခံစားရနိုင်သည်။

- (၅) အစုစပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ မမှန်မကန်ပြုလုပ်ခြင်းကို ဖြေရှင်းရန် အတွက် ထိပ်တန်းစီမံခန့်ခွဲသူများအနေဖြင့် မထောက်ခံကြောင်း၊ လျစ်လျူမရှုကြောင်း ပြသရန်လိုအပ်ပြီးဖြစ်ပွားသည့် အကြောင်းရင်းကို စုံစမ်းစစ်ဆေး လေ့လာသုံးသပ်ပြီးနောက် ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ အဂတိလိုက်စားခြင်းဖြစ်ပါက ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ “အုပ်ချုပ်မှု ခေါင်းဆောင်ပိုင်းမှ ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်” "tone from the top" ဟုအဓိပ္ပါယ်ရသည့် ဗန်းစကားအဖြစ် သုံးနှုန်းကြပါသည်။ ကုမ္ပဏီထိပ်ပိုင်း ခေါင်းဆောင်များမှစ၍ ကျင့်ဝတ်လိုက်နာရန် လိုအပ်ပြီး အဂတိလိုက်စားမှုအား လုံးဝခွင့်မလွှတ်သည့် မူဝါဒကိုကျင့်သုံးရာတွင် တစ်ဖက်မှအပြစ်ပေးသကဲ့သို့ တစ်ဖက်မှာလည်း ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် ဝန်ထမ်းများထံမှ အပြုသဘောဆောင်သော အပြုအမူများရရှိရန် မျှော်လင့်ကြောင်းလည်း ဖော်ပြသင့်ပါသည်။
- (၆) ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်မီ ဖြစ်ပွားရသည့်အကြောင်းရင်းကို လေ့လာသုံးသပ် စစ်ဆေးခြင်းဖြင့် တရားမျှတမှုကိုရရှိစေပြီး ဝန်ထမ်းများအနေဖြင့် အမှားများထဲမှသင်ခန်းစာ ယူနိုင်ကြမည်ဖြစ်သည်။ သို့မှသာ ပြဿနာ ဖြစ်ရသည့် အကြောင်းရင်းမှန်ကို သိရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာ- ခေါင်းဆောင်ပိုင်းမှ ချမှတ်သော ရည်ရွယ်ချက်များသည် မည်သည့် နည်းနှင့်မျှ ဖြည့်ဆည်းနိုင်မည်မဟုတ်ခြင်းမျိုး ဖြစ်သည်။ သူတစ်ပါး အပေါ် အပြစ်ပုံချမည့်အစား သင်ခန်းစာယူကာ ပြဿနာကို ဖြေရှင်းရမည် ဖြစ်ပါသည်။
- (၇) ဥပဒေလိုက်နာသည့် ချဉ်းကပ်နည်းနှင့်ယှဉ်လျှင် အပြုအမူပြောင်းလဲသည့် ချဉ်းကပ်မှုသည် အပြုအမူစံတန်ဖိုးကို အခြေခံသည့် အစီအစဉ်အပေါ်

အခြေခံပြီး ကျင့်ဝတ်ကို ပိုမို၍ သိရှိနားလည်စေပါသည်။ ဝန်ထမ်းများ အနေဖြင့် ကျင့်ဝတ်နှင့်ပတ်သက်၍ အကြံပြုချက်များ ပိုမိုရယူကြပြီး ကျင့်ဝတ်ချိုးဖောက်မှုများကို တင်ပြမှုများ ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ထိခိုက် ဆုံးရှုံးမှုများကို နည်းပါးစေပါသည်။ ဝန်ထမ်းများသည် ကုမ္ပဏီ၏ တန်ဖိုးထားသော အရာများအားလိုက်နာကြမည် ဟူသောယူဆချက်ကို အခြေခံ၍ တန်ဖိုးအခြေခံသည့် အစီအစဉ်များကို လူထုတန်းကို လိုက်နာသည်ဖြစ်စေ (သို့မဟုတ်) ချိုးဖောက်သည်ဖြစ်စေ ၎င်းတို့ ကိုယ်ပိုင်သဖွယ် ရေးဆွဲကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ လူမှုရေးအရ လိုလားသော အပြုအမူများမှ အပြုအမူစံတန်ဖိုးများ ထွက်ပေါ်လာခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် ၎င်းတို့ကို စောင့်ကြည့်ခြင်းမရှိသော်လည်း စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို လိုက်နာမည်ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းစံတန်ဖိုးများသည် လူမှုရေးအရ လိုလားသော ဆက်စပ်မှုကို ဦးတည်ပါက ဝန်ထမ်းများသည် ၎င်းတို့အား စောင့်ကြည့်ခြင်းမရှိသည့်တိုင် ဥပဒေများကို လိုက်နာမည်ဖြစ်သည်။ တန်ဖိုးကိုအခြေခံသည့် အစီအစဉ်၏ အဓိကအချက်များမှာ ဝန်ထမ်း များအား မျှတစွာဆက်ဆံခြင်း၊ ကိုယ်ကျင့်အပြုအမူ ကောင်းသူများကို ဆုချီးမြှင့်ခြင်း၊ ရည်ရွယ်ချက်မရှိသော ကျင့်ဝတ်နှင့်မညီသည့် အပြုအမူ များအားပြုပြင်ခြင်း၊ ပြစ်မှုကျူးလွန်သည့် အပြုအမူများအား ပြစ်ဒဏ် ချမှတ်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည် (ထရီဗီနိုနှင့် အခြားပညာရှင်များ၊ ၂၀၀၆) (Trevino and others, 2006)။ နောက်တစ်ဆင့်အနေဖြင့် စံတန်ဖိုး များအတွက် ကတိကဝတ်ပြုခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤသည်မှာ အဖွဲ့အစည်း များ၏ ကတိကဝတ်ဖြစ်ပြီး အမှန်တကယ်တန်ဖိုးကို ဦးစားပေးထား သည့် အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်လာစေရန်၊ တန်ဖိုးကိုအခြေခံသည့် လုပ်ငန်း ပတ်ဝန်းကျင် ဖြစ်လာစေရန်အတွက် အထောက်အပံ့ပြုရန် စုပေါင်း အာမခံကြခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဗြိတိန်နိုင်ငံ၏ စံတန်ဖိုးထားမှုဆိုင်ရာ မဟာမိတ်အဖွဲ့ (UK Values Alliance) သည် ([https:// valuesalliance.co.uk/values-pledge/](https://valuesalliance.co.uk/values-pledge/)) စံတန်ဖိုးမြှင့်တင်ရေးဆိုင်ရာ အစီအစဉ်တစ်ခု ဖြစ်ပေါ်လာရန် တစ်ဦးချင်းပုဂ္ဂိုလ်များ၊ ကုမ္ပဏီများ ပူးပေါင်း၍ ဖွဲ့စည်း စေရန် လှုံ့ဆော်သည့် ကောင်းမွန်သော ဥပမာတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

- (၈) သုတေသနတွေ့ရှိချက်များ၊ လက်တွေ့အတွေ့အကြုံများအရ စံတန်ဖိုးထားမှုကို အခြေခံသည့်ပုံစံသည် အစဉ်အလာအရအကျပ်ကိုင်ခြင်းကို အခြေခံသည့်ပုံစံထက် ပိုမိုထိရောက်မှုရှိပြီး စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအား လိုလားစွာ လိုက်နာရန်အားပေးခြင်းနှင့် အရေးယူဆောင်ရွက်မှုကို အခြေခံသည့် ပုံစံများအတွက်လိုအပ်သော စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းရေး ယန္တရားများ ဖန်တီးခြင်း၊ ထိန်းသိမ်းခြင်းတို့နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အခက်အခဲများနှင့် ကုန်ကျစရိတ်များကို လျှော့ချရန် ပိုမိုကောင်းမွန်ပါသည်။ စံတန်ဖိုးများနှင့် ယင်းတန်ဖိုးများကို အခြေခံသည့် အစီအစဉ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အကျယ်တဝင့် ဆွေးနွေးချက်များကို E4J ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုနှင့်ကျင့်ဝတ် တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင်အခန်း (၁၁) (<https://www.unodc.org/e4j/en/integrityethics/module-11/key-issues.html>) ၌ ဖော်ပြထားပါသည်။
- (၉) အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးကျင့်ဝတ်နှင့် လိုက်နာရမည့် အစီအစဉ်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရာ၌ အပြုအမူဆိုင်ရာကျင့်ဝတ် တွေ့ရှိချက်များအား မည်ကဲ့သို့ကျင့်သုံးရမည်ကို နားလည်သိရှိရန်အတွက် (လန်ဂါဗော့၊ ၂၀၁၇) (Langevoort, 2017) ၏ လုပ်ဆောင်မှုသည် အထူးပင် အထောက်အကူ ဖြစ်စေပါသည်။ လျော်ကြေးပေးသည့် အစီအစဉ်များသည် ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာစံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီရန်လိုအပ်ပါသည်။ လန်ဂါဗော့(Langevoort) ၏ လုပ်ဆောင်မှုများတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအောင်မြင်စေရန် မည်ကဲ့သို့ ပြုလုပ်ရမည်ကို အများလက်ခံသည့် သဘောတရားများ ဖော်ပြထားပါသည်။ ဥပမာ- အဖွဲ့အပေါ်သစ္စာရှိမှု၊ ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းရှိမှု၊ အန္တရာယ်စွန့်စားလိုမှုတို့သည် ကျင့်ဝတ်နှင့် မညီသော အပြုအမူအတွက် လျှို့ဝှက်လမ်းကြောင်းများ ဖြစ်နိုင်ကြောင်း ဖော်ပြခဲ့သည်။
- (ခ) ထိရောက်သော အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးကျင့်ဝတ်များနှင့် လိုက်နာရမည့် အစီအစဉ်များ
- (၁) စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုနှင့် ကျင့်ဝတ်ရှိရေးအတွက်

ဌာနတွင်း စီမံခန့်ခွဲမှုပုံစံ အမျိုးမျိုးရှိပါသည်။ ၎င်းတို့အားလုံးတွင် တူညီသော စရိုက်လက္ခဏာများ ရှိကြပါသည်-

- (ကက) စီးပွားရေးလုပ်ငန်းခေါင်းဆောင်များ၊ မန်နေဂျာများအနေဖြင့် မှန်ကန်စွာလုပ်ဆောင်ခြင်းကို ထောက်ခံကြောင်းတက်ကြွစွာ ပြောဆိုကြပါသည်။ ၎င်းတို့ ထောက်ခံသောအပြုအမူ စံနှုန်းများကို လိုလိုလားလား ဆောင်ရွက်လိုကြကြောင်း ပြောကြားကြပါသည်။ ကုမ္ပဏီ၏ အဖွဲ့ခေါင်းဆောင်များနှင့် နောက်ခံကျောရိုးများဖြစ်သော အလယ်အလတ်အဆင့်ရှိ မန်နေဂျာများအနေဖြင့်လည်း ထိုကဲ့သို့ ပြောကြားသင့်ပါသည်။ ကျင့်ဝတ်များကို ရာထူးအကြီးဆုံးပုဂ္ဂိုလ်များမှစ၍ လိုက်နာရမည်ဖြစ်သော်လည်း လူတိုင်း၏တာဝန်လည်းဖြစ်ပါသည်။
- (ခခ) လမ်းညွှန်ချက် စံတန်ဖိုးများနှင့် ကတိကဝတ်ပြုချက်များသည် အဓိပ္ပာယ်ရှိရမည်ဖြစ်ပြီး၊ ဟန်ချက်ညီသော ကျင့်ဝတ်ဥပဒေနှင့် လမ်းညွှန်ချက်များပါဝင်သည့် သင့်လျော်သော အခွင့်အလမ်းတိုင်းကို ရှင်းလင်းတိကျစွာ အသိပေးထားရမည်ဖြစ်သည်။
- (ဂဂ) ဌာနတွင်းလုပ်ဆောင်ချက်များသည် အန္တရာယ်အကဲဖြတ်ခြင်းအပေါ်တွင် အခြေခံ၍ အရင်းအမြစ်များကို အကန့်အသတ်ဖြင့် ထိရောက်စွာ အသုံးပြုရန်အတွက် ဖြစ်ပါသည်။
- (ဃဃ) စံတန်ဖိုးများကို နေ့စဉ်လုပ်ငန်းများတွင် ထည့်သွင်းပြီး၊ ခက်ခဲ၍ အမှားအမှန်မခွဲခြားနိုင်သည့် အခြေအနေ၌ပင်လျှင် ဝန်ထမ်းများအား လမ်းညွှန်နိုင်ရန်အတွက် လက်တွေ့ အကိုးအကားများ၊ သင်တန်းများ စီစဉ်ပေးရပါသည်။
- (ငင) ဌာနတွင်းကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှုစနစ်ချမှတ်ပြီး သတင်းပေးခြင်းအပါအဝင် သတင်းပို့ရန်အတွက် လမ်းကြောင်းများ ပြုလုပ်ပါသည်။

- (စစ) အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး ကျင့်ဝတ်များနှင့် လိုက်နာရမည့် အစီအစဉ်များအား အဆက်မပြတ်သင်ယူနေရမည့် လုပ်ငန်းစဉ်များအဖြစ် သိရှိနားလည်ပြီး ဆောင်ရွက်မှုများကို ပုံမှန်စောင့်ကြည့်၍ သုံးသပ်ရပါသည်။ UNODC နှင့် ကုလသမဂ္ဂကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာပဋိညာဉ်စာချုပ် (UNGC) တို့ ပူးပေါင်းရေးဆွဲထားသော ဗွီဒီယိုကို အခြေခံသော အီလက်ထရောနစ်စနစ် (<https://thefightagainstcorruption.org/>)ဖြင့် သင်ကြားရေးယန္တရား များကဲ့သို့သော အခမဲ့ ရရှိနိုင်သည့် အရင်းအမြစ်များဖြင့် ဆက်လက်လေ့လာ သင်ကြားနိုင်ပါသည်။
- (၂) စီမံခန့်ခွဲမှုအဆင့်အားလုံး၏ အပြည့်အဝထောက်ခံမှု ကတိကဝတ်ပြုချက် ရရှိရေးသည် ထိရောက်သော အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးကျင့်ဝတ် နှင့် လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည့် အစီအစဉ်များအား အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရေးနှင့် ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာ စံတန်ဖိုးများကို အလေးထားသော အလေ့အထတစ်ရပ်ဖြစ်ပေါ်လာရေးတွင် အရေးပါပါသည်။(UNODC,2013 b)။
- (၃) အစီအစဉ်ရေးဆွဲသောအခါ၌ ဌာနတွင်းထိန်းချုပ်မှု၊ မှတ်တမ်းထားရှိခြင်း တို့ပါဝင်သည့် ကြီးကြပ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လိုအပ်သည့် အချက်များကိုလည်း ပြုလုပ်ထားရပါမည်။ ထိရောက်သော အစီအစဉ်များ၌ အဂတိလိုက်စားမှု အန္တရာယ်များလျှော့ချခြင်း၊ စည်းကမ်း ချိုးဖောက်မှုများအား တင်ပြခြင်းနှင့် ရှင်းလင်းသော၊ မြင်သာသော၊ အသုံးပြုနိုင်သော အဂတိလိုက်စားမှု တားမြစ်ရေးမူဝါဒများ ပါဝင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ၎င်းတို့အနေဖြင့် အဂတိလိုက်စားမှုအား တိုင်ကြား နိုင်သောလမ်းကြောင်းများကို ဖန်တီးပေးပါသည်။(UNODC,2015)။
- (၄) ကြီးမားသော ကုမ္ပဏီဖြစ်ပါက အဆိုပါ အစီအစဉ်တွင် စီးပွားဖက်၊ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များ၊ လက်အောက်ခံကုမ္ပဏီများ၊ ကြားခံဆောင်ရွက် ပေးသူများ ပါဝင်သင့်ပါသည်။ ဝန်ထမ်းများအား သင်တန်းပေးခြင်း၊ ရာထူးတိုးပေးခြင်း၊ ကျင့်ဝတ်အပြုအမူနှင့် လိုက်နာဆောင်ရွက်ရေးဆိုင်ရာ

မက်လုံးများပေးခြင်းသည် အစီအစဉ် ထိရောက်စွာအကောင်အထည် ဖော်ရေးအတွက် အရေးကြီးပါသည်။ အစီအစဉ်တစ်ခုလုံးကို အချိန် မှန်မှန်သုံးသပ်၍ အကဲဖြတ်သင့်ပါသည် (OECD, UNODC and World Bank, 2013)။ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများသည် ထိရောက်မှုရှိရန် လိုအပ်ပြီး အချိန်နှင့်အမျှ တိုးတက်မှုရှိရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။ ကုမ္ပဏီကြီးများအနေဖြင့် တတိယအဖွဲ့များထံသို့ လုပ်ငန်းစဉ်များ တိုးချဲ့ရန် အားပေး၍ ကောင်းသောအလေ့အကျင့်များကို မျှဝေပေးသင့် ပါသည်။ ဥပမာ- အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးတွင် စုပေါင်း ဆောင်ရွက်သည့်စီမံကိန်းများကို အောက်တွင် ဆွေးနွေးဖော်ပြထားပါ သည်။

- (၅) ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ကျင့်ဝတ်ပေါ်တွင်သာ အာရုံမစိုက်သင့်ဘဲ လုပ်ငန်းလုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များ ကုန်ပစ္စည်းထုတ်လုပ် ဖြန့်ဖြူးသူများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ ကြားခံဆောင်ရွက်သူများသည် အားနည်းလေ့ရှိပြီး ပြည်သူများအနေဖြင့် ကုန်ပစ္စည်းတင်သွင်းသူများ အပေါ်တွင်သာ အာရုံမစိုက်ကြဘဲ ၎င်းကုန်ပစ္စည်းပေးသွင်းသူများနှင့် သဘောတူစာချုပ် ချုပ်ဆိုခဲ့သော ကုမ္ပဏီများကိုလည်း အာရုံစိုက်ကြ ပါသည် (UNODC, 2013b)။ ထို့ပြင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအတွင်း တာဝန်ယူတာဝန်ခံမှုရှိခြင်းနှင့် ခိုင်မာအားကောင်းသော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများဖြစ်ပေါ်လာရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ ဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ လိုက်နာစေရန်အတွက် ကုမ္ပဏီများ အနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ကုန်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးရေးကဏ္ဍ (supply chains)အတွင်း ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုရှိရေးနှင့် ကျင့်ဝတ်ရှိရေး အတွက် ပိုမိုခိုင်မာအားကောင်းစေမည့် ထိရောက်သော ကြိုတင် ကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ ချဉ်းကပ်လမ်းစဉ်တစ်ခုကို ချမှတ်ကျင့်သုံးသင့် ပါသည်။
- (၆) ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် လုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်းများအတွင်း အတွေ့အကြုံ ဖလှယ်ခြင်း၊ ကုလသမဂ္ဂကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာပဋိညာဉ်နှင့် ပူးပေါင်း

ဆောင်ရွက်ခြင်း စသော စုပေါင်းဆောင်ရွက်သည့် လုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်သင့်ပါသည်။ ကျင့်ဝတ်နှင့်မညီသော အလေ့အထများ ပျံ့နှံ့နေသည့် ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် စုပေါင်းဆောင်ရွက်၍ ရှိရင်း အခြေအနေများကို ပြောင်းလဲသင့်ပါသည်။ ဥပမာ- ၎င်းတို့အနေဖြင့် စည်းမျဉ်းချမှတ်သူများအား ကြားဝင်ဆောင်ရွက်စေခြင်း၊ ကုန်ထုတ်လုပ်မှု နှင့် ဖြန့်ဖြူးမှုတွင် စံနှုန်းများသတ်မှတ်ခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်နိုင် ပါသည်။ စုပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများကို အောက်၌ ဖော်ပြထားပါသည်။

- (၇) စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ စရိုက်လက္ခဏာများနှင့် အညီ ချဉ်းကပ်မှုအမျိုးမျိုးဖြင့် ထိရောက်သော ကျင့်ဝတ်လေ့ထုံးစံ များကို သတ်မှတ်သင့်ပါသည်။ ဥပမာ- အရွယ်အစား၊ ဥပဒေအရ သတ်မှတ်ထားသော အဆင့်အတန်းနှင့် စီးပွားရေးနက်နဲမှုတို့ ဖြစ်ပါသည်။ အားလုံးနှင့် ကိုက်ညီပြည့်စုံသည့် စံနမူနာ (One-Size-Fits-all model) မျိုး ရှိမနေသော်လည်း ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာအခြေခံမှု သဘောတရား များကိုမူ ကုမ္ပဏီကြီးများ၌သာမက ကုမ္ပဏီငယ်များ၊ စတင်လုပ်ကိုင် သည့် ကုမ္ပဏီများ၌ပါ အသုံးပြုရပါမည် (OECD, UNODC and World Bank, 2013)။ ဥပမာ- ကုမ္ပဏီကြီးတစ်ခု၌ ကုမ္ပဏီအုပ်ချုပ်မှု ခေါင်းဆောင်ပိုင်းမှ ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက် (tone from the top) ကို ဗဟိုအုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိအနေဖြင့် အလုပ်သမားအားလုံးကို တွေ့ဆုံရန်မဖြစ်နိုင်သဖြင့် အင်တာနက်စာမျက်နှာမှတစ်ဆင့် ဗီဒီယို ထုတ်ပြန်ကြေညာချက်တစ်ခုအဖြစ် လည်းကောင်း၊ အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းမှ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦး၏ မှတ်သားလိုက်နာဖွယ် အဆိုအမိန့်ပို့စကတ် တစ်ခုအဖြစ် လည်းကောင်း ထုတ်ပြန်၍ ကျင့်ဝတ်ရှိရေး မြှင့်တင်နိုင်ပါ သည်။ ပိုင်ရှင်တစ်ဦးတည်းရှိသည့် အသေးစားကုမ္ပဏီတစ်ခုတွင် ဝန်ထမ်းနှင့် တစ်ဦးချင်း ဆွေးနွေး၍ ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာစံတန်ဖိုးတစ်ခု အဖြစ် ပြောဆိုမတ်တည်ကြည်မှု၏အရေးပါမှုကို မြှင့်တင်ပေးခြင်းက ပို၍သင့်လျော်ပါသည်။

- (၈) ကုမ္ပဏီငယ်များနှင့် တည်ထောင်ခါစကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် ကျင့်ဝတ်ရေးဆွဲရန် မလိုသေးသော်လည်း ကုမ္ပဏီ ကြီးထွားလာပါက ပြောင်းလဲသွားမည်ဖြစ်သဖြင့် နိုင်ငံပေါင်းစုံပါဝင်သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် အမျိုးမျိုးသော နိုင်ငံရေးအခြေအနေများနှင့် မိမိတို့နိုင်ငံ၏ သက်ဆိုင်ရာဝန်ထမ်းများ လိုက်နာရမည့် နိုင်ငံတွင်းစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းဥပဒေတို့၏ မတူကွဲပြားသော အခြေအနေမျိုးတွင် တူညီသော အခြေခံစံတန်ဖိုးများကို ဖော်ထုတ်နိုင်မည့် အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လိုအပ်ပါသည်။ နိုင်ငံပေါင်းစုံ ပါဝင်သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် မိမိတို့နိုင်ငံ၏ အဖွဲ့အစည်းအလိုက် လိုအပ်သော သင့်လျော်ကိုက်ညီမှုရှိသည့် ထိန်းချုပ်မှုများကို ရွေးချယ်ဆောင်ရွက်ရာတွင် မတူကွဲပြားသော ဝန်းကျင်များ၌ ကျင့်ဝတ်နှင့် မညီသည့် အပြုအမူကို ဖြစ်ပေါ်စေမည့် အန္တရာယ်များကို အကဲဖြတ်စိစစ်ရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။ နိုင်ငံတကာစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့်သက်ဆိုင်ရာ ဒေသအလိုက် ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့နှင့် ပတ်သက်၍ အခက်အခဲများနှင့် ရင်ဆိုင်ရလေ့ရှိပါသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သည့် နိုင်ငံအားလုံးတွင် ကျင့်သုံးနိုင်မည့် ကျင့်ဝတ်ဥပဒေတစ်ခုကို ရေးဆွဲသင့်ပါသလား (သို့မဟုတ်) နိုင်ငံအသီးသီး၏ နိုင်ငံရေးအခြေအနေအလိုက် ပြဋ္ဌာန်းချက်များပါဝင်သည့် ဥပဒေတစ်ခု ရှိသင့်ပါသလား။ ၎င်းကျင့်ဝတ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ အကောင်းဆုံးမှာ မတူကွဲပြားသော နိုင်ငံများအလိုက် အဆင့်ဆင့်ပြောင်းလွယ် ပြင်လွယ်နိုင်သော သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေများက အထောက်အပံ့ပြုကာ ကုမ္ပဏီ၏အခြေခံ စံတန်ဖိုးများဆိုင်ရာ အဆင့်မြင့်လမ်းညွှန်ချက်ကို ပေးနိုင်သည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကျင့်ဝတ်ဥပဒေတစ်ရပ် ရှိရန်ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါဥပဒေသည် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာစံတန်ဖိုးများနှင့် သွေဖည်သွားမည် မဟုတ်ပေ။ ယင်းဥပဒေသည် ဗြိတိန်လာဘ်ပေးလာဘ်ယူတားဆီးမှုအက်ဥပဒေ (UK Bribery Act) (သို့မဟုတ်) အမေရိကန်နိုင်ငံပြင်ပအဂတိလိုက်စားမှုဆိုင်ရာအက်ဥပဒေ (Foreign Corrupt Practices Act-FCPA)များကဲ့သို့ နိုင်ငံတကာကုမ္ပဏီများ ဖြစ်သည့်

အလျောက် ၎င်းတို့လုပ်ငန်းရှိရာ အခြားသောစီရင်ပိုင်ခွင့်များတွင်လည်း လိုက်နာကျင့်သုံးနိုင်သောဥပဒေ ဖြစ်ရပါမည်။

- (၉) UNODC ၏ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးကျင့်ဝတ်နှင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအတွက် လိုက်နာရမည့်အစီအစဉ်၊ လက်တွေ့လမ်းညွှန် စာအုပ် (An Anti-Corruption Ethics and Compliance Programme for Business: A Practical Guide) (<http://www.unodc.org/documents/corruption/Publications/2013/13-84498-Ebook.pdf>) သည် ကုမ္ပဏီများမည်ကဲ့သို့ ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှု စံနှုန်း တိုးမြှင့်ရမည်ကို အကြံပြုပေးထားပါသည်။ ဤလမ်းညွှန်စာအုပ် သည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဖြေရှင်းသင့်သော အခြေခံအစိတ်အပိုင်းများ အပေါ်တွင် အဓိကထား၍ လမ်းညွှန်ထားပါသည်။ အထူးသဖြင့် အသေးစားနှင့်အလတ်စား ကုမ္ပဏီများ၏ စိန်ခေါ်မှုအခက်အခဲများ၊ အခွင့်အရေးများနှင့် ပတ်သက်၍ အထူးအလေးပေး ဖော်ပြထားပါ သည်။ ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှု စံနှုန်းများအား ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်နိုင်ရန်နှင့် ကောင်းမွန်သောနိုင်ငံသားများ ဖြစ်စေရန် လမ်းညွှန်ထားသော UNCAC နှင့် အခြားနိုင်ငံတကာ ဒေသ ဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်များအပေါ်တွင် အခြေခံ၍ ဤလမ်းညွှန်ချက်ကို ရေးဆွဲထားပါသည်။

- (၁၀) ထို့ပြင် စီးပွားရေးဆိုင်ရာကျင့်ဝတ်လမ်းညွှန်ချက်အတွက် အထောက် အကူ ဖြစ်စေသော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပဏာမဆောင်ရွက်ချက်များမှာ “ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးဆိုင်ရာဆွေးနွေးပွဲ”၏ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး ဆိုင်ရာ ပဏာမပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု (World Economic Forum’s Partnering Against Corruption Initiative-PACI) (<https://www.weforum.org/communities/partnering-against-corruption-initiative>)၊ ကုလသမဂ္ဂကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာပဋိညာဉ်စာချုပ် (United Nations Global Compact) (<https://www.unglobalcompact.org/>)၊ ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုဆိုင်ရာမဟာမိတ်အဖွဲ့ (Alliance for Integrity)

(<http://www.Allianceforintegrity.org/>)၊ နိုင်ငံတကာပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိရေးအဖွဲ့၏ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုတိုက်ဖျက်ရေးဆိုင်ရာစီးပွားရေး အခြေခံမူဝါဒသဘောတရားများ (Transparency International's Business Principles on Countering Bribery) (<https://www.Transparency.org/en/publications/business-principles-for-countering-bribery>)၊ G20/OECD ၏ ကော်ပိုရေးရှင်းအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ အခြေခံမူဝါဒသဘောတရားများ (Principles of Corporate Governance) (<https://corporategovernance.dk/sites/default/files/media/g20-oecd-principles-of-cg.pdf>)၊ G20 အဖွဲ့၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း-၂၀ [G20's Business 20 (B20)] (<http://www.b20tokyo.org/about/>)နှင့် OECD အဖွဲ့၏သန့်ရှင်းသောစီးပွားရေး လုပ်ငန်းဆိုင်ရာဆောင်ရွက်မှု (CleanGovBiz Initiative) (<http://www.oecd.org/corruption-integrity/>)တို့ ဖြစ်ပါသည်။

- (၁၁) အဖွဲ့အစည်းများစွာတွင် ကောင်းသောအလေ့အကျင့်များ ဆောင်ရွက် နိုင်ရေး လမ်းညွှန်ချက်များ ရေးဆွဲထားပါသည်။ ဥပမာ- မက္ကဆီကို နိုင်ငံ၏အကျိုးအမြတ်မယူသော အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် ပြစ်ဒဏ်ကျခံရမှု မရှိခြင်းကို ဆန့်ကျင်သည့်အဖွဲ့ (Mexicans against Corruption and Impunity) (Mexicanos contra la Corrupción y la Impunidad) (<https://contralacorrupcion.mx>)က အများပြည်သူနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ အတွင်း ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ဖြစ်ပေါ်နေသော အဂတိလိုက်စားမှု ပပျောက်ရေး၊ ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ရေး၊ တိုက်ဖျက်ရေးနှင့် တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေးအား အဓိကထားသည့် လိုက်နာရန် ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းများကို ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့ပါသည်။ (code of conduct) (<https://contralacorrupcion.mx/quienes-somos/transparencia-e-integridad/>) ဤဥပဒေသည် ကိုယ်ပိုင်ကျင့်ဝတ်ရှိရေး ဥပဒေများ ရေးဆွဲ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်း များအား အဆင့်မီသောစံနှုန်းနှင့် အရင်းအမြစ်ဆိုင်ရာလမ်းညွှန်ချက်

များကို ထောက်ပံ့ပေးပါသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ လိုက်နာရန် ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းများနှင့် ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာဥပဒေများနှင့် ပတ်သက်၍ E4J ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုနှင့်ကျင့်ဝတ် တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင် အခန်း(၁၁) (<https://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-11/key-issues.html>)နှင့် အခန်း(၁၄) (<https://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-14/key-issues.html>)တို့တွင် ထပ်မံလေ့လာနိုင်ပါသည်။

(ဂ) ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးဆိုင်ရာအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲမှုချဉ်းကပ်လမ်းစဉ်များ

(၁) အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်နေသော်လည်း အဂတိလိုက်စားမှု အန္တရာယ်များ ရှိနေဆဲပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကျင့်ဝတ်နှင့် လိုက်နာရမည့် အစီအစဉ်များတွင် အဖွဲ့အစည်း၏ လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အရည်အသွေးကို ထိခိုက်စေနိုင်သော အဂတိလိုက်စားမှုအန္တရာယ်များအား ဖော်ထုတ်ခြင်းနှင့် ကုသခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ထည့်သွင်းသင့်ပါသည် (COSO, 2016)။ အန္တရာယ် စီမံခန့်ခွဲခြင်းသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအတွင်း ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာစည်းကမ်းလိုက်နာရေးအတွက် အရေးကြီးသည့် အပိုင်းကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ အဂတိလိုက်စားမှုအန္တရာယ် စီမံခန့်ခွဲခြင်းသည် အန္တရာယ်များအား ခွဲခြားဖော်ထုတ်၍ အကဲဖြတ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းအန္တရာယ်များကို ဖြေရှင်းနိုင်မည့်စီမံချက်ကို ရေးဆွဲအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် ပတ်ဝန်းကျင်အပြောင်းအလဲကို စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းနှင့် စိန်ခေါ်မှုအသစ်များအလိုက် တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ရှိရပါသည်။

(၂) အဂတိလိုက်စားမှုအန္တရာယ် အမျိုးမျိုးရှိပါသည်။ ဥပမာ- စက်မှုကဏ္ဍနှင့် လုပ်ငန်းလည်ပတ်လုပ်ကိုင်မှုပုံစံတို့နှင့် ပတ်သက်သည့် ပြင်ပအန္တရာယ်များ ရှိသည့်အပြင် သတင်းတိုင်ကြားရေးလမ်းကြောင်းများ မလုံလောက်ခြင်း၊

ပဋိပက္ခဖြစ်စေသော မက်လုံးများ၊ အားနည်းသော မူဝါဒနှင့် လုပ်ထုံး လုပ်နည်းများကဲ့သို့သော အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ဖြစ်ပေါ်သည့် ဌာနတွင်း အန္တရာယ်များလည်း ရှိပါသည်။ ကုမ္ပဏီတစ်ခုနှင့်တစ်ခု အရွယ်အစား၊ တည်ဆောက်ပုံ၊ ပထဝီအနေအထား၊ လုပ်ငန်းပုံစံ၊ ဌာနတွင်းလုပ်ငန်းများ မတူညီကြသောကြောင့် အန္တရာယ်များလည်း မတူညီကြပေ။ မည်ကဲ့သို့သောလုပ်ငန်းနှင့် မဟာဗျူဟာများကို အသုံးပြုနိုင်သည်ဆိုသည်မှာ ကုမ္ပဏီ၏ အရွယ်အစားနှင့် ဆိုင်ပါသည်။ ကုမ္ပဏီအရွယ်အစားသည် ကုမ္ပဏီ အရင်းအမြစ်များဖြစ်သော ဝန်ထမ်း၊ အချိန်၊ ငွေကြေးတို့နှင့် ဆက်နွှယ်နေပြီး အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးကျင့်ဝတ်နှင့် စည်းကမ်းလိုက်နာရေး အစီအစဉ်များအကောင်အထည်ဖော်နိုင်မှုအပေါ် ဩဇာလွှမ်းမိုးနိုင်စွမ်း ရှိပါသည် (ဆူလီဗန်နှင့် အခြားပညာရှင်များ၊ ၂၀၁၃) ။ အရင်းအမြစ်လုံလောက်မှုမရှိခြင်းသည် (ဥပမာ-အသေးစားနှင့် အလတ်စားလုပ်ငန်းများ (SMEs) အတွက် အန္တရာယ်အကဲဖြတ်ရန် ခက်ခဲခြင်း) ကုန်ကျစရိတ် ထိရောက်မှုရှိခြင်းနှင့် အဂတိလိုက်စားမှု အန္တရာယ် လျော့ချခြင်းတို့ မျှတမှုရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း အရင်းအမြစ်မရှိခြင်းသည် ကျင့်ဝတ်ရှိသော ယဉ်ကျေးမှုတစ်ရပ်ကို တည်ဆောက်ရာ၌ အဟန့်အတား မဖြစ်သင့်ပေ။

- (၃) အဂတိလိုက်စားမှုအန္တရာယ် အကဲဖြတ်ခြင်းသည် အရင်းအမြစ်များကို အလိုအပ်ဆုံးနေရာများ၌ အသုံးပြုနိုင်ရန်၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိရန်၊ ယုံကြည်မှု တည်ဆောက်ရန်၊ အဂတိလိုက်စားမှု လျော့ချရန်အတွက် အရေးပါပါသည်။ အဂတိလိုက်စားမှုကို ထိရောက်စွာ ကြိုတင်ကာကွယ်ရန်နှင့် တိုက်ဖျက်ရန်အတွက် ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် အဂတိလိုက်စားမှု မည်ကဲ့သို့ဖြစ်သည်၊ မည်သည့်နေရာ၌ဖြစ်သည်ကို သိရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ သို့မှသာ အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ဖြစ်ပေါ်သည့် အဓိကပြဿနာကို သိရှိပြီး အဆိုပါ ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းပေးနိုင်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များအား ခွဲခြားအသုံးပြုနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ အဂတိလိုက်စားမှုအန္တရာယ် အကဲဖြတ်ခြင်းသည် အရေးကြီးပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်

မန်နေဂျာများအနေဖြင့် ကုမ္ပဏီ၏ အဂတိလိုက်စားမှု ဖြစ်ပွားနိုင်သည့် နည်းလမ်းကို အတိအကျမသိဘဲ အန္တရာယ်ကို အကြမ်းဖျင်းမျှသာ သိသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

- (၄) ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍများအနေဖြင့် အဂတိလိုက်စားမှု အန္တရာယ်များကို သိရှိပြီး တုံ့ပြန်နိုင်ရန်အတွက် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများမှ မကြာသေးမီ နှစ်များက အထောက်အကူပြုယန္တရားများနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို ရေးဆွဲ ခဲ့ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ အန္တရာယ်အကဲဖြတ်မှုယန္တရားများကို ကုလသမဂ္ဂ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာပဋိညာဉ်စာချုပ်၊ United Nations Global Compact (<https://www.unglobalcompact.org/library/411>), Treadway ကော်မရှင်အဖွဲ့အား စရိတ်ကျခံပေးသည့်ကော်မတီ (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission-COSO) (<https://www.coso.org/Pages/Purchase-Guide.aspx>)၊ ဒေသဆိုင်ရာအဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးအဖွဲ့ (Regional Anti-Corruption Initiative-RAI) (<http://rai-see.org/wpcontent/uploads2015/10/CRA-in-SEE-WEB-Final.pdf>)နှင့် နိုင်ငံတကာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိရေးအဖွဲ့ (Transparency International-TI) (<https://www.antibriberyguidance.org/guidance/4-risk-assessment/guidance>)တို့က ရေးဆွဲထားပြီး ဖြစ်ပါသည်။
- (၅) အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သော လမ်းညွှန်ချက်များသည် စကားရပ်၊ လုပ်ငန်းစဉ်အဆင့်များ၊ အချက်အလက်များ စုဆောင်းလေ့လာခြင်း၊ ဝေဖန်ဆန်းစစ်ခြင်း နည်းပညာတို့တွင် ကွဲလွဲမှုများရှိသော်လည်း နိုင်ငံတကာစံနှုန်းအဖွဲ့ (ISO) [ISO 31000 - Risk Management-Principles and Guidelines] (<https://www.iso.org/iso-31000-risk-management-html>)၏ အဂတိလိုက်စားမှုအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲရေး စနစ်များ ရေးဆွဲအကောင်အထည်ဖော်ရေးနှင့် ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ စံသတ်မှတ်ချက်မူဘောင်ကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ကြရပါသည်။ ဤမူဘောင်သည် အန္တရာယ်ကိုစီမံခန့်ခွဲရာ၌ အန္တရာယ်အား ခွဲခြား

ဖော်ထုတ်ခြင်း၊ အန္တရာယ်အားလေ့လာသုံးသပ်ခြင်းနှင့် အန္တရာယ်အား အကဲဖြတ်ခြင်းဟူ၍ အဆင့်သုံးဆင့်ရှိသည့် အန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲရေး အတွက် စံချိန်မီချဉ်းကပ်နည်းကို အကြံပြုပါသည်(ISO 31000, 2018)။ ဤချဉ်းကပ်နည်းများကို ဖြည့်စွက်သင်ကြားသည့် နည်းလမ်းများ (Additional teaching tools) (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-5/additional-teaching-tools.html>) ၏ Power Point slide များတွင် လေ့လာကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

- (၆) ကုမ္ပဏီများ၏ အဂတိလိုက်စားမှုအန္တရာယ်အား အကဲဖြတ်ရာ၌ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အန္တရာယ်အပါအဝင် အတွင်း၊ အပြင်အန္တရာယ်များလည်း ပါဝင်ပါသည်။ အဂတိလိုက်စားသည့် လမ်းကြောင်းများကို ခွဲခြမ်းသတ်မှတ်ပြီးသည်နှင့် ကြိုတင်ကာကွယ်ရန်အတွက် ထိန်းချုပ်မှုများ၊ စစ်ဆေးမှုများကို ပြုလုပ်ရပါမည်။ ထိရောက်၍ လွယ်ကူစွာလိုက်နာဆောင်ရွက်နိုင်သည့် ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာ စည်းကမ်းလိုက်နာရေးစနစ်များဖြစ်ပေါ်စေရန်အတွက် အကဲဖြတ်ခြင်းကို ပုံမှန်ပြုလုပ်ပေးရပါမည်။ ကုမ္ပဏီ၏လုပ်ငန်းများ ပြောင်းလဲမှုရှိပါကလည်း အကဲဖြတ်ရပါမည်။

(ဃ) စီးပွားရေးမိတ်ဖက် အဖွဲ့အစည်းများ၏ ထိုက်သင့်သောကြိုးစားအားထုတ်မှု

- (၁) ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် တတိယအဖွဲ့များဖြစ်သော ကိုယ်စားလှယ်များ၊ အကြံပေးများ၊ ဖြန့်ဖြူးသူများ၊ တစ်ဆင့်ခံကန်ထရိုက်များ၊ ပြန်လည်ရောင်းချသူများ၊ ပြည်ပလက်အောက်ခံကုမ္ပဏီများ၊ ဖက်စပ်လုပ်ငန်းများမှ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ကုမ္ပဏီ၏ကိုယ်စား ဆောင်ရွက်နိုင်သောသူ၊ ကုမ္ပဏီအား အကျိုးအမြတ်ရရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်သူတို့နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ သို့သော် တတိယအဖွဲ့များနှင့်လုပ်ငန်းများ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရာ၌ အဂတိလိုက်စားမှုအန္တရာယ်များ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ OECD (2014) ၏ သုတေသနပြုချက်အရ ၁၉၉၉ မှ ၂၀၁၄ ခုနှစ်အတွင်း တစ်ကမ္ဘာလုံးရှိ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုများအနက် ၇၅% မှာ ကြားခံဆောင်ရွက်သူများမှတစ်ဆင့် လာဘ်ပေးခြင်းဖြစ်ကြောင်း သိရှိရပါသည်။

ကြားခံပုဂ္ဂိုလ်မှတစ်ဆင့် လာဘ်ပေးမှုများသည် ကျယ်ပြန့်လာသောကြောင့် ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် တတိယအဖွဲ့များနှင့် ဆက်ဆံသည့် ကိစ္စများကို သတင်းပို့ရန် လိုအပ်ကြောင်း တာဝန်ရှိမှုကို တင်းကျပ်စွာလိုက်နာ ဆောင်ရွက်စေခြင်းဖြင့် နိုင်ငံတကာအသိုက်အဝန်းက တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက် ခဲ့ပါသည်။

(၂) မည်သူမဆို အန္တရာယ်ရှိသော အခြေအနေကိုဖန်တီးပါက ထိခိုက်မှုမရှိ စေရန်အတွက် ကြိုတင်ကာကွယ်သည့်လုပ်ငန်းများချမှတ်ရန် အခြေခံ သဘောတရားများမှတစ်ဆင့် တတိယအဖွဲ့များ၏ အပြုအမူများအား ကြီးကြပ်ရန် တာဝန်ပေါ်ပေါက်လာပါသည်။ ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် တစ်ကမ္ဘာလုံးရှိ တတိယအဖွဲ့များကို အသေးစိတ်ပုံဖော်ခြင်းနှင့် အဖွဲ့ တစ်ခုစီ၏ စီးပွားရေးဆက်စပ်မှု ရည်ရွယ်ချက်များကို နားလည်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် ၎င်းအချက်အလက်များကို အသုံးပြု၍ အန္တရာယ်ရှိနိုင်မှုဝန်းကျင်အခြေအနေအလိုက် ၎င်းတို့၏ တတိယအဖွဲ့များအား အမျိုးအစားခွဲခြားရပါမည်။ ထို့နောက် အန္တရာယ် များကို လျှော့ချရန်အတွက် သင့်လျော်သော လုပ်ငန်းအမျိုးအစားများ ကို ချမှတ်ရပါမည်။ ဤသို့သော ကြိုးစားအားထုတ်မှုလုပ်ငန်းစဉ်များ တွင် လုပ်ငန်းအတော်များများ၌ စီးပွားမိတ်ဖက်အရေအတွက် လျော့နည်းခြင်း၊ လုပ်ငန်းထိရောက်မှု လျော့ပါးခြင်းနှင့် ရံဖန်ရံခါ အစုစပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ အကျိုးအမြတ် လျော့နည်းခြင်းများ ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရသည်။

(၃) အန္တရာယ်လျှော့ချခြင်းလုပ်ငန်းတွင် စီးပွားရေးလုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များ၏ ဝန်ခံကတိပြုချက်နှင့် အသိအမှတ်ပြုချက်ရယူခြင်း၊ ဥပဒေနှင့် ကုမ္ပဏီ၏ ကျင့်ဝတ်များအား လိုက်နာခိုင်းခြင်းမှစ၍ စာရင်းစစ်ခြင်း၊ စာချုပ်ရပ်စဲခွင့် အခွင့်အရေးပေးခြင်း၊ တတိယအဖွဲ့များအား လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှု တိုက်ဖျက်ရေးသင်တန်းပေးခြင်း စသည့်ကန်ထရိုက်စာချုပ်ကို ကာကွယ် သည့် လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ ပါဝင်ပါသည်။ ယင်းလုပ်ငန်းစဉ်တွင် စီးပွားရေးလုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များအနက် အရေးယူခံရသူများ၊ အမည်ပျက်

စာရင်းတွင်ပါဝင်သူများ၊ နိုင်ငံရေးအရထင်ရှားသူများ(politically exposed persons-PEPs)၊ မီဒီယာများ၌အမည်ပျက်ရှိသူများကို database များ၌ စစ်ဆေးခြင်း စသည့်မိတ်ဖက်ဖြစ်သည့်လုပ်ငန်းများ၏ ဂုဏ်သတင်းကို စုံစမ်းခြင်းလည်း ပါဝင်ပါသည်။ တတိယအဖွဲ့အနေဖြင့် အကယ်၍ ၎င်းစာရင်းများတွင် ပါဝင်နေပါက ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် အသေးစိတ် စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများ ပြုလုပ်ရပါမည်။ တတိယအဖွဲ့၏ လှုပ်ရှားမှုဖြစ်စဉ်နှင့် ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးမှုများကို နိုင်ငံတကာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိရေးအဖွဲ့၏ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ဗြိတိန်နိုင်ငံအစီရင်ခံစာ Transparency International UK (2016) (<https://www.transparency.org.uk/publications/managing-third-party-risk-only-as-strong-as-your-weakest-link/>)၌ ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

- (၄) အလုပ်သမားများနှင့်အတူ တတိယအဖွဲ့ အန္တရာယ်လျော့ပါးစေရေး လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပုံစံအမျိုးမျိုးတွေ့ရသည်။ ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် အဂတိ လိုက်စားသည်ဟု သံသယရှိသည့် စီးပွားရေးလုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းကို ရှောင်ရှားနိုင်ပါသည်။ နောက်ယောင်ခံခြင်း၊ အရေးယူခြင်းနည်းကိုသုံး၍ စီးပွားရေးလုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များကို ရွေးချယ် ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ တတိယအဖွဲ့အနေဖြင့် စည်းကမ်းချိုးဖောက်ပါက ကုမ္ပဏီအား ဥပဒေကြောင်းအရ ကာကွယ်မည်ဖြစ်ပါသည်။ စံတန်ဖိုးကို အခြေခံသော ချဉ်းကပ်မှုသည် မိမိနှင့်သဘောသဘာဝ တူညီသည့် လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များကိုသာ ရွေးချယ်မည်ဖြစ်ပြီး အဂတိလိုက်စားမှုအား ရှောင်ရှားနိုင်ရန်အတွက် မှန်ကန်သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှု ဓလေ့နှင့် ယုံကြည်ချက်ကို ဖန်တီးပေးရမည်။ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြစ်ပေါ်နေသော အဂတိလိုက်စားမှုတွင် အကောက်ခွန်ရှင်းလင်းကြောင်း ပြုလုပ်ခြင်း၊ လိုင်စင်(သို့မဟုတ်) ပါမစ်ရရှိရန်ပြုလုပ်ခြင်း၊ ကုန်ပစ္စည်းနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို လုပ်ငန်းရှင်များအား ပေးရန်အတွက် လာဘ်ပေးခြင်း စသည့် လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရန်အတွက် စီးပွားရေးလုပ်ဖော် ကိုင်ဖက်များကို ငှားရမ်းမည်ဖြစ်ပါသည်။ ကုမ္ပဏီကြီးများအနေဖြင့်

အကျပ်ကိုင်လိုက်နာခိုင်းပါက ဒေသတွင်းရှိ ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ လုပ်ဆောင်ချက်များကို ဖုံးကွယ်ထားကြမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဒေသတွင်းရှိ ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် ကုမ္ပဏီကြီးများနှင့် စုပေါင်း ဆောင်ရွက်သည့် မဟာဗျူဟာအရ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ပါက အဂတိ လိုက်စားမှုများကို လျော့ချနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

အဂတိလိုက်စားမှုအား အများပြည်သူနှင့်ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် စုစည်း တိုက်ဖျက်မှုများ

၁၈။ ဤအခန်းတွင် ကုမ္ပဏီနှင့်ကိုယ်စားလှယ်ဆက်ဆံရေးကို အခြေခံ၍ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အဖွဲ့၏ အကောင်အထည်ဖော်မှုများအား သုံးသပ်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ မိခင်ကုမ္ပဏီသည် လက်အောက်ခံကုမ္ပဏီများ၊ ကြားခံဆောင်ရွက်သူများ၊ တတိယအဖွဲ့များ (ကိုယ်စားလှယ်များ)၏ လုပ်ဆောင်ချက်အတွက် တာဝန်ရှိပါသည်။ ဤမဟာဗျူဟာသည် နိုင်ငံတကာစီးပွားရေး လုပ်ငန်း၊ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ကုန်ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ဖြန့်ဖြူးခြင်းလုပ်ငန်းတို့တွင် လာဘ်ပေး လာဘ်ယူမှုများလျော့ချရာ၌ အသုံးဝင်ပါသည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၌ အရေးယူခံရသော ကုမ္ပဏီသည် အများပြည်သူဆိုင်ရာတင်ဒါအတွက် အမည်ပျက်စာရင်းအသွင်းခံရခြင်း၊ အရည်အချင်း မပြည့်မီခြင်းတို့ကြောင့် အခြားနိုင်ငံများ၌ စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်ခွင့် ဆုံးရှုံးပါသည်။

၁၉။ သို့သော် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ဖြစ်ပေါ်နေသော အဂတိလိုက်စားမှုတွင် ဤမဟာဗျူဟာ သည် လုံလောက်မှုမရှိတော့ပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အဂတိလိုက်စားမှုသည် အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိက ချိတ်ဆက်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများတွင် အမြစ်တွယ်ပြန့်ပွားနေခြင်း (သို့မဟုတ်) အစိုးရကိုယ်တိုင် ပါဝင်ပတ်သက်နေခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ဖြစ်ပေါ် နေသော အဂတိလိုက်စားမှုကို ရင်ဆိုင်သည့်အခါ ခိုင်မာခြင်းမရှိသော မူဝါဒ၏အကျိုးဆက်များ နှင့်အတူ ဈေးကွက်သည် ဖြောင့်မတ်ခြင်းမရှိသော လူများ၏လက်တွင်ရှိနေသဖြင့် ကုမ္ပဏီများ အနေဖြင့် ယင်းဈေးကွက်မှ ထွက်ခွာရန်မှတစ်ပါး အခြားရွေးချယ်စရာမရှိပေ။ အဂတိ လိုက်စားမှုများ ကျယ်ပြန့်စွာဖြစ်ပွားနေပါက အစုစပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ တာဝန်ရှိမှုကို အခြေခံ၍ ဥပဒေကြောင်းအရ ဆောင်ရွက်သည့်အခါ ကုန်ကျစရိတ်များမည် ဖြစ်ပါသည်။ လက်တင်အမေရိကရှိ အိုဒီဘရက်ချ် ဖြစ်ရပ် (Odebrecht case) (<https://www.bbc.com/news/world-latin-america-41109132> [washingtonpost.com/world/the-americas/ anti-corruption-scandal-wrecked](https://www.washingtonpost.com/world/the-americas/anti-corruption-scandal-wrecked)) တွင် ကုမ္ပဏီရာပေါင်းများစွာပါဝင်ပြီး အများစုမှာ ဒေဝါလီ

ခံရလုနီးဖြစ်ပြီး အချို့မှာ ဒေဝါလီခံလိုက်ကြရသည်။ ဘရာဇီးနိုင်ငံတစ်ခုတည်း၌ အလုပ်သမား တစ်သိန်းကျော် (<https://www.brazils-economy-now-workers-face-theconsequences/2017/06/16/a2becf>) အလုပ်ဆုံးရှုံးရပါသည်။ အဂတိလိုက်စားမှုကို ရှည်ကြာစေသော အနှောင့်အယှက်များ တိုးပွားစေသည့် ရုတ်ခြည်းပြောင်းလဲမှုကို ရှောင်ရှားရန် မတူညီသော နည်းဗျူဟာများ လိုအပ်ပါသည်။

၂၀။ ဈေးကွက်များ၌ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ဖြစ်ပေါ်နေသော အဂတိလိုက်စားမှုများ ရှိနေခြင်း သည် ကုမ္ပဏီများအတွက် ဘေးကျပ်နံ့ကျပ်အခြေအနေ(အကျဉ်းသားတစ်ဦး၏အကျပ်အတည်း) [A prisoner's dilemma] (<https://policonomics.coms.com/lp-game-theory2-prisoners-dilemma>)ကို ရောက်ရှိစေပါသည်။ အဂတိလိုက်စားရန်ငြင်းပယ်ပါက လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ် ဆုံးရှုံးမည့် မတရားသောယှဉ်ပြိုင်မှုကို ကြောက်ရွံ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤကိစ္စကို စုပေါင်းဆောင်ရွက်မှုပြဿနာဟုခေါ်ပြီး E4J အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး တက္ကသိုလ်အဆင့် ရည်ညွှန်းစာစောင် အခန်း(၄) (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-4/key-issues/intro-html>)၌ ဆွေးနွေးတင်ပြထားပါသည်။ ကုမ္ပဏီ တစ်ခုက လာဘ်မပေးလျှင် အခြားကုမ္ပဏီက ပေးလိမ့်မည်ဟူသော စိတ်ကူးပေါ်နိုင်ပါသည်။ ဤအခြေအနေများတွင် စီးပွားရေးအုပ်စုကြီးများဖွဲ့ခြင်းဖြင့် သံသယရှိမှုများ လျော့ကျ သွားစေနိုင်ပါသည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် အစိုးရကပင် အားပေးခြင်း ရှိပါသည်။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် စုပေါင်းကုန်ကျစရိတ်များ ပို၍တိုးပွားလာနိုင်ပါသည်။

၂၁။ ယင်းပြဿနာများကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန်အတွက် ပါဝင်ပတ်သက်နေသူများကိုယ်တိုင် ကတိပြုထားသော စံနှုန်းအသစ်များပါဝင်သည့် သဘောတူစာချုပ်ကဲ့သို့ သဘောတူညီချက် တစ်ခုကိုထားရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွင် သက်ဆိုင်သူအများစုအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များသည် စည်းကမ်းအသစ်များကိုလိုက်နာပြီး အခြားသူများ လည်း လိုက်နာစေရန် ဆောင်ရွက်ပေးကြမည်ဟု မျှော်လင့်ရပါမည်။

၂၂။ ထိုကဲ့သို့ညှိနှိုင်းပြီး စုပေါင်းဆောင်ရွက်သည့်နည်းလမ်းကို “စုပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း” (collective action)ဟု ခေါ်ဆိုသတ်မှတ်ပြီး အောက်ပါအတိုင်း အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုနိုင်ပါသည် (ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ၂၀၀၈၊ စာ ၄)။ “စုပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း” ဆိုသည်မှာ ပါဝင်သက်ဆိုင်သူများ အားလုံးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ကြသည့်လုပ်ငန်းစဉ် ဖြစ်ပါသည်။ တစ်ဦးချင်းလုပ်ဆောင်မှုများ ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုနှင့် အများယုံကြည်လက်ခံနိုင်မှုကို တိုးပွားစေပြီး အားနည်းသော

လူတစ်ဦးချင်းအား သဘောထားချင်းတူညီသော မဟာမိတ်အဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းစေပြီး ယှဉ်ပြိုင်သူများအကြား အဆင့်တူညီမှုကို ဖြစ်စေပါသည်။ စုပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းများသည် အားနည်းသော ပြည်တွင်းဥပဒေများနှင့် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးအလေ့အကျင့်ကို အားဖြည့်ကာ ယာယီအစားထိုး ဖြေရှင်းပေးနိုင်ပါသည်။

၂၃။ စုပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ရေတိုကာလ သဘောတူညီချက်မှ ပြင်ပဖိအားများပါဝင်ကာ ရေရှည်ကာလ သဘောတူညီချက်အထိ အစပျိုးလာနိုင်ပါသည်။ ဤသို့ပါဝင်ဆောင်ရွက်သော ကုမ္ပဏီများသည် တစ်ဦးချင်းဆောင်ရွက်သည်ထက် အားလုံးပူးပေါင်းကာ အာရုံစိုက်အားထုတ်နိုင်သဖြင့် ၎င်းတို့၏တူညီသော ရည်မှန်းချက်များ ပိုမိုထိရောက်စေနိုင်ပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတစ်ခုတည်း၌ပင် စုပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းများပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။ (ဥပမာ- အသေးစားလုပ်ငန်းအနေဖြင့် ကုမ္ပဏီကြီးများအား ဟန်ချက်ညီသော စံနှုန်းများပြုလုပ်ပေးရန် တောင်းဆိုနိုင်ပါသည်) (သို့မဟုတ်) အများပြည်သူနှင့် ပုဂ္ဂလိကပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု၌ ပါဝင်ရန် တောင်းဆိုနိုင်ပါသည် (ဥပမာ- အဆင်ပြေချောမွေ့ရန်အတွက် ငွေပေးရခြင်း၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ တိုးတက်လာရန် တင်ပြခြင်း၊ စီးပွားရေးပတ်ဝန်းကျင်တိုးတက်အောင်ပြုလုပ်ပေးရန် တောင်းဆိုနိုင်ခြင်းစသည့် စိန်ခေါ်မှုများကို စုပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။)။ ပထမစုပေါင်းဆောင်ရွက်သည့်ချဉ်းကပ်နည်းလမ်းဥပမာသည် “ဂျော်နဒါအင်တီဂရီ ပဏာမဆောင်ရွက်မှု” (Jornada Integra initiative)(<https://www.allianceforintegrity.org/pt/eventos-e-atividades-de-capacitacao/eventos/Jornada-Integra-php>)

ဖြစ်ပြီး အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုဆိုင်ရာ မဟာမိတ်အဖွဲ့ (Alliance for Integrity)(<https://www.allianceforintegrity.org/en/regions/latin-america/activities/Alliance-for-Integrity-Brazil-holds-the-pre-launch-event-for-the-Jornada-Integra.php>)က ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ဘရာဇီးနိုင်ငံ၌ စတင်မိတ်ဆက်ခဲ့သည်။ ယင်းသည် ဘရာဇီးနိုင်ငံရှိ အသေးစားနှင့်အလတ်စားလုပ်ငန်းများ (SMEs)အား ကျင့်ဝတ်နှင့်အညီ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော စီးပွားရေးပတ်ဝန်းကျင်ဖြစ်စေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

၂၄။ ယခုအခါ ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် အများပြည်သူကဏ္ဍ၊ လူမှုရေးအဖွဲ့အစည်း၊ ပညာရှင်များနှင့် ပူးပေါင်း၍ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးချဉ်းကပ်မှုများကို တိုးတက်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ၎င်းချဉ်းကပ်ဆောင်ရွက်မှုများသည် လူမှုအဖွဲ့အစည်းအတွင်း၌ အဂတိလိုက်စားမှုကို

ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လျှော့ချနိုင်ပါသည်။ ပထမတစ်ချက်မှာ အဂတိလိုက်စားမှုသည် အလွန် ရှုပ်ထွေးလှပြီး အစိုးရတစ်ဖွဲ့တည်း၊ ကုမ္ပဏီတစ်ခုတည်းဖြင့် ဖြေရှင်း၍မရပါ။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ သည်လည်း ပြဿနာတွင် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းပါဝင်နေသောကြောင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းအတွင်း၌ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရာတွင်လည်း ပါဝင်ရန်လိုအပ်ပါသည်။ ဒုတိယအနေဖြင့် ကုမ္ပဏီ များသည် “အဂတိလိုက်စားမှုမှ ရရှိသည့်ငွေကြေးများ” (corrupt funds) ၏ အဓိကအရင်းအမြစ် ဖြစ်ပြီး၊ အဂတိလိုက်စားခံရသူများလည်း ဖြစ်သောကြောင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွင် ပါဝင်သင့်ပါ သည်။ တတိယအချက်မှာ အစိုးရများအနေဖြင့် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ခြင်းမှ ရရှိနိုင် သည့် ကျင့်ဝတ်နှင့်ညီသောစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကြောင့် အကျိုးအမြတ်များရရှိမည် ဖြစ်ပါ သည်။ စုပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် အရွယ်အစားအမျိုးမျိုးသော ကုမ္ပဏီများသည် အဂတိ လိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးမူဝါဒ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် ပတ်သက်သည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး တွင် အဓိပ္ပာယ်ရှိသောကိုယ်စားလှယ်များ ဖြစ်လာနိုင်ပြီး ပုဂ္ဂလိကနှင့် အများပြည်သူကဏ္ဍမှ အဂတိလိုက်စားမှုလျော့ကျရေး ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများကို အားဖြည့်ကာ ထိရောက်သော ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများတွင် ပါဝင်လာနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

၂၅။ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတွင် အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိက ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍရှိ နှစ်ဦးနှစ်ဖက်လုံး ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအပေါ်အခြေခံသည့် စုပေါင်းလုပ်ဆောင်မှု၏ များမကြာမီက ဥပမာ တစ်ခုမှာ အာဂျင်တီးနားနိုင်ငံရှိ “ရေကြောင်းအဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးကွန်ရက်” (Maritime Anti-Corruption Network (MACN) in Argentina) (<http://www.maritime-can.org/macn-argentina-case-study>)မှ ဦးဆောင်သော ရေကြောင်းပို့ဆောင်ရေးကဏ္ဍရှိ အခြားသောစီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းလုပ်ငန်းများနှင့်အတူ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဖြစ်ပါသည်။ အာဂျင်တီးနားနိုင်ငံအမျိုးသားကျန်းမာရေးဌာနနှင့် စားနပ်ရိက္ခာအရည်အသွေးဌာနတို့အနေဖြင့် ကုန်ပစ္စည်းသယ်ယူပို့ဆောင်သည့် သင်္ဘောများအားစစ်ဆေးရာ၌ အဂတိလိုက်စားမှု လျှော့ချ နိုင်ရေးအတွက် ရည်ရွယ်ဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သင်္ဘောပေါ်ရှိ လယ်ယာထွက်ကုန် ပစ္စည်းများ ညစ်ညမ်းမှု၊ အဆိပ်သင့်မှု မဖြစ်စေရန်အတွက် သယ်ဆောင်သည့်နည်းကို စစ်ဆေးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သောကြောင့် တစ်နှစ်လျှင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ သန်း ၃၀ ခန့် ရရှိသော တရားမဝင်လုပ်ငန်းတစ်ခုကို တားဆီးနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ကြီးကြပ်သူများမပါဝင်ဘဲ စစ်ဆေး၍ခွင့်ပြုခဲ့ခြင်း၊ သိုလှောင်ရုံက ခွင့်ပြုချက်မရသောကြောင့်

ကြန့်ကြာမှုမှပေါ်ပေါက်သည့် ကုန်ကျစရိတ်၊ စစ်ဆေးမှုဖြစ်စဉ်တွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိခြင်း၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းမရှိဘဲ စစ်ဆေးခြင်း စသည့်အချက်များကြောင့် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာရပါသည်။ အခြေအနေမကောင်းသောသင်္ဘောများအနေဖြင့် ခွင့်ပြုချက်ရရှိရန် လာဘ်ပေးရပါသည်။ အခြေအနေမကောင်းသောသင်္ဘောများအနေဖြင့် စရိတ်ကုန်ကျမှုနှင့် မတရားသဖြင့် ကြန့်ကြာမှုမဖြစ်စေရန် လာဘ်ပေးရပါသည်။ ကုမ္ပဏီများ၏ လုပ်ငန်းကုန်ကျ စရိတ်တွင် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုစရိတ်လည်း ပါဝင်သွားပါသည်။ အချိန်ကြာလာသည်နှင့်အမျှ စစ်ဆေးရေးလုပ်ငန်းများတွင် အဂတိလိုက်စားမှုအတိုင်းအတာ ကျယ်ပြန့်လာသဖြင့် လာဘ်ပေးသော ကုမ္ပဏီများသာမက အခြားသောပြည်ပကုမ္ပဏီများကပါ ကြီးမားသော ကုန်ကျစရိတ်နှင့် ဥပဒေအရအန္တရာယ်ရှိမှုများကြောင့် အာဂျင်တီးနားနှင့် ကုန်သွယ်မှုပြုခြင်း ကို အားမပေးတော့သဖြင့် အာဂျင်တီးနားနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံတကာစိုက်ပျိုးရေးပို့ကုန်လုပ်ငန်းကို အကြီးအကျယ်ထိခိုက်စေသည်။

၂၆။ အဆိုပါ အဂတိလိုက်စားမှုကို ဖြေရှင်းနိုင်ရေးအတွက် “ရေကြောင်းအဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေးကွန်ရက်” အဖွဲ့ဝင်များအနေဖြင့် အစိုးရအပါအဝင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အတွင်း သက်ဆိုင်သူအားလုံးနှင့်ပူးပေါင်းကာ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုလုပ်ငန်းများအား သုံးနှစ်ကျော် အချိန်ယူ၍ ပြန်လည်ဒီဇိုင်းရေးဆွဲဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ သက်ဆိုင်သူများအနေဖြင့် ကြုံတွေ့ ရသော ကုန်သွယ်မှု၊ စီးပွားရေး၊ ဥပဒေကြောင်း၊ ငွေရေးကြေးရေးအရ ရရှိသော အကျိုး အမြတ်၊ ဆုံးရှုံးမှုများကို သုံးသပ်ခြင်းနှင့် တန်းတူညီမျှသော အခွင့်အရေးများ၏ သက်ရောက်မှု များအပေါ် ဆွေးနွေးကြပါသည်။ သက်ဆိုင်သူအားလုံး၏ သဘောတူညီချက်နှင့်အညီ အစိုးရ အနေဖြင့် ၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလတွင် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းဆိုင်ရာ မူဘောင်လုပ်ငန်းများကို ပြုပြင်ခဲ့ပါသည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ အကောင်အထည်ဖော်နေစဉ်ကာလအတွင်း ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုများ ဆက်လက်ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ သက်ဆိုင်သူများနှင့်ဆွေးနွေးခြင်း၊ အများ ပြည်သူနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှဝန်ထမ်းများအား သင်တန်းပေးခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုများ သုညနီးပါးအထိ လျော့နည်းသွားပါသည်။ အဂတိလိုက်စားမှုများ ဖြစ်ပွားသောနေရာအချို့ကိုလည်း သတင်းပို့တိုင်ကြားပြီး အရေးယူခဲ့ပါသည်။

၂၇။ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာဆွေးနွေးချက်များနှင့် စုပေါင်းလုပ်ဆောင်မှုဆိုင်ရာချဉ်းကပ်မှုများ၏ ဥပမာများကို ၂၀၁၄ ခုနှစ် B 20 (<https://www.aodv231.it/images/image/Allegato%201%20-Preliminar-Study-v-2%201-pdf>)စာတမ်းတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ အစိုးရနှင့်

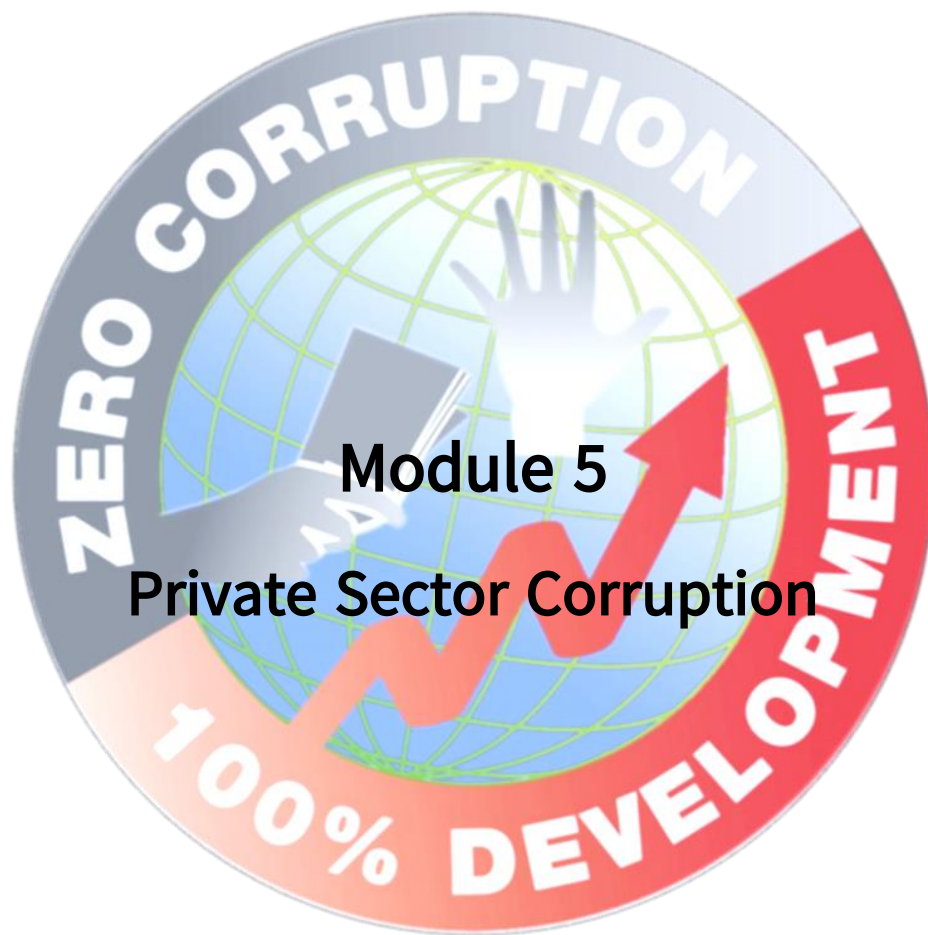
နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို တိုးမြှင့်ခြင်းအပါအဝင် အဂတိလိုက်စားမှုဆန့်ကျင်ရာတွင် ပုဂ္ဂလိကအခန်းကဏ္ဍမြှင့်တင်ရေးနည်းလမ်းများကို ဤစာတမ်းတွင် အဆိုပြုထားပါသည်။ ၎င်းစာတမ်း၌ ထိုကဲ့သို့သော ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုမျိုး ရရှိနိုင်ရန် အတွက် နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးကို ဖော်ပြထားသည့် အလွန်အသုံးဝင်သောမူခင်းဖြစ်ရပ်အပေါ် လေ့လာမှုများကို ဖော်ပြထားပါသည်။

၂၈။ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိကပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးတို့နှင့် ပတ်သက်၍ သိရှိလိုပါက UNODC ၏ “စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွင်း အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး ကျင့်ဝတ်များနှင့် လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည့် အစီအစဉ်များ၊ လက်တွေ့လမ်းညွှန်ချက်များ” (An Anti-Corruption Ethics and Compliance Programme for Business: A practical Guide)”(http://www.unodc.org/documents/corruption/publications/2013/13-844_98-Ebook.pdf)ကို လေ့လာနိုင်ပါသည်။ “အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာဘေဆယ်အဖွဲ့” (Basel Institute of Governance)သည် အဂတိလိုက်စားမှုဆန့်ကျင်ရေး စုပေါင်းလုပ်ဆောင်မှုဆိုင်ရာ အချက်အလက် (database) (<https://www.baselgovernance.org/collective-action-b20-collective-action-hub/initiatives-database>) များကို ထိန်းသိမ်းထားရှိပါသည်။ အထက်ဖော်ပြပါ ကုလသမဂ္ဂကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာပဋိညာဉ်စာချုပ် (UNGIC), (<https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/ourwork/governance/anti-corruption>) “ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုဆိုင်ရာမဟာမိတ်အဖွဲ့” Alliance for Integrity (<https://www.allianceforintegrity.org/en/>), PACI (<https://www.weforum.org/communities/partnering-against-corruption-initiative>)နှင့် B20 (<http://www.b20tokyo.org/about/b20.html>)တို့သည် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာစုပေါင်းလုပ်ဆောင်လှုပ်ရှားမှုများ၏ သိသာထင်ရှားသည့်ဥပမာများ ဖြစ်ပါသည်။

နိဂုံး

၂၉။ ဤအခန်းတွင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအတွင်းရှိ အဂတိလိုက်စားမှုများကို ပုံစံအမျိုးမျိုး၊ သရုပ်သကန်အမျိုးမျိုးဖြင့် ဆွေးနွေးထားပါသည်။ ကျောင်းသားများအနေဖြင့် အများပြည်သူဆိုင်ရာနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍရှိ အဂတိလိုက်စားမှုတို့အကြား ကွဲပြားခြားနားမှု၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍရှိ အဂတိလိုက်စားမှု ဖြစ်ပွားရသည့်အကြောင်းရင်းများနှင့် အကျိုးဆက်များ၊ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးဆောင်ရွက်ရာတွင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ၏အခန်းကဏ္ဍတို့ကို ပိုမိုနားလည်နိုင်စေရန်

ဆွေးနွေးတင်ပြထားပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအတွင်း အဂတိလိုက်စားမှုအား ကြိုတင်ကာကွယ်
တိုက်ဖျက်ရာ၌ အသုံးပြုရမည့် နည်းလမ်းများနှင့် ယန္တရားများ၊ အထူးသဖြင့် စုပေါင်း
လုပ်ဆောင်မှုစီမံကိန်းများ၊ လိုက်နာမှုအစီအစဉ်များ၊ ကျင့်ဝတ်အပြုအမူဆိုင်ရာစံတန်ဖိုးကို
အခြေခံသောချဉ်းကပ်မှုများ၊ ကျင့်ဝတ်နှင့်အပြုအမူများ ပြောင်းလဲရန်အတွက် ကွဲပြားခြားနားသည့်
ဥပမာများနှင့် လေ့ကျင့်ခန်းများမှတစ်ဆင့် ကျင့်ဝတ်နှင့် မျှတသောစီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ
ဝန်းကျင်၏အရေးပါမှုတို့ကို ကျောင်းသားများ သိရှိနားလည်စေရေးအတွက် ဆွေးနွေးတင်ပြ
ထားပါသည်။

Module 5

Private Sector Corruption

2022 January

Introduction

1. The study of corruption has in the past focused on the public sphere, where violations such as public officials misusing public funds or accepting bribes typically came under scrutiny. Private sector actors in this scenario were generally understood to be the bribe givers, and thus corruption that occurred entirely within the private sector was not addressed or regulated. However, private sector corruption has come to the forefront of attention in recent decades, because it poses somewhat different challenges, and also contributes considerably to the problems created by corruption. Private sector corruption is the focus of the present Module. In particular, the Module addresses some of the most common forms of private sector corruption, and discusses their causes and consequences, as well as possible responses and measures to prevent corruption in the private sector. It explains how corruption adversely affects all businesses, from small and medium-sized enterprises (SMEs) to multinational corporations, from domestic to foreign companies, and from recently founded to long-established companies. The Module also discusses the role of the private sector in fighting corruption more broadly in society, particularly in collaborative efforts such as collective action projects and public-private partnerships. The Module builds upon the discussions on public sector corruption in Module 4 (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-4/index.html>) of the E4J University Module Series on Anti-Corruption and the discussions on business integrity in Module 11 (<http://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-11/key-issues.html>) of the E4J University Module Series on Integrity and Ethics.

2. Learning Outcomes

- (a) Describe the forms and manifestations of private sector corruption
- (b) Understand the causes and consequences of private sector corruption, and the role of a culture of corruption
- (c) Critique different responses and measures to address and prevent private sector corruption
- (d) Explain the differences between public and private sector corruption
- (e) Describe and assess the role of the private sector in the fight against corruption, including through public-private partnerships and collective action initiatives

Key Issues

3. Corruption is a complex phenomenon, without a uniform definition. An overview of the different forms and definitions of corruption, as well as its harmful effects across the globe, is available in Module 1 (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-1/key-issues/intro.html>) of the E4J University Module Series on Anti-Corruption. For present purposes, it should be noted that the United Nations Convention against Corruption (UNCAC) (<https://www.unodc.org/documents/teaties/UNCAC/Publications/Convention/08-50026-E.pdf>) refrains from providing one overarching definition of "corruption". Rather, it defines and classifies various forms of corruption as criminal offences, such as bribery and embezzlement (in both the public and private sectors); abuse of functions (i.e. when those performing public functions misuse their power to obtain a benefit); trading in influence; illicit enrichment; and money-laundering. With 186 States parties (as of November 2019), UNCAC is approaching universal adherence, and the different forms of corruption as defined by the Convention can be considered internationally accepted.

4. This Module discusses two related topics: the phenomenon of corruption in the private sector, including its forms, causes, consequences, responses and prevention measures, and the ways in which the private sector can contribute to the fight against corruption. These two aspects of the Module are intertwined because some of the means of fighting corruption in the private sector can also help to reduce and prevent corruption in society more broadly. Thus, the Module focuses on different measures that businesses can take to fight and prevent corruption internally, such as risk assessments, anti-corruption ethics and compliance programmes, and codes of ethics, but it also addresses collaborative approaches that prevent corruption both in the private sector and in society more broadly. The Module does not discuss anti-corruption measures such as law enforcement and whistle-blowing regulations – these are discussed in Module –6 and Module 13 of the E4J University Module Series on Anti-Corruption.

Public Sector Corruption Versus Private Sector Corruption

5. When learning about private sector corruption, it is helpful to keep in mind the differences between private sector corruption and public sector corruption. For present purposes, public sector corruption primarily abuses government resources whereas private sector corruption primarily abuses private or commercial resources. While UNCAC (<https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/Publications/Convention/08-50026-E.pdf>) defines a number of different corruption offences, corruption is sometimes understood in general terms as "the abuse of entrusted power for private gain", in accordance with the definition proposed by the non-governmental organization Transparency International (TI) (<https://www.transparency.org/en/what-is-corruption>). It is clear from both the TI definition of corruption, as well as the corruption offences defined in UNCAC, that corruption occurs in both the public and private sectors. Public officials are entrusted with power to serve the public interest, whereas employees in the

private sector are entrusted with power to serve legitimate company interests. In both contexts, corruption occurs when individuals or organizations promote interests that differ from the interests they were entrusted to serve. Identifying what interest should be served, and who or what is being served instead, can help us distinguish between public sector corruption and private sector corruption. Public sector corruption is addressed in Module 4 (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-4/key-issues/intro-html>) of the E4J University Module Series on Anti-Corruption.

6. The following sections of the module provide an overview of:

- (a) Forms and manifestations of private sector corruption (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-5/key-issue/forms-and-manifestations-of-private-sector-corruption.html>)
- (b) Consequences of private sector corruption (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-5/key-issue/consequences-of-private-sector-corruption-html>)
- (c) Causes of private sector corruption (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-5/key-issue/causes-of-private-sector-corruption-html>)
- (d) Responses to private sector corruption (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-5/key-issue/responses-to-private-sector-corruption-html>)
- (e) Preventing private sector corruption (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-5/key-issue/preventing-private-sector-corruption-html>)
- (f) Collective action and public-private partnerships against corruption (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-5/key-issue/collective-action-and-public-private-partnerships-against-corruption-html>)

Forms and Manifestations of Private Sector Corruption

7. Corruption in business is a universal problem, affecting companies of all sizes in all countries. Companies could be both victims and perpetrators of corruption. In a business context, corruption can include false or misleading financial reporting, procurement fraud, embezzlement, bribery, and a range of other acts. Below are some examples of common schemes and manifestations of corruption in business (see Martini, 2014, and this U4 paper (<https://www.u4.no/publications/measuring-private-sector-corruption/>) by Rose-Ackerman, 2007):

- (a) **Commercial Bribery and Kickbacks;** These involve employees of one company giving payments, undue advantage or expensive gifts to employees of another company to secure an advantage. Examples include paying procurement staff to sway their decision in favour of the paying company, giving an expensive gift to a bank manager to secure a loan, and various forms of kickbacks.
- (b) **Extortion and Solicitation;** This occurs when an employee of a company requests a payment, undue advantage, expensive gifts, or sexual favours in return for conducting specific business-related tasks or making particular decisions.
- (c) **Gifts and Hospitality;** Excessive gifts and hospitality are given to employees to influence business decisions or tasks. This kind of gift might be travel, luxury items or tickets to sporting events.
- (d) **Fees and Commissions;** Agents and intermediaries are paid fees and commissions beyond what is considered the industry standard, for the purpose of altering business decisions or tasks.

Characterizing a payment as a fee or commission might be a way of disguising the payment of a bribe.

- (e) **Collusion;** This occurs when, for instance, a labour union employee and a member of the company's management team exchange favours that result in employees' interests not being accurately represented.
- (f) **Trading of Information;** This happens when a business employee offers or receives a bribe in exchange for confidential information, where the bribe could take a number of different forms. When confidential information is the basis for trading in a company's stock, bonds or other securities, this constitutes an offence called "insider trading".
- (g) **Trading in Influence;** Sometimes referred to as influence peddling, this activity occurs when a business employee gives payments, undue advantage or expensive gifts to a public official, expecting to receive an undue advantage from the public authority in return. An example is when business people make political donations with the intent of influencing political decisions, policies or laws.
- (h) **Embezzlement;** This happens when employees misappropriate anything of value that was entrusted to them because of their position.
- (i) **Favouritism, Nepotism, Cronyism, Clientelism;** These forms of corruption occur when a person or group of persons are given unfair preferential treatment at the expense of others.

- (1) While these examples of private sector corruption are non-exhaustive, they illustrate that corruption in business is much more than just bribery. Contrary to a popular sentiment, private sector corruption does not usually involve a suitcase or envelope full of money. The examples listed above demonstrate that there are many grey areas, where business practices may be legal but are at risk of being misused, such as gifts and hospitality. Political donations and sponsorships can also be misused for private gain. Some illegal business practices, such as kickbacks or small bribes, may be so common in some countries that they are perceived as normal and are no longer questioned.
- (2) Corruption in business takes different forms, but it can also occur at different levels of corporate activity or spheres of influence: within the company, within the supply chain, within the wider business operation, and within the societal surroundings. An image that illustrates how corruption manifests at these different levels is featured in the PowerPoint slides provided in the Additional teaching tools (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-5/additional-teaching-tools.html>)

Consequences of Private Sector Corruption

8. A vast body of literature focuses on public sector corruption, but there is very little systematic analysis of private sector corruption (Argandoña, 2003; Gopinath, 2008). International anti-corruption efforts have also mostly focused on public sector corruption (Sööt and others, 2016). This makes it difficult to estimate the exact cost of private sector corruption, although it is clear that

private sector corruption has serious and lasting impacts on the economy and wider society.

9. The occurrence of private sector corruption is reportedly high. According to the Global Economic Crime and Fraud Survey 2018 (<https://www.pwc.com/gx/en/services/advisory/forensics/economic-crime-survey.html>) by PricewaterhouseCoopers, 28 per cent of the companies that reported internal corruption in the last two years noted that they had suffered from business misconduct, and 45 per cent said they had suffered from asset misappropriation.

10. A World Bank's Enterprise survey, (<http://www.enterprisesurveys.org/en/data/exploretopics/corruption>) which measures the incidence of bribery in companies, shows that in some countries up to 51 per cent of all firms experience at least one bribe payment request per year. Private corruption affects the entire supply chain, as it distorts markets, undermines competition, and increases costs to firms. It prevents a fair and efficient private sector, reduces the quality of products and services, and leads to missed business opportunities (UNODC, 2013b).

11. Even if we adopt the position that the primary goal of business is to increase wealth or profits, using corruption to maximise profit will generate negative effects for the company, such as decreased employee morale, reduced productivity, loss of shareholder and investor confidence, and damaged reputation and business relations. Companies also have to bear the costs associated with investigation and remedial action (Lee-Jones, 2018). A few of these impacts are explored below. Conversely, in many contexts, "higher levels of firm integrity correspond with stronger commercial performance" (U4, 2017).

12. Furthermore, according to the United Nations Global Compact website: There is growing understanding – especially by business leaders and investors ahead of the curve – that it is not enough for companies to concern themselves

only with short-term profits because natural disasters, social unrest or economic disparity can damage long-term prosperity. The businesses that understand this challenge and take action will be a step ahead. Below are some of the ways in which private sector corruption erodes economic development and investment:

- (a) **Unfair competition:** The company offering the bribe gains an unfair advantage over its competitors, whose products and services will not even be considered (Boles, 2014). While some companies pay bribes to gain advantages, others may be unwilling or unable to do so. Thus, corruption undermines competition because companies that refuse to pay bribes will likely be excluded from the market.
- (b) **Inflated costs:** The lack of competition caused by corruption can result in higher prices and poorer quality of goods and services, ultimately harming the consumers (Lee-Jones, 2018). For example, a company already paying bribes to sell its products may consider it unnecessary to invest in innovations, new technologies, training of personnel and other activities that could improve its productivity and quality of services or products.
- (c) **Societal impact:** Business corruption can have devastating impacts on the environment and human rights (Martini, 2014). For a detailed discussion on how corruption affects human rights, see Module 7 of the E4J University Module Series on Anti-Corruption.

13. For a more comprehensive discussion on the diverse effects of corruption, see Module 1 (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-1/key-issue/intro-html>) of the E4J University Module Series on Anti-Corruption.

Causes of Private Sector Corruption

14. Causes of Private Sector Corruption are

(a) **Sector- or Industry-Related Causes;** While corruption in a business context affects companies of all sizes, some sectors or industries are more vulnerable to corruption than others. For example, given the secrecy and large orders involved, military procurement is particularly vulnerable to malfeasance and the defence industry is therefore exposed to high corruption risks (for a more detailed discussion of this issue, see Module 11 of the E4J University Module Series on Anti-Corruption). A report from Risk Advisory(2019)(<https://www.riskadvisory.com/campaigns/corruption-challenges-index-2019-reveal/>) suggests that, on a global level, the industries most plagued by corruption are oil and gas, construction and development, and infrastructure. There are some variations on the regional level, also reflected in this report. In general, contract-dependent sectors are more vulnerable to corruption; they also have a lower quality of management and lower levels of performance. For example, high-tech industries, which acquire components of their products through a large number of contracts with suppliers, are more vulnerable to corruption and institutional inefficiencies compared to the food industry, where fewer contracts are required and components are available in the retail market (Athanasouli and Goujard, 2015).

(b) **Economic Causes**

(1) while personal gain is often the most frequent cause of public sector corruption, it is only one of the causes of private sector

corruption. Where they have occurred, liberalization and deregulation have fostered a market driven by intense competition, leading companies to engage in corruption to maximize operational efficiency, safeguard development and conquer new markets (Pakstaitis, 2019). As companies use corrupt practices to gain a competitive advantage, they create a snowball effect throughout their industries, prompting other companies to engage in similar practices to remain competitive in the market. As noted earlier, corruption undermines competition, because companies that refuse to pay bribes can be excluded from the market. Reduced competition leads to higher prices and poorer quality of goods and services, ultimately harming the consumers (Lee-Jones, 2018).

- (2) Unfortunately, corruption can appear to be a workable and effective business practice for survival and growth. If maximizing profit by any means is seen as the sole company objective, then evaluating the potential costs versus benefits of corruption can seem like a legitimate exercise – which may justify corruption. Corrupt practices can become institutionalized to achieve strategic objectives, particularly in periods of economic hardship.
- (3) However, evidence shows that corruption can lead to such benefits only in the short term, if at all, and only for a limited number of companies (Hanousek and Kochanova, 2015). Over the long term, corruption is rather a constraint on development and a restricting force on market entry and growth for all firms (Bai and others, 2019; Forgues-Puccio,

2013). A company with a culture of corruption is unlikely to be sustainable as it will be unattractive to principled employees, investors, clients, and other stakeholders. The U4 Anti-Corruption Resource Centre goes even further by stressing "that higher corruption at firm level is strongly correlated with lower firm growth, even in the short term" (U4, 2017 referring to findings of Fisman and Svensson, 2007).

(c) Individual Causes and Rationalizations

- (1) In the private sector, as elsewhere, individuals engage in a series of rationalization strategies to justify their unethical behaviour. According to behavioural science, some people will cheat to gain an advantage if they are able to rationalize their behaviour and still feel good about themselves (Ariely, 2013). Johannsen and others (2016) found that national context, company size, the nature of the company as domestic or foreign, workplace diversity, individuals' gender identity, age, and length of tenure are the key factors that influence rationalizations of individuals in the private sector.
- (2) Rationalizations for unethical behaviour are discussed at length in Module 6 (<http://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-6/key-issue-html>) and Module 7 (<https://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-7/key-issue-html>) of the E4J University Module Series on Integrity and Ethics. For present purposes, the following three common rationalizations and their relevance to the private sector are elaborated upon: "Everyone else is doing it", "It's not my responsibility" and "The end justifies the means".

- (aa) **"Everyone else is doing it."**; This rationalization can manifest itself in different situations. First, when unethical behaviour is normalized across a group within a company or in the entire company (or industry), there is no sanction for engaging in the behaviour. Second, the rationale that everyone else (i.e. competitors) is doing it justifies the corrupt conduct. The Alliance for Integrity (2016) (<https://www.allianceforintegrity.org/>), a business-driven, multi-stakeholder initiative aiming to promote transparency and integrity in the private sector, points out that among the top ten reasons or justifications that employees give for engaging in corrupt behaviour are: "You don't understand how business is done here" or "If we don't do it, someone else will". When individuals perceive that their competitors are engaging in corrupt practices, they can justify undertaking comparable actions with the rationale of securing the company's well-being as well as their personal well-being, while still feeling that they are a "good" person (Johannsen and others, 2016). This rationalization is also referred to as a "collective action problem" (Persson, Rothstein and Teorell, 2013). The understanding of corruption as a collective action problem is explained in Module 4 (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-4/key-issue/intro.html>) of the E4J University Module Series on Anti-Corruption.

- (bb) **"It's not my responsibility."**; This statement reflects a denial of responsibility. Individuals rationalize engagement in corruption as being beyond their control. Typically cited reasons for employees trying to deny responsibility are: "I didn't know that was corruption"; "I didn't do it for me; I did it for my organization"; "I don't know how to respond to corruption" (Alliance for Integrity, 2016).
- (cc) **"The end justifies the means."** Corruption can be perceived as generating positive collective effects, because it – however incorrectly – appears to be in the company's best interests. Corruption can also be rationalized because it has positive effects for individuals, such as enabling them to keep their jobs. Business people on occasion also justify corruption as a win-win situation where no one gets hurt (Alliance for Integrity, 2016). This is a particularly prevalent rationalization in smaller businesses (Johannsen and others, 2016).
- (d) **Corporate Culture;** Economic and individual causes of corruption can lead to the development of (and be supported by) a corporate culture of corruption. Thus, a culture of corruption is both an outcome and a further cause of corruption. Taylor (2016) explains that a culture normalizes corruption through three processes:
 - (1) **Institutionalization:** the embedding of corrupt practices in company structures and processes;

- (2) **Rationalization:** self-serving ideologies that justify corrupt practices; and
- (3) **Socialization**
 - (aa) new employees being socialized into systems and norms that tolerate or permit corruption. Peer pressure can socialize employees into corrupt practices. In the context of private sector corruption, peer pressure refers to actions undertaken by way of an executive or management order (Johannsen and others, 2016).
 - (bb) A corporate culture of corruption is brought about by a multiplicity of factors such as competition and growth orientation, complicated leadership structures, and high levels of autonomy and discretion, with a lack of transparency, accountability and ethics. In such an environment, even "rules and processes put in place to promote integrity may be selectively enforced and easily evaded, as shown in many recent cases under anti-bribery statutes" (Taylor, 2016). For a related discussion on the ways in which psychology, environment and behaviour can influence "moral blindness" and unintended unethicity, see Module 6(<http://www.unodc.org/e4j/en/integrityethics/module-6/key-issue.html>), Module 7 (<https://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-7/key-issue.html>)and Module 8(<http://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-8/key-issue.html>)of the E4J University Module Series on Integrity and Ethics.

- (cc) To combat and replace cultures that support corruption, increased attention in practice and scholarship has been devoted to the need to foster a corporate culture of integrity. As explained in further detail in Module 11 (<https://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-11/key-issue-html>) of the E4J University Module Series on Integrity and Ethics, when a corporation acts ethically, it fosters a culture of integrity that motivates employees individually to act ethically. This contributes to meaningful and purposeful lives for the employees and ultimately to a better society. To achieve such a culture, the business can make use of modelling, mentoring and other activities that promote integrity, as well as the application of values, ethical codes, rules and regulations. In particular, to enable a culture of integrity and demonstrate to employees that the business is willing to "walk the talk", the business should ensure that its performance management and reward systems do not contradict or undermine its positive core values. While there is no one-size-fits-all model, every business should implement an approach that goes beyond a tick-the-box exercise, i.e. beyond compliance with rules and regulations, and towards fostering a positive culture of integrity. Strong ethical values must be at the core of such a programme, and those values must be identified and developed carefully (ideally co-created with various

stakeholders). Ethical behaviour should be embedded in all day-to-day operations and communicated in interactions with stakeholders (Hodges and Steinholtz, 2017).

Responses to Private Sector Corruption

15. Owing to its serious societal impact, the fight against private sector corruption has gained traction in international law and policy in recent decades. One of the most significant shifts in anti-corruption legislation affecting the private sector was the enactment, in 1977, of the Foreign Corrupt Practices Act (FCPA) of the United States. Given its extraterritorial reach, the FCPA affects companies globally. The impact that FCPA had on companies' overseas activities pushed other countries to create similar anti-bribery laws, for instance, in 2013 the United Kingdom adopted the UK Bribery Act which has extraterritorial application (both FCPA and the UK Bribery Act are further discussed in Module 12 and Module 13 of the E4J University Module Series on Anti-Corruption). In the international context, by the late 1990s, an international consensus had emerged regarding the liability of legal persons (i.e. corporations) for acts of corruption.

16. Two important events are worth mentioning in this regard. First, in 1994, the Organisation for Economic-cooperation and Development (OECD) established Working Group on Bribery in International Business Transactions (<http://www.oecd.org/corruption/anti-bribery/anti-briberyconvention/oecdworkinggrouponbriberyininternationalbusinesstransactions.html>), which led to the adoption, in 1977, of the OECD Convention on Combating Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions (<http://www.oecd.org/daf/anti-bribery/oecdantibriberyconvention.html>). Second, in 2003, the international community adopted the United Nations Convention against Corruption (UNCAC) (<https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/Publications/convention/08->

50026–E.pdf) which requires States parties, in its article 26, to hold legal persons liable for committing acts of corruption. UNCAC also defines certain anti-corruption norms as specifically applicable to the private sector. Criminalizing private sector corruption and ensuring that companies can in fact be held liable for corruption and be effectively sanctioned – under criminal or civil law – serve both retributive and deterrence goals, because corporate misconduct is punished and justice is done, which sends a message that deters companies from engaging in misconduct. Moreover, these responses to business corruption also incentivize companies to develop preventive anti-corruption measures, such as ethics and compliance programmes, codes of ethics, risk assessments, and due diligence procedures for business partner scrutiny. These measures are discussed below. Following a discussion on criminalization, liability and sanctions in relation to business corruption, the Module goes on to address preventive anti-corruption measures in companies.

(a) Criminalizing Private Sector Corruption

- (1) A major response to private sector corruption is the application of criminal anti-corruption norms to corporations, and their enforcement through effective sanctions and incentives. For example, UNCAC defines the crimes of bribery and embezzlement in the private sector, as well as the related offences of concealing these crimes, laundering their proceeds, and obstructing justice. The OECD Anti-Bribery Convention, on the other hand, focuses on the offence of bribery in overseas business activities and establishes the responsibilities of legal persons in this regard. The enforcement of these norms – from the detection and reporting of corruption to the investigation, prosecution and

trial stages – is discussed in Module 6 and Module 13 of the E4J University Module Series on Anti-Corruption. While those Modules discuss enforcement measures in general, the present Module clarifies the particularities of applying them to corporations.

- (2) Criminal law is mainly associated with individual criminal responsibility and therefore usually applies to natural persons (individuals) and not to legal persons (corporate entities). To effectively enforce anti-corruption norms on corporations, States need to incorporate the notion of "corporate liability" (or liability of legal persons) into their law. Corporate liability, a concept discussed in more detail below, opens the door to imposing various sanctions on companies that violate anti-corruption norms. Such sanctions can include fines, confiscation, contract remedies, suspension and debarment, loss of benefits, and liability for damages. A discussion of the range of sanctions and incentives that have been developed to prevent and address corruption in the private sector is available in the United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) publication entitled (A Resource Guide on State Measures for Strengthening Corporate Integrity) (<http://www.unodc.org/documents/corruption/Publications/2013/Resource-Guide-on-State-Measures-for-Strengthening-Corporate-integrity.pdf>). Given the limited scope of this Module, the discussion below focuses on only one of these sanctions, that of suspension and debarment, which States and international organizations are increasingly using in the fight

against corruption. When natural persons break the law in a serious criminal manner, they can be imprisoned. As the threat of imprisonment is limited to individuals, suspension and debarment can be a comparable deterrent for companies, especially if the company relies on government contracts.

(b) Corporate Liability

- (1) Historically, corporations were outside the scope of the criminal law, which focused on personal guilt and notions of culpability and blame. Anti-corruption enforcement, accordingly, was aimed at individuals and primarily targeted public officials engaging in bribe-taking and embezzlement of public funds and individuals offering bribes – although the latter were targeted to a much lesser degree. Recently, however, the debate on how to get companies to comply with domestic and international anti-corruption laws and regulations has intensified. Many of the biggest corruption investigations concern legal persons rather than natural persons. The liability of legal persons such as corporations is also known as "corporate liability" and is a key feature of the global fight against corruption (Lee-Jones, 2018).
- (2) Corporate liability was introduced partly because traditional legal tools, such as individual criminal responsibility, have proved insufficient to curb crime. Decentralized corporate structures and complex decision-making processes make it difficult to identify individual wrongdoers. In most cases of corporate corruption, senior management might not directly

participate in the behaviour constituting the actual offence but nonetheless play an important role by failing to supervise employees effectively or by incentivizing the behaviour that leads to the offence. Case studies of large corporations reveal that senior management may have created or cultivated a corporate culture that incentivizes wrongdoing by more junior employees. In that situation, senior management may have moral responsibility. It is, however, difficult to pursue charges against individual managers owing to the very nature of corporations and their extensive systems of delegation. For an analysis of contemporary case studies that illustrate how delegation and responsibility are approached in corporations such as General Motors, BP and Wells Fargo, see Buell (2018).

- (3) Standards of corporate liability may be objective or subjective. Objective liability, also known as strict liability or vicarious liability, attributes to the corporation any wrongdoing committed by its employees within the scope of their duties. Once an employee has committed an offence, the corporation is also liable. Therefore, pure objective liability systems encourage the implementation of preventive policies, but discourage self-reporting of wrongdoing and cooperating with the authorities during investigations.
- (4) Subjective liability, also known as fault-based liability, imposes a duty on companies to prevent wrongdoing by educating employees and implementing internal controls on company activities. Pure subjective liability systems excuse companies that have otherwise complied with their duties,

which are usually defined by the law as implementing an effective compliance programme. Subjective liability systems also have risks: since the companies concentrate on ticking boxes with respect to the elements listed in the law that define effective compliance systems, measures may exist on paper but not in practice. Furthermore, there are no incentives for aligning crucial policies with the compliance system, e.g. compensation, promotion, and bonuses. For a related discussion on the relationship between duty, ethics and integrity, see Module 1 (<http://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-1/key-issues.html>) of the E4J University Module Series on Integrity and Ethics.

- (5) Global frameworks such as UNCAC do not prescribe a specific type of liability, but there is a trend towards hybrid liability systems. In an increasing number of jurisdictions, companies may receive reduced fines if they can prove they have made a significant effort to prevent corruption, for example by implementing effective internal controls and procedures, educating employees, and preventing misconduct by third parties acting on behalf of the company. In some jurisdictions such as Australia, Hungary and Slovenia, self-reporting wrongdoing and cooperating with authorities during the investigation may also reduce penalties. For an analysis of how each OECD jurisdiction regulates corporate liability for corruption, see OECD (2016).

(c) Suspension and Debarment

- (1) Debarment from procurement is an important regulatory mechanism against corruption. Debarment policies can exclude certain suppliers and contractors from profitable contracts owing to their engagement in corrupt and unethical practices (Acorn, 2016). Debarment determinations take a variety of pathways. In Canada, for example, there is a "rules based and automatic" debarment system. In the United States, the approach is much more discretionary, focusing on "present responsibility" (Acorn, 2016, p. 1)
- (2) On an international level, the World Bank's suspension and debarment system, overseen by the Office of Suspension and Debarment, is a comprehensive defence against wrongdoers (World Bank, 2015). The system sanctions corrupt, fraudulent, collusive, coercive and obstructive practices (see World Bank, 2015, for full definitions). There are five different sanctions that could be imposed: debarment with conditional release, fixed period debarment without conditional release, conditional non-debarment, public letter of reprimand and restitution. 45. The World Bank assesses aggravating and mitigating factors when determining which one of these five possible sanctions to apply (World Bank, 2015).
- (3) While the threat of imprisonment is limited to individuals, suspension and debarment can be a comparable deterrent for companies that rely on government contracts. Companies may also be required to dismiss employees as a condition of settlement. Although technically not a State sanction, this

can be an effective deterrent for individuals, particularly managers or other senior personnel who may have difficulty finding comparable alternative employment.

- (4) An organization's managers and employees should understand, as part of their anti-corruption training, that bribery is not only detrimental to all stakeholders, but an offence that would lead to the termination of their employment (a "zero-tolerance policy").

Preventing Private Sector Corruption

17. Stricter and more nuanced regulation requires and incentivizes companies to strengthen compliance with rules, but also to focus on their values and develop an ethical culture. Stakeholders such as employees, customers, shareholders, business partners and civil society expect even higher standards of integrity and ethical business conduct than the imposition of mere rules can enforce. Focusing on rules and regulations alone will often fall short of meeting these higher expectations of ethical business practices. Therefore, an effective ethics and compliance programme, which goes beyond mere compliance and aims to foster a culture of integrity, should include internal, external and collective measures.

(a) From Legal to Behavioural Approaches

- (1) The global application of legal anti-corruption norms for companies creates incentives for businesses to adopt ethics and compliance programmes that can detect and prevent corruption in organizations to avoid sanctions and reputational damage. Besides, for companies, engaging in efforts to prevent corruption makes good business sense

given the negative impact corruption can have on individual businesses and the market as a whole. This also involves altering both organizational behaviour and corporate culture (Sullivan and others, 2013; UNODC, 2013a).

- (2) Legal compliance approaches that merely rely on rules to be enforced by the company itself, with threats of criminal or civil punishment to back them, have historically been the primary mechanism to address corruption in the private sector. Several governments and international organizations have issued guidelines to help companies map their anti-corruption ethics and compliance programmes. UNODC, for example, has published An Anti-Corruption Ethics and Compliance Programme for Business: A Practical Guide (<https://www.unodc.org/documents/corruption/Publications/2013/13-84498-Ebook.pdf>) and an Anti-Corruption Ethics and Compliance Handbook for Business (<https://www.unodc.org/documents/corruption/Publications/2013/Anti-Corruption Ethics Compliance Handbook.pdf>) (in cooperation with OECD and the World Bank). The International Standardization Organization has even approved a standardized anti-bribery management process, the ISO 37001. (<https://www.iso.org/iso-37001-anti-bribery-management.html>)
- (3) However, early compliance programmes were problematic, because companies tended to focus on processes such as enacting codes of conduct and implementing internal rules and procedures without assessing the outcomes of these processes and the impact they had on ethical and

behavioural issues within the companies (Hodges and Steinholtz, 2017). Therefore, such processes did not disrupt companies' problematic business models. Compliance programmes were seen as separate from core business operations, and programmes were therefore unable to change the values and working methods of the organization. As a result, corporate cultures of wrongdoing remained largely intact. When large-scale cases of corruption emerged, demonstrating that often corporate wrongdoing was not caused by rogue employees but by a specific corporate culture, the focus began to shift to aligning organizational culture with anti-corruption goals (Torsello, 2018).

- (4) Legal approaches to corporate liability addressed this shift through the lens of orthodox economics and rational choice theory (See, e.g., Becker, 1968). In a nutshell, the assumption was that the right mix of detection and sanction was the key to deterring misbehaviour. Relying exclusively on deterrence in practice is, however, too costly and ineffective, both economically and socially (Hodges and Steinholtz, 2017). Psychological and behavioural science research shows that changes in behaviour motivated by incentives and sanctions come at a high cost. These changes require the provision of financial and personnel resources, for example surveillance systems and systems of incentives and related tracking. Moreover, anti-corruption ethics and compliance programmes strongly based on detection and sanctions send a message of distrust within an organization. Surveillance can

have a particularly negative impact on corporate culture. In an environment of distrust, employees may be reluctant to voluntarily observe and disclose breaches of internal policies and may feel disengaged and under continual suspicion.

- (5) To overcome a corporate culture of wrongdoing, top management needs to make clear that it does not advocate or condone wrongdoing, and that after a proper root cause analysis and investigation, intentional corruption will be punished. In technical jargon, this is often referred to as "tone from the top". Such a policy of zero-tolerance of corruption should be communicated within a framework that couples the stick of punishment with the carrot of a positive message about the type of behaviour that the company expects from its employees.
- (6) Conducting root cause analysis and investigations before determining whether punishment is required also contributes towards building a "just culture" where fairness is perceived and where people can learn from their mistakes. In such an environment, it will be possible to determine the true cause of the problem (which might be, e.g., that targets set by senior management are impossible to meet any other way) and to learn from the exercise and fix the underlying problem, rather than just blaming and punishing a scapegoat.
- (7) It is increasingly accepted that, compared to legal compliance approaches, behavioural change approaches premised on value-based programmes lead to higher levels of ethical awareness, more employees seeking advice on ethical issues,

and a greater likelihood of employees reporting violations, thus minimizing damage. Value-based programmes are premised on the assumption that employees engage with whichever values are present in the company, pro-social or anti-social, and adopt them as their own. When these values are oriented towards pro-social engagement, employees are more likely to comply with rules, even when they are not monitored. Key elements in value-based programmes are treating employees fairly, rewarding ethical behaviour, remedying unintentional unethical behaviour, and punishing criminal behaviour (Treviño and others, 2006). A step further in this direction is to develop a Values Pledge. This is a collective commitment of organizations to become a truly values-driven organizations and to support the creation of value-based business environment. The UK Values Alliance (<https://valuesalliance.co.uk/values-pledge/>) is a good example of an initiative which brings together individuals and companies aiming to develop a Values Pledge in UK.

- (8) Research findings and practical experience suggest that value-based models are not only as or more effective than traditional coercion-based models, but they are also much better at encouraging voluntary compliance with the rules and lessening the difficulties and costs associated with creating and maintaining effective surveillance mechanisms needed for sanction-based models. For a broader discussion on values and value-based programmes for businesses, see Module11 (<https://www.unodc.org/e4j/en/integrityethics/module>

-11/key-issues.html)of the E4J University Module Series on Integrity and Ethics.

- (9) The work of Langevoort (2017) is especially helpful to understand how to apply behavioural ethics findings to the implementation of anti-corruption ethics and compliance programmes. Beyond the obvious need to align compensation schemes and promotion practices with ethical values, Langevoort's work shows how widely accepted ideas about what makes a business successful, for example group loyalty, competitiveness and risk appetite, may work as hidden pathways for unethical behaviour.

(b) Effective Anti-Corruption Ethics and Compliance Programmes

- (1) There are different management models for internal measures that ensure business integrity and ethics, but they all share similar characteristics:
 - (aa) Business leaders and managers actively voice support for doing the right thing, and are personally committed and willing to act on the values they espouse. However, the tone should also come from the middle managers, who are the team leaders and backbone of companies. It can be said that ethics is everyone's responsibility, even though it must start at the top.
 - (bb) The guiding values and commitments make sense and are clearly communicated at every

appropriate opportunity, including in a well-balanced code of ethics and guidelines.

- (cc) Internal measures are based on a risk assessment to spend limited resources as effectively as possible.
- (dd) The values are integrated into day-to-day business, and practical resources and training are provided to guide employees even in difficult situations and grey areas.
- (ee) An internal control system is established and there are various channels for reporting, such as whistle-blowing.
- (ff) The anti-corruption ethics and compliance programme is understood as a continuous process of learning, and measures are monitored and reviewed on a regular basis. Freely available resources can be used for continuous education purposes, such as the video-based e-learning tool (<https://thefightagainstcorruption.org/>) developed jointly by UNODC and the United Nations Global Compact (which is the focus of the pre-class exercise ([https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-5/exercises.html#/module 5 preexercise1](https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-5/exercises.html#/module%205%20preexercise1)) of this Module).

- (2) Having the full support and commitment from all levels of management is essential for creating a culture that is driven by ethical values and implementing an

effective anti-corruption ethics and compliance programme (UNODC, 2013b).

- (3) When developing the programme, consideration needs to be given to oversight mechanisms with internal controls and record-keeping. Effective programmes also have clear, visible and accessible policies prohibiting corruption, mitigating particular corruption risks and addressing violations. They also establish channels for reporting on corruption (UNODC, 2015).
- (4) For larger companies, the programme should engage with business partners, subsidiaries and intermediaries. Employee training and the promotion and incentivizing of ethical behaviour and compliance are essential for effective implementation. The programme as a whole should be reviewed and evaluated periodically (OECD, UNODC and World Bank, 2013). The effectiveness of measures in place also needs to be improved from time to time. Larger companies are encouraged to expand measures to third parties and to share good practices, for example by participating in anti-corruption collective action projects, which are discussed further below.
- (5) Companies should not only focus on their own culture for ethics but also engage with business partners and their supply chains. Intermediaries are very often the weak link and the public perception does not only focus on the supplier itself but also on the companies

that contracted them (UNODC, 2013b). In addition to ensuring compliance with national and international regulations, companies should thus adopt a proactive approach to strengthen business integrity and ethics in their supply chains, regarding their corporate responsibility and sustainable business practices.

- (6) Finally, companies can also engage in collective action such as sharing experiences in working groups or joining initiatives such as the United Nations Global Compact. In environments in which unethical practices are prevalent, companies could resort to collective action to try to change the status quo. For example, they could get regulators to intervene or set standards in areas such as supply chains. Such collective action is addressed below in further detail.
- (7) Businesses may require different approaches to create an effective ethical culture owing to their characteristics, for example, in terms of size, legal status and/or complexity. There is no one-size-fits-all model, but the underlying principles apply to both large and small companies, including start-ups (OECD, UNODC and World Bank, 2013). For example, in a large business, one manifestation of the tone from the top may be a video statement on the website or a postcard with a quote from a management representative sent to the employees, since it is not possible for the CEO to meet in person all employees. In an owner-led smaller

business, one-on-one talks with the employees raising the importance of integrity as a core value of the company would be appropriate.

- (8) While a small company or start-up may not need to draft an elaborate code of ethics (although that will change as the business grows), a multinational may need to consider the best way to express its values in different contexts and pay attention to different country regulations to which its staff will be held accountable. The multinational will also need to assess the risks of unethical behaviour in the different environments in which it operates to select the appropriate controls that it needs to institute. A multinational corporation is also often faced with the problem of cultural or regional relevance. Should there be one code that applies throughout all the countries where it operates, or should there be a multiplicity of codes to make provision for different contexts? The most elegant solution is to have a global code that provides high-level guidance on the values of the company, supported by country guidelines that provide a level of flexibility, but never in contradiction with the global values or applicable law, which may be that of another jurisdiction, such as the UK Bribery Act or the US FCPA, since a multinational company may be subject to those statutes wherever it does business.

- (9) UNODC's An Anti-Corruption Ethics and Compliance Programme for Business: A Practical Guide (<http://www.unodc.org/documents/corruption/Publications/2013/13-84498-Ebook.pdf>) provides advice to businesses on how to put enhanced integrity standards into practice. This Guide focuses on basic common elements that businesses should address, with a particular emphasis on the challenges and opportunities for small and medium-sized enterprises. It draws on the United Nations Convention against Corruption as well as other international and regional instruments that provide businesses with guidance on how to uphold enhanced integrity standards and be good corporate citizens.
- (10) Additional international initiatives that provide business ethics guidance include the World Economic Forum's Partnering Against Corruption Initiative (PACI) (<https://www.weforum.org/communities/partnering-against-corruption-initiative>), the United Nations Global Compact (<https://www.unglobalcompact.org/>), the Alliance for Integrity (<http://www.allianceforintegrity.org/>), Transparency International's Business Principles on Countering Bribery (<https://www.Transparency.org/en/publications/business-principles-for-counterin-g-bribery>), G20/OECD Principles of Corporate Governance (<https://corporate.governance.dk/sites/default/files/media/g20-oecd-principles-of-cg.pdf>),

G20's Business 20 (B20) (<http://www.b20tokyo.org/about/>) and the OECD CleanGovBiz Initiative. (<http://www.oecd.org/corruption-integrity/>)

- (11) Many organizations have developed guidelines to help facilitate good practice. For instance, Mexicanos contra la Corrupción y la Impunidad (<https://contralacorrupcion.mx>) (Mexicans against Corruption and Impunity), a Mexican non-profit that focuses on protecting the rule of law and denouncing, punishing and eradicating systemic corruption and impunity in both the public and private sectors, has published its code of conduct (<https://contralacorrupcion.mx/quienes-somos/transparencia-e-integridad/>). This code serves as a standard and source of guidance for businesses that are drafting and implementing their own codes of conduct (Mexicanos contra la Corrupción y la Impunidad, 2019). For more discussion on codes of conduct and codes of ethics in business, see Module 11 (<https://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-11/key-issues.html>) and Module 14 (<http://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-14/key-issues.html>) of the E4J University Module Series on Integrity and Ethics.

(c) Risk Management Approaches to Fighting Corruption in the Private Sector

- (1) Even when they adopt anti-corruption measures, all organizations are still subject to corruption risks. Ethics

and compliance programmes should therefore include procedures for the identification and treatment of corruption-related risks that could affect the performance of the organization (COSO, 2016). Risk management approaches have become an essential part of the corporate compliance field. Overall, the corruption risk management is seen as a process of identifying and prioritizing (assessing) the risks, in order to design a meaningful plan to address them, and then to implement the plan, while monitoring the changing environment and being ready to have a flexible response to new challenges.

- (2) Corruption risks vary. While there are external risk factors related, for example, to the country, industry sector and type of operation, there are also internal risks that are organization-specific, such as insufficient reporting channels, conflicting incentives, and a lack of policies and procedures. Corruption risks differ from company to company according to their distinctive characteristics, such as size, structure, geographical factors, business model or internal operations. The size of the company matters particularly as it dictates how measures and strategies can be applied. Size is correlated to resources, such as staff, time and money, that influence what kinds of anti-corruption ethics and compliance programmes can be implemented (Sullivan and others, 2013). The limited availability of resources,

for example, makes risk assessments particularly difficult for small and medium-sized enterprises (SMEs), which must strike a balance between cost-effectiveness and efficiently reducing corruption risks. However, a lack of resources should not be a barrier to developing an ethical culture.

- (3) Corruption risk assessments are essential to ensure that resources are being applied where they most matter and to reinforce transparency, build trust and reduce corruption. To prevent and fight corruption effectively, the company needs to know how and where the crime happens. Such knowledge enables the targeting of real and not just perceived problems within a given organization's processes and structures and, eventually, the identification and application of relevant measures aimed at resolving these problems. Corruption risk assessments can be crucial because, while managers might acknowledge the risk of corruption on a more general level, they might not know or realize the exact mechanisms through which their company is exposed to corruption.
- (4) In recent years, several international organizations have developed tools and mechanisms to support the private sector's need to identify and respond to corruption risks. Such risk assessment tools have been developed, for example, by the United Nations Global Compact(<https://www.unglobalcompact.org/library/411>),

the Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) (<https://www.coso.org/Pages/Purchase-Guide.aspx>), the Regional Anti-Corruption Initiative (RAI) (<http://rai-see.org/wp-content/uploads2015/10/CRA-in-SEE-WEB-Final.pdf>) and Transparency International (<https://www.antibriberyguidance.org/guidance/4-risk-assessment/guidance>).

- (5) While the above-mentioned guides differ in some aspects, such as terminology, steps of the process and techniques for collecting and analysing data, most of them follow the standardized framework for designing, implementing, and maintaining corruption risk management systems offered by the International Standards Organization (ISO) in its *ISO 31000 – Risk Management – Principles and Guidelines* (<https://www.iso.org/iso-31000-risk-management.html>). This framework suggests a standard approach to risk management, consisting of three main phases: risk identification; risk analysis; and risk evaluation (ISO 31000, 2018). This approach is illustrated in the PowerPoint slides available in the Additional teaching tools (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-5/additional-teaching-tools.html>) section of this Module.
- (6) Corruption risk assessments in companies should focus on both internal and external risks, including organizational culture risk. Once specific corruption

pathways are identified, it then becomes possible to put in place additional controls and checks to prevent these acts from being perpetrated. To ensure an effective and affordable compliance system, risk assessments must be conducted on a regular basis, as well as when there is a significant change in the business of the company.

(d) Business Partner's Due Diligence

- (1) To externalize business risks and for other reasons, companies sometimes outsource operations to third parties such as agents, consultants, distributors, subcontractors, re-sellers, foreign subsidiaries, business partners in joint ventures and, in general, anyone with the capacity to act on behalf of the company or whose conduct can end up benefiting the company. However, working with third parties presents significant corruption risks. For example, research from the OECD (2014) indicated that 75 per cent of all transnational bribery enforcement actions conducted between 1999 and 2014 involved payments through intermediaries. The practice of using intermediaries to channel bribes is so extensive that the international community responded by tightening company responsibility by requiring due diligence to be performed when dealing with third parties.
- (2) The duty to supervise the behaviour of third parties emerges from the principle that anyone who creates a

situation of risk or danger is obliged to adopt appropriate precautionary measures to serve as protection against the occurrence of the harm. To address third party risks, companies first need to map their third parties globally and understand the purpose of each commercial relationship. This information allows companies to classify their third parties into a risk matrix and adopt appropriately proportioned measures to mitigate the identified risks. In many cases, due diligence processes result in a reduction in the number of business partners and in the rationalization of operations, often to the benefit of the corporation.

- (3) Risk mitigation measures range from getting the business partners' acknowledgment and commitment to abide by the law and by the company's code of conduct to establishing contractual safeguards, including audit and termination rights, and carrying out third parties' anti-bribery training. Part of the due diligence process involves checking the reputation of potential business partners against different databases, for example those containing sanctioned persons, blacklisted persons, politically exposed persons (PEPs), and adverse media reports in local language. If the third party shows up in these lists, then the company can undertake a more thorough investigation. For a discussion of the evolution of third party due diligence,

see Transparency International UK (2016) (<https://www.transparency.org.uk/publications/managing-third-party-risk-only-as-strong-as-your-weakest-link/>).

- (4) As with employees, measures aimed at mitigating third party risks can take different shapes. Companies may concentrate on avoiding working with business partners suspected of corruption. An approach based on surveillance and sanctions will focus on the selection process of business partners and on legal measures to protect the company if the third party subsequently violates the rules. By contrast, a value-based approach aims at working with partners who share common values and at helping them to create the right corporate culture to avoid corruption. This distinction is especially important in contexts of systemic corruption, where local business partners are hired for a specific process, such as customs clearance, and obtaining licences or permits, and may have little choice but to pay bribes to deliver the goods and services to their clients. In a more coercive compliance relationship with large companies, local agents might be inclined to hide their activities. In a more open relationship, local agents can engage with large companies in a collective strategy to reduce corruption in that specific business process.

Collective Action and Public-Private Partnerships Against Corruption

18. This Module has reviewed so far the implementation of a global regime based on the application of a principal-agent relationship. In other words, the parent company (the principal) is responsible for the acts of its subsidiaries, intermediaries and third parties (the agents). This strategy is useful in reducing bribes in international business and in global supply chains. It considerably increases the likelihood that multinational companies sanctioned for corruption in one country will forfeit business opportunities in other countries, owing to blacklisting or ineligibility for public tenders.

19. However, this strategy may be insufficient when corruption is systemic, for example, because it has spread and is deeply embedded in public-private networks, or because it is supported or even organized by the government. Facing systemic corruption, companies may be left with no choice but to withdraw from the specific market, with the unintended policy consequence of leaving the market in the hands of less scrupulous players. Moreover, when corruption is widespread, a legal intervention based on corporate liability may generate costly transitions. In Latin America, for example, the Odebrecht case (<https://www.bbc.com/news/world-latin-america-41109132>[washingtonpost.com/world/the-americas/a-corruption-scandal-wrecked/](https://www.washingtonpost.com/world/the-americas/a-corruption-scandal-wrecked/)) involved hundreds of companies, many of which went bankrupt or are on the verge of bankruptcy. In Brazil alone, over 100,000 workers (<https://www.brazils-economy-now-workers-face-theconsequences/2017/06/16/a2becf>) lost their jobs. Avoiding these abrupt transitions – which often promote setbacks that perpetuate corruption – requires a different strategy.

20. In markets with systemic corruption, companies face a "prisoner's dilemma" (<https://policonomics.coms.com/lp-game-theory2-prisoners-dilemma>) in which they fear a competitive disadvantage if they refuse to engage in corrupt

practices, such as loss of contracts. This has also been described as the "collective action problem", discussed in further detail in Module 4 (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-4/key-issues/intro-html>) of the E4J University Module Series on Anti-Corruption. The prevailing sentiment is that if one company does not bribe, the competitors will. In other situations, distrust is minimized through the formation of cartels – sometimes even encouraged by the State. In both cases, the result is an exponential increase in collective costs.

21. The answer to these problems requires an agreement, similar to a multiparty contract: an agreement in which different stakeholders commit themselves to a new normative balance. For this approach to work, most stakeholders must have the expectation that their peers will abide by and make others comply with these new rules.

22. These collective and coordinated approaches are often called "collective action" initiatives, and have been defined as follows (World Bank, 2008, p. 4):

"Collective action" is a collaborative and sustained process of cooperation between stakeholders. It increases the impact and credibility of individual action, brings vulnerable individual players into an alliance of like-minded organizations and levels the playing field between competitors. Collective action can complement or temporarily substitute for and strengthen weak local laws and anti-corruption practices.

23. Collective action initiatives can take on various forms, ranging from short-term agreements to long-term initiatives with external enforcement. Companies that participate in such initiatives can pursue their common objectives much more effectively in a joint and concentrated effort than they can individually. Collective action initiatives can be formed either in the private sector alone (e.g. SMEs requesting harmonized supplier standards from larger companies) or involve public-private partnerships (e.g. collectively addressing single challenges

such as facilitation payments, or advocating for an improved regulatory and business environment). An example of the former type of collective action approach is the Jornada Íntegra (<https://www.allianceforintegrity.org/pt/eventos-e-atividades-de-capacitacao/eventos/Jornada-Integra-php>) initiative, which was launched in 2019 in Brazil by the international business platform Alliance for Integrity (<https://www.allianceforintegrity.org/en/regions/latin-america/activities/Alliance-for-Integrity-Brazil-holds-the-pre-launch-event-for-the-Jornada-Integra.php>). This initiative aims to support Brazilian small and medium-sized enterprises (SMEs) in creating more ethical and sustainable business environment.

24. Nowadays, companies are increasingly adopting anti-corruption approaches in collaboration with the public sector and civil society as well as academia. These collective approaches have great potential to reduce corruption in society in the broadest sense, for several reasons. First, corruption is so complex that it cannot be solved by either governments or companies acting alone. Thus, while the private sector is part of the problem, it is also part of the solution to fighting corruption in society. Secondly, while companies are a common source of corrupt funds, they are also victims of corruption and thus have a shared stake in reform. Thirdly, governments can benefit from the expertise and resources that ethical businesses are able to bring to the fight against corruption. With collective action, companies of all sizes can become meaningful agents of change in relation to anti-corruption policies and procedures, stimulating efforts in the private and public sectors to decrease corruption and engage in effective reform.

25. Collective action can involve private as well as government actors – a collaboration referred to as a public-private partnership. A recent example of collective action based on a public-private partnership is the intervention led by the Maritime Anti-Corruption Network (MACN) in Argentina (<http://www>.

maritime-can.org/macn-argentina-case-study) along with several business associations that operate in the maritime transport sector. The intervention aimed to reduce corruption during inspections of the holds and tanks of the bulk carriers conducted by the National Service of Health and Agri-Food Quality in Argentina. The inspections were supposed to ensure that the means of transport were in adequate condition to avoid contamination of agricultural products. However, an illicit business worth about \$30 million per year developed because of a combination of factors, namely: the unsupervised discretion enjoyed by the inspectors, the costs derived from the delays caused by the disapproval of the warehouse, and the lack of transparency and regulation of the entire inspection process. These conditions facilitated bribery, paid by ships in poor condition to obtain the undue benefit of approval, and commercial extortion of vessels in good condition that paid to avoid costly and unjustified delays. Over time, the extent of systemic corruption in these inspections affected not only individual companies who had to add bribery to their business costs, but international trade in Argentinian agricultural products more broadly, to the extent that the higher costs and legal risks discouraged foreign companies from trading in the country.

26. To address this case of corruption, MACN members engaged with all stakeholders, including the government, in a process that took more than three years to re-design the investigation process. The discussions evaluated the commercial, legal and financial advantages and disadvantages faced by each stakeholder and how a level-playing field would affect them. In agreement with all stakeholders, the Government reformed the regulatory framework in November 2017. The collective action continued during the implementation of the reform, through meetings with all stakeholders and training of operative personnel, both in the public and private sector. Bribes decreased to almost zero,

and in the few instances where corruption occurred, the incidents were reported and sanctioned.

27. Interesting discussions and examples of collective action approaches are included in this B20 paper (<https://www.aodv231.it/images/image/Allegato%201%20-Preliminar-Study-v-2%201-pdf>) from 2014. The paper proposes ways to enhance the private sector's role in the fight against corruption, including by improving its collaboration with governments and international institutions. The paper contains many useful case-studies that illustrate different approaches to achieving such collaboration.

28. Further information on collective action and public-private partnerships is available in the UNODC's *An Anti-Corruption Ethics and Compliance Programme for Business: A Practical Guide* (<http://www.unodc.org/documents/corruption/Publications/2013/13-84498-Ebook.pdf>). The Basel Institute of Governance maintains a database (<https://www.baselgovernance.org/collective-action-b20-collective-action-hub/initiatives-database>) of collective action initiatives against corruption. The above mentioned United Nations Global Compact (<https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/our-work/governance/anti-corruption>), Alliance for Integrity (<https://www.allianceforintegrity.org/en/>), PACI (<https://www.weforum.org/communities/partnering-against-corruption-initiative>) and B20 (<http://www.b20tokyo.org/about/b20.html>) are other well-known examples of global collective actions initiatives.

Conclusion

29. This Module has discussed the various forms and manifestations of corruption within the private sector in order to help the students better understand the differences between public and private sector corruption, the causes and consequences of private sector corruption as well as the role of the private sector in the fight against corruption. The Module has also introduced

different measures and tools to prevent and respond to private sector corruption, particularly emphasizing collective action projects, compliance programmes and value-based approaches to change companies' ethics and behaviour. Through the different examples and class exercises, the Module also helps students develop an understanding of the importance of ethical and fair business environment.

References

Acorn, Elizabeth (2016). The Power of Procurement in the Fight against Foreign Bribery. Paper presented at the *2016 OECD Integrity Forum*. Paris, March.

Alliance for Integrity (2016). *No eXcuses! Countering the 10 Most Common Excuses for Corrupt Behaviour: A Pocket Guide for Business Practitioners* (<https://www.allianceforintegrity.org/wAssets/docs/publications/No-eXcuses/GH-No-excuses-Pocket-Guide.pdf>).

Argandoña, Antonio (2003). Private-to-private Corruption. *Journal of Business Ethics*, vol. 47, issue 3 (October), pp. 253–67.

Ariely, Dan (2013). *The Honest Truth about Dishonesty*. Harper Collins.

Athanasouli, Daphne, and Antoian Goujard (2015). Corruption and management practices: Firm level evidence. In *Journal of Comparative Economics*, vol. 43, issue 4 (November), pp. 825–1150. Elsevier Inc.

Bai, Jie, and others (2017). Firm Growth and Corruption: Empirical Evidence from Vietnam (<https://dukespace.lib.duke.edu/dspace/bitstream/handle/10161/17747/BJMO-EJ-2017.pdf?sequence=2&isAllowed=y>). *The Economic Journal*, vol. 129, issue 618, pp. 651–677.

Becker, Gary S. (1968). Crime and Punishment: An Economic Approach (<https://www.journals.uchicago.edu/doi/10.1086/259394>). *Journal of Political Economy*, vol. 76, no. 2 (April), pp. 169–217.

- Boles, Jeffrey (2014). The Two Faces of Bribery: International Corruption Pathways Meet Conflicting Legislative Regimes ([https:// repository.Law.umich.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1067&context=mjil](https://repository.Law.umich.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1067&context=mjil)). *Michigan Journal of International Law*, vol 35, issue 4, pp. 674–713.
- Buell, Samuel W. (2018). The Responsibility Gap in Corporate Crime. (<https://scholarship.Law.duke.edu/faculty-scholarship/3748/>) *Criminal Law and Philosophy*, vol. 12, issue 3 (September), pp. 471–91.
- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) (2016). *Fraud Risk Management Guide* (<https://www.coso.org/Pages/Purchase-Guide.aspx>).
- Fisman, Raymond, and Jakob Svensson (2007). Are Corruption and Taxation Really Harmful to Growth? Firm-Level Evidence (<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0304387806001106>). *Journal of Development Economics*, vol. 83, issue 1 (May), pp. 63–75.
- Forgues-Puccio, Gonzalo (2013). Corruption and the Private Sector: A review of issues(<http://www.businessenvironment.org/dyn/beb/docs/262/Corruption-and-the-Private-Sector-EPS-PEAKS-2013.pdf>).*EPS-PEAKS*.
- Gopinath, C. (2008). Recognizing and Justifying Private Corruption. *Journal of Business Ethics*, vol. 82, issue 3 (October), pp. 747–754.
- Hanousek, Jan, and Anna Kochanova (2015). Bribery environment and firm performance: Evidence from Central and Eastern European Countries. *CEPR Discussion Papers*, no. 10499. London: Center for Economic Policy Research.
- Hodges, Christopher, and Ruth Steinholtz (2017). *Ethical Business Practice and Regulation: A Behavioural and Values-based Approach to Compliance and Enforcement*. Oxford: Hart Publishing.

- International Organization for Standardization (ISO) (2018). *ISO 3100 Risk Management*. Geneva.
- Jenkins, Matthew (2017). *The relationship between business integrity and commercial success* (<https://www.u4.no/publications/the-relationship-between-business-integrity-and-commercial-success.pdf>). Bergen, Norway: U4 Anti-Corruption Resource Centre, Chr. Michelsen Institute.
- Johannsen, Lars, and others (2016). *Private-to-Private Corruption: A survey on Danish and Estonian business environment* (<https://pure.au.dk/portal/files/96570374/Johannsen%20-Pedersen-Vati-Reino-S-t-private-to-private-corruption-2016.pdf>). Aarhus University, Tartu University, and the Ministry of Justice of Estonia.
- Langevoort, Donald C. (2017). Cultures of Compliance (<https://scholarship.Law.georgetown.edu/facpub/1799/>). *Georgetown Law Faculty Publications and Other Works*, no. 1799. Georgetown University.
- Lee-Jones, Krista (2018). *Regulating Private Sector Corruption* (<https://knowledgehub.transparency.org/assets/uploads/helpdest/Regulating-Private-to-Private-Corruption-2018.pdf>). Berlin: Transparency International.
- Martini, Marie, and Dieter Zinnbauer (2014). *Regulating Private-to-Private Corruption* (<https://www.transparency.org/files/content/corruptionqas/Regulating-Private-to-Private-Corruption-2014.pdf>). Berlin: Transparency International.
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) (2014). *OECD Foreign Bribery Report: An Analysis of the Crime of Bribery of Foreign Public Officials* (<http://www.oecd.org/corruption/oecd-foreign-bribery-report-9789264226616-en.htm>). Paris.
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) (2016). The Liability of Legal Persons for Foreign Bribery (<http://www.oecd.org/daf/>

anti-bribery/Liability-Legal-Persons-Foreign-Bribery-Stocktaking.pdf).

OECD, a Stocktaking Report.

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), and World Bank (2013). *Anti-Corruption Ethics and Compliance Handbook for Business* (<https://www.unodc.org/documents/corruption/Publications%20/2013/Anti-CorruptionEthicsComplianceHandbook.pdf>). Paris, Washington, and Vienna.

Pakstaitis, Laurynas (2019). Private Sector Corruption: Realities, Difficulties of Comprehension, Causes and Perspectives. The Lithuanian Approach. *Crime, Law and Social Change*, pp. 1-21.

Persson, Anna, Bo Rothstein, and Jan Teorell (2013). Why Anti-Corruption Reforms Fail – Systemic Corruption as a Collective Action Problem. *Governance*, vol. 26, issue 3, pp. 449-471.

PriceWaterhouseCoopers (2018). *Global Economic Crime and Fraud Survey* (<https://www.pwc.com/gx/en/services/advisory/forensics/economic-crime-survey.html>).

Risk Advisory (2019). *Corruption Challenges Index 2019* (<https://www.riskadvisory.com/campaigns/corruption-challenges-index-2019-reveal/>).

Rose-Ackerman, Susan (2007). *Measuring Private Sector Corruption* (<https://www.u4.no/publications/measuring-private-sector-corruption/>). Bergen, Norway: U4 Anti-Corruption Resource Centre, Chr. Michelsen Institute.

Sööt, Mari-Liis, and others (2016). Private-to-private corruption: Taking business managers' risk assessment seriously when choosing anti-corruption

measures(oecd.org/cleangovbiz/integrity-Forum-16-Soot-Johannsen-Pedersen-Vadi-Reino.pdf). *2016 OECD Integrity Forum*. Paris.

Sullivan, John D., Andrew Wilson, and Anna Nadgrodkiewicz (2013). *The role of corporate governance in fighting corruption* (<https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/ru/Documents/finance/role-corporate-governance-sullivan-eng.pdf>). Deloitte.

Taylor, Alison (2016). *What Do Corrupt Firms Have in Common? Red Flags of Corruption in Organizational Culture* (https://web.law.columbia.edu/sites/default/files/microsites/public-integrity/files/what-do-corrupt-firms-have-in-common_-_capi-issue-brief_-_april-2016.pdf). Center for the Advancement of Public Integrity, Columbia Law School.

The World Bank Office of Suspension and Debarment (2015). *Report on Functions, Data and Lessons Learned* (<https://siteresources.Worldbank.org/EXTOFFEVASUS/Resources/OSDReport.pdf>). Washington, DC: The World Bank.

Torsello, Davide (2018). Organizational Culture and Corruption. In: Deborah Poff and Alex Michalos, eds. *Encyclopedia of Business and Professional Ethics*, Springer.

Transparency International (2013). *Business Principles for Countering Bribery* (<https://www.transparency.org/en/publications/business-principles-for-countering-bribery>). Berlin.

Transparency International UK (2016). *Managing Third Party Risk: Only as Strong as Your Weakest Link* (<https://www.transparency.org.uk/publications/managing-third-party-risk-only-as-strong-as-your-weakest-link/>). London.

Treviño, Linda K., Gary R. Weaver, and Scott J. Reynolds (2006). Behavioural Ethics in Organizations: A Review(<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/>

download?doi=10.1.1.910.5781&rep=rep1&type=pdf). *Journal of Management*, vol. 32, issue 6 (December), pp. 951-990.

United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) (2013a). *The United Nations Convention against Corruption: A Resource Guide on State Measures for Strengthening Corporate Integrity* (<https://www.unodc.org/documents/corruption/Publications/2013/Resource-Guide-on-State-Measures-for-Strengthening-Corporate-Integrity.pdf>).Vienna.

United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) (2013b). *An Anti-Corruption Ethics and Compliance Programme for Business: A Practical Guide* (<https://www.unodc.org/documents/corruption/publications/2013/13-84498-Ebook.pdf>). Vienna.

United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) (2015). *Resource Guide on Good Practices in the Protection of Reporting Persons* (<https://www.unodc.org/documents/corruption/Publications/2015-04741-Person-Guide-eBook.pdf>).Vienna.

World Bank Institute (2008). *Fighting Corruption through Collective Action: A Guide for Business* (<https://www.globalcompact.de/wAssets/docs/Korruptionspraevention/Publikationen/fighting-corruption-through-collective-action.pdf>).Washington, DC.

Exercises

30. This section contains suggestions for pre-class and in-class educational exercises, while a post-class assignment for assessing student understanding of the Module is suggested in a separate section.

31. The in-class exercises in this section are most appropriate for classes of up to 50 students, where students can easily be organized into small groups in which they discuss cases or conduct activities, after which group representatives

provide feedback to the entire class. Although it is possible to create the same small group structure in large classes comprising a few hundred students, it will be more challenging, and the lecturer may need to adapt facilitation techniques to ensure sufficient time for group discussions and for providing feedback to the entire class. The easiest way to deal with the requirement for small group discussions in a large class is to ask students to discuss the issues with the four or five students sitting closest to them. Given the time limitations, not all groups will be able to provide feedback during each exercise. It is recommended that the lecturer makes random selections and tries to ensure that all groups have the opportunity to provide feedback at least once during the session. If time permits, the lecturer can facilitate a discussion in plenary after each group has provided feedback.

32. All exercises in this section are appropriate for both graduate and undergraduate students. However, as students' prior knowledge and exposure to these issues vary widely, decisions about appropriateness of exercises should be based on their educational and social context. The lecturer is encouraged to relate and connect each exercise to the Key issues (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-5/key-issues/intro.html>) of the Module.

33. It is recommended that lecturers begin building a conducive and friendly environment at the start of class and before conducting the very first exercise. This can be done by breaking the ice in a supportive way, by respectfully examining students' starting orientations to corruption, and by demonstrating genuine interest in their perspectives. Once students come to see the lecturer as respectful, genuinely interested in their orientation to the material, and consistent in policing any snide or unsupportive comments by class members, that safe space will enable effective learning and development.

Pre-class exercise 1: What do we know about business integrity?

34. This pre-class exercise could be completed as part of the class preparation process. Before attending the class, ask students to complete one or more of the six interactive learning modules from the e-learning tool "The Fight against Corruption" (<https://thefightagainstcorruption.org>).

35. The modules, which are freely available online in over 30 languages, explore some of the ethical dilemmas that are typical in the business world. Some of the issues raised therein are also covered in the present Module 5, such as a company's gift policy. During the class, the lecturer could refer to the videos when discussing certain issues. In addition, the lecturer could start the class by raising questions about the ethical dilemmas reflected in the videos.

Lecturer guidelines

36. This e-learning tool is a joint product of UNODC and the UNGC. It uses six interactive learning modules to further the audience's understanding of the UNGC 10th principle (<https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles/principle-10>) against corruption and the United Nations Convention against Corruption (<http://www.unodc.org/unodc/en/treaties/CAC/index.html>) as they apply to the private sector. The tool targets private sector actors and can also be useful for students taking the present Module. Each video only lasts about five minutes, providing a quick and effective way of learning about business integrity. Students who complete all six modules will receive a computer-generated certificate, which could be an incentive that increases their interest in the learning tool.

Pre-class exercise 2: Case studies

37. Ask the students to spend one to three hours (depending on the reading assignment) doing research about corruption cases in a specific industry sector

(e.g. pharmaceutical, shipping, construction). The lecturer should provide questions to guide students' thinking while reading, such as: Who were the victims in these cases? Which factors do you think led to corruption? What are the negative impacts on the company and on society?

Examples of useful materials are:

Pharmaceutical industry:

- (a) GlaxoSmithKline case (<http://www.fcpablog.com/blog/2013/7/27/more-arrests-confessions-reported-in-china-pharma-scandal.html>)
- (b) Optimer Pharmaceuticals case (<https://www.fcpablog.com/blog/2013/3/19/at-optimer-pharmaceuticals-fcpa-and-conflict-problems-topple.html>)
- (c) China fines local pharma for bribing former hospital president (<https://www.fcpablog.com/blog/2016/4/22/china-fines-local-pharma-for-bribing-former-hospital-preside.html>)

Construction industry:

- (a) Why is the corruption industry so vulnerable to corruption? (<https://www.fcpablog.com/blog/2018/5/9/spinelli-and-pilosio-why-is-the-construction-industry-so-vul.html>)
- (b) Corruption in the construction of public infrastructure: Critical issues in project preparation (<https://www.u4.no/publications/corruption-in-the-construction-of-public-infrastructure-critical-issues-in-project-preparation.pdf>).
- (c) OECD Integrity Framework for Public Infrastructure

Lecturer guidelines

38. The research by the students will reveal resources that will be useful as background materials for the in-class exercises and discussions, as well as for

the post-class assessment assignments. The lecturer could also provide information regarding corruption scandals that have taken place in the students' country or region.

Exercise 1: Is there a difference between public and private corruption?

39. The lecturer asks students to compare the following case scenarios:

Scenario 1: A Congressman serves on a legislative committee that is choosing the site of a new public building. A company owns property adjacent to one of the sites that the committee is considering. The CEO of the company offers US\$20,000 to the Congressman in return for a favourable vote for the site. The Congressman accepts the offer.

40. Scenario 2: A board member of a private corporation currently serves on a committee that will choose the site of a new office building. Another company owns property adjacent to one of the sites that the committee is considering. The CEO of the other company offers the board member US\$20,000 for a favourable vote. The board member of the private corporation accepts.

Lecturer guidelines

41. The lecturer can facilitate a discussion on, and a comparison between, these two scenarios. The lecturer may, for example, ask: Who are the persons negatively affected in each case? Is one scenario worse than the other? If so, why? Should the conduct in both cases be treated as a crime? How severely, if at all, should the wrongdoers be punished? Does the law in your country criminalize both behaviours? If so, how?

Exercise 2: Assessing risks and developing mitigating measures

42. Divide the class into small groups – a maximum of five students per group encourages participation. Based on the scenarios below, provide each group with a different business setting, for example the biggest local construction group; a

multinational pharmaceutical; or a regional shipping company. Ask each group to identify the specific risks in that sector and to discuss appropriate measures to mitigate the risks. The aim of this exercise is to assess the risks to which various business models are exposed, and to think about mitigating measures for each one.

Lecturer guidelines

43. The lecturer prints out the information provided below about three case scenarios and assigns one scenario to each group. If possible, allow students to briefly review and choose the scenario to be analysed, explaining why that scenario is the most interesting. After each group presents its conclusions, the lecturer facilitates a discussion and integrates contributions by all groups. Students are then given 30 minutes to:

- (a) identify the risks; and
- (b) come up with mitigating measures. A member of each group is given the opportunity to share the conclusions with the whole class. Thereafter the lecturer emphasizes how different business models and corporate culture traits lead to different compliance solutions.

44. The case scenarios provided below may be printed out for the students. The lecturer may wish to consider or develop alternative scenarios that are more relevant to students' regional, local and cultural contexts.

Case scenario for Group 1: XAQUIRI LTD

45. XAQUIRI LTD is a publicly traded multinational pharmaceutical company. With more than 1,000 employees, XAQUIRI has developed a successful business model in the last 20 years, becoming a leading company in four countries. The board of directors is now discussing the possibility of extending its operations to other countries. A market study prepared by a consultant revealed that

multinational pharmaceutical companies do not sell their products directly. Instead, they contract local distributors, which interact with local doctors. All professionals working in the public and private health system prescribe medication based on their professional knowledge and guided by ethical principles. Distributors often offer incentives to those who prescribe their products. Incentives vary from training courses, invitations to conferences, hiring health professionals as consultants and, in some countries, cash payments. Even though distributors are not company employees, corporate liability rules make companies liable for the conduct of all its business partners, locally and overseas.

46. Imagine that you are a member of XAQUIRI's compliance team. Identify the potential corruption risks and develop measures to mitigate them.

Case scenario for Group 2: KABAHA INC.

47. KABAHA INC. is a leading construction company with more than 50,000 employees. In the last 30 years, KABAHA INC. was involved in the most important public construction projects in country A. The commercial success was achieved by the business skills of the Kabaha family, whose members founded the company and are the only shareholders and members of the board.

48. KABAHA INC. has, however, grown in an environment of systemic corruption. A huge and complex cartelization system has ruled the public construction projects in the country for some decades, which has been tolerated and, in some cases, encouraged by the different political parties, in exchange for money and favours. Furthermore, improper payments to labour union leaders represent an important cost in the construction industry. It is publicly known that companies pay up to ten per cent of the cost of each project to the leader of the construction workers' labour union to avoid strikes and meet deadlines.

49. Encouraged by international conventions and following a regional trend, the recently elected Government of country A has tabled a bill establishing criminal corporate liability for public and commercial bribery. The bill requires companies to have an effective anti-corruption ethics and compliance programme as a requisite to sign public contracts. As a result, KABAKA INC. can only apply for new public tenders once its anti-corruption ethics and compliance programme is up and running.

50. KABAKA INC. decides to hire you as a consultant to identify the risks and develop measures to mitigate them. Draw up a report for your employer.

Case scenario for Group 3: DIOGENES LTD

51. DIOGENES LTD is a maritime shipping company based in country B. The recently designated CEO is an experienced businesswoman who has worked in the shipping sector for 20 years. She wants the company to expand to new markets, but also to tackle some longstanding problems.

52. According to the CEO, it is common practice in many ports of the world for local inspectors to demand favours in return for speeding up the loading and unloading of cargo. This is not a minor issue because time spent by ships in port is expensive for DIOGENES LTD. Local inspectors usually demand all kinds of favours from the captains of ships, which in many cases include small facilitation payments like imported cigarettes, bottles of whisky or cash payments, to speed up the procedures. Different actors take part in the port inspections, such as ship captains, local inspectors and public officials.

53. DIOGENES LTD also interacts with state-owned and private companies, for example, when buying new ships or contracting maintenance work.

In this scenario, the board agrees with the CEO's plan to try and expand into new markets, but also to try to reduce corruption risks, avoid unnecessary costs for

bribes, and adhere to legislation by implementing an effective anti-corruption ethics and compliance programme. Imagine that you are a member of the board of directors during a board meeting. Share your evaluation of the situation and your suggestions about how to proceed.

Exercise 3: The consultant

54. This exercise involves role playing in an imaginary board meeting setting. In small groups, students set about working on a dilemma where they analyse and decide on a risky business opportunity after detecting several red flags. During these discussions, students will be able to experience the inherent tension between risky business opportunities, and ethics and legal compliance. Students will also have to take into account the complexity of transnational business transactions and the implications of third-party due diligence.

Lecturer guidelines

55. The lecturer should print out the exercise before class and hand a copy to each group of students. Remember: A maximum of five students per group encourages participation. Each group is given 30 minutes to read and discuss the case. After the discussion, the lecturer asks each group to upload or share a brief, written summary of their analysis and decisions, and then invites a representative from each group to present the group's conclusions to the whole class. Before the full-group discussion, the lecturer can ask students to do a confidential vote on whether they would hire the consultant or not.

56. The lecturer, or a separate group of students, can devise a chart, shared on the board or online, to track the points observed by the groups. After the full-group discussion, the students return to their small groups and discuss their original position and whether and why it has changed. The lecturer may

conclude this exercise with discussions about what students think the stronger decision is and why.

The following text should be printed and handed out:

Case Scenario: The consultant

57. You are members of the board of a multinational construction company headquartered in country C. The company trades its shares at the New York Stock Exchange and is therefore subject to the Foreign Corrupt Practices Act of 1977 (FCPA). Your company was sanctioned for FCPA violations in 2015, but has since implemented strict ethics and compliance measures. Your company is active in many countries. The subsidiary in country D is about to bid for what may be the biggest contract in the region since 2010. The local CEO requests approval from the board to hire a consultant who seems key to winning the contract. The board has just received the following email from the compliance officer responsible for the region:

Dear Board Members

58. As you know, our local subsidiary is about to bid for the tender of the Ministry of Transport for the construction of a highway in country D. In addition to the construction contract, the winner will operate the highway tolls for ten years. According to a market study, this appears to be a profitable business opportunity extending over many years. At this stage of the bidding process, our company and a joint venture that includes another local company are shortlisted. This morning, our local CEO requested my authorization to hire a consultant that can help us obtain the contract. The consultant is a qualified engineer with significant expertise in the field. The consultant requests a fee of three per cent of the first gross instalment of the contract, on a contingency basis, amounting to about US\$1.5 million. The price is at the higher end for

global consulting fees and certainly above the average of local fees. The consultant's services consist of representing us at the scheduled public hearing, which will take place this coming Friday. The hearing will be closely covered by the press and we expect the attendance of important stakeholders. The local CEO believes that the consultant can be key to our success. Our local compliance officer has checked the consultant's background against standard databases and found nothing suspicious. There are no pending court cases and, while there were some media articles about the consultant's influence over decision makers in infrastructure contracts, our local CEO explained that all of them come from a newspaper controlled by the opposition party that takes every opportunity available to create suspicions of corruption within the current administration. No concrete evidence has been published.

59. After the conversation with the local CEO, we are inclined to give approval to hire the consultant. The local CEO shares our view but has also suggested that the consultant might be offering services to the competing joint venture as well. Our company policy requires the approval of the Board for this decision. How should we proceed? We would appreciate your reply as soon as possible.

Best regards,

Compliance Officer X

Exercise 4: Anti-corruption ethics and compliance programmes

60. The following model from the United Nations Global Compact shows six steps to an effective anti-corruption ethics and compliance programme:

Step	1: Leadership commits to	During this step, company leadership
Commit	prioritizing the Global Compact principles in	publicly signals its commitment to
	strategies and operations	stakeholders. Leadership specifically
		commits to supporting the Global

	and to taking action in support of broader United Nations goals, in a transparent way.	Compact and making its 10 principles part of the strategy, culture and day-to-day operations of the company, with oversight provided by transparent governance structures.
Step 2: Assess	Leadership undertakes to assess risks, opportunities and impacts across Global Compact issue areas.	Equipped with a commitment to the Global Compact and in support of United Nations goals, the company assesses its risks and opportunities – in financial and extra-financial terms – as well as the impact of its operations and activities, on an ongoing basis in order to develop and refine its goals, strategies and policies.
Step 3: Define	Leadership aims to define goals, strategies and policies.	Based on its assessment of risks, opportunities and impacts, the company develops and refines goals and metrics specific to its operating context, and creates a roadmap to carry out its programme.
Step 4: Implement	Leadership undertakes to implement strategies and policies throughout the company and across the company's value chain.	The company establishes and ensures ongoing adjustments to core processes, engages and educates employees, builds capacity and resources, and works with supply

		chain partners to address and implement its strategy.
Step 5: Measure	Leadership plans to measure and monitor impacts and progress toward goals.	The company adjusts its performance management systems to capture, analyse, and monitor the performance metrics established in the Assess and Define steps. Progress is monitored against goals, and adjustments are made to improve performance.
Step 6: Communicate	Leadership pledges to communicate progress and strategies, and to engage with stakeholders to strive for continuous improvement.	The company communicates its progress and forward-looking strategies for implementing its commitment by developing a communication on progress, and engages with stakeholders to identify ways to improve performance continuously.

Source: United Nations Global Compact

61. Ask your students to reflect critically on this model and explain its strengths and weaknesses.

Lecturer guidelines

62. If the time allows it, the lecturer may split the class into groups and ask each group to identify existing national and international guidelines on anti-corruption ethics and compliance programmes or to assign some of the following examples from Argentina (https://www.argentina.gob.ar/sites/default/files/resumen_para-prensa_-_lineamientos-de-integridad.pdf), Brazil (<https://www.cgu.gov.br/>

Publicacoes/etica-e-integridade/arquivos/programa-de-integridade-diretrizes-para-empresas-privadas.pdf), Japan (<http://www.meti.go.jp/policy/external-economy/zouwai/pdf/GuidelinesforthePreventionofBriberyofForeignPublicOfficials.pdf>), New Zealand (<https://www.justice.govt.nz/assets/Documents/Publications/Ministry-of-Justice-Anti-Corruption-Guide.Pdf>), Spain (https://www.fiscal.es/fiscal/PA-WebApp-SGNTJ-NFIS/descarga/Circular-1-2016.pdf?id_File=81b3c940-9b4c-4edf-afe0-c56ce911c7af), United Kingdom (<https://www.justice.gov.uk/downloads/legislation/birbery-act-2010-guidance.pdf>), USA (<https://www.justice.gov/criminal-fraud/page/file/937501/download>) or the International Chamber of Commerce (<https://www.iccwbo.org/global-issues-trends/responsible-business/combating-corruption/>). Then, each group should analyse whether these guidelines follow the steps, described by UNGC, and discuss their findings with the rest of the class.

Exercise 5: Collective action role play

63. This exercise is designed so that students express themselves through role playing. The students should be given time to research a selected case study and understand their roles, before they begin to develop the requested documents.

Lecturer guidelines

64. The lecturer should select a relevant case study and print it out before class. The lecturer may use the Maritime Anti-Corruption Network (MACN) (<http://www.maritime-acn.org/macn-argentina-case-study>) case study described in the Key issues section, which involved several business associations that operate in the maritime transport sector in Argentina, or one of the case studies in this B20 paper (<https://www.aodv231.it/images/image/Allegato%20%20-Preliminary-Study-v-2%201.pdf>) from 2014. The lecturer may wish to use or develop alternative case studies that are more relevant to students' regional, local and cultural contexts.

65. The lecturer should divide the students into small groups, and hand a copy of the case study to each group. Remember: A maximum of five students per group encourages participation. Provide each group with a different role, for instance maritime inspectors, company executives accused of criminal practices, members of a competitor company, customers, government officials. Each group will have 15 minutes to read and prepare the case. After that, the lecturer will ask each group to play a role in the negotiations. The discussions should consider the commercial, legal and financial advantages and disadvantages faced by each stakeholder; how to create a level playing field; and how this would affect different actors. Participants should try hard to reach an agreement, because if all stakeholders agree, the government will reform the regulatory framework.

Possible Class Structure

66. This section contains recommendations for a teaching sequence and timing intended to achieve learning outcomes through a three-hour class. The lecturer may wish to disregard or shorten some of the segments below in order to give more time to other elements, including introduction, icebreakers, conclusion or short breaks. The structure could also be adapted for shorter or longer classes, given that the class durations vary across countries.

Introduction (10 minutes)

- Discuss the objectives, learning outcomes and teaching methodology of the class.

Overview of Private Sector Corruption (60 minutes)

- (a) Describe the differences between public and private sector corruption as well as the forms, manifestations and causes of private sector corruption.

- (b) Discuss with the students why is important to fight private sector corruption and emphasize on its consequences for the business environment. The lecturer is encouraged to use interactive methods such as Q&A and short presentations.
- (c) Conduct Exercise 1. (<https://www.maritime-acn.org/macn-argentina-case-studyunodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-5/exercise.html#/module-5exercise1>)

How to Address Private Sector Corruption? (50 minutes)

- (a) Present the various means to respond to private sector corruption such as corporate liability, suspension and debarment, etc.
- (b) Discuss the shift from legal to behavioural approaches to address private sector corruption and provide an overview of different preventive approaches including ethics and compliance programmes, risk assessment methods and business partners due diligence.
- (c) Conduct Exercise 2(<https://www.maritime-acn.org/macn-argentina-case-studyunodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-5/exercise.html#/module-5exercise2>), 3 (<https://www.maritime-acn.org/macn-argentina-case-studyunodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-5/exercise.html#/module-5exercise3>) or 4 (<https://www.maritime-acn.org/macn-argentina-case-studyunodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-5/exercise.html#/module-5exercise4>) (if time allows, the lecturer may wish to conduct more than one exercise during this part of the class)

Collective Action and Public-Private Partnerships (50 minutes)

- (a) Discuss the need of collective actions to fight corruption and provide the students with practical examples of collective action initiatives of companies in different sectors and countries.

(b) Conduct Exercise 5. (<https://www.maritime-acn.org/macn-argentina-case-studyunodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-5/exercise.html#/module-5exercise5>)

Conclusion (10 minutes)

- Wrap up the main ideas which emanated from the Module, send the students home with a question to continue thinking about. An example is: What are the most destructive aspects of private sector corruption in your country or region, and what is the best way to deal with them?

Core Reading

67. This section provides a list of (mostly) open access materials that the lecturer could ask the students to read before taking a class based on this Module.

- Langevoort, Donald C. (2017). Cultures of Compliance (<http://scholarship.law.georgetown.edu/facpub/1799>). *Georgetown Law Faculty Publications and Other Works*. Georgetown University.
- Pieth, Mark (2012). Collective Action and Corruption (<https://www.baselgovernance.org/b20-collective-action-hub>). *Working Paper Series*, No 13. Basel: International Centre for Collective Action, Basel Institute of Governance.
- Sartor, Michael, and Paul Beamish (2019). Private Sector Corruption, Public Sector Corruption and the Organizational Structure of Foreign Subsidiaries(<https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2Fs10551-019-04148-1.pdf>). *Journal of Business Ethics*, pp. 1-20.
- Taylor, Alison (2016). *What Do Corrupt Firms Have in Common? Red Flags of Corruption in Organizational Culture* (<https://web.law>

columbia.edu/sites/default/files/miscrosites/public-integrity/files/what-do-corrupt-firms-have-in-common_-_capi-issue-brief_-_april-2016.pdf). Center for the Advancement of Public Integrity, Columbia Law School.

- United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) (2013). *An Anti-Corruption Ethics and Compliance Programme for Businesses* (<https://www.unodc.org/documents/corruption/Publications/2013/13-84498-Ebook.pdf>). Vienna.
- United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) (2013). *Resource Guide on State Measures for Strengthening Corporate Integrity* (<https://www.unodc.org/documents/corruption/Publications/2013/Resource-Guide-on-State-Measures-for-Strengthening-Corporate-Integrity.pdf>). Vienna.

Advanced Reading

68. The following readings are recommended for students interested in exploring the topics of this Module in more detail, and for lecturers teaching the Module:

- Alderman, Richard (2014). Development of a Preliminary Study on Possible Regulatory Developments to Enhance the Private Sector Role in the Fight against Corruption in a Global Business Context (<https://www.aodv231.it/images/image/Allegato%201%20-Preliminary-Study-v-2%201.pdf>). *Report of the B20 Task Force on Improving Transparency and Anti-Corruption*, 8 January 2014.
- Arlen, Jennifer (2012). Corporate Criminal Liability: Theory and Evidence . In: A. Harel and K. Hylton, eds. *Research Handbook on the Economics of Criminal Law*, Edward Elgar.

- Arlen, Jennifer, and Reinier Kraakman (2012). Controlling Corporate Misconduct: An Analysis of Corporate Liability Regimes . *NYU Law Review*, vol. 72, no. 1 pp. 687–779.
- Ayres, Ian, and John Braithwaite (1992). *Responsive Regulation: Transcending the Deregulation Debate* (<http://johnbraithwaite.com/wp-content/uploads/2016/06/Responsive-Regulation-Transce.pdf>). New York: Oxford University Press.
- Buell, Samuel W. (2018). The Responsibility Gap in Corporate Crime. *Criminal Law and Philosophy*, vol. 12, issue 3 (September), pp. 471–91.
- Campos, Nauro, Saul Estrin, and Eugenio Proto (2010). Corruption as a Barrier to Entry: Theory and Evidence (<https://ideas.repec.org/p/iza/izadps/dp5243.html>). *IZA Discussion Paper Series*, No. 5243. Institute for the Study of Labor.
- Field, Alan (2017). *ISO 37001: An Introduction to Anti-Bribery Management Systems*. IT Governance Publishing.
- Green, Stuart P. (2013). Official Bribery and Commercial Bribery: Should They Be Distinguished? In: Jeremy Horder and Peter Alldridge, eds. *Modern Bribery Law: Comparative Perspectives*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Guiso, Luigi, Paola Sapienza, and Luigi Zingales (2015). The Value of Corporate Culture, *Journal of Financial Economics* (<http://www.eief.it/files/2015/07/guiso-sapienza-zingales-joffe-2015.pdf>). *Journal of Financial Economics*, vol. 117, issue 1 (July), pp. 60–76.
- Gutmann, Jerg, and Viola Lucas (2018). Private-Sector Corruption: Measurement and Cultural Origins. *Social Indicators Research*, vol. 138, issue 2 (July), pp. 747–770.

- Institute of Business Ethics (2010). *Business Ethics for SMEs* (<https://www.ibe.org.uk/userfiles/briefing-6.pdf>).
- International Monetary Fund (2016). *Corruption: Costs and Mitigating Strategies* (<https://www.imf.org/external/pubs/ft/sdn/2016/sdn/1605.pdf>). Washington, DC.
- International Monetary Fund (2019). *Fiscal Monitor: Curbing Corruption* (<https://www.imf.org/en/Publications/FM/Issues/2019/03/18/fiscal-monitor-april-2019>). Washington, DC.
- Moretti, Diogo (2018). The Use of Intermediaries in Corrupt Deals – Lessons from the Petrobrás Case for Compliance Officers (<https://www.iaca.int/images/Research/Research-Paper-06-Diogo-Moretti-Final.pdf>).
- *IACA Research Paper Series*, No. 06. Laxenburg, Austria: International Anti-Corruption Academy.
- Pinto, Jonathan, Carrie R. Leana, and Frits K. Pil (2008). Corrupt organizations or organizations of corrupt individuals? Two types of organization-level corruption. *Academy of Management Review*, vol. 33, no.3, pp. 685– 709.
- Sööt, M.L. and others (2016). Private-to-private corruption: Taking business managers' risk assessment seriously when choosing anti-corruption measures (<https://pure.au.dk/ws/files/99032535/Integrity-Forum-16-Soot-Johannsen-Pedersen-Vadi-Reino.pdf>). *2016 OECD Integrity Forum*. Paris, March.
- Tyler, Tom R. (2014). Reducing Corporate Criminality: The Role of Values (<http://digitalcommons.law.yale.edu/fss-papers/4989/>). *Faculty Scholarship Series*. Paper 4989. New Haven: Yale University.

- Transparency International (2009). *Global Corruption Report 2009: Corruption in the Private Sector* (<https://www.transparency.org/en/publications/global-corruption-report-2009>). Transparency International, Cambridge University Press, and Ernst and Young.
- United Nations Industrial Development Organization and United Nations Office on Drugs and Crime (2007). *Corruption prevention to foster small and medium-sized enterprise development: Providing anti-corruption assistance to small businesses in the developing world. UNIDO and UNODC* (<https://www.unodc.org/documents/corruption/Publications/2012/Corruption-Prevention-to-foster-small-and-medium-size-enterprise-development-vol-2.pdf>). Vienna.
- United Nations Office on Drugs and Crime (2013). *India: Incentives for corporate integrity in accordance with the United Nations Convention against Corruption* (<https://www.unodc.org/documents/southasia/publications/research-studies/CI-Report.pdf>).
- Wickberg, Sofia (2013). *Corruption risks and mitigation strategies in Small and Medium Size Enterprise lending* (<https://www.transparency.org/files/content/corruptionqas/Corruption-risks-and-mitigation-strategies-in-SME-lending-2013.pdf>). Bergen, Norway: U4 Anti-Corruption Resource Centre, Chr. Michelsen Institute.

Student Assessment

69. This section provides a suggestion for a post-class assignment for the purpose of assessing student understanding of the Module. Suggestions for in-class assignments are provided in the Exercises (<https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-5/exercises.html>) section.

70. To assess the students' understanding of the Module, the lecturer may choose one of the two post-class assignments listed below. The first one is oriented towards political science and law students, and the second towards business students.

- (1) Students play the role of government advisors to draft or modify the law on corporate liability for corruption. Two weeks after the class, students will hand in a draft bill. The draft bill will be accompanied by a document that explains the grounds of the legislation and the rationale behind it.

The draft bill and the additional document must take into account the local constitutional and legal framework, and students should decide whether to establish a civil or criminal liability system with objective or subjective liability. The draft bill may include leniency provisions, i.e. conditions or cases that allow companies to reduce sanctions in case of violations. In addition, the bill and the additional document must establish in which cases third parties may trigger corporate liability. Finally, the draft bill or the additional document must describe which measures companies may take to establish an effective anti-corruption ethics and compliance programme.

Apart from the core reading on the subject, the lecturer may suggest to students that they check legislation on this subject, such as the Foreign Corrupt Practices Act (FCPA), the UK Bribery Act 2010 , the United Nations Convention against Corruption (UNCAC) and the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) Anti-Bribery Convention (officially Convention on Combating Bribery of Foreign Public Officials in International

Business

Transactions).

- (2) Students choose an existing company and do a critical review of the existing code of conduct or ethics, taking into account the economic sector in which the company has developed, its size, whether it trades its shares or not, whether it operates globally or just locally, etc.

71. A short essay must be submitted in which students explain the difference between a compliance approach to a code and a values approach to a code,

The lecturer may recommend students to do a prior check of some already existing codes of conduct, for instance:

- (a) Johnson & Johnson's Code of Business Conduct (<https://www.jnj.com/-document?id=00000159-69fe-dba3-afdb-79ffcdd60000>)
- (b) TGLT's Code of Ethics (<http://ri.tglt.com/en/CORPORATE-GOVERNANCE/Code-of-Ethics>)
- (c) General Electric's Code of Conduct (<https://www.ge.com/in/sites/www.ge.com.in/files/TheSpirit&TheLetter.pdf>).

Additional Teaching Tools

72. This section includes links to relevant teaching aides such as PowerPoint slides, video material and case studies, that could help the lecturer teach the issues covered by the Module. Lecturers can adapt the slides and other resources to their needs.

Powerpoint Presentation

- (a) Presentation on Module 5 (forthcoming)

- (b) Corporate Criminal Enforcement Using Corporate Liability to Induce Corporate Policing (<https://www.oecd.org/corruption/anti-bribery/Roundtable-Liability-Legal-Persons-2016-PPT-Jennifer-Arlen.pdf>). (Jennifer Arlen, 2016).

Video Material

- (a) Videos on collective action initiatives (<https://www/baselgovernance.org/b20-collective-action-hub>), developed by the Center of Collective Action at the Basel Institute of Governance » This series offers interviews with some of the leading anti-corruption and collective action experts who explain what is collective action, what benefits they bring to markets and society, who is involved in them and success strategies for Collective Action Initiatives.
- (b) Ethics Illustrated: How to Avoid Conflicts of Interest (<https://www.youtube.com/watch?v=UH5r3EoM9cc&t=61s>)(2018). United States Department of Agriculture Office of Ethics (4:43 mins). » This video provides practical advice that employees can use right away to identify and avoid conflicts of interest, properly respond to gifts offered from vendors, and ensure the highest standards of impartiality are upheld.
- (c) Corporate Culture (<https://www.youtube.com/watch?v=7g-BLzjEbXU>) (2016). Duke University, The Fuqua School of Business (14:34 mins). » This video provides an overview of a research project that involves nearly 2,000 executives to learn their views on corporate culture.

- (d) Corruption Risk in Pharma and Medical Device Markets (<https://www.youtube.com/watch?v=9bLS1QeAzGI>) (2016). Richard Bistrong (15:35 mins). » In this video from the 17th Annual Pharma and Medical Device Compliance Congress, anti-corruption and compliance experts discuss during a panel on "Behind the Bribe: Multiple Real World Perspectives on How Foreign Bribery Occurs, Is Investigated, and Could Be Prevented."
- (e) Corruption in Brazil: the scam that put politicians behind bars (<https://www.youtube.com/watch?v=6eyBWX3hVaE>)(2017). The Economist (4:49 mins). » In this short video, The Economist's journalists present one of the world's biggest corruption scandals, which has started with investigation in a Brazilian car was and has spread to 16 countries, embroiled more than 100 politicians and business leaders and put billionaires behind bars.
- (f) MACN: Tackling Maritime Corruption in Argentina (<https://www.youtube.com/watch?v=leWE3ebfuLE&feature=youtu.be>)(2019). BSR (5:14 mins). » This video presents the Maritime Anti-Corruption Network (<http://www.maritime-acn.org/macn-argentina-case-study>) (MACN) in Argentina and its anti-corruption efforts including a comprehensive Collective Action programme.

Websites

- (a) FCPA Blog (<http://www.fcpablog.com>) offers more than 7 000 posts by 600 different authors including news and commentary about white-collar crime, enforcement actions and compliance with anti-corruption legislation, in particular with the Foreign Corrupt Practices Act (FCPA).

- (b) FCPA Clearinghouse (<http://fcpa.stanford.edu/index.html>) is an online platform developed by the Stanford Law School that includes various FCPA-related materials such as reports, articles and statistics.
- (c) The Basel Institute of Governance's website (<https://www.baselgovernance.org/publications>) offers a rich collection of open access materials on Private Sector Corruption, Collective Action and Compliance.

Case Studies, News Articles and Blogs

- (a) Cassin, Richard L. (2010). Prison for Ex-Willbros Execs (<https://www.fcpablog.com/blog/2010/1/28/prison-for-ex-willbros-execs.html>). *The FCPA Blog*, 28 January.
- (b) Phys.org (2019). Corruption contagion: How legal and finance firms are at greater risk of corruption (<https://phys.org/news/2019-04-corruption-contagion-legal-firms-greater.html>), 24 April.
- (c) Sun, Andrew (2019). Why it makes good business sense to focus on environmental, social and corporate governance practices (<https://www.scmp.com/native/business/markets/topics/investing/article/3007574/why-it-makes-good-business-sense-to-focus>). *South China Morning Post*, 25 April.
- (d) The Maritime Executive (2019). IMO Sets New Anti-Corruption Agenda (<https://www.maritime-executive.com/article/imo-sets-new-anti-corruption-agenda>), 15 April.
- (e) United States of America before the Securities and Exchange Commission (2007). In the Matter of the Dow Chemical Company,

Respondent. Administrative Proceeding (<https://www.sec.gov/litigation/admin/2007/34-55281.pdf>), File No. 3-12567 (Case study).

- (f) United States of America v. AGA Medical Corporation Information (<https://www.justice.gov/sites/default/files/criminal-fraud/legacy/2012/03/19/16-03-08aga-info.pdf>)(2008). U.S. District Court Minneapolis, Minnesota, Case 0:08-cr-00172 (Case study).

Other Tools

- The Fight Against Corruption (<http://thefightagainstcorruption.org>) » This e-learning tool is a joint product of the UN Global Compact and the UN Office on Drugs and Crime. It uses six interactive learning modules to further the audience's understanding of the UN Global Compact's 10th principle against corruption and the UN Convention against Corruption as it applies to the private sector. The tool is targeted at everyone who acts on behalf of a company. Each module only lasts about five minutes, providing a quick and effective way of learning. And it is fun too!

Guidelines to Develop a Stand-Alone Course

73. This Module provides an outline for a three-hour class, but there is potential to develop its topics further into a stand-alone course. The scope and structure of such a course will be determined by the specific needs of each context, but a possible structure is presented here as a suggestion.

Session	Topic	Brief Description
1	Introduction: The international anti-corruption regime	The private sector in UNCAC and the OECD Anti-Bribery Convention. Exercise: After reading the Conventions, students can discuss the role the

Session	Topic	Brief Description
	and the role of the private sector in the fight against corruption	Conventions assign to the private sector in the fight against corruption. The pre-class exercise (https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-5/exercise.html#/module5preexercice) may be used in class.
2	Corporate liability for corruption	Historical analysis and evolution of corporate criminal liability in general and for corruption offences specifically. From individual to corporate liability in civil law countries. Paradigm shift with UNCAC and the OECD Anti-Bribery Convention.
3	Models of corporate liability: Vicarious liability versus organizational failure	Differences between and critical analysis of both models of corporate liability. Models adopted in specific jurisdictions: the US FCPA, UK Bribery Act, Germany, France and models in the country or region where the course is developed/given. Discussions about how to improve the model in force in the respective jurisdiction(s).
4	Corporate liability and corporate culture	What is corporate culture? Discuss the findings of Graham, Grennan, Harvey, Campbell and Rajgopal (2019), as well as how these findings apply to big corporate scandals (Walmart, Siemens, Odebrecht).
5	Preventing corruption within the company: Legal versus values-based compliance	Brief description of Module 11 (https://www.unodc.org/e4j/en/integrity-ethics/module-11/key-issues.html) of the E4J University Module Series on Integrity and Ethics. Risk assessment, policies and procedures. Codes of conduct, tone from the top, and training.

Session	Topic	Brief Description
	programmes	The role of the Compliance Officer.
6	Internal investigations and the respective legal culture?); internal investigations sanctions within the company, and privacy issues); and cooperation with the official investigation	Discussions about whistle-blowing (how does it fit in the respective legal culture?); internal investigations and sanctions (rights of employees, labour and privacy issues); and cooperation with the authorities (legal privilege, and leniency agreements).
7	Third-party risk management	Anti-corruption measures for third parties. Red flags, contractual clauses, due diligence. Exercise 1 (https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-5/exercise.html#module5exercise1) may be presented during this class.
8	Is the "global model" applicable to any company?	Describe and discuss how the model applies to multinational corporations, big local business groups, state-owned enterprises, and small and medium-sized enterprises (SMEs).
9	Anti-corruption measures at industry level	General description of collective action initiatives and public-private partnerships. The MACN case.
10	Public corruption and commercial bribery	Discuss whether bribing public officials should be differentiated from bribing private persons. Exercise 4 (https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-5/exercise.html#module5exercise4) may be presented in this class.

Vocabulary

2022 January

Vocabulary

No	English	Myanmar
1	Abuse of Function	လုပ်ငန်းတာဝန်အလွဲသုံးစားပြုခြင်း
2	Academia	ပညာတတ်အသိုင်းအဝန်း
3	Accessibility	အခွင့်အလမ်းရှိခြင်း
4	Accessible	လက်လှမ်းမီသော
5	Accountability	တာဝန်ခံမှု
6	Accurately	တိတိကျကျ
7	Adherence	လိုက်နာမှု
8	Ad-Hoc Parties	အရေးပေါ်ဖွဲ့စည်းထားသော ပါတီများ
9	Advocate	ထောက်ခံအားပေးသည်
10	Alliance for Integrity	ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှု ဆိုင်ရာမဟာမိတ်အဖွဲ့
11	Amass	စုဆောင်းသည်
12	Anti-Bribery Statutes	လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုတိုက်ဖျက်ရေး ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေများ
13	Apathy	စိတ်မဝင်စားခြင်း
14	Arbitrary	တစ်ဖက်သတ်/အကြွင်းမဲ့အာဏာရှင်ဆန်သော
15	Archetypes	သမားရိုးကျပုံစံများ
16	Architectural Intervention	ရွေးချယ်ပုံဖော်ခြင်း အတတ်ပညာ
17	Articulate	ရှင်းရှင်းလင်းလင်းထုတ်ဖော်ပြောဆိုသည်
18	Aspirants	ရည်ရွယ်ချက်ကြီးမားသူများ
19	Assess	သုံးသပ်အကဲဖြတ်ခြင်း
20	Auctioning	လေလံတင်ရောင်းချခြင်း
21	Authoritarianism	အာဏာရှင်စနစ်
22	Autocracies	သက်ဦးဆံပိုင်စနစ်
23	Autonomy	လုပ်ပိုင်ခွင့်
24	Avenues	လမ်းကြောင်းများ
25	Bankruptcy	ဒေဝါလီခံရခြင်း
26	Bars	ပိတ်ပင်တားဆီးသည်
27	Betrayal	သစ္စာဖောက်ခြင်း
28	Black Boxes	မှတ်တမ်းများ
29	Bonuses	ဆုငွေများ
30	Breaches	ချိုးဖောက်မှုများ

No	English	Myanmar
31	Call for	နှိုးဆော်သည်
32	Candidates	ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ
33	Capture	ဆွဲဆောင်သည်/သိမ်းသည်
34	Chaos	ပရမ်းပတာဖြစ်မှု
35	Check and Balance	အပြန်အလှန်ထိန်းကျောင်းခြင်း
36	Circumvent	ရှောင်တိမ်းသည်
37	Clandestine	လျှို့ဝှက်ပြုလုပ်ခြင်း
38	Clientelism	နိုင်ငံရေးရန်ပုံငွေထောက်ပံ့သူများအပေါ် အခွင့်အရေးပေးခြင်းဝါဒ
39	Coalition	ပူးပေါင်းခြင်း/ညွှန့်ပေါင်း
40	Code of Conducts	လိုက်နာရန်ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းများ
41	Code of Ethics	ကျင့်ဝတ်ဥပဒေ
42	Coercive	နှိဋ်ထက်စီးနင်းပြုခြင်း
43	Coexist	ယှဉ်တွဲတည်ရှိသည်
44	Coherent	လွယ်ကူရှင်းလင်းသော/စည်းလုံးညီညွတ်သော
45	Collapsing	ပြိုကျသည်
46	Collective Action	စုပေါင်းလုပ်ဆောင်မှု/စုပေါင်းလှုပ်ရှားမှု
47	Collusion	ပူးပေါင်းလိမ်လည်ရန် ညှိထားခြင်း
48	Commercial Resources	စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အရင်းအမြစ်များ
49	Compensation	အခကြေးငွေ၊ လျော်ကြေး
50	Concealing	ဖုံးကွယ်ခြင်း
51	Conceptual	အယူအဆရေးရာ
52	Concession	လျှော့ချခြင်း
53	Concrete	ခိုင်မာသော/တိကျသော
54	Confidential Information	လျှို့ဝှက်သတင်းများ/ အတွင်းသတင်းများ
55	Confiscation	ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာအဖြစ် သိမ်းဆည်းခြင်း
56	Confrontational	ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်သော
57	Conspiracy	လျှို့ဝှက်ပူးပေါင်းကြံစည်မှု
58	Constitutional	ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ
59	Contention	ဝေဖန်ဆွေးနွေးမှု
60	Contingent	အမှီပြုသည်

No	English	Myanmar
61	Contract Remedies	သဘောတူစာချုပ်ကို လိုက်နာရန်ပျက်ကွက်မှုအတွက် ကုစားခြင်း
62	Conviction	ပြစ်ဒဏ်ကျခံရခြင်း
63	Core Value	အခြေခံတန်ဖိုး
64	Corollary	ကြောင်းကျိုးဆက်စပ်ဆင်ခြင်၍ရသောအချက်/ သဘာဝအကျိုးဆက်
65	Corporate Culture	အစုစပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ဓလေ့/ ယဉ်ကျေးမှု
66	Liability	တာဝန်ရှိမှု
67	Responsibility	တာဝန်ယူမှု
68	Counterproductive	ဆန့်ကျင်ဘက် အကျိုးရှိသော
69	Criminal	ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာ
70	Critics	ဝေဖန်ရေးသမားများ
71	Critique	ဝေဖန်ဆန်းစစ်ခြင်း
72	Cronyism	အပေါင်းအသင်းများအား မျက်နှာသာပေးခြင်းဝါဒ
73	Culpability	အပြစ်ထိုက်ခြင်း
74	Curb	တားဆီးသည်
75	Curse	ဘေးသင့်ခြင်း
76	Debarment	ပိတ်ပင်ခြင်း
77	Deconstruct	တိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးသည်
78	Democratization	ဒီမိုကရေစီ စနစ်ကျင့်သုံးခြင်း
79	Demographic	လူဦးရေစစ်တမ်းကောက်ယူခြင်း
80	Deregulation	စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းထိန်းချုပ်ကွပ်ကဲမှုမှကင်းလွတ်ခြင်း
81	Dire	အလွန်ဖြစ်သော
82	Discretion	ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်
83	Disengagement	စိတ်ဝမ်းကွဲစေခြင်း
84	Disrupt	ပြိုကွဲစေသည်
85	Downstream	ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍ စီမံထိန်းကျောင်းခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်
86	Due Diligence Procedures	ထိုက်သင့်သောကြိုးစားအားထုတ်မှုလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ
87	Dysfunctional	အလုပ်မဖြစ်သော
88	Electoral Fraud	ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာလိမ်လည်မှု
89	Elite Cartels	ထိပ်ပိုင်း/အထက်တန်းလွှာ စီးပွားရေးအုပ်စုများ
90	Embezzlement	အလွဲသုံးစားမှု

No	English	Myanmar
91	End-Users	လက်တွေ့အသုံးပြုသူများ
92	Entrenched	ခိုင်မာအမြစ်တွယ်သည်
93	Entrusted with Power	ယုံကြည်အပ်နှံထားသော လုပ်ပိုင်ခွင့်
94	Episodic	တစ်ခါတစ်ခါဖြစ်ပေါ်သော
95	Ethics and Compliance Programme	ကျင့်ဝတ်/ကိုယ်ကျင့်တရားနှင့်လေးစားလိုက်နာခြင်း
96	Ethical Awareness	ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာ အသိပညာ
97	Ethics	ကျင့်ဝတ်/ကိုယ်ကျင့်တရားပညာ
98	Excessive Gift And Hospitality	လွန်ကဲသော လက်ဆောင်ပစ္စည်းနှင့် ဧည့်ဝတ်ပြုခြင်း
99	External Measures	ဌာနပြင်ပ ဆောင်ရွက်မှုများ
100	Extortion	ခြိမ်းခြောက်၍ ငွေညှစ်ခြင်း
101	Extrinsic Motivations	ပင်ကိုယ်မဟုတ်သော စေ့ဆော်မှု
102	Faction	အုပ်စု/အုပ်စုကွဲမှု
103	Fault-Based Liability	မှားယွင်းမှုကိုအခြေခံသော တာဝန်ရှိမှု
104	Favouritism	မျက်နှာသာပေးခြင်းဝါဒ
105	Fraudulent	လိမ်လည်သော/မမှန်မကန်သော/အယောင်ဆောင်သော
106	Frustration	ပျက်ပြယ်ခြင်း/အားမလိုအားမရဖြစ်ခြင်း
107	Good Corporate Citizens	ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကောင်းမွန်သော နိုင်ငံသားများ
108	Grassroots	အခြေခံလူတန်းစားများ
109	Grievances	နစ်နာမှု၊ မကျေနပ်ချက်များ
110	Hiring	အလုပ်ခန့်ထားခြင်း/ငှားရမ်းခြင်း
111	Horizontal and Vertical Accountability	ဘေးတိုက်နှင့်အထက်အောက် အပြန်အလှန်တာဝန်ခံမှု
112	Hybrid Liability Systems	ပေါင်းစပ်ထားသော တာဝန်ရှိမှုစနစ်
113	Hybrid System	ပေါင်းစပ်စနစ်
114	Illicit Enrichment	တရားမဝင်ကြွယ်ဝချမ်းသာခြင်း
115	Implication	ဂယက်ရိုက်ခတ်မှုများ
116	Impunity	ပြစ်ဒဏ်မှ ကင်းလွတ်ခြင်း
117	Inconsistency Hypothesis	ရှေ့နောက်မညီညွတ်သည့်အယူအဆ/တွေးဆချက်
118	Incumbent	တာဝန်ရှိသော/တာဝန်ထမ်းဆောင်ဆဲပုဂ္ဂိုလ်
119	Indoctrination	အယူဝါဒ သွတ်သွင်းခြင်း
120	Inflated Cost	ဖောင်းပွနေသည့်ကုန်ကျစရိတ်

No	English	Myanmar
121	Information Hypothesis	သတင်းအချက်အလက်ဆိုင်ရာ အယူအဆ/တွေးဆချက်
122	Information Saturation	သတင်းကျယ်ပြန့်မှု
123	Institutional Theory	အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာသီအိုရီ
124	Institutionalism	အဖွဲ့အစည်းဝါဒ
125	Institutionalization	အတည်တကျထည့်သွင်းဖွဲ့စည်းခြင်း
126	Integrity	ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှု
127	Intermediaries	ကြားခံဆောင်ရွက်သူများ
128	Internal Measures	ဌာနတွင်း ဆောင်ရွက်မှုများ
129	Interplay	အပြန်အလှန်သက်ရောက်မှု
130	Intertwined	ရောယှက်ပတ်သက်သည်
131	Intimidation	ခြိမ်းခြောက်ခြင်း
132	Intrinsic Elements	ကိုယ်ပိုင်လိုအပ်ချက်များ
133	Intrinsic Motivations	ပင်ကိုယ်ဖြစ်သော စေ့ဆော်မှု
134	Junta	စစ်ဘက်အရာရှိများ
135	Jurisdictions	စီရင်ပိုင်ခွင့်နယ်မြေ
136	Kickback	အထူးအခွင့်အရေးရရှိရန် ငွေကြေးများပေးအပ်ခြင်း
137	Kleptocracy	ပြည်သူပိုင်ပစ္စည်းများကိုမတရားခိုးယူမှု
138	Large Unique Projects	ပြိုင်ဘက်ကင်းစီမံကိန်းကြီးများ
139	Lauded	ချီးကျူးခဲ့သည်
140	Law Enforcement	ဥပဒေအာဏာသက်ရောက်ခြင်း
141	Leadership Structures	ခေါင်းဆောင်မှုဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းပုံ
142	Left-Wing Voter	လက်ဝဲအုပ်စု မဲဆန္ဒရှင်
143	Legislative	ဥပဒေပြုရေး
144	Liberation	လွတ်လပ်စွာဆောင်ရွက် ခွင့်ပြုခြင်း
145	Lobbyists	မဲဆွယ်ပေးသူများ
146	Loyalty Hypothesis	သစ္စာစောင့်သိခြင်း အယူအဆ/တွေးဆချက်
147	Manipulation	ကိုင်တွယ်မှု၊ ခြယ်လှယ်မှု
148	Merit-Based	အရည်အချင်းအခြေခံသော
149	Misallocation	လွဲမှားစွာ အသုံးချမှု
150	Mishandling	ညံ့ဖျင်းစွာ စီမံခန့်ခွဲခြင်း

No	English	Myanmar
151	Misleading Financial Reporting	ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အစီရင်ခံစာများလိမ်လည်တင်ပြခြင်း
152	Monarchies	ဘုရင်စနစ်များ/ဧကရာဇ်စနစ်များ
153	Money-Laundering	ငွေကြေးခဝါချမှု
154	Moral Blindness	ကိုယ်ကျင့်တရားပျက်ပြားမှု
155	Mortgage-Companies	အိမ်ရာချေးငွေကုမ္ပဏီများ
156	Nepotism	ဆွေမျိုးကောင်းစားရေးဝါဒ
157	Nudge Theory	တိုက်တွန်းခြင်းသီအိုရီ
158	Objective Liability	ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျသော တာဝန်ရှိမှု
159	Offences	ပြစ်မှုများ
160	Official Mogul	ဩဇာအာဏာရှိသည့်အစိုးရ အထင်ကရပုဂ္ဂိုလ်များ
161	Oligarchs and Clans	လူတစ်စုအုပ်ချုပ်သည့်အစိုးရနှင့်မျိုးနွယ်စုများ
162	One-Size-Fits-All Model	အားလုံးနှင့် ကိုက်ညီပြည့်စုံသည့် စံပုံစံမျိုး
163	Oust	ဖြုတ်ချလိုက်သည်
164	Outright	အပြည့်အဝ
165	Oversight Bodies	စောင့်ကြည့်ရေးအဖွဲ့အစည်းများ
166	Panacea	ကုထုံး/ပြဿနာမှန်သမျှကိုပြေလည်စေနိုင်သောနည်းလမ်း
167	Parties-Candidates Hypothesis	ပါတီများ-ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ အယူအဆ/တွေးဆချက်
168	Partisanship	ပါတီစွဲဘက်လိုက်ခြင်း
169	Pay-Off Rules	အပေးအယူဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများ
170	Peddling	မဲဆွယ်ခြင်း
171	Perpetrated	ကျူးလွန်သည်
172	Plunder	သိမ်းပိုက်သည်
173	Pluralist	ဗဟုဝါဒဆိုင်ရာ
174	Polarization	သဘောထားကွဲလွဲစေခြင်း/နှစ်ခြမ်းကွဲခြင်း
175	Political Donation	နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ရန်ပုံငွေလှူဒါန်းမှု
176	Positive Collective Effects	အပြုသဘောဆောင်သည့် စုပေါင်းအကျိုးသက်ရောက်မှုများ
177	Praiseworthy	ချီးကျူးထိုက်သော
178	Principal-Agent Theory	အလုပ်ရှင်-ကိုယ်စားလှယ်သီအိုရီ
179	Privatization	ပုဂ္ဂလိကပိုင် ပြုလုပ်ခြင်း
180	Procuring Entities	ဝယ်ယူရေးအဖွဲ့

No	English	Myanmar
181	Professionalization	ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များ မွေးထုတ်ခြင်း
182	Profitable Contracts	အကျိုးအမြတ်ရှိသောစာချုပ်များ
183	Prosecution	တရားစွဲဆိုခြင်း
184	Public Interest	အများပြည်သူအကျိုးစီးပွား
185	Public Procurement	အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်း
186	Public-Private Partnership	အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိက ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု
187	Rational Calculus	ဆင်ခြင်နည်းကျ ကဲကုလတွက်ချက်မှု
188	Rationalization	ဆင်ခြင်သုံးသပ်ခြင်း
189	Regimes	အစိုးရစနစ်များ/အုပ်ချုပ်မှုနည်းစနစ်များ
190	Remuneration	ဝန်ဆောင်ခများပေးချေခြင်း
191	Reprisals	လက်တုံ့ပြန်ခြင်းများ
192	Reputation	ဂုဏ်သတင်း
193	Resentment	မကျေနပ်မှု
194	Rigging	တမင်ဖန်တီးထားသော
195	Right-Wing Voter	လက်ယာအုပ်စု မဲဆန္ဒရှင်
196	Risk Analysis	အန္တရာယ်ကို ခွဲခြမ်းစိပ်ဖြာခြင်း
197	Risk Assessment	အန္တရာယ်ကို အကဲဖြတ်ခြင်း
198	Risk Evaluation	အန္တရာယ်ကို ဆန်းစစ်ခြင်း
199	Risk Identification	အန္တရာယ်ကို ခွဲခြားဖော်ထုတ်ခြင်း
200	Sanction-Based Models	အရေးယူဆောင်ရွက်မှုကို အခြေခံသည့် ပုံစံများ
201	Scholarly Community	ပညာတတ်အသိုင်းအဝိုင်း
202	Self-Serving Ideologies	မိမိကိုယ်ပိုင်တွေးခေါ်စနစ်
203	Sexual Favour	လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာမျက်နှာသာပေးခြင်း
204	Snowball	တခဏချင်းကြီးထွားလာခြင်း/နှင်းဘောလုံး
205	Social Capital	လူမှုအရင်းအနှီး
206	Social Mobilization	လူမှုစည်းရုံးရေးလှုံ့ဆော်မှု
207	Social Unrest	လူမှုရေးမတည်ငြိမ်မှုများ
208	Socialization	ပတ်ဝန်းကျင်နှင့်ဝင်ဆုံစေမှု/ ဆက်ဆံရေးပုံသွင်းခြင်း
209	Societal Impacts	လူမှုအဖွဲ့အစည်းအပေါ် သက်ရောက်မှုများ
210	Solicitation	သွေးဆောင်စည်းရုံးခြင်း

No	English	Myanmar
211	Stake Out	လက်ဝါးကြီးအုပ်သည်
212	Status Quo	ရှိမြဲအခြေအနေ
213	Streamlining	ပြေပြစ်အောင်ပြုလုပ်ခြင်း/ထိရောက်ပြီးတွက်ခြေကိုက်သော လုပ်ငန်းစနစ်ကိုအသုံးပြုခြင်း
214	Strikingly	သိသာထင်ရှားစွာ
215	Subjective Liability	ပုဂ္ဂလိကဓာတ်ကျသော တာဝန်ရှိမှု
216	Subsidies	အထောက်အပံ့များ
217	Supply Chain	ကုန်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးရေးကဏ္ဍ
218	Suppress	အင်အားသုံး ဖယ်ရှားသည်
219	Surveillance Systems	စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းရေးစနစ်များ
220	Systemic	ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်
221	Tone From The Top	အုပ်ချုပ်မှုခေါင်းဆောင်ပိုင်းမှလမ်းညွှန်ချက်
222	Torture	နှိပ်စက်ခြင်း
223	Trade-Off Hypothesis	အပေးအယူလုပ်သည့် အယူအဆ/တွေးဆချက်
224	Trading in Influence	မလျော်ပြီဇာသုံးခြင်း
225	Trading of Information	သတင်းရောင်းစားခြင်း
226	Traditional Coercion-Based Models	အစဉ်အလာအရအကျပ်ကိုင်ခြင်းကို အခြေခံသည့်ပုံစံ
227	Tragic	စိတ်မကောင်းဖွယ်/ဝမ်းနည်းစရာ
228	Trails	ခြေရာခံမှုများ/လမ်းကြောင်းများ
229	Tran Systemic Issue	ရောယှက်နေသော ပြဿနာ
230	Trial	တရားစီရင်ခြင်း/ခုံရုံး
231	Ubiquitous	နေရာတိုင်းတွင်တွေ့ရသော
232	Unambitious	ရည်မှန်းချက်မကြီးမားသော/ရိုးစင်းသော
233	Underpin	ပိုမိုခိုင်မာစေသည်/ကျောထောက်နောက်ခံပြုထားသည်
234	Undue Advantage	မလျော်သော အကျိုးအမြတ်
235	Unethical Behaviour	ကျင့်ဝတ်နှင့်မညီသော အပြုအမူများ
236	Unethical Practices	ကျင့်ဝတ်နှင့် မညီသော အလေ့အထများ
237	Unfair Competition	မျှတမှုမရှိသောယှဉ်ပြိုင်မှု
238	Unitarianism	တစ်ပြည်ထောင်စနစ်
239	Universal Problem	ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ပြဿနာ
240	Upstream	ဘတ်ဂျက်လုပ်ငန်းစဉ် စီမံခန့်ခွဲမှုမူဘောင်

No	English	Myanmar
241	Value for Money	တန်ရာတန်ကြေး
242	Value-Based Programmes	အပြုအမူစံတန်ဖိုးကို အခြေခံသည့် အစီအစဉ်များ
243	Vested Interest	ကိုယ်ကျိုးမျှော်လင့်ချက်
244	Vulnerable	ထိခိုက်လွယ်သော/အားနည်းသော
245	Watch-Dogs	စောင့်ကြည့်သူများ
246	Whistle-Blower	သတင်းပေးတိုင်ကြားသူ
247	Win-Win Situation	နှစ်ဦးနှစ်ဖက်လုံးအတွက် အကျိုးရှိသည့် အခြေအနေ
248	Zero Tolerance	လုံးဝလက်မခံနိုင်သော